BIBLIOTECA NAZIONALE VITT. EMANUELE
12
11 G
12

Aureum opus ⁊ ſublime ad medellā non paruũ vtile Plinij philoſophi ⁊ medici itegerrimi.nōnullaqꝫ opuſcula videlicet Joānis Almenar: Nicolai Leoniceni iterpretis fideliſſimi ambobus: De morbo gallico vt vulgo dicitur: Angeli Bolognini ꝺ cura vlcerũ exteriorum: Alexādri Benedicti de peſte: ⁊ Dominici Arcignanei de pōderibus ⁊ mēſuris nuper inuēti ad praxim quā maxie neceſſarij feliciter incipiunt.

Cum gratia ⁊ Priuilegio.

12.11.C.12. β15

¶ Prohemium in medicinam. C. Plinij Secundi.

FRequenter mihi in peregrinationibus accidit: vt aut ꝓpter meã: aut ꝓpter meorũ infirmitatẽ: varias fraudes medicorum experirer. quibuſdã viliſſima remedia ingentibus ꝑcijs vendentibus alias curare neſcientibus: cupiditatis cauſa ſuſcipientibus. Quoſdaꝫ vero comperi hoc genere graſſari languores: qui poſſent paucis diebus: vel etiam horis repelli: vt in longum tempus protraherent ⁊ egros ſuos diu in reditu haberent ſeuioreſqꝫ ipſis morbis exiſterent. Quapropter neceſſarium mihi viſum eſt: vndiqꝫ valitudinis auxilia conſtruere: ⁊ velut breuiarium colligere: vti quocunqꝫ veniſſem: poſſem hmõi inſidias vitare: ⁊ hac fiducia ex hoc tpe iter ingredi: vt ſciam ſiquis mihi languor inciderit: nõ facturos illos ad me aditum: nec capturos occaſionem. Ante oĩa aũt puto in promptu habenda que ſubito deſiderata difficillima videntur ſicut oleũ vetus. qđ ſi ad manũ nõ fuerit celerrime fieri põt. deferue factum enim vel recentiſſimum: ⁊ odorem ⁊ vires vetuſtiſſimi. preſtat ⁊ ſi forte curatio exegerit: aquam marinam que in mediterraneo ſolo aut loco nõ erit ſolicitudini cauſa tollet. Sextario .n. ſalis. ⁊ ſemis in. iiij. ſextarios aque coniectos: ꝑpatum mare repreſentat. Sextario vero ſalis ⁊ ſemi ſi plus adijciat: exuperat ſal aquam: nec liquari poteſt. Oximel faciemus: duob⁹ cyathis mellis in aceti ſextario reſolutis. Talaſſomeli quẽadmodũ conficiatur dicemus: cũ ad vſum eius venerimus. Polẽta aliquando opus erit: quã ſic parari opꝫ. Ordeũ aqua perfuſum vna nocte ſiccat. deinde in. xx. libras ordei adijciũtur tres libre lini ſeminis: ⁊ coriãdri ſeminis libra vna. ſalis acetabulũ vnum: tũc mane torretur: ⁊ in mola frangit. In omnibus deinde curationib⁹ meminerim⁹ vtiliſſimũ eſſe mel in quo apes mortue ſunt. quo vti ſi cõtingit effectuoſiſſimũ erit ad lanã ſuccidandã. Eque meminerimus optimum eſſe collyrio. Iubebimus quoqꝫ in quibuſdã remedijs vt cinere vel auiũ vel animaliũ aliarumqꝫ rerum. Ergo omnia hmõi generis debebũt cremari in olla noua addito operculo: circũlinitoqꝫ argilla. In omnib⁹ gargarizationibus calidis vtimur. Oportet ⁊ põdera medicinalia: atqꝫ mẽſuras noſce. Drachma tres ſcrypulos habet. In alio codice medicinali legi ita. Drachma eſt põdus denarij argẽtei. Obolus quoqꝫ denarij pars eſt ſexta. Cyathus drachme decẽ. Acetabulũ drachme. xv. Coclear dimidia drachma. Mina drachme centũ. Sextarius vero medicinalis habet vncias. x. Hemina drachmas. v. Hec ſunt fere que in vniuerſitate obſeruãda ſunt. Nũc ſingulis mẽbris ſua remedia applicabim⁹: ꝓcedente opuſculo. Tertianis ⁊: quartanis: ⁊ hmõi malis quẽadmodum occurrat: ſicut in noticiã noſtrã venit: tractabimus. Orſi a capite eiuſqꝫ malis.

¶ Clariſſimi ⁊ toto orbe terrarũ medici Celeberrimi Plinij Libri primi. De medella egritudinũ mẽbroꝝ aĩalium ⁊ ſpũaliũ Tractatus primus. De egritudinibus Capitis feliciter incipit.

¶ Ad dolorem capitis. CAP. .I.

IN capitis dolorem. ¶ Mẽtã viridem ⁊ Laudanũ cũ aceto tritum fronti inducito: curat mirifice. ¶ Itẽ cui caput a dolore ſcĩdi videtur: Facies ſuccũ ex folijs Hedere ⁊ admiſces oleũ ⁊ acetum: vnges nares ⁊ ſtatim dolor ſedabitur. ¶ Itẽ hedere nigre ſuccuꝫ cum oleo roſaceo ⁊ vino mixto tẽpera ⁊ fronti illini ſanat cito. ¶ Itẽ aduerſus omnes dolores capitis vel ne a ſole doleat. Hedere folia molliſſima terra ex aceto oleo roſaceo fronti illinitur. ¶ Item hirũdinis nidi aqua diluti lutum fronti ⁊ tympori illinitum dolorẽ capitis ſedat. ¶ Itẽ ſi ex frigore caput doluerit laurinũ oleũ aut laurinũ cũ myrra calidũ capiti illinitũ ⁊ lana ĩincta ſuppoſita mire ſanat. ¶ Itẽ mali terre radicẽ cõteris ⁊ cõmiſces cũ oleo roſaceo ⁊ ex eo caput ⁊ tympora perunges: cõtinuo dolor releuabit. ¶ Itẽ Mẽtaſtri folia in cibo ſumpta ⁊ in aqua decocta ⁊ ea potui data: dolorẽ capitis ſedare manifeſtũ eſt. ¶ Itẽ os de capite vulturis erutũ ⁊ ex vino potui datũ ſtatim dolorẽ ſedat. ¶ Itẽ ad dolorẽ capitis ⁊ inſaniã. Quanꝗ plurime cauſe ſint dolores capitis ꝗ faciũt: tã ſi ſol acerrimus caput ꝑcuſſerit: ſubito mens auferẽ: ⁊ velut inſans efficiẽ homo: aliena loquẽs: ⁊ nullum agnoſcẽs: quod cũ videris: ſtatim eũ in obſcuro loco collocari ⁊ cõprimi facies. Vinũ is vel puſcã: nec ipſe odoreẽ: nec qui ei miniſtrat: bibat. Poſt hec facies excoqui anetũ in aqua ⁊ ex ipſa calida caput ei fouebis ſepties in die: ⁊ ter in nocte. Lumẽ vero nec diẽ videat nec ignẽ. At vbi cepit reſipiſcere offeres ei lumẽ lucerne. Poſtea oleum roſaceũ calidũ impones ei in cerebrũ cum lana: ⁊ ligas ei die ac nocte ſepiuſqꝫ mutabis. cum iam ceperit cõualeſcere: tunc eũ produces ad lumẽ: ⁊ dilutũ vinũ bibat: ſed ante oximel in aqua calida accipiat. Poſtea roſatũ: ⁊ ſic viuum hoc modo quaſi de morte ſuſcitabis hoĩeꝫ. Res enim eſt ſaluberrima ⁊ experta. ¶ Itẽ confectio vnguẽti ad capitis dolorem: ſiue ad hemigraneum. Euforbij. ℥. j. teris in mortario. addis cere tres. olei optimi libram. j. facis cerotum lini igne ſolutum. ⁊ inde permiſces euforbium. ¶ Item ad capitis dolorem. Porri ſectiui ſuccum coclearia duo melle permixtum: mitte in nares. ¶ Item aloe tritum cum oleo fronti allines. ¶ Hederam quoqꝫ tũdes in oleo ⁊ exprimes per lintheũ ⁊ ex eo frontem inunges ⁊ tempora ⁊ nares: quod vero ſupernauerit cerebro impones. ¶ Item ad dolorem capitis ſi de ſole contingit Cypreſſi folia cõtrita imponũtẽ: ⁊ hedere folia molliſſima ex aceto teris ⁊ fronti illinis. ¶ Itemqꝫ panacis radicem in oleo teris ⁊ caput perungis. ¶ Et item piganum ex aceto ⁊ oleo tritum emigranee illigas. ¶ Item ex alio ⁊ ſtercore caprino pillulas in aceto reſolues frontẽqꝫ illinies. ¶ Similiter papauer ex oleo trituꝫ vt cerotum fronti illinies. ¶ Item ad grauedinem capitis cum dormitum vadis: Hedere ſuccum in nares illinito. ¶ Itemqꝫ hedere folia ex aceto teres ⁊ cum albo oui crudo frontem illinias. ¶ Item vrticã minorem ex aceto ⁊ oleo coques ⁊ baccas lauri tres ita vt acetum non ſapiat colabis: caput ⁊ nares vnges. ¶ Item veteres dolores ac vertigines bete nigre ſucco tꝑibus illinito emẽdanẽ. ¶ Utiliſſimũ eſt in dolore caput vngi ſucco intubi cum roſacco aut myrtino aut acetum fronti imponitur aut ruta ex vino bibiẽ ⁊ trite ſuccus inſtillaẽ capiti cum aceto aut roſaceo. roſacea etiam corona ⁊ de pulcio prodeſt impoſita pollinem filiginis admixto albo oui: ſimul ⁊ quidam ſalis albi conſpergi oportet: frontiqꝫ illini: ⁊ ſuper faſciã pedalem alligas anetũ vti de horto ſublatum eſt: decoquitur ex oleo: ⁊ ſucco eius dolor vngitur. ¶ Serpillum quoqꝫ decoctum in aceto illinitur fronti ⁊ temporibus ⁊ ſi difficilis ſomnus ſit: amigdalino oleum caput perungi oportet. ¶ Tempora in dolore allio eliro illiniũtur. ¶ Nuclearumqꝫ perſici farina cuꝫ melle ⁊ aceto capiti illinitur. ¶ Nuclei etiam amigdalini triti fronti vtiliter imponuntur etiam in febre. ¶ Bacche quoqꝫ lauri impari numero in oleo contrite capiti inſtillantur. ¶ Veretrum in roſaceo decoctum ⁊ contritum capiti inſtillatur. ¶ Herbaqꝫ in capite ſtatue naſcitur collecta in alicuius veſtis panno: ⁊ lino ruſo illigato cõfeſtim dolorem ſedat: ⁊ oſſa de capite vulturis ſub collo alligare prodeſt. ¶ Gallinaceus quoqꝫ pullus incluſus abſtinet die ac nocte: ſed ⁊ is qui languet deinde eiuſdem gallinacei vel plume vel criſte alligaẽ collo dolẽtis. ¶ Surculus nihilominus ex nido milui puluino ſubdiẽ neſciente egro. ¶ Murenarum pelliũ cinis ex aceto fronti illinitur. ¶ Coclee matutino ſe paſcẽti caput harundine ꝑcidiẽ: ⁊ in lintheo licio alligaẽ colloqꝫ ſuſpendiẽ. ¶ Fracto capiti tela aranea ĩpoſita ex oleo ⁊ aceto ñ recedit niſi dolorẽ ſanet. ¶ Aqua potata ꝗ ſupfluit de bouis aut aſini potiõe remedia ꝓſtat ſi ter potetur. ¶ Itẽqꝫ ceruini cornu cinis ex aceto ⁊ roſaceo illinitꝰ ꝓdeſt. ¶ Itẽ ad dolorẽ capitis Cerebellũ porcinũ ⁊ cedriã ꝯmiſces ⁊ frõtẽ fricabis: exꝗ ⁊ cilia apphẽdis. Ex tardo dolore capitis totiꝰ aut dimidij fit dolor quẽ greci grotaſitin vocãt.

¶ Ad Cephalargiã. CAP. .II.

AD cephalargiã: Cerebellũ vulturis coclear dimidiũ ex vino bibat: quod ſi bibere non patietur ipſum tritũ cum oleo vetuſtiſſimo ⁊ modico cedrie commixtum exinde

frontem vnges: ⁊ in nares mittes. Si quis autem
cedrie odorem non ſubſtinet balſamum pro ea mit
tet. Eſt eniꝫ res ſaluberrima ⁊ experimētata. ¶ Itē
ad dolorē mām̄illarū que de cancro dolēt cuius ſi-
gna hec ſunt. Si dolor de humero exit facies lin-
theolū latum digitis quattuor vt ab humero vſqꝫ
ad mām̄illā vbi dolet ptingat: ⁊ īduces medicamē
tum quod ꝯficitur ſic. Amoniaci. ʒ .iij. adipis anſe-
ris vnā. therebētine quattuor. butyri decem. libani
duas. olei veteris decē. ſucci velini ſemine. x. addis
⁊ vitellos ouoꝝ numero octo: vt cum neceſſe fuerit
vteris. Quod ſi neceſſe ſuerit ſecurſe ꝯficies medi-
camētuꝫ hoc quod ſecamētū nō ſentiat ſtrigno. ʒ .j.
ſucci camie vnā. ſucci mādragore vnā. croci vnam.
policis vnā torpedis ſanguiſe vnā. turturis marine
ſanguiſe vnā. figatū pdicis cū ſelle aut certe d vultu
re totū īſimul cū alijs ſpēb⁹ facies īductoriū ⁊ vteris
quouſqꝫ velis vt nō ſentiat: ⁊ ita accedis ad curam.

¶ Ad Hemicraneā: ⁊ tēpoꝝ dolorē. CAP. III.

AB dolorē Emigranei ſiue tempoꝝ. La
ſer cum lacte mulieris reſolutum: ⁊ in al
tera parte auris qua dolet infuſum tepe
factum: vt in ipſa pte incumbat: ⁊ in ea
que dolet agitet mādibulam: emigranei dolore ca-
rebit. ¶ Itē minute coclee trite ⁊ frōti illinite emē
dāt. Cornus quoqꝫ ceruini cinis cuꝫ aceto roſaceo
mixtus ac fronti impoſitus magnifice vitia corrigit.
¶ Item viridis rute folia cyphum plenū cum gra
nis ſinapis coclear plenum teris. addis alborū ouo
rum tantundem: vt ſpiſſum ſit non ſanis: ⁊ exinde li-
nis pēna: vel mellis: ſed nō ea parte que dolet. hoc
cum feceris remediabiť. ¶ Item ſinapis ſemē co-
clear plenuꝫ. bacchas lauri. j. in puluerē redigis ⁊ te
ris cum lumbricis terrenis adiecto aceti acri tantū
ſpiſſitudinem habeat mellis: ⁊ inducis fronti in emi
granco. ¶ Item ſuccum de radicibus bete purpu
ree admiſces cum modico laſere: ⁊ in modū trium
guttarum mittes in eam partem que dolet ⁊ ſtatim
ſanabitur. ¶ Item alliū elixum tritum temporibus
in dolore impoſitū illinis. ſiue in oleo frixum. ſi ex
eo oleo pungis emēdat. ¶ Itē opij deñ: dimidiuꝫ.
Croci denariū dimidiū. colophonie deñ. dimidiū.
iuſqami ⁊ iſopi ſemis deñ. vnū. aneti ſemis deñ. di-
midiū. crocū v̓o ſeorſuꝫ tūdis ⁊ ī mortario ſimul cō
teris diutiſſime ex aceto optio ꝯſpergis ⁊ formabis
collyria. Cū v̓o opus fuerit ī cute cuꝫ aceto ꝯteris ⁊
ſpiſſuꝫ frōti vl̓ tēpori īducis. Lauri quoqꝫ bacchas
tritas ex aceto adiecto oleo illinis frōti vel tēporib⁹.
¶ Itē ꝯfectio anacolima. Adipis caſtorij. ʒ .j. myr
re. j. thuris maſculi ſemiunc̄. opij ſemiunc̄. lauri bac
chas. xj. hedere bacchas. xv. hec oīa diligēter teres ⁊
d aceto tēperabis acerrimo. ¶ Itē ad emigraneuꝫ.
Urticā vniipctiā teres ex aceto acri ⁊ ouū frāgis ⁊ p-
mixta frōti illinies. ¶ Itē clinicā ī mortario minutiſ
ſime ꝯteres ⁊ ouo crudo ouicabis ⁊ frontē illinies.
¶ Itē tria grana allij ⁊ .ix. gna pipis ī frōtē linis vel
ī ea pte q dolet. ¶ Itē balſamo īfundes lanā de q ī
vtraqꝫ aure inculcas. ¶ Itē tria grana allij tūdes ⁊
ipſo ſuo infundes lanam ⁊ in vtraqꝫ aure claudes.
¶ Itē ad dolorē emigranei vel cerebri mūda alliū
⁊ tere diligēter ⁊ fac ex eo paſtillos ⁊ in cerebro ſeu
emigraneo ſupligabis donec vſtulet in veſicā faciē
quā actu aperies vt humor dcurrat. ¶ Itē ad emi
graneā. Rute ſumes deñ. vj. facies exinde ſuccū ⁊
in pte naris mitis q nō dolet ceterū ſi nō poſſet ſuſ-
ferre lintheolū tingis in ſucco ⁊ īponis ſup emigra
neū ſepius. ¶ Itē puluerē bacche lauri tēperabis
cū vino ⁊ illinies. ¶ Itēqꝫ acatie puluerē cū oui al
bo pmiſces ⁊ vteris. Caſtoreū itē ⁊ oleū roſaceū ⁊
acetū ⁊ nitrū teres ⁊ illinies. ¶ Itē ad emigraneuꝫ
Laſeris gēmā in aqua ſolues ⁊ in aureꝫ eius ptis q
dolet tres guttas de digito exp̄mis ipſa tn̄ hora gra
uabiť caput ſꝫ in ppetuo ſanus erit. ¶ Itē ad faciē
vlcerib⁹ purgandā. Nitrū cū bubulo lacte ⁊ aceto
vſqꝫ ad mellis craſſitudinē coques ⁊ illinies. ¶ Itē
pera cōfracta ⁊ cōtunſa idē preſtat. ¶ Itēqꝫ fel ca-
pre ⁊ nitrū ſiccū ſulphur viuū ſpōgie combuſte ci-
nis equis portionibus illiniuntur.

¶ Ad ptyrias porrigines ⁊ pruritus. CAP. IIII. .i. ſquamas.

AB Ptyriā porrigines ⁊ Pruritus q ſe
plerūqꝫ in pruiciē ſolēt vertere ſūma cura
ſuccurrēdū ē. Perunguntur bulbis tritis
ex vino ⁊ ſulphure illiniť is alliū cū aceto ⁊ nitro. fa
rina quoqꝫ feniculi cū vino ⁊ nitro porrigines pur-
gat ⁊ furfures. Idēqꝫ p̄ſtat radix veretri ī oleo dco-
cta ⁊ trita ac ſuffuſa. Prodeſt ⁊. Iſopum ⁊ oleo tri
tū ⁊ inſtillatū qd ⁊ capitis ptyria ſi medeť ⁊ pruriti-
bus. Oua ⁊ vinū ⁊ oleū cedrinuꝫ ⁊ cedria ex ſcabie
pruritū tollūt. Porrigines diſcutiūt. ⁊ ſeſſe ouiū cū
creta necanť. ⁊ lauatiōe aque marine necanť. ſi illi-
niať. ⁊ ſamia terra cū nitro ⁊ oleo alumine admixto
porrigines ſanat. ¶ Itē ad ſurſures capitis. Aque
vbi bete fuerint decocte cū aphronitro caput laua-
bis. Et ſero cū dormitum vadis ex earum ſucco mi
xto roſaceo caput punges. ¶ Itē ad porrigines ⁊
ſurſures. Semen naſturtij cū adipe anſeris trituꝫ ⁊
mixtū abluit. ⁊ ſurſures capitis eijcit. ¶ Item bete
viridis ſucco caput qd porriginoſum lotū frequen
ter in balneo celeriter emendať. ¶ Itē malue agre
ſtis hoc eſt euiſci manipulū ī aque marine ſextarijs
ſex ad tertias decoques ⁊ vteris. ¶ Itē calchātum
ſulphur viuum aphronitrum equis pōderibus cuꝫ
vino veteri teris ⁊ vteris. ¶ Itē eleboři albi. ʒ .iij.
ſulphuris viui. ij. calchanti. iij. compone ⁊ vteris.

¶ Ad vlcera in capite manantia. CAP. V.

ULcera in capite manantia tanquā pro-
prius morbus precipue infantibus na
ſcuntur. Sed ⁊ viros ⁊ mulieres ſi co-
operint grauiter infeſtant. que ſelle tau
rino efficaciſſime ſananť. ¶ Itēqꝫ ſelle vitulino cū
aceto tepefacto illiniunť. Seuoqꝫ vituli cū ſale vti-
liſſime adiuuanť. ⁊ teſtaꝝ muricū vel purpurarum
cinere

cinere ex melle illiniũtur. Alliũ cũ ſua veſte comburit̃ ⁊ cinis ei⁹ ex oleo imponit̃. Mẽta cõtrita ⁊ appoſita ſiccat. Oleũ amigdalinũ cũ vino mixtũ expurgat. Galbanũ cũ melle illinit̃: ⁊ folia rubi ĩ q̃ mora naſcũtur ꝯtrita ĩponunt̃. Malua erratica in vrina trita humana valde exſiccat. ℂ Itẽ capitis vulnera cũ purgata ſunt iucũdiſſime ad cicatrices ꝑducit hoc cerotũ. Spume argẽti tũſe ⁊ cribrate librã.j. ceruſe optie librã.j. ⁊ cere albe tantũdem ex olei roſati libra.j. remittis. ⁊ dimittis refrigerare. deinde radit̃ ⁊ miſcet̃ cũ ſpuma ⁊ ceruſa. adijciũtur ouoꝝ quattuoꝛ lutea ⁊ cruda. ℂ Itẽ reſine pituine ĩ. pini libre ſex. cere albe vncie ſex ĩ oleo decoquũtur ita vt piſtillo miſceãtur ⁊ ocopi modo pũgant̃. ℂ Itẽ ad tineas. Stercus porcinũ comburẽs ſup teſtam mũdiſſimã cui trito admiſces acerrimũ acetum: ⁊ facto medicamẽto lauas prius caput ſubſtinentis ex vino. Poſt hec ſuper linies: quo ſi vſus fueris frequẽter capilli ei vt ſano naſcũtur. ℂ Itẽ ad tineas capitis vel vulnera. nuces raucidas vſtulatas cũ corticibus diſtẽperas cũ aceto: ⁊ imponis. Similiterq; ſtercus anſeris. ℂ Itẽ ad eos qui caput humidũ habẽt. Picis ℥.xl. reſine ſicce ℥.xl. cere ℥.xl. ſtriptirie hũide ℥.xx. aceti cocile ℥.j. ℂ Itẽ cõfectio catartici. Piperis denarios decem ⁊ octo. Scamonee optime cãdide cocte ℥.j. ⁊ ſemiſ. Amei denarios decem ⁊ octo. Feniculi ſeminis denarios quindecim. Appij ſeminis denarios octo. Carci denarios nouem. Epythymi denarios octo. Agarici denarios nouem. dabis vero in potione denarios ſex. teris ſpecies ſingulas ⁊ cribras ⁊ colligis in hemina mellis deſpumati ſoluis autem potionem iſtam in calide aque coclearibus duobus. ⁊ addis coclear vnum liquaminis ⁊ aliud aceti: ⁊ ita dabis. Reficiat qui accipit buccellam panis infuſam in vino puro. ℂ Itẽ peſſus liuianus qua vtebat̃ Liuia Regina faciens ad ſecũdas ⁊ tumores ⁊ duritias ⁊ inflatiões: ⁊ quibus de loco mouetur matrix: ⁊ ad omnes paſſiones matricis. Adipis Anſerini ℥.iiij. Aneti ſemis ℥.iiij. Iſopi ⁊ cerodie.iiij. gallacie.iiij. adipis leonini.iiij. vrſini.iiij. ſtrutionis ĩ.ij. medulle ceruine.iiij. butyri recẽtis quattuoꝛ. ſagapeni quattuoꝛ. myrre ⁊ ſtactis quattuoꝛ. folij.iiij. ſilini.iiij. coconidij.iiij. terebynthine.iiij. dymini.iiij. maſtice.iiij. olei amareciui.iiij. Adipẽ autẽ ſoluens igni lento cerã admiſces ⁊ vteris.

Ad matricis paſſiones.

ℂ Ad Alopeciam. CAP. VI.

Alopitie magnam feditatẽ afferunt ⁊ propter hãc ſeruoꝝ precia diminuũtur neceſſariũq; ẽ eas q̃q; emẽdare. ℂ Itaq; cinere pellium viperaꝝ ſparſo celerrime emẽdant̃. ℂ Itemq; naſturtio cum ſinapi trito ⁊ impoſito. ℂ Itẽ citonia cocta ex vino ⁊ cũ cera trita ⁊ illinita capillos reſtituũt. Roboris quoq; pilule cum adipe vrſino trite emẽdant. ℂ Glandis item fagine cinis cum melle ⁊ oleo cedrino illinitur. Fimi nihilominus pecudis cinis vngularum mule vel muli ex oleo myrtino. ℂ Itẽ cinis muricũ ſparſus. ℂ Itẽ cinis hermatij recens cũ pice liquida. ℂ Itẽq; gallinacij fimus illinit⁹ replet. ℂ Itẽ ſandaraca ex aceto fluentes capillos cõtegit. ℂ Itẽq; leporinus cinis cũ oleo myrtino. ℂ Itẽ fel taurinũ cũ alumine egyptio tepefactũ illinit. ℂ Item adipẽ anſerinũ ex melle ꝯteris ⁊ vt ſupra mõſtraui vteris. ℂ Itẽ epythyma diapſicon: Seminis feniculi ℥.iiij. olei veteris libras.iiij. ceruſe.ij. aque ſextariũ.j. ea oĩa cũ bene trita fuerint precipue litargirũ ſic mittis in aqua ⁊ omnia ſimul permiſces vt vnũ corpus perficiat̃: ⁊ ita mittes in caccabuꝫ vbi oleũ miſeris ⁊ coques admoto lento igni. ⁊ ita addes in caccabo cere albe lib.ij. colophonie lib.ij. therebynthine.ij. Coquaſq; modice ⁊ bene ꝑmiſces. Poſt hec ſupmittis pinicellos debuccellatos quos cõficis ita buccellati optimi bene cõditi tunſi ⁊ cribrati farine lib.iiij. cõmiſces cũ ſucco quẽ conficis ſic. Euiſci ℥.ſex. camomille ſicce ℥.iij. mellilotí ℥.ij. fenugreci ℥.vj. daptiloꝝ purgatoꝝ pondõ.ij. Hec oĩa infundis in vino ſiculo ſiue adriano ſiue ſabiniẽſe ſexta.vj. ꝑ dies tres: ⁊ ita coques quouſq; remaneãt ſextarij.ij. Hoc ergo apozima cõſpergi facies buccellati farina: ⁊ ſic facies vt diri punicellos latos ⁊ ſubtiles. ac ſi nouiſſime cerodariũ reſoluis diligẽtiſſime. cumq; ſolutũ fuerit refundes in mortario: ⁊ diligentiſſime teres: ⁊ ſic facies mandalia: ⁊ repones. facit hoc epaticis ſpleneticis ⁊ ad duritiã ſtomachi. ⁊ ad febres ⁊ ad pect⁹ cõtritũ ⁊ ad podagrã q̃ nõ nimis calida fuerit.

ℂ Ad capillos denigrãdos. CAP. VII.

Poteſt videri ſuperuacuũ inter remedia corpis ponere ea que ad decorem ꝑtinẽt: ſed quoſdã pudet aut ipſos rubeos eſſe: aut in tantũ luxurie indulgẽt vt dilitie coꝝ inter ſe diſſentiãt volẽtiũ in pueris rufos capillos: in viris recuſantiũ. Quemadmodũ ergo denigrẽtur dẽmõſtrabim⁹. ℂ Ouũ coruinũ in ereo vaſe oleo ꝑmiſcetur: deinde raſo capite in vmbra illinitur. Habere autẽ debet in ore oleũ is qui curabitur donec ſiccescat ouũ ne ei dẽtes nigreſcãt ⁊ quarto die abluat̃. ℂ Itẽ ſextarius ſanguiſugarũ in duobus ſextarijs aceti diebus.xl. macerat̃ ex oleo tritus. deraſoq; capite in vmbra illinit̃ dũ ſiccescat: ⁊ ſicut ſupius ꝓdixim⁹ ĩ ore oleũ tenẽdũ eſt. ℂ Itẽ ſilique eruce cũ ſuis folijs ⁊ caulibus cõterent̃: ⁊ capite raſo illinient̃. ℂ Item cypreſſi folia trita ex aceto efficiũt vt capilli nigri renaſcãtur: ſed ſpodilio puncti criſpi fiũt. Opepreciũ eſt his q erubeſcũt ſenes eſſe ſuccurrere: ⁊ ſi canos ſuos ĩficere volũt tãq; ãnos dẽtracturi ſint hoc noĩe etati vermiũ terrenoꝝ cinerem adijciunt.

ℂ Ad morbũ comitialẽ. CAP. VIII.

Alium elixũ ſubinde ĩ cibũ ⁊ in potiõe ſumat̃. ℂ Itẽq; fel agninũ cũ melle vel cocleari vel ligula ſumat̃. ℂ Lini ſemẽ

⁊ vrtice ex melle illinitū ſanat. ¶ Coagulū quoq; vituli marini bibitur cū lacte eq̄no aut malo punico ſicco aut mulſa aut aceto. ¶ Itē his qui ſepius cadunt clyſtere īfundunť hec. Caſtorij. ʒ. ij. mellis hemina .j. aloe .j. aque ſexta. ſi ſuperatio erit vnguētum facies. ℞. crocū ⁊ thus maſculum ⁊ myrrā gallas albas acatia nigra helyotropia que appellanť cozium mali punici centauriā oloſatri ſemē: eq̄lis ponderibus teres oīa ex vino ⁊ vteris dabiſq; potionē bibere ei qui patiť ⁊ abſtineat a balneo ⁊ ſi vſus exegerit lauet. ¶ Itē teſticuli vrſini in cibo pſunt. ¶ Item q; teſtes aprini crudi triti ex aqua bibūtur cū primū quis cecidit ī eo loco quo caput eius fuit clauus ferreus figatur nō repetit. ¶ Dātur itē carnes edēde beſtie occiſe eo ferramento quo homo ante occiſus eſt. ¶ Itēq; hyrundinis ſanguis cū thure vel eiuſdē coꝛ recēs deuoꝛatur. ¶ Lapillus itidē hyrundinis e nido alligatur ad collū iacētē recreat ⁊ ab hoc periculo tutū preſtat. ¶ Itē tenētes in manu anetū comitiali moꝛbo nō appetūtur. ¶ Teſticuli itidem arietini inueterātur ⁊ ex his dimidij den̄. pōdus datur in hemina aque tritū. Abſtinētia vero vtēdū eſt vini diebus. v. ⁊ ante ⁊ totidē poſtea. ¶ Itēq; ſanguis pecudis vel vituli ter bibitur: ſed ⁊ humanus ſanguis hoc vitio liberat. ¶ Catulus itē lactens abſciſo capite ⁊ pedibus exectis interaneis ex vino ⁊ aceto coctus editur. ¶ Uinaria quoq; ſumpta in cibo pdeſt. ¶ Coclearum cinis addito lini ſemine ⁊ vrtice ex melle illiniť ex ſale. ¶ Iecur itidē vulturis tritum cū ſuo ſanguine ppinatur ter. vij. diebus meliuſq; pdeſt ſi ea auis cum occidiť ſatura ſit humano cadauere. ¶ Itēq; fel teſtudinis naribus illinitū iacētē erigit. ¶ Caſtoriū itē in aceti mulſi cyathis tribus ieiunis datur. ¶ Muſtele quoq; iecur marine in cibo bene ſumitur. ¶ Carnes etiā caprine in rogo hoīs coſte hūc depellūt moꝛbum. ¶ Caprini ſimiliter vł ceruini coꝛnus vſti nidoꝛ adhibeť.

¶ Ad Lythargicos. CAP. IX.

Ex quibus lythargicum depꝛehēdis ex febꝛe acuta cum ſenſus oppreſſione: aut vt difficulter aut nihil ſentiat pulſu magno raro ⁊ inani. Unde lythargia dicta eſt: ab obliuione mētis atq; coꝛpoꝛis vagatiōe. Greci enī lythen obliuionē: argiā vagationem vocauerūt. Hos itaq; tali oꝛdine curabis ferulā accēſā naribus admouēs ⁊ fumigatione facta ſi repente eger hunc moꝛbum inciderit ſicut alijs viſum eſt celeriter emēdabit. ¶ Itē nepete ſuccus ex aceti pte vna mixtus ⁊ capiti frontiq; illinitus lythargycos doꝛmiētes excitat. ¶ Itemq; euforbiū cū caſtoꝛeo ſuffumigatū excitat. ¶ Calchantū itē cum aceto tritū ⁊ naribus illinitum doꝛmire nō ſinit. ¶ Euforbiū quoq; ex aceto tritum ⁊ naribus cōfricatū excitat. ¶ Capilli itidē mulieris incēſi ſuffumigatōe ſua liberāt doꝛmiſcꝛo. ¶ Saturcia ēt cū aceto capiti frequēter īfuſa excitat. Caprina ſiłr pellis vel coꝛnu ei⁹ cōbuſtū idē facit. ¶ Itēq; ſanguis teſtudinis frōti illinitus. ¶ Itē peucedanū cum oleo roſato ⁊ aceto tritū ⁊ īcoctū naribus īdiť: ⁊ iā videbis doloꝛes capitis emēdare. ¶ Ruta itē ex aceto odoꝛať. ¶ Uiſcbriū quoq; capiti ex aceto īfundiť. ¶ Urtica etiā fronti ⁊ pedibus illiniť. ¶ Itēq; cimices ſeptē triti in aque cyatho vno dātur ſi vir ſit. Si puer in eodē modo aque cimices quattuoꝛ. ¶ Spōdiliū itidē capiti īſtillať. ¶ Muſtele quoq; iecur exuriť ad olfaciēdū. ¶ Itē pulmo pecudis calidus circa caput alligať. ¶ Palūbi itē. iij. putrefacti lythargū excitāt odoꝛe. ¶ Tolles itidē vulturis neruos ⁊ eos circa manus laborātis ligabis. ¶ Itēq; apoſtolicū rotūdū cū adipe vulturino teres ⁊ ex eo man⁹ fricabis.

¶ Ad ſomnum prouocādum. CAP. X.

Opium in modū fabe cū oleo roſato mixtū naribꝰ illiniť. ¶ Coriādri quoq; ſemē tritū colatūq; ⁊ ex aqua calida potui datum pdeſt. ¶ Itē ad eos qui nō doꝛmiūt. Styracis. ℥. iij. glycirice tres. croci vnā. opij tres. caſtoꝛij vnā. lycij īdici duas. ſpice nardi duas. mellis pōdera duo. Hec oīa trita cōmiſcebis ⁊ naribus frōtiq; illinies. ¶ Itēq; glycirice. ℥. iij. ſtiracis duas. croci vnā. opij duas. caſtoꝛij duas. lycij duas gingiberis. j. pipis lōgi vnā. ſpice nardi vnā. mellis pōdera duo. ꝯficies ⁊ vteris vt ſupra. ¶ Itē cōfectio diacodion ad hec ⁊ ad febꝛes. Codias. j. capita papaueris numero. xxx. īfundes ī aque ſexta. tribus p triduū. poſtea ad tertias decoques addeſq; in aquā ipſoꝝ mellis ptē dimidiā hoc eſt ſextarium vnū ⁊ ſemis. dehinc coques ad carbones vel ignē ſine fumo: donec in mellis pinguitudinē redigatur. ⁊ ex hoc dabis ad noctē glutiēdū ſingula vel bina coclearia. ¶ Itē papauer ex aqua elixatū ad tertias bibas ſtatī ſomnū adducit. ¶ Itē ad ſomnū ſaluabis egrū ſic. Opij den̄. iij. myrre. croci thuris ana. den̄. j. cū cera mixtis paſtillos ſcipulares facies ⁊ ꝓcalefactos vmbilico īpones: que res tā ſomnū ꝙ vētrē mollit. ¶ Itē antidotū anetinū ad ſomnū ꝯ colicis expꝛtū. ℞. aniſi. ℥. ij. apij ſeminis vnā. iuſquiami duas. opij ſemiunc. mellis quātū ſufficit dabiſq; aduerſus virtutē patiētis ītegrā potionē ad magnitudinē fabe egyptiace cū aqua calida. ¶ Itē hymnoticū ad ſomnū. ℞. bidellij. ʒ. iiij. galbani. quattuoꝛ roſe ſicce q̄ttuoꝛ. myrre vero duas. croci duas. caſtoꝛij vnā. que cū oleo roſato teres ad ſpiſſitudinē mellis ⁊ īduces in nares in frontē ⁊ in aures.

¶ Ad Freneticos. CAP. XI.

Ex qb⁹ ſignis freneticū depꝛhēdis ex febꝛe acuta cū mētis alienatiōe ⁊ manuū vano erroꝛe vt aliq̄d ſuis digitis apphēdat: quē ita curabis. Succ⁹ rute ex aceto trit⁹ ⁊ tēpoꝛib⁹ īſtillat⁹ mire pdeſt. ¶ Caſtoꝛio itē ⁊ peucedāo ex roſaceo coct⁹ ꝑūcto capite ſōn⁹ accedit. ¶ Alliū q̄q; elixū ediť. ¶ Itēq; ſuffumigatio lane ſuccide pdeſt. ¶ Hyeme ēt oleo anetio caput infundiť.

ſ̄fundit̄. ¶ Itē ad freneticos ſiue ad eos q̄ vertiginē patiunt̄. ⸿ Hedere ramū cū ſuis folijs teres adijciēs oleū cūq̄ʒ cerebro ſup̄ſundes. ⁊ tēpora vnges. ¶ Itē q̄ʒ roſaceo ⁊ caſtorio ac peucedano ſimul mixtis caput vnges ⁊ ſomnus ſequit̄. ¶ Itē ad vertiginē capitis. Roſam in aceto fricabis ſpiſſamq̄ʒ capiti ip̄ones. ¶ Itē ad inſanos ⁊ mēte motos ⁊ ſi q̄ alia vitia in capite habuerint. Herbā titimallū capre lactarie ſolū manducare dabis poſtero die mulge: ⁊ lac eius ieiuno da bibere q̄ vexat̄. nā cordialū ſine mora emendat. ¶ Itē grillis adipe frōtē lini ⁊ dormit. ¶ Pellem de lepore albo neſciētis ſub capite pones. ¶ Itē q̄ʒ lauri folia trita neſciētis capiti ſup̄ponas: ⁊ dormit. ¶ Semen itē lactuce ac papaueris cū daptilis tribus in aqua coques ad tertias: dabiſq̄ʒ bibere ⁊ ante expectatum dormit.

¶ Ad epylenticos. CAP. XII.

Ex q̄bus epylēticū dep̄hēdis ex acceſſiōe q̄ eū t̄ʒ q̄ueq̄ʒ ita curabis. ⸿ Vulturis cerebellū teres cū oleo vetuſtiſſimo: ⁊ poſt illō cetrie vel balſamo ac repōes ⁊ ex hoc in modū grani fabe cū potiōe vini veteris potui dabis p̄ dies ſeptē aut nouē. Balſamū aūt tūc mutes p̄ cetria ſi odorē nō fert. ¶ Itē herbā ſauinam dabis triduo i. ℥. aq̄. iij. ⸿ Muſtelle enī epar ſine felle aſſum dabis bibere cū aq̄. ℥. iiij. hocq̄ʒ cū biberit ſi intra ſeptē dies nō fuerit vexatus ſcias illū ſanum eē. ⸿ Cerebellū quoq̄ʒ agni aſſum dabis ad mādūcādum. ¶ Itē q̄ʒ medulla camelli cū oleo roſato teres ⁊ frōtē ſtomachūq̄ʒ vnges. ¶ Itē apoflegmatiſmus. ℞. ſtafiſagrie. ʒ. iiij. ſalis amoniaci. j. piretri duas ſinapis. iiij. ex ide factū puluerē diuides ī partes tres ⁊ cum maſtica per triduum maſticet vnam partem in die.

¶ De egritudinibus neruorum. Trac. II.

¶ Ad hūeros cubitos brachia ⁊ manus. CAP. I.

Neruus vulturis de alio apponit̄ ⁊ ſtatiʒ dolor ſedat̄. hos aūt neruos vulturis: ſʒ ⁊ de pedib⁹ eius diligēter ſeruare ōbes q̄ꝛ oēm dolorem curāt nō inquināt̄ vſu nec p̄eūt ſemp̄ ſeruari p̄nt. ⁊ cuʒ neceſſe fuerit ſemp̄ aponi. ¶ Itē ad eadē mēbra ſi nimia p̄fricatiōe indoluerint de calaſtico. venditiā in balneo ſiue cum dormitū vadis loca dolētia fortiter cōfricabis ⁊ ſtatiʒ ſenties curā. ¶ Itē ad humeros lana ſuccida ex oleo calido ip̄onit̄ melius vero ex axungia veteri. ¶ Itē q̄ʒ vellere ſuffumigato vino ſulphure efficaciter calefaciūt. ⸿ Atq̄ʒ itē muſtelle cinis cū ouo lintheo groſſo illinitus ⁊ ex aqua feruēte calefactus imponitur. ¶ Item cymini ethyopici deñ. iiij. aneti. iiij. rute turgiones ad deñ. ij. myrre. j. piperis. j. hec omnia trita ex aqua ⁊ collecta ⁊ ad deñ. ij. potui data dolorem ſtatim tollunt. ¶ Itemq̄ʒ ſal in ſacco ex aqua feruenti calefactus ⁊ adhibitus.

¶ Ad neruos ⁊ ſcapulas ⁊ omnia. CAP. II.

Ad ſcapulas ⁊ ad oſſa. Iſopi ceroti. ℥. ij. therebyntine. j. reſine frixe. vj. galbani ſemiunc. adipis anſerini ſiue faſiani. ij. nardi lib. j. butyri. ℥. ij. cere. lib. j. hec oīa ſimul mittes ⁊ ſolues. ⁊ dū fuerit neceſſe lintheo vel alude molliſſime ſup̄induces ⁊ ī pones. ¶ Item ſi ex humore vel frigore aut ſanguine ſcapule a dolore graui fuerint oppreſſe. Nitrū teres ⁊ in puluereʒ rediges. Pulegij maſticis ⁊ thuris maſculi puluerē equis ponderibus ſimul miſcebis deinde oleo ſcapulas confricabis ⁊ de p̄dicto puluere aſperges ⁊ chartā purā deſup̄ pones ⁊ ſtricte faſciabis donec oēm humorē vel ſanguinē ſiccēt p̄ dies. iij. aut. v. in balneo chartā tollat ⁊ vngat oleo ⁊ ſic lauet. atq̄ʒ ita potes curari vt nec ſanguiſugas ponas nec carnificē medici patiaris. Leues enī cure ſi fideliter fiant poſſunt dare perpetuā ſanitatē. ¶ Itē ad dolorem ſcapule vel cuiuſcūq̄ʒ mēbroꝝ locū melle vnges: ⁊ farinā fabe ſup̄ſparges ⁊ folia hedere ſup̄ip̄ones.

¶ Ad Paralyticos. CAP. III.

Calaſticū ad paralyſiʒ. ℞. euiſci. ℥. iiij. cyſane. iiij. lini ſemis. iiij. fenugreci. iiij. meliloti. iiij. q̄ coques in aq̄ fontana donec fiāt ſpiſſa exprimes ⁊ mittes ſucci lib. j. olei cōis. j. cere. j. ſeui taurini. ℥. vj. reſine frixe. vij. reſine therebyntine. v. iſopi medicaminis. ij. galbani. j. ⁊ ſemis: coques primū oleū cū ſucco lento igni donec excoquat̄ pars dimidia ſucci: ⁊ colabis: dehinc mittes reliqua infraſcripta vt ſimul miſcebis atq̄ʒ ſoluat̄. ¶ Itē vnctio ad paralyticos. ℞. baccarū lauri tritarū ⁊ cribratarum. ℥. j. cymini tunſi ⁊ cribrati. j. ſatureie nō tūſe. vj. cū ſurculis rute ſicce tribus: q̄ infundes in vini veteris ſexta. v. p̄ triduū poſtea miſcebis olei anetini nō flores ſexta. octo ⁊ ſemis coques lēto igne agitās indeſinēter. Cū auteʒ vinū cōſumptū fuerit colabis illud ⁊ expreſſis herbis ex eo oleo vnges mane ⁊ ſero eū q̄ patit̄. Lino aūt nō vtat̄ nec in lecto: hoc ē t oleo in balneo vti dʒ qū ſine febre ē. Abſtinere vero opʒ a bubula ⁊ porcina carne piſce ⁊ caulibus ⁊ malui ⁊ vtat̄ pipione molli ac reliquis oleribus: ſi aquā calidā bibere nō poſſit vinū accipiat aquaticū: q̄ ſi hyems fuerit aut infirmitas grauior vel ſenectus: addes hic oleo balſami p̄mi. ℥. iij. piperis. j. ¶ Itē acopū ad paralyſiʒ ⁊ neruorū tenſionē ⁊ dolorē ⁊ ad oēm perfractionē ℞. nardi. lib. j. olei hyrini vnam. laurini vnam. cyprini vnam. ſtyracini ſex. panacis vnam. caſtorij vnam. euforbij ſemiunc. adarcis ſimiliter piperis ſimiliter amoniaci ſimiliter medulle ceruine. ℥. iiij. galbani. ij. p̄polei. j. butyri tres. iſopi ceroti. ij. cere lib. j. olei ſanſucini. ℥. ſex cucumeratij ſex. reſine therebyntine. ix. Conficies vero ſic. Euforbium: adarcam amoniacum: piper: caſtorium inſimul tundes ⁊ cribrabis galbanum ⁊ propoleum malaxabis contra focum ceram ⁊ medullam cuʒ omni oleo reſolues

⁊ admiſcebis pulueꝛē dehinc panace tritū cū modico aceto. poſtea galbanū ⁊ propoleū. ¶ Item ad paraliticos ⁊ ad omnē neruoꝝ cām ſeu contractionē ſiue ſtupoꝛem. ℞. farine fabe lib. iiij. picis frixē. iiij. pulueris vitri. ij. piperis duas aceti qđ ſufficit. Hec pariter coques ⁊ ī moduȝ cataplaſmi linteo groſſo induces ⁊ locis dolentibus ſeu cōtractis imponēs ⁊ calabricis ligabis bis in die per triduum. ⁊ intermiſſo vno die iteruȝ repetes per triduū: poſt hec vteris vnguēto īfraſcripto. ¶ Vnguētū ad paralyſim ⁊ ad omnes neruoꝛuȝ cauſas. ℞. cere. ℥. vj. therebynthine. iiij. iſopi ceroti. j. amoniaci. iiij. piperis. j. ⁊ ſemis. nitri. vij. piretri ſemis. galbani vnā ⁊ ſemis. mellis ſimiliter. olei veteris lib. j. euſoꝛbij. ℥. iij. xyperi. iiij. olei byrini. j. ⁊ deñ. xviij. vini veteris cyatos. ij. amoniacū aūt in vino teres ⁊ cū tritū fuerit addes piper ⁊ nitruȝ in pulueꝛē redacta. piretrū euſoꝛbiū ⁊ cyperū ſiſr ī pulueꝛē redacta ꝑmiſcebis ⁊ reſolutis ceteris ſpēbus ſupfundes in moꝛtario ⁊ pariter teres ⁊ cū opus fuerit vteris fricabiſqȝ vehementer bis in die ⁊ lanis inuolues ⁊ calabricabis.

¶ De egritudinibus oculoꝛū. Trac. .III.

¶ Ad oculoꝝ doloꝛē vel ſi q̄ capitis ſit. CAP. I.

Ante oīa ſi bene fuerit purgatū caput ⁊ vēter oculi nullam poſſunt inualitudinem ſubſtinere: tū ſi indoluerint vteris cataplaſmate hoc quod ſine folio paſſo cretico infundis. Mellilotū ſemiunc̄. daptilos pingues anapaticos numero. v. ⁊ ſeoꝛſum infundis in paſſo. opij drachmas. ij. croci. ij. ſimul teris ⁊ bñ cōmiſces. melilotum ⁊ daptilos cocta ſimul ad carbones ⁊ trita mittis ēt olei roſati coclearia. ij. ⁊ vitellos ouoꝝ. ij. Poſtea vō q̄ in vnū oīa cōmiſcueris imponēs vt ſupra dixi. Sane ſi ſic ſe cauerit ꝑ tēpoꝛe ſoluis cū vitello oui ⁊ modico paſſo: ⁊ ſic vteris. Facit autem nō ſolū ad doloꝛem: ſed ⁊ ad tumoꝛem ⁊ emigraneū. ¶ Item ad doloꝛem ⁊ tumoꝛē. Adipē oui aſſi cum apio ⁊ croco ⁊ melle tritum: ſuper imponit̄. ¶ Itemqȝ laurus ex vino cocta doloꝛē ⁊ tumoꝛem releuat. ¶ Item celidonia in aqua decoquitur: ⁊ ex ea oculi dolentes fomentant̄. ¶ Itēqȝ ad oculoꝛum tumoꝛem. Daptilus tritus in modū cataplaſmi oculis nocte īpoīt̄. ¶ Hoꝛdeacea itē farina cū galla contunſa abiecta aqua oculis imponit̄. tumoꝛes doloꝛeſqȝ ſedat. ¶ Item coriandrum viride tritū ⁊ mixtū lacte mulieris ſuper tumoꝛem oculoꝛum inūges: ⁊ ſtatim ſanat. ¶ Itē cucurbite viridis ramēta trita ⁊ ſup tumētē oculū īpoſita tumoꝛē ⁊ doloꝛē emēdat. ¶ Itē caprin⁹ fim⁹ cuȝ fimo ſparſus aut cū aq̄ trit⁹ ad modū colyrij ocul⁹ circūlinit̄. ¶ Itē ad epifoꝛas oculoꝝ ⁊ tumoꝛes. Paſtinacis agreſtis radices nō lotas ex aq̄ ōcoques: ⁊ ex ea aq̄ oculos foue bis. ¶ Itēqȝ coclears ſine putamine tritas fronti illinire cū thure prodeſt. ¶ Itē tumoꝛes oculoꝝ ſedat mulſa tepida in penicello ſup oculos īpoſita. ¶ Itē corticis ſepie farina in epiſoꝛis ex lacte mulieris ocul⁹ circūlinit̄. ¶ Itēqȝ beta alba trita fronti imponit̄: ⁊ eūdē effectū habēt bubli triti ⁊ oculis impoſiti. ¶ Itēqȝ apium viride tritū cū pane oculis imponit̄. ¶ Ocimū itē ex vino optio tritū oculis circūlinit̄. ¶ Itēqȝ in polēta ruta cōtrita ⁊ īpoſita lenit. ¶ Itē ⁊ aneti radix ex vino trita illinit̄. ¶ Papaueris itē cauliculi ſicci vel viridis cū ſuo fructu triti īponunt̄. ¶ Itēqȝ lini ſemē cū thure ex aq̄ tūſum circūlinit̄. ¶ Siliginis itē grana in ferro toſta ⁊ ex vino trita illiniunt̄. ¶ Iteȝ lenticula cum cotonijs cocta ⁊ vna trita adiuuat. ¶ Itēqȝ lentiſci tenera folia ꝯtrita ⁊ fronti īpoſita epiſoꝛas ſuſpēdūt. ¶ Panē itē ex vino tūoꝛi oculoꝝ īponitur. ¶ Itē Mandragoꝛe radix tunſa cū roſaceo ⁊ ex vino trita epiſoꝛas ſanat: ⁊ tollit doloꝛē. ¶ Itēqȝ folia cicute trita ⁊ impoſita fronti epiſoꝛas ⁊ doloꝛē ⁊ tumoꝛem tollit. ¶ Item lana carminata cū albo oui ⁊ thuris polline fronti applicat̄. ¶ Itemqȝ oui albū infuſum oculis epiſoꝛas curat: ⁊ vredines mitigat. ⁊ facit refrigeratōes. ¶ Vt āt cicaterices de oculis tollas adipe anſerino ſepius inunges: cicatrices tollit ⁊ fiſtulas. ¶ Itemqȝ luthea ouoꝛum cum roſaceo ⁊ mulſa ī lana ſup oculos īponunt̄. ¶ Itē molli caſeo caprino ⁊ ferueti aq̄ ſuppoſito epiſoꝛe ſedant̄. ¶ Itē fim⁹ caprin⁹ cū melle illinit̄. ¶ Itē emathices lapis in lacte mulieris tritus intrinſecus primū inūgit̄. deinde ſup epiſoꝛas ſedat qdē: ſed cū maximo cruciatu. ⁊ ſi cui ſanguis ſupfundit ſingulariter purgat. ¶ Cataplaſma ad oculos intumeſcentes optimū. Caſtoꝛij drachmas. ij. miconij. vj. croci j. iuſquiami cyſaici. iiij. ouoꝝ aſſoꝝ vitellos. v. mellis qđ ſufficit. tūdis oīa ⁊ teris oua ī ⁊ vteris ⁊ ī tpa īponis ſi dolēt. ¶ Itē ad recētes maculas oculoꝛū ſiue caligines. Mel atticū ⁊ albū oui hyrūdis equalia: quod ſi vetus cauſa fuerit vitellū oui ſupradictū cum melle attico ⁊ ſucco feniculi. oīa equalia teris.

Miconij i. papaueris albi.

¶ Ad oculos ſuffuſos ſanguine. CAP. .II.

Sanguis colūbinus inſtillat̄. Perdicis vero ⁊ turturis ſup īponi dȝ. Lana ſuccida ex oleo ⁊ vino. ¶ Itē hyrūdinis pulli ſanguis ſuffuſiōi oculoꝝ exſectū vngi ꝓdeſt: ⁊ ī ꝑpetuo oculi ñ dolebūt. ¶ Itēqȝ roſa ī vīo macerata: ⁊ ex eo vīo potui dato ſuffuſos ex aliq̄ cā oculos ſanguīe credit̄ emēdare. ¶ Itē bithumē ſulphur ⁊ thus ī vino miſcet̄. ⁊ oculi ſi ꝑcuſſi ſanguinē fuderit ex eo fumigant̄. ¶ Itē lacte caprio tepefacto ſero aſſidue oculi fouent̄. ¶ Itēqȝ verbene folia trita adiecto ſalis puſillo īpoſita ac poſtero die ſublato exꝑſſum ſanguinē de oculo expurgāt. ¶ Sagapemū itē cū rute ſuco ⁊ amigdala amara pari pōdere trita ⁊ admixto melle inūges. Hyppoccice ſqȝ. i. ſuffuſiōes ⁊ caliginē tollit. ¶ Itē agle q̄ ī ſiluis moꝛat̄ ⁊ ē foꝛme āpliſſime fel cū melle attico mixtū ⁊ inunctū oculis ſuffuſis ⁊ caligini vtiliſſimū eſt.

Alias ſagapinū. i. ſerapinū.

mũ ẽ. ¶ Itẽ ad ſuffuſiões ⁊ albugĩes ð oculis tol-
lendas. Fenugreci viridis ſucci coclearia .ij. mellis
cãdidi ſine fumo .iij. cõmiſces ⁊ colas ⁊ decoques
diligẽter ſuffundis ita vt gutte ſuꝑ albugĩes cadãt.

¶ Ad lachrimas oculoꝝ ſtringẽdas. CAP. III.

Lachrimãtibus oculis ſine fine reuma
ſuſpẽdũt ⁊ exiccãt coclee ſine putami-
ne rite diligẽtiſſime cũ farĩa thuris ac
myrre ⁊ albore oui mixtũ fronti ſuper
linies. ¶ Itẽ anacolima ad idẽ: myrre maſtice cya-
thũ albũ cui lũbricos terre coclcas aloe cũ aceto te
res ⁊ illinies. ¶ Itẽ ricinos boui puto inter coxas
tollas ⁊ frõti illinies ⁊ ſine mora lachrime ſtrigunť.
¶ Enule itẽ radices tũſe in puluerẽ ⁊ in aceto acri
infuſe cocte ⁊ trite capite raſo nocte ĩponunť. ⁊ vbi
cunq; dolor fuerit ⁊ podagre reuma tollit, facit enĩ
veſicas aqua plenas: ſed his cui fit dolorẽ ſubſtiet.
¶ Itẽ ad lachrymoſos oculos. ruta ſicca ⁊ melle at
tico equis põderibꝰ mixta oculos inũges certũ eſt.
¶ Itẽ ad reuma oculoꝝ. Liuiſtici folia de ligno in
ligno tũdis ⁊ eiꝰ ſuccũ cũ vĩo veteri ⁊ pẽna iunges.

¶ Ad lippitudines oculorũ vel ad eos qui cantos
ab humore contritos habent. CAP. IIII.

Feniculi radices ex aqua fontana ⁊ oleo
coques pari põdere donec aqua ꝯſuma
tur ⁊ ex eo oleo inunges certũ ẽ. ¶ Itẽ
acatie denꝰ .vj. eucauſti ſicci .xv. ſucci por
ri .ʒ .xxx. Hec coques donec fiat ſpiſſitudinis mel
lis ⁊ in pixidem mittes ⁊ vteris.

¶ Ad caligines oculorum. CAP. V.

Fumus colerũ anatymaſiʒ facit cuiꝰ acri-
tudo caliginẽ oculis ꝑſtat. Succi ergo
celidonie ⁊ feniculi ⁊ abrotani coclearia
ſingula tolles ⁊ cũ mellis ſine fumo ſtilla
tiui coclearibus .ij. cõmiſces ⁊ exĩde pẽna ſuffũdes
mane ⁊ poſt meridiẽ ⁊ ſero: ſed poſt digeſtationem
lac mulieris q̃ puerũ nutrit ſuꝑinfundes ꝓpter acer
bitatẽ medicamẽti vt refrigeret. Hoc ẽt maculas tol
let. ⁊ impetũ reumatis reſtrigit ⁊ oĩa vitia abſtergit.
¶ Itẽq; balſamũ cũ melle ſtillatiuo eq̃s põderibꝰ
miſcet: ⁊ exĩde oculos ĩfundis. ¶ Itẽ fel vulturis
cũ marrubij ſucco aut puluere ⁊ melle attico ſimul
mixtũ cũ pẽna oculis infundes omnẽ caliginẽ ocu-
loꝝ aufert. ſʒ ⁊ ĩcipiẽtis ſuffuſiõis nõ patieť. ¶ Itẽ
fel ꝑdicis cũ melle attico inũges oclos. ¶ Itẽ vul-
turis ĩ lintheo ſbtili ligabis ⁊ tota die oculos abſter
ges nunq̃ inualitudinẽ patienť ⁊ ſi dolẽtes oculos
ſepius abſterſeris. ¶ Itẽq; myrrã cũ fenogreco pa
ri põdere in vino teres vt leue ſit quaſi collyriũ ⁊
inunges. Quidã enĩ filiã ſuã ſic curauit. ¶ Itẽ ce
lidonie ſuccũ q̃ oculis plurimũ ſuffragať cũ colly-
rio ſiue aqua marina inungi oportet in vna vnctiõe
ſanat ⁊ ĩ aqua decocta dolẽtes oculi ſouenť. Meliꝰ
ſi ſuccus eiꝰ artemyſie ⁊ rutte ſucco pari põdere ⁊
melle ⁊ balſamo: mira enĩ facit. ¶ Itẽ cẽtaurie mi-
noris ſuccũ adiecto melle equo põdere ꝑmiſces ⁊

inunges: aciẽ extenuat ⁊ ipſa herba ĩ aqua cocta ocu
li fouenť. ¶ Itẽ vt caligãtibus oculis claritas reſti
tuať ⁊ ne facile hoc piculũ ĩcidať. Cẽtaurie herbe
manipulus in vini ſextarijs .vj. cogť ac tritũ macera
tũq; eximiť ĩde quotidie hemina mixto melle ieiu-
no ꝓpinat. ¶ Itẽ ſal frixũ tritũ admixto melle atti
co inunges ⁊ caliginẽ tollit. ¶ Itẽq; roris marini
cinis cũ eius ſucco expreſſo ⁊ mello attico pari põ-
dere mixto inunges caliginẽ tollit. ¶ Ros itẽ cau-
liũ ⁊ rute collectꝰ ⁊ imũctus caliginẽ tollit. ¶ Itẽ te
ſtudis agreſtis ſanguĩe imũcto caligo tolliť. ¶ Itẽ
leporis fel cũ mellis attici parte vna mixtũ ⁊ ſepius
inunctũ caligines abſtergit. ¶ Itẽ mel ⁊ ſuccũ fe-
niculi ꝑtes ſingulas fel ꝑdicis ſeminnč. balſamũ ad
mẽſurã fellis mellis ⁊ ſucci. Alij oleũ vetuſtiſſimũ
ad mẽſurã mellis. Alij euforbiũ modicuʒ miſcu nt.
Poſtq̃ mixta fuerit oĩa mittes in mortariũ ⁊ teres
diligẽter. trãſpones in ampullã ⁊ ſuſpẽdes ad ſolẽ.
xl. diebus ⁊ tũc inunges frequẽter. ¶ Itẽq; cepaꝝ
cypriaꝝ acerrimarũ ſuccũ vel ſi cyprie nõ fuerit ger
manaꝝ cũ melle attico equis põderibꝰ ſimul teres
⁊ mittes in ampullã ſignabis ⁊ in fumo ſuſpẽdes ⁊
vteris. ¶ Itẽ fenogrecũ vt bibi ſolet: ⁊ aquã mul-
ſaʒ medietate paratã ſimul miſces addis roſe quã
tũ ſufficit ⁊ feniculi radices mũdas. coques oĩa in
olla rudi; ⁊ cũ fuerit ſpiſſuʒ colabis ⁊ repones in vi
treo vaſe ⁊ vteris ita vt nec fumũ nec aurã cõtigat.
¶ Herbã itẽ verbenã tũſam cũ axungia ſuꝑ ocu
los noctu ligas ⁊ poſtero die tollis ⁊ oculꝰ erit mũ-
dus. ¶ Itẽ ad caligines ⁊ oĩa oculoꝝ vitia. Hyrũ-
dinis pulli plena luna in nido ſuo excecanť de acu
cyprina: notanturq; vt cognoſcanť reſtituta acie ca-
pita coꝝ vel ipſi ĩtegri ĩ olla noua vini cõburanť in
cinerẽ: terũturq; ĩ puluerẽ ex ligno ficulnee vel the
rebynthino: ciniſq; eoꝝ cũ felle canis latrantis die-
bus .vij. ꝑtibus duabꝰ balſami ⁊ caſtorij ꝑtibus ſin-
gulis tritus bñ inunctus plurimũ facit. mirabeniſq;
iaʒ deſꝑatas ſanare. ¶ Itẽ hydra ad caliginẽ vel al
buginẽ vel vulnera. Gallas alexãdrinas nouas nõ
ꝑtũſas .viij. tũdes ⁊ cribrabis ſubtiliſſime: ⁊ poſtea
mittes in mortariũ thebaicũ. Addes croci denariũ
cũ dimidio: teres ꝑ triduũ diligẽter: ⁊ mittes attici
mellis mũdi q̃tũ ſufficiat. ⁊ repões ĩ dolio ⁊ vteris.
¶ Itẽ ad caligines oculoꝝ ⁊ ad vitia vetuſtiſſima
⁊ ad ſcabritudines ⁊ obſcuritatẽ ⁊ ad eos q iaʒ pro
pe nihil vident ⁊ quibus medicamentoruʒ preſidia
nulla inueniri pñt. Hoc remediũ expertũ viſitabis
⁊ efficies vt videant clariſſime ſine oĩ vetuſto vitio.
℞ Piperis albi denꝰ .ij. croci .ij. balſami .ij. fellis vi-
tuli ſeu vulturis ſiue pulli pugnacis .ij. mellis atti-
ci .ʒ .ij. vini veteris boni cyatos .iij. ſucci feniculi .ſ.
⁊ ita compones. ¶ Piper ⁊ crocum teres diligen
tiſſime ⁊ bene leue ſit. deinde vinum admiſces ⁊ ſuc
cum feniculi per partes dimidias: ⁊ quicquid ſu-
perauerit iterũ fundes: cum ita feceris iterum teris
bene. deide ſi q̃d vini aut ſucci ſuꝑauerit adijcies ⁊

tereſ diutiſſime. Cumqꝫ totū medicamētum tritū
⁊ lenigatū fuerit vt colliriū: oportet tranſponi illud
in pixide cyprina: ⁊ repoſitū ſeruabis. Cūqꝫ volue
ris vti ex eo vnges: ⁊ inuenies eſſe potētiſſimum re-
medium: qḋ multi luminibus ꝺ obſcuritate reſtitu
ti ſunt. Hec cōpoſitio ex ꝯmentarijs Ceſaris augu
ſti deſcripta eſt qua ⁊ libentiſſime vtebatur ⁊ omni-
bus illā laudabat. Si cui autē acrior eſſe videatur
colliriū lene admiſceat ⁊ nō nocebit. ¶ Itē ad cali
gines ⁊ ſuffuſiones ſtati piſtis qḋ eſt filij a fronte ⁊
felle diligēter collecto iunges. ¶ Itē ad caligines
Succū feniculi fel perdicū mel articū aut thymi
nū equis pōderibus admiſces ⁊ poſtea teris ⁊ po
nis in ſole diebus .xl. ⁊ inungis ſi nō ſenſerit curam
vt fortius facias. fel ꝑdicis mittes ad duas partes:
⁊ balſami ⁊ olei vetuſtiſſimi parum mittes qdam ⁊
euforbiū mittūt vt fortiſſimū ſit. Que oīa ſupradi
cta diligēter teres ⁊ mittes in ampullam ⁊ in ſolem
ſuſpendis ⁊ vteris cum volueris: curat mirabiliter.
¶ Itē cauliū rorem cū melle ꝺſpumato mittes pa-
ri pondere ⁊ inunges prodeſt. ¶ Itē ad caliginem
oculoꝝ. Feniculi radicem decoques ex aqua eius
oculos eius fouebis celeriter omnes caligines di-
ſcutit. ¶ Coriādꝝ itē viride tritū cū lacte mulieris
⁊ mixtū ⁊ ſuper oculū īpoſitū ꝓdeſt. ¶ Pro certo
etiam apiū ⁊ ocimū cum vino tritū auxiliū preſtat.
¶ Itē ad oculoꝝ tumorē vel epiforas concitatas.
Roſa viridi trita cū aceto in careno inſuſa dactilo ⁊
oleo roſato ⁊ lacrima de ouo totū ſimul teres ⁊ in
lītheolo īducis ⁊ tepidū ſuꝑ oculos īponis. ¶ Itē
ſalē candidū ieiunus ſi quotidie guſtauerit omnes
oculoꝝ caligines cito tollit. ¶ Item qui ſanguinem
habent tuſam fabā ⁊ ciminū ⁊ vuam paſſam ſimul
trita impones ſuꝑ oculū: ⁊ ligabis ꝑ tridtū ſanitatē
adducēt. ¶ Itēqꝫ cocleas de cāpo tritas īſimul illi
nies fronti ſtatī deſinit. ¶ Itē ad maculas vel ci-
catrices oculoꝝ bacchas lauricū lacte mulieris in-
unges .vij. diebus ⁊ .vij. intermittis: ⁊ iterū inunges
⁊ ſanat. ¶ Itē ad leucomata. Feniculi viridis ꝺēn.
iiij. ⁊ betonice tantūdem teres ⁊ facies collyria: ⁊ ex
his inunges. ¶ Itē ad ꝑcuſſos oculos ſi ſanguinē
ſuderint. herbā nepetā cōmanducatā pones ſuper
oculos: ⁊ noli alligare ⁊ ſupinus iaceat. ¶ Ad ocu
loꝝ item dolorē. Laurus ex vino decocta oculis hu
morem tollit ⁊ dolorē omnē emendat. ¶ Itē ad ca
ligines occuloꝝ. Feniculi ⁊ roſe ⁊ rute ſuccū ⁊ mel
atticū ⁊ fel hircinū mixta inunges. ¶ Itē ad albugi
nes de oculis tollendas. Guttas amoniacis cum la
cte mulieris inunges. ¶ Itēqꝫ ad lipitudies bete
ſuccū cū alumine modico frōti illinies. ¶ Itē cata-
plaſma ad hec daptilos teres cū vino ⁊ pane molli
⁊ calīn īpones. ¶ Itē ad pilos eiciēdos q ī oculis
Lotiū .i. vrina. naſcunt̃. lotiū vituli maſculi ſepe īducat. ¶ Itē ad
hordiolū iuxta oculū natū tollas hordeaceā farinā
ex mulſa cōſperſam calidā veluti cataplaſma impo
nes circa oculos. ¶ Itē vt liuores tollas ciminū in
ore maſticatū cum ſaliua impones. ¶ Item ad hec
Oſtream combuſtam ⁊ tritā ex vino veteri īpones.
¶ Itē ad maculas oculorū tollēdas. Sepie teſtam
diligēter in mortario thebaico teres ⁊ puluerē ipſi⁹
ſepi⁹ ī oculos mittes. ¶ Itē ad caliginē. Balſamū
acre ſepi⁹ inunges: hoc ⁊ maculas tollit. ¶ Ad cali
ginē iterū oculoꝝ coclee viue cremātur: ⁊ cinis eaꝝ
melle mixt⁹ inungit̃ oculis. ¶ Itē ad claritatē ocu
loꝝ leporino felle ſubinde inunges ⁊ caliginē tollit.

¶ Ad aciem oculoꝝ. CAP. VI.

AQuile fel cum myrra ⁊ nitro vncia .j. in
unges: viſum clarum reddit: etiā vt acu
tiſſime videre ſe ītelligat. ¶ Itē paſſeri
ni oui alborem cū melle atrico mixtū in-
unges: clareqꝫ videbis.

¶ Ad Leucomata vel ad cicatricem ⁊ ad maculas. CAP. VII.

CArdui agreſtis radicē ante ſolis ortum
palo ligneo effodies: tundes ex ligno in
ligno roboreo exceptumqꝫ ſuccū ⁊ co-
latū atqꝫ in vaſe vitreo cōditū inunges.
Eſt enim ſuccus gemini effectus. Primū pellicu-
las membrane tollit de oculis: deinde curat vt mire
ris effectū. ¶ Itē cedria ⁊ porri ſuccus iunct⁹ leu-
comata ⁊ caligines tollit. ¶ Itē ad albū vel leuco-
mata ⁊ caligines tollit de oculis. Succū cyperi lō-
gioris ⁊ oleaſtri folioꝝ ⁊ verbene equis partib⁹ cū
melle ſine fumo ſtillatico miſces ⁊ inde oculis īfun
des. Res ē phyſica q̄ ēt cicatricē oculoꝝ curat ꝙ ſi
hec q̄ dixi nō fuerit inuenta regres betā purpureā
nigrā vel rubeā: quas ſi tardius inueneris plantagi
nis bete vt ex folijs coclear .j. verbene feniculi ⁊ ab-
rotani ſucci tantūdē: ⁊ mel ſtillaticū ſimiliter ī vnū
cōmiſces ⁊ exinde ꝯfundis tepidū: maculas oculoꝝ
mirifice curat. Ideo aūt parū ſcripſimus vt que iu-
xta phyſici horum cōprobaueris plus ꝯficias ⁊ re-
ponas. ¶ Itē ad cicatrices ⁊ leucomata. Adipem
anſerinū reſolues iunctā cicatricē ⁊ leucomata ex-
tenuat ⁊ ſanat. ¶ Itēqꝫ caprinū fel cū vino pari mē
ſura mixtū ⁊ in modū mellis pactū cicatrices ⁊ albu
gines emēdat. ¶ Itē ad albugines oculoꝝ tollen-
das. Sepie teſta melle illinita cōburit̃ ⁊ cinis eius
colyrij mō tritus proſtybio inungit̃ celeriter albugi
nes de oculis tollit. ¶ Itē bulbis aphris tritis buc
cellaginē ex eis ſpiſſa cū melle ⁊ nitro ꝯtritā in mo-
dū colyrij inūges in triduū albugines tollit. ¶ Itē
mittes oleū ⁊ mel modicū ſuper ſecurī euerſā ⁊ te
res ꝺ cote aut aquaria aut olearia diutiſſime. Cūqꝫ
fuerint in modū colyrij ſpiſſa inunges. Caue autē
ne ſecuris hēat eruginē. ¶ Itē ad maculas de ocu
lis tollendas. Nūmos nouos nouē numero mittes
in vas cyprinū cū vino albo ⁊ veteri ⁊ mūdiſſime
coopies ꝑ dies .xxx. addes ſalis amoniaci ſicci albi
puluerati ꝺēn .iiij. oſſa ſepie raſa .iiij. eris floris .iiij.
fumū pulli albi .iiij. ſuccū rute colate coclear vnum
mellis deſpumati ℥ .iij. oīaqꝫ in vnū cōmiſces ⁊ in

reponeſ ⁊ inde inunges p dies ſingulos vſqꝫ ad ſa-
nitatē. ¶ Jtē ad maculas eruēdas facit betonica ⁊
ſenecion ⁊ celidōia q̄ in mortario teris ⁊ collyrij mō
vteris. Sicui aūt ſubito leucomata ſe ī oculis ſuffu
derit ſemis ocimi.ij.aut.iij.gra.mittes ⁊ clauſa pal-
pebra tenes donec coaguletˀ humor ⁊ ī grana ſe col
ligat ⁊ poſt hec leuiter ſordes q̄ emāſerint frequen-
ter in die colliges: qđ ſi ſenſerit curam iterabis do-
nec ad ſanitatem perducas.

¶ Ad pilos oculorum adulteros vt ſublati nō rena
ſcantur. CAP.VIII.

Menſe Junio ſanguiſugas nūero qnqua
ginta mittes ī olā fictilē nouā ⁊ coopies
ex argilla circūlinies ⁊ mittes in fornacē
p ſpaciū.vj.horaꝝ deīde cinerē ſangui-
ſugaꝝ teres ī mortario ⁊ quātū erīde duobꝰ digitis
apphēdi pōt mittes ī mortariū puꝝ cū.ij.vel.iij. gut
tis aceti acerrimi ⁊ teres donec ſiccū colyriū ſit. tol-
leſqꝫ a borſella pilū cū radice ⁊ in ipſo tm̄ punctū cū
melle īpones de medicamīe ſupradicto ter aut qua
ter in ipſa hora. ¶ Jtē hyrūdinū polloꝝ cinis cū la
cte titimali pmixtus ⁊ euulſis pilis īpoſitꝰ renaſci
eos nō ſinit. ¶ Jtēqꝫ cauliū ſtirpiū aridoꝝ cinis cuꝫ
aceto laſerato mixtꝰ ⁊ euulſis pilis īpoſitꝰ emēdat.
¶ Jtē ex ligno caprifici ⁊ cerri ⁊ ilicis cinerē ⁊ lixi
uiū factū attertiatū acerrimū vt ſolēt ſaponarij facere
coquatˀ ſine axūgia ⁊ oleo ꝯfectū line loca q̄ voles ⁊
defluūt capilli vt ampliꝰ nō renaſcantˀ. Jtē ad pilos
oculoꝝ ſuffodiēdos. Gutta amoniaci albore oui
mixta pilos illinitos ſtatuit. ¶ Jtē ad pilos eradicā
dos. fellis vitulini dēn.j.caſtorij.j.gūmi.j.cū aq̄ ter-
ris ⁊ colligis reuerſata priꝰ palpebra ī loco euulſoꝝ
radicitꝰ piloꝝ ⁊ ī die īducis ⁊ cōtinebis donec ſic-
cetˀ. ⁊ hoc tādiu facies donec loca curentˀ. ¶ Jtem
ad pilos oculoꝝ ligādos. Reſine frixe.ℨ.j. aſpalati.
j.maſtice.j.cere.j.pumicis.j.⁊ ſemis Ola igni reſo-
luta ⁊ cōmixta vteris ſm ꝯſuetudinē. Jtē ad pi-
los oculoꝝ.po.ℨ.j.ſarcocolle.j.ſtyptirie.j.teres cuꝫ
aceto ⁊ facies collyria ⁊ euulſis pilis luna decreſcē
te cilio reuerſato vteris.

¶ Ad caligines cecitates vel vt craſſitudo abſterga
tur. CAP. IX.

Cerebrū ceruinū decoqs ⁊ ex ea aq̄ ocu
los fouebis p dies.xv.⁊ ſanabitˀ. Jtēqꝫ
ſero ac lacte caprīo calō p dies.xv.foue
bis ⁊ ſtatī ſanabitˀ. Jtē hedere ſuccū cū
melle ſtillatiuo ſine fumo ⁊ vinū ter iacū ī modū col
lyrij tēpabis ⁊ inūges cetū ⁊ ī loco tenebroſo reclu
des ⁊ pꝰ dies.vij.paulatī apies feneſtras ⁊ poſt alios
dies.vij.pduces ī lucē ⁊ p hos dies mollibꝰ cibis ⁊
dulcibꝰ vtatˀ.in quibus ēt ꝯſumēdis diebus nō la-
boret. Jtē p ſcru duritia. Ammoniacum thymma-
tum in vino teriaco teres ⁊ oculos inunges.

¶ Ad maturādas egilopas. CAP.X

Ad maturandas egilopas. Frumētū can-
didū maſticatum imponitur. Jtemqꝫ ad
aperiendas eas ⁊ emendandas. ſtercus
colūbinum cū ſapone gallico impones. ¶ Malue
itē hortūale ſiue agreſtis folia purgata admixta ſalis als hortu
ptevna ⁊ trita ⁊ īpoſita curat. ¶ Jtēqꝫ nucis ꝯbuſte lane.
cinis iniectꝰ ſanat. ¶ Jtē arnogloſſa herba cū modi
co ſale trita ⁊ appoſita egilopas d̄ſtruit. ¶ Plātagi
nis itē ſuccꝰ cū lana mūda molliſſima īpōitˀ: ⁊ p dies
ix,ſanat. ¶ Jtēqꝫ vue paſſe purgate ſine grano acci
tos.x.pipis grana.x.ī lintheolo illita īpones vſqꝫ dū
ſanet. ¶ Vrine itē limꝰ ſpiſſus d̄ caſtris collectꝰ ⁊ ī-
poſitꝰ mire purgat ⁊ claudit. ¶ Jtē v̄micǔlꝰ qvocatˀ
Aratraſrāgis ꝯtūſus ⁊ cū ſapone gallico pmixtꝰ ap-
ponitˀ ⁊ ſup medullā cāne appōes. ¶ Jtēqꝫ nepetā
ꝯtunſam īpones mirifice ſanat. Facit ⁊ ad ſyringiā.
¶ Jtē ad egilopas. Saponē gallicū ⁊ cymas oliue
virides amigdalaſqꝫ amaras eq̄li pōdē tere ⁊ vteris

¶ De egritudinibus aurium. Trac. IIII.

¶ Ad dolorē auricule vel aque igreſſum. CAP. I.

Proxia mihi vr̄ cura auriū q̄ acutiſſimū
dolorē īferūt ſimul vt paſſe ſunt vel mi
nimam offenſam. Scio certe medicos
q̄ſdā huiꝰ curatōis ſibi ſummā ſciaꝫ vē
dicaſſe ⁊ magnas mercedes popoſciſ-
ſe: cū aduerſus morbos auriū vnū aut alteꝝ noſcent
remediū. Nos v̄o multa pſcrimꝰ: vt cū res exegerit
poſſimꝰ vti: cū ex his aliq̄ occurrerit. Gari excellētis
cyathꝰ.j.aceti cyathꝰ.j.mellis cyathꝰ ⁊ dimidiꝰ ī cali-
ce nouo ſenſiꝫ d̄coquitˀ. ſpuma ſubīde als pria pēna
tollitur: ⁊ cū ſpuma receſſerit remouetˀ ⁊ ex eo tepi-
duꝫ infunditˀ ad omnes infuſiones auricule ſꝫ mox
cōquiliata lana obturāde ſunt. ¶ Jtē ranaꝝ adeps
remiſſus ⁊ inſtillatus dolorē ſtatim tollit. Si tumēt
aures ſucco coriandri mitigande ſunt. ſed prius ſuc
cus hedere tepidus cū vino inſtillatˀ. Mel cū roſa-
ceo inditˀ. melqꝫ cū roſaceo ⁊ māna thuris ad inſtar
coclearij adijciuntˀ. hoc ⁊ vulnera ſanat ⁊ humores
exiccat. Parū audientes: vtiliter acetū gargarizant.
Auriculaꝝ fracturis medentˀ bulbi triti ⁊ appoſiti ⁊
quinto die ſoluti. ſolioꝝūqꝫ rubri in quo mora naſcū
tur ſuccus tepidus inſtillatˀ. fel pecudis cū melle au
res purgat. Canini quoqꝫ lactis inſtillatio ſedat do
lorē. Grauitateꝫ auriū adeps remiſſus cū abſynthio
trito cū oleo ⁊ infuſus emendat. Muriū vero cinis
cū melle inſtillatus inhibet dolorem. Si aliqđ ani-
mal intrauit precipuū eſt remedium muriū fel ace-
to dilutum inſtillare. Si aqua intrauerit anſerinus
adeps cum cepe ſucco illinitur. Deplorata autem vi
tia aurium ſic ſanantur. Gliri detrahitur pellis ⁊ in
teſtina eiuſdē decoquūtˀ in vaſe nouo cū mellis emi
nis tribꝰ vſqꝫ ad tertias atqꝫ ita ſeruatˀ. ⁊ cū opus eſt
ſtrigili medicamētū tepefactū infunditˀ. Valde lau
dantˀ ⁊ terreni vermes cū āſeris adipe cocti ⁊ īſtilla
ti. Verberatis auribꝰ coclee q̄ inuſti ſunt cibi appo
nūtur: trita cum myrra ⁊ thure. Coclee iteꝫ minute
⁊ late trite fracturis auriū illiniuntur. Senectus ſer
pētis feruenti teſta vſta ⁊ contrita inſtillatur ex oleo
roſaceo contra aurium vitia omnia. ſed precipue
grauem olentiam. ⁊ ſi purulente ſint aures: melius

ex aceto ⁊ felle caprīo ⁊ bubulo.hec ſenectꝰ poſt an
nū vires nō hꝫ.Mēbrane ex vētre gallinaceo q̄ ꝓ-
iſciunt ex vino trite ⁊ adipe gallinaꝝ tapefacte īfun
dunt.Blacte ēt ſine capite ⁊ pedibꝰ ⁊ alis trite ⁊ il
linite lintheolo ꝯtunſis auribꝰ īponunt.Nitrū ex vi
no liquatū purulētis auribꝰ medet.Sonitꝰ quoqꝫ
⁊ tinitus diſcutit nitrū tritū ⁊ ſiccū ſparſuꝫ ex roſaceo
tepido ⁊ auribꝰ imiſſuꝫ purulētis auribꝰ infundit.
Fel tauricū porri ſectiui ſucco:⁊ ſi grauitas ſit auriū
codē felle cū lacte muliebre ꝑluēde ſunt.Egni ſimi
cinis roſaceo inſtillat.Seuū vituli cū adipe anſeris
⁊ ozimi ſucco fel taurinū vel caprinū cū roſacco te-
pido auribꝰ indit.Oibuſqꝫ q̄ imittunt tepidis vtē
dū eſt.Urina ēt apri tepida infundit ⁊ ad hos vſus
ſeruat in vitreo vaſe.Aqua ſi intrauerit in auriculā
dextrā ſiniſtro pede ꝯſultare oportet capite l dextrū
humeꝝ inclinato.Si ſiniſtrā ex diuerſo.Si qͦd ani-
mal īrauerit ⁊ inſpuat in aurem exire creditur.

¶ Ad dolorem aurium. CAP. II.

Coriādri ſuccus cū lacte mulieris īmixtꝰ
⁊ auricule īfuſus dolorē mirifice tollit.
Caſariſqꝫ grana modicuꝫ auri iniicies ⁊
ceſſat Cardamomi q̄qꝫ succꝰ auribꝰ īſtil
latus dolorē auriū ⁊ molarioꝝ dētiū ſedat.¶ Iteꝫ
ad acutiſſimos dolores auriū.Spuma argēti ⁊ myr
ra pari pōdere trita ex aq̄ ⁊ bene leuigata facies col
lyria ⁊ cū vti volueris remittes ea in roſa liq̄da ⁊ te-
pefacta auribꝰ infundes.Frigido quoqꝫ ſi qs vtat
eodē medicamēto idē facit.¶ Itē porcinū fel porri
ſucco cōmixtū tepefactū auribꝰ inſtillabis.Adeps
quoqꝫ gallinaceꝰ ſolutus ad horā ⁊ pedus auri infu
ſus plurimū ꝓdeſt.Rute ēt ſuccū ſi īmittis curabit.
¶ Itē ad dolorē auriū ⁊ pūctiones.Oleū roſaceū
cū adipe anſeris īfunde ⁊ trāſit.Aqua ſi in aurē in-
trauerit ⁊ dolorē exhibet.ſolꝰ ſuccus coriādri ī au-
rē expreſſus ſine dubitatiōe liberat ⁊ ſanat.¶ Iteꝫ
rute tenere ſuccꝰ auricule inſtillatꝰ ſine dubitatione
dolorē liberat ⁊ ſi ī mali granati cortice fuerit coctꝰ
melius facit.Folioꝝ quoqꝫ ſalicis ſuccꝰ cū roſa liq̄-
da in putamie mali punici calefactꝰ ⁊ inditus auri-
cule mire ſuccurrit.¶ Itē ad auriū vitia ⁊ repētina
āīiquoſue dolores.Aqua ſi īgreſſa fuerit ⁊ ſtatī ſub
lata facit īpoſteꝝ graues cauſas.Excide.n.vētoſitas
⁊ abundātia reumatis in capite tīnitus quoqꝫ auriū
q̄ dū nō curant excide hūt ſurdi.Alijs vulnera in au
re naſcunt alijs fetecſcūt.Quibꝰ rebus ita ſuccuren
dū eſt.Gūmi hedere cū herbe nigro ſucco tritū ⁊ te
pefactū auribꝰ infundis.ita tū vt ⁊ rubi teneri ſuccū
miſceas ſimulqꝫ antiquā aquaꝫ exiccat vētoſitatē ⁊
dolorē tollit.¶ Itē trociſcus marie neceſſariꝰ ad
dolorē auricule:calco.ʒ.iij.⁊ ſemis.ſtafiſagria.j.co
conidio.j.ſinape.j.carco.j.fimo colūbino.j.ariſtolo-
gia longa.j.cymino.ij.yo.j.ciprio.j.ozimi ſemine.j.
nitro.ij.ſale amōiaco.ij.bacchis lauri.viij.māne.thu
ris.vj.⁊ ſemis.yris.vij.⁊ ſemis.aceti ſextarios.vj.
Hec ola tundis ſigillatiꝫ ⁊ cribras ⁊ prius mittas
in mortariū puluerē chalcū ⁊ yriꝫ ⁊ teris cū aceti ca
lice pleno.que cū trita fuerint poſt dies tres mittas
reliquas ſpēs cuꝫ aceti acerrimi ſextarijs duobus ⁊
terris.⁊ cum reſiccauerint addis paulatim ſexatriuꝫ
donec compleat ſextarios.vj.terendo per dies.xl.in
ſole:at vbi bene trituꝫ fuerit.facis trociſcos.facit au
tem ⁊ ad vulnera.ita de ipſo trociſco.ʒ.j.teris ī ace-
to diligentiſſime.⁊ facis ſeorſum cerotū ſic.Olei ro
ſati.ʒ.vj.cere tantūdem.reſine frixe.ʒ.iiij.factūqꝫ ce
rotum mittis in mortariuꝫ ac permiſces ⁊ vteris ſic.
Ad auris dolorem temperabis aquatius ſi vulnera
alicubi fuerint paulum ſpiſſus vt quaſi pro empla-
ſtro vtaris.¶ Item ad aurium dolorem.Fellis ca-
prini.ʒ.iij.⁊ mellis.ij.conteris ⁊ in ſtrigili calefacias
⁊ infundas ⁊ lana obcludas ꝓdeſt ēt ſi ītrinſecus cū
cerauerit auris.Item oleum laurinum in ſtrigili fer
rea miſſum ⁊ tepefactum infuſumqꝫ auribus omnē
dolorem tollit.¶ Item canabi ſuccus ⁊ de folijs
eius auribus inſtillatus vermes natos necat.etiam
ſi animali impreſſeris vermes interficit.¶ Item ad
aurium dolorem liquaminis coclearia.iiii.⁊ mellis
deſpumati.ij.tolles ⁊ mittes in calicem mundum:⁊
cinerem cineri calido ſuppones atqꝫ ſpumaꝫ tolles
⁊ cum tepidum fuerit auricule ad omnes dolores
infundes.Si putruerit aut vermiculos fecerit fel
taurinum ex melle deſpumatum equis mēſuris mit
tes in teſtam rudem quaꝫ ſuppones carbonibus vt
lento igne ferueat donec in vnū admiſceat.Hocqꝫ
medicamē in vaſe vitreo colliges ⁊ cū neceſſe fue-
rit ad curam tepefacies in calice ⁊ mundata aure ex
lana medicamentū infundis.¶ Item mente ſuccū
⁊ mel equis mēſuris cōmiſces ⁊ tepefacies ex quo
biduo aut triduo infundis auricule ſi ſenſerit curā
bene ⁊ optime.ſin alī.addito acetū ⁊ modicū aphro
nitrum ⁊ ſimili modo tepefactum infunde auricule.
¶ Item ad auris dolorem ſiue que vermes habet
Calamenti permiſces cū cedria ⁊ infundis.

¶ Ad dolorem aurium antiquum fetorem ⁊ dolo-
rem. CAP. III.

Urgant ea omnia natura nucleoꝝ.De
maioribus ergo nucibus nouellis tēpo-
re ſuo plurimas colliges:⁊ in optīo oleo
vaſe vitreo conditas contra ſolē macera
bis:⁊ de ipſo oleo mittes in teſtā mali granati ſiccā ⁊
excauatā:⁊ coques ad cinerē calidum:ſed tepidum
auribꝰ infundis omnia vulnera antiqua ⁊ fetorem ⁊
dolorē tollit.¶ Item in excauatū malū granatū mit
tes mel ⁊ auripigmentū tritū ex gutta aceti.¶ Item
cepe ſuccū cū melle qͦd ī carbonibꝰ calefacies ⁊ auri
cule īfundis mire ſanat.¶ Itē folioꝝ porri virginis
ſuccū ī aurē mittes ⁊ cū crepuerit vulnus ipm cum
adipe gallinacco infundes ⁊ ſanabitur.¶ Item ce-
pe aphre ſuccus cum melle bene ſubacto inſtillatus
auriculas grauiter audiētes emēdat.dolores ſedat.
purulētas expurgat vermes necat.aquā euocat ⁊ eij
cit.¶ Itē roris marini ſuccꝰ cū oleo ro.⁊ ſapōe gal
lico

lico ſimul reſolutus ⁊ coctus tepidusq̧ īfuſus vetuſtiſſimā ſurdis ⁊ pus extrahit ⁊ auditū facile reſtituit. ¶ Itē bubulū lac cū felle caprio mixtū īfundiť auribus fetētib⁹ atq̧ dolētibus. ¶ Itē ad vulnera auriū que intrīſecus naſcunť. in calicē mali granatī mittes mellis coclearia duo ⁊ ſup cinerē calētē ponis vt leui calore ſubbuliat donec ſenſiȝ decoctū redigať ī vnū. ⁊ cū tepefactū fuerit auricule infundis.

Cōfectio thymiamatis. Storace iſaurice lib.j. ſtyrace calami lib.j. maſtice.j. vngelle īdice maioris.ʒ.iij. roſe viridis lib.j. ⁊ ſemis. amomi.ʒ.j. ſqnanti.j. cariofili.iij. carpobalſami ſemiūc.j. caſſia ſemiunc. croci.ʒ.j. laudani.iij. bdellij ſemiunc. myrre.j. balſami iiij. ⁊ de.iiij.ʒ. balſami.ij. mittes cū puluere.⁊.ij. ſeruces ad vngēdū paſtillos. mellis.ʒ.vj. vini quātum ſufficit ſextariū.j. cū roſa ⁊ ſtyrace tūdis. Xyromire folia.ʒ.vj. amomi.vj. balſami.ij. ſtyracis iſaurice.vj ad ſemiunc. cariofili.ʒ.ij. ſpice nardi.iij. roſe viridis.vj. lib. oīa facies ī paſtillos. dū facti fuerit ſuffumigabis de ſtyrace ⁊ maſtice bis in die vel quinquies ꝙ diu ſiccentur.

¶ Ad auriuȝ imbecillitatē vel ſurdos ⁊ eos qui minus audiunt. CAP. IIII.

Hedere ſucc⁹ mūdiſſim⁹ cū vino īſtillat⁹ plurimū facit. ¶ Itē ad ſurdos. alliū ⁊ coplās cū adipe āſeris colas ⁊ īſundis. ¶ Itē ad ſurdos ⁊ q̄ gṳiť audiūt ous formicaꝝ ꝯtrita ſurditatē auriū ꝯ vetuſtiſſima ſic ſanabūt. Caprū q̧ fel īſtillať gṳiť audientib⁹ ꝓdeſt. ac bubulū lac cū felle caprino mixtū ⁊ infuſuȝ auriculis grauiter audiētib⁹ reſtituit auditū. ¶ Itē parū audiētib⁹ vtile eſt acetū gargariȝare. Braſſice itē puluis in paſſo macerat⁹ ⁊ lintheolo infuſus aurib⁹ iniiciť mireq̧ reddit auditū. ¶ Itē rute ſuccus tepidus inſtillat. ¶ Itē lactātis fel ad dito grano ſalis ⁊ mellis vno cocleari calefactū ancti ſurculo īſtillabis ī aurē: ita vt mox aptus erit porcellus anteq̧ tāgat ipſuȝ fel auferať. ¶ Itē Cardamomū idē naſturtiū cū ficu tritū ⁊ auricule inditū eis q̄ grauiť audiūt ꝓdeſt. ¶ Itēq̧ bouis fel ad mixtū vrine capre ⁊ tepefactū aurib⁹ inſtillatū auditū reddit. ¶ Itē ad ſurdos ⁊ q̄ grauiť audiunt. vnccis fel cū butyro ⁊ vrina ipſius ieiuni pari potōe mixtū in aurē īſundis ⁊ ſurdos nō naturales ꝙ nis multos ānos nō audierit curat ⁊ alia coꝝ vulnera ſanat. ¶ Itē ad ſurdos multi tēporis exptū. Maioris cāne viridis ſolia ꝯtūdes ⁊ p lintheū exprimis ſuccū. tepidūq̧ aurib⁹ īſundis p dies.vij. vel.viiij. eſt enī res ſaluberrima. ¶ Itē ad ſurdos. ſuccū corticis ligni nucei tepidū p triduū īſundes. ¶ Itē ſerpētis tunicā ī vaſe nouo exoluis ⁊ ſup cinerē calidū fricas. ex eo oleo tepidū in aurē mittis. Hoc enī ad grauitatē auriū ⁊ dolorē ꝓdeſt. ¶ Itē braſſice ſuccus cū vino eqs ptibus mixtus ⁊ tepidus inſtillatus auribus parū audiētibus auditū pſtat ⁊ dolorē mitigat. ¶ Itē ſuccū raphani eis q̄bus ſubito auditus auferť ⁊ nitri puluerē ⁊ aurē ⁊ acetū ſupiſundes. De vino ēt ⁊ de oleo roſato poſteri⁹ a pte capitis vngis: que vnctio etiā ⁊ ad dolorē capitis facit.

¶ De egritudinibus Naſi. Trac. V.

¶ Ad Catarrum vel abundātiam humoꝝ capitis. Et quid ſit catarrus. CAP. I.

Potest diu pmanēte capitis dolore ſpē pue ſine febre materiā detraheť p nares vel p os que res ēt auribus vel dētib⁹ diutius dolētibus ꝓdeſt. ¶ Braſſice ſuccus naribus īſuſus caput purgat: doloreq̧ mitigat. ¶ Itē bette nigre radicis ſuccum minus ꝙ dimidiuȝ coclear: ⁊ mellis coclear mixtuȝ: in nares infundis ita vt palatū trāſeat: ⁊ pituita oīs decurrit ⁊ cū vis ceſſare: oleū ī os accipiat. ¶ Itē trifoliū in aqua decoctū: ⁊ ea aq̄ potui data pituitas extrahet. ¶ Itē ſinapis.ʒ.j. rape ſemis.ʒ.j. pipis gña.xx. naſturtij ſemis. eruce. origāi. ⁊ appij ſemis tūdem ex aceto ⁊ melle colliges: ⁊ ex aq̄ calida p dies.vij. gargariȝabis. ¶ Itē origani vel iſopi ⁊ herbā conilā ī melitiſſima mulſa triduo macerabis. Deide coquis facies ⁊ ſereno celo tepidū ieiunus p triduū gargariȝabis. ¶ Itē ſinapis coclearia duo excoq̄: ⁊ mulſe cyatū.j. admiſce ⁊ cale facies: ⁊ ī ore diutius cōtinebis tūc apto ore pituita defluit. ¶ Itē maluc ſemē ⁊ vino nigro cōtritū gargariȝas ⁊ pidū ⁊ pituitā capitis extrahet. ¶ Itē mellis heminā.j. ſepe heminā.j. aceti acerrimi ſexta.j. ſinapis.ʒ.j. iſopi tonſi ⁊ cribrati.ʒ.j. origani tōſi ⁊ cribrati.ʒ.j. ſimul oīa coq̄s: ita vt pīguedinē aquatioris mellis accipiat: ⁊ colatū diligēter gargariȝabis ad ſolē ꝙdiu potes. ¶ Itē iſopi.ʒ.j. origāi.ʒ.j. thymi.j. ſtafiſagrie.j. puſcij.j. ſepie optime ſexta.j. aceti heminā.j. oīa infuſa tertia die coq̄s carbonib⁹ lētis donec vnā pte decoquas ⁊ due remaneāt. Hic quartā ptē ꝯtra ſoleȝ hora tertia gargariȝas: poſtea recētē teneas: ſic humoris abūdātia reſtrigiť ⁊ ieiunes vſq̧ ad horā nonā. ¶ Itē cretici iſopi faſciculū.j. ⁊ ſaturcie ſicce faſciculū.j. mittes ī ollā nouā: adde aq̄ fōtane ſexta.j. ⁊ paſſi cretici.j. decoq̄ſq̧ ad tertias ⁊ calidū gargariȝabis: ita vt purgato capite: os mellicrate tepido tertio colluas: ac poſtea ita facies ð aqua fontana. ¶ Itē iſopi faſciculū ⁊ origani faſciculū in ſapa optia p triduū macerabis. hoc colatū vt potionē bonā calidā ꝯtra ſolē triduo gargariȝabis. Hoc ſi p ſingulos mēſes ſeruāueris ſanus eris non ſolū capite ſed etiam pectore ⁊ ſtomacho. ¶ Item caput ſi flegmate vel frigoribus plenum fuerit aut catarrus obtinuerit mittis in ollam rudem ſape ſexta.ij. aceti ſexta.j. Iſopi: origani: pulei: faſciculos ſingulos ⁊ coques ad tertias ⁊ exide p triduū celo ſereno tepidū gargariȝabis: ſed pridie radicē piretri cōtra ſolē maſtices ieiunus vſq̧ ad horā diei ſextam. ¶ Itē ſtafiſagrie grana.xxv. cū paucis granis ma-

Caput purgiū.

Gargariſmata.

Origani ſpecies.

Alia ſape.

Alia thimi.

ſticis ꝯmaſticabis ⁊ apto ore oē flegma capitis ꝓiici
es. ¶ Itē bete rubee radix ꝯtūſa lintheolo teneť ex
ꝓmiť ⁊ ſucc⁹ narib⁹ trahiť mirifice purgat. ¶ Itē
hedere ſuccus exſteritur flore hic naribus infuſus
acerrie purgat. Si ꝗa vſtulat oleo roſaceo īfundis
⁊ ſtati lenit. ¶ Itē ſtafiſagrie. ʒ .j. piretri .j. puleij .j.
origani .ij. iſopi .ij. aceti acris ſexta .ij. ſape ſexta .j. hec
oīa ꝓdie īfuſa aceto ⁊ ſapa die alia ꝺcoquūť donec
virt⁹ herbaꝝ excoquať poſtea colať ⁊ tm̄ mel adijciť
vt acetū tpeť. ¶ Itē alia pīguior. origāi. ʒ .j. iſopi .j.
ſtafiſagrie .j. ¶ Itē thimi ſemiunē. iris ſemiūc. pire
tri ſemi. pullei. ʒ .j. fenogreci. ʒ .ij. caricas nūero .v.
ſape ſexta .j. aceti ſexta .ij. ſinapis. ʒ .j. ¶ Itē cū pice
ꝟginia pauca ꝗna maſticis tota die maſtica vt flegma
ꝓuoces altera die celo ſereno gargarizabis. ¶ Itē
gargariſm⁹ ꝗ ꝯficiť ſic. Grana ſinapis. ʒ .ij. maceras
toto die ī aceto dulcorato. ſtafiſagrie acinos .xxx. cō
maꝝ iſopi. ʒ .ij. tolles ⁊ oīa ſimul teres addes mellis
ꝺſpūati. ʒ .vj. ⁊ ꝯteres cū aceto dulcurato ſufficienť
exīde ꝑ triduū celo ſereno gargarizabis vteriſqꝫ vīo
modico aqto ⁊ dulcib⁹ cibis. Res ē ſaluberria abſti
nere ⁊ a vīo ⁊ a calōre balneis ⁊ vēto ⁊ fridis ita tn̄
vt p⁹ paucos dies vētriget. ¶ Itē purgatoriū capi-
tis ad oēs hūores ꝺponēdos ꝺ toto corꝑe. iſopi. ʒ .j.
origāi .j. ſinapis. ʒ .ij. ſtafiſagrie .j. maſtice .j. careni ſe
xta .iij. caricas pīgites nūero .xxx. ¶ Itē ad purgaū
caput. Radices bete rubee ꝺ ꝗnulis ei⁹ ſuc⁹ coclear
.j. olei roſacei miſcebis coclear dimidiū ⁊ ſubſtinēs
īplebit os ſuū oleo aut lacte. deīde ſupīabiť ī ſcāno
ꝯ ſolē ita vt caput ei ꝺpēdeat atqꝫ ad ſe ſpūꝫ ſtrahat
donec īiecta res ī nares cerebrū ꝯtigat ꝗ p⁹ paululū
eleuať ⁊ īclinato capite ſedeat vt ille hūor ꝺcurrē vale
at. ¶ Itē purgatoriū capitis. manū plenā iſopi ī aq
ſextař .iij. coqs ad medietatē. deīde mittes heminā
mellis ⁊ aceti cyathū dimidiū iſopūqꝫ auferes ⁊ gar
garizabis ꝯ ſolē celo ſereno. ¶ Itē ſi plus purgare
volueris. Sinapis puluerē cū oximelle ꝯmiſces ⁊ ꝯ
ſolē gargarizabis. ¶ Itē purgatoriū capitis tpe eſti
i. ſape. uo. ꝺfriti heminā aceti cyathū iſopi cornā. Hec oīa
ꝓdie īfundes alio die ī cacabo rudi feruere facies ⁊
tepidū gargarizabis ⁊ poſtea ꝺ vīo veteri auſtero te
pidū ſemel gagarizes ⁊ os laues. ¶ Itē purgatoriū
capiť hyeme. ſinapis puluerē coclear .j. mellis cocle
ar dimidiū mitte ī calicē ⁊ eūdē miſce calidum poſt
hec cola cū lintheo ⁊ gargariza tepidū. poſtea aqua
mulſa os lana ⁊ gargariza ſemel ⁊ ne raucefcas oleo
frequēter poſt cura ⁊ gargariza. ¶ Itē ad ꝟtigineꝫ
capitis. Aurugiā veterē excalefactā īponis vł ad ꝟti
cē ꝯtra frōtē ⁊ cū faſcia caput ligabis vt ꝯtineať ad-
miraberis. ¶ Itē acetū excellēs potū poſt cenā ad
ꝟtiginē bn̄ facit. ¶ Itē ad catarrū vel ad abūdātiā
humoꝝ capitis. Nitrū rubicūdū cū aceto acerrimo
teres diligenť ⁊ īple totā cutē capitis ꝓdie ſero ⁊ ie
iun⁹ laua: ſi aūt veſꝑe ⁊ mane īducito. deinde infu-
ſas vel die tertia tyſanas ꝺcoqs vt ſucc⁹ ſpiſſus fiat:
ꝗbus additis oua recētia nūero ſex. vel .ix. ⁊ ꝯmixta

ſimul tepefacies vt calore balnei ⁊ exīde caput laua.
¶ Itē ſeruicij vnciā tūſaꝫ ⁊ cribratā ⁊ ī litheo ſubti
li ligatā ꝯtra ſolē narib⁹ admouebis. ¶ Itē in ſole
fricari cutē balſamo vel pice liqda ſtati ꝓdeſt. Itēqꝫ
piretro ⁊ coſto. ¶ Itē duab⁹ eqs ꝑtibus pipis albi
ꝑtē dimidiā. ſtafiſagrie. ʒ .j. origani. ʒ .ij. nitri. ʒ .j. tun
des ⁊ cribrabis ꝯmiſces ⁊ dabis ī nares ei ꝗ patitur
vt ad ſeipſum ducat ⁊ ſtati liberabiť ſed ⁊ ī ore com
ꝓſſo mirabilr̄ humor ꝺtrahiť. ¶ Itē puluis ad reu
ma capitis. Sanſuci. ʒ .vj. ſinonij ſeminis .vj. balau i. petroſi
ſtij .ij. galle alexādrie .iiij. ſpice celtice .j. galle curia- lini agre
rie .ij. afrōitri matrōalis ꝯbuſti lib .j. Hec oīa tūde ⁊ ſtis.
cribra ⁊ ſic vtere. Caput ꝟo de aque rore decocto
laua. ¶ Itē puluis ad catarꝝ. Galle alexādrie. ʒ .j.
ſini .j. roſe ſicce .j. Hec oīa tūdas ⁊ cribras ⁊ ſic mit- i. nigella
tis in caput. ¶ Itē cyrino. ʒ .ij. Sycione .ij. galle .ij.
croco .j. Aloe .j. ſpagno .ij. roſa ſicca .vj. balauſtro .ij. Spagno
hec tūſa ⁊ cribrata vteris. ¶ Itē ſapa Cōſtātini .ni i. ſaliua.
tri rubei aſſi. ʒ .j. galle .ij. coſti .iij. celtice laudani ſpi
ce indice mirre iris poliaris myrti ſicce ſolij croci
acacie afronitri vnicinaꝝ corticū malogranati ſicci.
ʒ .iij. caſſie .j. ſape gallice lib .v. ⁊ ʒ .ij. Omniū ſpecie
rū puluis ex aqua lupinoꝝ coctoꝝ colligiť de ꝗ fa-
cies pillulas quas cū vti volueris in vino reſolues.
¶ Itē balauſtice. ʒ .ij. mirre .ij. ſandarace .j. aloe .iij.
cytini .iij. laudani .iij. ſolij .iij. coſti .iij. roſe ſicce .iij.
ſpice nardi .ij. ſarcocolle .ij. ſape gallice lib .j. in vino
ſtiptico ſapa ſolues. Deīde collige ꝗ ſunt ſicca. facit
ad catarꝝ ⁊ humores exiccādos. ¶ Itē ꝯfectio tro
ciſci ad humorē capitis exiccādū. Styrace. ʒ .iij. lau Trociſci.
dāi .iij. bedellij .iij. myrre .iij. ſolij .iij. enule .iij. acatie
iiij. cāne aromatice .ij. amomi .ij. coſti .ij. galle ꝺ cer-
ro .ij. laudanū ꝟo ⁊ mirrā ⁊ ſtyrace īfundes in vino
veteri ⁊ teres ⁊ admiſces alijs ſpēbus ⁊ factos tro-
ciſcos ſiccabis in vmbra ⁊ vteris. Et ita vt trociſcū
ī puluerē ſdigas ⁊ ſic iter capillos ſpargas. ¶ Itē
ſapa Cōſtātini ſimonij. ʒ .ij. roſe .j. cypri .j. ⁊ ſemis.
balauſti .j. coſti .j. caſſie .j. libani .ij. opij .j. amomi .j. ſo
lij .j. ſpice .j. ⁊ ſemis. mirre .j. aloe .j. ſandarce ſemi-
unē. agāte egyptie .ij. ſape gallie lib .j. aqua ꝺ lupis.
¶ Itē ad cattarꝝ dās beneficiū. myrre. ʒ .j. ſtiracis. Catapu-
ʒ .iiij. teris cū ſapa ⁊ facis catapucias. ad magnitudi cias. i. pil-
nē erui ⁊ dabis in lecto ſcḋo ſiue tertio ⁊ cū accepe lulas.
rit ſorbeat de ipſo careno tꝑato coclearia quattuor. Erui. i.
¶ Eſt ꝗdē Catarrus homor fluēs ad nares ad fau orobi.
ces ad pulmones: vn̄ catarrus dictus eſt a fluore. Quid ca
Greci .n. hūc fluorē dicūt a ꝗbuſdā alijs ſpēbus ⁊ tarrus.
nominib⁹ catarrus appellať. Ad nares fact⁹ Cariza.
Ad fauces brāchus. Ad pulmōes ptyſis. Ex ꝗbus
deꝓhēdimus ad nares factū catarrū ⁊ grauedinem
ad os. Cōſtrictōe nariū ⁊ frōtis ꝯiungi fluori humo
res tenues aut craſſos aut virides cū ſternutatōib⁹
ꝯtinuis ⁊ odoꝛatis difficili ſenſu. Ad fauces ex pru
ritu quodā fauciū cum titillatiōe voce obſcura aut
īrata cum ſenſu preſocationis ⁊ tranſuorandi diffi-
cultate cum tuſſicula. Ad pulmones cum graue-
dine

dine thoracis cum tuſſicula vehementi: cum ſputis ſpumoſis aut pinguibus aut purulentis.

¶ Ad vlcera narium ⁊ omnia vulnera vetuſtiſſima. CAP. II.

ARiſtologie pulueris.ʒ.xxx. galbani.xxij. cere.xx.manne.x. therebyntine.l.vo.vij. olei veteris.ʒ.lx.ſicca humectes ⁊ miſceas vtariſq; in omnibus vlceribus.

¶ Ad fetorem narium vel polypuʒ. CAP. III.

COſtū in puluerē redactū mittes ⁊ cum melle mixtū pēna induces. ¶ Itēq; carice cōtrite ⁊ in olla noua cū puſca decocte emēdant fetoreʒ ſupſe ſuccus cum melle imittat. ¶ Itē hedere ſuccū colatuʒ naribus infundes. ¶ Item aſtrologie ſuccus cū cypero vel dracōtee ſemſe cū melle indit. ¶ Item ad polypū Eraminis rubei limature.ʒ.j.amoniaci.ij. alumis rotūdi aceti acri cotilas.vj.ſiccabis:tereſq; cū aceto diligēter ⁊ mittes in pyxidē ereā ⁊ agitabis de virga erea in ſole vſq; dū ſiccet. Deinde teres diligenter in mortario.poſt hec repones in vaſe fictili. Qū aūt curabis mittes de puluere in pēnā vel in cānam ſubtilē ⁊ inflabis in aures:ita tū vt os eius prius aq̄ frigida ipleat. Mēſe vero decēbri curare incipias ita. ¶ Per dies tres ⁊ vino ⁊ carnibus ⁊ frigidis abſtineat ⁊ quarta die nō cenet. Quinta vero accipiat geram antigonis. Poſt dies autem tres purgabis caput eius ſic. Ieiunus ꝑ triduum maſtice cōmaſticet: ⁊ cū iam expuere ceperit addes ei ſtafiſagrie granū.j.⁊ poſt modicū alteruʒ.deinde tertium. ad vltimū quartū. In die aūt ſecūda icipies ab vno per ordinē vſq; ad.v.hoc quoq; tertia die ⁊ quarta facies.iſtis quoq; diebus a carnibus ⁊ vino abſtineat. Quinta vero die rades ei caput ⁊ vnges a media frōte totū caput medicamēto hoc acatie.ʒ.j.aluminis ſciſſi ſemiunc.nitri alexādrini ſemiunc. cere ſemiunc.māne thuris dcū.ix. Hec teres cum aceto vſq; ad ſpiſſitudineʒ mellis ⁊ vnges caput ⁊ poſt dies vero tres hoc ipſum facies ⁊ ſic curare nares incipies. ¶ Itē ad nariū grauē olentiā. Dracōtee ſuccus cū melle infundit: que res ēt ceromata ſanat. ¶ Item betonica in olla noua cocta naribus inſtipatur: ⁊ ipſa herba trita parū ſalis adijcit: inde quātū duob⁹ digitis tollit colyriū formatū naribus īfundit. ¶ Itē ſiqs agrimoniā māducauerit vt nō oleat aut aliqua alia olera: coriādri radices virides ſiue ſuccas maſticet. ¶ Itemq; puleij ⁊ apij ſemen equalia commaſticet.

¶ Ad profluuiuʒ narium. CAP. IIII.

SAguine pellis cinis itritus naribus vel emaroidis impoſitus ſiſtit vel idē cinis i aq̄ calida potat⁹. Prodeſtq; ſanguiſugis tribus ſuffumigare. ¶ Itemq; teſte ouoꝝ vnde pulli exeūt leuiter toſte ⁊ in puluerem redacte ꝑ triduū naribus īſufflant ac ſtatī ſanguinē ſiſtūt. ¶ Itē auris cera ꝯcludit ea pte qua ſanguis fluit ⁊ reſtringit. ¶ Itēq; ſpongie cōbuſte cinereʒ in ipſam narē mittes ⁊ ſtringit. ¶ Stercoris itē aſinini pullicinis narib⁹ inſufflatus: ⁊ idē porri ſectiui triti naribus opponunt. ¶ Itēq; ruta ex aceto eq̄li trita ⁊ pennula inducta naribus. Eodem mō vrtice radice vtēdū eſt. ¶ Itēq; ſuccus vrtice fronti illinit: ⁊ lana ſuccida in nares conijcit cū roſaceo ⁊ auricule lana ſuccida obturent. ¶ Itē coagulū agninū mirū facit: ſubactū ex aqua ⁊ infuſum. ¶ Item adeps anſerinus cū butyro pari pondere piſtillis indit. ¶ Cocleas itē cōtritas illinire fronti prodeſt. ¶ Itē vētoſaʒ in vertice vel in epate apponi vtile eſt. ¶ Itēq; medulla nucis q̄ nucleū diuidit cōburit: eiuſq; cinis naribus inſufflat. ¶ Item ad fluxū nariū fimū equinū dum recens eſt.cū fimo cōteres: adiūges picē virginē ⁊ teres vt vnū corp⁹ fiat. Poſtea frōti illinies ⁊ i collū ac ceruicē pōes: mox claudunt vene fluentes. ¶ Itē fimi porcini.ʒ.j.thuris maſculi ſemiunc.trita ex aceto frontē illinies ēt impetū oculoꝝ ꝑpe ſanat. ¶ Itēq; nariū gallulā terres ⁊ puluerē eius ꝑ fiſtulā in narē īſufflat. ¶ Linteo itē exuſto narē claudis. ¶ Et itē raſani radicis ſuccū in aurē mittes ex ea pte qua defluit ⁊ lana claudis. ¶ Item de porro virgine facies colyria ⁊ in narē mittes. ¶ Itēq; glutē taurinū liquabis cū aceto ⁊ fronti illinies. Dicit ꝓdeſſe q hoc malo vexabit: vt oſculet nares mularū. Accidit plerūq; vt ex naribus is modus ſanguinis ꝓfluat q niſi reprimat affert mortē neq; alter exilit q̄ꝫ ſolet e vena percuſſa erumpe. occurrēdū ē itaq; tā varijs modis velociſſimo ꝑiculo ⁊ magno impetu ⁊ ſubito ſeuienti.

¶ Ad ſanguinē de narib⁹ eijciēdū. CAP. V.

NEpete ſuccus naribus ſupino infundit.

¶ Ad ſtillationē narium ex humore. CAP. VI.

DCimi ſemen tritū narib⁹ īmiſſum diſtillationem minuit ⁊ ſternutationem facit. ¶ Itēq; porri capitati folia cruda ſine pane edunt. ¶ Oſtree itē cū teſta ſua ita vt eiecte ſunt in carbonibus aſſant ⁊ in cibo dātur. ¶ Item oleū calidū eūti dormitū crebro infundit ⁊ in nares mittitur.

¶ De egritudinib⁹ oris ⁊ gingiuaꝝ. Trac. VI.

¶ Ad vitiū oris. CAP. I.

SEpie oſſa in cinerē redacta ⁊ ori inſperſa vitia emēdat. ¶ Itēq; coclee vacue cineres cum myrra terres ⁊ ſparges vitia oris emēdat. ¶ Sinapis itē ſemen vel raſani ex vino decoctū ⁊ obuli vnius pōdere datū emendat. ¶ Itē herba ciclaminis trita trociſcos facies: ⁊ ex his cū opus eſt ex aceto ad craſſitudinē mellis illinitum reprimit ⁊ ſanat. ¶ Itēq; ſeuū bouis vel vituli cū adipe anſerino vel fiſſuras iūgit. Affirmāt

ēt qdā emēdari ſaporē oris murino cinere cū melle ſi fricent̄ dētes: aliq vero admiſcēt marati radices. Nero quoq; ante ſomnos colluere ora ꝑp halitum fetidū vtile dicit. ¶ Itē folia ſagina cōmanducant̄ aduerſus gingiuaꝝ ⁊ labioꝝ vitia. Aque ⁊ folia rubi in q̄ mora naſcūtur. Eiuſdē generis rubi teneri ⁊ pampini decoquūtur ex vino ad tertias idq; vinū in ore continetur. — alias anhelitum.

¶ Ad vulnera oris. CAP. II.

Caprin⁹ fim⁹ cū melle trit⁹ ⁊ illinit⁹ certe ſanat. ¶ Itē curcubite exuſte puluerē piper ⁊ ſal cādidū rude parū ſatureiam coriandrū mētā exuſtā. ſimiliter caput ſardie cōbuſtū. Hec oīa in puluerem redacta cōmiſces. deinde lauabis os cū vino veteri ⁊ ſic ſpones ¶ Itēq; plantaginis ſuccus emēdat vel radix eius cōmaſticata. ¶ Hedere itē bacche cū caſſia ⁊ myrra pari pondere ex vino cōmanducate vlcera oris emēdat. ¶ Itē murenarū ex capite cinis cuʒ melle illinit̄. ¶ Itē mēbrana ex iuſquiamo cocto vel crudo detracta labioꝝ fiſſuris medet̄. Si feruētia os intus excuſſerint cōtinuo ſanat̄ gargarizatiōe lactis canini. ¶ Itē aduerſus fetorē oris folia myrthi ⁊ lentiſci pari pōdere ⁊ galle ſyriace dimidiū pōdus trita ſimul ⁊ aſperſa vino vetuſto matutino mādun tur. Eadē rōe vlcera oris emēdāt: hoc ⁊ ſtomacho optime facit: ſed melius ſi cū moroꝝ domeſticoruʒ vel certe eoꝝ q̄ in rubis naſcūtur ſexta .iij. leui vapore decoquant̄: vt ad ſpiſſitudinē mellis veniat: cum addit̄ de myrra pōdus dēn. ⁊ tantūdē croci ⁊ i vnū totū teritur. ⁊ inde prout viſum fuerit eger accipiat. ¶ Itē ſucci moroꝝ ſextarij .ij. cū vino attici mellis decoquunt̄. deinde ſtomaticus ꝓut viſuʒ fuerit accipiet. ¶ Item leporini capitis cinis addito nardo mulcet grauem olentiam vlcera ⁊ rimas. ¶ Item amurca ex oliua nigra oris vitijs ſubuenit.

¶ Ad vulnera oris ſiue tūorē gigiuaꝝ. CAP. III.

Abrotanū viride teres ⁊ cū melle miſcebis tāgeſq; loca deintus q̄ dolēt: ⁊ de foris vbi tumor eſt appones: mirabiliter curat. ¶ Itē ad oris vel gingiuaꝝ vulnera Muſtū dulce recēs malū granatū ſiccū plenū mittes: ⁊ alterū viride cū cortice coques in ſtagnato ad carbōes. donec ſpiſſitudinē mellis accipiat. Deinde leuabis de foco ⁊ addes myrre ⁊ ſtyptirie ⁊ ſciſtos puluerē tenuiſſimū ⁊ cōmiſces ⁊ ex eo vulnera illinies. ¶ Iteʒ antera ad os balauſte .ʒ. vj. ſciſti. xviij. croci .iij. cicinorie .x. roſe floris .x. cyperi .xxii. myrre .viii. ¶ Itē ad eos qbus ſubiti tumores fetorē faciūt ſiue putredinē gingiuarū ita vt dētes cadāt. yo. ℥ .i. cum mellis .ʒ. vi. coques ⁊ ita curabis. — i. meu.

¶ Ad putredinem oris ſiue palati ⁊ gingiuarum. CAP. IIII.

Aluminis ſciſſi. ℥ .i. galle aſine ſemiunc. myrre. ℥ .ij. piperis grana .xv. iii mellis deſpumati. ℥ .ix. colliges ⁊ vteris. ¶ Itē ad vſturā oris ex humore crocus cū nucleo ⁊ aqua frigida tritus in ore teneat̄. qḋ ſi vulnera fecerit parū mellis addes. ¶ Itē cui os ex tumore exarſerit vel palatū. Cantabrū coques ⁊ ex eius aqua gargarizabis. q; ſi ardor fuerit cū ipſa aqua crocū tritū. Si aūt humor habūdauerit roſam ſiccā cū cantabro coques ⁊ ita gargarizabis. ¶ Itē gera q̄ facit ad os cui reuma moleſtū ē ⁊ ad gingiuas reumatizantes ſiue ad vnā: vel qbus exit de aurib⁹ ⁊ ad tpa dolentia cū hydromelle ⁊ ad ſyringiā cū vīo veteri ⁊ melle ⁊ ad vulnera q̄ intra nares generant̄. Croci. ℥ .j. myrre .j. allumis ſciſſi .vj. alumis humidi .vj. hec in puluerē redacta ſeruabis ⁊ vteris cū vino ⁊ melle ꝑmixta. ¶ Itē ad vlcera lingue folia olee cū ſulphure terūtur ⁊ inde vlcera ꝑfricant̄. ¶ Itemq; lingue vlcera ⁊ labioꝝ hyrundines in mulſa cocte ſanant. ¶ Adeps itē anſerinus aut gallinus vlcera emendat. ¶ Itē ad vſturam oris aut angiuarū vel gingiuaꝝ. Succū cū melle caulis gargarizabis. ſtatim vlcera ſanat. ⁊ cepe manducant̄ que ſanant. ¶ Item ſucci myrre. ℥ .j. croci .i. alluminis ſciſſi. ℥ .i. mellis ſextarium. Hec omnia permiſces donec craſſitudinem mellis accipiant: ⁊ ſic crocum ⁊ alumen mittes ⁊ bene permixta repones ac de hoc medicamento os ⁊ gingiuas tanges ſi ſanguinē fundūt ⁊ hoc gigiuas ſanat ⁊ dētibus prodeſt ⁊ vue. Mēſe Auguſti cōficit̄ ꝓpter ſucci morē. ¶ Itē ad putredinem oris aloe .ʒ. ij. myrre .vj. calchanti .vj. croci .iiij. vini ⁊ mellis quantum ſufficiat. — i. furfur tritici. — alias oliue.

¶ Ad fetorem oris. CAP. V.

Pulleiū ⁊ ſerpillū ſiccū vel origanū cum melle māducatū benefacit. ¶ Itē dormitū vadēs aceto bono lauet: maſticeq; ⁊ vino ſuaui os colluat. ¶ Itēq; ex boris Pruni folia cū vino coques ſuccū ex eo intra os tenebis. ¶ Itē ſi halitus fetet cum dormitū vadis cyatū aceti boni ꝑ partes ſorbeat: hoc ⁊ in coctionē facit. ⁊ ſi mane inde ſorbeat ꝓdeſt. ¶ Itēq; radicē quinq; folij ex aqua decoques: ⁊ ſubſide os colluces: ita vt in ore aq̄ diu teneat̄. ¶ Serpillū itē herbā q̄ gallice dr̄ Laurio ieiun⁹ diu cōmāduces. — alias anhelitus.

¶ Ad os ſaliuoſum ⁊ ꝑlippidū. CAP. VI.

Lentiſci faſciculū in vmbra ſiccatū tundes ⁊ cribrabis ⁊ de cortice pini tantūdē tritū ⁊ cribratū miſcebis: ⁊ dētes inde fricabis. ¶ Origanū teres ⁊ cribrabis ⁊ exinde dētes ac gingiuas fricabis. hoc ⁊ tumorē gingiuaꝝ tollit. ¶ Camomille herbe puluerem vino admixto coques donec ad dimidiū veniat: ex eo os colluc ſtatim medebitur.

¶ Ad os ⁊ labia. CAP. VII.

Os albū ⁊ teneꝝ ne rugoſuʒ fiat. Farinaʒ cādidā lacte ⁊ oleo aſꝑgito: ⁊ inde cum dormitū ibis: labra ſubiūgito. ¶ Itē labia ſi fuerint rupta Puleiū ⁊ acetū miſceb ⁊ mane cū dormitū vadis exinde tāges. ¶ Itē

adeps anſerin⁹ vel galline rimas labioꝝ emendat.

¶ De egritudinibus gutturis ⁊ fautium ⁊ vue. Tractatus. VII.

¶ Ad vuā diſtillātē ⁊ ad fauces tumētes. CAP. I.

Corium de nuce viridi tūdes ⁊ expri-
mas ſucci ℥.vj.mellis.j.⁊ coques do-
nec ſpiſſet:⁊ ex eo coclear.j.patiēs ieiu
nus gargarizet. ¶ Itē ad vuā. Cumu-
larū oliue faſciculū.j.coque in aqua ſontana ad me
dietatē ⁊ gargariza. ¶ Item ad reprimēdam vuam
⁊ gingiuas tumētes. Betonicam ī aceto decoques
⁊ in ore diu ꝯtinebis calidūq; gargarizabis. ¶ Itē
ad vuā iacētē vel diſtillātē. Succo herbe abſcin-
thij ſubleuabis. ¶ Itēq; teſtaꝝ oſtree cinere addi-
to melle illinies. ¶ Et item garum optimū coclea-
ri ſubijcito. ¶ Radicis itē braſſice cinere tecta re-
primit. ¶ Itēq; ſinape gargarizato cū aceto ⁊ mel
le. ¶ Itē rubi in quo mora naſcūtur ꝯ cauliculi de
coquātur ex vino ⁊ ex ipſo vino gargarizet. ¶ Itē
q; ſuccus vrtice gargarizet. ¶ Heronis item cinis
cum melle illinit. ¶ Itē puluere galle ⁊ aluminis
ſciſſi ⁊ yris flore equaliter mixtis ieiuno vuā ſuble-
uabis. ¶ Itē cōfectio antera que ad vuā ſubleuan
dā ⁊ ad omne reuma facit. Recipit cyperi ℥.iiij.cro
ci deñ.iij.oia teres ⁊ cribrabis ⁊ ī puluerē rediges.
¶ Itē aliter anthera. Recipit deñ.j.yr cos.℥.j.flo-
rum roſe.iiij.coſti deñ.j.Galle tātūdē. ¶ Item ali-
ter. Floꝝum roſe.℥.ij.croci magnati.ij.Alumis ſciſ-
ſi deñ.j.gallas numero.v.balauſtij.℥.i.yris.i.ſanda
race deñ.j.⁊ ſemis. ¶ Itē yricon antheron. Reci-
pit cyperi.ʒ.viij.myrre.ij.croci.j.balauſtij.j.ſciſci.ij.
floꝝum roſe.j.ſandarace.v.yris.iiij. ¶ Item aliter.
Cyperi.℥.ij.floꝝum roſe deñ.j.croci.j.Galle.j.myr
re.ij.Sādarace.ij.Aluminis ſciſſi.ij.yris.ij. ¶ Itē
cōfectio anthera ad vuā leuādam. Recipit yris ſe-
miunc.ſandarace ſemiunc.iunci radicis ſemiunc.
myrre deñ.iiij.floꝝū roſe.vj.galle.vj.ſtyptice.vj.cro
ci magnati.vj. Oia teres ⁊ cribrabis. ¶ Itē vua ne
moleſta ſit. Braſſice foliū crudū leuiſſime tritū ex-
prime ex eo ſucco vuam tangito continuo ſubſilet.
¶ Itē ad vuam reprimendam. Pruni ſiluatici ſo
lia ꝯcoques ex vino auſtero ⁊ ſubſide gargarizabis

¶ Ad ſanguinem ex ꝓciſa vua nimium defluētem. CAP. II.

Succū e Cymulis Coriādri gargarizet.

¶ Ad tolles ⁊ tonſillas reprimēdas. CAP. III.

PRuna agreſtia ex vino decocta gargari
zet. ¶ Itē ad tōſillas que iā vulnerateu
rūt. Floꝝū roſe.ʒ.iiij.croci.j.balauſtij.iij.
nuclei pinei bene purgati.ij. Oia diligē
ter teres ⁊ melle addito tōſillas fricabis. ¶ Itē lac
caprinū cū myrra ꝯcoctū ſale exiguo addito gargari
zet. ¶ Itēq; lienē vulpis cū melle teres ⁊ illinies.

¶ Hyrūdinis itē cinis ex melle ab īteriori pte ton-
ſillis illinitur. ¶ Item ad tonſillas ⁊ fauces. Pru
ni folia ex vino decocta ⁊ gargarizata omnem do-
lorem tollent. ¶ Item ſi quis fimum ouillum con-
triuerit manu ſua tonſillis vel alienis medebitur.
¶ Itēq; lini ſemen ⁊ anetū in oleo ⁊ aq̄ ꝯcoctū īpo
nes ⁊ acetū gargarizabis. ¶ Itē rubi in quo mora
naſcunt caules tenerrimos tūdes ⁊ ſuccū ex his ex
primes.quiq; in ſole ad craſſitudinē mellis decoct⁹
⁊ illinitus ab inferiori pte mire ꝓdeſt. ¶ Itēq; her
bā q̄ naſcit ſuꝑ ſpineta ruſtica efficaciſſime bibes ī
aqua vbi decoct⁹ mus fuerit. ¶ Et ꝯeminacia itē
herba impoſita prodeſt. ¶ Itē caninū corium ter
collo circūdabis. ¶ Itemq; fimum columbinum
vinū ⁊ oleum in vnum trita vtiliter illinies.

¶ Ad fauciū dolorem. CAP. IIII.

AMonū teres ſubtiliſſime ⁊ cū melle arti
covteris. ¶ Itēq; foliū coſtū.alumē ſciſ
ſum ſpica nardi.crocū florē roſe gallam.
Oia equis pōderibus in puluerē molliſ
ſimū rediges:⁊ cū melle deſpumato vteris. Si aūt
vulnera intra os quaſi alba nata fuerint. Primum
de vino veteri os collues ⁊ ſic puluerem impones.
¶ Item lac ouillū gargarizatū ꝓdeſt. ¶ Itēq; fi-
mus colūbinus tritus ex paſſo gargarizatus ꝓdeſt.
¶ Itē cortex maligranati trita ⁊ cribrata ad.℥.iij.ſi
militer roris marini.j.ſimiliter ſenotice granoꝝ qð
de aphrica venit.i.gallaꝝ aſianaꝝ cribrataꝝ puluerē
nūero.vi.piperis grana.xxiiii.trita oia ſimul miſce-
bis cū melle deſpumato ⁊ primo digito deduces:ꝯ
hinc pēna linies ſed ⁊ de ipſo puluere inflabis ꝑ cā
nula in fauces:⁊ hoc facies vel ter quater in die:qe
optie curat. ¶ Itē emplaſtrū ad ſinācē. Taurinū
adipē ⁊ ſeuū vrſinū pari pondere cōficies ⁊ vteris.
¶ Furfures itē ſiliginaceas ī aqua mulſa decoq̄s ⁊
gargarizabis:⁊ ſi iſtās ē ſanguis ꝯ ceruice extrahit.

¶ Ad fauces limpidandas. CAP. V.

DRaganti.℥.iii.vue paſſe inucleate.iiii.
nuclei.ii.croci.i.mellis deſpumati quā
tū ſufficit accipies ⁊ ex eo mane ⁊ ſero
coclearia ſingula ſumes. ¶ Itē lini ſe
mis frixi.ñuclei cardamomi.yris.glycirize ſuccum
añ.℥.i.cū melle deſpumato miſcebis. ⁊ accipies vt
ſupra. ¶ Itē glycirize ſuccū.℥.i.myrr deñ.ii.dragā
ti deñ.i.croci.iii.mellis thymini quātū ſufficit.dra-
gantum autem in paſſo infundes ⁊ ſic teres miſce-
biſq; oia cum melle ⁊ accipies vt ſupra.

¶ Ad vſturā palati ſiue fauciū. CAP. VI.

TEres crocū ⁊ florē roſe cū nucleolo ⁊
pinee granis.xii. diligenter ⁊ miſcebis
cum melle deſpumato ⁊ vteris.

¶ Ad vulnera faucium aperta. CAP. VII.

REſina therebyntina īducta.optime facit.

¶ Ad ſynangem ⁊ ad oris vulnera ⁊ anginas.

CAP. VIII.

Apij ſemen ſtafiſagrie gna.xij.laſer pitiū
piperis.ʒ.ix.in cacabo rudi combures.
Omniaqȝ trita miſcebis melle ⁊ penna vel
digito induces. ¶ Itē alumis ſpani tin-
torij optimi.ʒ.j.⁊ mellis deſpumati.ij.aut amplius
coques ī cacabo nouo lētis carbonibus agitās diu-
tiſſime. Cūqȝ ſe vnū corpus effecerit:colabis linteo
⁊ pēna vel digito illinies faucibus. ¶ Item nuces
maiores tādiu in patella aſſabis donec in carbones
vertant̃. Poſtea teres ī mortario laſaris optimi ptē
bonā diutiſſime ⁊ ſupmittes nucleoꝝ cōbuſtoꝝ.ij.
manus plenas:⁊ tādiu ſimul teres: donec in modū
croci molliſſimi redigat̃:⁊ ex hoc digito vel penna
curas. ¶ Itē cui fauces valde tumēt. Galle lib.j.
cōtundes in mortario:mittes ī vas lapideū vel mur
reū mūdū cū aque fontane ſextarijs.xij.vbi per tri-
duū infundat̃.quarta die coques agitās cū ferula:
due ptes donec decoquāt̃.poſtea colabis ⁊ addes
mellis deſpumati ptē mediā.⁊ rurſum coques ad
carbones agitandū donec ſpiſſet̃ in modū mellis.ꝺ
inde leuabis ⁊ agitabis quſqȝ refrigeſcat ⁊ repones
in doliolo ⁊ vteris vtſupra. ¶ Item puluis ad hec
Gallas:foliū:coſtū:alumē ſciſſum aloe: maſtice ſin-
gulas ſemiunc̃.cōteres ⁊ tāges. ¶ Itē cinis pullo-
rū hyrūdinū tritus in olla noua cōbuſta ſpicaꝝ nar-
di denꝰ.iiij.coſti.ij.croci.v.caſſie fiſtule.v.cucurbite
ſicce.v.mente ſicce pulueris ſex malue ruſtice pul-
ueris ſex.oīa trita ſimul miſcebis ⁊ vteris. ¶ Item
lupini crudā farinā ſimiliter ⁊ coſti admixto ſucco
herbe naſturtij teres ī modū mellis:⁊ dū opus fue-
rit vteris. ¶ Itē ad ſinācē vel ad fauces cācro oc-
cupatas puluis. ℞.thuris maſculi.ʒ.myrre trogo-
ditice vnciam.floris roſe vnciam.folij aromatici.ʒ.
coſti vnciā.galle aphre vnciam.maſtice vnciam.gal
le alexādrine decorticate.ʒ.yris.ʒ.Hec oīa tundes
⁊ cribrabis ⁊ in doliolo vitreo repones ⁊ vteris:aut
puluerē: aut ſi placuerit cū melle. ¶ Itē aliud ad
vulnera q̄ in faucibus naſcunt̃. Galle.ʒ.j.Iſopi.j.
floris roſe.j.coſti.j.myrre.i.foliū.ſemi.coſtū vō in ca
cabo fictili igni ſubiectū in carbonē vertes:⁊ dū ad
huc ardet in mortario marmoreo tūdes ⁊ teres. Si
militer ⁊ de folio ⁊ de iſopo puluerē facies: myrrā
vō ⁊ gallas ⁊ florē roſe teres ⁊ cribrabis ⁊ ſic miſce
bis ⁊ vteris puro puluere:vel ſi hēs cū therebyntia.
¶ Itē cataplaſma ad ſinācē. Unges bñ ſartaginē
de auxūgia porcina ⁊ mittes fimū anſerinū tepefactū
ac reſolutū lintheo īpones:aliquotiēs ī die quanto
enī ſepiꝰ īmutaueris:tāto magis ꝓdeſt. ¶ Itē em
plaſtrū ad ſinācē. Tetauius viuꝰ cū auxūgia mixtꝰ ⁊
appoſitus vtiliter medet̃. ¶ Itēqȝ pulli hyrundīs
viui cōbuſti cinis cū myrra pari pōdere ⁊ melle ꝑ-
mixtꝰ mirabiliter curat. ¶ Cera itē cū oleo roſato
reſoluta ⁊ emplaſtri mō appoſita prodeſt. ¶ Itēqȝ
pulloꝝ hyrūdinis cinerē ⁊ caſſie puluerē cū there-
byntina ⁊ melle cōmiſcebis ⁊ cū pēna illinies fau-
ces. ¶ Itē emplaſtrū ad ſinancē. Recipit pullorū
hyrūdīs cineris ⁊ caſſie ſemiūc.myrre trogodite ſe
mi.aluminis ſciſſi ſemi.nitri alexādrini ſemi.olei vō
roſati ⁊ cere q̄ɫtū ſufficit mittes vt teneriꝰ īponatur.
Si vero lactēs ē q̄ patit̃ abſtineat nutrix eius ab oī
carne:⁊ vino acrioribuſqȝ cibis.mulſam ſane bibat
Accipiat ēt ipſa nutrix potionē mane ⁊ ſero myrre
trogodite ſcrypulos.ij.cū aq̄ mulſe vncijs tribus.
Ōis quoqȝ q̄ patit̃ dū adhuc in thumore ſint fau-
ces vinū nō bibat ⁊ a carnibꝰ abſtineat. ¶ Item ad
ſynācē. Sulphur viuū cū mēta viridi ⁊ melle teres
⁊ fricabis tumores faucīū: qꝺ ſi aggeſſeris alumen
humidū cōſtringēs dētes. ¶ Itē ſal frixū cū aceto
⁊ oleo ⁊ melle vteris. ¶ Qꝺ ſi ceruix dolet ꝺ dia-
chriſmate calido opȝ vngere. ¶ Fel quoqȝ taurinū
⁊ clateriū reſolutū cū aq̄ gargarizet ⁊ diameron cū
claterio. ¶ Itē mori ſiluatici cymas myrthi dapti-
los cidonia folia cū ſapa decocta ⁊ dragātū gargari
zet. Qñ aūt curat̃ appones ſpōgias in aq̄ ſalſa cali-
da calefactas:mādučādo bucellas mūdas latas cū
melle ſorbilia oua. Ad hūc morbū ſub līgua ſangui
nē detrahi vel de brachio:ita vt alio die apoſcriſim
faciat bis abſtinēdo vino carnibus ac liquamē gar
garizari ꝑcipuo ꝓmitto vinū cū melle cū vulneraue
rit.añ vulnera ſapa pura frigida. ¶ Itēqȝ furfures
roſam daptilos in aq̄ decocta ſimul aūt ⁊ vētrē ſub
ducūt clyſtere agro loca ſalmatica eligi diffiniūt ꝑꝑ
acrē. ¶ Itē flebothomū vel apoſcriſim ſecūdū vi-
res. ¶ Gargariſmata acra aſſidue ex thymo:iſopo:
origano:caricis cū mellicrate decocta. ¶ Itēqȝ ab
rotano ⁊ abſynthio cū mellicrate vti. ¶ Item oleo
calido cū lanis cataplaſmari frequēter nō ſatis cali-
dis vētoſas poni in ceruicē abſtinēdū balneo ⁊ ab
eſcis frigidis. ¶ Itē abſynthiū cum nitro ⁊ melle ī
unges. ¶ Itemqȝ amoniacum reſolutum cū melle.

¶ Confectio dyameron q̄ facit ad tumorē faucium ⁊ oris vulnera ⁊ anginas.

CAP. IX.

Moroꝝ ſucci ſextariū vnuȝ ⁊ ſemis.ſucci
vue acre deñ.vj.croci.vj.alumīs ſciſſi.
xij.myrre.xij.mellis cotilā.j.gliceos co-
tilā.j.coques ſuccū donec ferueat.⁊ ad
des mel ac ſimul coques ad carbōes lētos leuabis
⁊ agitabis vſqȝ dū frigidū fiat ⁊ ſic miſcebis ſpecies
tritas. ¶ Itē ꝯfectio diameron. ℞. ſucci mororum
ſextarios.iiij. mellis pondo.iiij. myrr.ʒ.iij. alumi
nis ſciſſi deñ.ij.croci.iij.myrre duos coques primo
ſuccum ſine fumo in vaſe ſtagnato vel fictili mun-
do diutiſſime. Poſtea addes mel vt ſimul ferueat
leniter donec ad mellis ſpiſſitudinem redigatur.
Poſtq̄ꝫ de foco tuleris: trita pigmenta adijcies ⁊
diutius ferula agitabis:donec ſe vniuerſa cōmiſce-
ant. ¶ Itē diamerō. Recipit moroꝝ ſucci ſextarios
iiij.mellis pōdo.iiij.myrre.ʒ.iij. aluminis ſciſſi tres
galle aſine.iij.Croci.iij.coques ſuccum vſqȝ ad me
dietatē ⁊ mittes in refrigerata tūſa pigmēta. ¶ Itē
diameron

diameron ad os. Recipit moroꝝ ſatiuoꝝ ſucci ſed melius eoꝝ qui ĩ rubo naſcunt̃ ſexta.iij. leui vapore ad mellis craſſitudinẽ rediges. tũc addes myrre denarios tres, ⁊ tãtũdẽ croci. ⁊ ĩ vnũ totũ terit̃. ℂ Itẽ ad hec ſucci moroꝝ ſextariũ vnũ cum aceto ⁊ melle hemĩs ſingulis decoquũt. ℂ Itẽ ꝯfectio diamerõ. Recipit myrre deñ.vj. aluminis ſciſſi ſex. croci tres moroꝝ ſucci ſextarios tres. mellis vnũ. ſepe heminã vnã. omphacij quãtum ſufficit.

ℂ Ad vngendum ang nam. CAP. X

MEnarũ ſalſarũ de capite cinis.ʒ.j. ſalſorum piſciũ ex melle illinit̃. ℂ Itẽ lini ſemen ⁊ anetũ in oleo aqua decoctũ ĩponitur. ℂ Acetũ itẽ ⁊ ſal gargarizet̃. Pix quoq; brictia cũ melle illinit̃. ℂ Itẽ rubi in qb⁹ mora naſcunt̃ caules teneros tundes: ⁊ ex eo ſuccũ exprimes ⁊ ĩ ſole ad craſſitudinẽ mellis coques. dehinc illinies ab inferiori pte mire pdeſt. ℂ Itẽq; felle caprino ⁊ anſerino cũ elaterio ⁊ melle addito ãgine celerrime ſuccurrit̃. ℂ Iſopũ quoq; cũ vino ꝺcoctũ gargarizat̃. ℂ Succũ itẽ herbe quinquefolij cyathos.iij. gargarizes. ℂ Itẽq; allium tritũ ex puſca gargarizes. ℂ Itẽ puluis hyrundinis ſi fieri põt' riparie: ſi minus ſilueſtris: ſi neutrũ eius que ĩ domibus nidificat. deuoratas totũ ãnum ſecurum ab angina facit. Eoſdẽq; pullos quidã ſtrãgulãt ⁊ cõburunt: cinerẽq; eoꝝ ĩ cibo dãt aut potõe. ℂ Itẽ mellepedas numero.xx. in vnũ tritas ĩ aque mulſe hemina aut aceti melle addito decoques donec lenteſcat totum qđ coquit̃ ⁊ ſic ĩpones. ℂ Itẽq; peucedanũ cum coagulo vituli marini eqs põderib⁹ illinies. ℂ Fel quoq; caprinũ autvrſinum cũ melle vtiliter illinies. Ipſius ẽt bois quacũq; ex pte ſanguis emiſſus fuerit illinitus efficaciſſime pdeſt.

ℂ Confectio arteriaca ad raucedinem vocis.

CAP. XI.

DRaganti deñ.ix. infundes in paſſo cretico ſeorſum ⁊ teres. Similr̃ ⁊ croci.iij. ſeorſum ⁊ daptilos pigues purgatos ſepatim dragãtumq; ⁊ daptilos minutatim ĩfundes ⁊ ſic teres. ℂ Itẽ cymini deñ.xviij. teres ⁊ cribrabis ⁊ qđ aſperũ fuerit ſeorſum ĩfundes. myrre trogodite deñ.iiij. ⁊ ſemis. piperis albi grana.xx. ſucci glycerize vel glycirize noue deñ.vj. Hec ſigillatim tũdes ⁊ cribrabis cũ melle que trita ſunt miſcebis addito paſſo quãtum ad formãdũ ſufficiat ⁊ ſic facies collyria arteriaca in modum lupini minoris. que cũ in vmbra ſiccaueris tenebis cum lingua ⁊ reſoluta cum ſaliua paulatĩ glutices. ℂ Itẽ alit̃. Aluili deñ.iij. glycirize ſucci.vj. croci.iij. dragãti.ʒ.j. in careno cretico ĩfundes ſeorſum vo ſingulas ſpẽs teres diligẽter. Poſtea dragãtũ ĩfuſum ⁊ tritũ cõmiſcebis cũ oĩb⁹ his ſupraſcriptis ⁊ facies arteriacã in modum lupini ⁊ vteris. ℂ Itẽ arteriaca ad raucedinẽ vocis. ℞.croci ʒ.j. yris.iiij. dragãti ſex. glycirize ſucci ſemiũcẽ, vl' ſurculos glicirize ad vncias.iij. Oĩa tundes ⁊ cribrabis molliter. Dragantũ autem infuſum in aqua diligẽter teres ⁊ reliqua ſimul rurſum teres bene ⁊ facies quaſi lupinos ⁊ ĩ vmbra ſiccabis ⁊ de aqua draganti eoſdẽ temperabis. ℂ Itẽ ad raucedinem ſubitaneam vocis. Apij. ſemẽ. cyminum ſyriacum: Feniculum: Anetum: Pulcium: coclearia ſingula plena ſimul terẽdo in puluerẽ rediges: ex eo vnum coclear mittes in calicẽ plenum de ſucco fenogreci cocto ſiue in calice cõmiſcebis. ⁊ ter in die gargarizabis: hoc quoq; per triduum facies. Res enim eſt ſaluberrima ⁊ experta. ℂ Itẽ ad raucedinẽ vocis ſubitaneam. olei florem tepidum gargarizet. ℂ Itẽ arteriaca. Recipe croci.ʒ.iiij. myrre.iiij. libani.ij. ſpicenardi.ij. caſſie.iiij. therebynthine.ij. mellis vero quãtum ſufficit. ℂ Item arteriaca. ℞.draganti ⁊ myrre.ʒ.iiij. thuris maſculi.ij. croci cilicij.iiij. ſpicenardi.ij. cinamomi.j. caſſie.ij. reſine therebynthine.ij. mellis cotilas.iiij. coques ea in vaſe argẽteo in vapore. ℂ Item arteriaca. ℞.mellis optimi cotilam vnam. therebynthine.ʒ.j. croci' vnã: myrre trogoditice.ʒ.v. piperis grana decem ⁊ ſeptem. ℂ Item alia que facit ad peripleumonicos ⁊ ad ptyſicos. ℞.gũmi.ʒ. octo: quas ita ĩfundes vt aqua ſupernatet: ⁊ addis mellis cotilam vnam. ſape cretice cotilam. myrre drachmam vnam. que omnia coques ad ſpiſſitudinem ⁊ accipies mane ⁊ poſt prandium.

ℂ Ad gule ⁊ ceruicis dolorẽ. CAP. XII.

DE calaſtico venditiam gulam confricabis hoc ⁊ ceruicis dolorem ⁊ neruorum contractiones curat. ℂ Itemq; ceruicibus ⁊ his que mollienda ſunt adeps anſerinus ſiue gruinus inungitur vt emolliat. ℂ Farina item hordeacea cum ficu tunſa imponitur. Lẽticula quoq; in aceto cocta. itemq; amoniacum cum melle impoſitum prodeſt. ℂ Folia nihilominus allij ex aqua feruenti imponi prodeſt. ℂ Quorum etiam lutea ex adipe anſerino ⁊ roſaceo. fel quoq; caprinum illinitum cum butyro ſeu adipe vrſino emendant. ℂ Item opiſtotonicis vrina capre auribus vtiliter infunditur. Fimus itẽ caprinus cum bulbis illinitur. ℂ Itemq; ex iecinore milui aridi.iij. obuli in tribus cyathis aque mulſe bibendi dantur. ℂ Adeps ſimiliter lupinus vtiliter illinitur. ℂ Sane in ceruicis dolore poplites vtiliter fricantur: ⁊ in dolore poplitum ceruices vtiliter curantur. ℂ Item ad ceruicis dolorem ⁊ tumorem. Lini ſeminis farina addito nitro ex vino calido ad malaginatis modũ imponitur.

ℂ De egritudinibus dentium. Trac. VIII.

ℂ Ad dentium dolorem. CAP. I.

ASparagi ſiluatici radicez ĩ vino decoqꝫ ⁊ ex hoc in ore contineat. dolorẽ ſedat ſuccuſq; ei⁹ ſilr̃ facit. ℂ Braſſica itẽ cruda

comanducata dolorem facile diſcutit. ¶ Itemq̄ꝫ radicem hedere coques ex vino quam ĩ ore teneat ⁊ tranſit dolor. ¶ Item ſuccum hedere cum aceto ⁊ paruo ſale indiuerſa in nares mittes. ¶ Itemq̄ꝫ thimum ⁊ piretrum pari pondere tunſum dentibꝰ adijcies. ¶ Piretri itē radix ex puſta ⁊ melle gargarizaꝛ: ⁊ teneat in ea pte que dolet. ¶ Itē trociſcus ad dolorē dentiū ⁊ ad laxationē eoꝝ. Aluminis ſciſſi. ℥.j. aluminis rotūdi.ij. caſtorij croci myrre galle aloe yo.ana. ℥.ij. ſinopidis lib.j. vini ſtyptici quātū ſufficit ad colligēdū hec ſacis trociſcos. Poſtea cū opus fuerit reſolues in vino ſtyptico ⁊ ĩ ore tenebis. Facit ⁊ ad diſſentericos iniectꝰ. ¶ Itē ad priorē dētiū dolorē. Cypſſi pillulas ĩ vino ꝺcoq̄s ⁊ idē vinū tepidū in ore tenebis bñ facit. ¶ Itēq̄ꝫ cucurbite ſatiue decocte ſuccus dolorē minuit ⁊ mobiles ſtabiliet in ore ꝯpreſſus. ¶ Itē trociſcus ad dolorē dentiū. cadmie. ℥.ij. calceris cocte ĩ carbonibꝰ ſemiunc. vtrūq̄ꝫ ſeparati cū aceto acri in modū collyrij teres ⁊ ꝯmiſces ⁊ facies trociſcū ⁊ in aceto ſolues ⁊ tepefactū in ore teneaꝛ. ¶ Itē iuſqami radix cū aceto ꝯmaſticeꝛ. ¶ Itēq̄ꝫ cyperi puluere dētes ⁊ gīgiuas reple. ¶ Petroſili itē radix cū aceto aut vino decocta in ore ꝯtineaꝛ. ¶ Itēq̄ꝫ q̄nqueſoliū cū ſua radice in aceto decoctū aut ĩ vino dētibꝰ ꝯtineatur: q eni ꝯtinue ieiunus ĩ ore ꝯtinuerit donec liquefcat ñ dolet vnq̄. ¶ Apijcies itē ad ollā acetū ſaturū ⁊ ſalē vt in vnū ferueat ⁊ in maxilla ꝯtineatur. alſ Accipies.

¶ Itē feniculū viride maſticet ⁊ ſuccū cōtineat in ore: ipſumq̄ꝫ feniculū ĩ ore ꝯtineat. ¶ Itē ad dētes q reuma patiunꝛ. Lucernā aretinā nouā ĩplebis ſale ⁊ claudes eius foramina ⁊ tādiu in carbonibus viuis obruta ſit q̄diu ipſa lucerna ſimilis ſit carboni viuo. ac poſtmodū cū refriguerit mittes in mortario folij.℥.ii. ⁊ cū ipſo ſale teres ⁊ frigabis dentes q̄ hora faciē laueris ⁊ facit dētes cādidos ⁊ dolorem tollit. ¶ Itē thus ⁊ bacche lauri in vino deferueāt ⁊ in ore ſubſtineat q̄diu potuerit. ¶ Itēq̄ꝫ ad dolorē dentium. Styptitie.℥.ij. ſtrutij.j. teres ⁊ vteris. ¶ Itē millefolij radix ꝯmaſticeꝛ de pte qua dolet. ¶ Itēq̄ꝫ oleū cū aceto tepidū ĩ ore ꝯtineaꝛ. ¶ Urtice itē minoris radix ꝯmaſticeꝛ. Et itē ad hec malue radix decocta ĩ ore cōtineaꝛ. ¶ Itēq̄ꝫ betonice ſuccū cū vino veteri ⁊ aceto ad tertias decoques ⁊ poſtea in ore ꝯtineat. ¶ Itē ad dētē cauū lūbricos exuſtos ipſumq̄ꝫ cinerē ĩpone. Et ad hec itē gūmi hedere dēti ĩpones. ¶ Itēq̄ꝫ ad hec plātaginis radix ꝯmaſticeꝛ. Et itē ad hec Malue radix decocta in ore ꝯtineaꝛ. Ad hec itē brittonica herba ꝯmaſticeꝛ. ¶ Itē corticē roboris coques cū aqua ⁊ ſup quatriduū gargarizet mire facit. ¶ Itē dētifrigiū ꝫ puluerē de lana ſuccida ĩ lintheo ligabis ⁊ pones ĩ teſtā ⁊ in carbonibꝰ vſtulabis ⁊ duas de ipſo puluere ptes ⁊ ſalis cōmunis tertiā partē teres ⁊ de ipſo puluere fricabis dētes ⁊ gingiuas donec ſanus ſit ⁊ nō doleat dēs. ¶ Itē enula ab ieiunis ꝯmāducata dētes ꝯfirmat. ¶ Itē alliū cauis dētibus ĩponitur ⁊ aqua in qua coctū eſt gargarizaꝛ. Acetū itē ſi in ore ꝯtineaꝛ gingiuas ſtringit ⁊ dētes cōtinet. Et itē caprifici radicē ex vino decoques ⁊ ipſum vinū in ore ꝯtinebis ipſamq̄ꝫ tritā maxille ĩpones aduerſus dolorē ipſa aūt radix p meſſes incidiꝛ ⁊ hec mittit ſuccū aptiſſimū dolori. ¶ Itē nucleꝰ galle ꝯmāducatꝰ dolori medeꝛ. ¶ Itēq̄ꝫ tebas pīgues ĩ aſtulas cō cides ⁊ in aceto decoques idq̄ꝫ acetū in ore ꝯtinebis. ¶ Itē aqua in qua lētiſcus decoctus eſt mobiles dētes ꝯfirmat. ¶ Itē ruborū ĩ q̄bus mora naſcunꝛ pampini decoquunꝛ ĩ auſtero vino ⁊ ꝯmāducanꝛ aduerſus mobilitatē. ¶ Idēq̄ꝫ vinū in ore tenebis. ¶ Iſopo itē vtiliter collues. ¶ Itē canis dētibus cinis murini ſimi indiꝛ. ¶ Itēq̄ꝫ vermes terreni decocti ĩ oleo ⁊ triti ĩfundunꝛ auricule ab ea pte qua dētes doleant. Eorūq̄ꝫ vermiū cinis exeſis dētibus iniectis ⁊ ceteris cera obturatis pfacile eo cadere cogit. idēq̄ꝫ cinis ĩditus dolētibus iuuat. ¶ Itē ꝯburi debēt harenule que ĩ cornibꝰ coclearū inueniunꝛ in teſta ⁊ cauis dētibus indite cōtinuo finiūt dolorē. ¶ Idēq̄ꝫ pſtat fimus coruri in lana alligatus inuiolati aūt pſtanꝛ dētes ſi quotidie mane ieiunus ſub līgua habebis granū ſalis donec liqueſcat. ¶ Itē in dolore ceruini cornus farina colluūtur vel fricanꝛ. ¶ Itēq̄ꝫ albi bulbi cinis dētibꝰ fritiū ē oſſaq̄ꝫ ex angulis ſuis ꝯbuſta eūdē vſum pſtat. ¶ Caprino itē lacte vtiliter colluunꝛ. ¶ Itē ebuli radicē ex aceto decoque ⁊ diu in ore tene. ¶ Itēq̄ꝫ folia de buxo ⁊ aneti ramuſculos teres in ollā mitte cū aceto ad tertias ꝺcoque ⁊ tepefactū ĩ ore tene.

Tebas .i. ligna dini

¶ Ad dentes laxatos. CAP. II.

SI ex humore capitis ſe laxauerit dētes ſi dolor fuerit infectus piretri radicē ꝯmaſticet ⁊ in ore teneat omne decurrit reuma. Eſt quidē radix vehemēs ſed poſtea dolorē ſedat ⁊ refrigerat. ¶ Itē puluis ad reuma dentium. Salis. ℥.ij. teres cum melle optimo diutius ⁊ colliges in ollam rudem quam gypſatam mittes in ignem vbi vero in modum ignis canduerit tolles eam, ⁊ cum refrigerauerit iterum teres ⁊ facies puluerem ⁊ vteris. ¶ Item ad confirmandos dentes. Marrubij faſciculos.iij. cum aque ſextarijs tribus decoques in olla noua ad tertias deinde gargarizabis tepidū mane ⁊ meridie p dies.vij. Poſt hec ſemen herbe galliculans quam alij dentalē alij ſymphoniacam dicunt mittes ſuper carbones ⁊ per trinectorium totum fumum ore trahens omnes gingiuas exſiccat ⁊ humores malos perducit ⁊ dentes firmat. ¶ Itē myrthy faſciculum.i. cunotam rubi faſciculum.i. ⁊ corticis mali granati in aceto ꝺcoq̄s ⁊ inde os ſepiꝰ collues. ¶ Itē ariſtologiā tūſam in puluerē dentibus laxatis iniicies confirmat. ¶ Itē galle ſinace. ℥.i. corticis maligranati croci deñ.iii. in puluerē ſubtilē rediges ⁊ gingiuis ĩpones. ¶ Itē puleii ſine fumo lib.i. yris. ℥.vi. ſalis amōiaci.iii. oſa

tunſa

tunſa ⁊ cribrata ꝓ dẽtifricio habebis. ¶ Itẽ dentifriciũ ad hec folij ʒ.j.ro.j.maſticis aphre.j.oſtree teſtas numero.iiij.punicis.j.ʒ.panis cõbuſti.j. cyperi.j. Omnia in puluerẽ redacta cõmiſces ⁊ ex aceto dẽtes fricabis. ¶ Itẽ puluis ad humorẽ dẽtiũ. Farina de ſigala.ij.manus plenas tolles ac ſalis tantũdẽ.facies paſtã ⁊ coques ita vt in puluerẽ poſſis redigere. ¶ Itẽ coſti ſemiunc.folij ſemiunc. capitis ſardene maioris cõbuſti ſemiunc.auripigmẽti ſemiunc. Hec omnia in puluerẽ redacta ⁊ cõmixta vteris ſic tamẽ vt prius de vino veteri os laues. ¶ Itẽ ad dẽtifriciũ ad os quo omni tpe vteris lucernas ſabinẽſes tres ĩplebis ſale quarum foramina claudes de cõpaſſõ hordeaceo ⁊ mittes ſub carbones ĩ arula.ita vt triduo iugiter carbonibus ſint opte. Quas deinde tollẽs in puluerẽ molliſſimũ rediges:addes folij ſemiunc.coſti.j.maſticis.j.oĩa trita ⁊ cribrata in vino miſcebis ⁊ quotidie vteris. ¶ Itẽ ad dẽtiũ dolorẽ. Quiquefoliũ in quo fraga naſcũtur:elue aqua marina.idq; in ore ↄtinebis. Quidã vero malũt cinere eius dẽtes fricare. ¶ Itẽ violã ſiccã in vino coques.idq; calidũ in ore cõtinebis. ¶ Itẽq; vinũ piper ⁊ miſcebis ⁊ tepidum in ore tenebis. In dẽtiu; aũt dolore qui ipſe quoq; ĩ maximis tormẽtis dinumerari poteſt. Uinũ ex toto arcẽdum aceto quoq; abſtinendum.deinde in modico melle vtẽdum.ac nemo dentes irritet.

¶ Ad dẽtium molariũ dolorẽ. CAP. III.

Proſerpine herbã quã alij camomilla; dicũt ſuccus in aurẽ ĩſtillatus ſedat dolorẽ. ¶ Itẽ agreſtis lapatij qḋ alij rumicẽ dicũt radix cõmãducat:⁊ ſuccus ĩn ore ↄtinetur:ſtatimq; dolor tollit:ac cũ aceti cyathis.v.cocta in ore aceto tento idẽ facit. ¶ Itẽ acopiũ calefactoriũ ⁊ valde ſummũ.facit enĩ ad eas valitudines que diuturne ſint ad paraliticos ſtraticos ⁊ opiſtoconicos ſed ⁊ neruorũ cõtractiones ⁊ artericos ⁊ ad omnẽ dolorẽ totius corpis ⁊ turpitudinẽ valde ꝓdeſt. Recipit herbe brathee.ʒ.xlviij.ſanſuci.ʒ.cclxxxviij.rute ſeminis.xxiiij. Cardamomi.ʒ.xxiij. Sqninantij.ʒ.xij. Cacrij.xxiiij.baccharum lauri.xxiiij.piretri.xxiiij.cyperi.xxiiij. meliloti.ʒ.iij. Hec oĩa tundes ⁊ cribrabis groſſo cribello ⁊ ĩfundes ĩ vino ſummo ꝑ dies tres.quarta die vo mittes oleũ ſauinũ vel ſpanũ:⁊ oĩa ſupraſcripta coques cũ oleo diligẽter molli igne.poſtea exprimes oĩa:⁊ in oleum mittes cerã.⁊ oĩa reliqua in oleum mitti debent.poſtea tolles myrre ⁊ ſtactis.ʒ.xvj.cere rubee lib.iij.terebynthine.ʒ.vj.calami aromatici.iij.coſti.iij.ſtyriacis.iii.ro.iii.piperis albi.iii.piperis cõmunis.iii.ſinapis.ʒ.xlviii.ſpicanardi ʒ.iii.folii.i.afronitri.iii.opo balſami.vi.adipis vituli marini.vi.medulle ceruine.vi.gutte amoniace.iii.olei nardini lib.j.olei ſauini veteris.ij.olei cyprini pondo.iij.olei herini.iij.olei laurini.iiij.olei ſtyracini libr.j. Iſta ſequentia aromatica tundes ⁊ cribrabis.⁊ cõmiſcebis cum omnibus ſupraſcriptis ⁊ cum opus fuerit vteris:⁊ ſuper maxillã ĩpoſita ſanat dẽtes molares.

Stactis. i. ſtoracis liquide.

¶ Item apocum ad ſcyaticos ⁊ dẽtes molares impoſitum. Galbani ʒ.j.opoponacis.ij.euforbij.ij.ſmyrne.ij.adarcis.ij.ſagapeni.ij.caſtorij.ij.cere.iiii.anxungie veteris.ij.piperis.j.oĩa contundes ⁊ cribrabis. Poſtea vero miſcebis cum galbano ⁊ opoponace ⁊ anxũgia ⁊ vteris oĩa ſupraſcripta ſed ⁊ dẽtes molares ſanat.

Smyrne i. myrre.

¶ Ad dentes vitioſos aut cauos. CAP. IIII.

Gallas alexãdrinas.xx.folij quãtum ſufficit aduerſus gallas maſticis grana.l.croci parum.piperis grana.lx.balauſtij cauliculos.v.floris roſe quãtum ſufficit. Hec oĩa in puluerẽ redacta habebis ⁊ vteris. ¶ Item ad dentes cauos. Titimalli ⁊ caprifici lac cum galbano reſolutum ⁊ cauis dẽtibus inditũ tollit dolorẽ ita vt cerã ſuperponas ne lingua aduratur.

¶ Dẽtifritiũ ad dẽtes cãdidos faciẽdos. CAP. V

Punice combuſto ⁊ trito ad dẽtifritiu; vteris. ¶ Itemq; conchilii marini teſtam ſale plenã cõbures ⁊ vteris. Denteſq; inde fricabis. ¶ Sepie item teſtam tunſam cribrabis.⁊ candidi erunt:⁊ cum vino candido piperato dentes lauabis.

¶ Ad dentes molares vel omnes vt ſint incorrupti. CAP. VI.

Iris albe butrionis ſucci cotilas.ij.⁊ mori radicũ radices coques ad tertias ⁊ ĩ ore tenebis ⁊ dilues ꝑ dies ſepte; ⁊ nũq; dolebũt dẽtes:⁊ incorrupti ꝑſtant.

¶ Ad dẽtionẽ quãdo ĩfantes dẽtiũt. CAP. VII.

Lacte caprino ⁊ leporis cerebro gĩgiue perfricant. ¶ Itẽq; delphini dẽtium cinis cũ melle gingiuis illinitur. ¶ Cerebrũ pecudis in cibo datur. ¶ Itẽq; folijs hedere prune ad ſufficiẽdum ſupponuntur. ¶ Et itẽ butyrum cũ melle tẽperabis ⁊ gingiuas inunges. ¶ Itẽ dẽtes equi qui primo cadũt alligati facilẽ dẽtionẽ preſtãt.ac melius ſi terrã non attingant. ¶ Et itẽ canicule dẽte gingiue tãguntur:eũdẽq; effectũ habẽt dentes delphini.

¶ De egritudinib⁹ pectoris ⁊ pulmõis. Trac. IX.

¶ Ad pectoris dolorem. CAP. I.

Plurimis morbis obnoxiũ eſt pect⁹ ⁊ impatiẽtiſſimũ frigoris:qḋ cũ vexatu; eſt: nõ vno genere ſeuit ſed ĩfert tuſſim ↄpuruletas excreatões ſanguis: vomit⁹:ptyſim:ſinãcẽ: qb⁹ ſingulis queãdmodũ placeat ſuccurri explicari conabimur. ¶ Naſturtiũ itaq; ex lacte caprino decoctũ ⁊ ĩ ſorbitõe datũ patẽter pectoris dolorẽ emẽdat. Idẽ quoq; preſtat ſi in aqua coquatur ⁊ ipſa aq̃ bibat. ¶ Itẽq; ruta ex vĩo coqtur ⁊ ſi ipm vinũ bibit tollit dolorẽ. ¶ Canapi item ſemẽ

cõmãducatum ſimiliter facit.ℭ Item ſi quis circa
cor vel pect⁹ dolet puleiũ ieiunus mãducet.ℭ Itẽ
ad pectoris ſiue thoracis dolorẽ ſi plenũ fuerit fleg
mate vel pfriguerit aut tuſſis fuerit cũ craſſo fleg-
mate coques in olla noua fenogreci heminã ĩ aque
ſextarijs.iij. Iſopi ſalſiculũ.j. puleij feniculi origa-
ni ⁊ roriſmarini tantundẽ donec ſuccus ad vnũ ſex
tariũ redigat̃:exinde potionẽ ieiunus ⁊ ſero alteraꝫ
bibes.hocq̃ꝫ p triduũ facies:ſed ⁊ in balneo dũ ſu-
das accipies potionẽ pectus quoq̃ꝫ tunde vẽditiaꝫ
calaſtico cõfricabis. Res enim eſt optima ⁊ ſtoma-
chum curat.

ℭ Ad Tuſſim. CAP. II.

Lactuce ſeminis deñ.xx.panacis radicũ
xxxvj.caſtorij.xvj.myrre.xij.croci. viij.
opij.ij.cũ melle cocta colliges dabiſq̃ꝫ
in modum nucis auellana.ℭ Item pa
nacis radicis deñ.xxxvj.lactuce ſemis.xxx.rute.xiiij
myrre.xiiij. lini ſeminis.xvj.opij.x.croci.vj.caſtorij.
vj. Hec oĩa cum melle cocta colliges ⁊ dabis ĩ mo
dũ nucis auellane ⁊ ſanus erit.ℭ Itẽ fenogreci fa
rina cũ aqua ↄcocta donec amaritudinẽ amittat ad-
iecto melle iterũ coques ⁊ deuorata tantũ tuſſim ſe-
dat ⁊ pectoris vlcera expurgat.ℭ Itẽq̃ꝫ ſepe apbre
cum ſinapi p triduum date tuſſim ſedãt.ℭ Iteꝫ ſa
uina herba tunſa in puluerẽ ⁊ cribrata cũ viola ru-
ſtica ⁊ bacche lauri ſicce pari portione trite admi
xto pipere equali pte addito melle ſiue mulſa: ⁊ ſic
potui data mox ſanat.ℭ Itẽ vitellum oui durũ ex
paſſo tritum adiectis calide aque cyathis.ij. anteq̃ꝫ
dormitũ vadis:bibas nõ ſolum eadẽ qua nocte tuſ
ſim ſentiebas ſed ⁊ p ſonatus vitio moleſtiſſimo ca-
rebis.ℭ Itẽq̃ꝫ enule puluere lingula plena melle
mixto ⁊ cocto vnã mane ⁊ alterã ſero accipies'. hoc
tuſſim hulſis medet̃ ⁊ arterias lenit.ℭ Itẽ feno-
grecum infundes in aqua fontana ⁊ alia die cũ ipſa
aqua coques in vaſe nouo ⁊ quãtuꝫ ſucci cocti exie
rit tantum mellis adiungis ſiculi nõ deſpumati.ac
rurſum leniter coques ad carbones agitãdo ſemp
faſciculo apuleij ãnotini ſine fumo ĩ virga ligato: ⁊
vt ſcias quãdo ſit coctum guttã in marmore pones
que ſi cito ſe ſtrinxerit leuabis exinde ⁊ mittes ali-
quãtum piperis triti vel pro voluntate accipiẽtiuꝫ
vel tẽporis qualitate. Cũ vero accipe volueris ca-
lefacies leniter ad cineres.⁊ accipias mane coclear
vnum.⁊ cum dormitũ vadas alteꝝ.⁊ noli cum ĩpe
tu vorare vt paulatim deſcẽdat: ⁊ inferiora leniat.
ℭ Itẽ fenogreci friti in patella noua leniter . lẽtis
alexãdrine ſilr frixe equas portiones. Fabe quoq̃ꝫ
ſolide ſimilit̃ frixe grana.x.teres diligẽter Puleiũ
ẽt ſine fumo maſtici grana ⁊ coſtum.pipis albi gra-
na.xxij.in melle miſcebis ⁊ dabis ſero ⁊ mane co-
clearia ſingula.ℭ Itẽ ad tuſſim ⁊ ſi ſanguinẽ emit-
tit. Enule pulueris.ʒ.ij.feniculi ſeminis.ij. Puleij
ſine fumo.ij. Piperis.j. Hec oĩa tundes ⁊ cribra-
bis:mittesq̃ꝫ in mel deſpumatũ ⁊ accipies mane co-
clear.j.⁊ ſero.j.ℭ Item ad tuſſim. Thuris maſculi
ʒ.j.maſtice.j.reſine frixe melioriſq̃ꝫ cyathum. Hec
oĩa in puluerẽ redacta miſcebis melle deſpumato
poneſq̃ꝫ in focũ ⁊ agitabis ⁊ hic dabis tuſſiẽti mane
coclearia.iij.⁊ ſero.iij.⁊ nõ cenet.ℭ Itẽ ſedat̃ tuſ-
ſis. Faba fricta deſecta eaq̃ꝫ faba ĩ cibo vel ex melle
ſumpta tuſſicis expurulẽtis excreationib⁹ medetur.
ℭ Itẽ bacchas lauri.xxj.ac piperis ſemiunc̃. teres
diligẽter ⁊ adiecto melle deſpumato ſufficienti da-
bis mane coclear plenũ.⁊ ſero aliud.ℭ Itẽ aduer-
ſus diuturnã tuſſim vinũ phalernũ vtiliter ieiunus
ſorbebis.ℭ Itẽq̃ꝫ ficus aride coquãtur cũ iſopo ⁊
aqua ⁊ ex ea aqua tuſſiẽtibus ꝓpinat̃.ℭ Sũt item
mẽbrane in vẽtribus gallinaceoꝝ que ꝓijciunt̃ qua
rũ cinis potioni ĩſperſus diſtillatiões ⁊ pectoris hu
midas tuſſes ſiccat.ℭ Itẽq̃ꝫ teſtas crudas tritas cũ
aqua tepida cyathos tres ſorbeat.ℭ Itẽ ſeuũ oui-
num decoctũ cũ vino auſtero tuſſi medet̃.ℭ Item
q̃ꝫ oua cocta ⁊ ĩn melle trita in cibo dant̃.ℭ Oua
itẽ cruda pmixta cũ pari modo paſſi bibunt̃.ℭ Sã
daraca nihilomin⁹ cũ reſina therebynthina ouo ſor-
bili ĩdita edit̃.ℭ Pulmo itẽ ceruinus cũ gula ſua
areſactus in furno.deinde tũſus ex melle quotidie
edit̃.ℭ Itẽ elecmadiũ ad tuſſim exptum . Lini ſe-
minis purgati ac frixi.ʒ.iij.cymini purgati ⁊ frixi.ij.
nuclei frixi.iiij.vue paſſe ĩnucleate.iiij.piperis ſemi
unc̃.mellis optimi quãtũ ſufficiat dabiſq̃ꝫ mane ⁊ ſe
ro coclearia ſingula.ℭ Itẽ elegmadiũ. ℞.lini ſemi
nis purgati ⁊ frixi.ʒ.x.ſu.ʒ.j. yris deñ. vj. nucleos
numero.xx.mellis optimi deſpumati quãtum ſuffi-
ciat.dabiſq̃ꝫ ĩ modũ auellane ſub lingua tenẽdum ⁊
paulatim cũ reſolutũ fuerit:glutiat.ℭ Itẽ elegma-
diũ ad tuſſim.ad epar.ad ſplenẽ.⁊ ad tẽſurã venaꝝ.
℞. Cardamomi fricti heminã.j.piperis albi .ʒ.vj.li
ſelij gallici.vj.mellis attici lib.j.rute viridis faſcicu-
lũ.coqueſq̃ꝫ mel agitãdũ q̃ꝫdiu ferueat bis aut ter ⁊
ↄmiſcebis ſicca.ĩterpoſitoq̃ꝫ die poſtea accipias ma
ne.ʒ.j.⁊ ſero.j.ℭ Itẽ elecmadiũ ad tuſſim. ℞. Iſo
pi.ʒ.j. puleij.j.therebynthine.ij.yris.j.piperis.iij.li
ni ſeminis frixi.iiij. bacchas lauri numero.v. ama-
ras amygdalas.xx.mel qđ ſufficiat.ℭ Itẽ elecma-
diũ ad tuſſim. ℞.petroſilini. Iſopi.yreos . peganij. als pig mi
piperis.nuclei leniter frixi.erui rubei.puleij.maſtici
ana.ʒ.j. mellis deſpumati qđ ſufficit . ℭ Itẽ cata-
putie ad tuſſim ſedãdam. ℞.galbani deñ.tres. ſtyra
cis tres.opij.j.tundes oĩa ſimul ⁊ cribrabis diligẽ-
ter ⁊ facies cataputias.⁊ ĩ nocte accipiat vnã ſiccam i.pillula
ſed nõ cenet ⁊ poſtea non bibet.ℭ Item cataputie
ad tuſſim. ℞.opij.ʒ.j.myrre trogodite.j.ſtyracis ca
lamite.j.galbani.j. Omnia hec in pila tũdes: donec
fiant vt cera.⁊ facies pillulas in modum piſi. Ex qui
bus ternas cũ aqua calida dormitum eunti dabis.
ℭ Item cataputie ad tuſſim. ℞.ſtyracis ⁊ galbani ⁊
opij ana deñ.iij.miſcebiſq̃ꝫ eas ⁊ facies cataputias.
ℭ Item grana piperis maioris dabis ad noctẽ tria
vorãda.℞ Item cataputie que ꝓſunt ad tuſſim hu
midam.

midā. Galbani: ſtyracis: yris: pini ⁊ ilicis. ℥. j. omnia
q; ea trita in puluerē melle bene cocto colliges ⁊ fa-
cies pillulas ad dimidias. dabiſq; ad noctez ternas
vel quaternas. ¶ Itē cataputie ad tuſſim. ℞. pipis
albi grañ. C. papaueris agreſtis ſucci ſemiunč: croci
deñ. ij. ſtyracis duos. caſtorij tres. iuſquiami ſemis
tres: que oīa teres ⁊ cribrabis miſcebiſq; ⁊ addito
melle iteꝝ teres ⁊ facies pillulas in magnitudinē Ci
ceris maioris. dabiſq; ieiuno tres ⁊ ſero ſimilit̄: hoc
experimētatū eſt. ¶ Cataputie itē ad tuſſim ſiccaȝ.
Myrre. ℥. j. piper: caſtoriū: galbanū: opiū equali pō
dere caſtoriū ⁊ piper tundes ⁊ cribrabis. Myrram
leniter tundes ⁊ cedris tūſis admiſcebis. Ubi om-
niū vnitas fuerit formabis pillulas ſcrypuli magni-
tudine. dabiſq; ternas vel quaternas ad noctē aqua
calida glutiēdas. ¶ Itē cataputie ad tuſſim ⁊ anti-
dotū faucium ſummū. Apij ſeminis. ℥. viij. aneti ſe-
minis octo. iuſquiami deñ. v. opij ſpani. ℥. iiij. omnia
colliges cū melle. ¶ Itē ad tuſſim ei qui iā deſpe-
Lomētū. i. farinā. ratus eſt. Lomētum fabe: puleiū: ſine fumo: Iſopū
⁊ petroſilinū equaliter ℥. j. tundes: ſpice indice tātū
dē miſcebis melle deſpumato cū piperis triti gra-
nis. xxv. ex hoc dabis coclearia tria. ¶ Itē hedere
gūmi reſolutū vino ⁊ in ſorbitione ſumptū vetuſtiſ-
ſime tuſſi medetur. ¶ Itēq; ſape ſex cū adipe porci
no pari pondere ⁊ modico ſalis cocta ⁊ potui data
veteres tuſſes ſanat: ⁊ ceruicis dolori pdeſt. ¶ Enu
le item puluis in vino potatus bulſis ⁊ inflationib⁹
⁊ arterijs medet̄. Piperis nihilominus deñ. vj. nu-
clei friti ℥. j. daptyli tres. Iſopi cretici ſex. mellis de
ſpumati hemina. j. marrubij. j. iſopi. j. gīgiberis deñ.
xij. mellis qđ ſufficit. ¶ Itē antidotū ad tuſſim: qđ
magnā habet virtutem. ℞. croci deñ. xv. ſpice nardi
℥. j. cu ſorbij. j. piretri deñ. ij. piperis albi ℥. ij. opij
thebaici. j. iuſquiami albi tres. mellis attici deſpu-
mati quātū ſufficit. Opiū autem cū melle teres. ce-
tera quoq; teres ⁊ tundes ⁊ cribrabis ⁊ cū melle mi
ſcebis. indeq; in modum auellane in aqua reſolutū
dabis ita vt qui accipit non cenet. ¶ Itē ad tuſſim
⁊ ad eos de quibus deſperatur. Recipe erui ſexta-
rium vnū yris ℥. j. mellis diſcocti pond. j. hiſq; om-
nibus in ſe permixtis dabis ieiuno pillulas. iij. ex
melle inuolutas ⁊ veſpere ſimiliter. ¶ Item myr-
rā ſub lingua teneat ⁊ in ipſo momēto deſinit tuſ-
ſis. ¶ Itemq; ad tuſſiȝ. Herbā marrubium ⁊ pipe
ris grana. xxv. fabam frixam tunſam in vinum teres
⁊ cribrabis adiecto melle commiſcebis ⁊ vteris.
¶ Itē medicamentum ad tuſſim quod recipit ſan-
daracā lybanū medullam ceruinā tūdes aūt ſanda-
racā ⁊ lybanū ⁊ tēperabis cū medulla ceruina ⁊ fa-
cies trociſcos in modū oliue ⁊ mittes in teſtam cum
carbonib⁹ ⁊ pones traiectoriū ſup teſtā ⁊ cooperies
de mappa ⁊ os tenebis in traiectoriū ⁊ ſic fumū tra
hes. ¶ Itē baccharū lauri cū ſinapi. ℥. j. pipis. j. nu-
clei. j. amigdale amar̄. j. mellis li. j. cū dimidia dabis
cū ſucco fenogreci. ¶ Itē cataputie ad tuſſ. ȝ vceterē
que faciūt ſtō: ſtcliacis: diſſentericis: freneticis: epa-
ticis: ſpleneticis. Recipiūt myrrā opiū ſtyracē ⁊ hec
equalia. ¶ Itē cataputie ad tuſſim. ℞. opaſtyracis
⁊ opij. ℥. vj. iuſquiami. vj. myrre. iiij. coſti. iiij. croci.
iiij. ſtyracis itē. ij. ⁊ hec de aqua fingis ad magnitu-
dinē oropi maioris. dabiſq; vij. aut. ix. ¶ Ite beti- alias orobi.
con pulei. ℥. iiij. iſopi. iiij. piperis. iiij. colligis cū mel
le ⁊ dabis coclearia. ij. vel. iij. facit ⁊ ad pthyſicos. alias be-
heticos deñ. j. amei. ℥. j. opij. deñ. iij. nuclei. iij. mel- thion. i. ſa-
lis cocti qđ ſufficit. ¶ Itē nuclei friti. ℥. vj. cymini liua.
friti. j. piperis. j. ⁊ ſemis. vuue paſſe frixe. v. que oīa
colliges cū melle ⁊ vteris. ¶ Itē ad tuſſim ſedan-
dā. Teſte coclee crude trite cū aque ciatis. iij. tepi-
de ſorbent̄. ¶ Itēq; coclee cū teſtis ſuis trite adie-
cto croco edunt̄. ¶ Urſinū quoq; fel pmixtū cum
melle. ¶ Saliue itē equi triduo potate ternis po-
tionib⁹ ex aqua calida ſanant. ¶ Itēq; ſorbitiūculā
ex alica ſeuo caprino perunctā dabis. ¶ Piceēq; li
quidam in ouo iecurq; lupi coctū eſui dabis.

¶ Ad tuſſientium antiquas ⁊ diuturnas valitudi-
nes. CAP. III.

Therebyntine. ℥. j. butyri. j. mellis olei.
j. oīa ſimul cōmiſcebis: ⁊ in vnū corpus
rediges primoq; accipies coclearia. ij.
dehic tria donec ſaneris. ¶ Itē ad pty
ſicos. Amidalas purgatas nūero. xxj. piperis grana
xxxi. ſinapis coclearia. ij. tūdes ⁊ cribrabis. addeſq;
portionē mellis atici: ⁊ dabis mane ⁊ ſero coclearia
ſingula. ¶ Itē ad tuſſiȝ cū multo defectu. Pinias
reſinatas ꝯfractas nūero. iij. lini ſeminis lib. j. grami
nis viridis faſciculū. j. pulei tātūdē. coques in vini
ſextarijs. iij. ⁊ aq̄ celeſtis ſextario. j. ad dimidias co
labis ⁊ adijcies mellis libr. ⁊ dabis coclearia terna.

¶ Oximel ad flegmata īcidēda. CAP. IIII.

SQuille i carduo. ℥. j. pulleij. j. iſopi. j. origa
ni. j. mittes in acetū ⁊ decoques ⁊ colabis:
addeſq; mellis duplū: ⁊ ad carbones len-
tos iteꝝ coques agitādo diligenter donec
ſpiſſitudinē aquatioris mellis ſumat. Hūcq; dabis
ieiuno coclearia. ij. vel quantū volueris: ⁊ poſt cenā
ſimiliter. ¶ Itē ad flegmata īcidēda ſalis cōis lib.
j. ſalis amoniaci. ij. piperis cōis. ℥. iij. piperis albi.
iij. gingiberis. iij. ſolij. ij. ſpice vo nardi ſemi. radicis
laſaris ſemi. amei ſemi. thymi ſemi. opij ſemis ſemi.
petroſilini ſemiunč. aniſi ſemiunč. iſopi ſemiunč. ori
gani ſemiunč. eruce ſeminis ſemiunč. miconis ſemi
nis frixi ſemiunč. tūdes ⁊ cribrabis ⁊ vteris. ¶ Itē
apozima ad incidēda flegmata. Coques anetū ſic
cum ⁊ radices apij in aqua cui aque ad moduȝ po-
tōis calide addes oximelis ſimplicis coclear. j. ⁊ bi-
bes ieiunus per triduum ⁊ cum volueris. ¶ Item
codiorobū ad purgāda flegmata. Piperis. ℥. j. pe-
troſilini. j. maſtici deñ. j. erui rubei. ℥. iij. yris. ij. iſopi
ij. nuclei. iiij. folioꝝ rute viridis. ij. mellis pōd. iiij. da
biſq; ieiuno coclearia ſingula vel bia p cā ſeu virib⁹.
¶ Item ad flegmata incidēda. yſis ſemiunč. iſopi

deñ.vj.mellis cytarchũ dimidium ſimul coques in
aque ſextario.j.⁊ ſemis.ita vt ſextariꝰ remaneat po-
ſtea collabis:⁊ accipies mane ⁊ ſero coclearia ſingu
la.¶ Itẽ elecma ad hec ⁊ ad ptyſicos. Erui infuſi
⁊ in vmbra ſiccati tũdes ⁊ cribrabis.ℨ.ij. ſeſame.j.
yris ſemiunc.mellis deſpumati qđ ſufficit. ¶ Item
oxiporiũ ad hec.Mellis heminã.j.aceti quartariũ.
rute viridis faſciculũ.j.cymini coclear vnũ piperis
gña.xx.nitri deñ.vj.¶ Itẽ epitima ad pectoris fle-
gmata reſoluẽda.Butyrũ:larycẽ:yrinũ: medullam
ceruinã:lini ſemen:ſenogrecũ:cerã adipẽ anſerinũ.
oĩa equis põderibus mittes:adipẽ tãtum duplum
mittes.¶ Itẽ epithima ad hec.Butyri.ℨ.ij. adi-
pis anſerini.ij.iſopi ceroti.ij.olei anetini.iij.medul-
le ceruine.ij.cere.iiij.¶ Itẽ ad flegmata.Paſtina-
ce ſeminis.ℨ.j.melonũ ſeminis.ij.teres ⁊ cribrabis
⁊ cum melle deſpumato ꝑmiſcebis:⁊ dabis coclear
vnũ vel duo.¶ Itẽ elecma ad hec ⁊ ad pthyſicos.
Erui.i. orobi. Seſame.ℨ.ij.erui.ij, yris.ij. mellis deſpumati qđ
ſufficit.¶ Itẽ ad eos qui purulẽta expuunt vel q
apoſtema habent.Laricẽ:butyrum:eruum ⁊ mel ad
carbones vnũ corpus efficies:⁊ dabis coclearia ſin
gula vel terna ꝓ etatibꝰ. Quidã vero ſuccũ marrubij
addũt qui flegma ⁊ pus in pulmonibꝰ hñt ⁊ tuſſiũt.
¶ Ad ptyſicos. CAP. V.

Iradiẽ vtile eſſe Ptyſicis ⁊ longis lan
guoribus morari in ſaltibus vbi pinus
naſcit̃.Aquoſa vero ⁊ marina loca de-
bent vitari.Proſuntq; ptyſicis cancri
fluuiales in cibo ⁊ iure ſumpti.¶ Viridis item la-
certa decocta in vini ſextarijs tribus ad cyatũ vnum
redeat.exindeq; ſingula coclearia dabis ꝑ ſingulos
dies.donec cõualeſcat. ¶ Itẽ ad pthyſicos poma
caprifici nũero.xxj.cõbures ⁊ facies puluerẽ pipe
ris grana.xx.⁊ vtrũq; melle deſpumato cõmiſcebis
⁊ dabis mane coclear vnũ ⁊ veſpere aliũ.¶ Itẽq;
ſuis ſemine lardũ manducat̃.herba paſte adipis itẽ
recẽtis.ℨ.iij.in vini ciatis tribus decoquunt̃ ⁊ mel
le addito glutiunt̃. ¶ Itẽ pulmo vulturis combu
ſtus ſup ſarmẽta ⁊ in puluerẽ redactus ⁊ cũ floribꝰ
roſe ⁊ croco equis partibus tritus cõmiſcet̃ ⁊ ĩ mo
dũ dimidij coclearis cum vini potione bibitur ſero
⁊ media nocte ⁊ ante lucem. Si autem febriunt:in
aqua calida hocq; ⁊ ad ſanguinis reiectionem facit.
¶ Item thus maſculum teres bene ⁊ addes San
darace tantundem : ⁊ teres poſtea medullam cerui
nam,Similiter ex his trociſcos factos longos ſer-
uabis in charta ⁊ cum opus fuerit facies carbones
de vite valida ⁊ extingues:⁊ vnum carbonem exca-
uabis quantum poſſit recipere medicamenti. Pil-
lulamq; vt modum ciceris maioris formabis: ⁊ hũc
rurſum accendes:⁊ pillulam ſuppones traiectoriũq;
operies circũdato lintheo vt totꝰ fumꝰ ĩtroducat̃.Cũ
vero reſpirare voluerit. ac tuſſire coepit digito claudat
hocq; ter faciat ſingulas pillulas ſingulis imponen-
do carbonibus:hoc ⁊ ad tuſſim ⁊ ad reiectionẽ ſan
guinis facit.¶ Itẽ dragantũ album tenerũ eliges ⁊
iufundes in careno optio biduo vel triduo poſtea
teres diligẽter.⁊ addes mellis attici quãtũ ſufficit
poſt meridiẽ.¶ Itẽ ad ptyſicos vel ad eos qui pu
rulẽta expuunt.ad eruptionẽ ſanguinis ⁊ tuſſim ve
terẽ hoc medicamẽtum bene facit.Opij denarius
vnus aqua exigua diluit̃:⁊ cum aluminis ſciſſi triti
puluere ſex miſcet̃:⁊ fiunt globuli ciceris amplitu-
dine.dãturq; ieiuno quaterni vel quini.¶ Item ad
ſecãdum reuma ptyſicoꝝ tẽporaliũ. Aniſi.ʒ.j. apij
ſeminis vnã.petroſilini vnã.myrre trogoditis dena
rios duodecim.piperis albi ſex.ſpice nardi vnũ mel
lis deſpumati quãtum ſufficit dabiſq; ĩ modũ auel
lane cũ aqua calida.¶ Itẽ antidotum ptyſicis in-
cõparabile.Piperis deñ.tres.myrre vnus. opopo
nacis.j.thuris maſculi vnus.opij vnus gingiberis
vnus laſaris dimidius.rute ſicce.ℨ.j.abrotani vna.
naſcici vna.pulegij ſemiuncia.mellis optimi deſpu-
mati ſextarius vnus.vini aminei quartarius .papa- als narci
ueris quoq; triti ⁊ excocti hinc ptyſicis ꝓpinare ꝓ sci.
deſſe memorat̃.¶ Itẽ antidotum ad ptyſicos.℞.
piperis albi.ℨ.j.cardamomi vnã.opij vnã.iuſquia-
mi.ℨ.j.myrre denariũ vnũ.clauci cretici dnarios.vj
croci tres.ſulphuris viui ſemiunciã gẽtiane deñ.vj
ex quibꝰ que debẽt tundi tundant̃:⁊ que teri terã-
tur.⁊ cribrata vniuerſa cũ melle attico quãtum ſuf
ficit cõmiſcebis.ita vt ſpiſſitudinẽ in modũ empla-
ſtri efficias.hoc denuo in mortario teres :⁊ ĩ vitro
repones.Dabis aũt magnitudine.Bacche lauri nõ
plures ex aqua calida cũ dormitũ vadit:ne aliquem
ſupſumat humorẽ.¶ Itẽ ad ptyſicos.Carnes aſi-
ni ex iure reſumpte ptyſicis ꝓſunt.ſuis ſemine cine
res ex paſſo ꝓpinant̃.¶ Inueniq; iã deſperatũ pty als car-
ſicum ſanatũ hoc modo.Radicis decoctio in puni nes.
ci mali cortice mixte ex aque cyatho.j.⁊ lactis men
ſura quotidie ſumptum data profuit.
¶ Ad ſynthesim. CAP. VI.

Synthesis quoq; nec periculo nec facie
ptyſi diſſimilis morbus eſt:cui ſic me-
det̃.Alice cyathi.iij.ĩ paſſi ſexta.j.⁊ aq
ſextarijs.vj.cõijciũtur ⁊ ſenſim coquũ-
tur:donec aqua cõſumat̃:tũc ſuffundũt lactis oui-
lis ac caprini ſextariũ:quod ferueſactũ in vſu ſorbi
tionis accipit̃ quoq; ꝑ ſe primis diebus curationis
vtũtur.ꝓcedẽtibus diebus ⁊ mel adijciũt ⁊ vtiliſſi
mũ putãt eos ĩ aqua marina lauari.¶ Itẽ oxipriũ
ad ſynthesim vel ad tuſſim qđ cõficitur ſic. Pipe-
re albo.ℨ.j.gingibere.ij.petroſilino.ij.libiſtico.ʒ.vj
factũ puluerẽ cum melle deſpumato ꝑ dies octo in
ſole teres:⁊ hinc ieiunus coclear vnum accipies.
¶ Ad ſanguinẽ excreãtes ⁊ ptyſicos effectos.
CAP. VII.

Porri ſectiui ſuccũ cum lacte mulieris
ſi parũ cyathos.ij.ieiuno dabis tepeſa
ctũ.¶ Itẽ ad emoptoicos. Seminis
caulũ deñ.iij.myrre.ij.picis optime.ij.
teres

tereſ diligēter. ⁊ cribrabis dabis ſebricitāti cū aquā
ſanis vō cū ſtyptico vino coclear plenū. Sed dieb⁹
ipſis cerebellū porcoꝝ comedat ⁊ daptylos. Pa
nem aūt modicū micatū cū ipſis cerebellis accipiat.
¶ Itē gnꝗ crudoꝝ ouoꝝ lutbea ī vini bemina pro
pinanť. ¶ Prodeſt itē aquā bibere ī qua cytonia
decocta ſunt. ¶ Itēꝗ ſpōgie apbre cinis cū porri
ſectiui ſucco ſorbeť. Sāguinē nibilomin⁹ excreā
tib⁹ berbe ſeneciōis ſuccū ad cbyatū vnū potui da
tus ſanguinē ſiſtit. ¶ Itēꝗ ſāguinē excreātes mar
rubij ꝯtriti ī vini cyathis quattuor calicē vnū ieiuni
bibāt. ¶ Itē ſanguinē ꝑ os q̄ iactat: vel pus. Bet
tonice deñ. nouē. ⁊ lactis caprini recētis cyathos tres
bibat ꝑ triduū ⁊ ꝯtinuo ſan⁹ erit. ¶ Itē ad emoptoi
cos. Porri ſectiui ſucci coclearia .ij. plantaginis ma
ioris ſucci .ij. ſucci reumice .ij. aceti acri coclearia .iij.
oīa ꝯmixta ꝑ triduum dabis. ¶ Itē ad eos q̄ pus
expuūt. Lini ſeminis deñ. .ij. gūmi veteris cyathos
ſex. picis trite ⁊ cribrate deñ. .iiij. abrotani triti ⁊ cri
brati .ij. amigdalas amaras nūero .xv. thuris maſculi
deñ. .x. reſine therebyntine .j. galbani .ij. mellis attici
ꝓ modo oīaꝗ ſimul ꝯmiſcebis donec ad craſſitudi
nē veniāt ⁊ dabis ad māducandū. ¶ Itē ad emo
ptoicos. Fenogrecū purgabis diligent. ⁊ in cacabo
nouo feruere facies ⁊ primo feruore effundes: ſed
nō totū. poſtea addes aquā ⁊ ferueat vſꝗ dū exco
quať. Poſtea colabis ⁊ mittes marrubium album
nuces pineas pulciū: eruū: ⁊ camepbitin vt totū ī ſe
ferueat. diebuſꝗ. vi. bibēdū dabis. ¶ Itē trociſci
ad emoptoicos. ℞. ypociſti balauſti citini añ. ℥ .j. om
pbatij. ʒ .iij. gūmi .i. aque celeſtis qd̄ ſufficit ad faciē
dum trociſcos. Habeatꝗ troſciſcus deñ. .iij. febrici
tātib⁹ cū aqua calida: ſanis vō cū vino. ¶ Itē tro
ciſcus diacātes ad emoptoicos. ℞. acātis. ʒ .vj. ypo
ciſty. vi. lycij. indici. .iiij. opij .iiij. balauſtij .iiij. myrre.
ij. reupōtici .iiij. accipit hic roſaꝫ aut myrtū coques
cum ſapa omnia ⁊ facies trociſcos habentes. ʒ .j. ⁊
dabis cum ſapa cyatos .ij. ¶ Item trociſcus emo
ptoicis optimus. ℞. libani roris ſyriaci ypociſti: co
ralli ana. ℥ .j. tundes teres ⁊ cribrabis omniaꝗ ſi
mul miſcebis ⁊ facies trociſcos habentes. ʒ .j. da
biſꝗ cum oxicrate.

Oxicratū ē acetū ⁊ aq̄ mixtū.

¶ Ad ſanguinem reijcientes. CAP. VIII.

Uſgami ſeminis. ʒ .vj. lini ſeminis. ane
ſi ſeminis. ſtyriacis. dauci cretici. croci
añ. ʒ .iiij. opij purgati ⁊ caſtorij ana .iij.
myrre .ij. mādragore .iiij. piꝑis .viij. oīa
teres diligenť. addiſꝗ mellis optimi qd̄ ſufficit ſi
mul miſcebis ⁊ dabis. ¶ Itē rubi ī q̄ mora naſcūť
caules teneri tūdunť ⁊ ex his ſucc⁹ exꝑmiť q̄ in ſole
ad craſſitudinē mellis ſiccať. hic hauſtus ſanguineꝫ
efficaciſſime claudit. ¶ Itēꝗ ruboꝝ cauliculi ex vi
no auſtero decocti edunť. idꝗ vinū ſumiť. ¶ Itē
ſimphiti radicis. nocte ſub cinere raſe ⁊ trite. ℥ .ij.
maſticis apbre .j. nuclei pinei .j. piꝑis. gña .xxj. trita
melle d̄ſpumato miſcebis ⁊ ſuperadijcies betōice
berbe tūſe pulueris. ℥ .ij. ⁊ ex eo mane ⁊ ſero dabis
coclearia .ij. ¶ Itēꝗ fimū caprinū tritū in puluerē
vel ipſuꝫ fimū recētē in lacte caprino dabis bibere.
¶ Itē berbe ſerpilli mōtane ſice ⁊ tūſe puluis deñ.
xij. ⁊ cū vino potui datus ſanguinē ſiſtit. ¶ Itē ca
prifici folia ſiue radices ī cīerē redacta. ⁊ ad deñ. .xij.
ī vini cyathis trib⁹ potui data ēt ⁊ diſſētericis faciūt.
¶ Itē ſulphuris viui deñ. .iij. ī ouo crudo ſorbeať.
¶ Itēꝗ feniculi folia trita ⁊ cū aceto mixta pectori
appōas ac potui des mirifice iuuāt. ¶ Pulmo itē
vulturis in farmētis vitis ꝯbuſtus ⁊ in puluerē re
dactus ⁊ cū florib⁹ roſe ⁊ croco eqs pōderib⁹ tritus
in modū dimidij coclearis cū vini potiōe bibiť. ſero
⁊ media nocte ⁊ ante lucē febricitātibuſꝗ cū aq̄ ca
lida accipiāt. hoc ēt ptyſicos mire ſanat. ¶ Itē ſan
guinē reijciētib⁹ q̄ de alto ceciderūt. Verbaſci radi
cis cortices ī ligno tūſos admixto vino dabis bibe
re facitꝗ iumēto rupto ea potio ꝑ cornu dať. facitꝗ
ad eos q̄ aliq̄d interi⁹ ruperit. ¶ Itēꝗ ei q̄ ex alto
ꝑcipitat⁹ ſanguinē vomit. Milleſoliū ex aceto bibē
dū dabis. ¶ Itē ad reiectā ſanguinis grauiť tuſſiē
tib⁹. Erui farie ſexta .j. yris lib. .j. axūgie veteris qd̄
ſufficit ex vino teres ⁊ ieiuno dabis. ¶ Itē cornus
ceruini cinis ī vino veteri potui dať. Coagulū
aūt ceruinū vel leporinū ex aceto bibiť. Et ſi purulē
ta expuunť ouū crudū cū pari mēſura ſucci porri ſe
ctiui ſorbenť. ¶ Itēꝗ coclee elixe terūť ⁊ ex aqua
bibunť. ¶ Iidēꝗ coclee inlote ex aqua maria co
quunť ⁊ ita deuorānť. Coclee rurſus cū teſtis ſuis
trite addito croco edunť. ¶ Itē porri capitati ſuc
cū cū faria thuris ſorbebis. ¶ Farinā itē qua char
te glutināť calidā ī modū ſorbitōis ſumes. ¶ Itēꝗ
aqua ī qua roſa ⁊ ruta ⁊ iſopū decocta ſunt vino mi
ſcebis ⁊ ita potui propinabis. ¶ Marrubij quoꝗ
ſcopas cū pane d̄coq̄s: eaſꝗ ex aqua bibes. ¶ Itē
vue ī vinaceis ſeruate faciūt excreātib⁹ ſanguinem.
¶ Oleaſtri itē folia d̄coquunť ex melle dāturꝗ co
clearia .iij. palme q̄ꝗ thebaice comedunť. ¶ Itēꝗ
citonia matura cruda deuorānť. ¶ Nuclei rurſus
amigdalaꝝ cum amulo aľs amilo ⁊ mentaſtro edun
tur. ¶ Item ſemen vrtice vel myrti contritum in vi
no bibes. ¶ Gūmi item optimum cum vino reſol
ues ⁊ dabis: ac ſi fieri poteſt gūmi ex amigdalis ſit.
¶ Itemꝗ hedini ſanguinis recentis tres cyathos
cum pari menſura aceti feruentis potui dabis.
Bubulinus quoꝗ ſanguis cum modico ace
to ſumptus iuuat.

Caprificus .i. ficus agreſtis.

¶ Ad eos qui ſanguinem de ſtomacho vel vena ſa
tis emittunt. CAP. IX.

Gummi alexandrinū teres diligēter ⁊ fa
cies puluerē moliſſimū ⁊ ex hoc coclear
plenū mittes in puſcā megelitā ⁊ bibes
ſed de ipſo puluere mittes in orizā ſiue
in ſimilam ex lacte coctaꝫ ⁊ ſic māducabis. ¶ Itē
gūmi optimū in ore ſoluať ac ſic paulatim glutiatur
multoꝗ melius ſi in amigdalinum fuerit.

¶ Ad pulmones. CAP. X.

Feniculi ſucci cyathus .j. potui dat⁹ mirifice pulmoni facit. nullūqꝫ ineſt periculū ēt ſi febricitāti dat. ¶ Itēqꝫ pētafolij herbe ſuccus ad cyathos .iij. potui datus vitia pulmonis emēdat. ¶ Accris itē arboris ſuccus ad. ℥ .iij. ſepius ſumptus pulmonū vlcera ſanat. ¶ Itē cedrū integram decoques ⁊ ex ea aqua in potum cyathos .ij. aſſidue dabis. Ea enim pulmōibus vitiatis teterrimū ſpūm emēdat. ¶ Itē lac cū herbe cētaurie tunſe puluere quaſi cataplaſma factū calidūqꝫ pectori ſiniſtro ſuppoſitū p dies .iiij. vitia pulmonū ſanat. Lac vero quotidie bibet cum herbe ſupraſcripte puluere ad deñ .ij. ¶ Itē butyrum ex melle pari mēſura decoques donec ruſum colorē trahat. reponeſqꝫ in pixide: ⁊ ieiuno ligulam plenā dabis ei qui pulmones vlceratos habet. ¶ Itēqꝫ raſani ſucci cyathos .ij. paſſi cretici .iij. bene pmixtos tepidos dabis bibere. pulmōes vitiatos ſanat. ¶ Itē ad pulmonū dolorē. Anetum ſiccum vetus teres atqꝫ cribrabis. Reſinā quoqꝫ miſcebis cum adipe veteri. ¶ Butyrū ēt ⁊ mel equali modo coqueſqꝫ vſqꝫ dum rubeus color ſit. repones in pixide: ⁊ inde mane ⁊ ſero ligulā edat cui vlceratus pulmo fuerit. idqꝫ reddet eū ſanū. ¶ Itē ad eos qui pulmonum cauſa tuſſiunt vel flegmata ſpiſſa cū ſanguine mixta proijciunt. infundes pridie dragātum in aqua. ⁊ coques cum melle deſpumato ac ſupmittes croci triti quātum neceſſe fuerit. ⁊ ex hoc dabis mane ⁊ ſero coclear vnū. ¶ Item ad eos qui pulmonis vitio tuſſiunt. Squille pōdo .v. aceti optimi ſexta .x. pineas .iij. puleij faſciculos .iij. coques ad tertias ⁊ colabis. addeſqꝫ mellis deſpumati ſexta .ix. ⁊ iterū coques vſqꝫ dum bene ſe commiſceat. ⁊ accipies ad coclear p viribus. ¶ Itē corni maſculi. ℥ .j. eucinij ſpermatis .j. opoponacis .j. citaperi .j. iſopi .j. ariſtologie rotūde .j. mellis qđ ſufficit cōmiſcebis. dabiſqꝫ in modū auellane maioris cū aque cyathis .iij. ¶ Itē ad vitia pulmonis. Corij cedri exterioris lib. .j. mellis .iij. vini aminei .j. piperis. ℥ .j. gingiberis .ij. petroſilini .j. coques vero cedria in vino vſqꝫ dū virtutē amittat. ⁊ vinū ad dimidias redigatur: ⁊ ita mittes mel ad ſpiſſitudinē mellis ita vt agitando refrigeſcat: ⁊ ſuperinfundes in ficcum: ⁊ terendo vnum corpus efficies: hoc facit ⁊ ſtomaticis.

¶ Ad ſuſpirium. CAP. XI.

Herbe ſauine deñ .ij. butyri. mellis. ℥ .ij. cōficies electuariū ⁊ ieiuno dabis. ¶ Itemqꝫ raſani ſemē ⁊ ſulphur viuū pari portione trita ⁊ mellis admixta ieiuno ad coclear dabis. aut radicis ſuccum cū aqua mulſa bibat. ¶ Item marrubiū cū ſuis radicibus tundes ⁊ ſuccum ex eo melle admixto equaliter coques ⁊ ex eo ſingulis diebus coclearia .ij. ſumes ſuſpirium aufert ⁊ concreta flegmata ex intimo pectore educit. ¶ Itēqꝫ preſtat eadē herba ſicca in aqua decocta ⁊ ſimiliter data. ¶ Itemqꝫ betonice herbe pulueris denarios .ij. in nitro mellis vel oximellis cyathis .iij. dati ſuſpirationes auferunt ⁊ omnia interiora flegmata ſurſum euocant. ⁊ ſtomachū purgant ⁊ dolorem eius auferunt: ſi quotidie bibūtur. ¶ Idēqꝫ facit eadē herba in aqua decocta ⁊ eadē aqua in nitro mellis data. ¶ Itē mel ⁊ butyrum ſimul decoques donec ſoluantur. deinde adijcies aphronitrū matronale ad dimidiū ⁊ vterius. ¶ Itē ariſtoloice rotunde radicis ſuccum ſiue puluerē ad .ij. deñ. in aque calide cyathis .ij. potui dabis ſuſpiria ⁊ ſingultus emēdant. ¶ Itemqꝫ ſuper carbones fimum ſiccum carbonibus incenſum pones ⁊ per traiectorium fumus eius ore ductus ſuſpirium tollit. ¶ Roris itē marini viridis faſciculum bonū decoques in aqua cum .iij. caricis germanicis donec fiat quaſi carenum indeqꝫ dabis matutino calicē bonum. ⁊ ſi volueris ſimiliter poſt cenā. ¶ Itē betonice ſicce pulueris. ℥ .j. ex aque calide cyathis .ij. bibat. ¶ Itē ad hoc ⁊ anhelitum. Cotomorū ſucci cyathos .iij. ex melle equali ſiue vino decoques. Sumpti enim ſuſpirio laborantes releuāt ⁊ hydropicos ac ſpleneticos factos. ¶ Cocta ſimiliter cotonea ⁊ tunſa ⁊ illinita vel in modum cataplaſmi impoſita emēdant. ¶ Item ſulphuris viui deñ .iij. in ouo ſorbili accipiat: ita vt frigidis abſtineat. ¶ Itēqꝫ aphronitri matronalis paſtillum .j. aut. ij. vel. iij. cum mulſa bibat. Herba enim que in arborum lacuminis cauiſqꝫ corticibus conſiſtit potata cito liberat. ¶ Fel quoqꝫ vrſinum in aqua calida dilutū ieiunus bibat donec ſanetur quod celerrime ꝯquieſcit. ¶ Item betonice deñ .viij. in cyathis .iij. mulſe ieiuno dabis cum dormitum vadit. ¶ Item trociſcus ad pomon hoc eſt ad ſuſpirium. ℞. āmoniaci triti. ℨ .viij. abrotani octo. caſtorij .iiij. omnibuſqꝫ tritis facies trociſcos ⁊ dabis cum oximelle.

¶ Ad lateris dolorē idest pleureſim. CAP. XII

Rute ⁊ iunci radicū faſciculi ſinguli ⁊ piperis albi grana .ix. trita in vini cyathis tribus ieiuno dabuntur. ¶ Itemqꝫ ſuccū eruce viridis ad modū potionis. vel ſex grana piperis cū ſalis grano tepefacta bibes: ⁊ tranſibit dolor. ¶ Itē ad lateris ⁊ iecinoris dolorē. Tolles coſti deñ .xij. eupatorij. xij. aloes ſex. petroſilini .x. baccharum lauri .x. fenogreci quatuor. piperis .xij. ⁊ hec omnia in puluerē rediges ⁊ dabis ex eo coclear plenū cum aqua calida ieiuno: ⁊ iaceat in ipſo latere. ¶ Itē ad pleureticos qui in periculo ſunt melius facit. Piperis. ℥ .j. myrre troclitis deñ .iij. mellis attici lib. .j. mel vō ⁊ piper coques ſup lētos carbones donec paululū ſpiſſet. poſtea depones: ⁊ ſic mittes tritā myrrā cum modico melle diligenter ⁊ dabis vt glutiat coclearia duo. ¶ Item antidotum ad pleureticos quod mox dolorem minuit ad tortiones etiam que remanent ex

dolore colli ſpecialiter ⁊ ad omnes dolores frequē ter eo vtimur. ℞. caſtorij ſicci denarios .xviij. dauci cretici ſeminis .xviij. panacis radicis .xviij. iuſquiami albi nouē. opij thebaici nouē. Hec omnia tundes ⁊ cribrabis diligenter ac miſcebis melle optio deſpumato ⁊ repones in vaſe ſtagnato: ⁊ ex eo dabis quātum eſt faba cappadocie cū aqua calida potiones tres. ¶ Item epythima pleureticon dyapecanum. ℞. cere ℥ nouem. olei ciprini lib. j. opoponacis ℥ ij. rute viridis ſex. ſulphuris viui duas. gutte amoniaci .iiij. ¶ Panacem vero ⁊ guttam cum vino veteri teres ⁊ ruta trita cōmiſcebis: ⁊ addes ſulphur tritum. deinde facto ceroto pmiſcebis. ¶ Itē confectio pleuretica. ℞. iſopi ceroti ℥ vj. therebynthine ſex. cere ſex. ſolues autem ceram ⁊ therebynthinam iſopum cerotum ⁊ ſic admiſcebis preos tūſum. ¶ Itē epythima pleureticon dyapecanum. ℞. cere libram vnam. therebynthine. j. olei cyprini vnā opoponacis ℥ ij. rute viridis vnam ſulphuris viui duas. ¶ Item ad lateris dolorem. Stercus caprinum in ſilua inuētum reſolutum in aqua ⁊ pcolatū ac potui datum celeriter ⁊ efficaciter quis vehemētiſſimum dolorem mitigat. ¶ Itemq tritum apri ſtercus ⁊ ad motum lateris dolorē ſanare certiſſimū eſt. ¶ Item ad lateris dolorē qui reſpirare nō poteſt. Fenugreci ℥ j. piperis denarios quattuor. croci duos in puluerē rediges ⁊ cōmiſcebis: dabiſq coclear plenum in potiōe: ſi febricitat dabis ex mulſa cyathum vnum ex aqua calida. ¶ Itemq coriādri ſemen teres ⁊ cribrabis ⁊ cum melle coques donec ſpiſſum fiat: ⁊ exīde mane ac ſero coclearia tria dabis. ¶ Itemq rape denarios .xv. ex mulſe cyathis quattuor dabis per diem. ¶ Item ad eos qui lateris dolorem patiūtur ⁊ ſanguinem expuūt. Rapas tritas ex aqua: ⁊ lac caprinum dabis in die ieiuno ⁊ cum dormitum vadit. ¶ Item herbe ebuli radicem dūmodo ſine medulla ſit ex aqua calida bibat: ⁊ lumbricos eijcit. ¶ Item emplaſtrum ad lateris dolorem. Marrubiū ⁊ ceram ⁊ oleum in vnū conteres ⁊ panno illinies atq impones.

¶ De egritudinibus cordis. Trac. X.

¶ Ad cordis dolorem. CAP. I.

Betonice herbe ⁊ pulcij ⁊ nepete faſciculos ſingulos equali pondere cum ſallis modico in vino veteri decoques ad medias ⁊ ex eo cyathos .ij. potui dabis ¶ Itemq ſupraſcriptarū herbarum pulueris den. j. in vini cyathis .ij. ſimiliter bibat. ¶ In lacte item caprino naſturtium coques ⁊ ex eo dabis bibere. ¶ Item rubi folia trita pectori imponunt: ⁊ ſuccus eorū bibit. ¶ Itemq leporinus adeps cū vino reſolutꝰ bibit: ⁊ cor eiꝰ ſiccū in puluerē tritū cū vino dat. ¶ Aculeas itē pini viridis diligēter tectas cū vino optimo bibas. ⁊ poſtea pinguibꝰ abſtineas ⁊ liberaberis. ¶ Itē ad cordis dolorē potio mirabiliſſima. ℞. piperis albi grana .xxxvij. lauri baccbas .ix. nucleos .ix. rute ſicce faſciculos .ix. teſtam cucurbite ſiccam tritā penſantē lib. ij. Hec oīa ſimul tundes ⁊ cribrabis ⁊ exīde dabis coclear. j. in aqua calida ſtatim: enim liberat. Calculūq hec potio mirifice curat. ¶ Itēq ad cordis dolorē ſiue pulſum. Cyminū ethyopicū cōmanducabis ⁊ succū eius glutiēs.

¶ Ad cordis pulſum. CAP. II.

Coſtū panace ⁊ fenugrecū equis pōderibus in puluerē rediges: ⁊ cū melle attico repones cōmixtum: ⁊ cū opus fuerit coclear plenū ieiunus cum aqua calida bibas p triduū. ¶ Ariſtologiā item rotundā in puluerē rediges ⁊ ex eo den. iij. ex vino p triduū bibes. ¶ Item cataplaſma ad cordis pulſum ac ſtomachi dolorē ſiue iecoris ⁊ ſplenis. ℞. maſtice tritum palmulas tritas ordei ⁊ frumenti farinam: vinum vetus qd ſufficit q oīa miſcebis ⁊ tepefactis illinies pannum ⁊ loco qui dolet appones. ¶ Item reuponticum ex vino veteri tritum ieiuno potui dabis.

¶ Ad pcordiorum dolorem. CAP. III.

Uniuerſum pcordia appellamus: que aliq in plura diuidūt vocabula. vocantes mō ſtomachū. vbi in eā fit interdum iecur. interdū pcordia. Hec cum ſe grauauerunt pter duriſſimū dolorē velociſſimā mortē ingerūt. ¶ His itaq caninus catulus lactens ſubinde apponit in quē idē vitiū tranſire conſtat: quo defuncto obrui moris eſt. ¶ Itē porri ſectiui ſuccū cū lacte mulieris pari potione in dolore ieiunus bibas. ¶ Ocimum itē tritum ⁊ impoſitū pcordijs pdeſt. ¶ Itē lini ſeminis ſexta. j. ⁊ fenugreci. j. in aq mulſe ſextario. j. decoques ⁊ calida impones pāno ſepiuſq ſuppones. Sed aliq addunt feniculi farinam cū pari mellis ficq decocta imponit. ¶ Itēq citonia cruda vel cocta ceroti modo pāno illiniunt ⁊ calefacta pcordijs ſupimponūt. ¶ Radix itē aceris tūſa cum vino prodeſt. ¶ Itē ad pcordiorum ⁊ iecoris dolorē. Leporis epar tritum ex vino ſiue ſicci puluis in aqua datus epatis ſimul dolorē ⁊ faſtidium aufert. ¶ Itē antidotū ad hoc. ℞. coſtum gingiber fenugrecū cyperum ⁊ piper pari potione: adiecto epaturio cū melle deſpumato: qd in vitreo vaſe repones. ⁊ exinde den. ij. dabis bibere in paſſo cretico cū careno. ¶ Itē ad pcordiorū dolorē. Bulbi triti ⁊ illiniti tumorē pcordiorum curant: ⁊ vētrē molliunt. ¶ Lini itē ſemen den. pondere. feniculi quoq tantundē ex aqua mulſa decoctū in pāno dū adhuc calidum eſt pcordijs impones. ¶ Item ad coctionem. Iſopum cum oximelle ieiunus vel poſt cenam bibat. ¶ Itē laſaris vini modicum ex aque frigide ſex. iij. dilues: ⁊ dormitum eunti dabis bibere. ¶ Itē digeſtorium quod recipit mellis attici pōde. j. betonice ℥ iiij. in vino hec pmiſcebis ⁊ feruefacies. ⁊ cum refriguerit facies paſtillos nucis auel-

lane magnitudine ꝛ in cena manducabis. Si vo vẽter torquetur. Bette radices cum oleo coques ꝛ bibes. ¶ Jtẽ ad eos quos linquit animus aut mẽs ꝛ alienãtur quibuſq; vertigines fiunt. Cocleas ſingulas cum ſua teſta tritas et paſſi cyathis .iij. calefacta potione per dies nouẽ dabis. Aliqui in eadẽ curatione dant per dies .v. in eadem paſſi mẽſura. prima die cocleã vnam. ſequẽti duas. tertio tres. quarto duas. quinto .j. Eademq; curatione ſuſpiria tolluntur. Jn his languoribus ſi febris nõ fit: marina aqua lauari vtile eſt. ¶ Jtẽ iecinori prodeſt in cibo viuaria porcelli modo maſſata ſtomachoq; medet. ¶ Et item ſi fieri poteſt coclee aphricane in cibo ſumpte que coquunt intacte ex aqua. deinde ĩ primis torrẽtur tunc ex vino ꝛ garo edũtur impari numero. ſicq; etiaȝ ſtomachi dolori medẽtur. ¶ Proſunt item viue coclee ex aceto deuorate.

¶ Ad cardiacos. CAP. IIII.

Ruta ex aceto ꝛ melle cum farina ordeacea mixta ꝛ pectori impoſita emendat. ¶ Jtemq; vinũ calefactum ſpongie infuſum ꝛ mãme ſiniſtre impoſitũ ſudorem ſiſtit. ¶ Cornus item caprini ꝛ ceruini cinerẽ oleo myrtino pmiſcebis: ꝛ ex hoc aduerſus ſudorẽ nimium corpus omne perungit. ¶ Lactuce itẽ albe nomẽ eſt ſyris que trita ꝛ impoſita mãme ſiniſtre magnifice ſudorem minuit. ¶ Aqua quoq; potui datur ĩ qua holera diſcocta ſunt ſale addito. ¶ Jtẽ rute faſciculus in roſaceo ꝛ aceto decoquit ꝛ adiecta aloes. ℥ .j. in olei punctione ſudorẽ ſiſtit. ¶ Radix itẽ ferule ex oleo ꝛ aceto puncte ſudorẽ minuit. ¶ Jtẽ myrti ſemẽ cum polẽta ex vino mãme ſiniſtre ĩponit. ¶ Jtẽq; folia rubi in quo mora naſcuntur trita p ſe ĩponunt. ¶ Succus quoq; morog rubi potui dat. ¶ Puluis aũt ex myrta folijs teſtis ĩſperſus ſudorẽ ſiſtit. ¶ Lapillus ſimiliter q in ventriculo hyrũdinis ĩuenit. ¶ Jtẽq; ad eos q in ĩfirmitate nõ ſudant. Cucumeres ſiluaticos ſcides in oleum ꝛ in ſolem pones in vaſe vitreo forti ne crepet ꝛ exinde vnges vt ſudet.

¶ Libri ſecundi. De medella egritudinum membrorum naturalium: generatiuorum: ꝛ extremorũ: Tractatus primus. De egritudinibus ſtomachi.

¶ Ad dolorem ſtomachi cnȝ accidia ꝛ nauſea ꝛ ad inflationem ꝛ defectionẽ. CAP. I.

Maſtice aphre abſynthij pontici ſuccũ. puleiũ ſic cũ pares portões tritas ĩ vaſe vitreo ſuabis ꝛ dũ opus fuerit ſtomachũ nardo inunges ꝛ ſic puluerẽ ſparges ꝛ chartaȝ pones ꝛ ſup chartã lanã ꝛ faſcias. ¶ Jtẽq; ĩ dolore ꝛ vitio ſtomachi. Calaſtico vẽtidiani ſepius ſtomachũ ꝯfricabis. ¶ Jtẽ herbe betonice radicũ faſciculũ .j. verbene .j. agrimonie .j. coques in olla noua cũ aque ſextarijs .ix. ad tertias ꝛ exide ieiunus potionẽ manevnã ꝛ ſero alterã bibat p dies .vij. veratũ ſtomachũ relenat. ¶ Jtẽ cõfectio. Rute ſemis coclear pleuũ. folis montani tantũdem. ſulphuris viui ſimiliter. Hec omnia teres diligẽter ꝛ cũ vino miſcebis vt ſingulas potões p triduũ ieiunus bibas. ¶ Jtemq; terre malũ coctũ ꝛ tritum melle modico admixto coclear plenũ ieiunus mãduces accidiã tollit. ¶ Carnem itẽ vaccinã cũ aceto coctã ꝛ cõditã oleo: ſane: aneto: porro: mãduces p dies .vij. laſſum ſtomachũ ſubleuat. ¶ Jtẽ ad dolorẽ ꝛ faſtidiũ ſtomachi qui nec cibo nec potu iuuat ructus quoq; amaros patit. Cãtauric .j. fellis terre cõteres lib .j. ex aque calide ciathis quattuor. dabiſq; ieiuno bibẽdum p triduũ donec ſinit ĩſirmitas. ¶ Jtẽ fomẽtũ ad dolorẽ ſtomachi. Abſynthij faſciculũ .j. aneti .j. maſtice ſemiunc. nardi celtici ſemiunc. ſtoracis tantundẽ. olei pond .iiij. melum vel citoniuȝ viride vini veteris hemina. omnia hec infuſa prius feruefacies ꝛ poſtea fouebis. ¶ Jtẽ ad dolorẽ ſtomachi quo in modũ epytimi vti debeas. Citonij purgati crudi triti ℥ .iiij. aloe triti .ij. maſtice aphre pulueris .j. daptilos pingues purgatos ꝛ tritos numero .v. His omnibus cõmixtis facies cerotuȝ de olei Camomillini ℥ .ſex. ꝛ cere .iij ꝛ in hũc cerotũ mittes ſupraſcriptas ſpẽs ꝛ vteris. ¶ Jtẽ ad inflationẽ ſtomachi ex qua defectus ꝛ anguſtia naſcit bulbũ crudũȝ in pila tũdes. hũc ĩ mortario in modũ ceroti teres addeſq; pulueris aluminis ſciſſi quãtũ ad ſubſtringẽdũ ſufficiat deinde pãnum ex eo illinitũ ꝛ tepefactũ ſtomacho ſuppones. ¶ Jtẽq; ad iflationẽ ſtomachi. Rutã mãducabis. ¶ Jtẽ potio ad vẽtoſitatẽ ſtomachi tollẽdam. Cecudaȝ: allium ꝛ lauri folia ſimul coques cuȝ aqua ꝛ bibes ieiunus ꝛ poſt cenã. ¶ Jtẽq; enule pulueris coclear .j. ieiunus bibas in vino. ¶ Jteȝ epithima ad vẽtoſitatẽ ſtomachi. Melliloti ℥ .iiij. ſenugreci. iiij. coſti. cymini .j. apij ſemis .ij. cere .iij. olei .iiij. nardi .iiij. daptylorũ vino infuſor quãtũ ſufficit. ¶ Jtẽ ad inflationẽ ſtomachi. Piperis deſi .ix. pulcij ſex: liqua: ꝛ dabis coclearia .iij. mane ꝛ ſero. ¶ Jtẽ toti apiȝanõ ad ſtomachi iflationẽ facit ꝛ ad pleureticos cere lib .j. rute virid is .j. ꝛ ſemis. adipis porcini .j. ꝛ ſemis. pitiune .j. teres aũt rutã cũ adipe porcino: ſic mittes que ſoluta ſunt.

als Cicutam.

¶ Potio ad dolorem ſtomachi ſplenis ꝛ epatis. CAP. II.

Apio. ℥ .iij. piretri ſemiunc. cyperi denarij .iij. ſpice celtice. ℥ .j. ola ſepatim macerant cribrãt atq; pẽſant: ꝛ facti ex his pulueris dat potõe vini abſynthiaci coclear plenũ poſt curationẽ corpis ꝛ vnctionẽ: ita vt accipiat ĩ prio triduo ꝛ biduo ĩtermiſſo rurſuȝ accipiat biduo: itẽ ĩtermiſſa vna die accipiat duas partes coclear .j. poſt .j. ¶ Cataputie ad dolorẽ ſtomachi que

Catapuctia.i.pillula. Eruuȝ.i. orobum.

chi que vētrē leniter laxāt. ℞.aloe.ȝ.ij.gētiane.j.maſtice.j.facies ex his catapuctias erui magnitudine ⁊ dabis īcipiēs a.iij.vſqꝫ ad.vij. ℭ Jtē ad ſtomachi dolorē. Urticā ſummā ſemē habētē deme ⁊ diligēter laua ⁊ ex ea ſorbitionē facito bñ ꝯditā ſine pipere: vtiliſſime enī ſumit̃ ad omne genus valitudinis qḋ in ſtomacho ꝑuenit: ac ſine dubio curabis: ⁊ vt breuiter explicemus quātū enī ꝯſtet de laude experimēti oēm librum poſſemus replere: hoc facias qḋ infraſcriptū eſt. ℭ Feniculi radicis illa que deforis eſt tenera ſublata pond.j.⁊ ſemis ꝑ triduū in aceto macerabis: tertia die decoques ipſas radices modicū colabiſqꝫ ⁊ adiūges in ipſo aceto mellis ſextā. vnū: ita vt ſimul ferueat ipm mel cū aceto: ⁊ adijcito aloe ſemiunc.amei.ȝ.j.maſtice ſemiunc. aſari.j. oīa hec mixta ieiuno dabis coclearia tria: ꝙ ſi inflatio ſtomachi: vel ītestinoꝝ erit puleiū bibito vel mā ducato. ℭ Jtē ad inflationes. Rute hortēſis modicū in potione ſarcillū mittes. ℭ Jtēqꝫ ad ſtomachi dolorē. Folia roſe.v.vel ſeptē aut certe.ix.cum piperis granis totidē trita ex aq̄ calida bibas. ℭ Jtē ex nuce pinea grana numero.xx.purgata: ⁊ cyminuȝ qḋ tribus digitis capere potueris cōteres bene in mortario additis aque frigide cyathis duobus: atqꝫ earum rerū vncia dimidia dāda velociter ſanat.

ℭ Ad calefaciēdum ſtomachum ⁊ anguſtias eius. CAP. III.

Rute: aneti: mēte: apij faſciculos ſingulos decoques ī aque calicibus tribus. ita vt ad vnū calicē redeat ⁊ eam aquā bibes. ℭ Jtē ad defectionē ⁊ calefactionē ſtomachi vel nauſeam. Abſynthiū ⁊ anetum in aqua decoctū ad tertias accipias. detergit: calefacit ⁊ ꝯſolidat. ℭ Jtē ad anguſtias ſtomachi. ℭ De melle oleo ⁊ vino farina ordei fenugreci meliloti: apij ſeminis ſanſuci camomille abſynthij ana.ȝ.ij. accipies ⁊ facies cataplaſma ⁊ vteris dieb⁹.v.⁊ habebis horis ternis impoſitum. Bibas aūt ipſis diebus ieiun⁹ apozima radicū apij cū oximelle. Poſt cataplaſma aūt vteris epytimo hoc. ℞.aloe.ȝ.iij.pretos.ij.apij ſeminis ſemiunciaȝ.nitri.j.baccharꝫ lauri iii.fenugreci.iij.ſanſuci.iij.cere ſemiunciā.mellis ꝑ oleo quātū ſufficit. Poſt epitima aūt bibat hierā artegē.⁊ poſt aliquot dies bibat coſti coclearia ſingula interiecto biduo.

ℭ Ad cōfortandum ſtomachum. CAP. IIII

Itres ī frixoriū ſape ſextariū ex ꝑte tertia ⁊ olei roſacci guttas.ij.vbi ceperit feruere florē fenugreci ⁊ lētis equali mēſura addes: qḋ cū fuerit ſpiſſatū pones ſuper ſtōachū ꝑ triduū. ℭ Jtē cataplaſma ad ſtomachū ꝯfortādū ⁊ ſtringēdū vētrē poſt fluxū ſiue poſt catarticū. Panē fermētatū mūdū coqs ī vino veteri ſiculo ſi eſtas ē. ℭ Abſynthij herbe puluis ſimꝉ coquit̃ ⁊ īducto pāno oleo roſacco modico ⁊ manu ſuplinito īpōes. hyeme v̓o abſynthiū ñ mittes ⁊ oleo cōi vteris. ℭ Jtē ꝯfectio epythimi qḋ ꝯfirmat ſtōachū. abſynthij ſucci.ȝ.j.olei nardini.vj.maſtice.iiij. cere.vj. ℭ Jtē ꝯfectio ruſticon ad confortāduȝ ſtōachū ad nauſeā ⁊ ad ventrē ſtringēdū que in modū epythimi cōficit̃. ℞.daptilos minores nūero.xx.infuſos in vino veteri ⁊ tritos polente.ȝ.tres maſtice ij.abſinthij.j.ladani.ij.ſtyracis.iij. Si aūt colicus ē addes meliloti.ȝ.ij.roſe ſicce.j.omphatij.j.olei lētiſcini quod ſufficit.

ℭ Ad digeſtionem ſtomachi. CAP. V.

Aneti ſemen cum origano ⁊ piper equali portione in puluerem rediges: Accipieſqꝫ inde deñ.ij.ī vini cyathis tribus. Eſt enim magnificū. ℭ Jteȝ ad hoc oxiporium: dyaciminos Piper cyminū ⁊ rutam ſiccam in puluerem redacta cōmiſcebis: ⁊ cum oximelle d̓ſpumato temperabis ⁊ in dolio recondes: ⁊ ieiun⁹ mane coclearia ſingula accipies. ℭ Jtem oxiporiū qḋ facit ad digeſtionem malaxat ventrem. inflationem tollit facit ⁊ ad collum. ℞.cymini ethiopici.vncias.ij.rute viridis ſemi.piperis albi deñ.ix.petroſilini autonici.vj.gingiberis nō permiſi ſemi.nitri rubicundi ſex mellis quantuȝ ſufficit. Hec omnia vero excepta ruta tundunt̃ in aceto tantum quantum poſſit a puluere bibi die vnasalia vero die terit̃ ruta viridis diligenter ⁊ in mortario cum melle miſcetur: ⁊ ſic ſpecies que infuſe ſunt cōmiſcentur: Accipiet autem coclear plenum ante prandiū ⁊ poſt prādium. ℭ Jtem ad hec Leuiſtici ſemi.gingiberis ſemiunc.piperis albi.i.ſylini deñ.iij. laſaris radicis.iij. ℭ Jtem digeſtorium membrorum optimuȝ. ℞. leuiſtici deñ.iiij.gingiberis.j.petroſilini.iij. piperis albi.j.cymini.j.careni ſexta.j. Hec omnia tunſa ⁊ trita miſcebis cum paſſo ſupraſcripto. ℭ Jtem catapucie ad digeſtionē. Abſinthij ⁊ yris equalia cum melle colliges ⁊ dabis in lecto ſm̄ virtutem. ℭ Jtē ad ſtomachū purgādū ⁊ ad vētrē molliēdum. Cymas de ſambuco elixabis ⁊ manducabis cum impenſa ſecundum vires.

ℭ Ad faſtidiū ſtōi ⁊ ad Carbunculū. CAP. VI.

Cyminuȝ ſyriacum bonū in aceto infuſum ſucciccabis: ⁊ teres in mortario: nucleos quoqꝫ infuſos: tydartum: feniculi ſemen ⁊ aneti coclearia terna ſimul teres diligēter. addeſqꝫ piperis coclearia.v.⁊ rute foliorꝫ.vij.⁊ mellis deſpumati optimi lib.j. oīa ſimul cōteres ⁊ ſupaddes acetū: eſtimabiſqꝫ vt ſit in modum ſinapis mediocriter tpāti ⁊ repones in doliolo vitreo ⁊ exinde cum pane vel ꝗbus volueris cibis vteris. Et ſi cū coclear ſorbeas multum ꝓdeſt. Si aūt ſup ipm in acetabulo liquamis coclear.j.melius ſapit ⁊ hoc nō ſolū in prādio vteris: ſed ⁊ in cena. Res enī ē optīa: q̄ nō ſolū ad faſtidiū facit. verū ēt corpi ꝓdeſt. ℭ Jtē ad hoc oxiporiū. ℞.piperis albi ſemi.phu.ſemi.aſari deñ.iij.gīgiberis.ȝ.j. mellis libr.ij.⁊ ſemis. vini phalerni ſexta.ij.ſucci cedri alias ſu.

et qdā emēdari ſaporē oris murino cinere cū melle ſi fricenſ dētes:aliq vero admiſcēt marati radices. Vero quoq ante ſomnos colluere ora pp halitum fetidū vtile dicit. ℭ Itē folia fagina cōmanducanſ aduerſus gingiuaꝝ ꝛ labioꝝ vitia. Aque ꝛ folia rubi in q̄ mora naſcūtur. Eiuſdē generis rubi teneri ꝛ pampini decoquūtur ex vino ad tertias idq vinū in ore continetur.

alias anhelitum.

ℭ Ad vulnera oris. CAP. II.

Apriuꝰ fimꝰ cū melle tritꝰ ꝛ illinit ꝰcerte ſanat. ℭ Itē curcubite exuſte puluerē piper ꝛ ſal cādidū rude parū ſatureiam coriandrū mētā cruſtā. ſimiliter caput ſardic cōbuſtū. Hec oīa in puluerem redacta cōmiſces. deinde lauabis os cū vino veteri ꝛ ſic ſpōges ℭ Itēq plātaginis ſuccus emēdat vel radix eius cōmaſticata. ℭ Hedere itē bacche cū caſſia ꝛ myrra pari pondere ex vino cōmanducate vlcera oris emēdāt. ℭ Itē murenarū ex capite cinis cū melle illinit. ℭ Itē mēbrana ex iuſquiamo cocto vel cru do detracta labioꝝ fiſſuris medeſ. Si feruētia os intus excuſſerint cōtinuo ſanaſ gargariʒatiōe lactis canini. ℭ Itē aduerſus fetorē oris folia myrthi ꝛ lentiſci pari pōdere ꝛ galle ſyriace dimidiū pōdus trita ſimul ꝛ aſperſa vino vetuſto matutino mādun tur. Eadē rōe vlcera oris emēdāſ:hoc ꝛ ſtomacho optime facit:ſed melius ſi cū moroꝝ domeſticorū vel certe coꝝ q̄ in rubis naſcūtur ſextā .iij. leui vapore decoquanſ:vt ad ſpiſſitudinē mellis veniat:cum addit de myrra pōdus dcī.ꝛ tantūdē croci ꝛ ī vnū totū teritur.ꝛ inde prout viſum fuerit eger accipiat. ℭ Itē ſucci moroꝝ ſextarij .ij. cū vino attici mellis decoquunſ. deinde ſtomaticus put viſū fuerit accipiet. ℭ Item leporini capitis cinis addito nardo mulcet grauem olentiam vlcera ꝛ rimas. ℭ Item amurca ex oliua nigra oris vitijs ſubuenit.

ℭ Ad vulnera oris ſiue tūorē gigiuaꝝ. CAP. III.

Brotanū viride teres ꝛ cū melle miſce bis tāges q loca deintus q̄ dolēt:ꝛ deſoris vbi tumor eſt appones: mirabiliter curat. ℭ Itē ad oris vel gingiuaꝝ vulnera Muſtū dulce recēs malū granatū ſiccū plenū mittes:ꝛ alterū viride cū cortice coques in ſtagnato ad carbōes. donec ſpiſſitudinē mellis accipiat. De inde leuabis de foco ꝛ addes myrre ꝛ ſtyptirie ꝛ ſci ſtos puluerē tenuiſſimū ꝛ cōmiſces ꝛ ex eo vulnera illinies. ℭ Itē antera ad os balauſte.ℨ.vj.ſciſti. xviij.croci.iij.cicinonie.x.roſe floris.x. cyperi.xxij. myrre.viij. ℭ Itē ad eos qbus ſubiti tumores fetorē faciūt ſiue putredinē gingiuarū ita vt dētes cadāt.po.ℨ.j.cum mellis .ℨ.vj.coques ꝛ ita curabis.

i.meu.

ℭ Ad putredinem oris ſiue palati ꝛ gingiuarum. CAP. IIII.

Luminis ſciſſi.ℨ.j.galle aſine ſemiunc. myrre.ℨ.ij.piperis gna.xv.in mellis deſpumati.ℨ.ix.colliges ꝛ vteris. ℭ Itē ad vſturā oris ex humore crocus cū nucleo ꝛ aqua frigida tritus in ore teneaſ. qd̄ ſi vulnera fecerit parū mellis addes. ℭ Itē cui os ex tumore exarſerit vel palatū. Cantabrū coques ꝛ ex eius aqua gargariʒabis. q ſi ardor ſit cū ipa aqua crocū tritū. Si aūt humor habūdauerit roſam ſiccā cū cantabro coques ꝛ ita gargariʒabis. ℭ Itē gera q̄ facit ad os cui reuma moleſtū ē ꝛ ad gingiuas reumatiʒantes ſiue ad vnd:vel qbus exit de aurībꝰ ꝛ ad tpa dolentia cū hydromelle ꝛ ad ſyringiā cū vīo veteri ꝛ melle ꝛ ad vulnera q̄ intra nares generanſ. Croci.ℨ.j. myrre.j.allumīs ſciſſi.vj.alumīs humidi.vj. hec in puluerē redacta ſeruabis ꝛ vteris cū vino ꝛ melle pmixta. ℭ Itē ad vlcera lingue folia olee cū ſulphure terūtur ꝛ inde vlcera pfricanſ. ℭ Itemq lingue vlcera ꝛ labioꝝ hyrundines in mulſa cocte ſanant. ℭ Adeps itē anſerinus aut gallinus vlcera emendat. ℭ Itē ad vſturam oris aut angiuarū vel gingiuaꝝ. Succū cū melle caulis gargariʒabis. ſtatim vlcera ſanat.ꝛ cepe manducanſ que ſanant. ℭ Item ſucci myrre. ℨ.j.croci.j. alluminis ſciſſi.ℨ.j. mellis ſextarium. Hec omnia permiſces donec craſſitudinem mellis accipiant: ꝛ ſic crocum ꝛ alumen mittes ꝛ bene permixta repones ac de hoc medicamento os ꝛ gingiuas tanges ſi ſanguinē fundūt ꝛ hoc gingiuas ſanat ꝛ dētibus prodeſt ꝛ vue. Mēſe Auguſti cōficit ꝑpter ſucci morē. ℭ Itē ad putredinem oris aloe.ℨ.ij.myrre.vj.calchanū.vj.croci.iiij.vini ꝛ mellis quantum ſufficiat.

i.furfur tritici.

alias oliue.

ℭ Ad fetorem oris. CAP. V.

Ulleiū ꝛ ſerpillū ſiccū vel origanū cum melle māducatū benefacit. ℭ Itē dormitū vadēs aceto bono lauet: maſtice q ꝛ vino ſuaui os colluat. ℭ Itēq ex boris Pruni folia cū vino coques ſuccū ex eo intra os tenebis. ℭ Itē ſi halitus fetet cum dormitū vadis cyatū aceti boni p partes ſorbeat:hoc ꝛ in coctione facit.ꝛ ſi mane inde ſorbeat pdeſt. ℭ Itēq radicē quinq folij ex aqua decoques:ꝛ ſubide os colluces:ita vt in ore aq̄ diu teneaſ. ℭ Serpillū itē herbā q̄ gallice dr̄ Laurio iciūꝰ diu cōmāduces.

alias anhelitus.

ℭ Ad os ſaliuoſum ꝛ pliꝑidū. CAP. VI.

Entiſci faſciculū in vmbra ſiccatū tundes ꝛ cribrabis ꝛ de cortice pini tantūdē tritū ꝛ cribratū miſcebis: ꝛ dētes inde fricabis. ℭ Origanū teres ꝛ cribrabis ꝛ exide dētes ac gingiuas fricabis. hoc ꝛ tumorē gingiuaꝝ tollit. ℭ Camomille herbe puluerem vino admixto coques donec ad dimidiū veniat:ex eo os collue ſtatim medebitur.

ℭ Ad os ꝛ labia. CAP. VII.

Os albū ꝛ tenex ne rugoſū fiat. Farinā cādidā lacte ꝛ oleo aſpgito:ꝛ inde cum dormitū ibis:labra ſubiūgito. ℭ Itē labia ſi fuerint rupta Pulcū ꝛ acetū miſceb ꝛ marie cū dormitū vadis exide tāges. ℭ Itē adeps

adeps

adeps anſerin⁹ vel galline rimas labioꝝ emendat.

¶ De egritudinibus gutturis ⁊ faucium ⁊ vue. Tractatus. VII.

¶ Ad vuā diſtillātē ⁊ ad fauces tumētes. CAP. I.

Corium de nuce viridi tūdes ⁊ exprimas ſucci ℥.vj.mellis.j.⁊ coques donec ſpiſſet:⁊ ex eo coclear.j.patiēs ieiunus gargarizet. ¶ Itē ad vuā. Cumulari oliue faſciculū.j.coque in aqua ſontana ad medietatē ⁊ gargariza. ¶ Item ad reprimēdam vuam ⁊ gingiuas tumētes. Betonicam ī aceto decoques ⁊ in ore diu ꝯtinebis calidūqꝫ gargarizabis. ¶ Itē ad vuā iacētē vel diſtillātē. Succo herbe abſinthij ſubleuabis. ¶ Itēqꝫ teſtaꝝ oſtree cinere addito melle illinies. ¶ Et item garum optimū coclearī ſubijcito. ¶ Radicis itē braſſice cinere tecta reprimit. ¶ Itēqꝫ ſinape gargarizato cū aceto ⁊ melle. ¶ Itē rubi in quo mora naſcūtur ꝺ cauliculi decoquātur ex vino ⁊ ex ipſo vino gargarizet. ¶ Itēqꝫ ſuccus vrtice gargarizet. ¶ Heronis item cinis cum melle illinit. ¶ Itē puluere galle⁊ aluminis ſciſſi ⁊ yris flore equaliter mixtis ieiuno vuā ſubleuabis. ¶ Itē cōfectio antera que ad vuā ſubleuandā ⁊ ad omne reuma facit. Recipit cyperi ℥.iiij.croci deñ.iij.oīa teres ⁊ cribrabis ⁊ ī puluerē rediges. ¶ Itē aliter anthera. Recipit deñ.j.yrcos.℥.j.florum roſe.iiij.coſti deñ.j.Galle tātūdē. ¶ Item aliter. Florum roſe.℥.ij.croci magnati.ij.Aluminis ſciſſi deñ.j.gallas numero.v.balauſtij.℥.i.yris.i.ſandarace deñ.j.⁊ ſemis. ¶ Itē yricon antheron. Recipit cyperi.℥.viij.myrre.ij.croci.j.balauſtij.j.ſciſci.ij.florum roſe.j.ſandarace.v.yris.iiij. ¶ Item aliter. Cyperi.℥.ij.florum roſe deñ.j.croci.j.Galle.j.myrre.ij.Sādarace.ij.Aluminis ſciſſi.ij.yris.ij. ¶ Itē cōfectio anthera ad vuā leuādam. Recipit yris ſemiunc.ſandarace ſemiunc.iunci radicis ſemiunc.myrre deñ.iiij.florū roſe.vj.galle.vj.ſtyptice.vj.croci magnati.vj.Oīa teres ⁊ cribrabis. ¶ Itē vua ne moleſta ſit. Braſſice foliū crudū leuiſſime tritū exprime ex eo ſucco vuam tangito continuo ſubſilet. ¶ Itē ad vuam reprimendam. Pruni ſiluatici folia ꝺcoques ex vino auſtero ⁊ ſubīde gargarizabis

¶ Ad ſanguinem ex ꝓciſa vua nimium defluētem. CAP. II.

Succū e Cymulis Coriādri gargarizet.

¶ Ad tolles ⁊ tonſillas reprimēdas. CAP. III.

Pruna agreſtia ex vino decocta gargarizet. ¶ Itē ad tōſillas que iā vulnerauerūt. Florū roſe.℥.iiij.croci.j.balauſtij.iij.nuclei pinei bene purgati.ij.Oīa diligēter teres ⁊ melle addito tōſillas fricabis. ¶ Itē lac caprinū cū myrra ꝺcoctū ſale exiguo addito gargarizet. ¶ Itēqꝫ lienē vulpis cū melle teres ⁊ illinies.

¶ Hyrūdinis itē cinis ex melle ab īteriori ꝑte tonſillis illinitur. ¶ Item ad tonſillas ⁊ fauces. Pruni folia ex vino decocta ⁊ gargarizata omnem dolorem tollent. ¶ Item ſi quis ſimum ouillum contriuerit manu ſua tonſillis vel alienis medebitur. ¶ Itēqꝫ lini ſemen ⁊ anetū in oleo ⁊ aq̄ ꝺcoctū īpones ⁊ acetū gargarizabis. ¶ Itē rubi in quo mora naſcunt caules tenerrimos tūdes ⁊ ſuccū ex his exprimes.quiqꝫ in ſole ad craſſitudinē mellis decoct⁹ ⁊ illinitus ab inferiori ꝑte mire ꝓdeſt. ¶ Itēqꝫ herbā q̄ naſcit ſuꝑ ſpineta ruſtica efficaciſſime bibes ī aqua vbi decoct⁹ mus fuerit. ¶ Et ꝯueminacia itē herba impoſita prodeſt. ¶ Itē caninū corium ter collo circūdabis. ¶ Itemqꝫ fimum columbinum vinū ⁊ oleum in vnum trita vtiliter illinies.

¶ Ad fauciū dolorem. CAP. IIII.

Amomū teres ſubtiliſſime ⁊ cū melle articouteris. ¶ Itēqꝫ foliū coſtū.alumē ſciſſum ſpica nardi.crocū florē roſe gallam. Oīa equis pōderibus in puluerē molliſſimū rediges:⁊ cū melle deſpumato vteris. Si aūt vulnera intra os quaſi alba nata fuerint. Primum de vino veteri os colluces ⁊ ſic puluerem impones. ¶ Item lac ouillū gargarizatū ꝓdeſt. ¶ Itēqꝫ fimus colūbinus tritus ex paſſo gargarizatus ꝓdeſt. ¶ Itē cortex maligranati trita ⁊ cribrata ad.℥.iij.ſimiliter roris marini.j.ſimiliter ſenotice granoꝝ qđ de aphrica venit.i.gallaꝝ aſianaꝝ cribrataꝝ puluerē nūero.vi.piperis grana.xxiiii.trita oīa ſimul miſcebis cū melle deſpumato ⁊ primo digito deduces:ꝺ hinc pēna linies ſed ⁊ de ipſo puluere inſlabis ꝑ cānula in fauces:⁊ hoc facies vel ter quater in die:qꝫ optie curat. ¶ Itē emplaſtrū ad ſinācē. Taurinū adipē ⁊ ſeuū vrſinū pari pondere cōficies ⁊ vteris. ¶ Furfures itē ſiliginaceas ī aqua mulſa decoqs ⁊ gargarizabis:⁊ ſi iſtās ē ſanguis ꝺ ceruice extrahit.

¶ Ad fauces limpidandas. CAP. V.

Draganti.℥.iii.vue paſſe inucleate.iiii.nuclei.ii.croci.i.mellis deſpumati quātū ſufficit accipies ⁊ ex eo mane ⁊ ſero coclearia ſingula ſumes. ¶ Itē lini ſemīs frixi.ñuclei cardamomi.yris.glycirize ſuccum añ.℥.i.cū melle deſpumato miſcebis. ⁊ accipies vt ſupra. ¶ Itē glycirize ſuccū.℥.i.myrr deñ.ii.dragāti deñ.i.croci.iii.mellis thymini quātū ſufficit.dragantum autem in paſſo infundes ⁊ ſic teres miſcebiſqꝫ oīa cum melle ⁊ accipies vt ſupra.

¶ Ad vſturā palati ſiue fauciū. CAP. VI.

Teres crocū ⁊ florē roſe cū nucleolo ⁊ pinee granis.xii. diligenter ⁊ miſcebis cum melle deſpumato ⁊ vteris.

¶ Ad vulnera faucium aperta. CAP. VII.

Reſina therebyntina īducta.optime facit.

¶ Ad ſynangem ⁊ ad oris vulnera ⁊ anginas. CAP. VIII.

Apij ſemen ſtaſiſagrie g͞na.xij.laſer pitiũ piperis.ʒ.ix.in cacabo rudi combures. Oĩaq̃ trita miſcebis melle ⁊ penna vel digito induces. ¶ Itẽ alumis ſpani tinctorij optimi.ʒ.j.⁊ mellis deſpumati.ij.aut amplius coques ĩ cacabo nouo lẽtis carbonibus agitãs diutiſſime. Cũq̃ ſe vnũ corpus effecerit:colabis lintheo ⁊ pẽna vel digito illinies faucibus. ¶ Item nuces maiores tãdiu in patella aſſabis donec in carbones vertant. Poſtea teres ĩ mortario laſaris optimi ptẽ bonã diutiſſime ⁊ ſupmittes nucleoꝝ cõbuſtoꝝ.ij. manus plenas:⁊ tãdiu ſimul teres: donec in modũ croci molliſſimi redigat:⁊ ex hoc digito vel penna curas. ¶ Itẽ cui fauces valde tumẽt. Galle lib.j. cõtundes in mortario:mittes ĩ vas lapideũ vel murreũ mũdũ cũ aque fontane ſextarijs.xij.vbi per triduũ infundat.quarta die coques agitãs cũ ferula: due ptes donec decoquãt.poſtea colabis ⁊ addes mellis deſpumati ptẽ mediã.⁊ rurſum coques ad carbones agitandũ donec ſpiſſet in modũ mellis.ꝺ inde leuabis ⁊ agitabis q̃uſq̃ refrigeſcat ⁊ repones in doliolo ⁊ vteris vtſupra. ¶ Item puluis ad hec Gallas:foliũ:coſtũ:alumẽ ſciſſum aloe: maſtice ſingulas ſemiũc.cõteres ⁊ tãges. ¶ Itẽ cinis pullorũ hyrũdinũ tritus in olla noua cõbuſta ſpicaꝝ nardi deñ.iiij.coſti.ij.croci.v.caſſie fiſtule.v.cucurbite ſicce.v.mente ſicce pulueris ſex malue ruſtice pulueris ſex.oĩa trita ſimul miſcebis ⁊ vteris. ¶ Item lupini crudã farinã ſimiliter ⁊ coſti admixto ſucco herbe naſturtij teres ĩ modũ mellis:⁊ dũ opus fuerit vteris. ¶ Itẽ ad ſinãcẽ vel ad fauces cãcro occupatas puluis. ℞.thuris maſculi.ʒ.myrre trogoditice vnciam.floris roſe vnciam.folij aromatici.ʒ. coſti vnciã.galle aphre vnciam.maſtice vnciam.galle alexãdrine decorticate.ʒ.yris.ʒ. Hec oĩa tundes ⁊ cribrabis ⁊ in doliolo vitreo repones ⁊ vteris:aut puluerẽ: aut ſi placuerit cũ melle. ¶ Itẽ aliud ad vulnera q̃ in faucibus naſcunt. Galle.ʒ.j. Iſopi.j. floris roſe.j.coſti.j.myrre.j.folii.ſemi.coſtũ vo in cacabo fictili igni ſubiectũ in carbonẽ vertes:⁊ dũ adhuc ardet in mortario marmoreo tũdes ⁊ teres. Similiter ⁊ de folio ⁊ de iſopo puluerẽ facies: myrrã vo ⁊ gallas ⁊ florẽ roſe teres ⁊ cribrabis ⁊ ſic miſcebis ⁊ vteris puro puluere:vel ſi hẽs cũ therebyntia. ¶ Itẽ cataplaſma ad ſinãcẽ. Unges bñ ſartaginẽ de axũgia porcina ⁊ mittes fimũ anſerinũ tepefactũ ac reſolutũ lintheo ĩpones:aliquotiẽs ĩ die quanto eni ſepi⁹ ĩmutaueris:tãto magis ꝓdeſt. ¶ Itẽ emplaſtrũ ad ſinãcẽ. Tetauius viu⁹ cũ axũgia mixt⁹ ⁊ appoſitus vtiliter medet. ¶ Itẽq̃ pulli hyrundis viui cõbuſti cinis cũ myrra pari põdere ⁊ melle ꝑmixt⁹ mirabiliter curat. ¶ Cera itẽ cũ oleo roſato reſoluta ⁊ emplaſtri mõ appoſita prodeſt. ¶ Itẽq̃ pulloꝝ hyrũdinis cinerẽ ⁊ caſſie puluerẽ cũ therebyntina ⁊ melle cõmiſcebis ⁊ cũ pẽna illinies fauces. ¶ Itẽ emplaſtrũ ad ſinancẽ. Recipit pullorũ hyrũdis cieris ⁊ caſſie ſemiũc.myrre trogrodite ſemi.aluminis ſciſſi ſemi.nitri alexãdrini ſemi.olei vo roſati ⁊ cere q̃tũ ſufficit mittes vt teneri⁹ ĩponatur. Si vero lactẽs ẽ q patit abſtineat nutrix eius ab oĩ carne:⁊ vino acrioribuſq̃ cibis.mulſam ſane bibat Accipiat ẽt ipſa nutrix potionẽ mane ⁊ ſero myrre trogodite ſcrypulos.ij.cũ aq̃ mulſe vncijs tribus. Oĩs quoq̃ q patit dũ adhuc in thumore ſint fauces vinũ nõ bibat ⁊ a carnib⁹ abſtineat. ¶ Item ad ſynãcẽ. Sulphur viuũ cũ mẽta viridi ⁊ melle teres ⁊ fricabis tumores fauciũ: qꝺ ſi aggeſſeris alumen humidũ cõſtringẽs dẽtes. ¶ Itẽ ſal frixũ cũ aceto ⁊ oleo ⁊ melle vteris. ¶ Qꝺ ſi ceruix dolet ꝺ diachriſmate calido opꝫ vngere. ¶ Fel quoq̃ taurinũ ⁊ elateriũ reſolutũ cũ aq̃ gargarizet ⁊ diameron cũ elaterio. ¶ Itẽ mori ſiluatici cymas myrthi daptilos cidonia ſolia cũ ſapa decocta ⁊ dragãtũ gargarizet. Qñ aũt curat appones ſpõgias in aq̃ ſalſa calida calefactas:mãducãdo bucellas mũdas latas cũ melle ſorbilia oua. Ad hũc morbũ ſub lĩgua ſanguinẽ detrahi vel de brachio:ita vt alio die apoſcriſim faciat his abſtinẽdo vino carnibus ac liquamẽ gargarizari ꝑcipuo ꝑmitto vinũ cũ melle cũ vulnerauerit.añ vulnera ſapa pura frigida. ¶ Itẽq̃ furfures roſam daptilos in aq̃ decocta ſimul aũt ⁊ vẽtrẽ ſubducũt clyſtere agro loca ſalmatica eligi diffiniũt ꝑp acrẽ. ¶ Itẽ flebothomũ vel apoſcriſim ſecũdũ vires. ¶ Gargariſmata acra aſſidue ex thymo:iſopo: origano:caricis cũ mellicrate decocta. ¶ Itẽq̃ abrotano ⁊ abſynthio cũ mellicrate vti. ¶ Item oleo calido cũ lanis cataplaſmari frequẽter nõ ſatis calidis vẽtoſas poni in ceruicẽ abſtinẽdũ balneo ⁊ ab eſcis frigidis. ¶ Itẽ abſynthiũ cum nitro ⁊ melle ĩunges. ¶ Itemq̃ amoniacum reſolutum cũ melle.

¶ Confectio dyameron q̃ facit ad tumorẽ faucium ⁊ oris vulnera ⁊ anginas. CAP. IX.

Moroꝝ ſucci ſextariũ vnũ ⁊ ſemis.ſucci vue acre deñ.vj.croci.vj.alumis ſciſſi.xij.myrre.xij.mellis cotilã.j.gliceos cotilã.j.coques ſuccũ donec ferueat.⁊ addes mel ac ſimul coques ad carbõẽs lẽtos leuabis ⁊ agitabis vſq̃ dũ frigidũ fiat ⁊ ſic miſcebis ſpecies tritas. ¶ Itẽ ꝯfectio diameron. ℞. ſucci tmororum ſextarios.iiij. mellis pondo.iiij. myrr.ʒ.iij. aluminis ſciſſi deñ.ij.croci.iij.myrre duos coques primo ſuccum ſine fumo in vaſe ſtagnato vel fictili mundo diutiſſime. Poſtea addes mel vt ſimul ferueat leniter donec ad mellis ſpiſſitudinem redigatur. Poſtq̃ de foco tuleris: trita pigmenta adijcies ⁊ diutius ferula agitabis:donec ſe vniuerſa cõmiſcerent. ¶ Itẽ diamerõ. Recipit moroꝝ ſucci ſextarios iiij.mellis põdo.iiij.myrre.ʒ.iij. aluminis ſciſſi tres galle aſine.iij. Croci.iij.coques ſuccum vſq̃ ad medietatẽ ⁊ mittes in refrigerata tũſa pigmẽta. ¶ Itẽ

diameron

diameron ad os. Recipit moroꝝ ſatiuoꝝ ſucci ſed melius coꝝ qui ī rubo naſcunť ſexta.iij.leui vapore ad mellis craſſitudinē rediges. tūc addes myrre denarios tres, ⁊ tātūdē croci. ⁊ ī vnū totū terič. ¶ Itē ad hec ſucci moroꝝ ſextariū vnū cum aceto ⁊ melle hemis ſingulis decoquūť. ¶ Itē ꝯfectio diamerō. Recipit myrre deñ.vj.aluminis ſciſſi ſex.croci tres moroꝝ ſucci ſextarios tres.mellis vnū.ſepe heminā vnā.omphacij quātum ſufficit.

¶ Ad vugendum ang nam. CAP. X

CEnarū ſalſarū de capite cinis.j.ſalſorum piſciū ex melle illinič. ¶ Itē lini ſemen ⁊ anetū in oleo aqua decoctū īponitur. ¶ Acetū itē ⁊ ſal gargarizeť. Pix quoqꝫ brictia cū melle illinič. ¶ Itē rubi in qb⁹ mora naſcunť caules teneros tundes: ⁊ ex eo ſuccū exprimes ⁊ ī ſole ad craſſitudinē mellis coques. dehinc illinies ab inferiori pte mire pdeſt. ¶ Itēqꝫ felle caprino ⁊ anſerino cū elaterio ⁊ melle addito āgine celerrime ſuccurrič. ¶ Iſopū quoqꝫ cū vino ꝺcoctū gargarizať. ¶ Succū itē herbe quinquefolij cyathos.iij.gargarizes. ¶ Itēqꝫ allium tritū ex puſta gargarizes. ¶ Itē puluis hyrundinis ſi fieri pōt'ri parie: ſi minus ſiluestris: ſi neutrū eius que ī domibus nidificat. deuoratas totū ānum ſecurum ab angina facit. Eoſdēqꝫ pullos quidā ſtrāgulāt ⁊ cōburunt: cinerēqꝫ coꝝ ī cibo dāt aut potōe. ¶ Itē mellepedas numero.xx. in vnū tritas ī aque mulſe hemina aut aceti melle addito decoques donec leniſcat totum qḋ coquič ⁊ ſic īpones. ¶ Itēqꝫ peucedanū cum coagulo vituli marini eqs pōderib⁹ illinies. ¶ Fel quoqꝫ caprinū aut vrſinum cū melle vtiliter illinies. Ipſius ēt bois quacūqꝫ ex pte ſanguis emiſſus fuerit illinitus efficaciſſime pdeſt.

¶ Confectio arteriaca ad raucedinem vocis. CAP. XI.

DRaganti deñ.ix.infundes in paſſo cretico ſeorſum ⁊ teres. Similr ⁊ croci.iij. ſeorſum ⁊ daptilos pigues purgatos ſepatim dragātumqꝫ ⁊ daptilos minutatim īfundes ⁊ ſic teres. ¶ Itē cymini deñ.xviij.teres ⁊ cribrabis ⁊ qḋ aſperū fuerit ſeorſum īfundes. myrre trogodite deñ.iiij.⁊ ſemis.piperis albi grana.xx.ſucci glycerize vel glycirize noue deñ.vj. Hec ſigillatim tūdes ⁊ cribrabis cū melle que trita ſunt miſcebis addito paſſo quātum ad formādū ſufficiat ⁊ ſic facies collyria arteriaca in modum lupini minoris. que cū in vmbra ſiccaueris tenebis cum lingua ⁊ reſoluta cum ſaliua paulatī glutiēs. ¶ Itē alič. Aluili deñ.iij. glycirize ſucci.vj.croci.iij. dragāti. ℥.j.in carено cretico īfundes ſeorſum vo ſingulas ſpēs teres diligēter. Poſtea dragātū īfuſum ⁊ tritū cōmiſcebis cū oſb⁹bis ſupraſcriptis ⁊ facies arteriacā in modum lupini ⁊ vteris. ¶ Itē arteriaca ad raucedinē vocis. ℞.croci ℥.j.yris.iiij. dragāti ſex.glycirize ſucci ſemiunč, vl' ſurculos glicirize ad vncias.iij. Oīa tundes ⁊ cribrabis molliter. Dragantū autem infuſum in aqua diligēter teres ⁊ reliqua ſimul rurſum teres bene ⁊ facies quaſi lupinos ⁊ ī vmbra ſiccabis ⁊ de aqua draganti eoſdē temperabis. ¶ Itē ad raucedinem ſubitaneam vocis. Apij.ſemē.cyminum ſyriacum: Feniculum: Anetum: Pulcium: coclearia ſingula plena ſimul terēdo in puluerē rediges: ex eo vnum coclear mittes in calicē plenum de ſucco fenogreci cocto ſiue in calice cōmiſcebis. ⁊ ter in die gargarizabis: hoc quoqꝫ per triduum facies. Res enim eſt ſaluberrima ⁊ experta. ¶ Itē ad raucedinē vocis ſubitaneam. olei florem tepidum gargarizet. ¶ Itē arteriaca. Recipe croci.ʒ.iiij.myrre.iiij.libani.ij.ſpicenardi.ij.caſſie.iiij. therebynthine.ij.mellis vero quātum ſufficit. ¶ Item arteriaca. ℞.draganti ⁊ myrre ʒ.iiij.thuris maſculi.ij.croci cilicij.iiij.ſpicenardi.ij.cinamomi.j.caſſie.ij.reſine therebynthine.ij.mellis cotilas.iiij. coques ea in vaſe argēteo in vapore. ¶ Item arteriaca. ℞.mellis optimi cotilam vnam.therebynthine.ʒ.j.croci vnā: myrre trogoditice.ʒ.v.piperis grana decem ⁊ ſeptem. ¶ Item alia que facit ad peripleumonicos ⁊ ad ptyſicos. ℞.gūmi.ʒ.octo: quas ita īfundes vt aqua ſupernatet: ⁊ addis mellis cotilam vnam. ſape creticę cotilam. myrre drachmam vnam. que omnia coques ad ſpiſſitudinem ⁊ accipies mane ⁊ poſt prandium.

¶ Ad gule ⁊ ceruicis dolorē. CAP. XII.

DE calaſtico venditiam gulam confricabis hoc ⁊ ceruicis dolorem ⁊ neruorum contractiones curat. ¶ Itemqꝫ ceruicibus ⁊ his que mollienda ſunt adeps anſerinus ſiue gruinus inungitur vt emolliat. ¶ Farina item hordeacea cum ficu tunſa imponitur. Lēticula quoqꝫ in aceto cocta. itemqꝫ amoniacum cum melle impoſitum prodeſt. ¶ Folia nihilominus allij ex aqua feruenti imponi prodeſt. ¶ Quorum etiam luthea ex adipe anſerino ⁊ roſaceo. fel quoqꝫ caprinum illinitum cum butyro ſeu adipe vrſino emendant. ¶ Item opiſtotonicis vrina capre auribus vtiliter infunditur. Fimus itez caprinus cum bulbis illinitur. ¶ Itemqꝫ ex iecinore milui aridi.iij.obuli in tribus cyathis aque mulſe bibendi dantur. ¶ Adeps ſimiliter lupinus vtiliter illinitur. ¶ Sane in ceruicis dolore poplites vtiliter fricantur ⁊ in dolore poplitum ceruices vtiliter curantur. ¶ Item ad ceruicis dolorem ⁊ tumorem. Lini ſeminis farina addito nitro ex vino calido ad malaginatis modū imponitur.

¶ De egritudinibus dentium. Trac. VIII.

¶ Ad dentium dolorem. CAP. I.

ASparagi ſiluatici radicez ī vino decoqs et hoc in ore contineat. dolorē ſedat ſuccuſqꝫ ei⁹ ſilr facit. ¶ Braſſica itē cruda

ꝯmanducata dolorem facile diſcutit. ¶ Itemq̃
radicem hedere coques ex vino quam ĩ ore teneat
⁊ tranſit dolor. ¶ Item ſuccum hedere cum aceto
⁊ paruo ſale indiuerſa in nares mittes. ¶ Itemq̃
thimum ⁊ piretrum pari pondere tunſum dentib⁹
adijcies. ¶ Piretri itẽ radix ex puſca ⁊ melle gar-
garizat: ⁊ teneat in ea pte que dolet. ¶ Itẽ trociſ-
cus ad dolorẽ dentiũ ⁊ ad laxationẽ eoꝝ. Aluminis
ſciſſi. ℥.j. aluminis rotũdi .ij. caſtorij croci myrre gal
le aloe yo. ana. ℥.ij. ſinopidis lib.j. vini ſtyptici quã
tũ ſufficit ad colligẽdũ hic' facis trociſcos. Poſtea
cũ opus fuerit reſolues in vino ſtyptico ⁊ ĩ ore tene
bis. Facit ⁊ ad diſſentericos iniect⁹. ¶ Itẽ ad prio
rẽ dẽtiũ dolorẽ. Cypſſi pillulas ĩ vino ꝺcoq̃s ⁊ idẽ
vinũ tepidũ in ore tenebis bñ facit. ¶ Itẽq̃ cucur-
bite fatiue decocte ſuccus dolorẽ minuit ⁊ mobiles
ſtabiliet in ore ꝯpreſſus. ¶ Itẽ trociſcus ad dolorẽ
dentiũ. cadmie. ℥.ij. calceris cocte ĩ carbonib⁹ ſemi
unẽ. vtrũq̃ ſeparatĩ cũ aceto acri in modũ collyrij
teres ⁊ ꝯmiſces ⁊ facies trociſcũ ⁊ in aceto ſolues
⁊ tepefactũ in ore teneat. ¶ Itẽ iuſqami radix cũ
aceto ꝯmaſticet. ¶ Itẽq̃ cyperi puluere dẽtes ⁊
gĩgiuas reple. ¶ Petaſili itẽ radix cũ aceto aut vi-
no decocta in ore ꝯtineat. ¶ Itẽq̃ qnquefoliũ cũ
ſua radice in aceto decoctũ aut ĩ vino dẽtib⁹ ꝯtinea
tur: q enĩ ꝯtinue ieiunus ĩ ore ꝯtinuerit donec lique
ſcat ñ dolet vnq̃. ¶ Apijcies itẽ ad ollã acetũ ſatu- al's Accipies.
reiã ⁊ ſalẽ vt in vnũ ferueat ⁊ in maxilla ꝯtineatur.
¶ Itẽ feniculũ viride maſticet ⁊ ſuccũ cõtineat in
ore: ipſumq̃ feniculũ ĩ ore ꝯtineat. ¶ Itẽ ad dẽtes
q reuma patiunt. Lucernã aretinã nouã ĩplebis ſa
le ⁊ claudes eius foramina ⁊ tãdiu in carbonibus
viuis obruta ſit q̃diu ipſa lucerna ſimilis ſit carbo-
ni viuo. ac poſtmodũ cũ refriguerit mittes in morta
rio folij. ℥.ij. ⁊ cũ ipſo ſale teres ⁊ frigabis dentes q̃
hora faciẽ laueris ⁊ facit dẽtes cãdidos ⁊ dolorem
tollit. ¶ Itẽ thus ⁊ bacche lauri in vino deferueãt
⁊ in ore ſubſtineat q̃diu potuerit. ¶ Itẽq̃ ad dolo
rẽ dentium. Styptirie. ℥.ij. ſtrutij.j. teres ⁊ vteris.
¶ Itẽ milleſolij radix ꝯmaſticet de pte qua dolet.
¶ Itẽq̃ oleũ cũ aceto tepidũ ĩ ore ꝯtineat. ¶ Ur
tice itẽ minoris radix ꝯmaſticet. Et itẽ ad hec mal-
ue radix decocta ĩ ore cõtineat. ¶ Itẽq̃ betonice
ſuccũ cũ vino veteri ⁊ aceto ad tertias decoques ⁊
poſtea in ore ꝯtineat. ¶ Itẽ ad dẽtẽ cauũ lũbricos
cruſtos ipſumq̃ cinerẽ ĩpone. Et ad hec itẽ gũmi
hedere dẽti ĩpones. ¶ Itẽq̃ ad hec plãtaginis ra-
dix ꝯmaſticet. Et itẽ ad hec Malue radix decocta
in ore ꝯtineat. Ad hec itẽ brittonica herba ꝯmaſti-
cet. ¶ Itẽ corticẽ roboris coques cũ aqua ⁊ ſup
quatriduũ gargarizet mire facit. ¶ Itẽ dẽtifrigiuz
puluerẽ de lana ſuccida ĩ lintheo ligabis ⁊ pones ĩ
teſtã ⁊ in carbonib⁹ vſtulabis ⁊ duas de ipſo pulue
re ptes ⁊ ſalis cõmunis tertiã partẽ teres ⁊ de ipſo
puluere fricabis dẽtes ⁊ gingiuas donec ſanus ſit
⁊ nõ doleat dẽs. ¶ Itẽ enula ab ieiunis ꝯmãduca
ta dẽtes ꝯfirmat. ¶ Itẽ alliũ cauis dẽtibus ĩponi-
tur ⁊ aqua in qua coctũ eſt gargarizat. Acetũ itẽ ſi
in ore ꝯtineat gingiuas ſtringit ⁊ dẽtes cõtinet. Et
itẽ caprifici radicẽ ex vino decoques ⁊ ipſum vinũ
in ore ꝯtinebis ipſamq̃ tritã maxille ĩpones aduer
ſus dolorẽ ipſa aũt radix p meſſes incidit ⁊ hec mit
tit ſuccũ aptiſſimũ dolori. ¶ Itẽ nucle⁹ galle ꝯmã-
ducat⁹ dolori medet. ¶ Itẽq̃ tebas pigues faſtu- Tebas i. ligna dini
lascõ cides ⁊ in aceto decoques idq̃ acetũ in ore
ꝯtinebis. ¶ Itẽ aqua in qua lẽtiſcus decoctus eſt
mobiles dẽtes ꝯfirmat. ¶ Itẽ ruborũ ĩ qbus mora
naſcunt pampini decoquunt ĩ auſtero vino ⁊ ꝯmã
ducant aduerſus mobilitatẽ. ¶ Idẽq̃ vinũ in ore
tenebis. ¶ Iſopo itẽ vtiliter colluces. ¶ Itẽ cauis
dẽtibus cinis murini ſimi indit. ¶ Itẽq̃ vermes
terreni decocti ĩ oleo ⁊ triti ĩfundunt auricule ab
ea pte qua dẽtes doleant. Eorũq̃ vermiũ cinis exe
ſis dẽtibus iniectis ⁊ ceteris cera obturatis p facile
eo cadere cogit. idẽq̃ cinis ĩditus dolẽtibus iuuat.
¶ Itẽ ꝯburi debẽt harenule que ĩ cornib⁹ coclea
rũ inueniunt in teſta ⁊ cauis dẽtibus indite cũtinuo
finiũt dolorẽ. ¶ Idẽq̃ pſtat fimus corui in lana al-
ligatus inuiolati aũt pſtant dẽtes ſi quotidie mane
ieiunus ſub ligua habebis granũ ſalis donec lique
ſcat. ¶ Itẽ in dolore ceruini cornus farina colluũ
tur vel fricant. ¶ Itẽq̃ albi bulbi cinis dẽtib⁹ fri-
tiũ ẽ offaq̃ ex angulis ſuis ꝯbuſta eũdẽ vſum pſtat.
¶ Caprino itẽ lacte vtiliter colluunt. ¶ Itẽ ebuli
radicẽ ex aceto decoque ⁊ diu in ore tene. ¶ Itẽq̃
folia de buxo ⁊ aneti ramuſculos teres in ollã mit-
te cũ aceto ad tertias ꝺcoque ⁊ tepefactũ ĩ ore tene.

¶ Ad dentes laxatos. CAP. II.

SI ex humore capitis ſe laxauerit dẽtes ſi
dolor fuerit infectus piretri radicẽ ꝯmaſti
cet ⁊ in ore teneat omne decurrit reuma.
Eſt quidẽ radix vehemẽs ſed poſtea do-
lorẽ ſedat ⁊ refrigerat. ¶ Itẽ puluis ad reuma den
tium. Salis. ℥.ij. teres cum melle optimo diutius
⁊ colliges in ollam rudem quam gypſatam mittes
in ignem vbi vero in modum ignis canduerit tol-
les eam, ⁊ cum refrigerauerit iterum teres ⁊ facies
puluerem ⁊ vteris. ¶ Item ad confirmandos den
tes, Marrubij faſciculos .iij. cum aque ſextarijs tri
bus decoques in olla noua ad tertias deinde gar-
garizabis tepidũ mane ⁊ meridie p dies .vij. Poſt
hec ſemen herbe gallicularis quam alij dentalẽ alij
ſymphoniacam dicunt mittes ſuper carbones ⁊ per
triuectorium totum fumum ore trahens omnes gin
giuas exſiccat ⁊ humores malos perducit ⁊ dentes
firmat. ¶ Itẽ myrthy faſciculum.i. cunotum rubi
faſciculum.i. ⁊ corticis mali granati in aceto ꝺcoq̃s
⁊ inde os ſepi⁹ colluces. ¶ Itẽ ariſtologiã tũſam in
puluerẽ dentibus laxatis iniicies confirmat. ¶ Itẽ
galle ſinace. ℥.i. corticis maligranati croci deñ .iii. in
puluerẽ ſubtilẽ rediges ⁊ gingiuis ĩpones. ¶ Itẽ
puleij ſine fumo lib.i. yris. ℥.vi. ſalis amõiaci .iii. oſſa
tunſa

tunſa ⁊ cribrata ꝑ dētifricio habebis. / Itē denti-
friciū ad hec ſolij ℥.j.yo.j.maſticis apbre.j.oſtree te-
ſtas numero.iiij.punicis.j.℥.panis cōbuſti.j. cype-
ri.j.Omnia in puluerē redacta cōmiſces ⁊ ex aceto
dētes fricabis. / Itē puluis ad humorē dētiū.Fa-
rina de ſigala.ij.manus plenas tolles ac ſalis tantū-
dē.facies paſtā ⁊ coques ita vt in puluerē poſſis re-
digere. / Itē; coſti ſemiunc.ſolij ſemiunc. capitis
ſardene maioris cōbuſti ſemiunc.auripigmēti ſemi
unc.Hec omnia in puluerē redacta ⁊ cōmixta vte-
ris ſic tamē vt prius de vino veteri os laues. / Itē
ad dētifriciū ad os quo omni tp̄e vteris lucernas ſa-
binēſes tres iplebis ſale quarum foramina claudes
de cōpaſſo hordeaceo ⁊ mittes ſub carbones ī aru-
la.ita vt triduo iugiter carbonibus ſint opte.Quas
deinde tollēs in puluerē molliſſimū rediges:addes
ſolij ſemiunc.coſti.j.maſticis.j.oīa trita ⁊ cribrata in
vino miſcebis ⁊ quotidie vteris. / Itē ad dētiū do
lorē.Quiquefoliū in quo fraga naſcūtur:elue aqua
marina.idq; in ore ꝯtinebis.Quidā vero malūt ci
nere eius dētes fricare. / Itē violā ſiccā in vino co
ques.idq; calidū in ore cōtinebis. / Itēq; vinū pi
per ⁊ miſcebis ⁊ tepidum in ore tenebis.In dētiū
aūt dolore qui ipſe quoq; ī maximis tormētis dinu-
merari poteſt.Vinū ex toto arcēdum aceto quoq;
abſtinendum.deinde in modico melle vtēdum.ac
nemo dentes irritet.

¶ Ad dētium molariū dolorē. CAP. III.

Proſerpine herbā quā alij camomillā
dicūt ſuccus in aurē īſtillatus ſedat do
lorē. / Itē agreſtis lapatij qđ alij ru-
micē dicūt radix cōmāducat:⁊ ſuccus
in ore ꝯtinetur:ſtatimq; dolor tollit:ac cū aceti cya-
this.v.cocta in ore aceto tento idē facit. / Itē aco-
piū calefactoriū ⁊ valde ſummū.facit enī ad eas va-
litudines que diuturne ſint ad paraliticos ſtraticos
⁊ opiſtoconicos ſed ⁊ neruorū cōtractiones ⁊ arte-
ricos ⁊ ad omnē dolorē totius corpis ⁊ turpitudinē
valde ꝓdeſt.Recipit herbe brathee.ʒ.xlviij. ſanſu-
ci.ʒ. cclxxxviij. rute ſeminis.xxiiij. Cardamomi.ʒ.
xxiij.Squinantij.ʒ.xij.Cacrij.xxiiij.baccharum lau
ri. xxiiij. piretri. xxiiij. cyperi.xxiiij. meliloti. ℥.iij.
Hec oīa tundes ⁊ cribrabis groſſo cribello ⁊ īfun-
des ī vino ſummo ꝑ dies tres.quarta die vo mittes
oleū ſauinū vel ſpanū:⁊ oīa ſupraſcripta coques cū
oleo diligēter molli igne.poſtea exprimes oīa: ⁊ in
oleum mittes cerā.⁊ oīa reliqua in oleum mitti de-
bent.poſtea tolles myrre ⁊ ſtactis.ʒ.xvj.cere rubee
Stacꝰ. i. ſtoracis liquide. lib.iij.terebynthine.℥.vj.calami aromatici.iij. coſti.
iij.ſtyriacis.iii.yo.iii.piperis albi.iii.piperis cōmu-
nis.iii.ſinapis.ʒ.xlviii.ſpicanardi ℥.iii.ſolii.i.afroni-
tri.iii.opo balſami.vi.adipis vituli marini.vi.medul
le ceruine.vi.gutte amoniace.iii.olei nardini lib.j.
olei ſauini veteris.ij.olei cyprini pondo.iij.olei he
rini. iij.olei laurini.iiij.olei ſtyracini libr.j. Iſta ſe-
quentia aromatica tundes ⁊ cribrabis. ⁊ cōmiſce-
bis cum omnibus ſupraſcriptis ⁊ cum opus fuerit
vteris:⁊ ſuper maxillā īpoſita ſanat dētes molares.
¶ Item apocum ad ſcyaticos ⁊ dētes molares im
poſitum. Galbani ℥.j. opoponacis.ij. euforbij. ij.
ſmyrne.ij.adarcis.ij.ſagapeni.ij.caſtorij.ij.cere.iiii. Smyrne i. myrte.
axungie veteris.ij.piperis.j.oīa contundes ⁊ cri-
brabis.Poſtea vero miſcebis cum galbano ⁊ opo
ponace ⁊ axugia ⁊ vteris oia ſupraſcripta ſed ⁊ dē
tes molares ſanat.

¶ Ad dentes vitioſos aut cauos. CAP. IIII.

Gallas alexādrinas.xx.ſolij quātum ſuf-
ficit aduerſus gallas maſticis grana.l.
croci parum.piperis grana.lx. balauſtij
cauliculos.v.floris roſe quātum ſuffi-
cit.Hec oīa in puluerē redacta habebis ⁊ vteris.
/ Item ad dentes cauos Titimalli ⁊ caprifici lac
cum galbano reſolutum ⁊ cauis dētibus inditū tol
lit dolorē ita vt cerā ſuperponas ne lingua aduratꝛ.

¶ Dētifritiū ad dētes cādidos faciēdos.CAP.V

Punice combuſto ⁊ trito ad dētifritiū
vteris. / Itemq; conchilii marini te-
ſtam ſale plenā cōbures ⁊ vteris.Den
teſq; inde fricabis.¶ Sepie item te-
ſtam tunſam cribrabis,⁊ candidi erunt:⁊ cum vino
candido piperato dentes lauabis.

¶ Ad dentes molares vel omnes vt ſint incorru-
pti. CAP. VI.

Iris albe butrionis ſucci cotilas. ij. ⁊
mori radicū radices coques ad tertias
⁊ ī ore tenebis ⁊ dilues ꝑ dies ſeptē ⁊
nūq̄ dolebūt dētes:⁊ īcorrupti ꝑſtantꝛ.

¶ Ad dētionē quādo īfantes dētiūt. CAP.VII.

Lacte caprino ⁊ leporis cerebro gigiue
perfricantꝛ.¶ Itēq; delphini dētium
cinis cū melle gingiuis illinitur. ¶ Ce
rebrū pecudis in cibo datur.¶ Itēq;
folijs hedere prune ad ſufficiēdum ſupponuntur.
¶ Et itē butyrum cū melle tēperabis ⁊ gingiuas
inunges.¶ Itē dētes equi qui primo cadūt alliga-
ti facilē dētionē preſtāt.ac melius ſi terrā non attin
gant.¶ Et itē canicule dēte gingiue tāguntur:eūdē-
q; effectū habēt dentes delphini.

¶ De egritudinibꝰ pectoris ⁊ pulmōis.Trac.IX.

¶ Ad pectoris dolorem. CAP. I.

Plurimis morbis obnoxiū eſt pectꝰ ⁊ im
patiētiſſimū frigoris:qđ cū vexatū eſt:
nō vno genere ſeuit ſed īfert tuſſim ⁊pu
rulētas excreatōes ſanguīs: vomitꝰ:pty
ſim:ſinācē: qbꝰ ſingulis quēadmodū placeat ſuccur
ri explicari conabimur.¶ Naſturtiū itaq; ex lacte
caprino decoctū ⁊ ī ſorbitōe datū patēter pectoris
dolorē emēdat.Idē quoq; preſtat ſi in aqua coqua
tur ⁊ ipſa aq̄ bibatꝛ. ¶ Itēq; ruta ex vīo coqtur ⁊ ſi
ipm̄ vinū bibitꝛ tollit dolorē.¶ Canapi item ſemē

cõmãducatum ſimiliter facit. ¶ Item ſi quis circa
coꝛ vel pect⁹ dolet puleiũ ieiunus mãducet. ¶ Itẽ
ad pectoris ſiue thoracis doloꝛẽ ſi plenũ fuerit fleg
mate vel ꝑfriguerit aut tuſſis fuerit cũ craſſo fleg-
mate coques in olla noua fenogreci heminã ĩ aque
ſextarijs .iij. Iſopi ſalſiculã .j. puleij feniculi origa-
ni ⁊ roꝛiſmarini tantundẽ donec ſuccus ad vnũ ſex
tariũ redigat͛: exinde potionẽ ieiunus ⁊ ſero alteraꝫ
bibes. hocq; ꝑ triduũ facies: ſed ⁊ in balneo dũ ſu-
das accipies potionẽ pectus quoq; tunde vẽditiaꝫ
calaſtico cõfricabis. Res enim eſt optima ⁊ ſtoma-
chum curat.

¶ Ad Tuſſim. CAP. II.

Lactuce ſeminis deñ .xx. panacis radicũ
.xxxvj. caſtoꝛij .xvj. myrre .xij. croci. viij.
opij .ij. cũ melle cocta colliges dabiſq;
in modum nucis auellana. ¶ Item pa
nacis radicis deñ .xxxvj. lactuce ſemis .xxx. rute .xiiij
myrre .xiiij. lini ſeminis .xvj. opij .x. croci .vj. caſtoꝛij.
vj. Hec oĩa cum melle cocta colliges ⁊ dabis ĩ mo
dũ nucis auellane ⁊ ſanus erit. ¶ Itẽ fenogreci fa
rina cũ aqua ꝯcocta donec amaritudinẽ amittat ad-
iecto melle iterũ coques ⁊ deuoꝛata tantũ tuſſim ſe-
dat ⁊ pectoꝛis vlcera expurgat. ¶ Itẽq; ſepe apbre
cum ſinapi ꝑ triduum date tuſſim ſedãt. ¶ Iteꝫ ſa
uina herba tunſa in puluerẽ ⁊ cribrata cũ viola ru-
ſtica ⁊ bacche lauri ſicce pari poꝛtione trite admi
xto pipere equali ꝑte addito melle ſiue mulſa: ⁊ ſic
potui data mox ſanat. ¶ Itẽ vitellum oui durũ ex
paſſo tritum adiectis calide aque cyathis .ij. anteq̄
doꝛmitũ vadis: bibas nõ ſolum eadẽ qua nocte tuſ
ſim ſentiebas ſed ⁊ ꝑſonatus vitio moleſtiſſimo ca-
rebis. ¶ Itẽq; enule puluere lingula plena melle
mixto ⁊ cocto vnã mane ⁊ alterã ſero accipies. hoc
tuſſim bulſis medet͛ ⁊ arterias lenit. ¶ Itẽ feno-
grecum infundes in aqua fontana ⁊ alia die cũ ipſa
aqua coques in vaſe nouo ⁊ quãtuꝫ ſucci cocti exie
rit tantum mellis adiungis ſiculi nõ deſpumati. ac
rurſum leniter coques ad carbones agitãdo ſemꝑ
faſciculo apuleij ãnotiui ſine fumo ĩ virga ligato: ⁊
vt ſcias quãdo ſit coctum guttã in marmoꝛe pones
que ſi cito ſe ſtrinxerit leuabis exinde ⁊ mittes ali-
quãtum piperis triti vel pro voluntate accipiẽtiuꝫ
vel tẽpoꝛis qualitate. Cũ vero accipe volueris ca-
lefacies leniter ad cineres. ⁊ accipias mane coclear
vnum. ⁊ cum doꝛmitũ vadas alteꝝ. ⁊ noli cum ſpe
tu voꝛare vt paulatim deſcẽdat: ⁊ inferioꝛa leniat.
¶ Itẽ fenogreci frixi in patella noua leniter. lẽtis
alexãdrine ſilr̃ frixe equas poꝛtiones. Fabe quoq;
ſolide ſimilit͛ frixe grana .x. teres diligẽter Puleiũ
ẽt ſiue fumo maſtici grana ⁊ coſtum. piꝑis albi gra-
na .xxij. in melle miſcebis ⁊ dabis ſero ⁊ mane co-
clearia ſingula. ¶ Itẽ ad tuſſim ⁊ ſi ſanguinẽ emit-
tit. Enule pulueris. ℥ .ij. feniculi ſeminis .ij. Puleij
ſiue fumo .ij. Piperis .j. Hec oĩa tundes ⁊ cribra-
bis: mitteſq; in mel deſpumatũ ⁊ accipies mane co-
clear .j. ⁊ ſero .j. ¶ Item ad tuſſim. Thuris maſculi
℥ .j. maſtice .j. reſine frixe melioꝛiſq; cyathum. Hec
oĩa in puluerẽ redacta miſcebis melle deſpumato
poneſq; in focũ ⁊ agitabis ⁊ hic dabis tuſſiẽti mane
coclearia .iij. ⁊ ſero .iij. ⁊ nõ cenet. ¶ Itẽ ſedat͛ tuſ-
ſis. Faba fricta deſecta eaq; faba ĩ cibo vel ex melle
ſumpta tuſſicis expurulẽtis excreationib⁹ medetur.
¶ Itẽ bacchas lauri .xxj. ac piperis ſemiunciã. teres
diligẽter ⁊ adiecto melle deſpumato ſufficienti da-
bis mane coclear plenũ. ⁊ ſero aliud. ¶ Itẽ aduer-
ſus diuturnã tuſſim vinũ phalernũ vtiliter ieiunus
ſoꝛbebis. ¶ Itẽq; ficus aride coquãtur cũ iſopo ⁊
aqua ⁊ ex ea aqua tuſſiẽtibus ꝓpinat͛. ¶ Sũt item
mẽbrane in vẽtribus gallinaceoꝝ que ꝓijciunt͛ qua
rũ cinis potioni ĩſperſus diſtillatiões ⁊ pectoꝛis hu
midas tuſſes ſiccat. ¶ Itẽq; teſtas crudas tritas cũ
aqua tepida cyathos tres ſoꝛbeat. ¶ Itẽ ſeuũ oui-
num decoctũ cũ vino auſtero tuſſi medet͛. ¶ Item
q; oua cocta ⁊ in melle trita in cibo dant͛. ¶ Oua
itẽ cruda ꝑmixta cũ pari modo paſſi bibunt͛. ¶ Sã
daraca nihilomin⁹ cũ reſina therebynthina ouo ſoꝛ-
bili ĩdita edit͛. ¶ Pulmo itẽ ceruinus cũ gula ſua
areſactus in fumo. deinde tũſus ex melle quotidie
edit͛. ¶ Itẽ elecmadiũ ad tuſſim exptum. Lini ſe-
minis purgati ac frixi. ℥ .iij. cymini purgati ⁊ frixi .ij.
nuclei frixi .iiij. vue paſſe enucleate .iiij. piperis ſemi
unc. mellis optimi quãtũ ſufficiat dabiſq; mane ⁊ ſe
ro coclearia ſingula. ¶ Itẽ elegmadiũ. ℞. lini ſemi
nis purgati ⁊ frixi. ℥ .x. ſu. ℥ .j. yris deñ. vj. nucleos
numero .xx. mellis optimi deſpumati quãtum ſuffi-
ciat. dabiſq; ĩ modũ auellane ſub lingua tenẽdum ⁊
paulatim cũ reſolutũ fuerit: glutiat. ¶ Itẽ elegma-
diũ ad tuſſim. ad epar. ad ſplenẽ. ⁊ ad tẽturã venaꝝ.
℞. Cardamomi fricti heminã .j. piperis albi. ℥ .vj. ſi
ſelij gallici .vj. mellis attici lib. j. rute viridis faſcicu-
lũ. coqueſq; mel agitãdũ q̄diu ferueat bis aut ter ⁊
ꝯmiſcebis ſicca. ĩterpoſitoq; die poſtea accipias ma
ne. ℥ .j. ⁊ ſero .j. ¶ Itẽ elecmadiũ ad tuſſim. ℞. Iſo
pi. ℥ .j. puleij .j. therebynthine .ij. yris .j. piperis .iij. li
ni ſeminis frixi .iiij. bacchas lauri numero .v. ama-
ras amygdalas .xx. mel qð ſufficiat. ¶ Itẽ elecma-
diũ ad tuſſim. ℞. petroſilini. Iſopi. yreos. peganij. alſ pigami
piperis. nuclei leniter frixi. erui rubei. puleij. maſtici
ana. ℥ .j. mellis deſpumati qð ſufficit. ¶ Itẽ cata-
putie ad tuſſim ſedãdam. ℞. galbani deñ. tres. ſtyra
cis tres. opij .j. tundes oĩa ſimul ⁊ cribrabis diligẽ-
ter ⁊ facies cataputias. ⁊ ĩ nocte accipiat vnã ſiccam i. pillulas
ſed nõ cenet ⁊ poſtea non bibet. ¶ Item cataputie
ad tuſſim. ℞. opij. ℥ .j. myrre trogodite .j. ſtyracis ca
lamite .j. galbani .j. Omnia hec in pila tũdes: donec
fiant vt cera. ⁊ facies pillulas in modum piſi. Ex qui
bus ternas cũ aqua calida doꝛmitum eunti dabis.
¶ Item cataputie ad tuſſim. ℞. ſtyracis ⁊ galbani ⁊
opij ana deñ .iij. miſcebiſq; eas ⁊ facies cataputias.
¶ Item grana piperis maioꝛis dabis ad noctẽ tria
voꝛãda. ¶ Item cataputie que ꝓſunt ad tuſſim hu
midam.

midā. Galbani: ſtyracis: yris: pini ⁊ ilicis. ʒ.j. omnia qꝫ ea trita in pulnerē melle bene cocto colliges ⁊ facies pillulas ad dimidias. dabiſqꝫ ad noctez ternas vel quaternas. ¶ Itē cataputie ad tuſſim. ℞. pipis albi grā. C. papaueris agreſtis ſucci ſemiunc. croci deñ .ij. ſtyracis duos. caſtorij tres. iuſquiami ſemis tres: que oīa teres ⁊ cribrabis miſcebiſqꝫ ⁊ addito melle iterꝫ teres ⁊ facies pillulas in magnitudinē Ciceris maioris. dabiſqꝫ ieiuno tres ⁊ ſero ſimilit̄. hoc experimētatū eſt. ¶ Cataputie itē ad tuſſim ſiccaz. Myrre. ʒ.j. piper. caſtoriū: galbanū: opiū equali pōdere caſtoriū ⁊ piper tundes ⁊ cribrabis. Myrram leniter tundes ⁊ cedris tūſis admiſcebis. Ubi omniū vnitas fuerit formabis pillulas ſcrypuli magnitudine. dabiſqꝫ ternas vel quaternas ad noctē aqua calida glutiēdas. ¶ Itē cataputie ad tuſſim ⁊ antidotū faucium ſummū. Apij ſeminis ʒ.viij. aneti ſeminis octo. iuſquiami deñ .v. opij ſpani. ʒ.iiij. omnia colliges cū melle. ¶ Itē ad tuſſim ei qui iā deſpe-

Lomētū. ratus eſt. Lomētum fabe: puleiū: ſine fumo: Iſopū

farinā. ⁊ petroſilinū equaliter ʒ.j. tundes: ſpice indice tātūdē miſcebis melle deſpumato cū piperis triti granis .xxv. ex hoc dabis coclearia tria. ¶ Itē hedere gūmi reſolutū vino ⁊ in ſorbitione ſumptū vetuſtiſſime tuſſi medetur. ¶ Itēqꝫ ſape fex cū adipe porcino pari pondere ⁊ modico ſalis cocta ⁊ potui data veteres tuſſes ſanat: ⁊ ceruicis dolori ꝓdeſt. ¶ Enule item puluis in vino potatus bulſis ⁊ inflationibꝰ ⁊ arterijs medet̄. Piperis nihilominus deñ .vj. nuclei friti ʒ.j. daptyli tres. Iſopi cretici ſex. mellis deſpumati hemina .j. marrubij .j. iſopi .j. gīgiberis deñ. xij. mellis qd̄ ſufficit. ¶ Itē antidotū ad tuſſim: qd̄ magnā habet virtutem. ℞. croci deñ .xv. ſpice nardi ʒ.j. euforbij .j. piretri deñ .ij. piperis albi ʒ.ij. opij thebaici .j. iuſquiami albi tres. mellis attici deſpumati quātū ſufficit. Opiū autem cū melle teres. cetera quoqꝫ teres ⁊ tundes ⁊ cribrabis ⁊ cū melle miſcebis. indeqꝫ in modum auellane in aqua reſolutū dabis ita vt qui accipit non cenet. ¶ Itē ad tuſſim ⁊ ad eos de quibus deſperatur. Recipe erui ſextarium vnū yris ʒ.j. mellis diſcocti pond. j. hiſqꝫ omnibus in ſe permixtis dabis ieiuno pillulas .iij. ex melle inuolutas ⁊ veſpere ſimiliter. ¶ Item myrrā ſub lingua teneat ⁊ in ipſo momēto deſinit tuſſis. ¶ Itemqꝫ ad tuſſiz. Herbā marrubium ⁊ piperis grana .xxv. fabam fritam tunſam in vinum teres ⁊ cribrabis adiecto melle commiſcebis ⁊ vteris. ¶ Itē medicamentum ad tuſſim quod recipit ſandaracā lybanū medullam ceruinā tūdes aūt ſandaracā ⁊ lybanū ⁊ tēperabis cū medulla ceruina ⁊ facies trociſcos in modū oliue ⁊ mittes in teſtam cum carbonibꝰ ⁊ pones traiectoriū ſuꝑ teſtā ⁊ cooperies de mappa ⁊ os tenebis in traiectoriū ⁊ ſic fumū trahes. ¶ Itē bacharū lauri cū ſinapi ʒ.j. pipis .j. nuclei .j. amigdale amar̄ .j. mellis li .j. cū dimidia dabis cū ſucco fenogreci. ¶ Itē cataputie ad tuſſ. z veterē que faciūt ſtō: ſteliacis: diſſentericis: freneticis: epaticis: ſpleneticis. Recipiūt myrrā opiū ſtyracē ⁊ hec equalia. ¶ Itē cataputie ad tuſſim. ℞. opaſtyracis ⁊ opij ʒ.vj. iuſquiami .vj. myrre .iiij. coſti .iiij. croci. iiij. ſtyracis itē .ij. ⁊ hec de aqua fingis ad magnitudinē orobi maioris. dabiſqꝫ .vij. aut .ix. ¶ Ite beti- alias oxꝗ

con pulei ʒ.iiij. iſopi .iiij. piperis .iiij. colligis cū mel- bi.

le ⁊ dabis coclearia .ij. vel .iij. facit ⁊ ad ptyſicos. alias be-

heticos deñ .j. amei. ʒ.j. opij. deñ .iij. nuclei .iij. mel- thion .i. ſ[illegible]

lis cocti qd̄ ſufficit. ¶ Itē nuclei friti. ʒ.vj. cymini lium.

friti .j. piperis .j. ⁊ ſemis. vuue paſſe frite .v. que oīa colliges cū melle ⁊ vteris. ¶ Itē ad tuſſim ſedandā. Teſte coclee crude trite cū aque ciatis .iij. tepide ſorbent̄. ¶ Itēqꝫ coclee cū teſtis ſuis trite adiecto croco edunt̄. ¶ Urſinū quoqꝫ fel ꝑmixtū cum melle. ¶ Saliue itē equi triduo potate ternis portionibꝰ ex aqua calida ſanant. ¶ Itēqꝫ ſorbitiūculā ex alica ſeuo caprino peruunctā dabis. ¶ Picēqꝫ liquidam in ouo iecurqꝫ lupi coctū eſui dabis.

¶ Ad tuſſientium antiquas ⁊ diuturnas valitudines. CAP. III.

Terebyntine. ʒ.j. butyri .j. mellis olei .j. oia ſimul cōmiſcebis: ⁊ in vnū corpus rediges primoqꝫ accipies coclearia .ij. dehic tria donec ſaneris. ¶ Itē ad ptyſicos. Amidalas purgatas nūero .xxj. piperis grana .xxxi. ſinapis coclearia .ij. tūdes ⁊ cribrabis. addeſqꝫ portionē mellis atici: ⁊ dabis mane ⁊ ſero coclearia ſingula. ¶ Itē ad tuſſiz cū multo defectu. Pinias reſuiatas ꝯfractas nūero .iij. lini ſeminis lib. j. graminis viridis faſciculū .j. pulei tātūdē. coques in vini ſextarijs .iij. ⁊ aq̄ celeſtis ſextario .j. ad dimidias colabis ⁊ adijcies mellis libr. ⁊ dabis coclearia terna.

¶ Oximel ad flegmata īcidēda. CAP. IIII.

Squille i carduo. ʒ.j. pullej .j. iſopi .j. origani .j. mittes in acetū ⁊ decoques ⁊ colabis: addeſqꝫ mellis duplū: ⁊ ad carbones lentos iterꝫ coques agitādo diligenter donec ſpiſſitudinē aquatioris mellis ſumat. Hūcqꝫ dabis ieiuno coclearia .ij. vel quantū volueris: ⁊ poſt cenā ſimiliter. ¶ Itē ad flegmata īcidēda ſalis cōis lib. j. ſalis amoniaci .ij. piperis cōis. ʒ.iij. piperis albi. iij. gingiberis .iij. folij .ij. ſpice vo nardi ſemi. radicis laſaris ſemi. amei ſemi. thymi ſemi. opij ſemis ſemi. petroſilini ſemiunc. aniſi ſemiunc. iſopi ſemiunc. origani ſemiunc. eruce ſeminis ſemiunc. miconis ſeminis friti ſemiunc. tūdes ⁊ cribrabis ⁊ vteris. ¶ Itē apozima ad incidēda flegmata. Coques anetū ſiccum ⁊ radices apij in aqua cui aque ad moduz potōis calide addes oximelis ſimplicis coclear .j. ⁊ bibes ieiunus per triduum ⁊ cum volueris. ¶ Item codiorobū ad purgāda flegmata. Piperis ʒ.j. petroſilini .j. maſtici deñ .j. erui rubei. ʒ.iij. yris .ij. iſopi ij. nuclei .iiij. folioꝝ rute viridis .ij. mellis pōd. iiij. dabiſqꝫ ieiuno coclearia ſingula vel bis ꝑ cā ſeu viribꝰ. ¶ Item ad flegmata incidēda. yſis ſemiunc. iſopi

deñ.vj.mellis cytarchũ dimidium ſimul coques in aque ſextario.j.⁊ ſemis.ita vt ſextari⁹ remaneat po‑ſtea collabis:⁊ accipies mane ⁊ ſero coclearia ſingula. ¶ Itẽ elecma ad hec ⁊ ad ptyſicos. Erui infuſi ⁊ in vmbra ſiccati tũdes ⁊ cribrabis.℥.ij. ſeſame.j. yris ſemiunc.mellis deſpumati qð ſufficit. ¶ Itez oxiporiũ ad hec. Mellis heminã.j.aceti quartariũ. rute viridis faſciculũ.j.cymini coclear vnũ piperis gña.xx.nitri deñ.vj. ¶ Itẽ epitima ad pectoris flegmata reſoluẽda. Butyrũ:larycẽ:yrinũ: medullaz ceruinã:lini ſemen:fenogrecũ:cerã adipẽ anſerinũ. oĩa equis põderibus mittes:adipẽ tãtum duplum mittes. ¶ Itẽ epithima ad hec Butyri.℥.ij. adipis anſerini.ij.iſopi ceroti.ij.olei anetini.iij.medulle ceruine.ij.cere.iiij. ¶ Itẽ ad flegmata. Paſtinace ſeminis.℥.j.melonũ ſeminis.ij.teres ⁊ cribrabis ⁊ cum melle deſpumato ꝑmiſcebis:⁊ dabis coclear vnũ vel duo. ¶ Itẽ elecma ad hec ⁊ ad pthyſicos.

Erui.i. orobi. Seſame.℥.ij.erui.ij. yris.ij. mellis deſpumati qð ſufficit. ¶ Itẽ ad eos qui purulẽta expuunt vel q apoſtema habent. Laricẽ:butyrum:eruuz ⁊ mel ad carbones vnũ corpus efficies:⁊ dabis coclearia ſingula vel terna ꝑ etatib⁹. Quidã vͦo ſuccũ marrubij addũt qui flegma ⁊ pus in pulmonib⁹ hñt ⁊ tuſſiũt.

¶ Ad ptyſicos. CAP. V.

TRadit̃ vtile eſſe Ptyſicis ⁊ longis languoribus morari in ſaltibus vbi pinus naſcit̃. Aquoſa vero ⁊ marina loca debent vitari. Proſuntqz ptyſicis cancri fluuiales in cibo ⁊ iure ſumpti. ¶ Viridis item lacerta decocta in vini ſextarijs tribus ad cyatũ vnuz redeat.exindeqz ſingula coclearia dabis ꝑ ſingulos dies.donec cõualeſcat. ¶ Itẽ ad pthyſicos poma capriſiſci nũero.xxj.cõbures ⁊ facies puluerẽ piperis grana.xx.⁊ vtrũqz melle deſpumato cõmiſcebis ⁊ dabis mane coclear vnũ ⁊ veſpere aliõ. ¶ Itẽqz ſuis femine lardũ manducat̃.herba paſte adipis itẽ recẽtis.℥.iij.in vini ciatis tribus decoquunt̃ ⁊ melle addito glutiunt̃. ¶ Itẽ pulmo vulturis combuſtus ſuꝑ ſarmẽta ⁊ in puluerẽ redactus ⁊ cũ florib⁹ roſe ⁊ croco equis partibus tritus cõmiſcet̃ ⁊ ĩ modũ dimidij coclearis cum vini potione bibitur ſero ⁊ media nocte ⁊ ante lucem. Si autem febriunt:in aqua calida hocqz ⁊ ad ſanguinis reiectionem facit. ¶ Item thus maſculum teres bene ⁊ addes Sandarace tantundem: ⁊ teres poſtea medullam ceruinam. Similiter ex his trociſcos factos longos ſeruabis in charta ⁊ cum opus fuerit facies carbones de vite valida ⁊ extingues:⁊ vnum carbonem excauabis quantum poſſit recipere medicamenti. Pillulamqz vt modum ciceris maioris formabis: ⁊ hũc rurſum accendes:⁊ pillulaz ſuppones traiectoriũqz operies circũdato lintheo vt tot⁹ fum⁹ ĩtroducat̃. Cũ vͦo reſpirat̃ voluerit. ac tuſſirẽ coepit digito claudat hocqz ter faciat ſingulas pillulas ſingulis imponendo carbonibus:hoc ⁊ ad tuſſim ⁊ ad reiectionẽ ſanguinis facit. ¶ Itẽ dragantũ album tenerũ eliges ⁊ infundes in careno optĩo biduo vel triduo poſtea teres diligẽter.⁊ addes mellis attici quãtũ ſufficit poſt meridiẽ. ¶ Itẽ ad ptyſicos vel ad eos qui purulẽta expuunt.ad eruptionẽ ſanguinis ⁊ tuſſim veterẽ hoc medicamẽtum bene facit. Opij denarius vnus aqua exigua diluit̃:⁊ cum aluminis ſciſſi triti puluere ſex miſcet̃:⁊ fiunt globuli ciceris amplitudine.dãturqz ieiuno quaterni vel quini. ¶ Itez ad ſecãdum reuma ptyſicoꝝ tẽporaliũ. Aniſi.ʒ.j.apij ſeminis vnã.petroſilini vnã.myrre trogoditis denarios duodeciz.piperis albi ſex.ſpice nardi vnũ mellis deſpumati quãtum ſufficit dabiſqz ĩ modũ auellane cũ aqua calida. ¶ Itẽ antidotum ptyſicis incõparabile. Piperis deñ.tres.myrre vnus. opoponacis.j.thuris maſculi vnus.opij vnus gingiberis vnus.laſaris dimidius.rute ſicce.℥.j.abrotani vna. naſcici vna.puleij ſemiuncia.mellis optimi deſpumati ſextarius vnus.vini aminei quartarius .papaueris quoqz triti ⁊ excocti hinc ptyſicis ꝓpinare ꝑ deſſe memorat̃. ¶ Itẽ antidotum ad ptyſicos. ℞. piperis albi.ʒ.j.cardamomi vnã.opij vnã.iuſquiami.℥.j.myrre denariũ vnũ.clauci cretici dñarios.vj croci tres.ſulphuris viui ſemiunciã gẽtiane deñ.vj ex quib⁹ que debẽt tundi tundant̃:⁊ que teri terãtur.⁊ cribrata vniuerſa cũ melle attico quãtum ſufficit cõmiſcebis.ita vt ſpiſſitudinẽ in modũ emplaſtri efficias.hoc denuo in mortario teres : ⁊ ĩ vitro repones. Dabis aũt magnitudine Bacche lauri nõ plures ex aqua calida cũ dormitũ vadit:ne aliquem ſupſumat humorẽ. ¶ Itẽ ad ptyſicos. Carnes aſini ex iure reſumpte ptyſicis ꝓſunt.ſuis femine cineres ex paſſo ꝓpinant̃. Inueniqz iã deſperatũ ptyſicum ſanatũ hoc modo. Radicis decoctio in punici mali cortice mixte ex aque cyatho.j.⁊ lactis menſura quotidie ſumptum data profuit.

als narciſci. als carnes.

¶ Ad ſynthesim. CAP. VI.

SYnthẽſis quoqz nec periculo nec facie ptyſi diſſimilis morbus eſt:cui ſic medet̃. Alice cyathi.iij.ĩ paſſi ſexta.j.⁊ aq̃ ſextarijs.vj.cõijciũtur ⁊ ſenſim coquũtur:donec aqua cõſumat̃:tũc ſuffundũt lactis ouilis ac caprini ſextariũ:quod ſeruefactũ in vſu ſorbitionis accipit̃ quoqz ꝑ ſe primis diebus curationis vtũtur.ꝓcedẽtibus diebus ⁊ mel adijciũt ⁊ vtiliſſimũ putãt eos ĩ aqua marina lauari. ¶ Itẽ oxipriũ ad ſynthesim vel ad tuſſim qð cõficitur ſic. Pipere albo.℥.j.gingibere.ij.petroſilino.ij.libiſtico.ʒ.vj factũ puluerẽ cum melle deſpumato ꝑ dies octo in ſole teres:⁊ hinc ieiunus coclear vnum accipies.

¶ Ad ſanguinẽ excreãtes ⁊ ptyſicos effectos. CAP. VII.

POrri ſectiui ſuccũ cum lacte mulieris ſi parũ cyathos.ij.ieiuno dabis tepefactũ. ¶ Itẽ ad emoptoicos. Seminis caulium deñ.iij.myrre.ij.picis optime.ij.

teres

teres diligēter. ⁊ cribrabis dabis febricitātib cū aqua ſanis vō cū ſtyptico vino coclear plenū. Sed dieb⁹ ipſis cerebellū porcoꝝ comedat ⁊ daptylos. Panem aūt modicū micatū cū ipſis cerebellis accipiat. ¶ Itē gnqꝫ crudoꝝ ouoꝝ luthea ī vini hemina propinant̄. ¶ Prodeſt itē aquā bibere ī qua cytonia decocta ſunt. ¶ Itēqꝫ ſpōgie apbre cinis cū porri ſectiui ſucco ſorbet̄. Sāguinē nihilominꝰ excreātibꝰ herbe ſeneciōis ſuccū ad cbyatū vnū potui datus ſanguinē ſiſtit. ¶ Itēqꝫ ſāguinē excreātes marrubij ꝯtriti ī vini cyathis quattuor calicē vnū ieiuni bibāt. ¶ Itē ſanguinē ꝑ os q iactat̄ vel pus. Betonice deñ. nouē. ⁊ lactis caprni recētis cyathos tres bibat ꝑ triduū ⁊ ꝯtinuo sanꝰ erit. ¶ Itē ad emoptoicos. Porri ſectiui ſucci coclearia .ij. plantaginis maioris ſucci .ij. ſucci reumice .ij. aceti acri coclearia .iij. oīa ꝑmixta ꝑ triduum dabis. ¶ Itē ad eos q pus expuūt. Lini ſeminis deñ .ij. gūmi veteris cyathos ſex. picis trite ⁊ cribrate deñ .iiij. abrotani triti ⁊ cribrati .ij. amigdalas amaras nūero .xv. thuris maſculi deñ .x. reſine therebyntine .j. galbani .ij. mellis attici ꝑ modo oīaqꝫ ſimul ꝯmiſcebis donec ad craſſitudinē veniāt ⁊ dabis ad māducandū. ¶ Itē ad emoptoicos. Fenogrecū purgabis diligent̄. ⁊ in cacabo nouo feruere facies ⁊ primo feruore effundes: ſed nō totū. poſtea addes aquā ⁊ ferueat vſqꝫ dū excoquat̄. Poſtea colabis ⁊ mittes marrubium album nuces pineas puleiū: eruū: ⁊ camephitin vt totū ī ſe ferueat. diebuſqꝫ. vi. bibēdū dabis. ¶ Itē trociſci ad emoptoicos. ℞. ypociſti balauſti citini añ. ℥. j. omphatij. ʒ. iij. gūmi. j. aque celeſtis qd̄ ſufficit ad faciēdum trociſcos. Habeatqꝫ troſciſcus deñ .iij. febricitātibꝰ cū aqua calida: ſanis vō cū vino. ¶ Itē trociſcus diacātes ad emoptoicos. ℞. acātis. ʒ. vj. ypociſty. vi. lycij. indici. iiij. opij. iiij. balauſtij. iiij. myrre. ij. reupōtici. iiij. accipit hic roſaꝫ aut myrtū coques cum ſapa omnia ⁊ facies trociſcos habentes. ʒ. j. ⁊ dabis cum ſapa cyatos .ij. ¶ Item trociſcus emoptoicis optimus. ℞. libani roris ſyriaci ypociſti: coralli ana. ℥. j. tundes teres ⁊ cribrabis omniaqꝫ ſimul miſcebis ⁊ facies trociſcos habentes. ʒ. j. dabiſqꝫ cum oxicrate.

Oxicratū ē acetū aq̄ mixtū.

¶ Ad ſanguinem reijcientes. CAP. VIII.

Uſgami ſeminis. ʒ. vj. lini ſeminis. aneti ſeminis. ſtyriacis. dauci cretici. croci añ. ʒ. iiij. opij purgati ⁊ caſtorij ana. iij. myrre. ij. mādragore. iiij. piperis. viij. oīa teres diligent̄. addiſqꝫ mellis optimi qd̄ ſufficit ſimul miſcebis ⁊ dabis. ¶ Itē rubi ī q̄ mora naſcūt̄ caules teneri tūdunt̄ ⁊ ex his ſuccꝰ exꝓmit̄ q in ſole ad craſſitudinē mellis ſiccat̄. hic hauſtus ſanguineꝫ efficaciſſime claudit. ¶ Itēqꝫ ruboꝝ cauliculi ex vino auſtero decocti edunt̄. idqꝫ vinū ſumit̄. ¶ Itē ſimphiti radicis nocte ſub cinere raſe ⁊ trite. ℥. ij. maſticis apbre. j. nuclei pinei. j. piperis. gña. xxi. trita melle ꝺſpumato miſcebis ⁊ ſuperadijcies betōice herbe tūſe pulueris. ℥. ij. ⁊ ex eo mane ⁊ ſero dabis coclearia .ij. ¶ Itēqꝫ fimū caprinū tritū in puluerē vel ipſuꝫ fimū recētē in lacte caprino dabis bibere. ¶ Itē herbe ſerpilli mōtane ſice ⁊ tūſe puluis deñ. xij. ⁊ cū vino potui datus ſanguinē ſiſtit. ¶ Itē caprifici folia ſiue radices ī cīerē redacta. ⁊ ad deñ. xij. ī vini cyathis tribꝰ potui data ēt ⁊ diſſētericis faciūt. ¶ Itē ſulphuris viui deñ. iij. ī ouo crudo ſorbeat.

Caprificus .i. ficꝰ agreſtis.

¶ Itēqꝫ feniculi folia trita ⁊ cū aceto mixta pectori appōas ac potui des mirifice iuuāt. ¶ Pulmo itē vulturis in ſarmētis vitis ꝯbuſtus ⁊ in puluerē redactus ⁊ cū floribꝰ roſe ⁊ croco eqs pōderibꝰ tritus in modū dimidij coclearis cū vini potiōe bibit̄. ſero ⁊ media nocte ⁊ ante lucē febricitātibuſqꝫ cū aq̄ calida accipiāt. hoc ēt ptyſicos mire ſanat. ¶ Itē ſanguinē reijciētibꝰ q de alto ceciderūt. Verbaſci radicis cortices ī ligno tūſos admixto vino dabis bibere facitqꝫ iumēto rupto ea potio ꝑ cornu dat̄. facitqꝫ ad eos q aliqd̄ interiꝰ rūperit. ¶ Itēqꝫ ei q ex alto ꝓcipitatꝰ ſanguinē vomit. Millefoliū ex aceto bibēdū dabis. ¶ Itē ad reiectā ſanguinis grauit̄ tuſſiētibꝰ. Erui farie ſexta. j. ꝓris lib. j. axūgie veteris qd̄ ſufficit ex vino teres ⁊ ieiuno dabis. ¶ Itē cornus ceruini cinis ī vino veteri potui dat̄. Coagulūꝫ aūt ceruinū vel leporinū ex aceto bibit̄. Et ſi purulēta expuunt̄ ouū crudū cū pari mēſura ſucci porri ſectiui ſorbent̄. ¶ Itēqꝫ coclee elixe terūt̄ ⁊ ex aqua bibunt̄. ¶ Iidēqꝫ coclee inlote ex aqua maris coquunt̄ ⁊ ita deuorant̄. Coclee rurſus cū teſtis ſuis trite addito croco edunt̄. ¶ Itē porri capitati ſuccū cū faria thuris ſorbebis. ¶ Farinā itē qua charte glutināt̄ calidā ī modū ſorbitōis ſumes. ¶ Itēqꝫ aqua ī qua roſa ⁊ ruta ⁊ iſopū decocta ſunt vino miſcebis ⁊ ita potui propinabis. ¶ Marrubij quoqꝫ ſcopas cū pane ꝺcoq̄s: eaſqꝫ ex aqua bibes. ¶ Itē vue ī vinaceis ſeruate faciūt excreātibꝰ ſanguinem. ¶ Oleaſtri itē folia ꝺcoquunt̄ ex melle dātūrqꝫ coclearia .iij. palme q̄qꝫ thebaice comedunt̄. ¶ Itēqꝫ citonia matura cruda deuorant̄. ¶ Nuclei rurſus amigdalaꝝ cum anulo alīs amilo ⁊ mentaſtro eduntur. ¶ Item ſemen vrtice vel myrti contritum in vino bibes. ¶ Gūmi item optimum cum vino reſolues ⁊ dabis: ac ſi fieri poteſt gūmi ex amigdalis ſit. ¶ Itemqꝫ hedini ſanguinis recentis tres cyathos cum pari menſura aceti feruentis potui dabis. Bubulinus quoqꝫ ſanguis cum modico aceto ſumptus iuuat.

¶ Ad eos qui ſanguinem de ſtomacho vel vena ſatis emittunt. CAP. IX.

Gummi alexandrinū teres diligēter ⁊ facies puluerē moliſſimū ⁊ ex hoc coclear plenū mittes in puſcā megelitā ⁊ bibes ſed de ipſo puluere mittes in orizā ſiue in ſimilam ex lacte coctaꝫ ⁊ ſic māducabis. ¶ Itē gūmi optimū in ore ſoluat̄ ac ſic paulatim glutiatur multoqꝫ melius ſi in amigdalinum fuerit.

¶ Ad pulmones. CAP. X.

Feniculi ſucci cyathus .j. potui dat᷒ mi-
rifice pulmoni facit. nulluꝫq̃ ineſt peri-
culũ ẽt ſi febricitãti dat. ¶ Itẽqꝫ pẽta-
folij herbe ſuccus ad cyathos .iij. potui
datus vitia pulmonis emẽdat. ¶ Aceris itẽ arbo
ris ſuccus ad. ʒ .iij. ſepius ſumptus pulmonũ vlce-
ra ſanat. ¶ Itẽ cedriã integram decoques ⁊ ex ea
aqua in potum cyathos .ij. aſſidue dabis. Ea enim
pulmõibus vitiatis teterrimũ ſpũm emẽdat. ¶ Itẽ
lac cũ herbe cẽtaurie tuſe puluere quaſi cataplaſ-
ma factũ calidũqꝫ pectori ſiniſtro ſuppoſitũ p̱ dies
iiij. vitia pulmonũ ſanat. Lac vero quotidie bibet
cum herbe ſupraſcripte puluere ad deñ .ij. ¶ Itẽ
butyrum ex melle pari mẽſura decoques donec ru
ſum colorẽ trahat. reponeſqꝫ in pixide: ⁊ ieiuno li-
gulam plenã dabis ei qui pulmones vlceratos ha-
bet. ¶ Itẽqꝫ raſani ſucci cyathos .ij. paſſi cretici .iij
bene p̱mixtos tepidos dabis bibere. pulmões vitia
tos ſanat. ¶ Itẽ ad pulmonũ dolorẽ. Auctum ſic-
cum vetus teres atqꝫ cribrabis. Reſinã quoqꝫ mi-
ſcebis cum adipe veteri. ¶ Butyrũ ẽt ⁊ mel equa
li modo coqueſqꝫ vſqꝫ dum rubeus color ſit, repo-
nes in pixide: ⁊ inde mane ⁊ ſero ligulã edat cui vl
ceratus pulmo fuerit. idqꝫ reddet cũ ſanũ. ¶ Itẽ
ad eos qui pulmonum cauſa tuſſiunt vel flegmata
ſpiſſa cũ ſanguine mixta proijciunt. infundes pridie
dragãtum in aqua. ⁊ coques cum melle deſpuma-
to ac ſupmittes croci triti quãtum neceſſe fuerit, ⁊
ex hoc dabis mane ⁊ ſero coclear vnũ. ¶ Item ad
eos qui pulmonis vitio tuſſiunt. Squille põdo .v.
aceti optimi ſexta .x. pineas .iij. puleij faſciculos .iij.
coques ad tertias ⁊ colabis. addeſqꝫ mellis deſpu-
mati ſexta .ix. ⁊ iterũ coques vſqꝫ dum bene ſe com
miſceat. ⁊ accipies ad coclear p̱ viribus. ¶ Itẽ cor
ni maſculi. ʒ .j. eucinij ſpermatis .j. opoponacis. j.
citaperi .j. iſopi .j. ariſtologie rotũde .j. mellis q̃d ſuf-
ficit cõmiſcebis. dabiſqꝫ in modũ auellane maioris
cũ aque cyathis .iij. ¶ Itẽ ad vitia pulmonis. Co-
rij cedri exterioris lib. j. mellis .iij. vini aminei .j. pi-
peris. ʒ .j. gingiberis .ij. petroſilini .j. coques vero ce
dria in vino vſqꝫ dũ virtutẽ amittat. ⁊ vinũ ad dimi
dias redigatur: ⁊ ita mittes mel ad ſpiſſitudinẽ mel
lis ita vt agitando refrigeſcat: ⁊ ſuperinfundes in fic
cum: ⁊ terendo vnum corpus efficies: hoc facit ⁊
ſtomaticis.

¶ Ad ſuſpirium. CAP. XI.

Herbe ſauine deñ .ij. butyri. mellis. ʒ.
ij. cõficies electuariuꝫ ⁊ ieiuno dabis.
¶ Itemqꝫ raſani ſemẽ ⁊ ſulphur viuũ
pari portione trita ⁊ mellis admixta ie
iuno ad coclear dabis. aut radicis ſuccum cũ aqua
mulſa bibat. ¶ Item marrubiũ cuꝫ ſuis radicibus
tundes ⁊ ſuccum ex eo melle admixto equaliter co
ques ⁊ ex eo ſingulis diebus coclearia .ij. ſumes ſu
ſpirium aufert ⁊ concreta flegmata ex intimo pecto
re educit. ¶ Itẽqꝫ preſtat eadẽ herba ſicca in aqua
decocta ⁊ ſimiliter data. ¶ Itemqꝫ betonice herbe
pulueris denarios .ij. in nitro mellis vel oximellis
cyathis .iij. dati ſuſpirationes auferunt ⁊ omnia in-
teriora flegmata ſurſum euocant. ⁊ ſtomachũ pur-
gant ⁊ dolorem eius auferunt: ſi quotidie bibũtur.
¶ Idẽqꝫ facit eadẽ herba in aqua decocta ⁊ eadẽ
aqua in nitro mellis data. ¶ Itẽ mel ⁊ butyrum ſi-
mul decoques donec ſoluantur. deinde adijcies
aphronitruꝫ matronale ad dimidiũ ⁊ vteris. ¶ Itẽ
ariſtoloice rotunde radicis ſuccum ſiue puluerẽ ad
ij. deñ. in aque calide cyathis .ij. potui dabis ſuſpi-
ria ⁊ ſingultus emẽdant. ¶ Itemqꝫ ſuper carbo-
nes fimum ſiccum carbonibus incenſum pones ⁊
per traiectorium fumus eius ore ductus ſuſpirium
tollit. ¶ Roris itẽ marini viridis faſciculum bonũ
decoques in aqua cum .iij. caricis germanicis do-
nec fiat quaſi carenum indeqꝫ dabis matutino cali-
cẽ bonum. ⁊ ſi volueris ſimiliter poſt cenaꝫ. ¶ Itẽ
betonice ſicce pulueris. ʒ .j. ex aque calide cyathis
ij. bibat. ¶ Itẽ ad hoc ⁊ anhelitum. Cotomorũ ſuc
ci cyathos .iij. ex melle equali ſiue vino decoques.
Sumpti enim ſuſpirio laborantes releuãt ⁊ hydro
picos ac ſpleneticos factos. ¶ Cocta ſimiliter co-
tonea ⁊ tunſa ⁊ illinita vel in modum cataplaſmi im
poſita emẽdant. ¶ Item ſulphuris viui deñ .iij. in
ouo ſorbili accipiat: ita vt frigidis abſtineat. ¶ Itẽ
qꝫ aphronitri matronalis paſtillum .j. aut. ij. vel. iij.
cum mulſa bibat. Herba enim que in arborum la-
cuminis caniſqꝫ corticibus conſiſtit potata cito libe
rat. ¶ Fel quoqꝫ vrſinum in aqua calida dilutũ ie-
iunus bibat donec ſanetur quod celerrime ꝯquie-
ſcit. ¶ Item betonice deñ. viij. in cyathis .iij. mulſe
ieiuno dabis cum dormitum vadit. ¶ Item troci-
ſcus ad pomon hoc eſt ad ſuſpirium. ℞. ãmoniaci
triti. ʒ. viij. abrotani octo. caſtorij .iiij. omnibuſqꝫ tri-
tis facies trociſcos ⁊ dabis cum oximelle.

¶ Ad lateris dolorẽ ideſt pleureſim. CAP. XII

Rute ⁊ iunci radicuꝫ faſciculi ſinguli ⁊
piperis albi grana .ix. trita in vini cya-
this tribus ieiuno dabuntur. ¶ Item
qꝫ ſuccũ eruce viridis ad modũ potio-
nis. vel ſex grana piperis cuꝫ ſalis grano tepefacta
bibes: ⁊ tranſibit dolor. ¶ Itẽ ad lateris ⁊ iecino-
ris dolorẽ. Tolles coſti deñ .xij. eupatorij. xij. aloe
ſex. petroſilini .x. baccharum lauri .x. fenogreci quat
tuor. piperis .xij. ⁊ hec omnia in puluerẽ rediges ⁊
dabis ex eo coclear plenũ cum aqua calida ieiuno:
⁊ iaceat in ipſo latere. ¶ Itẽ ad pleureticos qui in
periculo ſunt melius facit. Piperis. ʒ .j. myrre tro
clitis deñ .iij. mellis attici lib. j. mel vo ⁊ piper co-
ques ſup lẽtos carbones donec paululũ ſpiſſet. po
ſtea depones: ⁊ ſic mittes tritã myrrã cum modico
melle diligenter ⁊ dabis vt glutiat coclearia duo.
¶ Item antidotum ad pleureticos quod mox do-
lorem minuit ad tortiones etiam que remanent ex

dolore colli ſpecialiter ⁊ ad omnes dolores frequẽter eo vtimur. ℞. caſtorij ſicci denarios .xviij. dauci cretici ſeminis .xviij. panacis radicis .xviij. iuſquiami albi nouẽ. opij thebaici nouẽ. Hec omnia tundes ⁊ cribrabis diligenter ac miſcebis melle optio deſpumato ⁊ repones in vaſe ſtagnato: ⁊ ex eo dabis quãtum eſt faba cappadocie cũ aqua calida potiones tres. ¶ Item epythima pleureticon dyapecanum. ℞. cere ʒ. nouem. olei ciprini lib. j. opoponacis. ʒ. ij. rute viridis ſex. ſulphuris viui duas. gutte amoniaci. iiij. ¶ Panacem vero ⁊ guttam cum vino veteri teres ⁊ ruta trita cõmiſcebis: ⁊ addes ſulphur tritum. deinde facto ceroto ꝑmiſcebis. ¶ Itẽ confectio pleuretica. ℞. iſopi ceroti. ʒ. vj. therebynthine ſex. cere ſex. ſolues autem ceram ⁊ therebynthinam iſopum cerotum ⁊ ſic admiſcebis yreos tũſum. ¶ Itẽ epythima pleureticon dyapecanuʒ. ℞. cere libram vnam. therebynthine. j. olei cyprini vnã opoponacis. ʒ. ij. rute viridis vnam ſulphuris viui duas. ¶ Item ad lateris dolorem. Stercus caprinum in ſilua inuẽtum reſolutum in aqua ⁊ ꝑcolatũ ac potui datum celeriter ⁊ efficaciter q̃uis vehemẽtiſſimum dolorem mitigat. ¶ Itemq̃ʒ tritum apri ſtercus ⁊ ad motum lateris dolorẽ ſanare certiſſimũ eſt. ¶ Item ad lateris dolorẽ qui reſpirare nõ poteſt. Fenugreci. ʒ. j. piperis denarios quattuor. croci duos in puluerẽ rediges ⁊ cõmiſcebis: dabiſq̃ʒ coclear plenum in potiõe: ſi febricitat dabis ex mulſa cyathum vnum ex aqua calida. ¶ Itemq̃ʒ coriãdri ſemen teres ⁊ cribrabis ⁊ cuʒ melle coques donec ſpiſſum fiat: ⁊ exide mane ac ſero coclearia tria dabis. ¶ Itemq̃ʒ rape denarios .xv. ex mulſe cyathis quattuor dabis per diem. ¶ Item ad eos qui lateris dolorem patiũtur ⁊ ſanguinem expuũt. Rapas tritas ex aqua: ⁊ lac caprinum dabis in die ieiuno ⁊ cum dormitum vadit. ¶ Item herbe ebuli radicem dũmodo ſine medulla ſit ex aqua calida bibat: ⁊ lumbricos eijcit. ¶ Item emplaſtrum ad lateris dolorem. Marrubiũ ⁊ ceram ⁊ oleum in vnũ conteres ⁊ panno illinies atq̃ʒ impones.

¶ De egritudinibus cordis. Trac. X.

¶ Ad cordis dolorem. CAP. I.

Betonice herbe ⁊ pulcij ⁊ nepete faſciculos ſingulos equali pondere cuʒ ſalis modico in vino veteri decoques ad medias ⁊ ex eo cyathos .ij. potui dabis ¶ Itemq̃ʒ ſupraſcriptaꝝ herbarum pulueris deñ. j. in vini cyathis .ij. ſimiliter bibat. ¶ In lacte item caprino naſturtium coques ⁊ ex eo dabis bibere. ¶ Item rubi folia trita pectori imponunť: ⁊ ſuccus eoꝝ bibiť. ¶ Itemq̃ʒ leporinus adeps cũ vino reſolut⁹ bibiť: ⁊ cor ei⁹ ſiccũ in puluerẽ tritũ cũ vino dať. ¶ Aculeas itẽ pini viridis diligẽter tectas cũ vino optimo bibas. ⁊ poſtea pinguib⁹ abſtineas ⁊ liberaberis. ¶ Itẽ ad cordis dolorẽ potio mirabiliſſima. ℞. piperis albi grana .xxvij. lauri bacchas .ix. nucleos .ix. rute ſicce faſciculos .ix. teſtam cucurbite ſiccam tritã penſantẽ lib. ij. Hec oĩa ſimul tundes ⁊ cribrabis ⁊ exĩde dabis coclear. j. in aqua calida ſtatim: enim liberat. Calculũq̃ʒ hec potio mirifice curat. ¶ Itẽq̃ʒ ad cordis dolorẽ ſiue pulſum. Cyminũ ethyopicũ cõmanducabis ⁊ ſuccũ eius gluties.

¶ Ad cordis pulſum. CAP. II.

Coſtũ panace ⁊ fenugrecũ equis põderibus in puluerẽ rediges: ⁊ cũ melle attico repones cõmixtum: ⁊ cũ opus fuerit coclear plenũ ieiunus cum aqua calida bibas ꝑ triduũ. ¶ Ariſtologiã item rotundã in puluerẽ rediges ⁊ ex eo deñ. iij. ex vino ꝑ triduũ bibes. ¶ Item cataplaſma ad cordis pulſum ac ſtomachi dolorẽ ſiue iecoris ⁊ ſplenis. ℞. maſtice tritum palmulas tritas ordei ⁊ frumenti farinam: vinuʒ vetus qd̄ ſufficit q̃ oĩa miſcebis ⁊ tepefactis illinies pannum ⁊ loco qui dolet appones. ¶ Item reuponticum ex vino veteri tritum ieiuno potui dabis.

¶ Ad ꝑcordiorum dolorem. CAP. III.

Vniuerſum ꝑcordia appellamus: que aliq̃ in plura diuidũt vocabula. vocantes mõ ſtomachũ. vbi in eã ſit interduʒ iecur. interdũ ꝑcordia. Hec cum ſe grauauerunt ꝑter duriſſimũ dolorẽ velociſſimã mortẽ ingerũt. ¶ His itaq̃ʒ caninus catulus lactens ſubinde apponiť in quẽ idẽ vitiũ tranſire conſtat: quo defuncto obrui moris eſt. ¶ Itẽ porri ſectiui ſuccũ cũ lacte mulieris pari potione in dolore ieiunus bibas. ¶ Ocimum itẽ tritum ⁊ impoſitũ ꝑcordijs ꝓdeſt. ¶ Itẽ lini ſeminis ſexta. j. ⁊ fenugreci. j. in aq̃ mulſe ſextario. j. decoques ⁊ calida impones pãno ſepiuſq̃ʒ ſuppones. Sed aliq̃ addunt feniculi farinam cũ pari mellis ficq̃ʒ decocta imponiť. ¶ Itẽq̃ʒ citonia cruda vel cocta ceroti modo pãno illiniunt ⁊ calefacta ꝑcordijs ſupimponũt. ¶ Radix itẽ acceris tũſa cum vino prodeſt. ¶ Itẽ ad ꝑcordiorum ⁊ iecoris dolorẽ. Leporis epar tritum ex vino ſiue ſicci pulois in aqua datus epatis ſimul dolorẽ ⁊ faſtidium aufert. ¶ Itẽ antidotũ ad hoc. ℞. coſtum gingiber fenugrecũ cyperum ⁊ piper pari potione: adiecto epaturio cũ melle deſpumato: qd̄ in vitreo vaſe repones. ⁊ exinde deñ. ij. dabis bibere in paſſo cretico cũ careno. ¶ Itẽ ad ꝑcordioꝝ dolorẽ. Bulbi triti ⁊ illiniti tumorẽ ꝑcordiorum curant: ⁊ vẽtrẽ molliunt. ¶ Lini itẽ ſemen deñ. pondere. feniculi quoq̃ʒ tantundẽ ex aqua mulſa decoctũ in pãno dũ adhuc calidum eſt ꝑcordijs impones. ¶ Item ad coctioneʒ. Iſopum cum oximelle ieiunus vel poſt cenam bibat. ¶ Itẽ laſaris vini modicum ex aque frigide ſex. iij. diluces: ⁊ dormitum eunti dabis bibere. ¶ Itẽ digeſtorium quod recipit mellis attici põde. j. betonice. ʒ. iiij. in vino hec ꝑmiſcebis ⁊ feruefacies. ⁊ cum refriguerit facies paſtillos nucis auel-

lane magnitudine ꝛ in cena manducabis. Si vo vẽter torquetur. Bette radices cum oleo coques ꝛ bibes. ¶ Itẽ ad eos quos linquit animus aut mẽs ꝛ alienãtur quibuſq; vertigines fiunt. Cocleas ſingulas cum ſua teſta tritas ex paſſi cyathis .iij. caleſacta potione per dies nouẽ dabis. Aliqui in eadẽ curatione dant per dies .v. in eadem paſſi mẽſura. prima die cocleã vnam. ſequẽti duas. tertio tres. quarto duas. quinto .j. Eademq; curatione ſuſpiria tolluntur. In his languoribus ſi febris nõ ſit: marina aqua lauari vtile eſt. ¶ Itẽ iecinori prodeſt in cibo viuaria porcelli modo maſſata ſtomachoq; medet᷑. ¶ Et item ſi fieri poteſt coclee aphricane in cibo ſumpte que coquunt᷑ intacte ex aqua. deinde ĩ primis torrẽtur tunc ex vino ꝛ garo edũtur impari numero. ſicq; etiaʒ ſtomachi dolori medẽtur. ¶ Proſunt item viue coclee ex aceto deuorate.

¶ Ad cardiacos. CAP. IIII.

Ruta ex aceto ꝛ melle cum farina ordeacea mixta ꝛ pectori impoſita emendat. ¶ Itemq; vinũ caleſactum ſpongie infuſum ꝛ mãme ſiniſtre impoſitũ ſudorem ſiſtit. ¶ Cornus item caprini ꝛ ceruini cinerẽ oleo myrtino ꝑmiſcebis: ꝛ ex hoc aduerſus ſudorẽ nimium corpus omne perungit᷑. ¶ Lactuce itẽ albe nomẽ eſt ſyris que trita ꝛ impoſita mãme ſiniſtre magnifice ſudorem minuit. ¶ Aqua quoq; potui datur ĩ qua holera diſcocta ſunt ſale addito. ¶ Itẽ rute faſciculus in roſaceo ꝛ aceto decoquit᷑ ꝛ adiecta aloes .ʒ .j. in olei ꝑunctione ſudorẽ ſiſtit. ¶ Radix itẽ ferule ex oleo ꝛ aceto ꝑuncte ſudorẽ minuit. ¶ Itẽ myrti ſemẽ cum polẽta ex vino mãme ſiniſtre ĩponit᷑. ¶ Itẽq; folia rubi in quo mora naſcuntur trita ꝑ ſe ĩponunt᷑. ¶ Succus quoq; moroꝝ rubi potui dat᷑. ¶ Puluis aũt ex myrta folijs teſtis ĩſperſus ſudorẽ ſiſtit. ¶ Lapillus ſimiliter q in ventriculo hyrũdinis ĩuenit᷑. ¶ Itẽq; ad eos q in ĩfirmitate nõ ſudant. Cucumeres ſiluaticos ĩcides in oleum ꝛ in ſolem pones in vaſe vitreo forti ne crepet ꝛ exinde vnges vt ſudet.

¶ Libri ſecundi. De medella egritudinum membrorum naturalium: generatiuorum: ꝛ extremoruʒ: Tractatus primus. De egritudinibus ſtomachi.

¶ Ad dolorem ſtomachi cuʒ accidia ꝛ nauſea ꝛ ad inflationem ꝛ defectionẽ. CAP. I.

Maſtice aphre abſynthij põtici ſuccũ. puleiũ ſic cũ pares portõẽs tritas ĩ vaſe vitreo ſuabis ꝛ dũ opus fuerit ſtomachũ nardo inunges ꝛ ſic puluerẽ ſparges ꝛ chartaʒ pones ꝛ ſuꝑ chartã lanã ꝛ faſcias. ¶ Itẽq; ĩ dolore ꝛ vitio ſtomachi. Calaſtico vẽtidiani ſepius ſtomachũ ꝯfricabis. ¶ Itẽ herbe betonice radicũ faſciculũ .j. verbene .j. agrimonie .j. coques in olla noua cũ aque ſextarijs .ix. ad tertias ꝛ exĩde ieiunus potionẽ mane vnã ꝛ ſero alterã bibat ꝑ dies .vij. vexatũ ſtomachũ releuat. ¶ Itẽ cõfectio. Rute ſemis coclear plenũ. ſalis montani tantũdem. ſulphuris viui ſimiliter. Hec omnia teres diligẽter ꝛ cũ vino miſcebis vt ſingulas potõẽs ꝑ triduũ ieiunus bibas. ¶ Itemq; terre malũ coctũ ꝛ tritum melle modico admixto coclear plenũ ieiunus mãduces accidiã tollit. ¶ Carnem itẽ vaccinã cũ aceto coctã ꝛ cõditã oleo: ſine: aneto: porro: mãduces ꝑ dies .vij. laſſum ſtomachũ ſubleuat. ¶ Itẽ ad dolorẽ ꝛ faſtidiũ ſtomachi qui nec cibo nec potu iuuat᷑ ructus quoq; amaros patit᷑. Cãtauric .j. fellis terre cõteres lib .j. ex aque calide ciathis quattuor. dabiſq; ieiuno bibẽdum ꝑ triduũ diſcutit᷑ ĩfirmitas. ¶ Itẽ fomẽtũ ad dolorẽ ſtomachi. Abſynthij faſciculũ .j. aneti .j. maſtice ſemiunc. nardi celtici ſemiunc. ſtoracis tantundẽ. olei pond .iiij. melum vel citoniuʒ viride vini veteris hemina. omnia hec infuſa prius feruefacies ꝛ poſtea fouebis. ¶ Itẽ ad dolorẽ ſtomachi quo in modũ epytimi vti debeas. Citonij purgati crudi triti .ʒ .iiij. aloe triti .ij. maſtice aphre pulueris .j. daptilos pingues purgatos ꝛ tritos numero .v. His omnibus cõmixtis facies cerotuʒ de olei Camomillini .ʒ .ſex. ꝛ cere .iij ꝛ in hũc cerotũ mittes ſupraſcriptas ſpẽs ꝛ vteris. ¶ Itẽ ad inflationẽ ſtomachi ex qua defectus ꝛ anguſtia naſcit᷑ bulbũ cruduʒ in pila tũdes. hũc ĩ mortario in modũ ceroti teres addeſq; pulueris aluminis ſciſſi quãtũ ad ſubſtringẽdũ ſufficiat deinde pãnum ex eo illinitũ ꝛ tepefactũ ſtomacho ſuppones. ¶ Itẽq; ad ĩflationẽ ſtomachi. Rutã mãducabis. ¶ Itẽ potio ad vẽtoſitatẽ ſtomachi tollẽdam. Cecudaʒ: allium ꝛ lauri folia ſimul coques cuʒ aqua ꝛ bibes ieiunus ꝛ poſt cenã. ¶ Itẽq; enule pulueris coclear .j. ieiunus bibas in vino. ¶ Iteʒ epithima ad vẽtoſitatẽ ſtomachi. Melliloti .ʒ .iiij. fenugreci .iiij. coſti. cymini .j. apij ſemis .ij. cere .iij. olei .iiij. nardi .iiij. daptylorũ vino infuſoꝝ quãtũ ſufficit. ¶ Itẽ ad inflationẽ ſtomachi. Piperis deñ .ix. puleij ſex: liqua: ꝛ dabis coclearia .iij. mane ꝛ ſero. ¶ Itẽ toti apiʒanõ ad ſtomachi ĩflationẽ facit ꝛ ad pleureticos cere lib .j. rute viridis .j. ꝛ ſemis. adipis porcini .j. ꝛ ſemis. pituine .j. teres aũt rutã cũ adipe porcino ꝛ ſic mittes que ſoluta ſunt.

als Cicutam.

¶ Potio ad dolorem ſtomachi ſplenis ꝛ epatis. CAP. II.

Pipis .ʒ .iij. piretri ſemiunc. cyperi deñ. xviij. ſpice celtice .ʒ .j. oĩa ſeꝑatim macerant᷑ cribrãt᷑ atq; pẽſant᷑: ꝛ facti ex his pulueris dat᷑ ĩ potõẽ vini abſynthiaci coclear plenũ poſt curationẽ corꝑis ꝛ vnctionẽ: ita vt accipiat ĩ p̃o triduo ꝛ biduo ĩtermiſſo rurſuʒ accipiat biduo: iteꝝ ĩtermiſſa vna die accipiat duas partes coclear .j. poſt .j. ¶ Cataputie ad dolorẽ ſtomachi que

Catapu-tia.i.pillula. Eruuz.i. orobum.

chi que vētrē leuiter laxāt. ℞.aloe.ʒ.ij.gētiane.j.maſtice.j.facies ex his cataputias erui magnitudine ꝛ dabis ſcipiēs a.iij.vſq; ad.vij. ¶ Itē ad ſtomachi dolorē. Urticā ſummā ſemē habētē deme ꝛ diligēter laua ꝛ ex ea ſorbitionē facito bñ ꝯditā ſine pipere: vtiliſſime eñi ſumiſ ad omne genus valitudinis qꝺ in ſtomacho ꝑuenit: ac ſine dubio curabis: ꝛ vt breuiter explicemus quātū enī ꝯſtet de laude experimēti oēm librum poſſemus replere: hoc facias qꝺ infraſcriptū eſt. ¶ Feniculi radicis illa que deforis eſt tenera ſublata pond.j.ꝛ ſemis ꝑ triduū in aceto macerabis: tertia die decoques ipſas radices modicū colabiſq; ꝛ adiūges in ipſo aceto mellis ſexta. vnū: ita vt ſimul ferueat ipm mel cū aceto: ꝛ adijcito aloe ſemiunc. amei.ʒ.j.maſtice ſemiunc. aſari.j. oīa hec mixta ieiuno dabis coclearia tria: q; ſi inflatio ſtomachi: vel īteſtinoꝝ erit puleiū bibito vel māducato. ¶ Itē ad inflationes. Rute hortēſis modicū in potione ſarcillū mittes. ¶ Itēq; ad ſtomachi dolorē. Folia roſe.v.vel ſeptē aut certe.ix.cum piperis granis totidē trita ex aq̄ calida bibas. ¶ Itē ex nuce pinea grana numero.xx.purgata: ꝛ cyminuz qꝺ tribus digitis capere potueris cōteres bene in mortario additis aque frigide cyathis duobus: atq; earum rerū vncia dimidia dāda velociter ſanat.

¶ Ad calefaciēdum ſtomachum ꝛ anguſtias eius. CAP. III.

Ute: aneti: mēte: apij faſciculos ſingulos decoques ī aque calicibus tribus. ita vt ad vnū calicē redeat ꝛ eam aquā bibes. ¶ Itē ad defectionē ꝛ calefactionē ſtomachi vel nauſeam. Abſynthiū ꝛ anetum in aqua decoctū ad tertias accipias. detergit: calefacit ꝛ ꝯſolidat. ¶ Itē ad anguſtias ſtomachi. ¶ De melle oleo ꝛ vino farina ordei fenugreci meliloti: apij ſeminis ſanſuci camomille abſynthij ana.ʒ.ij. accipies ꝛ facies cataplaſma ꝛ vteris dieb⁹.v.ꝛ habebis horis ternis impoſitum. Bibas aūt ipſis diebus ieiun⁹ apozima radicū apij cū oximelle. Poſt cataplaſma aūt vteris epytimo hoc. ℞.aloe.ʒ.iij.pyreos.ij.apij ſeminis ſemiunciaz.nitri.j.baccharꝫ lauri iij.fenugreci.iij.ſanſuci.iij.cere ſemiunciā.mellis ꝑ oleo quātū ſufficit. Poſt epitima aūt bibat hierā artegē.ꝛ poſt aliquot dies bibat coſti coclearia ſingula interiecto biduo.

¶ Ad cōfortandum ſtomachum. CAP. IIII

Dittes ī. frixoriū ſape ſextariū ex ꝑte tertia ꝛ olei roſacci guttas.ij. vbi ceperit feruere florē fenugreci ꝛ lētis equali mēſura addes: qꝺ cū fuerit ſpiſſatū pones ſuper ſtōachū ꝑ triduū. ¶ Itē cataplaſma ad ſtomachū ꝯfortādū ꝛ ſtringēdū vētrē poſt fluxū ſiue poſt catarticū. Panē fermētatū mūdū coq;s ī vino veteri ſiculo ſi eſtas ē. ¶ Abſynthij herbe puluis ſimiſ coquiſ ꝛ īducto pāno oleo roſacco modico ꝛ manu ſuꝑlinito īpōes. hyeme vō abſynthiū ñ mittes ꝛ oleo cōi vteris. ¶ Itē ꝯfectio epythimi qꝺ ꝯfirmat ſtōachū. abſynthij ſucci.ʒ.j.olei nardini.vj.maſtice.iiij. cere.vj. ¶ Itē ꝯfectio ruſticon ad confortāduz ſtōachū ad nauſeā ꝛ ad ventrē ſtringēdū que in modū epythimi cōficiſ. ℞. daptilos minores nūero.xx.infuſos in vino veteri ꝛ tritos polente.ʒ.tres maſtice ij.abſinthij.j.ladani.ij.ſtyracis.iij. Si aūt colicus ē addes meliloti.ʒ.ij.roſe ſicce.j.omphatij.j.olei lētiſcini quod ſufficit.

¶ Ad digeſtionem ſtomachi. CAP. V.

Aneti ſemen cum origano ꝛ piper equali portione in puluerem rediges: Accipieſq; inde deñ.ij.ī vini cyathis tribus. Eſt enim magnificū. ¶ Itez ad hoc oxiporium: dyaciminos. Piper cyminū ꝛ rutam ſiccam in puluerem redacta cōmiſcebis: ꝛ cum oximelle ꝺſpumato. temperabis ꝛ in dolio recondes: ꝛ ieiun⁹ mane coclearia ſingula accipies. ¶ Item oxiporiū qꝺ facit ad digeſtionem malaxat ventrem. inflationem tollit facit ꝛ ad collum. ℞.cymini ethiopici.vncias.ij.rute viridis ſemi.piperis albi deñ.ix.petroſilini autonici.vj.gingiberis nō permiſi ſemi.nitri rubicundi ſex mellis quantuz ſufficit. Hec omnia vero excepta ruta tunduntſ in aceto tantum quantum poſſit a puluere bibi die vna: alia vero die teriſ ruta viridis diligenter ꝛ in mortario cum melle miſcetur: ꝛ ſic ſpecieſq; que infuſe ſunt cōmiſcentur: Accipiet autem coclear plenum ante prandiū ꝛ poſt prādium. ¶ Item ad hec Leuiſtici ſemi.gingiberis ſemiunc.piperis albi.j.ſylini deñ.iij. laſaris radicis. iij. ¶ Item digeſtorium membrorum optimuz. ℞. leuiſtici deñ.iiij.gingiberis.j.petroſilini.iij. piperis albi.j.cymini.j.careni ſexta.j. Hec omnia tunſa ꝛ trita miſcebis cum paſſo ſupraſcripto. ¶ Item cataputie ad digeſtionē. Abſinthij ꝛ yris equalia cum melle colliges ꝛ dabis in lecto ſm virtutem. ¶ Itē ad ſtomachū purgādū ꝛ ad vētrē molliēdum. Cymas de ſambuco elixabis ꝛ manducabis cum impenſa ſecundum vires.

¶ Ad faſtidiū ſtōi ꝛ ad Carbunculū. CAP. VI.

Cyminuz ſyriacum bonū in aceto infuſum ſucciccabis: ꝛ teres in mortario: nucleos quoq; infuſos: tydartum: feniculi ſemen ꝛ aneti coclearia terna ſimul teres diligēter. addeſq; piperis coclearia.v.ꝛ rute foliorꝫ.vij.ꝛ mellis deſpumati optimi lib.j. oīa ſimul cōteres ꝛ ſuꝑaddes acetū: eſtimabiſq; vt ſit in modum ſinapis mediocriter tꝑati ꝛ repones in doliolo vitreo ꝛ exinde cum pane vel qbus volueris cibis vteris. Et ſi cū coclearī ſorbeas multum ꝓdeſt. Si aūt ſuꝑ ipm in acetabulo liquamis coclear.j.melius ſapit ꝛ hoc nō ſolū in prādio vteris: ſed ꝛ in cena. Res enī ē optia: q̄ nō ſolū ad faſtidiū facit. verū ēt corꝑi ꝓdeſt. ¶ Itē ad hoc oxiporiū. ℞.piperis albi ſemi.phu.ſemi.aſari deñ.iij.gigiberis.ʒ.j.mellis libr.ij.ꝛ ſemis. vini phalerni ſexta.ij.ſucci cedri alias ſu.

acerbi decintus lib.j.mel vero ⁊ ſuccũ ⁊ vinũ coques ſimul donec mellis ſpiſſitudinẽ ſumat ⁊ tũc ſpẽs tũſas ⁊ cribratas admiſcebis ⁊ vteris coclear plenũ ieiunus. ¶ Itẽ ad faſtidiũ. Intubũ ſyluaticũ crudũ ſiue ex aqua decoctũ cũ aceto edat. faſtidium tollit. ¶ Itẽ ad faſtidiũ ⁊ marcorẽ ſtomachi. In muſti ex vuis albis ſexta.vj.mittunt citonia quinqꝫ nõ purgata ⁊ totidẽ mala punica addituriqꝫ ſucci ſorbarũ: roriſqꝫ ſyriaci ſexta.j.croci ſemiuncia.fici ſex.q̃ omnia ad craſſitudinẽ mellis coquũtur: ſeruãturqꝫ ĩ vaſe vitreo atqꝫ de ligula ſumit. ¶ Itẽ porri capitati excocti ⁊ ĩ cibo ſumpti cyathus ꝓdeſt ſtomacho laboranti. ¶ Itẽ antidotum ad faſtidiũ ſtomachi ⁊ marcorẽ ⁊ dolorẽ colli. ℞.apij ſeminis.ʒ.vi.petroſilini deñ.tres ſpice nardi.ʒ.iiij.myrre.iiij.ſcini quattuor.piperis longi ſex.piperis albi.quinqꝫ.que omnia ſimul terũtur.deinde ſuffundit mellis greci deſpumati qꝺ ſufficit in vaſe ſeruat vitreo dat a balneo in potione mulſi mixti ex aqua calida ad ʒ.ij.

¶ Itẽ ad eos qui ex egrimonijs faſtidiũ patiunt. Bettõice pulueris denarios.vj.ex aque mulſe cyathis tribus bibãt aut ſeptẽ aut nouẽ.diebus ieiuni vt facile coquãtur. ¶ Itẽ Bettonice pulueris.℥.ſ.in melle raſo decoquito donec obdureſcat.facitoqꝫ exinde paſtillos quattuor ⁊ cum aque calide cyathis duobus bibant poſt cenã. ¶ Itẽ ad carbũculum ſtomachi lẽticulas cẽtum crudas comedas.

¶ Itemqꝫ aceti acri coclearia tria cũ dormitum vadis accipias. ¶ Aque itẽ calide ſalſe vel qnqꝫ hauſtus bibas. ¶ Oui rurſum duri medium arſuꝫ cũ dormitum vadis mãducabis. ¶ Itemqꝫ bettonice poli denariũ vnuꝫ cum aque cyathis duob⁹ bibes.

¶ Puluis ad tẽſuram ſtomachi vel ad defectioneꝫ ſiue vomitum. CAP. VII.

Baccharum lauri denarios.iiij.cymini tres.roris marini.iij.puleij tres.abſynthij tres.maſtice duos: panis vſtulati.xvj.hec omnia in puluerẽ rediges: ⁊ per unges ſtomachũ melle calido. ¶ Itẽ ad eos qui cibum nõ cõtinent. Sempuiuã herbã tritã in vini auſteri cyatho vno ieiuno ⁊ poſt cenam potui dabis.

¶ Itẽ ad ſtomachi ſolutionẽ qui cibum non cõtinet. Glutem taurinũ ex aqua reſolutũ ⁊ ĩ ceroti modũ charte inductũ ꝑcordijs imponit. ¶ Item ad ſtomachũ qui cibũ nõ ꝯtinet. Feniculi ſucci ꝑtes.ij. ⁊ mellis ꝑtẽ.j.decoqꝫs donec ſuccus in mellis ſpiſſitudinẽ redeat. ⁊ inde dabis ieiuno coclear.j.nauſeã ẽt ſtrigit: ⁊ pulmonũ ac iecoris vitia ſanat. ¶ Itẽ abſynthiũ modicũ ĩ aq̃ ꝺcoctũ ⁊ ad cyathos.ij.potui datũ nauſeã reſtrigit. Si vo tã ꝯcita ſit vt ꝯtineri nõ poſſit. Eruce ramuſculos.iij.vl.iiij.cũ mali granati ſucco contritos ad ſorbẽdum dabis ſtatimqꝫ ſedat.

¶ Ad ſingultũ ⁊ vomitũ. CAP. VIII.

Cente cacumina cuꝫ ſucco mali granati trita ⁊ potui data reſtringũt. ¶ Itemqꝫ ꝯtra ſingultos. Unges ſtomachũ melle aut oleo nardino ⁊ ſuꝑ ſparges ſcopas cypreſſi in teſta oui calefactas. deinde pones lanã ſuꝑ ſumũ tẽta calidam ⁊ faſcias. ¶ Itẽ epythima ad nauſeã ꝯſtringẽdaꝫ. ℞. maſtice ʒ.j.nardi.ij.adipis anſerini vel pullini.ij.cere punice liquate.ij.croci.j.hec in ſtagnato vaſe coques ⁊ in mortariũ vbi crocus tritus fuerit mittes ⁊ cõmixta in ſtomachũ mittes. ¶ Itẽ ad ſtringẽdos vomitus. vel ad eos qui eſcas nõ digerunt ẽt febre digeſta cataplaſma ſic facies. Siliginẽ pridie in aq̃ recẽti ĩfundes: ⁊ alia die herbam abſynthij in mortario teres ⁊ ſuꝑ pulpam ſiligine expreſſa de aqua mittes: quã ſimul cum herba abſynthij teres: adijcieſqꝫ aque cyathũ.j. ⁊ mittes in ſartaginẽ ita vt bene decoquatur atqꝫ induces pãno ⁊ calẽtẽ ſtomacho ĩpones: ita vt vtatur horis tribus vel quattuor. poſtmodũ tolles ⁊ floccũ lane tepidũ ſiccum ĩpones ſtomacho: ⁊ ſic facies. ¶ Itẽ ad eos qui cibuꝫ cõtinere nõ poſſunt ⁊ eijciunt. bettonice deñ.ij.mellis decocti qꝺ ſufficiat paſtillos facito. ⁊ ex his paſtillum.j.glutiat ex aque calide cyathis.ij. ¶ Item ad vomitũ reſtringẽdũ. Maſtice.℥.ſ. cymini deñ.j.hec oĩa ſepatĩ trita poſtea vua paſſa ĩnucleata ꝑmiſces ⁊ litheo ĩductũ ſtõacho ſuppões. ¶ Itẽ camephitis herbã mẽſe iunio collectã ⁊ tritã ſiue coctã ſi ſebricitet ex aq̃ calida. ſi ñ ſebricitet ex vino dabis.

¶ Ad ardorẽ ſtomachi ⁊ ſitim. CAP. IX.

Aqua tepida cũ oleo optĩo mixta ⁊ data bibẽ ſitim ꝯpeſcit. ¶ Itẽ aq̃ vbi capitella papaueris fuerũt ꝺcocta potui datur. ¶ Itẽ corticẽ ꝺ tremulo ⁊ abſynthiũ viridẽ vl ſiccũ coqꝫs ĩ aqua vſqꝫ ad medietatẽ ⁊ dabis catamane.

¶ Ad ligulam ⁊ vomitum. CAP. X.

Thuris maſculi ⁊ maſtice equalia pondera trita cũ oui albore miſcebis ⁊ impones ⁊ triduo directum ſic eſſe ꝑmittes. Hoc enim ⁊ vomitum ſiſtit.

¶ De egritudinibus epatis. Trac. II.

¶ Ad epar. CAP. I.

Myrre.℥.j.aloes epatici.i.coſti.i.ſenugreci.i.omnia ĩ puluerẽ redacta ⁊ ĩ vino ꝑmixta ſeruabis ⁊ dabis ĩ careno coclear plenũ calefactũ ita vt ĩ ipo latẽ diutiſſime iaceat. ¶ Itẽ aſpalti.℥.i. coſti denarios tres.ſolii, ſcrypuli.iii.meliloti denarios tres.vini aphri ſextarium vnum tollitur. primumqꝫ alias ſpecies teres diligenter. poſtea adiecto aſpalto ſimul teres ⁊ bene commiſceantur. ſuperaddes vinum ⁊ ſimul miſcebis ⁊ in ampullam mittes ⁊ ex eo teres potiones facies ⁊ cum volueris accipere ieiunus in ſolatio calefactum accipies: ⁊ cum exieris in ipſo latere iaceas: ⁊ hoc per triduum facias. ¶ Item ſal amoniacum: aloe ⁊ piperis grana vndecim trita cum vino bibuntur. ¶ Itemqꝫ piper tritum ad coclear vnum ⁊ picem virginem ad coclear vnum commiſcebis ⁊ in vino veteri per triduum dabis. ¶ Sagacem itẽ lapidẽ accẽdes ⁊ in aqua calida extingues ⁊ añq̃ dormitũ vadat dabis ei bibere ꝑ triduũ ⁊ ſanabit. ¶ Trifolij itidẽ albi ſuccuꝫ cũ lacte vaccino

ſiue

ſiue cum vino ꝑ dies .iiij. potui dabis hocqȝ a dolo
re liberat. ¶ Itē violē ruſtice ſucci cyathos .ij. cū
melle modico ⁊ vini hemina calidos ꝑ piabis ꝑ tri
duū ſi qđ intus in epate malū eſt remediabiť ac ſa-
nať in quatriduo vbi miſeris q̄ etiam a medicis fue
rit deſperat⁹. ¶ Itē malue agreſtis ſucci cyathos
iiij. cū aque calide cyathis .ij. potui dabis ꝑ dies .iiij.
liberat ⁊ febrem auertit. ¶ Itemqȝ meliloti ſuccus
cum melle partis vnius decoctus ⁊ ſumptus dolo
res inhibet. ¶ Cyminum item mel ⁊ vinum crudū
teres diligēter dabiſqȝ bibere. ¶ Item lupinos co
ſtum gingiber ⁊ herba que dicitur laccar vnde ver-
miculate pelles tinguntur. Horum omnium pulue
rem ad coclearia ſingula miſcebis ⁊ exinde coclear
plenum hyeme incondita potione dabis. In eſtate
vero mane ⁊ ſero. Febricitantes autem in aqua cali
da accipiant. Si vero per tempus locus epatis fue
rit induratus ante potionem ita duritiam conuenit
emolliri vt proſit. Gutte āmoniaci. ℥ .ij. vel .iij. teres
⁊ cum aceto acerrimo miſcebis ⁊ mittes in ollā no
uam ⁊ ſuperaddes parum aceti. ⁊ tamdiu coques
donec ad ſpiſſitudinem mellis perueniat ⁊ exinde
perlinies loca dura ⁊ ſi ſtomachus fuerit dur⁹ plu-
rimum ei quoqȝ prodeſt ſuppones etiam chartam
puram atqȝ faſcias ſtatimqȝ tollet omnem duritiam
⁊ vinum ſanis nō bibat: ⁊ carnem manducet donec
ſanus fiat. ꝙ ſi habuerit pulſū viſcellatum edat. ſin
vero bucellas anctatas cū ſale ⁊ oleo porro ⁊ apio
coctas orizam atqȝ bene conditam ac piperatā. Le-
gumina vero alia nō manducet nec holera exceptis
porris ⁊ apio coctis vnde ⁊ vinum bibat. ¶ Item
pentaphili radix ex aqua decoquitur ⁊ ea aqua cum
vino mixta bibitur ſi febricitat qui accipit mulſa ex
aqua facta propinabitur. ¶ Item ad epar cōfectio
℞. ſucci coſti. ℥ .j. amomi .j. folij vnam ſtellas abſyn
thij paucas ſtercoris hedi lactentis pillulas .xlij. tun
des omnia veteri ſabateno calefacto. ¶ Itē potio
ad epar mirabilis. Amoniaci ſemiunč. in vini ſpani
hemina decoques in olla noua donec ſoluatur pi-
gmentum ⁊ remaneat potio in calice bono: deinde
colabis ⁊ in ampullam mittes quam ſuſpendes ad
noctem in aere ⁊ prima luce accipiat. ita tamen vt ni
hil accipiat ſed purum bibat: ⁊ iaceat in dextro late
re diutiſſime: atqȝ ita facies verni ⁊ autumni tempo
re. ¶ Item hedere bacchas collectas mēſe Janua
rio numero .xxv. ⁊ piperis tantūdem teres . ⁊ cū my
ra calida ieiuno dabis. ¶ Itē coſti ſemiunč. aloes
epatici. ℥ .j. maſtice .ij. eupatorij vnam. piperis duas
amomi ſemiunč. reupontici tantūdem aloe vero ⁊
maſtice ſimul tūdes cetera teres ⁊ cribrabis omnia:
⁊ cōmiſcebis ⁊ dabis coclearia ſingula cum ſucco
fenugreci decocti. Quartum vero ante die ſuccum
fenugreci īfundes: ⁊ adiecta aqua decoques ita vt
prima aqua ⁊ ſecunda abſumatur. tertia cum ꝯcepe
rit feruere addes faſciculum pulei ⁊ coques ipſum
qȝ ſuccū ſeruabis: ⁊ accipias ieiunus coclear .j. pu
ueris ſupraſcripti quotidie in ſucco tepefacto. ⁊ ſi
amarizauerit adijcies mellis coclear vnū. ſed poſt
ꝙ biberis tenſo brachio iaceas. ¶ Item fenugre-
cum purgatum vino veteri infundes donec intume
ſcat ⁊ iterum ſiccabis hocqȝ facies quotiens in die
potueris a menſe Junio vſqȝ ad Auguſtum. Po-
ſtea in puluerē molliſſimum rediges ⁊ addes pul-
ueris coſti tantundem dabiſqȝ ac ſimul miſcebis co
clear plenum in careno optimo ieiuno. ⁊ ſic iaceat.
¶ Item myrre aloe. coſti fenugreci ana. ℥ .j. tolles
omniumqȝ puluerem in vnum mittes: ⁊ dabis co-
clear plenum in careni calice pleno ⁊ calefacto ac ſu
periaceat. ¶ Item potio ad hec. ℞. bacchani. ℥ .j.
ſemiunč. piperis. ſemiunč. aloe. tundes hec ⁊ mol-
liſſime cribrabis accipieſqȝ coclear plenum in mel-
lis cyathis tribus. ¶ Item alia caules virides in
carbonibus combures ⁊ in puluerē rediges in cu
ius vnam vnciam: piperis ſemiunč. mittes ⁊ dabis
coclear vnum in mellis cyathis tribus. ¶ Itē cau
lium tyrſos ſiccos cinerem repones ⁊ cū opus fue
rit mittes coclear plenum cum piperis triti granis.
xj. in vini veteris calicem ac calefactum dabis bibe
re. Secunda vero die mittes piperis grana .ix. Ter
tia die octo. ¶ Item acori vnciam vnam amei vnā
in puluerem molliſſimum rediges dabiſqȝ coclear
vnum: ſanis incondito: febricitantibus cum melli-
crate. ¶ Item piperis albi folij coſti rute feminis:
ſpice: nardi: ſuccini ana. deñ. iiij. cōmiſcebis ⁊ cocle
ar vnum cum vini calice potione calefacta dabis bi
bere. ¶ Item fenugrecum cum vino ſtyptico in-
fundes: poſtea ad ſolem ſiccabis. hoc facies vel ſep
ties vel octies: ⁊ huius pulueris vncias quattuor.
piperis vnam eupatorij: folij: coſti: petroſilini: gen-
tiane: aniſi: amigdale amare: amei: ana: vnciam vnā.
Hec omnia ſigillatim teres ⁊ cribrabis: miſcebiſqȝ
ſimul ⁊ iterum teres ac dabis coclear vnum ieiuno
incondito. Febricitanti vero in calida aqua. ¶ Itē
bacchas lauri .v. piperis grana .xx. vel .xxx. teres mol
liſſime ⁊ mittes in calicem ⁊ poſtea vino veteri per
fundes ferrum candens ſuper calicem commiſcebiſ
qȝ ac ſi bibes ⁊ iacebis. ¶ Item aliud ad hec. In-
tyborum agreſtium ſucci: quem greci dicunt cyto
rinū potionē vnā colatā miſcebis cū potiōe ꝯdita: ⁊
addes pulueris coſti coclear .j. ⁊ piperis ḡna .x. da-
biſqȝ ieiuno bibere ⁊ iaceat ī latere horas .iij. vł .iiij.
¶ Itēqȝ laccar reupōticū ad deñ .ij. vel .iij. ⁊ ex eo
puluere coclear plenū ī vino hadriano dabis febri
citātibus vero in aqua calida ⁊ ſuperiaceāt. ¶ Itē
aloes epatici deñ .iij. folij .ij. in puluerem rediges ⁊
in aqua dabis ieiuno. modice tepefactum: ⁊ deam-
bulet quantū potuerit. Laueť ieiunus: accipiat ſane
mel: ⁊ intermiſſo triduo iterꝫ accipiat. hoc eniꝫ. ſple-
ni ē vtile. ¶ Itē ſilueſtris rute faſciculos tres in ol
lam nouā cōijcies ⁊ cū trib⁹ heminis aque ferueſa
cies: ⁊ poſtea adijcies mellis. ℥ tres ⁊ rurſum ſub-
ferueſacies ⁊ ꝑ triduū potui dabis. Hoc ⁊ iecoris

dolorē ſanat. ¶ Itē puluis ad epatis dolorem. ℞.
aloe. ʒ .i. pipis grana .xi. lupinos .xv. corticib⁹ ſuis
expoliatos torrebis ⁊ mittes p ſinglos coclearia ſin
gula p triduū ī potiōe ɔditi ⁊ calefacies ⁊ dabis po
tui. ¶ Itē piu⁹ acritule viridis ī vino optio trite ac
potui date cito pſūt. ¶ Saliuā itē eq quē tuſſis īto
lerabilis vexat ex aq̄ calida p triduū bibat. Hoc enī
potione quis eger ſit ſanabit. ¶ Itēq; ſolij. ʒ .j.
coſti ſemiunc. pipis gna .l. bacchas lauri .xxx. tūdes
⁊ cū ſucco intybi ſaluatici potionē maiorē p triduū
bibat ⁊ in ipſo latere iaceat. ¶ Itēq; p ſingulas po
tiones pulueris ptē tertiā accipiat. ¶ Itē ad epar
⁊ ad ſplen. Coſtū gentianā ariſtologias ambas bac
chas lauri ⁊ piper pari pōdere in puluerē redactas
ſeruabis ⁊ cū opus ſuerit dabis in vini veteris po-
tione. ¶ Potio itē ad epar. ℞. eupatorij. ʒ .ij. coſti.
ij. pipis .j. mellis qđ ſufficit. ¶ Itēq; ad epar ⁊ ad
renū dolorē ⁊ ad ſtomachi ībecillitatē. Cyperi. ʒ .j.
caſtorij .j. acori .j. Hec oīa tunſa ⁊ cribrata cū vino ⁊
melle dabis: febricitātibus vero cū mulſa coclearia
ſingula vel ſm vires. ¶ Ad epar itē palme ⁊ carice
ī aceto cocte comedunt optīeq; epar curāt. ¶ Itē
q; braſſice ſolia trita ⁊ in modū ceroti īpoſita p tri-
duū inueteratū epaticū ſanant. ¶ Betonice item
herbe ſicce puluis cū oleo ſparſus ⁊ in modū cata-
plaſmi calidi in pāno pectori ⁊ dextro lateri īpoſit⁹
quarto die ſanat. ⁊ ſi p os ſanguinē mittet. ¶ Item
ceruinos pulmones cū ſuis gurgulionibus virgu-
lis extēdes in fumo donec areſcāt. deide ɔteres ac
ex melle colliges ⁊ dabis edendū epaticis. Eſt enī
res ſaluberrima ⁊ pſentaneū remediū qđ deſpera-
tos ſine dubio ſanat. ¶ Itē ad epar ⁊ ſplē. Centau
rie maioris. ʒ .j. in vino decoques ⁊ potui dabis op
time ſanat. ¶ Cōfectio olei epaticis. ℞. mirabolani
ʒ .j. ſtafiſagrie. il. piretri vncie quartā ptē. nardi ſex-
ta. ptē ſextā. poliaris malignate. ʒ .ij. cyſarij .j. abſyn-
thij .j. maſtice .j. croci .j. ſtyracis .j. laudani .j. ⁊ ſemis.
ſolij .j. nardi celtice .j. ſquanti ſemiunc. amomi .j. caſ-
ſie faſcicule .j. meliloti .j. yreos vncie partē ſextā. enā
tis. ʒ .j. aniſi comas .j. ⁊ ſextā partē oīa vero hec ſic-
ca inſundes vino ⁊ cū vino coques in olei ſexta. v.
⁊ poſt hec admiſcebis nardū ⁊ ſic vteris. Unges lo
cū cū ipſo oleo ⁊ cū punxeris īpones deſup flocos
lane ⁊ iteꝝ frigis ī oleo ⁊ cera addita pūges. ¶ Itē
emplaſtrū ad epar. ℞. picis. ʒ .ij. ſulphuris .ii. nitri.
ij. ⁊ hec oīa in puluerē redacta ɔmiſcebis ⁊ in cartā
vel in pānū pones ⁊ triduo vteris ita vt in balneo ⁊
ponas ⁊ tollas. ¶ Itē ephythima ad epar. ℞. cere
lib .j. reſine therebynthine .j. ſenugreci tunſi. ʒ . viij.
ſanſuci floꝝ. viij. bacchaꝝ lauri. viij. nitri rubei. ij.
olei cyprini lib .j. ⁊ . ʒ .iij. vini veteris heminā: oīa ſic
ca tūdes ⁊ cribrabis ⁊ cū vino veteri teres horis tri
bus. deīde reliqua ſolues ⁊ colabis ⁊ ſiccabis: que
cōſperſa ſunt miſcebis ⁊ colliges in vaſe vitreo vel
fictili ⁊ vteris: ita vt ſoueas epar cū oleo ſanſucino.
Si aūt voluere medicamentū ⁊ vnctionē facies mit
tes nardi. ʒ .iij. medicamēti .iiij. ¶ Item epythima
ad dolorē epatis ⁊ tenſurā ſtomachi. ℞. croci .j. ⁊ ſe
mis aloes epatici .j. maſtice .j. gutte amoniaci .j. be-
delli .j. ſtoracis pinguis ⁊ cere lib .j. adipis anſerini.
ʒ .ij. iſopi ceroti .iij. olei roſati ad eſtimationē vt nō
ſit nimis durū vel molle. vini veteris quantū ad ſpe
cies terēdas ſufficit. ¶ Itē elecmadiū ad epaticos
℞. coſti. ʒ .j. euforbij. deñ .j. eupatorij .ix. croci .iij. pi-
peris .vj. oīa ſimul tundes ⁊ cribrabis addes mellis
deſpumati pond .ij. feruefacti tantū ⁊ ex eo dabis co
clear .j. ⁊ ſemis. ¶ Itē elecmadiū ad epar. Feniculi
radicis groſſioris corticē tundes de ligno in lignu;
minutiſſime ⁊ eius lib .j. ⁊ . ʒ .iiij. infundes in veteri
aceto acerrimo in vaſe mundo diebus ſeptē deide
teres in mortario ⁊ addes paulatim acetū totū do-
nec mollitiā ceroti ſuſcipiat ⁊ in ipſo mortario aper
to maneat alio die colabis acetū ⁊ exp̄mes radices
p lintheū mundū in vas ſtagnatū ⁊ addes mellis op
timi ſexta .iiij. ⁊ coques ad carbones ſemp agitādo
⁊ tandiu donec ad ſpiſſitudinē mellis redeat: ⁊ dū
adhuc in foco eſt addes īfraſcriptū puluerem pig-
mētorum aloe. ʒ .iij. ſolij .ij. ſpice nardi .ij. gīgiberis
ij. lane ſingula mēbratim mittes ⁊ ſemp agitabis. ⁊
poſtq̄ lauaueris ſimiliter donec refrigeſcāt repōes
in doliolo vitreo vel plumbeo claudes ⁊ ſignabis.
¶ Itē electuariū epaticis. ℞. piperis. ʒ .j. gingibe-
ris .iij. epythimi .iij. rute viridis ſolioꝝ ſemūc. aloes
epatici ſemiunc. coſti. ʒ .j. ſenugreci ſemiunc. aceti
albi. ʒ .vj. mellis optimi deſpumati pond .iiii. dabis
ieiuno coclearia .ij. ¶ Item trociſcus ad hec. Amo
mi deñ .vj. ſpice nardi .iij. croci .iij. coſti .iij. eupatorij.
xij. lupini pollis .iij. myrre .iij. glyarice .xij. ⁊ oīa tun
des ⁊ cribrabis diligēter. ex vino vero phalernio col
liges ⁊ facies trociſcos in auellane modū quoꝝ ſin-
gulos febricitantibus dabis cum aqua calida ſanis
vero cum vino. ¶ Item antidotum epaticon. ℞.
praſſium gentianam petroſilinum acitonicum. ſina ſeſ macedonicū.
pis ſemē ⁊ cucumeris hortulane radices enule oīū
ana. ʒ . dauci cretici ſeminis. ʒ .j. abrotani .j. ſeminis
caulium .j. ariſtologie .j. piperis albi ſimiliter. eruce
ſeminis ſimiliter. eringij ſimiliter. caſtorij pontici ſi- alberigi.
militer. ſolij ſimiliter. opij radicum ſimiliter. eupato
rij ſimiliter. iuniperi ſimiliter. omnia hec tundes ⁊
cribrabis ſubtiliſſime ⁊ cum melle attico deſpuma
to cōmiſcebis ⁊ dabis in modum auellane maio-
ris in oximellis cyathis .ij. adduntq; aliqui ſigatus
lupi ad deñ .j. ¶ Item trociſcus epaticis. ℞. pipe
ris. ʒ .vj. gingiberis .iij. dauci cretici .iij. petroſilini .j.
aniſi .ij. aſari pontici .ij. petani .ij. vernigarii .ii. coſti.
viii. aceti ⁊ mellis quantum ſufficit. ¶ Item antido
tum Athanaſii epaticis. ℞. ſtyracis. ʒ .iiii. caſſie ſimili
ter. glycirize .iii. croci ſimiliter. opii .ii. ſpice nardi .iiii
mellis cotilam dimidiam. ¶ Item antidotum epa
tis. ℞. fenugreci. ʒ .i. eupatorii ſimiliter. coſti ſimilter
abſynthii pontici comaꝝ ſimilr. mellis optimi de-
ſpumati pond .ii. dabis aūt ſic. Puleii ſine fumo ⁊
apij

apij viridis faſciculos ſingulos in aqua ſontana ad tertias decoques : ⁊ in hác aquam ex ſupraſcripto. antidoto mittes ī modū auellane. dabiſq̨ ieiuno bibere: ita vt ī ipſo latere iaceat ſemi hora. hocq̨ facies ꝑ triduū. ¶ Itē cōfectio potionis ad epar de cotonijs. Intus ⁊ foris cotonia purgabis ⁊ cōfringes in pila: ac pilo ligneo poſt biduū tundes diligēter: ⁊ exprimes in ꝓſſorio ⁊ mittes in ſucci ſexta. ij. mellis. ij. ⁊ aceti acerrimi dimidiū ſextariū: ⁊ in olla noua ad carbones diutiſſime decoques donec in mellis aq̄tici modū redigatᷣ agitando ſemꝑ dū coquitur: ⁊ repones in vaſe vitreo. qḋ ⁊ ſi termanticum facere volueris mittes in hunc modum. Piperis triti. ℥. j. gīgiberis ſimiliter: ⁊ diligenter permiſcebis. Si autē maius termanticū facere volueris maxime ad epar. Mittes in hūc modum gingiberis nō pertuſi. ℥. iij. ⁊ piperis albi duas. tundeſq̨ Cotonia ⁊ exprimes ſuccum ⁊ adiecto melle ⁊ aceto in vaſe duplici coques donec ad mellis ſpiſſitudinē redigatᷣ dabiſq̨ coclear plenū mane: ⁊ ſi fuerit opus ēt ſero. ¶ Itē ad epar oximel ſquiliticū ſic facies. Squille purgate in cardo tenero. ℥. xx. petroſilini acetonici. iij. origani: thymi: pullei ſimiliter. iſopi. iij. pollipodij epythimi tantūdem omnia hec infundes in acetū acerrimum . xij. ſextariorū mane ⁊ alia die coques: ita vt tertia pars decoquatᷣ. deinde colabis acetum ⁊ addes mellis thymini d̄ſpumati ſextarios quattuor: ⁊ decoques lētos ad carbones in vaſe duplici ⁊ poſt q̄ꝫ leniter coxeris in vaſe picato ſeruabis accipieſq̨ ex eo coclearia duo vel tria. hoc autem ⁊ ventrē tēperat. ¶ Item epythima ad epar. ℞. ſpice nardi. ℥. j. coſti. j. aloe. ij. gutte amoniaci. ij. bdelli. ij. ⁊ ſemis. nardi lib. j. ⁊ ſemis ſtyriacis. ij. yreos. j. ⁊ ſemiſ. cere lib. j. ¶ Item antidotū diagētiane ad epar. ℞. gētiane. ℥. j. helenij abſinthij herbe ſpice añ. ſemiſ. dabiſq̨ cū ꝯdito coclear vnum: ſi febricitat cum aqua calida. ¶ Item antidotum epaticon ſiue ad ſcyroſin eius. ℞. croci. ℥. ij. ſpice ſimiliter. caſſie quattuor myrre vnā. coſti ac ſquinātij ſimiliter. ſtactis ſimiliter. mellis vncias. xxxv. dabis ſcrypulos quattuor cum oximelle. ¶ Item diateſſeron epaticis. ℞. eupatorij. ʒ. iiij. fenugreci ſicci ⁊ yreos ſimiliter. dabiſq̨ cū oximelle de puluere coclearia duo. ¶ Itē ad epar de lactucis agreſtibus. Squille vncias duas. ⁊ coclear vnum mellis miſcebis: ⁊ addita aqua calida temperabis ⁊ ſic bibes. ¶ Itē pulueris coſti. ℥. j. piperis ſemiunciā. fenugreci vnciam vnam ſi non ſit febris dabis in vino: febricitanti vero ī aq̄ calida. ¶ Item baccharis. ℥. j. piperis ſemiūc. coſti deñ. vj. fenugreci. ℥. iij. cū oximelle dabis coclear. j. ¶ Item picis ſpane trite coclear. j. piperis. j. ⁊ modicum rute dabis cū vino adriano. ¶ Rubee item ſicce radicē collectam menſe auguſto in puluerem rediges ⁊ miſcebis ⁊ infundes coclear vnū ieiuno ⁊ ita facies per triduum abſtinebit enī a pomis ⁊ oībus frigidis. ¶ Item ad epatis dolorē cataplaſma. ℞. aphrōitri cyſarij. ℥. xv. lini ſeminis manū plenā. farie ordeacee. ij. manus: ex q̄bus in oleo cataplaſma facies ⁊ impones. ¶ Itēq̨ cetria locū vnges ⁊ ſulphur tritum ſupmittes: ita vt totū locū teneat. Lanā ſuccidam ſuperpones ⁊ faſcias. cui caſtoriū in potione dabis: ſi ſit febris : in aqua: ſi vero non ſit: in vino: ⁊ ſupiaceat. ¶ Item epythima tolcopini ad epaticos q: nō eſt ei ſimile aliud. ℞. fenugreci: ſanſuci bacchaꝝ lauri ana. ʒ. v. enule piperis ana. vj. nitri. viij. cere. lxxv. olei cyprini lib. j. vini optimi cotilā vnam. ¶ Item ad epar. Caules virides teres diligenter ⁊ cū melle calido miſcebis atq̨ ad latus qḋ dolet pones. ¶ Itē potio ad epaticos experta. ℞. coſti ſemi. fenugreci. ℥. j. comarū abſynthij ʒ. ij. baccharū lauri ſilr. cymini friti ſimiliter. eupatorij. j. dabis cum vino aut aceto. ¶ Item ad epar expertum. ℞. fenugreci. ℥. ij. coſti: piperis: eupatorij picis ſicce ana. ℥. j. dabiſq̨ ex eo ſecundum virtutem accipientis cum mellicrate. Facies autē electuariū cū melle deſpumato ⁊ ſi volueris ſic dabis. ¶ Itē ad epar expertū. ℞. laccbari. ℥. j. aſpalti iudaici deñ. v. piperis g̃na. l. cariofili. xx. reupōtici. ℥. j. folij deñ. iij. aloes epatici. vj. que ī vino veteri dabis ad deñ. iiij. ¶ Item epythima epaticon. ℞. adipis anſerini. ℥. vj. taurini ac porcini ⁊ medulle ceruine ſimiliter iſopi. ℥. iij. therebyntine. ij. cere. vj. ¶ Item epythima epaticon. ℞. medulle ceruine. ℥. ij. adipis gallinacei anſerini ac porcini ſimiliter: apozimati ſimiliter cere lib. j. ¶ Item cataplaſma epaticis. ℞. maſtice. ℥. j. cymini. ij. apij ſeminis duas. meliloti vnā abſinthij vnā. fenugreci ſextarium. j. ordei vnum. lini ſeminis vnum daptilos. xj. facies cum mulſa.

Oximel ſquilliticū. Als macedōici.

¶ Ad hydropis initium. CAP. II.

Quid hydrops ⁊ eius ſpēs

Quid eſt hydropis. Extenſio ventris vltra modum naturalem aquoſo atq̨ corrupto humore effecta. Unde hydropis nomen accepit ab accidenti hoc eſt humoris infuſi materia. Quot vel que ſunt ſpecies hydropis: Due: totius corporis ⁊ vētris. Prima leucoflegmatia vel hypposarcha appellatur. Secunda rurſus in duas diuiditur ſpecies: eſt autē humoris vel ſpeciei commixta materies: ſed humore ſuperante thaſides ſpiritu timpanides vocatur. Ex quibus deprehendis leucoflegmaciam: Ex totius corporis molli inflatione cum colore ſubalbido ⁊ grauedine atq̨ impreſſis tumore digitis cedente: carnium reſiſtente duritia cum mali odoris inſpiratione. Hos ita curabis. Bibere debent antequam epythima accipiant feniculi ſeminis vncias duas. apij ſeminis duas aſari duas. petroſilini macedoni. j. aniſi. j. Hec omnia in olla noua aut ſtagnato aque ſontane pleno decoques ad tertias quod refrigeratum repones in ampulla ⁊ inde potione calefacis : ⁊ cum vino hadriano vel piceno percalidā bibat. ¶ Itē pulueris ante epythima corpori ſpargēdus. ℞. apij ſeminis. ℥. j. puleij. j. aniſi. j. cymini. ij. ſanſuci. j. bacchas

Signa.

Cura.

lauri numero .I. hec oīa tūdes ⁊ cribrabis ⁊ pri⁹ oleo
cyp̄no malaxabis lenit̄ ſtomachū vētrē ⁊ renes ⁊ itez
vnges puluereq̄ʒ ſupſpges ita vt vētrē ⁊ ſtomachū ī
pleas ſʒ ⁊ renes ⁊ linteis ſuppoſitis duplicabis fa
Tumori pedum, ſcias: hocq̄ʒ facies ꝑ dies .xv. ⁊ intermittes triduo ⁊
iterū repetes vſq̄ʒ dū cures. Si vero pedes tumue
rit facies puluerē d̄ cymini. ʒ .ij. nitri .ij. ⁊ vnctos pe
des oleo cyprino ⁊ inde fricabis. ¶ Epythima ad
initiū hydropis. ℞. apij. ſemis. ʒ .ij. amei .j. ⁊ ſemis.
Aniſi ſimiliter. ireos. ſimiliter. Cardamomi ſimilit̄.
Ciperi ſimiliter. meliloti panacis radicis ſimiliter.
nitri alexādrini ſimilliter. ſgnātij. ſimiliter. croci ſimi
liter. cere. ʒ .vi. amoniaci .vi. reſine therebynthīe .vi.
ſeui taurini .vi. olei irini .vi. mellis .vi. Pigmēta vo
tūdes ⁊ cribrabis ⁊ poſtea in mortario bñ teres ad-
dito vino veteri ſtyptico qd̄ ſufficiat vt ſit velut ce
rotū. In cacabū vero mittes oleū mel cerā minuta
tā ſeuū ac reſinā ſolues: ⁊ colata diligēter mittes in
mortariū ſupſpargēdo pigmēta ⁊ diu oīa terēdo ꝑ
miſcebis: ⁊ inde facta collyria repōes ⁊ cū opus fue
rit induces pāno ⁊ ventri vel ſtomacho ſuppones.
¶ Itē malua ruſtica tūſa diligēter cū fermēto ⁊ eq̄
li ex axūgia facies cataplaſma ⁊ tepefacto vteris a
pulloꝝ cātu vſq̄ʒ in horā tertiā ꝑ triduū intermiſſo
triduo rurſuʒ ipones. Hoc facies vicib⁹ tribus ꝙ ſi
⁊ renes tumuerit ex vtraq̄ʒ pte vteris. ¶ Itē fimus
vituli maſculi vētri illinit̄. ¶ Itēq̄ʒ in ſabulo mari
no calido obruit̄. ¶ In balneo itē ſalicib⁹ opiunt̄.
in aluco ita vt ēt ſubſtratos folijs habeāt. ¶ Cācri
quoq̄ʒ marini vel fluuiatiles ex iure ſumūt̄. ¶ Itē
potio ad hydropiſiʒ. Sābuci radices ī vīo decoq̄s
⁊ ex eo dabis potionem cyathos duos exinaniunt.
¶ Scylle itē bulbus terit̄. deinde circūpurgat̄ ⁊
mediū eius in aqua cogt̄: cū coctū eſt eximit̄ ac te-
rit̄: ⁊ obulus potui dat̄ ex melle ⁊ aceto: euocat̄ ꝑ
vrinā. ¶ Itē herbe betonice dēn. ij. ſano ex mulſa
febriēti ex aq̄ calida potui daturi ſuccurūt ¶ Iteʒ
potio ad hydropiſim expta. Cornu bubuli ea pte q̄
ad cardines eſt ꝯbures in patella ad carbones ⁊ te-
res ī puluerē molliſſimū ex hoc coclear vnū cū ace
ti acri cyathis duob⁹ ⁊ floris liquaminis cyatho .j.
⁊ aque calide cyatho .j. ieiūo dabis dieb⁹ .ix. ¶ Al-
liū itē viride cū vino duplici aluū euacuat. ¶ Iteʒ
cataplaſma. ℞. farinā ordei. farinā fenugreci. farinā
fabe. nitrū fimū. bubuli ſuccū duplū ſulphur acetū
mel ⁊ oleū. ¶ Itē epythima. ℞. cere lib. ij. fimi ca-
prini. ʒ .iij. ſeminis apij .iij. ſanſuci .iiij. nitri alexan-
drini .ij. gutte amoniaci .ij. fenugreci frixi .iii. baccha
rū lauri .iij. pipis .ij. laricis ſiue therebynthīe .iiij. olei
cyprini ſiue ſicyonū qd̄ ſufficiat. ¶ Itē apozima ad
hidropiſiʒ. ℞. radices apij aſparagi aſari ⁊ puleij q̄s
coques ſimul in aqua ⁊ bibes vel vinum exīde tē-
pabis. ¶ Itē cataplaſma ad idē. ℞. fimi bubuli ſic
ci pulueris ptē maiorē ⁊ farine hordei minorē que
miſcebis ⁊ coques ex mulſa ⁊ induces pāno q̄ cin-
gat totuʒ vētrē: ⁊ ſupaſpges ſulfuris triti minutiſſi
me coclearia .iij. Cumq̄ʒ iuerſo pāno vēter caluerit
deſubtus manu ꝯfricabis: ⁊ cum videris ſubſtinere
poſſe repones: facias. ⁊ vſq̄ʒ in diē alteꝝ nō tollas.
Cūq̄ʒ mane tuleris ſic alteꝝ ipones vſq̄ʒ dū tumor
ceſſet. Sane bibat ieiunus apozima de ſpica nardi ⁊
radicibus apij in aqua d̄coctis: recētia penit⁹ nō bi
bat ſed de pullo modico: ⁊ vinū mixtū cū apozimo.
¶ Itē ad hydropis duritiā. Salis ⁊ milij equas ꝑ
tes ſeruefacies ⁊ in ſaccello ipones cū iā humor eru
perit. Lana cū ſale ⁊ oleo tepido vulnerib⁹ iponit̄.
¶ Itē ad nimiā ſitiʒ q̄ ex hydropi naſcit̄. Corticē
vlmi iteriorē in aq̄ decoq̄s ad tertias ⁊ ipſaʒ calidā
vel purā vel cū vīo q̄tiēs ſicierit bibat. ¶ Itē sterc⁹
bubuli recēs cū aceto cataplaſmabis. ¶ Itē ad hy
dropicos aniſi. ʒ .vij. amei .vi. cymini .vi. diſſuadon
alš daphnidō .vi. abſynthij .vj. ſandonice .vj. carda-
momi .vi. brathei .vi. lybani .vi. reſine frixe lib. vi. ce
re .iij. olei glaucini quātū ſufficit. ¶ Itē epythima
hydropicis. ℞. carycaꝝ pinguiū. pōde .v. nitri lib. j.
iſopi gūmi .j. ⁊ ſemis agarici. ʒ .vj. camilee .v. abſin
tij .vi. celuci .vi. coconidij purgati .iij. Caricas autē
tūdes donec cerotū efficiant̄. poſtea coconidiū pur
gatū teres ⁊ miſcebis cū carycis diligēter poſthec
ſicca trita oīa molliſſime ꝑmiſcebis ⁊ addes oximel
terēdo quādiu ad modū malagini efficiat̄ ⁊ vteris.
¶ Vrinā itē in potiōe ſepius dabis: mirū pſtat au-
xiliū. ¶ Itēq̄ʒ hebuli radicē ſine medulla ex mulſe
ſexta. dabis bibere ⁊ in ſole deābulet. ¶ Itē lapi-
dē gagatē hydropicus ſi ſecū portauerit liberabit̄.
¶ Itēq̄ʒ vomitus canini vētri illiniunt̄. ¶ Spō-
gie itē aphre ſicce apponunt̄. ¶ Adeps quoq̄ʒ del
phini liquatus ex vino bibit̄ ꝓpter grauē olētiā na
ribus obturatis aut vnguēto opido tactis. ¶ Sylla
itidē ſubiecta lingue ſitiʒ ꝯpeſcit. ¶ Sinape ēt fi-
cus ⁊ cyminū eq̄s ꝑtibus tūſa vētri iponūt̄. ¶ Fi-
cus nihilominus ſicce coquunt̄ ⁊ ex vino ⁊ abſyn-
thio ſuffundunt̄. ¶ Farina quoq̄ʒ ordeacea addita
⁊ nitro oīa in vnū ꝯterunt̄ ⁊ ita iponunt̄. ¶ Folia ſi
militer myrti in vino decocta ꝯterunt̄ ⁊ ex vino cya
thi .ij. potui dant̄. ¶ Eſt hedera que chryſocarpus
appellat̄ propterea ꝙ fert grana aurei coloris: cui⁹
grana .xx. in vini ſexta terūtur: ⁊ ex eo vino tres cya
thi bibuntur qui per vrinam exinaniunt.

¶ De egritudinibus ſplenis ⁊ fellis. Trac .III.

¶ Ad ſplenem. CAP. I.

Sulphuris viui cardamomi amoniaci thy
miamatis bedelli mirabolani: cere: nitri ru
bei mundi ana. ʒ. ſingulas ſimul miſcebis
⁊ facto ēplaſtro vteris. ſollicitus ſis eris ex
die qua ceperis ſanguinē ꝑ vrinā mittere: nec āpli⁹
q̄ꝫ triduo habeas impoſitum. ¶ Iteʒ amoniaci thy
miaci lib. iij. cere .iij. reſine therebynthine. ʒ .viij. bi-
delli .viij. thuris .iiii. myrre .iiii. galbani .viii. olei cyꝑ
ni lib. j. ⁊ ſemis. amoniacū aūt ⁊ thus cū aceto acerri
mo teres

mo teres cū vino vero optio veteri bdelliū ⁊ myrrā therebyntinā ⁊ galbanū cum oleo ſolues ⁊ oīa ſimul miſcebis ⁊ lintheo inductum ſpleni ſuppones. ¶ Itē cataplaſma ad ſplenē. ℞. carycas germanas pingues numero .xxv. quas mittes in ollā nouā aceti veteris accerrimi plenā: ⁊ tā diu feruere ꝑmittes donec carice excoquant̄: ⁊ acetū fiat ſicut mel aquaticū ⁊ inde leuabis carycas ⁊ teres diligentiſſime ⁊ ex eo ꝑ triduū ſplenē cataplaſmabis. ¶ Itē cataplaſma ad ſplenē. ℞. rute trite ꝑtem vnā. herbe vetraginis trite partes duas. bulboꝝ ruboꝝ in aqua coctorū ⁊ tritoꝝ tantū quantū ambe herbe habuerūt. poſtea oīa ſimul terendo cū aceto ⁊ melle vnū corpus efficies ⁊ inductū pāno tepidū ſpleni ſuperpones. cum vero ſudare ceperit tolles ⁊ alia die nouum appones. ¶ Itē amoniaci. ℥. iij. aceti .iii. cere .j. olei .j. coques ⁊ cum aluta ſuppones. ¶ Itē ad ſplenē ⁊ ad epar. Gypſi florem cū aceto acerrimo in vaſe fictili cōſperſum ⁊ in modū cataplaſmatis ſubſolutū tepidūq̨ pāno illinitū impones: ita vt ēt ſanas ꝑtes tegat. poſt triduū ſolues ⁊ iterū ſecundo impones: ⁊ tertio ſilr oēm duriciem ſplenis ⁊ epatis extenuat: ⁊ nulla holera neq̨ legumina edat ſed carnes aſſas ⁊ vinū ſtypticum bibat: miraberis huius rei effectuȝ. ¶ Item ſemen caulium cum aceto acri teres ⁊ lintheo illinitū impones quantū ſplenē tȝ. ſȝ ſubter ad carnē pones alia flagella ne cōburat ad horas quinq̨ aut ſeptē ꝓut ferre potuerit. lauet ēt ſane poſt vnam aut duas ebdomadas. Iniicciat̄ de adipibus ⁊ butyrū cum oleo teneat iniectiōe q̄diu potuerit: quaȝ cū ingeſſerit inuenies aliquādo ſimul carere ſplene. ¶ Item radicis Cicute lib. j. in vino veteri in modū malagīatis ſpleni ſuperligabis: ⁊ ante quattuor dies nō ſoluas. Certiſſima enim eſt iſta medicina ⁊ remedium laudabile. ¶ Iteȝ cui ſupra herbā verbenam quam greci probaticam vocant contundes cum axungia veteri ⁊ inductam pāno albo mūdo ſpleni ſuppones ⁊ dolorem ſedat ⁊ videbis locum ſanguineum qui doluerat. ¶ Item cui ſupra Cardamomi. ʒ. j. piretri. viij. thuris deñ. ij. ſinapis. j. fenogreci. iiij. oīa tunſa in aceto colliges ⁊ ex eo fricabis locum ipſum nitro ⁊ ſic appones emplaſtruȝ ſupraſcriptum ⁊ ligabis hora prima ⁊ ſecunda ⁊ amplius ſi ferre potuerit. poſt hec vadat ad balneum tepidum: ⁊ ſublato foris cataplaſmate lauet. poſt balneum vero vteris ceroto. ¶ Item cui ſupra probatiſſimum. Sinapis: cardamomi: fenogreci: lini ſeminis: mirabolani añ. ʒ. viij. colliges cetria cocta admixto ceto ſyllitico ⁊ vteris ante balneū: ⁊ poſtq̄ vſus fueris per vrinam ſanguinem egerit. ¶ Item cornus cerui cinis potui ex aceto datur. ¶ Item cataplaſma ad ſplenem: qd̄ in modum malaginatis imponitur vel ſuper inducitur. ℞. aceti acri calicem. j. mellis tantundem farinam ordei ⁊ fenogreci equali pondere. lini ſeminis mediam ꝑtem amoniaci. ℥. iij. bedelli. iij. yris duas. abſinthij. j. ſquinantij. j. hoc

q̨ tribus vicibus vteris. ¶ Itē malagina ad ſplenē. ℞. puleiū: abrotanū: maſticam: nepetam pari portione trita in puluerem cere ⁊ mellis lib. ſingulas. nitri vero. ℥. vj. gutte amoniaci lib. j. adipis taurini. ℥. yris. vj. reſine therebyntine lib. j. aceti qd̄ ſufficiat cōfectūq̨ lateri impones. ¶ Itēq̨ ad idē. Reſine frixe lib. j. therebyntine. ℥. vj. pituine lib. j. aluminis ſciſſi. ℥. j. auri pigmenti. ℥. j. ¶ Item malagina ad ſplenē optimū. ℞. ſinapis ſemiunc. māne thuris deñ. vj. rute ſemiunc. aphronitri ſilr radicis capparū deñ. xviij. gutte amoniaci ſemiunc. mirabolāi. ℥. j. ⁊ deñ. iij. ac de minoribus mirabolanis deñ. xxj. ſquinātij ſemi. fenogreci ⁊ cardamomi ſilr cere. ℥. ix. ⁊ deñ. ix. reſine frixe lib. j. mellis quartariū. olei yrini ſecis heminā. aceti acri ad terēda pigmēta ſexta. j. ¶ Itē ad ſplenē ſiue ad duriciam eius. Ex lolij mūdi farina cum ſapa facies cataplaſma ⁊ īpones ⁊ dabis bibere herbam artemeſiam. ¶ Itē malagina ſpleneticon. ℞. calcis viue. ℥. j. ſtyptiric. j. cere lib. j. reſine frixe. j. pituine. j. olei. ℥. j.

Pituine i. reſine.

¶ Item malagina ad ſpleneticos hydropicos ⁊ epaticos. ℞. apij ſeminis: aniſi: yreos: cardamomi cyperi mellilotī: panacis: radicis nitri: ſquinantij vncias ſingulas ⁊ ſemiſ. cere. ℥. vj. ⁊ ſemiſ. amoniaci. vj. therebyntine ſimiliter. ſeui taurini ſimiliter. aceti ſexta. ij. mellis. ℥. iiij. oīa vero ſicca in puluerem redacta cū reliquis permiſcebis ⁊ vteris. ¶ Item potio ad ſplenem. illicis ramuſculus cum folijs ſimiliter ⁊ ſalicis in vino decoquitur ad tertias ⁊ idem vinum in potione dat̄. curat enim interiora omnia. ¶ Item rute agreſtis manum plenam decoques ex vini conditi ſexta. j. ⁊ ſemis, vt redeat hemina dabiſq̨ ante lucem bibere per triduū: ⁊ in eodem latere dormiat: ⁊ vſq̨ ad horam ſeptimam deambulet. ¶ Itemq̨ corticis ex radice capparum coclear plenum teres ⁊ dabis bibere cum aqua calida addens ſi volueris permodicum acetum hocq̨ per triduum facies ⁊ ſanus eris.

Sacellū.

¶ Itē ſacellum ad ſplenis dolorem. Hedere folia in aceto decoques ⁊ ipſo aceto furfures ⁊ feruefacies ⁊ ita ſaccellabis. ¶ Item vlmi radices virginis ſine ferro leuabis ⁊ ita torrebis in furno vt tundi poſſunt ⁊ cribrari ⁊ cum aceto acri commiſcebis luna. xvij. ⁊ per triduum potui dabis.

Trociſci.

¶ Item trociſcus ad ſplenem. ℞. croci vncias duas. origani florum duas piretri duas. rute duas. tundes omnia ⁊ cribrabis ⁊ colliges ex aceto ⁊ facies trociſcos penſantes deñ. iij. ⁊ dabis cum puſca. alij addunt ⁊ eruce ſemen. ¶ Item ad duriciam vel dolorē ſplenis. Veſicam porcinam recentem aceti accerrimi plenam pones ſuper duricia ſplenis ⁊ ita faſciabis ⁊ non lauetur per triduum nec ſoluetur. poſtea ſolues ⁊ inuenies veſicam vacuā ⁊ duriciaȝ emollitā ⁊ dolores ſedatos. eſt enī res phyſica ⁊ ꝓbatiſſima poſtea dabis potionē talē. Herbaȝ contrariā qualē volueris ī puluerē redigēs: ⁊ eius pulueris coclearia tria. herbe ſauine pulueris tria. picis virgīs pul-

ueris tria oīa cribrabis ⁊ inde dabis ieiuno in vini
potiōe coclear plenū ſebricitāti vo in aq̄ tepida nec
pix remaneat cū reliquo puluere. ¶ Jtē amoniaci
ʒ.v.mirice ſemis.j.capparis folioꝝ.j.nitri alexādri
ni.ʒ.ſemis teres ac ꝑmiſcebis dabiſq̄ȝ in oximelle.
¶ Jtēq̄ȝ lupini amari farinā ſauine quoq̄ȝ farinam.
pari portiōe miſcebis dabiſq̄ȝ coclear vnū in oximel
lis cyathis tribus. ¶ Jtē ad ſplenē acetū ſquiliticū
facies ſic Squille corticis cōminute pond.iij. mit-
tes in doliū vitreū cū aceti acerrimi ſexta.v. ac po-
nes in ſole calido diebus canicularibus vt macerē
tur ꝑ dies.xl.⁊ ex h̄ aceto dabis ſplenetico coclear
plenū ⁊ poſt horā celerius māducet q2 res ē valde
vehemēs.q̄ nunq̄ȝ illo vſus fuit.addeſq̄ȝ illi modi-
cū mellis ⁊ hoc nō ſolū ſpleneticis ſaluberrimū eſt
ſed ⁊ ſtomaticis ⁊ ptyſicis plurimū ꝓdeſt: necnō ⁊
ſanguinē excreantibus: ſed ⁊ ꝯ oēs morbos intera-
neos facies ⁊ punges. Fiet aūt ſic. mittes ex ip̄o ace
to in olam nouam coclearia.v. cū olei hemina atq̄ȝ
ſimul coques ⁊ ſuꝑaddes ſulphuris vini coclearia
v.⁊ cere modicū iterūq̄ȝ ſimul ſerueat dū excoquaꝛ
acetū.poſtea tolles ⁊ agitabis ⁊ ex eo infundes ſca-
biē ⁊ prurigine perunges. ¶ Jtē epythima ad ſple
nē. ℞.cere lib.j.⁊ ſemis gutte amoniaci ſiſr.ſeui tau
rini lib.j.panacis radicis.ʒ.vj.cyperi.vj.caſſie.iij.
croci.j.cardamomi.iij.dauci cretici ſiſr.olei cyprini
lib.iij.cerā vero ⁊ therebinthinā ac ſeuū taurinum
ſolues in vnū ⁊ admiſcebis ſpēs tūſas ⁊ cribrabis.
Crocū vero ⁊ ſuccū abſynthij infundes in vino ve
teri ⁊ teres in mortario ⁊ admiſcebis. ¶ Jtē amo-
niaci.ʒ.iij.⁊ thuris maſculis.ij.teres cum aceto in
modū ceroti ⁊ cū aluta ſuppones. ¶ Jtē, folia cau-
liū trita ⁊ calefacta pāno illinies ac ſuꝑſparges thu-
ris maſculi puluerem ⁊ impones. ¶ Florem itē ſa
licis tūdes cum modico lacte caprio ⁊ in dolore im
pones. Alliū itidem expedit edere. ¶ Jtem mala-
gina ad ſplenem. ℞.propolei.ʒ.iij.gutte amoniaci ſi
militer.therebyntine ſimiliter.roris marini ſimiliter
viſci ſimiliter. hec omnia in pila tundes ⁊ de aceto
modicum admiſcebis. ¶ Jtem ad ſplenem. Corti

Alni.i.po puli.

cem alni coques in aqua donec tertia pars aque re
maneat ⁊ ex ea bibes calicē plenū trib9 vicib9, inter-
poſitis diebus ſingulis. ¶ Jtem expertum. Cetriū
coques in aceto pro magnitudine appoſito in mo-
dum cataplaſmi inducatur: ⁊ apponaꝛ loco. ¶ Jtē
q̄ȝ farinam lupini cum aceto cōſperges ⁊ facies ca
taplaſma ⁊ vteris. Alia vero die aphronitri albi in
aceto infuſi duas pillulas bibes. ¶ Jtem epythi-

fricti.i. re ſine frixe.

ma ad ſplenem phyſicum. ℞.cere libram vnam.fri-
cti vnam ſulphuris vnam nitri.ʒ.tres daſſinaduȝ
ʒ.iij.ſtyptiriȝe.ʒ.tres nitrum vero ⁊ ſtyptyriam ⁊
ſulphur cum aceto infundes ⁊ poſtea ſuperinfun-
des. ¶ Jtem epytima ſpleneticis. ℞.ariſtologie.
vncias ſex.cere libram vnam picis liquide vnam vi
ſci vnam intybi vncias tres olei cyprini librā vnaȝ
opoponacis.ʒ.iij.galbani.ij.cyſarij quātum ſufficit

caſtorij.ʒ.ij.vini optimi ⁊ aceti quantum ſufficit.
¶ Jtem cataplaſma ſpleneticis. ℞.aceti ſexta.v.
quos coques ad ſexta.vnū.⁊ ſic mittes picis ſicce li
brā vnā.farine ordei tetarton ⁊ ita vteris. ¶ Jtem
epythima ſpleneticon. ℞.caricarū piguiū.ʒ.vj.amo
niaci vnā ⁊ ſemis.viſci de quercu vnā.ꝓpolei vnā.
folioꝝ cappari vnā ⁊ ſemis ſtercoris caprini vnam.
Coques autē carycas cum aceto acri ⁊ ita tundes
aut teres diligēter: ⁊ poſtea viſcum ⁊ propoleium ⁊
amoniacum ⁊ ſtercus caprinum.hec omnia permi-
ſces in vnuȝ ⁊ vteris: ſed quādo volueris ſuꝑindu
cere aceto malaxabis. ¶ Jtē epythima ſpleneticon
℞.amoniaci.ʒ.iiij.cere duas.viſci ð quercu.ij.olei
cyprini quod ſufficit. ¶ Jtem epythima ſpleneti-
con mirabile. ℞.cardamomi: yreos: ciprini: miri: ly-
bani: ana ſingulas vncias.bedellij.ʒ.iiij. amoniaci:
therebynthine lib.ſingulas.cere.propolis ana.ʒ.iiij
nardi miri ſex.balſami duas. ¶ Jtē epithima ſple-
neticon. ℞.ſtiptiric aluminis ſciſſi.ʒ.iij.tyu. ſimili-
ter nitri ſimiliter.cere.ʒ.vj.picis lib.j.reſine.ʒ.vj.
fricti ſimiliter.aceti ſimiliter.

¶ Ad morbum regium. CAP. II.

Salſamētum in cibo ex pipere ſumiꝛ ſer-
uata carnis abſtinentia. ¶ Jtemq̄ȝ alliuȝ
tritum in potione vini ſumitur. ¶ Cicer
item arietinum diſcoquaꝛ in aqua.ij.cya-
thi potui dētur vel ex melle in cibo. ¶ Nuces iti-
dem grece cum abſynthio terūtur.deinde pillule ex
aceto eduntur. ¶ Herba ſimiliter ſatina que ha-
bet folia quaſi cypreſſus trita ex vino potui datur.
¶ Folia quoq̄ȝ oleaſtri ex vino trita imponunꝛ; at-
q̄ȝ ipſum vinū bibitur. ¶ Jtē ſordes de auriculis
aut māma pecudis deñ.pondere cū myrre puſillo
ex duobus cyathis vini hauriunꝛ. ¶ Vermes item
terreni cum myrra in aceto mulſo ꝓpinanꝛ. ¶ Jtē
q̄ȝ cerebrum ꝑdicis in tribus cyathis vini bibitur.
Cineres quoq̄ȝ interaneoꝝ palumboꝝ ad coclearia
duo bibunꝛ ex mulſo. ¶ Eruce itē ſilueſtris tria ſo
lia ſiniſtra manu diſcerpta ex aqua mulſa bibuntur.
¶ Rubea etiam qua pelles efficiunꝛ in aqua mul
ſa bibiꝛ. ¶ Jtē fimus pulli aſini quem primū edi-
dit a partu datur ex vino ad magnitudinē fabe, tri-
duo. ¶ Canini itē capitis cinis in mulſo propinaꝛ.
¶ Gallina itidē ſi ſit luteis pedibus aqua ei pe-
des purificantur: deinde vino bibiꝛ. ¶ Ad idē eq-
ni pulli fimus ex vino ꝓpinatur. ¶ Eademq̄ȝ rōne
cyminū ex vino albo in balneo datur.

¶ Ad hictericos. CAP. III.

Optima ⁊ certa rō eſt qua ego iam de-
ſperate ſalutis plurimos curaui. ſi raſa-
ni ſuccū in balneo bibat ⁊ in quocunq̄ȝ
potu mane ieiunus parū vrine ſue bi-
bat. ¶ Jtem lapatij radices conterat ex vino auſte
ro colabiſq̄ȝ ⁊ potui dabis mire auruginem tollit.
¶ Jtēq̄ȝ radices porri cum aqua quanta volueris
ex vini hemina potui dabis. ¶ Radices item bete

tundes

tundes ⁊ exprimes ſucci cyathos.iiij.teres ⁊ dabis cū vino bono bibere ſine mora ſanabit. ¶ Raſani itē ſuccū in ſolio vſqꝫ ad collū vſus bibat. ¶ Chryſolaginis quoqꝫ ſemis deñ.xj.cū aqua ſatis calida bibat ⁊ ſanabit. ¶ Itē ad auruginem. Herbe fellis terre quam cētauriam vocant faſciculū vnū aneti.ſ. alij capita ſeptē.atriplicis ſemiunciā. Hec omnia in olla noua ex careno coques ad tertias ⁊ dabis ieiuno in balneo ita vt in calida nō deſcēdat ſed ſudorē detergat: ⁊ poſt balneū radiculas ex oleo ſale edat ⁊ vinum accipiat modicū. ¶ Itē in pila radicē tūdes ac ſuccū exprimes ⁊ in balneo ex eo ſucco fricato te vſqꝫ quo deſcēdas in ſolio ſine oleo lauare: ⁊ ſtatim aurugo ſuꝑ aquaꝫ apparebit. ¶ Itē amigdale amare.℥.ſ.aniſi ſemiunc.abſyntij florum deñ.vj.inſimul tere ⁊ fac trociſcos duos.⁊ da cum vino ⁊ melle ad coclear vnū. ¶ Itemqꝫ praſſium ſuccū tūdes ⁊ cribrabis ⁊ dabis ſimiliter cū vino ⁊ melle. ¶ Raſanos itē aut ſeptē aut nouē.contundes ⁊ ex eo ſucco ꝑ lintheū colato dabis in ſolio ſtati cū vino bibere.

¶ De egritudinib⁹ vētris ⁊ iteſtinoꝝ. Trac. IIII.

¶ Ad os ventris ſtringendum. CAP. I.

Corticū granatoꝝ.℥.ij.galle duas.mirti tres.mãne thuris.iiij.ordei farine ſexta.ij.abſenthij: pulueris.℥.ij.maſtice duas aloe.iiij.ſexta.vnū ſape.aceti ſimilit̄ oīa hec coques ⁊ appones ſtomacho vel vētri.

¶ Ad vētris dolorem ſeu vitia. CAP. II.

Calum terre ſiccū,i puluerē rediges.⁊ ex eo deñ.j.ex vini ciathis quattuor potui dabis: dolorem efficaciſſime releuat. ¶ Itēqꝫ lini ſemis cotilā.j.i aceti acri cotilis duob⁹ ꝯtūſam ⁊ ferueſactā ieiuno dabis mire iuuat. ¶ Panis itē cōbuſti cinis tritus cuꝫ vini ciathis tribus: ⁊ potui datus dolorē tollit. ¶ Pulcium itidem cōmãducatum ⁊ ad vmbilicū appoſitum cōtinuo dolorē ſedat. ¶ Item ad vētris vitia. Aneti ſemē paululum tritū ex aqua potui datur ⁊ cōtinuo dolorē vētris emendat. ¶ Itēqꝫ talum leporis ſi quis potauerit in totū hoc dolore carebit. ¶ Item ad vētris vitia vel omnes dolores interaneoꝝ. Siquidē de nimio frigore vēter difficilis fuerit: facies vt ſuperius ſcripſimus. Si vero torſiones fuerint tres bacchas lauri teres: ⁊ cymini ac petroſilini coclearia ſingula plena ⁊ piperis grana.xx.ſimul ꝯteres: ⁊ tres pelliculas de vētribus pulloꝝ ſiccabis: ⁊ exinde aquā anetatā ꝑ calidam bibat ꝑ potiones q̄ᷣdiu dolor ſedatur.

¶ Ad lumbricos ⁊ tineas necandas. CAP. III.

PEnnaꝝ ꝯbuſtaꝝ cineris deñ.vj. Iſopi albi.viij.nitri ſilſr.ſalis.ij.lupinoꝝ ō medio ſex.cotilaſqꝫ.ij. apij dabis bibē añ diē.⁊ reijciet. ¶ Itēqꝫ ficū cū lupio amaro tūdes ⁊ pãno inductū vētri ipones. ¶ Itē herba camōilla cū aceto comeſta lūbricos necat. ¶ Itēqꝫ corn⁹ ceruini ꝯbuſti puluerem cū melle ꝑmiſcebis ⁊ anuꝫ vmbilicūqꝫ illinies oēs deſcendunt. ¶ Cētauriam itē herbam ſiccā tritā i puluerem ⁊ lupinoꝝ farinā cū melle mixtā ſuper vmbilicū impones: tineas necat. ¶ Betonice itidē herbe pulueris deñ.iij.in aq̄ calide cyathis tribus dati potui emendant. ¶ Itē coſti tunſi puluis ad deñ.ij.in aqua calida potui datus lūbricos ⁊ tineas eijcit. ¶ Lupinoꝝ itidē farina cum felle hyrcino mixta ⁊ vmbilico illinita idem preſtat. ¶ Itē ad tineas ⁊ lumbricos. Lentis hemina i aceto madefacta ⁊ in cibo vel potu data extinctos lumbricos eximit. ¶ Lupini itidem crudi cōtūſi ⁊ vmbilico impoſiti lumbricos penitus extirpant. ¶ Itēqꝫ ſtercus caprinum ſiccū ⁊ valde aridū tritum adiecto melle potui datur: oēſqꝫ tineas radicitus eximit. ¶ Item raſanos ad tertias decoques: ⁊ eā aquam vino admixto ad extirpandas tineas dabis bibere. ¶ Itēqꝫ fel caprinū lane admixtū ⁊ vmbilico appoſitum: ⁊ cornus ceruinus potui datus aduerſus lūbricos ⁊ tineas magnū auxilium preſtant. ¶ Item ad tineas ⁊ lūbricos. Coriādri ſeminis viridis.℥.ſ. ex aque ſexta.j.in aqua lupini fuerint decocti bibat. ¶ Itemqꝫ ad lūbricos. Ex mēta cū melle bene trita factas pilluals glutiat. ¶ Herbam itidem nepetā viridē conteres ⁊ ſuccum eius in vini cyathis tribus ieiuno dabis bibere. Si autem febricitat ex aq̄ calida dabis. ¶ Item ad lumbricos. Coriandrum ⁊ cardamomum equalia teres cū melle quãtum ſufficit dabiſqꝫ bibere cum oximelle. ¶ Oleum item cibarium cū aceto permixtum equali menſura ac ꝑ triduū potui datum ꝯ lūbricos ⁊ tineas bene facit. ¶ Item emplaſtrum ad lumbricos. Folia ꝑſici viridis ⁊ abſentium viride cōteres diligēter cūqꝫ trita fuerint addes fellis taurini aliquantum: radeſqꝫ puluerem cornus ceruini vſti necnō ⁊ pollinis lupini atqꝫ aloe ⁊ facto cerotario tenerrimo ſuꝑmittes quouſqꝫ permiſceatur ⁊ vteris.

¶ Ad tormina. CAP. IIII.

ARiſtologie radicis puluerē in aqua calida dabis bibere. Itēqꝫ ruta cuꝫ iſopo decoquit̄ in aqua ⁊ ea aq̄ in vini potione miſcet̄. ¶ Panis itidē cū lacte caprino decoctus bis in die ſumit̄ more ſorbitionis. ¶ In olei item ſexta.v.ruta decoquit̄ idēqꝫ oleum bibit̄. ¶ Itē malū punicū in ollā addit̄ cooꝑculo munit̄.dehinc exuſtū in furno tritūqꝫ ac datū in vini potiōe tormina diſcutit. ¶ Itēqꝫ palūbinū ouū in cibo ex puſca datū diſcutit. Malū itidē punicuꝫ tūſum heminā redeat: emēdat. ¶ Itē anas viua vētri iponit̄ ⁊ in eādē morbus trāſit.itaqꝫ ⁊ moritur. ¶ Itēqꝫ aqua marina calida clyſtere infundit̄: ⁊ ſatis auxilij putāt in vna potione tepidū vinū addito coagulo leporis. ¶ Itē ad ſtruſū hoc eſt ad tortionē vētris. Folia lauri maſticet: ⁊ ſuccū eius glutiat ipſaqꝫ folia in vmbilicū ponat.⁊ ſtatī pauſat. ¶ Itē

ꝗ lactuca diſcocta edit̃ ex oleo cymino ſale ſinapi. ¶ Ouū itidē crudū diffundit̃ in vaſe ⁊ putamen eius iplet̃ oleo qḋ in vaſe diffundit̃. Eadēq̄ rōne vinū ⁊ mel. Sit aūt vinū auſterū: ⁊ hec ꝑmiſcentur in vnū ⁊ ad quātitatē coclearij vni⁹ bibunt̃. ¶ Itē ruboꝝ q ferūt moꝛa cauliculos teneros tūdes: ⁊ ex his exprimes ſuccū q in ſole ad craſſitudinē mellis excoctus atq̄ potui datus efficaſſime ꝓdeſt. Lien quoq̄ pecudis totus tritus ⁊ in vino bibitus.

¶ Ad ventrem temperandum. CAP. V.

Betam gramine cū radicib⁹ ſuis terges: ſicq̄ nō lauabis. ⁊ tādiu ſcacabo buliat donec diſcoquat̃ ſicut cerotuȝ ⁊ addes ibidē modicū ſalis ⁊ mellis coclearia. v. olei vnū: ⁊ ex eo dabis calicē bonuȝ. ēt ſi febricitat. ¶ Itē ad laxādū vētrē Bulbos apꝛos numero. xl. purgatos cum diligētia teres in moꝛtario ⁊ cum mellis deſpumati pond. ſex. in ollā nouam mittes. ⁊ cuȝ ceperit feruere lento foco tunc addes bulbos tritos: ⁊ poſtea cuȝ ceperit velut paſtilos fieri tolles ⁊ cuȝ ceperit eſſe tepidū addes piperis. ℥. j. pullei. j. iſopi. triti. j. ⁊ ſemiūc. diagridij aut polipodij deñ. iiij. ¶ Itē oxicaron qḋ vētrē malaxat. ℞. gīgiberis ſucci. ℥. j. piperis albi ſiſr. ſalis amoniaci ſiſr. diagridij. j. ⁊ ſemiſ. mellis optimi lib. j. opij cyrenaici deñ. iij. floꝛū lib. ij. aceti acri. j. gingiber aūt ⁊ piper tūdes ⁊ cribꝛabis molliter. ſalē teres. diagridion in fermēto ſub cinere calido coques. ⁊ ſublatū cū reſiccatuȝ fuerit teres ⁊ cribꝛabis. opiū cyrenaicū teres in moꝛtario ⁊ illinc oīa mittes: diligēterq̄ ac diutiſſime terres vt bene cōmiſceant̃. vteris aūt ſic ſero cū vngella aut cū pede de anſere: ita vt ſoꝛbeas exinde cōgiū plenū: vel ſi quid amplius delectauerit: q2 nō ledit. accipit̃ aūt ēt cū naſcētijs vt de fenugreco aliud ſane nō ē: preter id qḋ cū origaro acceperit. ¶ Iteȝ lapatij herbe ⁊ polipodij radices cū aqua decoctas edat: ſimulq̄ ſuccū bibat. aut herbe ſuccū q̄ in arbore naſcit̃. ipſumq̄ bolus inter cibos māducet. hec cui vētrē ſine vllo doloꝛe purgat: ⁊ patremfamilias nō coꝛrūpit. Eſt ꝑterea herba quā greci thyon appellāt cuius decocti ſucci hauriunt̃ vtiliter: ita tñ vt a catarticis recedas. ¶ Itē mene ſalſe cū felle taurino vmbilico illiniunt̃. ¶ Itemq̄ lac caprinū cū ſale ⁊ melle potui dat̃. ¶ Vētriculi itē ſuillus in q̄ farda decocta ē edit̃. ¶ Poꝛci itideȝ capitati decocti ꝑ ſe in cibo ſumunt̃. ¶ Vrtice quoq̄ ſemen coſtuȝ pane colligit̃: lens nihilominus nō percocta ſoꝛbet̃. ¶ Itē mirabolanū genus eſt cariote q̄ in egypto naſcit̃ ⁊ os nō hȝ: illud ex vino auſtero potui dabis aluū mouet. ¶ Fel itē lupi cū elaterio vmbilico illinit̃. ¶ Itē cytonia in melle ſeruata manducantur. ¶ Pruna itidē a ieiuno edunt̃. Moꝛoꝛum quoq̄ maturoꝝ ſuccus potui dat̃. Amoniacū ſiſr in potione addit̃. ¶ Vlmi coꝛtex tunſus deñ. pōd. in hemina aq̄ frigide ēt purgat. ¶ Aqua nihilominus ī qua galline pedes decocti fuerint potui data. ¶ Hyrūdinū ēt fimus adiecto melle ſupponit̃. ¶ Itēq̄ ſalicis ſuccus ex vino mulſo potatus valet. ¶ Aſininū itidē lac cū melle potatū purgat. ¶ Itē thalaſſo mel iucūdiſſime purgat ſine ſtōi vexatione ⁊ odoꝛe gratū ac ſapoꝛe: qḋ ſic ñeri dȝ. ¶ Aqua maria ⁊ aq̄ celeſtis ⁊ mel oīa equali poꝛtiōe permiſcent̃. ſeruāturq̄ optīe ī vaſe fictili picato vſui laxatiuo. ¶ Itē diagridij ſeu ſcamōee ſemiunē. pullei ſicci deñ. iij. piperis ſemi. nuclei ſicci deñ. vj. Hec oīa trita permixta cū mellis deſpumati pond. j. dabis ieiuno ad coclearia tria. ¶ Item ad ventrem molliēdū. Plātaginem in aqua decoques: ⁊ eaȝ aquam cuȝ melle mixtam dabis bibere. ¶ Itemq̄ herbā mercurialem dabis in potione.

Talaſſa mel. i. aq̄ mellis.

¶ Ad teneſinū. i. tenaſmon. CAP. VI.

Ad hoc vitiū ſenectus anguiū cū roſaceo in vaſe ſtagneo decoquit̃ ⁊ vētri illinit̃ ⁊ ſi exulceratio ſit. ¶ Itemq̄ oſtree ex mulſa decocte edunt̃. ¶ Lac itē bubulū potatū ꝓdeſt. ¶ Ius itidē piſciū maritimoꝝ in patina decoctoꝝ cū lactucis ſoꝛbet̃: aut pane colligitur. Holus nihilomin⁹ diſcoctū cū ſale edit̃. ¶ Itē aqua marina ex alto haurit̃ ſeruat̃q̄: vt vetuſtate vires accipiat poſtea bibit̃ cū vino ⁊ aceto vomitu ꝑcedente. Aliqui vero aquā marinā ꝑ ſe dant: ſȝ rafanos ſupmādi iubēt ex mulſa ⁊ aceto vt vomatur. ¶ Itē pulticulā ſiliginis cū ſale tantum ſine oleo condies: ⁊ adijcies cere punice deñ. vj. ⁊ agitabis bene ⁊ ſic dabis edendam. Eſt aūt tenaſmos cū frequenter eleuat ſe quis vt digerat ⁊ nihil eijcit.

Quid tenaſmos.

¶ Ad colerā. CAP. VII.

Colera vitiū eſt vētris malū ⁊ ꝑceps vt pote qḋ ⁊ vomitū ꝓuocet ⁊ ꝑ ſuā exhauriat: aduerſus quā cytonia matura cruda in cibo ſumūt̃. ¶ Itēq̄ lactuce caules maioꝛes a marioꝛeſq̄ ex aq̄ ḋcoquūt̃ ⁊ ſic comedūtur. ¶ Itē petroſiliuū pip coſtū ⁊ bacchas lauri parit̃ trita cū vino dabis bibere. Ex vua itidē paſſa ⁊ contuſa cymino malagina facies ⁊ adijcies vinuȝ ⁊ ſic impones ſup vmbilicū ⁊ dabis ei vt bibat ex aq̄ calida. ¶ Itēq̄ pulegiū ſiluaticū ꝯteres cū oleo greco ⁊ da vt ſoꝛbeat. hoc eiȝ ⁊ vētrē ſoluit. ¶ Semē itē aneti tritū admixta aq̄ potui dat̃. ¶ Polion herba cū aq̄ trita colerā ſiſtit. ¶ Itē herbā cētauriā in aqua decoques ⁊ ex ea aqua per triduū cyathos tres dabis bibere. ¶ Itēq̄ vitulinū fimū recētem ex vino potui dabis: ēt melācolicos liberat. ¶ Itē tamariſci ſiue fellis terre radices cōtunſa ⁊ ex aqua mulſa potui date ⁊ deoꝛſum ⁊ de ſurſum purgabūt oēs biles: ⁊ poſtea toto āno bene valebit. ¶ Item pullei pulueris coclearia tria cōmanducata ⁊ ſup vmbilicū poſita oblitaq̄ intempeſtiuos ⁊ cōtinuos vomitus mire continet: ꝙ ſi tanta concitatio ſtomachi in vomitu erit vt cōtineri nō poſſit. eruce ramulos tres vel q̄tuoꝛ cū mali granati ſucco teres atq̄ ad ſoꝛbendū dabis continuo ſedat̃. ¶ Item agrifolium

ſolium tritū cū vino datur. ¶ Itéqꝫ ſuccus moroꝝ de rubo efficaciter bibit. ¶ Aqua itē marina calida clyſtere infundit. ¶ Ite mūdatoriū colerū ⁊ prouocatoriū vētris. Epythimū decoques in aqua ad tertias: addeſqꝫ mel ⁊ facies ſimul feruere ⁊ dabis bibere ſiue calidū ſiue frigidū. ¶ Itéqꝫ raphanū lini ſemen ac piper ſi qs ieiunus māducet fortiſſime bilē inbibet. ¶ Puleiū itē cōmanducatū ⁊ in vmbilico poſitū mire colerā ſiſtit. ¶ Semē itidē malue ex aqua calida ieiuno potui dabis: coleraꝫ naſci ꝓhibet ⁊ caput infundit. ¶ Ité ꝯfectio ad coleraꝫ reprimendā. ¶ Oliue que vetuſtiſſime ſunt aqua calida abluunt ita vt saporē ſalis amittāt ⁊ enucleate cum pipere teruntur: quibus admiſcent coria mali in aceto decocta: oleūqꝫ ⁊ acetū acerrimū adijciūtur ac potui dant. Oportebit aūt cū q curabit potione ꝗ̄diutiſſime abſtinere quo ⁊ vomitū p ſitim exhauriat: ⁊ colerā dicta. Potio quoqꝫ cuius expoſitionē cū de ſtomacho diceremus expoſuimus optie facit. ¶ Ité ad reſtringēdā colerā cataplaſma. ℞ apij ſeminis ʒ.ij. ſanſuci: myrre: camomille: farine ordei: fenugreci: lini ſemis ana ʒ.ij. aqua ī q̄ radices euiſci decocte fuerit. mellis ʒ.vj. olei.iij. ſape tetartū. Per ſingulas aūt vices addeſqꝫ mel aquam oleū ⁊ ſapā reſolues ⁊ recoques. Cataplaſmati vero fabanū calidū īpones: facieſqꝫ hoc triduo: ⁊ intermiſſo vno die: iterū triduo facies. ¶ Ité ad purgationē vētris ⁊ colerū deductiones. Maſtice teres ʒ.j. ⁊ puluerē mittes in aquā frigidā ⁊ dabis ſero eūti dormitū. ¶ Ité ad biles reprimēdas. Herba mercurialis coquitur: ⁊ in cibo cum ſale ⁊ oleo datur: ⁊ cum aqua mulſa bibitur hoc ⁊ egrotantem iuuat: ſi ⁊ aqua eius cum condito bibatur.

¶ Ad ciliacos. CAP. VIII.

Quid ciliaca.

EX quib⁹ ciliacū deprehēdas breuiter ſit dictū ſcilicet ex officio vētris p oīa turbatū. Nā nūc aſpa vel alba vel indigeſta nūc ſanguinolēta aut purulēta atqꝫ inequalia egeruntur egrotātis ſtercora eodē die frequenter ⁊ parua aut ſemel ⁊ coaceruata atteſtāte inteſtinoꝝ rugini cū inflatiōe ⁊ ſonitu deſcendētis cibi qn̄ trāſuorant egrotātes pallore cutis albida ſupficie: viriuꝫ debilitate: macie corpis toti⁹ cū fetore: pulſu crebro parū ībecilli. vnde ⁊ ciliaci dicti ſunt apte paſſionis qua tenent. Vēter enī patit quē greci cilian appellāt: q̄s ita curabis. Bulbos aphricāos rubicūdos ꝯtritos ex vino cādēti ferro calefacto potui dabis ⁊ ſanabūt. ¶ Itéqꝫ colūbus ex paſſo decoct⁹ donec madeſcat: ⁊ ī cibo dat⁹ vtiliſſime ſuccurit oībus vitijs. ¶ Oua itē ī aceto macerant: ⁊ ciliacis in cibo dant. ¶ Vngula itidē porcina ꝯbuſta ⁊ ī cinerē redacta: debit ꝑdie ī vino auſtero īfuſa bibit. ¶ Itéqꝫ cinis calid⁹ cribrat⁹ reſtrigit. ¶ Ité leporis coagulū ex vino vetuſtiſſimo dilutū ⁊ tepefactū ieiuno dabis bibere: qđ remediū valde manifeſtū experimētū ē. ¶ Iecur itē capnū puſtuꝫ ⁊ leuiter tritū vētri appoſitū. Sāguinis quoqꝫ fluxū torminoſis ꝯtinebit. ¶ Itéqꝫ luthco ouoꝝ tritū lardi veteris quadrās mellis pondo quadrās ī vini veteris cyathis trib⁹ ſimul ꝯterent in nucis auellane magnitudinē ex aqua. Ciliacis dant. ¶ Bacche itidē oliuarū in vino Ciliacis ꝓpinant. ¶ Ité mēbrane gallinaꝝ toſte fortiter cū oleo ⁊ ſale ⁊ ī cibo ſic date ciliacoꝝ dolorē mulcēt. Abſtinere aūt a frugibus oportet ⁊ gallinā ⁊ boueꝫ. ¶ Fimū aūt colūbinū coctū ⁊ trituꝫ ciliacis ⁊ diſſintericis in cibo dabis. ¶ Itéqꝫ oua in aceto macerabis ⁊ infricabis ex aqua paneos qdē ciliacis eadē hora reſoluūt: ⁊ in pane cocta dant in cibo. ¶ Seuū itidē ouilli in vino auſtero decoctū bibit: hoc ⁊ diſſentericis medet. ¶ Ité trociſc⁹ ad ciliacos ⁊ diſſentericos. ℞ herbe ſymphoniace albe ſeminis ʒ.j. aniſi.j. apij ſeminis.j. amei.j. balauſti.j. hypociſti doſcilo.j. opij.ſemiunc. oīa tūſa ⁊ cribrata colliges cū aqua pluuiali ⁊ facies trociſcos habentes denā.iij. dabiſqꝫ in aque cyathis trib⁹ pluuialis trociſcū.j. ¶ Ité epythima ad ciliacos. ℞ cere. ʒ.iiij. maſtice.j. myrre ⁊ aloe.j. māne thuris.j. ⁊ ſemis. amerine.iiij. cyados.j. ⁊ ſemis. ſydon.j. olei lentiſcini.iij. maginati egyptij ꝗ̄tū ſufficit vt ſicca ipſa ꝯmiſceant in mortario cū maginate ad mellis ſpiſſitudinē ⁊ ſic poſtea cerotariū ꝑmiſcebis ⁊ vteris ante ⁊ retro. ¶ Ité cataplaſma ad ciliacos. ℞ ſciſti. ʒ.ij. māne thuris acacie maſtice cyados ſimiliter. myrti cotilā.j. alſete qđ eſt polēta ordei ſexta.j. ⁊ ſemis. ſape cretice ⁊ aceti quod ſufficit ſpaltice hoc eſt cōſtringere. ¶ Item ad cyliacos. Rorē ſyriacum cuꝫ oriza coques ⁊ colatum ſuccum iniicies.

Sciſti. i.ſemen meu.

¶ Ad fluxū ventris ſtringendum. CAP. IX.

PAuniculos nucis ſiccabis ⁊ ex eis puluerē factū in vino dabis. ¶ Itéqꝫ corīū melonis ī puluerē rediges ⁊ ex puſca ieiūo dabis bibē ⁊ ſanabit. ¶ Gluten itē taurinū mūdū rubeū ſolues ī aq̄ ⁊ charte induces ⁊ ſup ligula īpōes. ¶ Ité cataplaſma ad ſtrīgēdū vētrē īfantū. ℞ thuris. ʒ.ij. ſape ⁊ aceti qđ ſufficit ac farie ordei. ¶ Ité ad vētrē ſtrigēdū. Ouū ī aceto acri coqs ⁊ cū crepuerit purgabis ⁊ iteꝝ coqs: ⁊ ꝗ̄diu colorē mutauerit dabis ei q patitur. Si vo conatiōes cū raſura ꝑmāſerit ⁊ vēter ſtrict⁹ fuerit ſucc⁹ orize cū anulo inijcies. ¶ Ité ad cōatōes. In vini aphri ſexta.ij. mittes faſciculū cimaꝝ rubi ⁊ folioꝝ lauri manū plenā: coqueſqꝫ tādiu donec excoquat. Deinde calicē mittes aliū ⁊ coqs ⁊ addes vt ſupra ⁊ exinde ſpōgia ſouebis. facit hoc leuē vētrē. ¶ Ité ad vētrē ſiſtēdū. Cācros fluuiales tritos ex aqua bibes. ¶ Itéqꝫ mori ſuccū ī caprino lacte potabis. ¶ Ocimū itē tritū vētri illinies. ¶ Paniciū itidē in lacte caprino decoctū more ſorbitiōis ī die ſumes. ¶ Ité ad vētrē reſtrigēdū. Vet⁹ panis nauticus tūſus ⁊ iteꝝ coct⁹ ī aqua bibitur. ¶ Itéqꝫ cortices fabe ad tertias decocte ꝓſunt. ¶ Lēs itē celeſti aq̄ decocta ſorbet. ¶ Acetū itidē merū ſumit. Ma

la ēt ſilueſtria edunt̄. Aqua quoqꝫ in aq̄ pruna agreſtia cocta fuerint bibit̄. ¶ Itē ſilueſtrium prunoꝝ bacche vel ex radice corticis in vino auſtero decoquunt̄: vt tertia pars decidat idqꝫ vinū dabis merū potui cyathum .j. in die. ¶ Itē moroꝝ ſatiuoꝝ īmaturoꝝ ſuccū dabis bibere. ¶ Itē ſuccū ſemis myrti ſorbebis. ¶ Palūbū itidē ferū ex puſca coctum edes. ¶ Fimū quoqꝫ colūbinum cū melle ventri illinies. bibes ēt anatū maſculorū ſanguinē. ¶ Item flores vel cincinnos de auellana colliges ⁊ mittes ī furnū ſiccent̄ ⁊ cū ſiccati fuerint teres ⁊ ex vino ꝓpinabis. ¶ Itēqꝫ iuniperi bacchas tritas ex vīo nigro .i. ex vuis nigris expreſſo potui dabis. ¶ Flos itē hedere .iij. digitis ſumptus in vino auſtero bibitur in die. ¶ Ruboꝝ itidem in qͥbus naſcunt̄ mora cauliculi ex vino auſtero decoquūt̄ ⁊ ī cibo dātur. ¶ Coclee vero q̄ viua cremata eſt cinis potiōi ex vino auſtero inſpergit̄. ¶ Plantago quoqꝫ editur ex aceto cocta. ¶ Sanſucci etiam radix ex vino bibitur. ¶ Gallinacei nihilominus iecur aſſum in cibo ſumitur.

¶ Ad diſſintericos. CAP. X.

Diſſinteriā deprehēdes a ſtercoꝝ qualitate aut macilenta vel pinguibus humoribus oblita aut cum roſura inteſtinoꝝ nūc purulēta nūc ſanguinolenta: ita vero curat̄. Rubi radices bene lotas mittes in ollā nouā fictilē ⁊ aque ſexta .j. ⁊ decoqͥs ad tertias deiñ ſupmittes aceti acris heminaꝫ .j. ⁊ iteꝝ feruere facies ad .iij. vt nigrū fiat: ⁊ dabis ieiuno puſillum. Nam ſi plus dederis vētri nō facit. ¶ Itē muſcū quī in tegulis naſcitur cōteres in puluerē ⁊ in vini picati .j. nigri ieiuno dabis: eadē hora claudit vētrē. Nā ſi febricitat ex aqua calida bibat. ¶ Itēqꝫ pini arboris corticē in aqua decoques ⁊ ex ea aqua diſſintericis dabis: hoc ⁊ ciliacis prodeſt q̄ fluxu vexant̄. ¶ Item res experimentata. Styracē guttā amoniacaꝫ. ſpecularia cōbuſta pari potione ac piperis grana in vini potione dabis bibere. Si vero venter ei torquetur bete radices ex oleo coques ⁊ dabis ei ipſum oleum bibere. ¶ Itē ſempuiue maioris ſucci cyathos .iiij. in vini cyatho vno potui dabis hoc enim diſſintericos ⁊ ciliacos ⁊ lumbricos habētes curat. ¶ Itē corticē agrifolij interiorē ⁊ exterioreꝫ rades ⁊ mittes in cacabum nouum ⁊ pones ſuper carbones nō vt cōburat̄: ſed vt coſtet̄. deiñ teratur ⁊ dabis coclear plenū febricitanti cū aqua calida: ſanis vero in vino ſtyptico. ⁊ ſtrigit mirifice. ¶ Iteꝫ cocleaꝫ maiorē q̄ comedit̄ aſſabis: ita vt teſtā ſemiuſtā primū mittas ī mortariū. deinde carnē vſtā ſimul in puluerē rediges: ⁊ ex eo dabis coclear plenū in vino calido: vel ſi minus edax fuerit: dimidiū dabis. ¶ Itēqꝫ pruna agreſtia: gallā: maſticā: thus maſculū: myrrā: piper ⁊ flores roſe ex vino ſtyptico ꝓpinabis. ¶ Itē ad diſſinteriā. Coſtū: ſtyracē: orizā: panē aphrū: maſticā: mali granati folia: ficꝰ: teſtā ouī oīa tūdes ⁊ dabis puluerē in ouo ſorbili aut in vino mane ⁊ veſpere. ¶ Itēqꝫ corticē arboris mori interiorē tenerā rades: ⁊ cū vino nigro coques in pultario nouo donec excoquatur: ⁊ ex eo dabis coclearia tria mane ⁊ ſero. ¶ Glādis iteꝫ rubee ḡna .xiij. piperis .v. ſimul teres cū vino veteri ⁊ dabis tribus matutinis. ¶ Itē ſiqͥs in ſolio poſtq̄ ſudauerit olei ſpani ſi pōt heminā ſi nō vl' potionē vnā bibat: curat̄. tāto aūt melius ſentiet quāto plus biberit: lauet vero ſm ꝯſuetudinē. ¶ Itē balauſtiū. gallā. pumicē. geras: tyrias ⁊ locuſte aſperas teſtas: oīa equis pōderibus teres ⁊ cribrabis. Dabis vͦ ex eo mane ⁊ ſero coclearia ſingula ſi nō febricitat cū vino mixtū febricitātibꝰ vero in aqua calida. ¶ Itē narū ſullonū teres diligēter ⁊ dabis in vino vel ouo vel aqua calida mane ⁊ ſero. ¶ Iteꝫ cauliculus mali granati quos greci ſydia vocāt pⁱa die teres nūero .v. ⁊ piperis ḡna .xj. ī mortario fictili ⁊ mittes vini potionē in calicē minorē. ex quo ꝓfundes ferrū cādens ⁊ ſic miſcebis puluerem ⁊ dabis bibere. Scōa vero die cauliculos .vj. ⁊ piperis ḡna .xv. ¶ Itē vuā q̄ ex ſe in vite fuerit areſacta teres cū diligētia: tritāqꝫ in vino veteri dabis bibere: ita vt in vino panē intingat: ⁊ ſic ſumat ⁊ poſt ipſaꝫ potionē bibat. ¶ Itē fabas ſolidas frāges ⁊ macerabis ī aceto acri ⁊ dabis mādućare ieiuno quātū pōt. ¶ Itēqꝫ oua cruda franges ⁊ mittes ī patellā rudē ⁊ mali granati puluerē. gallaꝝqꝫ pari portōe admiſcebis ⁊ coques: ⁊ cū aceto acri dabis bibere. ¶ Item iniectio ad diſſintericos. ℞. pumicis cōbuſti ℥ .j. galle aſiane .j. balāu barbarici vn̄ coria cōficiunt̄ .j. gere. tyric .j. Hec oīa tūdes ⁊ cribrabis ⁊ hinc plenū coclear mittes in mortario atqꝫ addes maginati ℥ .iij. hoc ē vini auſteri in quo cocta ſunt hec myrti ⁊ rubi faſciculi ſinguli coriū mali granati ⁊ lentis manus plena. ſed ⁊ ſeorſuꝫ decoques ſuccū orize cū ſeuo vrſino ⁊ colabis. hīc mittes ℥ .j. ⁊ ſemiſ. ⁊ ſimul miſcebis. priꝰ aūt reficiat ⁊ ſic iniiciat̄ tepidū. ⁊ teneat vero quātū pōt. ¶ Iniectio ad diſſintericos. Coques ex aqua lētē myrtū ⁊ corticē mali granati cymas rubi corticē roboris ⁊ lentiſci modicū. ꝓ oleo vero ſeuuū caprinꝫ in aqua coques ⁊ ſic iniicies: qͦd ſi in vaſe fuerit ex vino mittes quo accipiat. ¶ Itē iniectio. Cymaꝝ rubi faſciculū vnū lētis manū plenā. orize tantūdē. ⁊ corticis mali granati duos coques in olla noua in aq̄ ſexta. duobus donec succꝰ fiat: quē colabis ꝑ lintheū diligenter vt ſit vel tertia ps ſextarij. deīde teres molliſſime gallā alexādrinā vnā. mitteſqꝫ ouuꝫ vnum ⁊ olei .j. ℥. ſaliſqꝫ coclearia .ij. miſcebis ſuccum ⁊ iniicies. Prima vero die tātū ſalē mittes. ¶ Colliriuꝫ ad diſſintericos q̄ ſanguinē faciūt. ℞. thuris maſculi ℥ .j. myrre .j. opij .j. q̄ teres in mortario diligenter: addita paulatiꝫ aqua: donec ſe ī modū collyrij colligat: ⁊ facies collyria diuerſa ꝓ etatibꝰ que in neceſſitate cum oleo roſato ſuppones. ¶ Item collyriuꝫ diſſintericum: quod recipit ℥ .iiij. opij .iiij. myrre ⁊ libani

libani.iiij.ſuccū arnogloſſe ac vinū amineū. ¶ Jtē
collyriū hypoticon. ℞.opij.℥.j.acacie.j.myrre.j.cro
ci ſemiunc̄.colliges cū omphaci melle. ¶ Jtē colly
riū hypoticon laudatū ad qḋ crocū libanum opium
equali pondere teres ⁊ cum ſucco arnogloſſe colli-
ges. ¶ Jtem hypoticum gorgon hoc eſt agile: facit
ad eos q conatões patiunt̄ ⁊ antiquas paſſiones. ℞.
cicidõ.ʒ.iiij.libani.iiij.acatie.iiij.opij.iiij.cū ſucco la
ctuce colliges. ¶ Jtem trociſcus diſſintericis. ℞.
albeſci.ʒ.xxiiij. aſpalti.xvj. ſandarice.xvj. arſenice.
xij.galle pulueris.ix.ſucci anogloſſe quātū ſufficit.
¶ Jtem picem liquidā ⁊ reſinā oleūqꝫ vetus ⁊ ce
ram.oīa mittes modicū in accetabulū ⁊ reſolues ad
carbones vt fiat quaſi cerotū molle ⁊ ex eo vnges ⁊
renes appoſitis hincinde floccis lane ⁊ faſtijs: ſed
intinges modicuꝫ lane in ipſo accetabulo ⁊ inijcies
in inteſtina ita vt quotiens ventrē fecerit aliud mit
tes. ¶ Jtē trociſci cõfectio pbatiſſimi. ℞. leppidi
cypri deñ.xviij.hypociſci.xviij.ſtypterie.℥.j.ſanda-
race.j.croci magnati.j.opij.j.ſalis amoniaci deñ.vj.
epſemaci cretici quātū ſufficit ad coagulāda pigmē
ta. Que oīa diligēter teres ⁊ cribrabis vt puluereꝫ
facias: ⁊ poſtea tantū paſſum mittes vt conſtringat
nõ vt liquefaciat. ⁊ facias trociſcos habētes deñ.iij.
⁊ ſingulos iniicies. ⁊ ſi roſuras aut ſaniem facit: pri-
mum de aqua oliuarum inijcies: ⁊ poſtea de troci-
ſco: coques quoqꝫ cymas de rubo cum cortice mali
granati ⁊ orize pugillo ⁊ myrti que ſi non fuerit hu
xum mittes ⁊ coques omnia hec in vino ſtyptico:
donec de tribus partibus due remaneant ⁊ mittes
in mortario quantum potio eſſe poteſt: ⁊ ſic ſolues
trociſcum. Si autem puram aquam facit venter nõ
inicijes de aqua oliuarum: ſed tantum de trociſco.
¶ Jtem ad dolorem ⁊ conationem cum pondere
facies fomentum ſic. Fenugrecum bullies in aqua
⁊ inde ſouebis. ¶ Jtem inijcies butyrum ⁊ mel ⁊
oleum ⁊ modicum ſalem ⁊ exinde curabis. ¶ Jteꝫ
trociſcus diſſintericis ⁊ ad eos quibus venter ſan-
guinem facit. ℞. iuſquiami ſemis.℥.j.apij ſemis.j.
balauſti vnam acacie vnam amei vnam agantis egy
ptie vnam.vulgace ſeminis vnam roris ſyriaci vnā
opij thebaici ſemiunc̄.mandragore radicis.ʒ.duas
gere tyrie ſemi.q̄ omnia colliges cū aqua ⁊ facies
trociſcos habentes drachmā dimidiā ⁊ dabis bibe
re ei q nõ febricitat cū vino: febricitantibus vero in
aqua calida mane. ¶ Jtē trociſcus ad eos q ſangui
nē faciunt cū conatiõe vel roſura vel corruptela. ℞.
ſandarace põtice.℥.viij.arſenici maſculi.iiij. acacie
rubee lib.j.calcis viue.j. que oīa ſigillatim tūdes ⁊
cribrabis miſcebiſqꝫ in mortario cū vino veteri au-
ſtero in quo cocta ſint hec.myrtus viridis roſa ſic-
ca.cortices mali granati.cyme rubi ⁊ buxus tātūqꝫ
mittes vinū vt ad ſpiſſitudinē redigat̄. ⁊ cū ceperit
ſiccari facies trociſcos pro eatibus habentes deñ.
viij.vel ſenos ſeu.q̄ternos: quos ſiccabis ī. vmbra
⁊ repões ⁊ vteris ſic. priuſq̄ inijcias aq̄ ḋ oliuis vł

aphra muria ſpiſſa in modū hemine dimidie tepefa
cta ablues inteſtinū mane ⁊ ſero de trociſco curabis
Sufficit autē ſemel abluere inteſtinū trociſcum ve-
ro quotidie inijcies: cum ſcimmate.i.in viuo in quo
herbe ſupraſcripte ſunt cocte. Potionem hanc da-
bis quibus ſanguis multū fluit ꝙ ſi dolor aut cona
tio multa fuerit cum ſucco orize vel lēticule inijcia
tur. Accipiat vero potionē de trociſco qui diaſpar-
maton vocatur quotidie ſero. ¶ Jtē iniectio ad diſ
ſintericos. ℞.rubi cymulas: teſtas maligranati: vinū
ſtypticum: addes acatiā ⁊ ſeuū hyrcinum colatū ad
modū potionis tenēdum diutiſſime. ¶ Jtem tro-
ciſcus ad diſſintericos. ℞.licij indici.℥.j.quam ſol-
ues in vino ſtyptico: galle alexādrine vnā: ⁊ ſulphur
viuū.ſandarace vnā ⁊ ſemis: que tūdes ⁊ cribrabis.
calcis viue.℥.iiij. ⁊ auripigmenti que ſimiliter tun-
des ⁊ cribrabis.opij thebaici ſemiunc̄.īfundes ī vi
no aphro ſtyptico ⁊ tunc in mortario oīa pmiſcebis
⁊ facies trociſcos quos ſic inijcies. teres trociſcū in
mortario mundo ⁊ mittes vini aphri quaſi calicē bo
num: ⁊ ſic curabis. ¶ Jtē trociſcus ad hec. Balau
ſtij ſemiunc̄.galle ſimilr̄.croci ſilr̄.ſtyracis ſimiliter.
myrre ſiliquas.ix.caſtorij tres .capſilaginis ſemis
quod ē iuſquiami ſil.xviij.apij ſemis ſemiunc̄.opij
ſiliquas octo.aniſi ſemiunc̄.dauci ſilr̄.aque quātuꝫ
ſufficit: facies trociſcos habētes ſiliq̄s tres. ¶ Ca-
taplaſma ad diſſintericos. ℞.corticem mali granati:
roſam: myrtum: polētam: maſticam: gallas: aloe: que
oīa in ſapa coques ⁊ īpones. ¶ Jtem panē pulue-
ris aphri ⁊ fenugreci in melle ⁊ aceto coques ⁊ ī vē
trem ac renes pones. ¶ Jtem ad idē cataplaſma ⁊
ad inteſtini dolorē. ¶ Daptilos in vino veteri infu
ſos cum pane aphro ⁊ modico croco teres ⁊ in ca-
pite inteſtini pones. ¶ Jtem ad diſſintericos. Da-
ptylos īfundes in melle ⁊ mittes vinum vetus vel
acetū acerrimū cū paſſo in cacabum: quod cū ferue
rit: mittes daptylos tritos ⁊ puluerem panis aphri.
parum etiam farine ordei: ſed ⁊ puluerē mali grana
ti.galle alexādrine: myrre maſcule: mãne que vēdi-
tur a pigmētarijs ⁊ cum factuꝫ fuerit cataplaſma vn
ges oleo lētiſcino ⁊ pones ex vtraqꝫ pte. Sane ante
q̄ ad carnē ponas cataplaſma aſperges ſup illā ma
ſticā tritā ex oleo lentiſcino vnges. ¶ Balauſtium
itē roſam ſiccā: rorē ſyriacuꝫ: mala granata ſicca ī vi
no auſtero vaſe nouo ferue facies: ⁊ ibi ſolues troci-
ſcū vel puluerē ad inijciēdū. ¶ Jtē cataplaſma ad
idē in modū epythimi. Gallas alexādrinas.corticē
mali granati.acatias.myrtū.myrrā ⁊ maſticā teres ⁊
cribrabis. ¶ Jtē citonia cruda itrinſec⁹ tātū purga
ta q̄ molliſſime teres ⁊ cõmiſceris puluerē vſtū rur
ſuꝫ renes addēs paulatī acetū donec ſil̄e ſit epythi-
mo: mittes ēt parū olei roſacei vel myrtini cū aceto
modico ⁊ q̄ſi epythima fit ⁊ pões ad vmbilicū ⁊ ita
deorſuꝫ ad renes. ¶ Jtē cataplaſma ad eadē. Ma
loꝝ granatoꝝ coria ⁊ galle decoquūt̄ ex vino. dinde
ſi mollia fuerit ſimul terunt̄: qb⁹ adijciūt̄ omphaciū

BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITTOR. EMANUELE

hypociſtis:⁊ acacia ruſa:ſed ex aqua īſundit̄ pridie: cis ros coriarius ⁊ alumen ſciſſum vtraqꝫ tūſa ⁊ cribrata: miſcenturqꝫ ceroto ex myrtino oleo facto. ¶ Epythima toclydion qđ facit ad diſſintericos ⁊ ciliacos. ℞.acacie.℥.j.cyados.j.omphatij.j.libani j.balauſtij.j.ſciſti.j.aloe.j.roris ſyriaci.j.myrre.j.cenante.j.roſe ſicce.j.cere.℥.ix.picis.ij.olei myrtini.j. ¶ Item fomentatio ad diſſintericos. Oleaſtrū. lybiſcū.myrram laurū.ros marinū .cypreſſum equali pondere decoques. ¶ Item epythima ad diſſintericos. ℞.cenantis.℥.j.ſidios ſimiliter aloe.iiij.omphatij.j.omphaticon.j.roſe.j.acatie lib.j.olei myrtini vnam picis.℥.vnaꝫ. ¶ Item epythima ad diſſintericos bonum. ℞.myrre.℥.vnam ſeminis myrti ⁊ thuris.j. galle.j.roris ſyriaci vnam acatie vnam balauſtij.j.ſydie ſemi. aloe.j. bdellij.j.cenātis.j. croci ſemi.cymarum rubi duas.maſtice aphre ſemi.cymini ſilr̄ apij ſeminis ſimiliter olei lentiſcini lib. vnam ⁊ ſemis.cere cocto daptilos.xj.vini quantūm ſufficiat. Si vero lentiſcinū oleū non habuerit: myrtinū mittes aut melinum. ¶ Epythima item ad diſſintericos. ℞.thuris vnciam vnam myrre.j.⁊ ſemis maſtice.j.abſinthij.vnā balauſtie.j.galle.iiij. cymini.j. apij ſeminis.j.rubi.j.croci.ij.ſpice nardi.ij.olei lentiſcini lib.j.cere.j.therebyntine.j. ¶ Item fomentum gallas alexandrinas.ſydiam.myrtum. buxum. roſam ſiccā ⁊ lētē alexādrinā ſimul in aqua coques ⁊ ſuper ipſam aquam ſedebis. ¶ Uinum itidem cilicenſe coques cum abſentij herba ⁊ fouebis ſpongia. ¶ Iteqꝫ cauliū radices vſtulatas dabis cū ouo ⁊ gallas ſyriacas teres. ¶ Item cataputie ad diſſintericos explorate. ℞.galle vnciā vnā opij.ʒ.iiij. tundes gallas ac terres ⁊ permiſcebis cum lachryma oui ⁊ ex eo facies cataputias in modū faſioli ⁊ dabis ſecūdū vires accipiētis. ¶ Item ad diſſintericos ⁊ ad omnes dolores ⁊ roſuras ventris. Aniſi.ʒ. ij.iuſquiami.iiij.apij ſemis quattuor florū roſe.iiij. hipociſti doſcilo.ij.croci.j.opij.ſimiliter myrre ſimiliter opiū vero ⁊ hypociſtiū infundes in aqua ⁊ omnia ſicca tunſa ⁊ cribrata permiſcebis ſufficiēti melle ⁊ colliges ad ſpiſſitudinem epithimi. ¶ Iteꝫ epithima ad diſſintericos ⁊ ad ciliacos. ℞. acacie.℥.j. cicido ⁊ omphacidis vnam balauſtij vnā cidon iocis ſimiliter cere.ʒ.vj.rodion lib.j.daptilorum pinguium lib.j.daptilos vero vino infundes ⁊ ſimul teres. ¶ Iteꝫ epitima kaldion ad diſſinteriaꝫ. ℞.cidon.℥.iiij.ſtiptiric ſimiliter. ſidion roſas quattuor roris ſiriaci quattuor.hipociſti doſcilo vnam amoniaci vnam picis libram vnam ⁊ ſemis olei myrtini vncias quattuor vini parum. ¶ Item epitima ad diſſintericos qđ dicit̄ didion. ℞.acatie vncias.iiij. cicidon roas.iiij.roris ſiriaci.iiij.hipociſti doſcilo.j. amoniaci.j.picis lib.j.⁊.ʒ.iiij.cere.iiij.olei myrtini. ℥.quattuor vini ſtimatici duas induces autem lintheo ⁊ impones ventri vſqꝫ ad vmbilicum ⁊ retro. ¶ Item epythima ad diſſintericos. ℞.myrre.ʒ.iiij. coclearuꝫ.xx.carnes:oleum cyprinum purum:albū ouoꝝ ſeptē:aceti acris quantum ſufficiat. ¶ Item herbā portaglā ex aqua ferue facies:⁊ iterū adiecta aqua condies ⁊ aſperſam polēta offas cōplures dabis edere:qꝛ mire curat. ¶ Picem item virginem tunſam ī cacabo impones renibus. ¶ Iteqꝫ holera diſcocta cū ſale dabis edere. ¶ Bulbos itidem tritos per ſe dabis ⁊ ī vino auſtero potionē miſcebis. ¶ Celeſti quoqꝫ aqua coctuꝫ ocimū ī cibo dabis. ¶ Rutam nihilominus cum caſeo teres in vino in modum meretiꝛ ita ī eſcam dabis. ¶ Iteꝫ cera remiſſa ī potōe datur. ¶ Iteqꝫ puluis fit ex alica coſta prius ꝙ detur ī quē ſubigit̄ cera remiſſa. ¶ Infundit̄ itē farmēta ī qbus vuaruꝫ acini herent ⁊ acinoꝝ lapilli cōburunt̄.eoqꝫ cinis inſpergit̄. ¶ Succus itidem pāpinoꝛuꝫ ⁊ vitiū clyſtere imittit̄. Citonia quoqꝫ matura cruda eduntur. ¶ Myrti ꝯ ſemis ponde.denarij in vino propinat̄. ¶ Uinum nihilominus in quo folia myrti diſcocta ſunt: potui datur. ¶ Itē gallā comagenā combures ⁊ cineres eius extingues ⁊ vino illinies ventri: hoc ⁊ ciliacis facit. ¶ Iteqꝫ florem hedere teres ⁊ tribus digitis ſumptum in vino auſtero bis in die dabis bibere. ¶ Item ad diſſintericos . Ruboꝝ in quibus mora naſcuntur cauliculi decoquunt̄ in vino auſtero ac per ſe edunt̄. Iudxca ouoꝝ tria. ¶ Lardi item veteris.℥.tres ac mellis totidem vini cyathi.iij.vna ꝑmiſcent̄:⁊ in nucis auellane magnitudine ex aq̄ dant̄.

¶ Ad diſſinteriam ⁊ lyenteriam. CAP. XI.

Ctrem vetuſtiſſimū ſiccū nō putrē cōburres ⁊ in puluerē rediges ⁊ ſeruabis diligenter:⁊ ex ipſo pleno coclearia ſex radicis ebuli.pul. coclea.v. ſpecularis cocti ⁊ triti coclea.iij.folia qnqꝫ piperis albi tria. Hec oia trita ⁊ cribrata ī vnū miſcebis ⁊ exinde coclear plenum in vino ſtyptico dabis:ſi nō ſheres vino ſtyptico:cortices de piro tolles pond.x.⁊ mittes in ſtagneū vas grāde ⁊ cum ipſis vini ſextarios.xx. ⁊ coques ad dimidias. Cuꝫ vero refriguerit mittes in vas mundū ex ipſo vino ⁊ vteris ⁊ cū potiōib⁹ accipies ꝙ ſi antiquus ē lāguor ⁊ ſanguinē habūdātē egerat ſirmus.ij.coclearia mittes in potionem vini calidi:ſepiuſqꝫ vtat̄.⁊ in ſolio ipſam potionē bibat: ⁊ vnctiōe predicti calaſtici vtat̄. Manducet aūt oriꝫā cū manu plena plantagis bene cocte:⁊ cum ſeuo caprino ibidē miſſo ⁊ exiguo ſalis anetum ⁊ porrū. Oleū ante ōia nō manducet aſſaturas caprinas per aſſas manducet:⁊ ficatum ipſius aſſum pedes diſcoctos cum paruo ſale comedat nō cuꝫ aceto:⁊ oīa interanea caprina calida cuꝫ predicto vino mixta bibat. Curat enī ⁊ ſi eſcam quam manducauerit emittat:quod ipſum dicitur lienteria.

¶ Ad colicū dolorem. CAP. XII.

Fimaꝫ leonis diligenter colliges ⁊ ſiccabis ad ſolē ⁊ ſeruabis qꝛ difficile inuenit̄.mitteſqꝫ ex ipſi⁹ fimi pulu̅ coclearia v.petroſilini

v.petroſilini puluere coclearia.v.gingiberis coſti ⁊
pipis albi coclearia tria: ⁊ oīa cribrata cōmiſcebis ⁊
exinde coclear plenū ieiuno in potiōe ꝯditi tepidi
dabis in hyeme.in eſtate vero in veteri vino.Si au
tē antiqua paſſio eſt.ij.coclearia in ſolio dabis ⁊ hoc
ꝑ triduū facies.vnges vero vētrē ⁊ ſub vmbilico ď
ſupraſcripto calaſtico.⁊ ſi grauis dolor īminet am-
plius pone vngēti ⁊ ſuꝑ lana ⁊ faſcias obſeruet quo
qꝫ ne algeat ⁊ recētia nō bibat.nec carnes vel holera
ſeu legumina mādücet:qꝛ paſſio peſſima eſt.Si au
tem repētinus dolor aduenerit:⁊ ꝓdicta potio para
ta nō fuerit.purgabis allij acerrimi capita.v.⁊ cōci-
des minutatim ⁊ mittes in ampullā cū olei gremia
lis hemina:⁊ macerabis die ac nocte:⁊ ex ipſo bibat
oleo coclearia tria in cibo ēt pro oleo vtatur.Si ve-
ro in ſolio balnei ꝓdictū oleū biberit plurimū ꝓdeſt
¶ Itē potio ad colicū dolorē ſeu ad calculū que in
vna potōe colicū dolorē in ꝑpetuo liberet.℞. ſolij:
ſpice nardi.pipis albi.apij ſemis opij cretici ſiſeleos
gingiberis:puleij:thymi:caſſie:fiſtule:ſaturcie: reu-
pontici ana.℥.ſingulas.pipis lōgi.iiij.piretri duas.
yris ſemiunc.petroſilini.℥.j.⁊ deñ.leuiſtici deñ.viij
croci.iiij.eruce ſemiunc.coſti deñ.ſex.fenugreci ſe-
miunc.Hec oīa tundes ⁊ ſubtiliter cribrabis ⁊ ī va
ſe vitreo recondes ⁊ ex ipſo puluere coclearia tria
in condito ſiue carено:in ſolio mox vt deſcenderit
dabis:⁊ diu in ſolio foueatur ⁊ in perpetuum libera
bitur.¶ Item potio ad colicuꝫ.℞.rute agreſtis ſe-
minis ſemiunc.gentiane.℥.ix.cametrie libram vnaꝫ
⁊ ſemis.ariſtoloice rotunde.℥.ix.quibus alij medi-
ci addebant ſquinantij tres.petroſilini tres.came-
al's came pithei. petij tres.Hec omnia tunſa in mollīſſimū puluerē
repones vt dum opus fuerit:dabis coclear plenum
in aqua calida.¶ Item piperis.℥.iij.ſalis monta-
al's mace donici. ni vnam.petroſilini acitonici duas.omnia in pulue-
rem rediges:⁊ in vino coclear plenum. ¶ Itemqꝫ
iſopi cretici ſemiunc.ſeminis feniculi ſimiliter.pipe
ris albi ſimiliter.petroſilini ſimiliter.cymini ſimili-
ter.ſalis montani ſimilr.aniſi ſimiliter apij ſeminis ſi
militer.omnia teres:dabis in dolore coclear plenuꝫ
ſanis in vino vel condito:febricitātibus vero ī aqua
calida.¶ Item pridie Idus martias Viole purpu
ree folia.xj.piperis grana.x.vini veteris calicem ple
num teres in mortario marmoreo ⁊ mittes in calicē
ipſo die ⁊ pones ſub diuo coopertum teſta diligen
ter:vt ibi maneat ⁊ alia die mane ibi agitabis ⁊ mit-
tes in calicē heriнū:ſtans cōtra oriētem:⁊ vno hau-
ſtu bibat.¶ Item expertū.Cocleas tres quas gre
ci vocant Corcotellas in olla noua clauſas ⁊ circun
datas:in furno cōbures quarum puluerē in vino:
aut vbi volueris dabis.¶ Itemqꝫ tria grana allij
infundes aliquantiſper in aqua.deinde ex condito
glutiēda dabis.¶ Item enema ad colicū quod ap
pellatur diacaſtoreum.℞.reupontici ſicci.℥.j.croci
aphri vnam.nitri albi ſemiunc.rute viridis folia tri-
ta ſimiliter.mellis quantum ſufficit. Conficitur au-
tem ſic.Myrra ⁊ caſtoreum ſeorſum terūtur ſeor-
ſum ⁊ nitrum ſimiliter ⁊ ruta.Crocum vero infun-
des in vino veteri tanto vt infundatur:non vt ſuper
natet:tereſqꝫ in mortario.Opium vero cū melle te-
res donec ſoluatur:⁊ ſic cōmiſcebis ſingula quouſ-
qꝫ oīa adimētur ⁊ ſuperaddes mel ita vt ad ſpiſſitu
dinē redigatur reponeſqꝫ in vaſe vitreo:vteris aūt
ſic.Primū cum dolor cepit porrigiť inteſtino ſecū-
do de medicamēto calaſtici ad.℥.vj.quod cū iectū
eſt:ſi ceſſauerit dolor:intermittēdum eſt.Si vō mā
ſerit contra noctem inijcitur ſic.Olei rutatij.℥.vj.
in acetabulo tepefacies.medicamēti vero in modū
fabe capadocie vel paulo amplius ſeorſum in cali-
ce ſolues cum vini veteris coclear:⁊ oleum tepefa
ctum ſin modum eſtimationis miſcebis ⁊ inijcies:
hoc autem ⁊ dolores tollit:⁊ ſomnū facit.Obſerua
re vero debes ne modum quātitatis excedas.So-
let autem plus iniectum grauedinem nimiā capiti
afferre:que quidem celeriter ceſſat.¶ Iteꝫ enema
ad idē quod appellatur dyargopiſſuꝫ.℞.aloes epa
tici.℥.ij.opij ſpani vnam.butyri recētis vnam.pecu
le viue ſincere ſex.Conficies autem ſic.Aloe in pul
uerē rediges.opium cum pecula teres donec ſolua
tur.addes aloe ⁊ cum illa terēdo miſcueris mittes
butyrum:⁊ rurſus illud ſimul teres:⁊ hec oīa per-
mixta colliges ī vaſe ereo ⁊ vteris ſic.Si refrigerari
paſſionē cōtigerit:primum clyſtere inteſtinū purga
bis:quod accipit oleum rutaceum ⁊ mel ⁊ butyruꝫ
⁊ hec calida.dehinc de medicamento ſupraſcripto
ita curabis vt prius cyminum ⁊ rutam viridem in
oleo ⁊ aloe ſine ſale tam diu coquas donec ruta ſe
frigere incipiat.quod colatum ac tepefactum mittes
in acetabulum in modum potionis bone:vel certe.
℥.ſex.⁊ medicamenti quantum pars tertia coclea-
ris eſt in ipſo a digito ſolues ⁊ ſuꝑ calida pones vt
tepefiat:⁊ ſic vteris.Facit preterea ad eos qui pro-
pter colicum cōfluxum ventrē patiuntur.tollit ⁊ li-
bidinem inteſtini. Si autē ⁊ coleribus color fuerit
medicamētum oleo roſeo locum inijcito.¶ Item
enema ad colicum probatiſſimum:ſed in nimio non
inijcies dolore.℞.cymini heminā vnam. centaurie
faſciculos tres.amei ſemiunc.folia lauri numero.xv
coloquintidā.j.Hec in aque ſexta. trib⁹ decoques
ad tertias:colabiſqꝫ ⁊ cū oleo ac modico melle inij
cies.Nam herbas ſupraſcriptas pridie infundes.
¶ Item enema ad dolorem collicum.℞.opij deñ.
xviij.caſtorei.xv. myrre.xij. croci.xiij. nitri.vj.rute
agreſtis ſeminis ſimiliter.euforbij ſimiliter que om
nia tundes ⁊ cribrabis ⁊ colliges cum melle ⁊ cum
opus fuerit in modum auellane ſolues cum aqua
frigida adiungēs anetini olei.℥.ſex ⁊ butyri coclear
j.admiſcebis ⁊ curabis.¶ Item enema ad hec.℞.
baccharꝫ lauri pulueris.℥.xij.cere pūice.vj.butyri
vj.medulle ceruſe.vj.adipis āſerini.vj.therebynthi
ne.vj.iſopi ceroti.vj.hec oīa ꝯmiſcebis ⁊ factas pillu
las ſiccabis ī vmbra:⁊ cū neceſſe fuerit teres ī oleo

ſauinenſe ſufficiēte vna pillula ⁊ curabis. ¶ Itē ad
colicū dolorē ⁊ qliter ad īteſtini dolorē ⁊ eiuſqꝫ vi-
tiū medicamētū cōficere debeas. ℞. adipis anſerini
adipis faſianoꝝ. iſopi. ceroti. butyri therebynthine
ac cere añ. ℥. vj. reſolues: ⁊ ex eo mittes. ℥. vj. addes
galbani. iiij. cymini bñ tūſi ⁊ cribrati. vi. bacche lauri
tūſe ac cribrate. xij. folioꝝ rute bñ tritoꝝ. x. Hec oīa
cū ſupraſcriptis. vj. ℥. bñ cōmiſcebis ⁊ facies māda
lia hoc eſt collyria bona: ⁊ cū opus fuerit in oleo ru
tato ⁊ oleo ſauinēſi ſine ſale addito parū maſtice. de
collyrio in modū nucis auellane ſolues ⁊ heminaꝫ
facies curabiſqꝫ. ¶ Itē ꝯfectio medicaminis ad do
lorē colicū. ℞. adipis anſerini. ℥. j. baſilicō ſemiūc.
butyri. j. olei ſauinēſis. iiij. Cōficies aūt ſic infundes
cymini cocl. j. in vino veteri debic mittes oleū cū ru
te viridis ſemiūc. ⁊ vini veteris cotila: ⁊ ferue facies
donec ruta exfrigi īcipiat colabiſqꝫ ⁊ repones in va
ſe vitreo ⁊ cū neceſſe fuerit pēſabis ex ipſo oleo. ℥.
iiij. ⁊ miſcebis cū medicamētis ſupraſcriptis ⁊ cura
bis. ¶ Itē enema ad dolorē colicū. ℞. myrre. ʒ. iiij.
croci. ij. opij. vj. caſtorij. vj. cōmiſcebis melle in do-
liolo ⁊ curabis. ¶ Itē enema ad dolorē colicū. ℞.
myrre. ʒ. iiij. croci. ij. opij. vj. caſtorij. vj. nitri. ij. rute
viridis folioꝝ. ij. ꝯmiſcebis melle in doliolo ⁊ cura
bis cū oleo rutaceo. ¶ Olei cōfectio ad dolorē co
licū. ℞. olei ſauinēſis lib. x. butyri recētis. ℥. iiij. me-
dulle ceruine. ij. cere punice optime. ij. fenugreci no
ui ſexta. j. cymini. j. bacchas lauri purgatas nūero. l.
aque ſontane ſexta. ij. rute viridis faſciculos. iij. adi
pis faſiani recētis. ℥. ij. fenugreci vero infundes in
aqua tantū vt ītumeſcat: qd̓ legatū legabis ī lintheo
lis tribus ⁊ cyminū ſimiliter. Poſtea oīa mittes in
cacabū nouuꝫ: vel in ſtagnatū optimuꝫ ⁊ tādiu fer-
ueat in vaſe duplici donec decoquat aqua: deinde
colabis oleū ⁊ cerā rades cultello minutiſſime: ſimi
liter ⁊ medullā mittes ⁊ butyrū cuꝫ ſupraſcriptis in
cacabū ⁊ ſupmittes oleuꝫ calidū qd̓ colaſti ⁊ agita-
bis diligēter donec oīa miſceant: ⁊ duꝫ refriguerit
repones in vaſe vitreo ⁊ in neceſſitate duas vel tres
vncias calefactas inijcies. ¶ Item enema ꝓbatiſſi-
mum ad colicū. ℞. opoponacis radicis. ℥. ij. ariſto-
loice rotunde. j. ⁊ ſemis. ſeminis ſymphoniace. ij. ca
ſtorij. j. ⁊ ſemis. opij. j. folij. ij. piperis albi. j. ⁊ ſemis.
croci. ij. que oīa in puluerē rediges molliſſimū ⁊ ſic
reijcies in olei ſauinēſis hemina. cymini manū ple-
nam ⁊ rute faſciculū coques ī vaſe duplici: ⁊ ex hoc
oleo mittes cygnos tres: ⁊ de puluere. j. ⁊ diligēter
temperabis ⁊ inijcies. ¶ Item iniectio ꝓbatiſſima.
℞. opij. ʒ. vj. caſtorij. iiij. mirre. iiij. croci. j. nitri. ij. ſe
minis rute agreſtis. ij. eu ſorbij. ij. que colliges cum
melle ſpiſſo ⁊ diligēter in doliolo vitreo repones:
⁊ cum opus fuerit ſolues ex eo in moduꝫ auellane
parue cum aque modico ⁊ miſcebis olei anetini. ℥.
vj. ⁊ butyri coclear plenū: ac cymini ſimiliter. mitti ſ
qꝫ oībus diligenter iniicies. ¶ Item iniectio dolo
rem tollat. ℞. caſtorij. ℥. iiij. croci. j. nitri. ij. ſeminis
rute agreſtis. ij. eu ſorbij. ij. quibus cū melle ectis mit
tes olei anetini den. vj. ¶ Item ad colicū ⁊ iteſtini
dolorem. ℞. opij den. v. croci. ij. caſtorij. ij. myrre. ij.
rute. ij. nitri. iij. mellis deſpumati qd̓ ſufficit. poſtea
coclear vnū in potiōe olei cyprini vel reutacei ſol-
ues ⁊ iniicies. Si aūt vſtura fuerit cū oleo roſato tē
perabis. ¶ Itē iniectio ad colicū ꝓbatiſſima. ℞. al
lij capita tria. rute viridis faſciculos plena manu. ij.
olei cōmunis. ℥. iiij. cōfriges alliū ⁊ cū ruta viridi cō
fricabis ⁊ colato oleo addes butyri mūdi lib. j. pi-
cis ligde. ℥. iiij. ⁊ ſemis. ⁊ cetrie mūde. iij. q̄ oīa com
miſcebis ⁊ vaſe vitreo repones: ſubduceſqꝫ prius
vētrē ſimplici iniectione. debic ī oleū cōmune. ℥. no
uē mittes medicaminis ⁊ ſi dolor maior fuerit ꝯmi
ſcebis ⁊ tepefactū iniicies. Sane nullus ieiunus in
iectione vtat quin ēt ad horā iniectionis calix ple-
nus vino mixtus vel aqua calida hauriēdus eſt. In
iectionē vō ꝙ̄diutiſſime teneat. ¶ Medet aūt re-
nū dolori calculo ꝙ harenā ꝓijcit colicis ſtomaticis
⁊ ꝑfricatiōibus caulis ēt matricis efficaciſſime ſub-
uenit in catartico vtēda. ¶ Itē qualiter ex medica
mēto hoc qd̓ colicū curat ſit adhibēda: vt ⁊ vētrem
tēperet. Ex hoc medicamine facies pillulas ī modū
nucis auellane duas vl tres ⁊ poſtquā laueris ac de
terſeris ī capite īteſtini intromittes ⁊ ibis dormituꝫ
⁊ ꝯtinuo ſenties beneficiū. ¶ Itē queādmodū alio
genere curandū ſit colicū de hoc medicamine mit-
tes in acetabulū. ℥. ij. vel tres Deide ꝯmiſcebis olei
rutacei. ℥. j. ⁊ ſemis: ⁊ ſic iniicies ſi fieri poteſt bis in
die diluculo ſero ⁊ nocte ꝯtinuis dieb9 quattuor vl
v. ⁊ accipies ꝑpetuā ſanitatē. ¶ Itē cōfectio dya-
ſcordi ad colicū ꝓbatiſſima. ℞. veretra porcoꝝ cuꝫ
pinguedine ſua in oleo ſoluta ad lib. j. folia rute ſe-
ptē den. purgati allij mūdi ſpicas maiores. v. olei cy
prini lib. j. olei yrini. j. nardi. j. adipis paſte ſiue pha
ſiani. j. cere punice. j. Cōficies vero ſic. Cōcides pi
guedinē porcoꝝ minutatiꝫ ⁊ ſic coqs cū citius ſol-
uat: ⁊ ſic colabis ⁊ mittes in patellā ſupermittēs ru
tā ⁊ alliū donec ruta exareſcat rurſum colabis ⁊ ſic
miſcebis reliqua omnia. iterumqꝫ impones ſuper
carbones molles ⁊ mittes ceram minutatam vt ſol
uatur: quod cum gelauerit colliges in doliolo vel
pixide. Sic auteꝫ temperabis. Olei ſauinenſis pon
de. j. vel. ij. mittes in capetam cum rute faſciculo bo
no: ⁊ cymini in lintheo ligati. denarios. tres ⁊ ſimul
ferueat donec ruta ſiccetur hinc mittes cignos. v.
nardi boni duo adipis paſtarum vnū plenum medi
caminis ſupraſcripti cignumqꝫ dimidium commi-
ſcebis: calefacies: ⁊ curabis. ¶ Item iniectio dia-
ſcordi ad colicū. ℞. adipis ceruini. ℥. vij. adipis tau
rini. vij. picis ligde. vij. olei yrini. vij. laurini olei. iiij.
nardini lib. j. olei veteris. ij. cere. ix. rute viridis faſci
culū ꝗ̄tū man9 capit. aneti ſimilr. allij purgati ſexta.
j. cymini. j. Cyminū vō rutā ⁊ anetū in oleo coques
vſqꝫ dum virtutem ibidem amittat ⁊ poſtea colla-
bis. ¶ Itē confectio iniectionis. ℞. rute viridis. ℥.

duas.bacchaꝝ lauri.x.cymini deñ.xx.butyri inſulſi
℥.j.medulle ceruine baſilicō.℥.j.dyacilon.j.olei cy
alr̃s diaglon parci lib.ij.aque manū plenā.cyminū vero rutam ⁊
lauri bacchas pridie in oleo inſundes.alio die co-
ques:colabis:⁊ ita butyrū medullā ⁊ medicamina
mittes reſolueſqꝫ ita ne ꝯbures:⁊ vteris. ℂ Itē em
plaſtruꝫ colice ⁊ nefretice. ℞.lybani.ʒ.ſex. tinaperi
Tileos i.fenugrecum. ſex.maſtice tres.tyleos tres.picis liquide lib.j.⁊ ſe-
mis.picis ſicce.j.cere.j.nitri.℥.ſex. ℂ Iteꝫ iniectio
ad inflationem coli matricis ⁊ omnium interaneoꝝ.
ℂ Rutam ex oleo ⁊ butyro decoques:quod inie-
ctū ſtat inungat. His aliqui addunt oleū anetinuꝫ ⁊
adipeꝫ phaſianinū ⁊ anſerinū ⁊ ſi habuerit ſtrutioni
nū. ℂ Itē iniectio ad colicū ⁊ renes. In oleo aneti
no adipē anſerinū ⁊ medullā ceruinā ſimul ſolues
a digito:⁊ cōmiſcebis caſtoꝛij bene triti deñ.j.⁊ ſic
inijcies. ℂ Itē confectio pulueris pbatiſſimi ad co
licū doloꝛem. ℞.folij.℥.ij.croci duas.dauci cretici
ij.panacis.radicis tres.ariſtoloice rotūde.ij.iuſquia
mi duas.pipis albi vnā.caſtoꝛij duas.opij.ij.myr-
re duas. Hec oīa tundes ⁊ cribrabis ſubtiliſſime:
curabis vero pꝛīo de cucurbitella agreſti ⁊ cētauria
ſic. Mittes vnā cucurbitellā ⁊ parū cētaurie in ca-
cabū creū cū aque ſextario vno ⁊ decoques ad me
dias:⁊ in colata calida cū oleo rutaceo ⁊ melle de-
ſpumato ⁊ modico nitro vel aphronitro cōmiſce-
bis:⁊ ſic curabis:circa hoꝛā nonā vt vētrē faciat.ve
ſpere vero mittes in moꝛtariū coclear vnū de pulue
re cū oleo rutaceo quātū eſt ⁊ cōmixtuꝫ inijcies qd
teneat vſqꝫ ad lucē vel amplius. ℂ Item cōfectio
pulueris ad colicū doloꝛē. ℞.folij.ʒ.ij.panacis ra-
dicis tres.iuſquiami duas.dauci cretici.ij.caſtoꝛij.
ij.croci.ij.opij.j.⁊ ſemis piperis albi ſilr̃.ariſtoloice
rotūde.℥.ij.coques vero rutā in oleo ⁊ colabis.mit
teſqꝫ vnū coclear cymini triti.⁊ vnū coclear ipſi⁹pul
ueris ⁊ ſic inijcies vt habeat olei cignos tres aut qr-
tuoꝛ.ſed tūc curabis quādo in doloꝛe eſt. ℂ Itē ex
pertū. Spicā alij mundatā vnge ex omni pte ſubſci
des ⁊ balſamo intinctā inijcies. ℂ Itē epythima ca
lefactoriū ad colicū. ℞.axūgie poꝛcine lib.j.baccha
rū lauri quartariū.ſeui ceruini.℥.medulle ceruine.
iiij.reſine therebynthine ſex.nardi lib.j.ſolues ⁊ vte
ris. ℂ Itē epythima ad doloꝛē colicū. Butyrum
reſinā cerā:reſinā punicā ⁊ nitrū alexādrinū.omnia
equali pōdere coques:⁊ in pāno pones ad locū do
loꝛis. ℂ Itē antidotum ad colicū. ℞.iuſquiami.ʒ.
xx.pipis albi.xx.opij.x.balſami.ij.caſſie.iiij.croci.v.
euſoꝛbij.iiij.ſpice nardi.iiij.piretri.iiij.yreos.iiij.pe
troſilini.x.mellis attici quantū ſufficit:cū aque ſon-
tane calide cyathis.iij.dabis ad magnitudinē ſabe
egyptie. ℂ Item antidotū ad colicū. ℞.caſtoꝛij.℥.j.
aſari folioꝝ vnā iuſqami albi deñ.xxj.croci.℥.vnaꝫ
⁊ ſemis.mellis deſpumati ſex dabis vt ſabam egy-
ptiā in careno. ℂ Itē colice cui nihil deeſt. ℞.ani-
ſi.ʒ.ij.feniculi ſeminis duas.ſtyracis duas.opij.ij.
hec omnia tunſa ⁊ cribrata colliges melle nō cocto:

dabis magnitudine nucis pōtice. ℂ Itē emplaſtrū
ad flegmata coagulata de inteſtinis reſoluenda. ℞.
cere lib.j.amoniaci.℥.j.⁊ ſemis.thuris ſimilr̃.there
byntine ſilr̃.medulle vituline.℥.iij.picis vnam adi-
pis anſerini ſemiunc̄.galbani deñ.ſex oppoponacis
ſex olei veteris lib.j.vel quantum ſufficit:factumqꝫ
emplaſtrum lintheo induces ſpiſſo ⁊ ſpones circa
vmbilicū atqꝫ ſubter vt no tāgat ſtomachū. ℂ Itē
antidotū ad colicū doloꝛē ⁊ ad calculum ⁊ ad ſtoſi-
mi: Lauri baccharum.℥.j.petroſilini.j.piperis vnā.
teres ⁊ cribrabis ⁊ mellis deſpumati.ʒ.vj.admiſce
bis ⁊ in dolio colliges ⁊ facies apozima ſic. Apij ⁊
feniculi radices:rutaꝫ:pulecium ſine fumo. briſci ra
dices equalia omnia coques in aqua ad tertias. ⁊
mittes potionem de antidoto coclear plenum:⁊ da
bis ieiuno. ℂ Item antidotum colice. ℞.aniſi.ʒ.ix.
apij ſeminis.xvj.ſpice nardi ſex caſtoꝛij.iiij.piperis
albi ſex longi ſex.myrre.viij.ſquinantij.iiij.petroſili
ni.v.opij.viij.croci.iiij.mellis quantum ſufficit da-
biſqꝫ menſura auellane maioꝛis veſpere vt reijciat
ſi potuerit. ℂ Item antidotum colice expertuꝫ. ℞.
myrre.ʒ.iiij.caſtoꝛij.iiij.moꝛmicarie.ij.rute folioꝛuꝫ
vnam opij ſex.croci.iiij.mellis deſpumati qd ſuffi-
cit. ⁊ dabis ad magnitudinem auellane maioꝛis.
ℂ Item catarticum colicis. ℞.euſoꝛbij.℥.vnam
yris duas maſtice tres dabis coclear cum aqua ca-
lida. ℂ Item enema ad colicum expertum quo de
ponis ⁊ flegmata. ℞.olei dulcis ſexta.iij.quod mit-
tes i ſtagnatū.rute viridis faſciculos.iij.feniculi ſic
ci faſciculū.j.allij purgati ⁊ cōtunſi capita duo.fenu
greci manum plenam ita vt pridie inſundatur in aq̄
⁊ cum intumuerit effuſa aqua granum cum oleo co
quatur q̄diu exiccetur. poſt hec colabis lintheo ⁊
iterum impones in foco.addeſqꝫ ibidem adipeꝫ pu
linum: anſerinum:phaſianinum. medulle ceruine:
⁊ ſeui hyrcini parum ⁊ laricis.℥.j.⁊ ſemis.poſt hec
colabis ⁊ in dolio repones:⁊ cum vti volueris mit-
tes per ſingulas vices olei nardini coclearia duo ⁊
de enema ſexta.partem quintam:ſed prius ſane vē
trem curabis cum enema acceperit: accipiat ⁊ per
os. ℂ Item oxipoꝛium a maurenticon ⁊ oleum ru
taceum ſic facies. Rute viridis libꝛ. duas olei dul
cis.x.coques in vaſe duplici tam diu dum ruta pal
leſcat ⁊ agitabis ſemper de ramo rute: poſtea cola-
bis: ⁊ repones in vaſe vitreo. ℂ Enema ſic facies
Tolles olei nardini ponde.ij.medulle ceruine vn-
cias quattuoꝛ.iſopi ceroti tres. adipis anſerini ſex.
adipis vitulini ſex. butyri quattuoꝛ caſtoꝛij optimi
duas.laricis duas. Caſtoꝛium vero tundes in pila
foꝛtiter ⁊ ſic permiſcebis omnia:coqueſqꝫ donec ca
ſtoꝛium quod tardius coquitur ſoluatur. coques
autem in vaſe duplici: ⁊ repones in vaſe ſtagneo.
Inijcies vero de medicamento hoc coclearia tria:
⁊ olei rutacei coclearia ſex:permixtum ⁊ calefactuꝫ
in veſicaꝫ mane ⁊ ſero:ꝙ ſi adhuc doloꝛ permaneat
inijcies meridie mane ⁊ ſero.

¶ Ad inteſtini vulnera cõdilomata vſturas ⁊ raga-
das. CAP. XIII.

Rolij.℥.j.butyri egydos vnaꝫ.ſtypeos
vnã.ceruſe vnã.ſpume argẽti vnã.thu-
ris vnã.cere punice ſex.adipis anſerini
ſex.ↄficies ſic.oĩa pigmẽta ſimul teres
cũ vino veteri auſtero ſicut collyriũ.poſtea ſolues
cerã adipẽ ⁊ oleũ addes miſcebiſqꝫ ⁊ vteris.¶ Itẽ
ad inteſtini dolorẽ vel tũorẽ.Butyri.℥.iiij.⁊ cere.j.
ſolues ſimul ĩ carbonib⁹:deĩde teres aphronitri cã-
didi.℥.v.mitteſqꝫ ſimul ⁊ agitabis donec miſceat:
⁊ cũ gelauerit facies q̃ſi collyriũ vt cũ op⁹ fuerit pa-
ratũ ſit. ¶ Itẽ iniectio ad rigorẽ inteſtini. Aq̃ cui ſci
fenugreci meliloti ſimul coctoꝝ bñ ſpiſſa. ¶ Itẽ in
oleũ dulce mittes cyminũ anetũ,⁊ rutaꝫ coqueſqꝫ ⁊
mittes ibidẽ dyacilon ⁊ adipẽ anſeris. ſilr̃qꝫ faſiani
Alias dia quilon. butyri:ẽt quantũ eſtimas ſufficere: miſcebiſqꝫ cũ aq̃
ſupraſcripta ⁊ vteris.¶ Itẽ iniectio calidior in olei
dulcis ſexta.ij.mittes rute faſces.ij.cymini pugnos
duos.meliloti faſcẽ.j.aneti tres.ſtyracis lib.j.admi-
ſcebis vini veteris quãtũ poſſit decoquere ⁊ ſimul
decoques.deinde admiſcebis butyri quartarium.
dyacilon quantũ ſufficit ⁊ adipem anſeris recõdeſ-
qꝫ diligẽter:⁊ vteris.¶ Item iniectio leuior.Oleũ
anetinũ:adipem anſeris.adipem phaſiani.dyacilon
tetrapharmacon quãtuꝫ exiſtimaueris:ſi tñ neceſſe
fuerit ſimul miſcebis ⁊ vteris.¶ Iteꝫ alia.In oleo
dulci,coques abrotanum ⁊ abſynthium ⁊ vteris.
¶ Itẽ ad inteſtini rigorẽ ac matricis ⁊ ad oĩa interio-
ra corpis.Tolles iũci radicis.℥.iij.malue radicis.iij
fenugreci q̃rta.j.lini ſemĩs.j.meliloti ſemiuncẽ.ſqui-
nãtij ſilr ⁊ hec infuſa habebis in aque celeſtis ſexta.
iij.p triduũ.die tertia eadẽ hora qua ĩfudiſti,coques
in ꝫema ſimul ⁊ hec ſucco pẽſabis.℥.iiij.⁊ mittes in
ſtagnatũ.⁊ adijcies olei ãniculi lib.j.rute viridis.vj.
ſanſuci ſemiunc.⁊ decoques in primis lẽto igne:cũ
qꝫ hoc coctũ fuerit in aliud vas mittes.iſopi ,ceroti
℥.j.therebynthine ſemiuncẽ.butyri caprini.℥.j.adi-
pis anſerini.iij.adipis porcini ſimiliter.adipis pulli-
ni.℥.j.cere rubee dyacilon emplaſtri lib.j.cũ ſupra-
ſcriptis miſcebis ⁊ reſolues ⁊ ſic coq̃s hec oĩa mit-
teſqꝫ in vas in quod poſteriora pigmẽta miſiſti:⁊ ſi-
mul coques donec vnũ corpus fiãt:⁊ in mortario te-
res vt ſe cõmiſceãt:⁊ in olla rudi ſeruabis:⁊ cũ iiij
cere'v olucris pẽſabis olei ãniculi lib.j.⁊ medicami-
nis.j.⁊ ſic curabis.¶ Itẽ ad anũ.lithargiri.℥.ij.ce-
ruſe.iij.olei myrthini lib.ij.climice cretice.℥.ij.teres
ſicca ĩ mortario ⁊ ĩmittes.¶ Itẽ picẽ pollinẽ oleuꝫ
vet⁹ decoq opꝫ ac q̃ calidiſſimũ ĩponi.¶ Itẽqꝫ fo-
lia rubi ĩ quo mora naſcunt cũ cera ⁊ roſacco ſanãt.
¶ Radices itidẽ eiuſdẽ rubi decoquũt ex vino ad
tertias coqꝫ vino fouẽt ↄdilomata ⁊ oĩa ſedis vitia.
¶ Araneas itẽ decẽpto capite pedibuſqꝫ ⁊ ita ĩfricatas
optie ſanat ↄdilõata.¶ Adeps quoqꝫ ãſerin⁹ cũ ce-
roſa ⁊ roſacco ⁊ cera põtica ĩponit.¶ Et adeps ni
hilomin⁹ cygni ad idẽ facit ⁊ emorroidas ſanat.

¶ Ad inteſtina rupta. CAP. XIIII.

Mentaſtri purgati quantũ tribus digitis
cõprehendere potueris tolles : adijcies
feniculi ſeminis ⁊ apij ſeminis coclea-
ria duo.⁊ in vnũ q̃minutiſſime trita ⁊ ĩ
vini optimi cyathis.iiij. calefacta q̃ digiti pati poſ-
ſint:ieiuno bibendũ dabis p triduũ:⁊ q̃uis ſit ſeda
bit dolorẽ. ¶ Itẽ de pilis leporinis in mellis ma-
nu plena decoctis facies pillulas ⁊ q̃ frequẽtiſſime
ieiuno in melle dabis glutiẽdas:⁊ ſic inteſtina q̃uis
periculoſe rupta ſint celeriter ⁊ efficaciter mederis.
¶ Item ſtercus leporinũ cuꝫ melle coctũ ⁊ ad ma
gnitudinẽ fabe factũ datũqꝫ frequenter interrupta
interiora inteſtina cõglutinat.aſſidueqꝫ hac curatiõe
vtendũ donec omni periculo liberet.facit ⁊ ad do-
lentia inteſtina.Et ad lumbricos ⁊ tineas.¶ Item
herbe betonice ſicce puluis ad deñ.j.⁊ vini cyathis
duobus ex aqua mulſa dat:qð ſanat illos q aliquo
ictu omẽta leſere:vel de vehiculo lapſi ſunt. ¶ Itẽ
ad inteſtinoꝝ dolorẽ. Semẽ coriandri ⁊ parũ ſalis
bene cõtrite ex vino auſtero ac ferro candente cale-
factũ bibat:cõtinuo curat ⁊ defectionẽ tollit.¶ Itẽ
braticã cõteres ⁊ ſuccũ exprimes.atqꝫ aque calide
cyathũ.j.admiſcebis.⁊ ieiuno dabis bibere p dies.
v.¶ Item ad torſionẽ vẽtris. Rute.℥.iij.ex aq̃ cali
de cyathis.iiij.⁊ herba bratica dabis.¶ Itẽqꝫ bra
xice radices ↄtunſas in pila cũ axũgia veteri appo
nes.alligate eniꝫ oẽm humorem ⁊ dolorem tollunt.

¶ Ad ileon. CAP. XV.

GRauiſſimũ ventris vitiũ yleos appellat
cui õſiſtit diſcerpti veſpilliõis ſanguis il
linitus ventri ⁊ facit diſintericio. ¶ Itẽ
qꝫ oua pridie in aceto maccrant ex his ⁊
farina ⁊ aqua panis ciliacis fit.Quidã vero eadem
oua reſoluũt ⁊ in patinis toſta dant in cibo.¶ Itẽ
caſeus vetus ouillus in cibo pdeſt. ¶ Seuũ item
ouillũ in vino auſtero decoctũ bibit : qð ⁊ ciliacis
medet.¶ Itẽqꝫ coclee due terunt cũ ſuis teſtis ⁊
oua cruda ex paſſi cyathis duobus:⁊ aque cyathis
tribus.atqꝫ totũ in nouo vaſe decoctũ ad tempamẽ
tũ potionis bibit:¶ Coclearum itidem cũ ſuo pu-
tamine cõbuſtarũ cinis addita puſilla reſina,ex vino
bibit.¶ Senect⁹ ẽt ſerpẽtiũ decocta cũ roſacco in
vaſe ſtagneo vẽtri illinit. ¶ Caſeus quoqꝫ vacci-
nus recẽs ĩmittit. ¶ Ad oẽs vero epiſoras vẽtris
caſeũ mollẽ in cibo poni iubẽt.Veterẽ aũt trituꝫ in
modũ farine mẽſura cyathi addi in cyathos tres vi
ni cibarij ⁊ ita deuorari.¶ Itẽ lac caprinũ ad dimi
dias ptes decoctũ infundit.¶ Itẽqꝫ gluten tauri-
nũ aqua calida reſolutũ addit.¶ Imponit item in
flationi fimus vitulinus in vino decoctus.¶ Item
antidotũ pema:qð fac ad yleon colicũ ⁊ inteſtia oĩa
ita vt ad vnã potionẽ dolores ceſſent.fac ⁊ ad ptyſi
cos q ẽt ſanguinẽ excreãt.ſex potiõib⁹ datis ad late
ris dolorẽ ad ſciã ad quartanas acceptum añ paſſio
nẽ ſuſpirioſis ẽt multum pdeſt. R autem hec Spi
ce nardi

ce nardi.ʒ.v.amomi vnā.croci.xij.coſti octo.euforbij ſex.folij.xij.ſtyracis ſeptē.gingiberis octo.iuſqami duas.opij duas.piretri ſex.piperis.v.piperis albi.ſex.piperis lōgi octo.reuponticí.xij.que oīa trita melle qđ ſufficit cōmiſcebis:⁊ dabis auellane magnitudine. Frequēter aūt euenit ex cauſa aliqua latēte vt vētri dolor ſubitus exiſtat:quo nunq̄ tentat qui habet ſecū talum leporis vt aiūt muliercule.

¶ De egritudinibus renū ⁊ veſice. Trac. V.

¶ Ad lumbos dolētes. CAP. I.

Acinorꝫ nigrorꝫ ſucci cyathus vnus cum mulſe cyathis tribus potui datus lumbos dolētes ſanat. ¶ Itēq₃ enule foliorum ſiue radicis pulueris deñ.ij.ex vini cyathovno bibiti emēdant. ¶ Paſtinace itē radices ſiue ſemē deñ.iiij.in aqua mulſa decocta ⁊ potui data lūborꝫ ⁊ renū vitia emēdāt. ¶ Itē porri ſectiui ſuccus ad cyathos.ij.in vini cyathis.ij.bibitus ſine mora ſanat. ¶ Itēq₃ aſparagi ſemē ⁊ cymini pari pondere tritū ⁊ ex vino vel aqua calida potui datū emēdat. ¶ Apij itidem radicis ſuccus ad cyathos.ij.⁊ vini cyathis tribus potui datus ꝓdeſt. ¶ Oleaſtri itez radix in vino coquit̄ ⁊ ad cyathos.ij.potui datur. ¶ Radix ſimiliter aſparagi trita ⁊ in vino potui data lumborꝫ dolori medet̄. ¶ Itē cataplaſma ad idē Naſturtiuz cū polenta teritur:calidūq₃ imponitur. ¶ Itēq₃ ferule viridis folia trita ⁊ in vino mixta ⁊ ſpoſita mirifice ſanāt. ¶ Lana ſucida in oleo:pice liquida:ſulphure viuo : nitro attico ferue factis:itincta q̄₃ fieri pōt calidiſſima bis in die ponit̄. ¶ Itez pilorꝫ cypreſſi viridis ſexta.iij.in aque ſexta.iij.in olla noua decoques:vt ſicut cera molleſcat:⁊ ſublatis granis que intus ſunt atq₃ ꝓiectis ipſos teres diligēter ⁊ vt cataplaſma pānis īduces lumbiſq₃ impones:ac deſuꝑ faſcias ligabis:⁊ hoc ꝑ triduū facies ita vt quotidie mutet̄.⁊ de ꝓdicto calaſtico ſepius lūbos ↄfricabis:⁊ in balueo cum ipſo ſudet: ſed ⁊ cum ſe collocat fortius de ipſo calaſtico loca pūgat quecūq₃ doluerint. ¶ Itē ſulphur viuuz imponit̄ cum adipe. ¶ Itē ↄditū ne freticū hoc recipit. Petroſilini.ʒ.j.caſſie.j.aſari.j.ſpice nardi.j.gingiberis j.ac ſemis.leuiſtici ſimiliter.bettonice.j.coſti v̇o ſemiunc.piretri.j.maratri vnā.coconidij.j.ſatifrigie.j.olemi.j.artioticis ſemiunciā.piperis qnattuor.apij ſeminis.j.bacchaꝝ lauri ſemiunc.rute ſeminis vnā.praſſij ↄnam cymini vnā.ſeminis aſparagi ſemiunciā.de puluere aūt mittes ſemiunciā.piperis vnaʒ.mellis optimi quod ſufficit: vini aſcalonij ſextar̄.vj.⁊ vteris.

¶ Ad renum dolorem. CAP. II.

Radix ſeniculi cū tyſana decocta ⁊ in cibo data renū denſitates relaxat ⁊ eiuſdē radicis ſuccus ad cyathos duos in vino potui datus mirabiliter vitia ſanat. ¶ Item vrtice ſemē tritum ex vini cyathis.iij.bibitur. ¶ Itē bettonice pulueris deñ.ij.ex mulſe cyathis.iij.febricitantibus cum aqua calida propinatus. ¶ Aſparagi item radix teritur ⁊ ex ea deñ.iij.ex vini cyathis.iij.potui daut̄ ꝓficue. ¶ Ocimi itidē ſuccus ſepius bibitus renum vitia emendat. ¶ Itē ius ciceris cū ↄdito bibitur. ¶ Itemq₃ lauri lace virides q̄₃plurime trite ſuꝑ renes imponunt̄: ⁊ ex vini cyathis.iij.puluis eaꝝ bibit̄. ¶ Itez ad renum dolorem vel ad lapides eijciēdos:⁊ ad vrinā ꝓuocandam. ℞.petroſilini.ʒ.j.piperis.ij.ſeniculi ſeminis.iij.helenij.iiij.dabis vero deñ.iij.cuz aqua calida. ¶ Itē antidotum ad renum dolorē qui lapillos colligūt:⁊ vix cum dolore ꝓijciunt.⁊ interdum proijcere non poſſunt. ℞.men.ſemiunč.petroſilini ſimiliter.ſpica nardi ſimiliter yris ſimiliter.baccharum lauri purgatarum ſemiunč.piperis deñ.vj.teſtarum oui ex quibus pulli naſcuntur.ʒ.tres.ſeminis caulium ſemiunč.mellis optimi quod ſufficit ad totum puluerē colligēdum.omnia enim tunſa cribrabūtur diligenter vt ſint minutiſſima.dabis autem cum condito in modum auellane parue : febricitantibus vero cum aqua calida. ¶ Item ad renum dolorē ſiue ex frigore fuerit:ſiue ex caſu ſiue de ictu: hoc phyſicum eſt ⁊ probatuz. Pollices pedū perunges pice liquida ſpiſſa ⁊ lana caprina ſuꝑ obuolues ⁊ ambulabis. Hocq₃ medicamētū in die bis vl̄ter mutabis ꝑ dies.ix.renes aūt nullo medicamēto tāges. ¶ Itē emplaſtrū malaginaticū ad renū dolorē. ℞.ſtyriacis.ʒ.iiij.thuris.iiij.galbani.iiij.amoniaci.iiij.picis virginis lib.ij.cere.ij. Styracem v̇o ⁊ galbanū ⁊ cere ꝑtē mediā in pila tundes ⁊ facies collyria deīde picē ⁊ cerā ſimul ſolues.thus in puluerē rediges amoniaci puluerē cū aceto teres. In cacabo v̇o vbi pix ⁊ cera ſoluunt̄ malaxabis collyria ſupraſcripta vt ſe miſceāt poſtea guttā tritā cū aceto ⁊ puluerē thuris ſuꝑmittes ⁊ agitabis bñ vt ſe ↄmiſceat deīde leuatis ꝑtibꝰ oībus ī recētē ollā mittes ⁊ facies collyria hoc idem ēt ſciaticos ſanat. ¶ Itē ad idē. ℞.therebynthie.ʒ.iii.galbani.ij.euforbij ſemiunč.panacis ſimilr̄ olei cypꝛi lib.j.cere.ʒ.vj. ¶ Itē cataplaſma ad idē. Euiſci radix ex v̇ſo decocta ⁊ trita atq₃ impoſita dolores renum ſanat. ¶ Itē ſerpillū ⁊ radices cauliū ↄtūdes ⁊ teres ad mixta axūgia ⁊ renibꝰ appōes. ℞.ſtyracis.ʒ.ij.manne thuris.ij.galbani.ij.amoniaci.vj.terebynthie.vj.cere lib.j.picis.j. Cōficit̄ aūt ſic. Amoniacū ⁊ thꝰ cū aceto vl̄ biduo terunt̄ deīde ſtyrax ⁊ galbanū ⁊ cere pars ī pila tūdunt̄ vt vnū corpꝰ fiāt pix reſina ⁊ reſiduū cere reſoluūt̄ ⁊ colant̄ ac ſic ↄmiſcēt̄ ſpēs ſupraſcripte:hic fiūt mādalia ⁊ ſeruāt̄ hocq₃ ⁊ ſciaticos curat. ¶ Itē ēplaſtrū ad idē. ℞.euforbij.ʒ.j.piretri.ij.caſtorij.j.ſtafiſagrie.j.ſanſuci.j.amoniaci.iiij.cere lib.j.nardi.j. ¶ Itē epythima ad renū dolorem quod in modum collyrij colligitur. ℞.cere.lib.j.gypſi ſpecularis cocti deñ.vj.coloſonie frixe.ʒ.x.

mellis boni.xx.ſpume argēti auroſe.xxxvij.⁊ ſemis. aceti acri ſexta.viij.⁊ ſemis ⁊ deñ.vj.olei ſeuinēſis ℥.j.yu.ſcyſti.j. ¶ Item dyateſſeron nefreticon.ſu. meu.aſarū. nardū.celticū equalia teres ⁊ dabis in mellicrate. ¶ Itē elegma nefreticon. ℞.piperis albi deñ.xiij.⁊ ſemis.petroſilini ſimiliter.caſſie fiſtule iij.⁊ ſemis.betonice.iiij.⁊ ſemis.gingiberis.ix.nardi pontici.ix.⁊ ſemis.ſaxifrici.ix.mellis deſpumati lib. j.⁊ ſemis.dabis aūt cū cōdito coclear.j. ¶ Itē emplaſtrū neufreticon. ℞.nardi.℥.ix.cere.vi.colofonie ij.myrre.j.qḋ facit ⁊ ad eos qui pulmonū inflationē patiunť:vel cui viſcera tumēt qḋ eſt plācia. ¶ Itē emplaſtrū ad qḋ ſupra. ℞.amoniaci.℥.ij.lybaui.ij. bdellij.ij. myrre.ij.caſtorij.j.maſtice.ij.nardi.viij. ¶ Itē epythima pleureticō. ℞.cere.ʒ.viij.yris.iiij. piperis albi.ij.codion.iiij.cyprinū rutatū:que cum cyprino rutato coques ⁊ ita cerotū facies ⁊ omnia ꝑ miſcebis. ¶ Itē antidotū ad renū dolorem qḋ harenas detrahet. ℞. apij.ſeminis. ℥.ij.petroſilini.ij. aniſi.iij.dauci.deñ.xij.ſcaonitis.xviij.croci.j.mellis quantū ſufficit daturqꝫ in modū lupini cum coclea ri mellis ⁊ aque cyathis tribus. ¶ Itē antidotū ad renū dolorē ⁊ tumorē ⁊ ad iecinoris ac lienis tumo rem ⁊ ad eos qui propter hec vitia mali coloris ſunt facit ⁊ ad aquas matricis. ℞.croci deñ.vj.nardi ruſtici.vj.coſti.vj.ſcenitis.iij.cynamōi.iij.myrre ⁊ ſtactis.iii.mellis. ℥.iii.⁊ deñ.iii. datur vero in modū auellane ex mulſe cyathis.ii.ita ⁊ febrientib⁹ dabis. ¶ Itē antidotū ad renū dolorē ⁊ ad veſicā ⁊ calcu lū cōminuēdū ⁊ expellēdū ad tumorē ⁊ exulceratio nē renū ⁊ ad oīa vitia eoꝝ ēt ſi ſanguinolentā vrinā faciunt. Sicca roſa papaueris ſemen ⁊ nuclei pari pondere coquunť ⁊ trita miſcenť:⁊ hinc datur ī mo dū auellane amplioris ex aque cyathis duobus vel tribus. ¶ Itē ad renū ⁊ lumboꝝ dolorē in picē liq dā lanulā intinges ⁊ ſuper vmbilicū pones. ¶ Itē emplaſtrū ad dolorē renū a quo multi curati ſunt. Citonia omnia intus ⁊ foris purgata numero.x.co ques in omphatio melle ſine vino aſcalonio aut ficu lo.daptylos etiam optimos purgatos numero.x.co ques ſimilr̄ addes aloes epatici triti.℥.iii.croci triti cū vino ſemiunč.poſtea facies cerotū de oleo me lini lib.j.cere.j.qḋ cū refriguerit omnia ſimul miſce bis ⁊ īpones. ¶ Itē herba agrimonia trita ⁊ potui data dolorē ſedat. Si vero ex pondere ſentiat pollinis fabe ſexta.⁊ bete viridis ſuccum ſimul coques ⁊ calidū impones ꝑ triduū. ¶ Itēqꝫ betonice deñ. xii.ex aque calide cyathis trib⁹ ſi febricitet ſi aūt nō febricit in vini cyathis tribus. ¶ Itē ad renū dolorē Caſtorij deñ.iii.reſine.iii.ſeui taurini ſimiliter.picis dure ſimiliter.ſtyracis ſimiliter. olei nardini quātū ſufficit. Hec oīa in vnū coques ⁊ impones:expertū eſt. ¶ Itē cataputie ad renū dolorē. ℞.apij ſemis. ℥.ii.ſiſileos.ii.petroſilini.j. tordeli.iiii. piperis albi j.eruce ſeminis.ii.nuclei ſexta.ii.partē dictā farine rubei heminas.iii.mellis ſexta.j. ¶ Itē ꝯditum nefreticū. ℞.eupatorij.℥.j.petroſilini.j. ſqnantij.j.ſpice nardi.j.aſari.ʒ.j.maratri ſemis.vi.folii.j. cyperi.j. pipis.x.reupōtici.iiii.dauci cretici.vi.vini optimi.xl mellis lib. xxiiij.teres aūt diu ſiccatū melle. Poſtea mittes vinū ⁊ cū digeſtū fuerit dabis in balneo ī ſolio:⁊ poſt balneū agitabis ⁊ vteris. ¶ Itē conditū nefreticon hoc eſt ad renes. ℞. petroſilini ſpice nardi ſaxifrice piperis betonice ana. ʒ.j.aſari dauci ſu ana.ſemiunč.ſingulas croci.ʒ.ij.vini ſexta.xij.mellis ij. ¶ Itē epythima nefreticon expertū. ℞.euforbij. ℥.j.nitri.vj.adipis porcini.j.opoponacis.j.galbaui. ij.bituminis.j. cū aceto aūt ſicca teres permittiſqꝫ vteris pones ſup lūbos ⁊ vmbilicū. ¶ Itē ꝯfectio ad renū dolorē vel ad veſice ⁊ ſtomachi. ℞.maſtice ℥.iij.caſſie dcū.ix.⁊ dimidium folij ſimiliter.coſti ſimilr̄.amōiaci.xviij.abſyntij.ix.roſe ſicce.ix. alice.ix.

Yu.i.viri de eris. Scyſti.i. ſem̄ meu.

Stactis. i.gutta myrre.

¶ Ad veſice dolorem. CAP. III.

Petroſilini ſemiunč.ficoꝝ ſeminis ſimiliter.apij ſimiliter tūdes ſimul ⁊ cribrabis:adiecto paruo myrre optime cum piperis grana.ix. Hec oīa cū vini optimi cyathis. ij.miſcebis ⁊ dabis potui in ſolio poſt ſudorē:⁊ cū redierit in calido mēbra cōtineat. Hec enim potio ſexum ⁊ etatē celerrime ſanat. ¶ Itēqꝫ naſturtiū tritū cū vino dulci cibario ac valde ſpiſſum ꝑ triduū potui datū. ¶ Itē apij radices ⁊ feniculi ⁊ aſparagi bñ lotas ⁊ exiccatas eqs ponderibus ſubcondes ⁊ hoc ſeptē diebus in vino calidiſſimo macerabis ita vti operianť vino ⁊ hinc merum cū opus fuerit accipiat ieiunus. ¶ Itē aluminis ſciſſi.ʒ.j.⁊ dragāti.ij.cōficies ſic. Dragantū pridie in aqua maceratū aluminī trito miſcet hinc facti paſtilli in modū ſcrypoli dimidij cū paſſe cyathis.ij.dantur. ¶ Itē braxice ſeminis triti deñ.j.piperis.ij.admiſcebis ⁊ ex eo coclear plenū in careni potione dabis per triduū. ¶ Itēqꝫ feniculi aſparagi petroſilini ⁊ apij ⁊ herbe ſaxifrice vl' verbene manipulos ſingulos cū aqua ad tertias decoques ⁊ ex hac aqua in vino ieiuno in vino optimo ꝓpinabis per dies.ix. Eſt enim res ſalubris. ¶ Itē ad veſicā vulneratā. Radices apij feniculi ⁊ aſparagi infundes in vino veteri albo ⁊ ieiuno quātū vnus eſt calix dabis. ¶ Itē ad veſice dolorē vel vrine difficultatē. Puleiū ſpicā nardi ⁊ foliū trita mittes in ſaccellum paruū ⁊ plenū appones vel veſice dolorē vl' qui ſanguinem mingit. ¶ Itemqꝫ marrubium conteres ⁊ addes paſſum:ac tantundem aque decocte ⁊ bibes. ¶ Itē ad veſice dolorē vel ſi guttatī aquā egerit. Cardi ſemen ex vini ſexta.ij. decoctum vt ad heminā redeat totum vitium tollere conſtat ſi frequenter fiat. ¶ Feniculum itidem decoctum ⁊ potui datum.℥.x.nimis proficit ad omnes difficultates. ¶ Itemqꝫ milleſolium ⁊ acetum bibitur cōtra omnes veſice difficultates. ¶ Triſolium item minutiſſimuꝫ cum pipere ⁊ puleio potui datur. ¶ Itē petroſilini cyathos.ij. olei roſati.ij. apij.ſeminis.iij. ſimul

Al' ſciſſi.

ſimul tundes ⁊ cribrabis tenuiſſime: ⁊ ex eo coclearia tria in mortario trita tenuiſſime edes. ¶ Itē ſomētum veſice vt meatus anterior laxet. ℞. meliloti. ℥. j. fenugreci heminā. j. euiſci faſcē. j. maluaꝝ agreſtiū ⁊ ſatiuaꝝ radices. camomille ſicce vel viridis. ℥. j. lauri quoqꝫ folia ⁊ herbā veſicalem ſimul decoques: ⁊ per triduū fouebis. ¶ Euiſcus ſane ⁊ laurus feminis moleſtior vt ſi mulier fuerit ſaluat matrix. Si virgo reumatizet. ¶ Itē ad hoc fomentum renum poſica faciēdū Lauri: puleiū: myrtum: gramen: anetū ⁊ rutā decoques ⁊ p̄ triduum fouebis. ¶ Item ad veſice dolorem: q̄ iā grauiter afflicta ē: ſed ⁊ ſi putreat ⁊ ad ſtranguiriā ad calculū quoqꝫ: necnō ad loca mulierū q̄ res ⁊ hoies a morte reuocat. Tolles aſparagi radices: graminis radices: apij quoqꝫ cum ſuis folijs: maluas ⁊ ius maluaꝝ quod exprimit. Subinde adijcies ros marinū: ramulum cypreſſi. ramulū herbe ſauine. ramulū pulei veteris faſcem allij. ceros reſtis vnius ſiccos coronā roſeā ſiccā. lauri ramulū: nepete montane faſciculum. fenugreci ſemen contūſum hedere rutēqꝫ ramos: verbene ramos cum ſuis radicibus. herbe q̄ naſcit ſecus aquā: ⁊ hꝫ folia ſimilia fabe faſciculū apium et raticum: ⁊ hec omnia mittes in vas amplū vt aquā plurimam capiat: ⁊ decoques vſqꝫ ad tertias ita vt ter vas impleas ⁊ ex hac aqua ꝯcocta dabis ieiuno bibere: ⁊ in ipſa aqua calidiſſima ꝓut pati potuerit ſedeat ī balneo ita vt teſticulos ⁊ verenda in aqua habeat. ſedeat vero q̄diu potuerit ⁊ ſubīde ex eadē calida adijcies donec ſentiat ſe ꝓficere. ac ſabulum p̄ vrinā digerere hocqꝫ facias p̄ triduū ⁊ lꝫ vitiū ſit vetuſtiſſimū ſanabit ī vtroqꝫ ſexu quelibet ſit etas Mulier autē q̄ his locis aut veſica laborauerit ex ea intus vtat vt ſedeat ſimiliter: vt ſupra de viro diximus. explicabit eni ⁊ ſtranguriā ⁊ tortiōes oēs veſice ſtatī ſoluet. ¶ Ad podiſin vero potionē ſic demōſtrabis. Mittes iu veſicā calculos ⁊ cū ipſo medicamento ſuſpendes in calore balnei vt tota nocte pendeat ⁊ inuenies mane calculos vi medicaminis reſolutos. ¶ Itē rute agreſtis grana ix. trita ex aceti hemia ſubſerue facies ⁊ dabis bibē ꝯtinuis dieb⁹ ix. ſanuſqꝫ fiet. ¶ Itēqꝫ ouoꝝ putamia vñ pulli nati fuerit qđ ſufficiat ꝯtūdes: ⁊ myrrī tūſe ⁊ cribrate ſemi. cōmiſcebis ⁊ ī paſſo ieiuno dabis. ¶ Aſparagi itē mōtāi ſiue ſiluatici faſciculū bonū aut certe radices eius ꝺcoqs ex aq̄ bñ ⁊ ex ea aq̄ bibat cū vīo mirifice ſanat. ¶ Porri itidē ſectiui virgis ſucci cyathū vnū ex paſſi cretici cyathis trib⁹ bibat. ¶ Item amigdalas nūero xxx. diligētiſſime teres. ¶ Bragāti ēt ſemi. ī ſapa īfuſaꝫ ⁊ bñ tritā ſimul miſce hac colliges. hīc dabis ī modū auellane cū dormitū vadat.

¶ Ad calculum. CAP. IIII.

Mili ſemiūc. ꝯteritur ⁊ ouū eiuſqꝫ putamen ter implet paſſo idqꝫ balneo ſerue factum datur aduerſum calculi dolorē ¶ Itemqꝫ cicer arietū ī aq̄ diſcoquit cuꝫ ſale ⁊ ex ea aqua bibūtur bini cyathi per triduū in difficultate vrine. ſicqꝫ ⁊ calculi pellūtur. ¶ Caripte itē trite dolori imponūtur aduerſus vrine difficultatē. ¶ Murino itidem fimo dolorē illinire ꝓdeſt. ¶ Vermes quoqꝫ terreni cōtriti bibūtur ex vino vel paſſo. ¶ Itē ad calculos cōminuendos pellēdoſqꝫ. Coclee inanes combuſte conterūtur ⁊ cinis earum in potōe datus calculos pellit. ¶ Lapilli aūt qui in gallinaceoꝝ aut palumboꝝ veſica inueniūtur contriti potioni inſpergūtur. ¶ Itēqꝫ fimus palumboꝝ in ſorbitiōe ex faba fracta bibit. ¶ Turturum itidē fimus in mulſa decoctus imponitur. ¶ Itē in patella coctas duas cicadas in veſice dolore. Vtilis enim eſt cōtra oēs veſice dolores ſeu difficultates. cinis plumarū palumboꝝ ex aceto mulſo bibitur. ¶ De nido itidē hyrūdinis glebula vti diluta ex aqua calida bibit. ¶ Itēqꝫ turdoꝝ fimus ex mulſo decoctus īponitur. ¶ Conuenit quoqꝫ turdos eſſe cum baccis myrteis in qua decocti ſunt ⁊ pedes agnoꝝ. ¶ Itē ſcorpio marinus in vino necatus veſice vitia ſanat. ⁊ calculos pellit. ipſe aūt ſane editur: ⁊ vinum bibit. ¶ Itēqꝫ lapillus qui inuenitur in ſcorpionis marini cauda vtiliter potat. ¶ Inueniūtur in brancis capitis piſcis quaſi lapilli qui potati ex aqua calculoſis ꝑclare medētur. ¶ Echinni etiam cum ſpinis ſuis tundūtur: ⁊ ſinguli ex hemina vini bibuntur. ¶ Itēqꝫ difficultatibus vrine ſucinū potatum alligatumqꝫ ꝓdeſt. ¶ Plātaginis itidē vl' folia vl' radices potare ex paſſo ꝓdeſt. ¶ Veſica quoqꝫ apri in cibo eliꝭ ſumitur. ¶ Leporis nihilominus renes inueterati in vino potati calculos pellunt. ¶ Vngule etiā equi cinis ex vino vel aqua bibitur.

¶ Ad incontinētiam vrine. CAP. V.

Verrini genitalis cinere ex vino potare dulci opꝫ. ¶ Itēqꝫ valet in canis cubili vrinā facere. Iuidēqꝫ remediū ne ipſe vrinā faciat vt canis ī ſuo cubili. ¶ Vngule itē apri vel ſuis cinis potioni īſpergit. ¶ Leporis quoqꝫ cerebrū in vino bibitur. ⁊ eiuſdē teſticuli toſti edūtur. ¶ Aſeruꝫ etiā triū ligule aſſe in cibo ſumūtur. ¶ Coclee ſimiliter aphricane cuꝫ carne ſua cōburunt: ac cinis eaꝝ ex vino bibitur.

¶ De egritudinibus virge ⁊ teſticuloꝝ. Trac. VI.

¶ Ad verendorū vitia ſi formicatio ſit vel verruce. CAP. I.

Arietini pulmonis ſanies illinitur. Ceteris vero vitijs arictinoꝝ vellerū cinis ex aqua ⁊ ſeuū omēto pecudis ꝑcipue ab renibus admixto ⁊ pumicis cinere ⁊ ſale īponit. ¶ Lana itē ſucida ex aq̄ frigida. ¶ Mularū itidē vngule cinis. ¶ Itē dētium caballinorū ⁊ turſoꝝ farina īſpergit: vlceribuſqꝫ īponit cū melle iſopū ⁊ plūbi ſcoria. ¶ Muricū itidē vl' purpuraꝝ

cū ſuis teſtis ꝛ carne cōbuſtarū cinis cū mелle car bũculoſq; eoꝝ ſalſaméta cū melle cocta cōfringunt ſingulariter vero cerebrū apricū ſuis ſanat ea q̄ ſerpunt. ℭ Fel itē bubulū cū alumine egyptio ac myrra ad craſſitudinē mellis exactum illinit̄. ℭ Inſuꝑ beta cocta ex vino ꝛ trita imponitur.

ℭ Ad teſtes atq; ramices. CAP. II.

Holus cū cocta faba equis ptibus doloribus apponit̄. ℭ Itē q; bulbi triti ex vino mulſo ꝛ illiniti medētur. ℭ Rutam itē cū teneris ramis lauri ꝯtritā tumori imponūt. ℭ Ciminū quoq; coctū ꝯtritūq; cū cera ꝛ melle ac roſacco. ℭ Farina itidē lini ſeminis cū reſina ꝛ myrra ꝯtra dolorē facit in vino diſcocta ꝛ ꝯtrita. ℭ Inflationi vero beta ex aqua īponit̄ aut ex melle. ℭ Itē q; fex vini aut faba ex vino illinit̄. ℭ Folia cypſſi cū poléta trita ramici ꝓſunt. ℭ Pillule itē de cypreſſo tenere trite cū axūgia ꝛ lomēto īponūtur. ℭ Itidē ſuccus de pillulis cypreſſi ſi cū fico arida prius dēptis granis īponit̄: iuuat. ℭ Farina quoq; feniculi in hydromelle decocta addita axūgia facit ad omnia. Si vero decidit alter ex teſtibus ſpuma coclearꝫ illinitur. tetriſq; vulneribus ſibi manantibus auxiliatur capitis canini recentis cinis. ℭ Senectus item anguiū trita ex aceto atq; hydromelle. ℭ Stelliones quoq; demptis pedibꝰ ꝛ interancis ꝛ capite: aſſati in cibo dātur. ℭ Tumores vero teſtiū marina aqua vtiliter fouent̄: q̄ ſi ꝛ dolor ꝛ tumor ſit puſca calida īponitur in ſpongia.

ℭ Ad inguina. CAP. III.

Negātur inguina eius intumeſcere: que habeat ſecū ſurculū ex myrto: nec ferro nec terra tactū. ℭ Coclee vero minute trite ex melle illinūtur: inguina prius q; exulcerant̄ vel itumeſcant. in licio aūt facere .ix. nodos opꝫ atq; ad ſingulos noſare ſingulas mulieres viduas ac tum alligare liciū ad talum vel cruri vel infra genu. Si autē ex equitatu ſemina vexata ſunt ſpuma equi ex ore feminibꝰ illinitur: ꝛ inguinibus īponitur. ℭ Itemq; fimus ſuillus ſub teſta calefactus ꝛ tritus cum oleo. ℭ Oleo item de lucerna inteſtini caput perfricabis ter. mirabeiſq; effectum: ſed poſtea q̄ meatū ꝯtreris aliquātulum reijcias. ℭ Lini itidē ſemē ex aceto ꝛ oleo decoquit̄: ꝛ tritum inguini īponitur. ℭ Itē myrtea virga que ferro tacta nō fuit in dolore inguini circūligatur ab ſentiāq; habere in vētrali ꝓdeſt. ℭ Itemq; lupini ex aceto cocti fomētum optimum eſt. ꝛ tollis ꝛ parothetis vtile eſt.

ℭ Ad intertrigenes. CAP. IIII.

Putredo ligni in puluerem redacta inſpergitur. ℭ Itemq; lentiſci foliorum puluis ad idem facit. ℭ Myrti item folioꝝ puluis mirabiliter facit. ℭ Corticis quoq; granatoꝝ puluis mire facit.

ℭ De egritudinibus apparētibus in extremitatibꝰ mēbrorum. Trac. VII.

ℭ Ad ſciam. CAP. I.

Picis pure pōd. iiij. ſolues ī cacabo donec penitus liqueſcat: addeſq; ſulphuris viui triti. ℥ .j. ꝛ ſemis. ordei pollinis heminā: ꝛ aceti acerrimi heminā quod q; tamdiu miſceri ꝛ cōfricari facies donec vnū corpus efficiatur: ꝛ ſic induces in aludam. ꝛ poſtq̄ balneum exieris in locum qui dolet impones ꝛ vteris biduo. ꝛ poſt rurſum lauaberis. ac poſt balneum renouata cataplaſmata īpōes. hoc q; tertia vice facias ꝛ recipies integram ſanitatē. ℭ Itē q; capparis radices in aqua decoctas ꝛ bene tritas pāno q; inductas ad noctē impones: ꝛ alio die ſanus leuabis. ℭ Item nepeta ante ſolis ortum ſublata ꝛ impoſita remedium preſtat. ac etiam trita ſeu viridis in balneo fricetur. ℭ Itē fruſtum enule viridis cum vino albo bene teres ꝛ colabis ꝑ lintheum ꝛ dabis cui coxa vel ſcia dolet. Sed prius aliud fruſtum teres ꝛ illinies vertebro vel coxe dolēti ꝛ cum fricauerit bibet potionē ſupraſcriptā: ꝛ in ipſo latere iacebit. ℭ Item ad ſciaticos. Silij coclear plenum cū aceto ꝛ aqua dabis bibere. ℭ Itē potio ad ſciam Herbam agrimoniā cum fuſto ruboreo euelles tereſq; radices eius terges diligēter ꝛ teres in potione vna cum vino quātū ſufficit ꝛ ſic dabis bibere ꝑ triduū. ℭ Itē bulbi albi ſuccus potui datus medētur. ℭ Itē q; ſenetionis ſucci. ℥ .j. cum oximelle potui data ſi mox deambulet ꝓdeſt. ℭ Porri itē capitati ſuccus potui datus ad ſanitatē efficaciter ꝑducit. ℭ Salis itidē amoniaci coclear. j. ī vini cyathis duobꝰ bibit̄. ℭ Itē malagina galieni ſciaticis. ℞. picetri. ℥ .j. caſtorij. j. belenij adarcis. j. euforbij. j. gigiberis. j. cere. j. vini quātū ſufficit. ℭ Item potio ad ſciā. Plātaginē porrū virginē ꝛ heliotropij iuris folia teres diligēter: ꝛ expſſum ſuccū dabis ī vino veteri tepefacto luna decurrēte ꝑ ter dabis bibere: ꝛ q̄ñ helyotropyū folia nō hꝫ radices eiꝰ tolles vel cetera. ℭ Itē potio ad ſciā ad coxā ad artriſin ad pedes. Pibicini fimi pugnū pipis gna xxvj. teres diutiſſime: addeſq; mellis heminā. j. ꝛ vini ſexta. ij. dabiſq; ſtāti ꝑ dies ſeptē. ℭ Géeſtre itē frōdes ꝛ caules cū aceto madefactas ſumē triduo ꝯducit. ℭ Itē vnctio leonis ꝛ leopardi adipes ꝛ pirctrū pari pondere admiſcebis aphronitro ꝛ euforbio tātūdē admixto ꝛ balſamo. ꝛ quotidie coxā ī ſole pfricabis: ꝛ cū meliꝰ ſenſeris adijcies paſſuꝫ ꝛ oleū roſatū qd̄ ſufficit. ℭ Curat ēt neruoꝝ ꝛ articuloꝝ valitudines. ℭ Itē acopū ad coxe vitia calidiſſimū. ℞. olei therebynthini lib. j. axūgie veteris. ij. cere. iiij. galbani. j. ꝛ ſemis. euforbij duas ꝛ ſemis. panacis ſiir. adarcis ij. ſagapēi. iij. caſtorij pōtici. vj. Cōficies vō ſic. Sagapenum ꝛ panace infundes in modico aceto: ꝛ teres oleum therebynthynū ꝛ axungiā ceramq; ſimul ſolues

mul ſolues cetera tundes ⁊ cribrabis ⁊ ſimul omnia miſcebis ⁊ colliges in vaſe vitreo ⁊ vteris cōfricando per vnam horam contra ſolem vel ad carbones. ¶ Item ꝯfectio lyſopomi ad ſciam. ℞. piretri ℨ. ij. medulle ceruine. j. galbani. j. iſopi. j. adarcis. ij. therebinthine. j. pipis. j. balſami lib. j. olei cyprini. ℨ. vj. olei hyrcini lib. j. olei ſtiracini. j. olei amaricini. ℨ. iij. olei laurini. iiij. cere punice. iij. ¶ Item cōfectio malagini ſciaticis experti. ℞. cere lib. j. picis dure. ij. therebynthine de cauliculis. ℨ. vj. amoniaci. vj. ſtyracis optimi. ij. māne thuris. ij. galbāi. j. ⁊ ſemis. aceti acerrimi qd̓ ſufficit. Cōficies ſic. Ceraꝫ picē ⁊ reſinam igne lento ſolues. ſtyracē ⁊ galbanū admixta modica cera tandiu tundes in pila donec malaxari poſſint. Amoniacū vero leni manu teres vt puluis fiat: addeſqꝫ acetū vt pinguiꝰ fiat. Depoſito vero cacabo galbanum cum ſtyrace ſupmittes: ⁊ de ſpatula mouēdo cōmiſcebis poſtea oīa: deinde in mortario ſuper oīa cōdimenta fundes vel manibꝰ permiſcebis acetū: hocqꝫ facies aſſidue ſpargēdo ſuper quātum ſpecies poſſint cōbibere: ⁊ vteris. ¶ Item cōfectio medicamēti ſciaticis. ℞. ſalis cōmūis. ℨ. iij. ⁊ deñ. iij. leppidi. ℨ. j. ⁊ ſemis. amoniaci. vj. ſinapis. vj. piretri. j. ſtrutij. j. ⁊ ſemis. ariſtoloice longe. vj. camepitis. j. colophonie. iij. ⁊ deñ. x. olei veteris. ℨ. ix. ꝓpolinis. vj. reſine pituine ſicce. vj. ſtercoris colūbini ſemiunč. melibdene. iij. ⁊ deñ. iij. ¶ Item cōfectio nitri ſciaticis. ℞. adarcā: piretrū: ſinapis ſemen: ſtafiſagriā ⁊ nitruꝫ rubeū equis ponderibꝰ: que oīa contundes ⁊ cribrabis diligenter; in balneo vteris ſine vnguēto. ¶ Item ad coxarum dolorē ⁊ ad ſciam. Bruſci radicē ꝯtundes ⁊ in vino veteri decoques ad tertias: ⁊ tres cyathos exinde ieiuno dabis bibē. ¶ Itē herbe camipides quā piſcariolā vocāt teres ſi viridis ē deñ. iij. ⁊ ex aqua mulſa potionē dabis ꝑ dies. xx. ¶ Itēqꝫ ipſaꝫ herbā viridē ꝯtundes. panē aūt nauticū pridie infundes in aceto acro. poſtea ipſaꝫ herbā ꝯtunſaꝫ exprimes ⁊ adijcies ſalis tenera ꝑ modo ⁊ ſaponis gallici pillulas ⁊ in modū cataplaſmatis ſciatico induces a vertebro coxe vſqꝫ ad geniculū ita ne ſubˡfragmē tāgas ⁊ faſcia cīges: ⁊ cū ſudare ceperit in calida depones ⁊ ibi diutius faciat. Cū v̓o exierit ⁊ d̓ſudauerit tolles ⁊ locū ipſuꝫ oleo ꝑfricabis mirū effectū eſt. ¶ Itē cocleas crudas cū teſtis. xix. bulbos crudos. xxi. piperis grana. xxiij. in vnū ꝯmiſcebis ⁊ teres vt fiat in modū ceroti ⁊ inductū pāno exeūti d̓ balneo induces in coxā ⁊ ligabis ⁊ poſt triduū ſolues eūti ad balneū. ¶ Itē apij viridis ſiue apiaſtri radices ipſoſqꝫ verticulos rotundos ad modū ceroti facies ⁊ eūti de balneo īpones in pāno ⁊ poſt triduū ſolues in balneo. poſt pangra ꝑfricabis qd̓ ꝯficies ſic. Ceroſe. ℨ. j. argēti ſpume. ℨ. j. cere quātū ſufficit ⁊ poſt balneū īpōes. Hoc cerotū aliq totion appellāt. ¶ Itē malagina ſciaticō. ℞. pecule. ℨ. j. euforbij. iij. piretri. ij. ſulphuris viui. iiij. calefacies vero peculā vſqꝫ dū regelet ⁊ tunſa oīa ⁊ cribratā ꝑmiſcebis ⁊ in aludā inductū impones ligabiſqꝫ ac die tertia ſolues ⁊ duces in balneū ⁊ poſt balneū vteꝛ ceroto cyprino ⁊ oleo cyprino. ¶ Itē acopū ſciaticis. ℞. nitri. ℨ. j. cinaperi. ij. ſtafiſagrie. j. alcionei. j. cere. vj. therebyntine. vj. cyprini. iij. tapſiaſicylon. ij. tapſiaſcylon vero cū aqua maria ⁊ ſic alia ſoluta ꝑmiſcebis. ¶ Itē herbe camitrie viridi collecte mēſe. Maio manū plenā teres diligēter cū pipere ita vt acrū ſit, admiſcebiſqꝫ vini acri ſexta. j. ⁊ alterū ſeorſuꝫ pones ⁊ cū diſtemperatū fuerit in potione dabis calicē dimidiū ⁊ refundes de vino puro tātundē: ⁊ ita faces ꝑ dies. viij. ſicqꝫ facies vt ambos ſextarios adijciendo cōſumas. j. ſingulis diebꝰ dimidiā heminā bene calefactā ⁊ iaceat in ipſo latere obuolutus pānis vt ſudet donec digerat potionē abſtineat vero a balneis ⁊ recētibus carnibus ⁊ ſanus erit. Alij parū mellis adijciūt ꝓpter aſperitatē. ¶ Itē ad ſciā que quomodo ſemꝑ ex flegmate ſit dabis in primo gere ſemiunč. aut certe ſm̄ vires ⁊ menſurā tenebis. ⁊ poſt dies quattuor iniectionibꝰ curabis. Sed prima iniectio recipit hec. Cētaurie deñ. vj. coloquintide. j. ꝯtunſuꝫ radicis cucuma ſiluatice. vj. radicis bete. ℨ. j. ſulphuris. j. aneti. deñ. vj. aque ſexta. j. coqſqꝫ ad tertias ⁊ colabis: ⁊ in ipſam aquā addes mellis potionē ⁊ inijcies hora ꝑma expectabiſqꝫ opus iniectiōis vſqꝫ ad horā. iiij. vt bene purgeť. Poſt hec facies iniectiōeꝫ alterā que habꝫ olei ⁊ aneti potionē ⁊ adipis ſemiunč. caſtorij triti deñ. iij. Cōmiſcebis aūt hec ac tepida inijcies: ⁊ teneat q̄diu pōt. Cū v̓o hec oīa feceris exerceať ābulatio ꝑ dies. vij. Poſtea vt ꝑcuretur vtať iniectiōe iſta ꝑ dies plurimos vt cā diſſoluať. ℞. euforbij. ℨ. ij. tapſie. j. ⁊ ſemis. adarce. j. piretri. ij. ſinapis. j. ⁊ ſemis. eruce ſeminis. ij. piperis albi. ij. piperis nigri. j. ⁊ ſemis. bulbi ruſtici albi. ij. cere albe. ij. olei cyprini. ij. Hec oīa ꝯmiſcebis cū oleo ſuprascripto diligēter ⁊ vngēdo fricabis diu lēta ī alijs locis durioribus vnguēto puro vteris in ſtomacho vel medijs ꝓ̈ frigꝰ cū nardo vnges ⁊ vteris. ¶ Itē vermis terrenus effodiť ⁊ īponiť in catillū ligneū ſiſſuꝫ ferro alligatū aq̄ ꝑfundiť. rurſuſqꝫ ī eo loco ī quo eruť ē viuus ſuffodiť: ⁊ ea aq̄ ī eodē catillo bibiť. ¶ Itē qꝫ cocle crude trite ex vino mero cū pipere bibuť. ¶ Itē lacerta viridis dēpto capite ⁊ pedibꝰ cū ſterancis ꝯdita vt faſtidiū abigat ī cibo dať. ¶ Itē rubeā qua pelles ꝯficiuť quotidie bibere vtile eſt. ¶ Lauri itē ⁊ geneſtre rami pluribꝰ diebus ī aceto maceranť. deīde tunduť ⁊ coquuť ⁊ ex eo ſucco quotidie cyathus potui datur ¶ Fimus quoqꝫ bubuli calefacuts in cinere feruēti locis dolētibus in folijs cuiuſcunqꝫ holeris imponitur.

¶ Ad coxe dolorem. CAP. II.

Styracis optime. ℨ. j. caſtorij. j. euforbij. j. qd̓ nō ſit ꝑtunſuꝫ. piperis. ij. cymini barbari. ij. vini veteris aſcalonij. fortis ſexta. ſemis. Hec oīa mittes in ollā nouā capiē

tem ſexta.ij. addes quoqꝫ ſtercus colūbinū coq̄ſqꝫ in carbonibus modice ⁊ īde vnges coxā ſiue renes vbi doloꝛ fuerit. ℭ Itē vnctio ad dolorē coxe ſiue vtebri pbatiſſima. ℞.panacis ſemiūnc.laſaris optimi dcn.vj.ſemis cauliū tunſi ⁊ cribrati ſemiūnc.cymini tunſi ⁊ cribrati.ʒ.j.baccharū lauri tunſaꝝ ⁊ cribratarū.j.Panace vero ⁊ laſar infundes in vino veteri ⁊ poſt biduū nouū cum vino veteri calidiſſimo ſufficiēti ⁊ modice calefacies ad prunas ⁊ cōmiſcebis ſimul panace ⁊ laſar ⁊ calefacies agitādo in calido ſole vero contra pilum diutiſſime confricabis. ℭ Itē ad coxaꝝ dolorē. Artemeſia herba admixto aceto impoſita in triduo collit dolorē. ℭ Itē apocum ſciaticū. ℞.euſorbij myrre.ſtinapeni. lybani.cypriui ana.ʒ.j.que cōmiſcebis ⁊ vteris.

ℭ Ad geniculoꝝ dolorem. CAP. III.

Quinquefoliū adiecto modico ſale cōtritum aſperſumqꝫ aceto ⁊ genibus circūligatum efficaciter medet. ℭ Itēqꝫ bacchaꝝ hemina ficus aphricane lib.j.axūgie.ʒ.vj.cū vino veteri ſimul cōtunſa ⁊ illinita efficaciter pſanant. ℭ Item ad genua ⁊ ad pedes. ℭ Neruus de cruribus vulturis cōtundes ac talis impones:⁊ alligabis ſtatimqꝫ doloꝛ decidet. Eſt enim res phyſica ⁊ cōprobata ꝙ ſi genicula forte cōtracta fuerint lomentū ex faba in paſſo maceratū impones ac deſup cauliū folia alligabis. ℭ Itē aphronitrū maceratum cū lana ſucida imponitur.

ℭ Ad tibiarum dolorem. CAP. IIII.

Cardamomi herbe folia cū aqua tunſa ⁊ īpoſita ſanāt. ℭ Itē ad tibiarū tumorez folia herbe anagallidis p triduū alligata tumorē tollūt. ℭ Itē ad vlcera in tibijs ⁊ cruribus. Lomētum ſabatium ex aceto acerrimo ꝯſperſum teres diligēter ⁊ pāno inductū impones. ⁊ cū ceperit exiccari ex ipſo aceto ſuffundes vſqꝫ in diē tertium. ℭ Itēqꝫ vrſino adipe admixta rubrica ⁊ īpoſita magnifice ſanat:ſolusqꝫ adeps facit idem. ℭ Caprinum itē fel vel aprinū cum reſina ⁊ ceroto reſolutū vulnera que ſerpunt mirifice ſanat. ℭ Itē ſoꝛdes caſei ſicci ⁊ fimus ouis mollis pari pondere trita adiecto melle puſillo īfra dies.xx.curāt. ℭ Itēqꝫ ſi caprinū fimum ex aceto ſubferue facies ⁊ imponis ſanat. ℭ Lenticula itē ex aqua decocta addito exiguo mellis trita ⁊ impoſita ſanat. ℭ Ad maculas aūt tibiarū ex ictu recētes coriandrū ex aceto tritū ⁊ impoſitū eas inherere nō patit. ℭ Itēqꝫ ad tibiarū vlcera reſina cum ceroſa imponit. ℭ Cinere autē maxillaꝝ apri vel ſuis inſpergūtur.oīaqꝫ in his locis vlcera purgāt.ꝯplent pſanant.butyro ac medulla ceruſa felle itidē taurino cū cyprino oleo ⁊ hyrcio.

ℭ Ad talorum dolorem. CAP. V.

Muſculus ex oleo tritus ſedat vitiū ⁊ tumorē tollit. ℭ Itēqꝫ limus aquaticus cum oleo ſubactus ⁊ impoſitus pdeſt. ℭ Caprinus itez fimus ſiue bubul⁹ ex aceto decoctus ⁊ cū melle ſubactus vtiliter medet. ℭ Ad laxatos vero talos fimū caprinū ſiccū ſiue bubulū in puluerē redactū ac cum melle mixtū ⁊ impoſitum:laxatis tumorē ⁊ dolorē ſedare certū ē. ℭ Vitulinus itē fimus recēs laxui ⁊ tortis talis aliquo caſu ꝯtinuo īpoſitū non ſolū dolorē veꝝ etiā collectiones ac tumores mire arcet vt reprobatū eſt. ℭ Itez mulieris capillus q̄plurimus in cinerē redactus admixto ouiū adipe veteri ceroti modo illinies celeriter enim dolorē releuāt ⁊ priſtinā reſtituūt ſanitatē. ℭ Bubulas quoqꝫ īpoſitas ac deſup alligatas luxaturā experti ſanare pmiſere. ℭ Talis itē tumentibus fimus caprinus decoctus ⁊ ſubactus melle imponitur. ℭ Itēqꝫ pulmo marinus īponitur. ℭ Cācri quoqꝫ marini cinis ex oleo vtiliterqꝫ aqua fouētur in aqua coꝝ decoctus eſt.

ℭ Ad tumorem pedum CAP. VI.

Squille purgate lib.iiij.puleij.ʒ.vj.aceti ſexta.ij.mellis lib.j.ꝯficies ⁊ īpones mirabeꝛiſqꝫ eius rei effectū. ℭ Laua itez cū cinere calido oīa vlcera pedū ſanāt. ℭ Itēqꝫ fimi gallinacei vel colūbini cinis ex oleo vlcerationibus medetur. ℭ Tegmēti idem teſtudinis cinis ex vino ⁊ oleo tēperatus vlceribus pedum medetur. ℭ Seuo quoqꝫ pecudum cū alumine ſi plura ſint vlcera ſanant. ℭ Articulis vero fimus colūbinus tritus imponitur.

ℭ Ad perniones. CAP. VII.

Malue folia in cinerē redacta vulnera pernionū ſanāt ſparſa. ℭ Itē fomētum lanaꝝ ferue factū ī paſſo cretico aut aphro calidūz appones.hocqꝫ ter facies vl.iiij. ⁊ ſcias te curaſſe. Muſtus cocleaꝝ frequēter īponitur. ℭ Item dragantū infundes in mellicrate pridie glycirizā quoqꝫ ꝯtūdes ⁊ īfundes ī mellicrate ⁊ coq̄s. Lauabis ⁊ teres dragātū eque tritū diligēter admiſcebis qḋ cū ī modū ceroti medie tēpati feceris linies ī pedib⁹ vel manib⁹:qḋ ſi ſpiſſūz fuerit addes ō ipo mellicrate ⁊ vteris. ℭ Itē ſtypteriā coq̄s ī vino ⁊ ex hoc fouebis man⁹ ⁊ pedes ⁊ ſic ō ceroto ſupraſcripto illinies. ℭ Itēqꝫ aq̄ ī q̄ eruū decoctū ē vtilit fouebis. ℭ Fic⁹ itē aride diſcocta:⁊ cū cera liqda ſubacte ābuſtis ⁊ pnionib⁹ īponunt. ℭ Terrenoꝝ itidē vmiū cinis cū oleo īpōit. Silrqꝫ cornu⁹ caprini ꝯbuſti cinis cū oleo imponit. ℭ Item cocleaꝝ que nude īueniunt viuaꝝ ꝯbuſtarū cinere oīa pedū vulnera ſanāt. ℭ Fimi itē murini cinis ex oleo veteri īponit. ℭ Itēqꝫ agnin⁹ pulmo vel arietin⁹ imponit. ℭ Dētis itidē caballini ꝯtunſi farini ſublinitē emēdat. ℭ Lacerte quoqꝫ viridis ſanguis ſubtritus pedes illinitus ſanat. ℭ Adeps aūt anſerin⁹ addito alumine omnes rimas ſarcit pedūz.

Eruūz.i. orobum. Ambuſtis aſ cōbuſtis.

ℭ Ad interdigitia. CAP. VIII.

Salem tritūz cum oleo de lucerna ardēti bene mixtum inunges ⁊ miraberis. ℭ Vermiū itē terrenoꝝ cinis ī oleo veteri

teri impoſitus optime ſanat.

¶ Ad panaricij dolorem. CAP. IX.

Ermentū cum ſapone ⁊ ficu pingui tunſum ⁊ ſubactū īponit. Si aūt caro excreuerit ⁊ vngues ſeparauerit flos lētis inſulcit ⁊ cataplaſma de charte cinere ex aceto mixto ſuperponitur.

¶ Ad vngularum dolorem. CAP. X.

Enugrecū crudū tritū admixta aqua p cataplaſmate īponit: ⁊ ſanat. ¶ Ad vnguē leſum eijciēdū. Stafiſagriā tundes primo deīde teres ⁊ admiſcebis acetuꝫ poſtea īpones vſqꝫ dū ſanat. Cū aūt ceciderit fabaꝫ impone mire facit. ¶ Itē ad vngues ſi qd mali habuerit alumē ſciſton in teſtulā mundā īmittes: ⁊ in foco coqs: deīde tolles ⁊ aceto ſupſparſo extingues iterūqꝫ repōes in focū ⁊ cū opus fuerit ſupraſcriptū puluerē ſparges aut ſolutū cū vino puluerē illinies ⁊ poſt lintheū ſuppones ⁊ lintheolo vino īfuſo digitū obuolues ligabiſqꝫ ⁊ ſanabit. ¶ Itē vt vngues leſos emūdes. viſcū cū ſulphure viuo tere ⁊ infundes vngues. ¶ Itemqꝫ qnquefoliū tritū cū adipe īpones. ¶ Itē emplaſtrū p ſcadacānata. hoc eſt cū de frigoribus ī manib⁹ vel ī pedibus vulnus naſcitur que ſunt comede. ℞. ceroſe lib. j. cere albe. j. folij ꝯmunis ſiue amigdalini. j. ſpume argēti. Ceroſaꝫ vero ⁊ ſpumam argenti teres cum oleo diutius donec colorem mutent.

¶ Ad podagram. CAP. XI.

Orcellū dieꝝ. xj. nec min⁹ nec ampli⁹ occides ⁊ coqs diligēter: ita vt ſi fieri pōt oſſa decoquant: qb⁹ ſublatis teres carnes in mortario in modū cataplaſmi ⁊ īpones. ¶ Itē exptū ſtercus duoꝝ vel triū porcelloꝝ qđ inuenit in vētre occiſoꝝ feruefat in ſartagine cū aceti ſexta. j. ⁊ in ipſo dolore pedibus īponat. ¶ Itē īcipiētes podagraꝫ mirifice diſcutit. ¶ Bete cōbuſte cinis ſi leuiſſime admixta ſanguine bubulo īponat. ¶ Itē ad īpetuꝫ doloris. Salis ſexta. j. ſolues cū aqua tepida ita vt totū liquefiat. deinde mittes aceti ſexta. j. ⁊ agitabis diligēter. poſtea mittes aquā fontanā frigidā ⁊ tēperabis put delectat ⁊ ſpōgia fouebis diutiſſime loca dolētia ⁊ terges ac linies medicamēto ſubſcripto. Defriti partes quattuoꝛ quaſi teſſellas: ⁊ aphronitri ciuarij paſtillos nūero. v. teres diligēter ⁊ addes ouū vnū ⁊ rurſum tādiu teres donec in modū ceroti mollis fiat ⁊ linies pēna: qđ cū ſiccauerit lintheū ſuppoſitū calefet. ¶ Itē ad podagre dolorē ⁊ tumorē. Fimū colūbinū amoniacū carycas egrenatas ⁊ nitrū pari portiōe tūdes ⁊ cribrabis admixtis olei cyprini ⁊ melini ſingulis ſemiſſnē. ⁊ oībus in vnū mixtis in modū malagmi īpones dolorē ⁊ tumorē tollet ⁊ podagrā annoꝝ. x. ſanabit. ¶ Itē fenugreci coclearia. ij. cum aceti coclearib⁹. ij. teres diligēter ⁊ inductū lintheo īpones. ¶ Folia itē lactucaꝝ purgabis ita vt mediū thyrſuꝫ ⁊ venas tollas ac proijcias. folia vero elixabis in aqua infundes panē tereſqꝫ ſemote. Poſtea ſimul folia cocta molliſſime teres ⁊ tepefactū cataplaſma cū lintheo īpones. ¶ Itē ceratoriū podagricū expertū qđ facit ad artridicos. ℞. ſeui hyrcini lib. j. butyri. ℥. v. lini ſeminis fenugreci. altee aneti roſe meliloti aā. lib. j. ſoluēda ſolues ⁊ pmiſcebis omnia malaxabis. ⁊ vteris. ¶ Itē emplaſtrū faciēs ad podagricos qđ exiccat optime. ℞. melybdene lib. iiij. ſalis amōiaci. ij. lyppidos ſyderō: qđ ⁊ facit ad ſcyathicos. ¶ Itē defrictū ⁊ oua cruda ⁊ aphronitrum teres diligenter ⁊ tepefactū lintheo illinitū īpones. Herba itē euiſci tunſa cū axungia veteri ⁊ impoſita tertia die ſanabit. Huius herbe expimētatā viꝫ plures auctores annūtiāt. ¶ Itē cucumeris ſiluatici radices in aceto coctas teres ⁊ impones podagre. atqꝫ articuloꝝ morbo. Preſens enī remediū eſt ⁊ meli⁹ ſi oleū ſimul pari portiōe miſcueris. ¶ Itē torpedo nigra marina viua in oleo putrefiat ſiue in eo viua coquat ex qua cerotū facies de quo manus ⁊ pedes cōfricabis dolorē ſine mora tollit ⁊ neruos liberat: q ſi fel eius infricat pedibus dolore ſimiliter carebūt: ita vt coriuꝫ eius ſupponas. qđ q ei detrahet ocimo viridi man⁹ ꝯfricet. ¶ Itē pullos ciconiarū teres in olei dulcis ſexta. vij. decoqs ad tertias colabiſqꝫ ⁊ in ipſuꝫ oleū adijcies adipis vrſini lib. iij. ſeui taurini. ℥. vj. medulle ceruine. vij. olei laurini ſexta. j. myrtini. j. ſtercoris ciconie. ℥. j. ⁊ ſemis. ꝯficieſqꝫ repones ⁊ vteris. ¶ Itē ad aliud melius qđ in annos. lxx. curat. Fimū ciconie ⁊ axūgie veteris pteꝫ. j. ꝯmiſcebis ⁊ vteris ⁊ miraberis. ¶ Itē podagre: pituita ſiue ſanguis vbicunqꝫ ſe fixerit ⁊ dolorē nimiū fecerit. Fenugrecū in olla noua ex aceto acri ſiue vrina humana diſcoqs ⁊ teres in modū ceroti: qđ lintheo inductū quotidie īpones ſepius renouatū: qꝛ cito ſiccat ⁊ dū recēs eſt viꝫ habꝫ ⁊ ſanū citius facit. Alij vinū ⁊ oleū adijci debere tradūt ⁊ ſic decoqui. ¶ Itē ad podagrā curandā. ℞. cere lib. j. olei veteris cinarij. j. reſine frixe ſiue therebynthīe ſiue pituine qlē īueneris lib. j. nitri alexādrini. j. ⁊ ℥. iij. aphronitri albi. ℥. vj. lixiuie qua vtūt ſaponarij lib. j. ℥. iiij. Nitrū vero ⁊ aphronitrū teres diligēter ī mortario addes lixiuiā ſed paulatī augēdo atqꝫ terēdo donec totū expēdas ⁊ fiat tanq̄ cerotū. poſtea oleū reſinam ſimul ſolues in trulla ac mittes ſup ſpecies prius tritas ⁊ rurſuꝫ ſimul oīa teres donec diligēter miſceāt ex eo induces pāno ⁊ ſuppones pedi dolēti donec aperiatur ex ſemetipſo ⁊ humoꝛ digerat: ita vt aliud nihil ponas niſi mane vel ſero foueas prius emplaſtro mutato ⁊ cum humoꝛ ceſſauerit tantum ſiccum ſuperponas lintheum vſqꝫ dum ſanetur. ¶ Item cerotuꝫ ad hec. ℞. fenugreci bene purgati ſexta. iiij. quos infundes aqua lini ſeminis. ij. infundeſqꝫ ſeorſum euiſci pondo. quinqꝫ ſeorſuꝫ malue radiceꝫ plurimam: que omnia in aqua pariter coques: ita vt ad maximam mollitiem perducas poſtea colabis ⁊ mē

ſurabis ex eo ſexta.viij.admiſcebis olei.iiij.baccha-
rum lauri tunſaruꝫ.j.in vaſe duplici diutiſſime co-
ques donec ad mēſuram olei reuertat᷑: colabiſqꝫ ⁊
mittes reſine frixe.℥.iiij.laricis.iiij.iſopi ollaris.iiij.
diu agitabis donec frigidū fiat:de quo dolenti bis
vel ter in die pedes confricabis.hocqꝫ facies etiam
cū dolet bis in die. ¶ Itē cerotum ad hec.℞.her-
be pſonate ſucci ⁊ vini veteris ſexta.ij.medulle cer
uine.℥.iiii.ſeui ceruini.iiij.olei roſati.v.cere.ij.ſuc-
cum aūt ac vinum ⁊ oleū ſimul miſcebis in cacabo
nouo fictili ⁊ ad carbones ad tertias decoques agi-
tans cum canna.Seuū vero ⁊ cerā rades de canna
minutatim ⁊ ſupmittes.Cumqꝫ liqueſactū fuerit:le
uabis ⁊ in aquā frigidā pones:⁊ duꝫ ſeſe colauerit
quod ſupnatat manu colliges vinū colabis ⁊ proij-
cies.qd vero in fundo de ſucco inueneris exprimes
⁊ cuꝫ eo quod ſummo tuleris ſimul in mortario cō
teres ⁊ īducāi lintheo appones dolēti loco. ¶ Itē
emplaſtrū expertū.℞.ceroſe.℥.iij.ſpume argēti.iij.
cere punice.vj.axungie porcine veteris colate lib.j.
ceroſam vo ⁊ ſpumā in thebaico mortario tādiu te
ras donec in puluerē redigas.Cerā autē ⁊ axungiā
ſolues ⁊ puluerē totū paulatim admiſcebis:⁊ leua-
to cacabo mittes manū ⁊ agitabis tepidū donec om
nia ſoluant᷑.⁊ ſic in patellā fundes vt regelet:ſerue-
turqꝫ mūde ⁊ cum opus fuerit malaxatū oleo roſa-
to īponatur. ¶ Itē ꝯfectio medicamēti ad dolores
pedum.Nitrū alexādrinum ſine lapidib⁹ teres for-
titer:⁊ admiſcebis oleo ſauinēſi:⁊ coques lenit᷑ do
nec ſe colligat ⁊ denſet:induceſqꝫ lintheo ⁊ ſuppo-
nes.Hoc enim medicamētum dolores q ſunt intri-
ſecus citius foras pducat.Si aūt ſollicitus eſt q pa
titur p oleo ſauinēſi roſaceuꝫ mittes. ¶ Itē ad hec
cōpoſitio.℞.aneti viridis.℥.xvij.ſcylle viridis.xvij
olei gremialis ſexta.vij.⁊ ſemis.aque.vij. In oleo
vero ⁊ aqua macerabis acetū ⁊ ſcyllā p dies.iij.po-
ſtea ſimul coq̄s donec aqua deficiet ⁊ colabis oleū
⁊ mittes cere nouelle lib.ij.⁊ ſemis.ſeui porcini re-
cētis.ij.medulle ceruine.j.ſeu ſeui ceruini.ij.lique-
facies ⁊ ſuppones pedib⁹. ¶ Itē aliud ad hec.℞.
croci.℥.ij.cere.vij.ſpume argēti.iij.olei roſati lib.j.
ſeui porcini recētis.j.mellis.℥.iiij.lini ſemis ītegri
piſati ⁊ infuſi ſucci.iij.ſpumā aūt teres ⁊ ſuccū mit-
tes lini ſemis in quo crocum ſimul triueris: dehinc
oēs ſpecies reliquas in cacabo reſolues ⁊ agitabis:
que cū ſe miſcuerint ⁊ refrigerauerīt ſupmittes hec
in mortario que trita ſunt ⁊ cōmiſcebis.factūqꝫ me
dicamētum pāno īpones. ¶ Itē aliter ad dolorem
pedum ſeu manuū.℞.cere punice.vj.℥.aphronitri
candidi.ij.ſtactis ⁊ olei roſati lib.j.⁊ ſemis gūmi ſa-
uinēſis.℥.vj.ſtyptirie.iij.Styptiriā vero cuꝫ aphro
nitro teres molliſſime ceram ſolues cum oleo ⁊ pul
uerem admiſcebis addito ſuccu lini ſemis:⁊ agita-
bis donec ſe miſceat vel refrigeret:hinc malaxatum
ad vaporem dolenti loco corporis impones:⁊ lin-
theum ſuperpoſitum faſcia ligabis. ¶ Item ad po
dagram medicamentuꝫ.℞.ſeui taurini libras duas
⁊ ſemis.reſine marmoree ſimiliter.medulle ceruine
℥.ix.lapatij.ij.mente.ij.marrubij vnam gypſi tres.
herbarum vero puluerē ⁊ gypſum in vnuꝫ rediges
⁊ cōmiſcebis.Medulla vero ſeuum ⁊ reſina miſcē
tur ⁊ omnia mixta faciunt medicamētum. ¶ Item
confectio medicaminis ad pedum dolorē.℞.ſucci
ſymphoniace herbe ſexta.vj.⁊ cetrie.iij. quos mi-
ſcebis ⁊ decoques ad tertias:poſt hec mittes oleuꝫ
ſauinēſe vel aphrum ad ſexta.iij.adijcies ⁊ reſine fri
xe lib.duas.reſine marmoree.ij.axungie porcine ſi-
ne ſale.ij.Cum omnia hec ſoluta fuerint colabis ea:
⁊ poſtea addes cere lib.ij.⁊ ſoluta iterum ſimul bul
liant.reponeſqꝫ in cacabo fictili ⁊ cū non dolet quo-
tidie inde leniter vnges:quando dolor paulo am-
plior fuerit:amplius cōfricabis. ¶ Item emplaſtrū
armozos bene faciēs ad tumorem.℞.lythargyri.℥.
lxx.porcini adipis.lxxix.coques lēto igni. ¶ Item
emplaſtrum diaſtorion ad podagrā.℞.lexiue.℥.iiij
nitri alexandrini lib.j.⁊.℥.iiij.cere libr.j.therebyn-
thine vnam.olei veteris.j. ¶ Item emplaſtrum po
dagricum.℞.lythargiri lib.j.cere.j.cianij.℥.ij.calcā
ti cyprij.ij.nitri tres.ſalis ſuſci tres olei veteris lib.
tres.yu.℥.tres.aceti quod ſufficiat ad ſicca terēda
coques amolētum. ¶ Item ad hec.℞.herbe perſo
nate tunſe ⁊ manibus expreſſi ſucci ſexta.ij. medul
le ceruine.℥.iiij.⁊ ſemis.cere rubee ſpane.ij.olei ro
ſati.v.vini veteris ſauinēſis ſexta.ij.omnia autem in
oleo ſeparatim cale facta in ſtagnato coques.: ita vt
omnia ſoluantur:poſt hec depones ſtagnatum ſup
aquam ſontanam ⁊ cum regelauerit ſpecies tolles
cruſtocalatas:⁊ in mortario marmoreo diligēter te-
res ⁊ roſaceo perunctis manibus miſcebis. ¶ Itē
me dicamētuꝫ ad hec quod appellatur dramas.℞.
olei veteris lib.duas ⁊ ſemis.ſpume argēti duas.ce
roſe.℥.ſex.cere ſex.gutte amoniaci.iij.galbani. iiij.
⁊ ſemis.reſine laricis libr.vnam. meconij.℥. duas. i. papaueris.
Eſt autē ꝙoptimum ⁊ pbatiſſimum. ¶ Itē ad po
dagricos.Micas infundes in aqua ⁊ teres:addeſ-
qꝫ coriādrum:aphronitrum:⁊ lachrymam oui ⁊ mo
dicū olei ⁊ tepidū impones ſup pedē. Iterū lenies
⁊ ſuppones maluarum ſolia ⁊ ſic ligabis.Si autem
lintheū poſueris areſcit. ¶ Itē emplaſtrum ad do-
lorē pedum.Micas panis in aqua inſuſas teres ⁊
adiecto oleo coques ⁊ ſic pones in lintheo tenue.
¶ Item aliter Fenugreci farinam in aqua coques
⁊ poſt inſuſum panem teres ⁊ miſcebis:quo illini-
tum lintheum impones adiecto modico ſeuo porci
no. ¶ Itemqꝫ aliter vt lomentum ſabe ſubtile co-
quas:⁊ adiecto ſeuo porcino lintheo illinitū impo-
nas. ¶ Itēqꝫ radices maluarū cocte ꝯtūſe ⁊ ſuppo
ſite idē pſtāt. ¶ Herba qdē que policarius dicit᷑ in
aqua cocta ⁊ ſuppoſita bn̄ medet᷑:humorē vapora-
re facit. ¶ Item ad nodos ſoluendos.℞.there-
bynthine libram vnam.aphronitri vnaꝫ.galbani.℥.
quattuor.ppolei quattuor.gutte amoniaci.viij.lexi
ne quantum

ne quantū ſufficit. ¶ Itē vnctio ſauij clementis ad hoies ſolutos ⁊ ad oēs mēbroꝝ reſolutōne ſiue poda grā. ℞. olei ſauinēſis lib. xij. therebynthine. j. radicis cucumeris agreſtis. xij. cere. j. medulle ceruie. j. gal bani. j. ranas maiores de flumine. vj. in oleo vero ra dices cucumeris fricabis: poſtea colabis ⁊ ſic mit tes ranas in ſporteclā palmiceā ⁊ coques in oleo do nec diſcoquāt oſſaqꝫ pura remaneāt. ¶ Iſtud me dicamētū. Ualerius paulinus ſic ꝯficiebat. ℞. ſanſu ci li. j. ⁊ ſemis. mirociocini. j. folij. j. balſami. ℥. iij. ſan guinis. x. teſtudinū. Si vero crocinū nō eſt: yriacū mittes ſanguinē teſtudinum in ſanſucum colligēs. ¶ Itē vnguētū diacedrinū ad dolorē pedū vel ma nuū. ℞. cetria. ij. peucedanū ariſtologiā rotundam ⁊ ros marinū: ita vt he tres ſpēs ꝑ cetriā penſent. olei. ſauinēſis lib. viij. qd coqs vaſe duplici donec oleū ad tertias decoquat colabiſqꝫ oleū diligēter: ⁊ cera addita facies cerotū: exquo ſi laueris p diē ſecundo vnges: ſi minus ſemel. ¶ Itē trociſcus phyſic° ad dolorem ſuſpendendum podagre vel chyragre. ℞. terre alexādrine lente. ℥. ij. thuris maſculi. j. ⁊ ſemis herbe lentigle q. in aqua naſcit ſucci coclear vnum. aceti acri duo. Hec oia ſimul teres ⁊ penna illinies dolorē vehemēter leuat. ¶ Itē malagma. ℞. coſti. ℥. j. folij. j. gingiberis. j. piperis albi. j. iuſquiami ſe mis. j. ſulphuris viui. j. picis. v. pecule portionē vnā nitri aſſi. ℥. j. amoniaci. j. alcyonei vnā. Ex his q̄ ſic ca ſunt tūdes ⁊ cribrabis ⁊ cū primum pix ⁊ pecula reſoluta fuerint mittes amoniacū vt ſimul ſoluatur agitabis diligēter ⁊ cōmiſcebis deinde cū tepeſieri ceperint mittes que tunſa ſunt paulatim ⁊ agitabis diligēter: ⁊ ſupra marmorē aqua lotū fundes medi camē: qd tepeſactū colliges: vteris aūt ſic. Primum cataplaſma facies de nitro albo ⁊ bulbis tritis dili genter mixtū tēperatū cū vino leui: ita vt ſpiſſum ſit: qd tepeſactū ad carbones ⁊ pāno illinitū ſuppones ⁊ poſt triduū ſolues poſt qd ſtatim malaginata ſu praſcripta alute inducta pones medicamentūqꝫ me the qd facit poſt impetū podagre. ¶ Item ad ꝯfir mādos pedes. ℞. picis ſpane pōd. j. ⁊ ſemis ſpume argenti. ℥. j. ⁊ ſemis therebynthine octo ſeui taurini octo thuris octo cere. iiij. galbāi. j. ⁊ ſemis ⁊ deñ. vj. yu. ℥. j. ⁊ deñ. vj. opoponacis. ℥. j. ⁊ deñ. vj. olei ro ſa ti. ℥. iiij. olei veteris. x. vini veteris quātū ſuff. c. Fcm̄ medicamentū triduo in vino ſit ⁊ poſtea malaxabis cū oleo roſato ⁊ inductū linteo pedibus appones donec tumor q er dolore reſtitit auferat. ¶ Itē an tidotū podagricū. ℞. gētiane cretice. ℥. ij. ariſtoloi ce longe duas. ⁊ rotūde tres. myrre troclitis q̄ttuor. baccharū lauri purgataꝝ octo. reupōtici primi vnam ſpice nardi deñ. vj. q̄ oia ſimul tūdes ⁊ cribrabis: ac cipit autem menſibus continuis deñ. ij. in aqua ca lida. Alijs vero in mēſibus die intermiſſo deñ. ſingu lis ⁊ ſemis. alijs aūt duobus biduo intermiſſo ſicqꝫ facies donec cōpleant petitiōes. cccclxv. cetero tpe p ſingulos mēſes ſemel accipiat: eſtimabiſqꝫ aquā calidam quantum ē vini in calice minore. Hic autē abſtinēdū ē rebus pp antidoti huius virtutē. a por cina: bubula: veruecina: caprina. pedibus ouium ani malium: pipere: liquamine ſalſo: oleo: menta: faſcio lis alexādrinis cicere alexandrino: cedro: raſano: fa ba: rapis: porro: caulibus: cepis: cōdito ꝑter pullino ſine pipere ⁊ liquamine: ſine adipe porcino: vinum modicum bibat. nigrū vero acinaticū careuū ne bi bat. mulierem ante oia ne ꝯtingat: ſed ⁊ ſi ſomniaue rit tale aliqd. lauet ⁊ accipiat potionē habeat autē cū omni munditia vel ab eunucho in veſtibulo bo ti vel a puella ſeruatum. Sane ſi fortis fuerit accipi piēs vt citius curetur ꝯ vnius anni laborem. Hec autē maxime in cibo accipienda ſunt: pultes: fungi: arbutus: ſeu epoteos: liquamine quoqꝫ fungoꝝ vta tur. ¶ Itē conditum podagricum. ℞. coſti. ℥. tres folij. j. ⁊ deñ. ſex ſpice nardi vncias tres. gingiberis. j. ⁊ ſemis gētiane. ij. ⁊ deñ. ſex ariſtoloice longe deñ. ſex ⁊ rotunde tres. ſeminis aſparagi. ℥. ij. ⁊ deñ. ſex pione vncias tres baccharum lauri. ℥. vj. ⁊ deñ. ſex. mellis attici libr. v. ⁊ ſemis. vini veteris ſexta. octo. ¶ Item emplaſtrum podagricon quod dicitur an gelus. ℞. galbani vnciam vnam cere tres pice tres. butyri pōdera duo colophōie. ij. ſaponis. ij. ¶ Itē ad podagram. ℞. tapſie ſicule lib. vnā gutte amonia ci vncias octo reſine pituine lib. vnam cere vnā olei veteris vnam euforbij ſcrypulum. Tapſiam vero ⁊ guttam ante trita in vino veteri infundes: tertia die teres diutiſſime reſinam autem ⁊ ceram ⁊ oleum in ollam nouam mittes vti ſoluantur: ⁊ cum ſoluta fue rint mittes in mortarium vbi tapſia ⁊ gutta ⁊ ſic oia commiſcebis: ⁊ quoniam papula facit hoc ceroto vteris. ¶ Item teſtudinis decollate ſanguine pe des fricantur. ¶ Itemqꝫ ranas ad tertias in oleo in olla rudi q̄diu in modū ceroti fiant: ⁊ exinde pedes vnges. ¶ Aſinū aūt duabus ebdomadis furfure: ci babis abūdāter ⁊ occides ⁊ mox vētrē eius apies ⁊ pedes qui dolēt in vētrem eius mittes: ꝙ ſi in pri cipio doloris hoc feceris ſani erunt. Hūc aūt vētrē ſacho molli inuolutum in ſportam pones ne reſrige ſcat. ¶ Itē ad podagrā frigidā que fuerit ac vetu ſtiſſima. ℞. coſti vnciā. j. folij vnā. gingiberis vnam. ſulphuris vnā. piperis albi vnā. iuſquiami deñ. iiij. picis dure ſemiunč. picis liquide portionem. que vero ſicca ſunt tundes ⁊ cribrabis. Cumqꝫ pix vtra qꝫ bullierit addes que tunſa ſunt ⁊ miſcebis dilige̅ ter. Poſtquam vero coxeris ſuper marmor aſper ges aquam ⁊ ſic effundes medicamentum qd cū ſe refrigerauerit: repones in alio vaſe ⁊ cum opus fue rit induces alute ⁊ ſic impones. ¶ Item antidotum podagricum. ℞. cametrie vncias. ix. cētaurie ⁊ epi carpi octo. ariſtolocie longe ſeptem. gentiane pōtice ſex. hyperici quinqꝫ. petroſilini quattuor. fu. pontici tres. albi aſari. ij. meu adamantici vnā. mellis attici ſexta. vnū. ¶ Itē vnctio podagricis. ℞. anſerini adi pis. ℥. quattuor cere ſex therebynthine quattuor.

Lentigle aſtericule

ſucci lini ſeminis.x.coloſonie.iiij. lactis bubuli.vj.
amoniaci.ij.lybani.ij.butyri.vj. vitellos ouoꝝ.viij.
factaqꝫ vnctione leniter vnges.¶ Itē emplaſtrū po
dagricuꝫ.℞.pulueris roſe.℥.vj.corticis granati.vj.
miſci.iij.calchāti.v.lythargiri.ij. cyperi.iiij. piperis
iiij.cere.iij.cocleaꝝ vſtarū.iij.galle.iiij.porri lib.j.⁊
℥.iij.panis autopiri lib.j.diacilō.iij.ſucci lapatij ſex
ta.j.olei veteris.j.⁊ ſemis.vini veteris ſilr̄.aceti he-
minā.j.Cōficiatur aūt ſic.Prius mittes ſuccū lapa
tij.oleū:porrū:lythargiriū:cortices granati:⁊ moue-
bis in ſoco q̄diu bene diſcoquantur.poſtea mittes
dyacilō cum cera ⁊ miſcebis q̄diu vnū corpus ef-
ficiatur ⁊ ſic mittes ꝑ ꝑtes dū coquit̄ ⁊ leuabis de
ſoco.¶ Itē emplaſtrū podagricuꝫ.℞.pecule lib.j.
cere.j.oloſanti.℥.iij.galbani.ij.olei veteris.iiij.colo
ſonie.iiij.¶ Itē epitis manethonos.℞.cere .℥.vj.
coloſonie.iiij.⁊ ſemis.adipis anſerini.iiij . butyri.x.
olei veteris.xiiij.ſucci lini ſemis.iij.lactis bubuli.xij
⁊ ſemis.thuris.ij.amoniaci.iiij.ouoꝝ vitellos octo.
¶ Item picis.℞.amōiaci.℥.ij.lybani.ij.terij.ij.ſuc
ci lini ſemis.v.coloſonie.ij.lactis bubuli.v. adipis
anſerini.iij.olei veteris.v.butyri.v.cere.iij. galbani
ij.oua.v.¶ Item antidotū podagricum.℞. reupō
tici.℥.ij.⁊ deñ.xiiij.ariſtolocie longe.℥.j.⁊ deñ.xx.
ſpice nardi deñ.xij.gētiane. ℥.ij.⁊ deñ.xiiij.myrre
troclitis.℥.ij.⁊ deñ.xviij.bettonice.℥.ij.⁊ deñ.xviij.
camitrie.℥.ij.coſti deñ.x.baccharum lauri ſiccarum
℥.ij.folij denarios.x.que omnia tundes ⁊ cribrabis
⁊ in vaſe vitreo recondes ⁊ accipiat qui patitur per
totum annum diebus exceptis quando ſunt cyno-
caumata.Potiones vero quas nō accepit primo an
no:ſequēti āno accipiat.Mēſura potionis eſt deñ.
iij.Oportet vero accipiētem abſtinere a venere.La
uacro vero vtatur in.v.dies.ſumat vinū nigrū ſti-
pticū ⁊ dulce ⁊ holera.A cepis vō cucurbitis apio-
qꝫ abſtineat ⁊ piſcibꝰ de ſtagno ac fluuialibꝰ.Abſti-
neat quoqꝫ ab āſeribꝰ ⁊ anate ⁊ ab oībus carnibꝰ pī-
guibꝰ a carnibꝰ ēt bubulis ⁊ veruecinis ab oī gene-
re legumīs.¶ Itē ātidotū podagricū exptū.℞.reu
pōtici.℥.ij.⁊ deñ.xx.ariſtolocie longe vnā ⁊ deñ.xx.
gentiane.ij.⁊ deñ.xiiij. myrre troclitis duas ⁊ deñ.
xviij.bettonice cretice.℥.j.⁊ deñ.octo.Cametrie.℥.
ij.⁊ deñ.xviij.folij ſemiunc̄.bacchaꝝ lauri ſiccaꝝ ⁊
purgatarū.℥.ij.puleij cretici vnam.peucedaui mō-
tani ſemiunc̄.que omnia ſimul teres ⁊ cribrabis ⁊
dabis per ſingulos dies denarios.ij.cum aqua ca-
lida a kaleñ.ſeptēbris vſqꝫ ad kaleñ.maias.¶ Iteꝫ
muſcus qui in aqua naſcitur tritus ⁊ impoſitus ꝓ-
deſt.¶ Farina itē frumenti cocta ex aceto imponi-
tur:vtiliter quoqꝫ dolor pungitur: in quo decocta
ſunt ranarū inteſtina.¶ Itemqꝫ rane rupete cinere
cum adipe veteri.¶ In paluſtribꝰ leno naſcitur in
aqua nō ꝓfluēte refrigeratoria ſine cōparatiōe:hec
īponit̄ vel ꝑ ſe trita vel cū polēta.¶ Adipe itidē vi
perino ſanguiſe quoqꝫ milui pedes pungūt̄.¶ Cuī
ſci item radices coctas cū axungia miſcebis ⁊ cata-
plaſma pedibꝰ īpones.¶ Itē vrtica trita cum colū
baꝝ ſanguiſe apponit̄.¶ Adipe quoqꝫ vitulini ma-
rini pedes pungunt̄.cuiꝰ ⁊ pellibꝰ calciari cōuenit.
¶ Rane itē aquatice diſcerpete ſubinde recentes
īponunt̄.¶ Lenit ⁊ plātago cū axūgia.¶ Item li
mus aquaticꝰ cū oleo ſubactꝰ mire ꝓdeſt.¶ Vrſi
no itē adipe ſeuo taurino cū cere pari pōdere deco
ctis vtunt̄.¶ Bubulū ēt fimū cū aceti fece magni
ficāt fimi ſilr̄ caprini cinis cum axūgia veteri ꝓdeſt.
Cū vero plura malaginata adhibeāt hi q̄ hoc malo
laborant:ꝓut illa apud vnūquēqꝫ cōmēdat mōſtrā-
tis auctas ponā cōpoſitionē de qua nemo q̄ vſus ē.
q̄ſtus eſt.℞.picis brutie.℥.vj.⁊ ſcrypulos ſeptē ce-
re pontice ſilr̄ reſine frixe ſilr̄.galbani ſcrypulos.xj.
amoniaci ſemi.q̄ oīa in cacabo nouo cōpones ⁊ co-
ques ad vnū feruorē bonū:ī mortario aūt teres hec
Euforbij.℥.j.ſtyptirie ſcytſos.j.thuris pollinis.ix.
opoponacis.ix.fellis taurini.viij.ſalis amoniaci.vj.
his ſuffundunt̄ aceti acerrimi cyathi tres:tū qd̄ ī ca
cabo coctū eſt:mortario īponit̄ ⁊ piſtillo ꝑmiſcetur.
Cū vero eo vtēdū ē alute illinies qꝛ ſi indurauit mo
dice ad ignē calefactū manibꝰ ꝑfricabis ⁊ ſic molle-
ſcet.hoc medicamētū nō coinquat vires in vſu nō
ꝑdit appoſitū reſeruari pōt. Sunt ⁊ q̄ potōe poda-
gra ſint liberati.Cuius cōpoſitionē ſubijciā:⁊ quē-
admodū ea ſit vtēdū pandā.℞. cametrie lib.j.cen-
taurie.℥.iij.ariſtolocie rotūde.iij. ſtechades.iij.aga al' ſticha-
rici.iiij.cyperi ſemis quadrātē.aloe.℥.iiij.⁊ hec pō dos.
dera ſingulaꝝ ſpērū expēdi opꝫ ⁊ trita cribrataqꝫ ꝑ
miſceri ex mellis attici lib.vj.⁊ in vitreo vaſe recon
di.Vſus aūt huius potiōis talis eſſe dꝫ vt ſumat̄ a
ieiunis q̄ bene cōcoxerint ⁊ ꝑ numerū dierum anni
adiecto vno die ſi dies continuari nō potuerint ꝑꝑ
cruditateꝫ aut languorē aliquāqꝫ cauſaꝫ :quotquot
intermiſſi fuerint totidē reſtituantur. Potionis ve
ro menſura erit vt deñ.argentei bibatur pond.ex
tribus cyathis aque ſemel in die.

¶ Ad neruos articulos ⁊ attridicos.CAP. XII.

Articuli ⁊ frigora ⁊ pruinas ſuſtineāt ne
adurantur .malo terre contunſo adiecta
axungia veteri perunguntur.¶ Item fi
mus caprinus in puluerem redactus ⁊
ex melle acetoqꝫ coctꝰ ⁊ ꝓ malaginate īpoſitus arti
culoꝝ dolores ſanat.¶ Itēqꝫ vrſinū fel articulis in
fricatū dolorē ſedat.¶ Vitulinꝰ quoqꝫ ſiue bubuli
fimus recens cū creta argētaria ex aceto coctus ⁊ ar
ticulis dolētibꝰ illinitus dolorē ſedat.¶ Adeps itē
vulturis cū felle eius inungit̄.¶ Iecur etiaꝫ eiuſ-
dē calefactū ⁊ tritū cū axūgia imponit̄. ¶ Beta iti
dē ⁊ ficꝰ pari mēſura trita ⁊ impoſita morbis articu
lorum medent̄.¶ Agrifoliū ſimiliter tunſum addi
to ſale ⁊ oleo prodeſt. ¶ Idē ſeuū pecudis cuꝫ ci
nere capilloꝝ mullieris facit.¶ Neruorū vero no-
dis capitis viperini cinis cum oleo cyprino īponit̄.
¶ Terreni itē vermes triti cū melle imponūt̄.ſty-
rax quoqꝫ illinit̄.fimus quoqꝫ caprinus decoctus ī
aceto

aceto tritus cum melle apponitur. ¶ Item tremulis inutile eſt mãducare holera ⁊ panẽ ex aq̃ ad balneũ quoqꝫ vngi opꝫ oleo qđ in caſtoreo additũ eſt. ¶ Itẽqꝫ articuloꝝ fracturis cinis ex femoribꝰ pecudis cũ cera medetur. ¶ Articuloꝝ nihilominus dolori fimus caprinus ex melle ſeu paſſo potui datus ꝓdeſt ⁊ ſupuratis neruis medetur expurgatqꝫ ⁊ ad ſanitatem ꝑducit. ¶ Itẽ potio ad morbũ articuloꝝ. ℞. lugibonis radices nũero. xv. plãtaginẽ rotũdam cũ radicibus ac folijs parte dimidia. rodonabis radicis quãtũ plantaginis eſt. herbe balſamarie folia ꝓpenſius ardiſſe minoris q̃ plãtagĩs verbene ſilr: quas oẽs herbas ſimul teres addens mellis põdera tria piperis ſemi. ⁊ temperabis ĩ vini ſexta. vj. prius tñ q̃ piper mittas lintheo colabis ⁊ addes piper ſingulaſqꝫ potiones in balneo dabis. ¶ Itẽ potio ad attridicos. ℞. thymi deñ. vj. quos in aq̃. ℥. tribus teres ⁊ grana piperis. viij. ⁊ dabis hoc p̃ma die bibere. ſecunda thymi deñ. iiij. piperis grana. v. in aq̃ ſupraſcripta: liquamine vero abſtineat ⁊ porcina qñ bibit. ¶ Itẽ ad attriſin ⁊ ad ſciam. Herbã agrimoniã teres ⁊ cribrabis accipieſqꝫ coclear plenum ⁊ mittes in vinũ vetus potionẽ ⁊ tepefactũ in ſolio bibes ita vt ibi moram facias. ¶ Itẽ vnctio ad attridicos. ℞. euiſci pondera duo caſtorij. ℥. iij. panacis pond. duo. herbe doutezc duo. que infundes ĩ vini veteris ſexta. xij. ⁊ coques donec herbe bene cocte intumeſcent ⁊ teres quouſqꝫ vinũ miſceatur. poſtea iterũ ſicca adijcies herbe ſauine põdera tria. roſe ſicce lib. j. adarce. ℥. ij. euforbij. ij. cymini ſex piperis. ij. trita prius ⁊ cribrata. ¶ Itẽ alia. ℞. iſopi ollaris. ℥. vj. cerij. vj. ſeui taurini. vj. medulle ceruie. vj. olei rutacij pond. tria. q̃ ſic ↄficies. mittes rutam adipẽ ⁊ pulueres ſupraſcriptos ⁊ oĩa diligenter admiſcebis: q vero vngẽdus eſt poſt balneũ calente corpore vtat᷑: ⁊ cũ diligẽtia ſibi attẽdat ꝑ triduum: ⁊ ſic hẽat illam vnctionẽ. poſt hec lauet᷑ ⁊ eadẽ faciat ſimiliter. ¶ Itẽ ad articulorũ vel nodorũ dolorem. Marrubiũ viride cũ ſale teres ſuccoqꝫ ex eo facto loca dolẽtia fricabis. ¶ Itẽ ad hec ⁊ ad eos qbus. nerui expaueſcũt. Euforbij. ℥. iij. ⁊ ſemis galbani ſimiliter caſtorij ſilr panacis ſilr. medulle ceruine. v. therebynthine. vj. reſine frixe. j. ⁊ ſemis. reſine pituine ſilr ſulphuris viui. vj. betonice. iiij. cetrie. iiij. cere lib. j. ⁊ ſemis nardi. ij. olei cyſarij lib. v. ¶ Item amphiſbena mortua neruorũ doloribus alligatur. ¶ Senectus quoqꝫ ſerpẽtium in corio taurino appendit᷑. ¶ Folia item vitium trita ⁊ admixta ordeacee farie articularibus morbis imponunt᷑. ¶ Inciſos vero articulos aranei tela cõmodiſſime curat.

¶ Ad ſyderatos. CAP. XIII.

Aſinini pulli vrinã ⁊ aſine matricis vngulaſqꝫ poſteriores in cinerẽ redactas ⁊ axungiã eius admixto nardo coq̃s vt ſit q̃ſi cerotũ: ex q̃ corpe puncto liberabitur vt mireris: qđ ⁊ ad podagrã facit. Syderatis v̾o remediũ qbus manus: pedes ⁊ faciẽ euertit facies cõtinuo. ℞. herbe artemeſie folia: mẽtã: bdelliũ: opoponace: oleũ ciprinũ: q̃ oĩa miſcebis ⁊ coq̃s ⁊ vnges ꝑ dies. iiij. qđ ſi nõ fuerit reuerſus: dimittas: ſciẽs eũ ita ira dei eẽ ꝑcuſſuꝫ. Ad ſideratos fel taurinũ ⁊ ſulphur viuum coques ⁊ ex eo ꝑunges mirificum remedium eſt.

¶ Libri tertij. De medella febriũ quarũdaꝫ: Apatũ: ſolutiõis ↄtinui: ⁊ morſu venenatoꝝ aĩaliuꝫ. Tractatus primus. De febribus.

¶ Ad febres calidas intercidẽdas. CAP. I.

Medulla ceruſa adipe aſeris adipe porcino recenti ⁊ exiguo cere ꝑunges ſero: ac ſtatĩ de ſucco lini ſemis. ¶ Itẽ qꝫ aſine lac tepiduꝫ facit. ¶ Cotonia itẽ matura ⁊ roſaꝫ ſiccã ⁊ papaueris capita ſicca in olla rudi cũ aq̃ decoq̃s ⁊ ex hoc dabis bibẽ. ¶ Itẽ portiagla ⁊ apiũ tũſuꝫ cum axũ- al' portu-
gia colata ⁊ oleo roſato ⁊ lactuce folijs ⁊ raſura cu- laca.
curbitaruꝫ ⁊ ouis crudis permixtũ ⁊ in modũ ceroti pectori impoſitum ardores ac ſubitos dolores emitritei ⁊ febres emẽdat. ¶ Item ad ardorem ſtomachi febriẽtis. Roſaceũ in aquã calidã mittes ⁊ agitabis in carbonibus quo platulã lineaꝫ infundes ⁊ ſtõacho ſuppones. ¶ Itẽ mellis lib. j. adipis porcini recẽtis colati. j. olei roſati. j. cere. j. argẽti ſpume. ℥. ij. teres aũt ſpumã ⁊ ſimul decoques: deinde croci triti mittes. ℥. ij. ⁊ teres in lintheolo inductũ ſuꝑ ſtomachuꝫ. impones. ¶ Item ad hec ambroſia. ℞. olei roſati lib. j. ⁊ ſemis cere. j. ⁊ ſemis. croci. ℥. ij. ſucci raſure cucurbite q̃tũ ſufficit medulle ceruine. ℥. iiij. ſeruacies aũt cerã ⁊ medullã cuꝫ oleo tepefacto cerotario: addes ſuccũ ꝑ ꝑtes ⁊ teres diligẽter: poſtea addes crocũ ⁊ diutiſſime teres: ꝑmiſcebis ⁊ facies paſtillos ſeruabiſqꝫ ⁊ cũ opus fuerit teres cuꝫ ouoꝝ vitello. Cũqꝫ vnũ corpus fuerit lintheũ illinitũ impones ſuper ſtomachũ. ¶ Itẽ ad ardorẽ ſtomachi in febribꝰ q̃ nõ declinãt. Ex lini ſeminis farina cũ albo oui facies cataplaſma ⁊ frigida ſuper ſtomachũ pones. ¶ Lactucas autẽ ĩ calida coques ⁊ teres cũ albo oui ⁊ ſtõ ſuppões. ¶ Itẽqꝫ raſure cucurbite ⁊ vue acerbe cũ albo oui ĩponunt᷑. ¶ Raſura itidẽ cucurbite ⁊ crocũ equale cũ albo oui imponit᷑. ¶ Itẽ ↄfectio ambroſie. Cere lib. j. olei roſati. ℥. vj. olei camomille. vj. axũgie recẽtis lib. j. croci. ℥. j. litargirij. j. meliloti. j. ⁊ ſemis. ¶ Itẽ iniectio ad febres calidas. Succus lini ſeminis cũ oleo roſato ſeu cãomille bñ faciet. Si v̾o nimiũ febris eſtuauerit. Plãtagĩs folia viridis ⁊ caules ſimul tũdes ſuccoqꝫ eoꝝ corpꝰ ꝑunges. ¶ Item ad ardẽtiſſimã febrẽ. Herbã que dicit᷑ Iouis barba cõteres ac ſuccũ eius exprimes ⁊ miſcebis cũ cinere aquatice lane ⁊ addito oleo roſato ꝑunges tũc egrũ coopcries

inde ſomnus irruet ⁊ ardor cõpeſcetur. ¶ Ite⁊ ad
febres axungiã leoninã manu ſubiges ⁊ totu⁊ cor
pus punges. ¶ Ruta itẽ cum oleo ſubacta totũ cor
pus punges. ¶ Itemq⁊ lilij radices .iij. aũt .v. croci
deñ .v. macerabis in aque quartario .j. ⁊ ouoꝝ .iij. vi
tellos teres bene ⁊ adijcies olei roſati quãtũ ſuffi-
ciat ⁊ īde totũ corpus punges ꝑter manus ⁊ pedes.
¶ Item vt febrem tollas. Nucleos tritos ex aqua
calida dabis bibere. ¶ Itemq⁊ vt febres foris eij-
cias. Siliginẽ in aqua recentẽ macerabis ⁊ teres in
mortario cum tribus ouis duris ⁊ pãno īducto ad
ſtomachum ligabis. Si quis vero febres patiṫ ⁊ fa
tigatur aut anguſtias patiṫ daptylos ꝗ̃plurimos ⁊
adipẽ aut recẽtẽ aut vetuſtũ in recẽti aqua macera-
bis donec exalleſcat. deinde ī mortario teres vt vnũ
corpus fiat ⁊ pãno induces quaſi cataplaſma ⁊ ſto-
macho impones nocte: ſed prius daptylos tritos in
careno aut ſapa macerabis. ¶ Itẽ vt febrem tollas
⁊ vt ex infirmitate pallidũ ad bonũ dolorẽ ꝑducas
ciuaria ⁊ lupinos dulces ieiuno in cibum dabis.
¶ Succum itẽ calamẽti ⁊ oleum roſatũ equis pon
deribus ↄmiſcebis ⁊ ſic punges. ¶ Itemq⁊ herbã
que vocatur canis lingua menſe Iunio tũdes ⁊ vuã
exprimes ſuccoq⁊ eius egrum ꝑfundes.

¶ Ad hemytriteum. CAP. II.

Ranulas paruas virides capies ⁊ aper-
to vẽtre viuaꝝ harũdine inteſtina auſe-
res ac pijcies. illas vero mittes in ſta-
gnatũ nouũ ⁊ frigis: qbus ſublatis mit
tes in oleũ cerã ⁊ facies cerotũ molle ⁊ ab auribus
vſq⁊ ad pedis vngulas triduo punges: ⁊ non lauet:
ſanus erit q2 vulnera exeunt ꝑ corpus a qbus cito li
berabitur. ¶ Itẽ potio ad emytritheũ ſiue ad leui
ſcos. Croci deñ .ij. nardi .ij. abſentij põtici .ij. enule
iij. que oĩa cribrabis ⁊ cũ opus fuerit: dabis coclear
dimi. in aqua calida. ¶ Itẽ potio. ℞. coſti deñ. dimi
diu⁊. folij deñ .j. ⁊ ſemis. ſpice nardi .ij. croci .iij. ſem
peruiue cauliculũ .j. aut certe ꝓut videris magnitu-
dinẽ cauliculi dabis cũ aq̃ calida. ¶ Itẽ herbã ca-
momillã cũ roſa ſicca coq̃s ⁊ ipſa⁊ aquã cũ colaue-
ris mittes camomillinũ oleũ ⁊ farinã lini ſemis co-
ques ⁊ vteris tepido: ſed alij tãtũ d farina ordei ⁊ li
ni ſemis ⁊ oleo camomillino faciũt. Alij daptylos ca
momillã ⁊ melilotũ aq̃ īfũdũt ⁊ coquũt ī quã mittes
farinã lini ſemis ⁊ ordei coq̃ſq⁊ ⁊ ita cataplaſmabis
ſ⁊ cũ q magnis laborat febrib⁹. ¶ Itẽ trociſcus ad
hec ⁊ ad febricitãtes vt ñ ſentiãt. ad ardorẽ ſtomachi
ad febres ⁊ ad ſolis ardorẽ nimiũ. ℞. ſucci glycirize.
ʒ. vj. ſemis cucũeris hortẽſis .iiij. dragãti .ij. q̃ teres ſi
gillatĩ ⁊ ꝑmiſcebis cũ albo ouoꝝ ⁊ facies catapucias.

¶ Ad febres periodicas. CAP. III

Tile eſt vngere cũ oleo ⁊ ſale. ¶ Can-
cros itẽ fluuiales teres in oleo ex aqua
hinc ante acceſſionem .ij. cere vnc .vj.
ſucci lini ſeminis ſex. rodini. lib. vnam
⁊ ſemis. ¶ Item lyxoperita ambroſia valde optĩa.
℞. litargirij lib .j. rodini .j. mellis .j. ſ⁊ prius facies ce
rotũ. poſtea mittes lithargyꝝ ⁊ ſeruefacies vt ſupra
fortius leuabiſq⁊ de foco ⁊ cũ ſpata agitabis donec
refrigeſcat. ¶ Itẽ delphini iecur añ acceſſionẽ gu-
ſtãdũ daṫ. ¶ Itẽq⁊ ī aſelli picis capite lapilli q ple-
na luna iueniũ ſunt alliganṫ. ¶ Oculus itẽ lupi de
xter ſalſus alligaṫ añ meridiẽ quoq⁊ danṫ hemie .iij.
potui in ī qb⁹ addite ſunt gutte .iij. ſanguis ex vena
aſini quã ī auricula h⁊ recidiuas aũt febres ꝓhibet
lacerta viridis viua alligata ī vaſcello qd ea⁊ capiat.

¶ Ad quotidianas. CAP. IIII.

Abis bibere mentã tritã ex aq̃ cyathis
ij. ſtatiq⁊ ſanguis e narib⁹ exit. ¶ Itẽ
coſtũ tritũ ⁊ admixtũ oleo añ acceſſio-
nẽ punctos a febrib⁹ liberat. ¶ Beta
itẽ agreſtis cũ oleo roſato totu⁊ corpus perunges.
¶ Itẽq⁊ rute ſuccũ cũ vino bibat q põtq2 vehemẽ
tiſſim⁹ ẽ. ¶ Itẽ ad horrores Betonice deñ .vj. aq̃
calide cyathos duos ex vino auſtero ſub acceſſiõe
dabis bibere ⁊ ſudabit.

¶ Ad tertianas. CAP. V.

Ub acceſſione pauca grana apij ſemis cũ
aq̃ calida bibat. ¶ Itẽq⁊ ſuccũ trifolij ho
ra pria dabis bibẽdũ ei q patiṫ. ¶ Folia
item de ꝑſico ⁊ modicum laſari teres ⁊ da
bis potionẽ Ruſumq⁊ ante acceſſionẽ tria gña co-
riãdri deuoret. ¶ Melicratũ item frigidum bibat.
¶ Itẽ añ ſolis ortũ ſpõgie aphricane cinis ex oleo
vel aceto fronti illiniṫ. ¶ Itẽq⁊ cãcri fluuialis ocu
li cruti alligauṫ: ⁊ ipſe cãcer in aq̃ remittiṫ. ¶ Pu-
lei ſiſſ ramus ī lana iuolutus ante acceſſionẽ olfaciẽ
dus daṫ aut ſtrato ſubdiṫ. ¶ Urtice itẽ autũnalis
radix alligaṫ. Is vero qui eã effodiet de⁊ noĩare eũ
cui medeṫ ⁊ qbus parẽtib⁹ natus ſit. ¶ Itẽ her-
ba q̃ influminib⁹ aut riuis naſciṫ alligata in leuo bra
chio qd ſit neſciẽtis tertianas diſcutit. Legi añt de⁊ añ
ſolis ortũ ſicut eũ q colligit nemo videat. ¶ Itẽq⁊
aranci tres cuilib⁊ emplõ īfrincanṫ. ⁊ idẽ empl̃m vt
libet ī aluta tanq̃ anacolima īponiṫ. Ante acceſſionẽ
quoq⁊ aque frigide .x. ʒ. bibuntur.

¶ Ad quartanas. CAP. VI.

Ini optimi ſpateni vel peccininũ vel pu
to adriãti aphri ve ſeu burdi gallici põ-
de .ix. pẽſabis. hinc quotidie in maiori
calice potionem dabis vini calefacti ie
iiuno donec totum bibat ⁊ ſanus erit. ¶ Item pa
rum croci quantum tribus digitis leuatur teres ⁊
ex aqua calida dabis ſub hora acceſſionis iam ſu-
ſpecta. Communiter autem ad omnes typos fa-
cies pannum talem. ℞. axungie libram vnam picis
vnam abſentij tenelli vnam primumq⁊ teres abſen-
tiũ ⁊ dehinc picem. poſtea ſimul oĩa in pila tũdes in
modum ceroti ⁊ panno illinita per totum pectus ⁊
ſtomachum ac vẽtrem pones habẽdum iugiter .v.
diebus ac noctibus. ¶ Item cataplaſma ad quar-
tanas. ℞. farie bacchaꝝ lauri ſexta .j. fenugreci .j. fari
ne lupi.

ne lupi.j.ſape heminā.j.caryœas nūero.xxx.oleū lau-
rinū ad vngēdū ſtomachū habebis prius vero ſacel
lo de ſurſure p ꝗ̄ triduum ſouebis ⁊ ſic cataplaſma
bis. ¶ Itē apocus thermanticus ad quartanas. ℞.
therebyntie.ʒ.vj.cere ſimiliter medulle ceruine ſilr
gutte amoniaci ſilr galbani ſilr aphronitri ſilr iſopi
℥.j.piperis.j. myrre.j.vini cyathos.ij. mellis attici
ij.olei veteris.ʒ.lxx.hyrini ſexta.j.ſoluta vero reſol-
ues i olla ⁊ ſic mittes ſicca trita ⁊ cribrata: ⁊ ſic oib⁹
ꝑmittis vteris. ¶ Itē ad quartanas exptum. ℞.ca-
ſtorij.vj.panacis regij.vj.opij.vj.iuſquiami.ij.mel-
lis quantū ſufficit dabis ante horā dimidiā acceſſio
nis ad magnitudinē fabe egyptiace cū vino mixtuz.
¶ Itē caput claui quo aliqs in crucez fixus eſt alli
gat͛ pāno. ¶ Fimi itē bubuli cinis ſpargit͛. ¶ Itē
qꝫ vrina pueri illiniuntur primi digiti i manibus ⁊
pedibus. ¶ Leporis itidē cor alligat͛ coagulū quo
qꝫ eius bibit͛ ante acceſſionem. ¶ Leonis quoqꝫ i
cibo dat͛. ¶ Vipere ēt caput abſciſum in lintheolo
alligat͛. ¶ Muri ſilr viuo roſtellū ꝓmū ⁊ auricule
ſūme ꝑcidunt͛ ⁊ in roſeo pāno alligant͛: ⁊ ipſe mus
viuus dimittit͛. ¶ Rane nihilominus in triuio de-
coquunt͛ cū oleo carnibuſqꝫ earuz proiectis ⁊ oleo
vtunt͛ ad vnctionē. ¶ Allij eliri caput.j.cuz laſare
trituz obulo in vino auſtero bibit͛. ¶ Hyrundinis
item fimi.ʒ.j.trita ex lactis caprini aut ouili aut paſ
ſi cyathis tribus ante acceſſionē ꝓpiat͛. ¶ Rubete
i.albo. quoqꝫ rane cor vel iecur alligat͛ in panno leucopo.
¶ Itēqꝫ ſemen aneti tribus digitis cōprehenſum
⁊ feniculi tantundē ex aceti mulſi cyatho vno potui
datur. ¶ Panem itidē ⁊ ſalē in lintheo de lyco li-
get ⁊ circa arborem licio alliciet ⁊ iuret per ter panē
⁊ ſalem: Craſtino mihi hoſpites venturi ſunt ſuſci-
pite illos hoc ter dicat.

¶ Tractatus ſecūdus. De apātibus ⁊ ſo.conti.

¶ Ad parotides. CAP. I.

Raro medici parotidū curationē nō de-
nocant a ſcapello cū reprimi poſſint: ⁊
ſi res exigat adaperiri molliori ratione.
Reprimit eas radicū braſſice cinis cuz
melle illinit⁹. ¶ Itēqꝫ lupini ex aceto decocti ⁊ tri-
ti diſcutiunt vitiū. ⁊ item cinis cum creta cymolia ⁊
reſina pari pondere exiccat. ¶ Item apponit͛ muri
cum teſtaꝝ cinis cū melle vel conchilioꝝ ex mulſa.
¶ Itēqꝫ ſepie oſſa cū axungia vetere ꝯtuſa: ⁊ itē
ficcus ſicca ⁊ vino cocta ⁊ trita adiuuat. Itēqꝫ com
primit eas fimus colūbinus cuz farina hordeacea ⁊
melle. ¶ Multipeda itē cū reſina tertia parte illini-
tur. ¶ Creta quoqꝫ tymolia exiccat ⁊ fimus capre
cū axūgia illinitus. ¶ Itē menta viridis cū polen
ta trita ⁊ impoſita collectiones parotidū ſoluit: ⁊ mā
maꝝ vſturas placat. ¶ Itē ad oē genus collectōis
parotidū: Lini ſemis farina cuz melle ⁊ oleo cocta
adijciēs nitri puluerē ⁊ ligni caprifici cinerē equali

bus portiōib⁹. qđ cū agitatū ē in cataplaſma īponis
⁊ ſanat. ¶ Itē plātago cū axūgia vetere ꝑſanat. ⁊
vrſinus adeps cū ſeuo taurino ⁊ cera pari pondere
ſimilibus. ¶ Itē cere.℥.vj.butyri.iiij.axūgie.iiij.
cyprini.iiij.bulboꝝ.iiij. Axūgiā vero ⁊ bulbos ſi-
mul tūdes in pila ⁊ cū cera ſimul liquefacies ⁊ ax-
ūgia ꝑmiſces cepis. qđ colatū ſeruabis in vaſe ficti
li ⁊ vteris. ¶ Itē parotidis ⁊ ſtrumis floris calcis
decū.iij.allij grana.ij.cū axūgia vetere īponis. ¶ Itē
qꝫ ſtrumas. Coriandrū ⁊ faba cocta ⁊ īpoſita diſcu
tit. ¶ Itē radix gladiole cocta ⁊ trita cū ſale ⁊ īpo-
ſita ⁊ itē cucumeris ſiluatici radix decocta ⁊ cuz aq̄
mulſa trita ⁊ impoſita ꝓdeſt. Menſe aūt martio ⁊
Aprili colligēda eſt. ¶ Itē vt ſtrumā oib⁹ radicib⁹
extractis ad ſanitatē certiſſimā ꝑduces. Galbanum
ſuperīpoſitū ſtrume humorē facile diſcutit. ¶ Itē
qꝫ felle bubulo ſup ſtrumas impoſito: tanta potētia
diſcutit͛ vt nihil ſupra ſit. ¶ Item noctue cerebiuz
vel iecur cum oleo tepidū infundit͛ auricule paroti
de. ¶ Itemqꝫ caput vipere in lintheolo inuolutuz
⁊ faucibus alligatum ſanat.

¶ Ad mā̄mille nucleos ⁊ cancrum. CAP. II.

Aptilū purgatum ablata interiori albu
gine teres cū cibulla germana ⁊ coriā
dro viridi apponeſqꝫ ⁊ ſanabit͛: ſi tamē
initio eſt. ¶ Itē ad cācrum mā̄mille
Herbe que dicit͛ cucubus folia ⁊ de tyrſu eius ge-
quid viride fuerit partem vnā ⁊ herbe q̄ dicitur pa
ſtellus partes duas tundes cum ſūma diligētia de-
inde infuſas micas panis recenter expreſſas cū her
bis teres ⁊ facies quaſi cerotum: ⁊ pones i mā̄mil-
lam mane ⁊ ſero frigidū ⁊ curabis cancruz qualiter
vis. Herba autem paſtillū ab vna radice aſcendit ⁊
ſuper.xiiij. vel amplius diſpergitur ſuper terram.
¶ Item ad dolorem mā̄mille. Medullaz que ſub
cortice pini viridis eſt: ſiccabis ⁊ teres ⁊ cribrabis.
⁊ ex eo puluere coclear plenum dabis cum vino ca
lido ieiuno ita vt i ipſa parte iaceat. ¶ Item ad do
lorem mamillaꝝ q fit ex plenitudine lactis poſt par-
tum. Ceruſa cum oleo roſeo bene trita ⁊ illinita ſta
tim dolorem ſedat. ¶ Itē ad mā̄millaruz dolorem
quem pregnātes aut poſt partuz patiuntur. Ouo
rum putamina bene trita ⁊ ouorū coctoruz vitellos
tres tritos admiſcebis crocum etiam aliquantulum
⁊ roſacei cere pontice quod ſufficit. factoqꝫ ex his
ceroto lintheo impones: hoc ⁊ infantibus bene fa
cit ad punctionem. ¶ Item cere libram vnam adi-
pis leonini vnciam vnam adipis caprini.ij.medulle
ceruine duas ſingulariter teres ⁊ ſimul miſcebis: ⁊
exinde lintheolo molli induces ⁊ ſuper mā̄millas
pones vel infantes ⁊ ex eo perunges ſicut ſupra
precepimus. ¶ Item ad mā̄mille duritiam vel
dolorem compoſitio. ℞. adipis leonini libram vnaꝫ
adipis ſtruthionis vnam. adipis lupini vnam. ſtyra-
cis vncias tres. olei ſauinienſis ponde. ſex. fontane
ſextarios duos. herbe autem in oleo coquuntur

donec aqua exiccetur deinde colantur cui oleo calenti admiſcentur adipes ſupraſcripti nouiſſime cera punica.i.aphra quãtũ ſufficit ad cerotũ. Oportet aũt in vitreo vaſe reponi. ¶ Itẽ herbe ſymphoniace folioꝝ lib.j.coloſonie.ij.axũgie veteris ſine ſale.j.fermẽti.℥.vj accipies. ¶ Fermẽtũ vero ĩ moria ſolues ꝛ miſcebis. ¶ Reſinã itẽ ꝛ oleũ ſolues cera addita ꝛ in doliolo vitreo repones ¶ Itẽ ad mulierũ mamillas marmoratas. Herba paritaria cũ axũgia ſine ſale tunſa ꝛ ĩpoſita tertia die aperit.ſicut a balneo vtat᷑ tertia die claudit. Sic eniꝫ Aurelia ruſtica curata eſt. ¶ Itẽ ad tumorẽ ꝛ dolorẽ mamillaꝝ. Styptiria herba viridis trita admixto pane in aceto infuſo aut axũgia ĩpoſitaq̃ ſanabit. ¶ Itẽ ad mamillaꝝ dolorẽ. Marrubiũ bene ↄteres ꝛ cum axungia veteri cõtunſuꝫ ac ĩpoſitũ ad tumorẽ mamillaꝝ ꝛ ſi fuerit vulnus purgat ꝛ curat. ¶ Itẽ ad tumorẽ mamillarũ ꝛ ad febres preſens remedium. Mellis.℥.ix. olei roſati.vj.cere.iiij. reſolues colabis ꝛ teres quouſq̃ albũ efficiat᷑ ꝛ vteris. ¶ Ne vomãme creſcãt creta cymolia cũ aceto cataplaſmas.

¶ Ad coſtaꝝ fracturã. CAP. III.

FImum caprinum ex vino veteri tritum coſtiſq̃ fractis impoſitum aperit extrahit ꝛ ſanat mirifice.

¶ Ad lychenam. CAP. IIII.

GReco nomine lychena appellat᷑ qḋ vulgus mentagrã vocat vitiũ qḋ ꝑ totã faciẽ ſolet ſerpere oculis tantũ in manibus deſcendit vero in colla ꝛ pectus ac manus eoſq̃ q ſic vexant᷑ oſculari nõ ↄuenit:qm̃ cõtactus eoꝝ pnicioſus fore ꝓhibet᷑ quos cõtharidis illiniũt cum ſucco vue aminee.ꝛ ſeuo ouis vl᷑ capre. ¶ Itẽ muriũ fimũ illiniũt ex aceto. ¶ Cinerẽ itẽ herinatij ex oleo imponũt:ſed in hac curatione prius faciem ex nitro ꝛ aceto foueri precipiũt. ¶ Illiniũt itideꝫ ex adipe vituli marini. ¶ Itẽq̃ delphini iecinoris cinerẽ ex aqua. ¶ Itẽ ficulnee caules in aceto cocti ꝛ triti illiniunt᷑. ¶ Euiſci itideꝫ radix cum glutino lupino in aceto decocta ad quartas ſimiliter adhibetur. ¶ Itẽq̃ flos viſci cum calce ſubactus laudatur. ¶ Titimalli quoq̃ flos cũ reſina decoctus adhibet᷑. ¶ Lomentũ etiã cuꝫ thuris polline equis ponderib⁹ ex aqua adhibet᷑ ꝛ illinit᷑. ¶ Item trociſcus lychenicon. ℞.gũmi ſciſti.℥.j. tinaperi.j.lybãi j.tytanicos lib.j.amoniaci.℥.j.litargyri.j.gumeos.ij. aceti quantũ ſufficit. ¶ Item ad lychenas. Lybani ʒ.x.tinaperi.x.bdellij.x.teres cũ aceto. ¶ Itẽ cataputie ad lychenas experte. ℞.litargyri.℥.j. alcionei j.arſenici.j.aſpalti.j.lybani.j. tinaperi.j.amoniaci.j. que omnia teres cũ aceto ꝛ facies trociſcos. ¶ Itẽ trociſcus quo vtimur ad lychenas ꝛ ad exancimata hoc eſt ambuſta ꝛ ad herpiſtigoden hoc eſt ſcabieꝫ. ℞.pſymitij.ʒ.viij.lithargyri.viij.calcis viue.ij.aceti ꝛ olei qḋ ſufficit. ¶ Item trociſc⁹ lychenicon. ℞. cameleontis nigre.ʒ.iiij.pirctri.ij.tinaperi.iiij. chryſocolle.iiij.aceti acri cotilas.ix. ¶ Itẽ trociſcus. ℞. alcionei vſtulati.ʒ.ij.cameleontis nigre.iiij.aſpodeli radicis.iiij.tinaperi lybani pirctri aphronitri ana.ij. tauro collis.iiij.aceti veteris quantũ ſufficit. ¶ Itẽ trociſcus ad lycenas. ℞.yuſynderon.℥.iij.ſcordion purgati.j.ꝛ ſemis cinaperi ſimilr̃ gumeos.iiij.que ĩ aceto acro teres in ſole ꝛ facies trociſcos.

¶ Ad elephantiaſin. CAP. V.

ET hoc malũ a capite ĩcipit mane primũ ſurgit velut lenticula que celerrime ꝑ totũ corpus ſurripiendo ſerpit maculis varijs:colore ꝛ ĩequali:cute.i.alijs craſſa:alijs tenuis alijs dura locis quaſi ſcabie aſpa ad poſtremũ nigreſcente ꝛ ad oſſa carnes apprimente extumeſcẽtibus manibus digitis pedibuſq̃. Quibus ciuis muſtelle ꝛ eius ſanguis mixtus illinitur. ¶ Aſparagi itẽ radix in aceto cocta ꝛ trita imponitur. ¶ Itẽq̃ mentaſtri folia ↄmaſticata adhibent᷑: cetria itidẽ illiniunt᷑. ¶ Bulbi quoq̃ triti ĩ aceto ꝛ ſulphure medent᷑. ¶ Nitrũ etiã ex melle ꝛ lacte bubulo trituꝫ faciem purgat ꝛ erugat. ¶ Item ſinegina ad elephãtiacos. ℞.pumicis.ʒ.x. teſtaꝝ ſepie.x. nitri.x.cimolie.x.gumes albi.v. cycidõ omphation v.poſt hũc puluerẽ vteris ꝛ thure cũ vino. ¶ Iteꝫ trociſcus heron optimus tollens hũores acerrimos ideſt lychenas. ℞.lybani.ʒ.viij.calchãti.viij.tinaperi.viij.calcideos ſimiliter.acatie.iiij.myſeicyrij.viij. gumeos.iiij.que cũ aceto colliges ꝛ vteris.

¶ Ad corporis ſalubritatem. CAP. VI.

BEta ſiluatica ſine ſemine cũ aceto ꝛ vino cocta ꝛ ſuſpenſa mire ſalubritatẽ corporis preſtat. ¶ Itẽq̃ myrra cũ vino trita ſanitatẽ corporis viri mire ſeruat. ¶ Itẽ vt totũ corpus hilare ſit vini veteris feces cũ oleo teres ꝛ punges totũ corpus in ſole. ¶ Itẽ ne corpus male oleat vel putreat. Laterẽ antiquũ ꝛ roſaꝫ ſiccã tũdes primũ ꝛ vteris in balneo. ¶ Ad ſeruandam iteꝫ corporis ſanitatem. Marrubij.℥.j.ex lacte ouillo calefacto bibat ſemel in menſe.

¶ Ad vulnera. CAP. VII.

SI quis ceciderit aut vndecunq̃ vulnus habuerit ſiue vlc⁹ cyromũ tolles argimonie partẽ.j.millefolij.ij.axungie.j.cymarũ rubi qui mora fert.j. tũdeſq̃ oĩa quaſi cerotũ quo illinito ĩ linteo poſitoq̃ ad vuln⁹ ſanat. Ut autem vulnus purges modicum mellis biduo pones ſicq̃ curabis vuln⁹ vndecũq̃ fuerit. ¶ Itẽ ad vulnera ſiue vlcus cyromuꝫ. Porcini fimi ſicci ꝛ vſti cinerem rediges intus in vlcus cyromum ꝛ ſuper impones medicamentum ſupraſriptum. Si vero quis aliunde cadens caput vel aliquod membroꝝ ruperit aut ferro ꝓciderit.folia cardi nõ de pomis mũdabis ab ſpinis ꝛ omnem duritiem auferes.ipſam vero pinguedinem cum axungia teres diligenter:ꝛ vt cerotũ impones:ſed antea vel biduo aut triduo mel pones ꝛ dḋ medicamẽto ſupraſcripto.

¶ Si quis

¶ Si qs ictu pugnũ vl' manũ leſerit. CAP. VIII.

Quicunqȝ ita ictu pugni manũ leſerit vel humão dẽte aut ð digito vt aut ſanguis fluat vel ꝑ tunſurã fecerit aut tumorẽ: lũbricos terrẽos teres addito modico aceto acro donec ſit in modũ ceroti: ex quo lintheum illinitum pones ad locum: ꝗ ſi minor dolor fuerit alute impones ⁊ ligabis manum.

¶ Ad fracturam ſeu rupturã pellis. CAP. IX.

Saponem impones ⁊ faſcia ſtringes. tertiaqȝ die ſolues ⁊ ſanus erit.

¶ Ad vulnera. CAP. X.

Radices cauliũ cõbuſte ⁊ in puluerẽ redacte ⁊ inſperſe omni vulneri ꝓſunt: ẽt ferro facto. ¶ Itẽ ad oĩa vulnera facta vl' nata. Cinerẽ cribrabis ſubrabis ſubtiliter ⁊ cõſperges oleo atqȝ ĩpones: ſed ſi fiſtula fuerit facta collyria ĩtramittes mũdat ⁊ ſanat. ¶ Item ad vulnera cõfectio medicamẽti ⁊ cicatrices nõ pereãt. ℞. olei. ℥. j. elciſmad os. j. aque marine. vj. coloſonie. j. picis. j. cere. iiij. que oĩa coques ⁊ ſic vteris. Si paruũ vulnus eſt lintheũ illinitũ impones ⁊ colligit ꝗ ſi ſciſſura eſt prius conſue ⁊ ſic impones. Si aũt adhuc ſuppuratũ eſt prius lomẽto calefacto locũ vulneris ⁊ ita emplaſtrũ ĩpones facit hoc: ⁊ ad ſiringiũ. purgat eniȝ ⁊ colligit. Si aũt euenerit vt nõ colligat: tũc modicũ viridis medicamẽti ſolues cuȝ oleo roſato vt facias aquatum ⁊ carpta lintbea ibi infundes: ⁊ ſm mẽſuram vulneris impones: ⁊ ſtrin ſec⁹ emplaſtrũ molle ꝗ ſi difficile põt colligi empl'. collige de medicamẽto viridi ſpiſſius ac ſuppone qð medicamẽtũ viride ſic ꝯficit'. ℞. cere. ℥. vj. coloſonie. ix. yu. j. ⁊ ſemis. olei ſemiunc'. mãne thuris. ℥. iij. aceti qũtum ſufficit que oĩa cõmiſcebis ⁊ vteris. ¶ Itẽ vulnera recẽtia cõglutinãt vermes terreni triti adeo vt ẽt neruos ĩciſos ſolidẽt ĩ die. vij. ¶ Itẽqȝ areſacti in ſole ⁊ ex aceto triti vulneribus imponunt': ⁊ interpoſito biduo ſoluunt'. ¶ Coclee quoqȝ excẽpte ð ſuis teſtis ⁊ crude trite mirifice ſolidãt. ¶ Coclee itẽ cũ ſuis teſtis vſte cũ myrre ⁊ thuris pari põdere ex aqua preciſos neruos ſanãt. ¶ Efficaces ſunt ⁊ bulbi triti ꝑ ſe ad vulnera glutinanda. Adijciebat tamẽ illis Damon medicus muſcũ qui aqua gignit' ⁊ die. v. ſoluebat. ¶ Mirabolanus vt diximus genus eſt cariote qð os nõ habet hec ex vino trita auſtero vulnera curat ⁊ ſolidat. ¶ Itẽqȝ cupreſſi folia trita ad eundẽ effectuȝ ꝓſunt. ¶ Rubi itẽ ſiue platani vl' flos vel mora ſine collectionis piculo ſanant. ¶ Milleſoliũ quoqȝ tritũ vulneribus imponit'. ¶ Cẽtaurie itẽ radix tam efficax eſt plagas cõglutinãdas vt ẽt carnes cohereſcãt que cuȝ ea coquũtur. ¶ Lana etiam ſucida infunditur melle ⁊ aceto frigido ⁊ oleo ðinde expreſſa imponitur. ¶ Spongia ſimilr' celeſti aqua impoſita recẽtia ſepta nõ patitur intumeſcere. ¶ Caro nihilominus vituli recẽs arcet tumorẽ: ⁊ fimus bubulus cũ melle preſtat. ¶ Itẽqȝ recẽtes plagas a ferro factas gluten taurinũ liquefactũ calidũqȝ ĩpoſitũ nec ante diẽ tertiũ ſolutũ efficaciſſime iuuat. ¶ Marrubiũ cũ ſale exiguo tritũ purgat omnẽ ſaniẽ. ¶ Itẽ ad vuln⁹ ſiue ẽt cancer ſit. Urtice trite põd. j. ac ſalis. ℥. ij. impones ⁊ frequẽter mũdabis. ſanat' ⁊ vulnus recens ne tumorẽ habeat neqȝ cicatricẽ: faciat. ¶ Trifoliũ ieiunus ꝯmãducet ⁊ vulneri ſupermectat. ¶ Itẽqȝ folia rubi trita cũ melle ꝑmixta. ¶ Arthemyſia quoqȝ ĩpoſita vulnera eadẽ die claudit. ¶ Bulbus nihilominus recẽs tenuiter inciſus ⁊ ad vulnus appoſit⁹ ꝯcite claudit ⁊ veſtigia cicatricis extirpat. ¶ Miſiaȝ itẽ ꝯtunſaȝ ĩpones que nõ ſoluta triduo ſolidat cicatricẽ ⁊ cũ ſolueris ſanũ vulnus inuenies. ¶ Itẽ xeron polyticon ad ꝯplenda vulnera aut ſi eſt vſtuȝ. ℞. pſimithij. ʒ. viij. lyppidi. viij. mãne. iiij. ¶ Pſaron ad complenda vulnera. ℞. cicidon. ʒ. x. chalcãti. x. lyppidos. viij. ſcyſtos. vj. Pſimithij. i. ceruſe plũbi.

¶ Ad ſanguinẽ ex vulneribus ſiſtẽdũ. CAP. XI.

Yſopũ cuȝ ordei farina ſiue cinere eius ſparſſum ꝓdeſt. ¶ Itẽqȝ fimus equus cũ ouoꝝ putaminib⁹ cremat'. iſqȝ cinis admixto melle ſpatouule plage impoſitus mire ſiſtit. ¶ Cortex itidẽ vitis ⁊ folia eius arida tũſa in farinã ſanguinẽ ſiſtũt. ¶ Bubulus quoqȝ fimus in cinerẽ redactus ac ſparſſus ſanguinẽ ꝓfluentẽ ſiſtit. ¶ De fundo ẽt cacabi fuligo trita imponit'. ¶ Leporis itẽ pili deſubt⁹ mẽto molliſſimi ĩponunt'. ¶ Itẽ ad eũ cui ſanguis ex ꝑciſo nõ põt retinere. Spõgiã albã nouã de mari mittes in cacabũ ſupra picis ſpane optime reſolute ⁊ colate põd. ij. ita vt opatur pice. Cũqȝ ſimul bñ coxeris leuabis ſpongiã ⁊ ſuſpẽdes: que cũ ſiccata fuerit redigis eã in puluerẽ de quo tanges locũ ex quo ſanguis fluit g facit ⁊ ad ꝓfluuiũ. ¶ Iteȝ ad venas vel neruos preciſos. Lũbricos de terra cõtundes ⁊ pones ſtati ſanãt. ¶ Itẽ ad oĩa loca dolẽtia herbã cyclãnion cõtunſaȝ pones ⁊ ſtatiȝ ſanat. ¶ Itẽ ad ſanguineȝ ſiſtendũ. reſinã frixã tritã locis ſupſparges. ¶ Faciunt ⁊ lintbea vſta ⁊ in puſta extincta. ¶ Itẽ calcitis in puluerẽ redactus ſanguinem ſiſtit. ¶ Perſici autem folia trita ⁊ impoſita hemorroidam ſiſtunt. ¶ Utris etiã vinarij cinis cum pari põdere reſine ex aceto ĩpoſit⁹ ſanguinẽ ſiſtit ⁊ vulnera cõglutinat.

¶ Ad vlcera ⁊ vermes innatos vel ad nomas ſiue ad fiſtulas vlcerum. CAP. XII.

Hedera ex vino decocta ĩponit'. ¶ Uermẽ itẽ q in ligno naſcit' teres ⁊ lintheo illinies ⁊ vlceri appones. ¶ Itẽqȝ radix peponis trita ⁊ ĩpoſita vlcera ſanat. ¶ Olea quoqȝ cruda ꝯtrita ⁊ ĩpoſita vlcera ſanat. ¶ Folia itidẽ olee ꝯmaũducata ⁊ impoſita vlceribus manãtib⁹ medent'. ¶ Itẽ ad vlcera manãtia. Oleũ amigdalinũ expurgat. ¶ Glãdes ſilr' de robore trite cũ axũgia emẽdãt. ¶ Fici itẽ ra

moꝝ teneri tunſi cauliculi imponunt cũ melle vlceribus que ceria vocāt. ¶ Pix quoq; bꝛutia cũ melle vlcera purgat explet ⁊ ſanat. ¶ Aqua vero in q̄ lētiſcus decoctus ē: vlcera q̄ ſerpūt vtiliter fouent. ¶ Itē q; pillule platani tunſe emēdant. ¶ Fimi itē pecudis cinis cū cinere ex oſſibus agnoꝝ aut intro adhibet vlceribus que cicatricē nō trahūt. ¶ Itē pulmo arietis carnes excreſcentes in vlceribus erequat. ¶ Symfitū vero oīa tūſa celerrime producit ad cicatrices ⁊ ſanat. ¶ Felle aūt taurino cum porri ſucco pari menſura carcinomata curant. ¶ Lentis ites farina eodē mō carcinomata cū axūgia veteri curat impoſita: ſed vlcera que ſerpūt ⁊ q̄ iu bis excreſcūt cinis capitū menarū coercet. ¶ Itē allece lintheolis ꝯcerptis impoſito purgant vlcera. ¶ Porri quoq; capitati ex melle contriti vlcera purgant. ¶ Lini etiam ſeminis farina ex vino decocta ꝓhibet ſerpere. ¶ Farina ſimiliter erui ſerpere vlcera nō patit ſpato melle impoſita. ¶ Item his q̄ purgāda ſunt. Oleaſtri folia ex melle adhibent. Ulcera aūt que ſerpunt. Salſamēto veteri tunſo in modū emplaſtri curant. ¶ Itē q; ſerpentiū vlcerum impoſitū coercet calx viua temperata ex aceto ⁊ roſaceo atq; illinita mox cera ⁊ roſaceum permixta ꝑducūt ad cicatricē. ¶ Coagulū item leporis cū capparis pari pōdere: qō vtrūq; aſperſum vino ſimul teritur ⁊ penna illinit. ¶ Fel quoq; vrſinū his q̄ ſerpūt ad bibet. vlcera nihilominus que ſerpūt cohibet ſcuū caprinū cū cera: id ēt adiecto ſulphure aſpergitur. ¶ Item fiſtulas vlcerū Lenticula cocta rumpit ⁊ collectiōes ſedat: eadē q; ad ſuppurantiā cū polenta decocta imponit. ¶ Aliū item cū ſulphure ⁊ reſina fiſtularū vitia extrahit. ¶ Itē q; cinis vitis cū axūgia veteri fiſtulas curat. ¶ Fiſtule vero aperiuntur ſiccātur q; ſalſamēto cū lintheolo īmiſſo ⁊ intra diē alterū oēm callū auferunt. Carnes aūt que ab oſſibus recedunt comprimuntur cauliculis oleaſtri decoctis ex melle ⁊ impoſitis. ¶ Cōtra collectiōes vo folia oleaſtri ex vino trita īponunt. ¶ Ad vlcera autē ſordida qualibet in parte corporis fuerint cognoſcunt aūt cū candicāt aut cū cruſtā albā ſupduxerit purgat q; ea mel īfuſum: aut puluis yris vel mali terre aut panacis radix. Mirifice q; purgat hoc medicamen etiā ſi cācer tēptauerit ſeſt aūt leue: ⁊. ℞. auri pigmenti. ℥. vj. yris. iij. elaterij. j. cineris charte combuſte. iiij. ⁊ cum opus eſt coclꝰ. iiij. roſe cyatho pmiſcet atq; vulneri ſupponit. Hoc medicamētū cito ⁊ ſine vllo morſu expurgat vlcera ſordida. ¶ Cortex itē cauliculoꝝ papaueris contunſus in puluere ſ ac melle pmixtus ſordidis vlcerib' imponitur. Ad excreſcētē vero carnē yris floris vſti. ℥. vj. calcideos vſti. iiij. ſed acre hoc eſt ⁊ quaſi cauteriū cruſtā ducit Creſcentem ēt cācrū ꝓhibet. ¶ Ulcera itē ſordida optime mūdat lenticula cocta: ⁊ addito melle īpoſita ſanat. ¶ Uermes vero vlceribus innati ranaꝝ felle tollunt. ¶ Itē q; vermes q vocant coſſos

Symphitū. i. cōſolida.

Carcinomata idest morbi cāceroſi.

erui idest orobi.

cōbuſti cū aneti pari pōdere īpoſiti nomas qō ē cācer ſiſtūt. ¶ Nomas itē ſiſtūt coclee de ſua teſta eiecte ac trite ⁊ in lintheo impoſite. ¶ Itē q; fim' ouiū ſubtecta calefactus ⁊ ſubaſtus nomas ſiſtit: hoc etiā tumorē ſedat ⁊ fiſtulas purgat. ¶ Xeroudyateſſeron qō facit ad nomas. ℞. calcideos cocti. ℥. calcanti. l. myſeos vſtulati. xxv. calcoci cauminos. xij. ⁊ ſemis in aceto que oīa teres donec ſicca efficiantur ⁊ iu puluerē pueniāt. ¶ Itē xeron caroteten qō facit ad nomas. ℞. calcoci caumios. ʒ. j. calcidios. j. chalchāti. j. myſeos vnā. ¶ Itē xeron catapaſtaton dyacorcon facit ad nomas: ⁊ ad paturam ſparges ⁊ liga bis. ℞. lyppidi. ʒ. j. myſeos. j. calcāti. j. ſcyſtos. j. cicidos. iiij. ¶ Itē lypara ad nomas ⁊ ad vſtulatiōes. ℞. albeſci. ℥. iij. pſymitij. iiij. cere. xvj. ceroſam vero ⁊ albeſcū teres cū lacte mulieris donec habeat ſpiſſitudinē ceroti ⁊ ſic permiſcebis in mortario ⁊ teres diligenter. ¶ Item xeron ad nomas melātū hoc ē pp arſenicū ſandaracā calcocecaumin ꝰ equalia teres ⁊ vteris. ¶ Itē xeron ad qō ſupra. ℞. calcideos aſſi. ℥. xl. chalcanti. xxx. myſeos aſſi. xx. vſtulati decē. ¶ Itē xeron theodori vt ſupra. ℞. calcideos. ℥. iiij. ſandarace. iiij. arſenici. iiij. albeſci. viij. que teres ⁊ ſic vteris. ¶ Itē ad vlcera ad vulnera ad cācromata ad vermes necādos. Herba nepeta viridis trita adiecto modico ſalis ⁊ appoſita vulneri qō ex negligētia vermiculos habere ceperit oēs eijcit ⁊ pſanat. ¶ Item folia cannabis ⁊ millefolij ⁊ lactuce in vino teres ⁊ ſuccū eaꝝ vlceribus īmittes vermes necat ⁊ ad ſanitatem perducit. ¶ Betonice itē pollinē bibat ex aqua calida ſtatī ſpōte exeūt. ¶ Semē quoq; raſani tritū ⁊ ex aqua impſiotū vlcera ſiſtit.

¶ Ad apoſtemata interioꝛa. CAP. XIII.

Apoſtemata interioꝛa vomicas vocam'. Erūpunt enim plerunq; e lateribus mēbranē ſupuacue ex lāguoꝛibus nate humoꝛe concreto intuſq; cōuerſo qui adeo fecunde inaſcit: vt non tam excreetur q̄ euometur. ¶ Eos item qui hanc paſſiones inciderint opoꝛtet ambulare vectari vngi lectos ⁊ requieſc: ⁊ ob hunc moꝛbum malū ſuſtentandi erunt cibis firmis glutionis auibus pinguibus operibus piſtoꝛiis plus equo militis: ꝓut patiuntur facultates. ¶ Uomica ſunt priuati melle in quo ſint apes de moꝛtue. ſacit aūt ⁊ induſtrie potio hec. ¶ Ouum crudū euacuabis ⁊ putamen eius implebis ex ſucco marrubij ⁊ in eodē vaſe colabis. repleatur item melle quod eodem abijcitur ⁊ ita permixta calefiant vſq; ad tepoꝛem. Hec enim vomicas rumpunt purgant ⁊ ad ſanitates perducūt: iō ēt curatio eius expetita eſt vt ēt hyeme aſperrima explicari poteſt ⁊ intra verni ⁊ eſtatis tempus. Aliqui tamē curati ſunt intra finitū tempus: compoſitione ea que infraſcripta ē. ℞. mādragoꝛe decē. iij. iuſquiami. iij. thuris. x. ſigillatim tū ſa teruntur ex vino ad ſpiſſitudinem plus graſſiorē q̄ mellis ex quo medicamento mitio pondere victoꝛiadi

ctoriadi in tribus cyathis aque euntibus dormitu3 dat.mox deinde ex eodé modo aque pond.deñ.a prima vero potione ſentitur ꝓfectus:deinde incredibilis in altera explicat curatio.℄ Jté ad apoſtemata interius.Braſſice ſucci cyathi duo paſſi.j.tepefactus ꝛ potui datus mirifice prodeſt.℄ Marrubij item ſuccum cum butyri tantundem in potione conditi tepidu3 bibat ſanus erit ꝛ ſi vetus eſt paſſio ſucci minus mittas ꝛ plus butyri ne ſubita eruptio ne preſocetur.℄ Marrubium item cum mellis eq̄li menſura coques agitando donec vnum corpus efficiatur:ꝛ cum coclear i pro viribus dabis.Butyrū quoqꝫ cum melle optimo ꝑmixtum ieiuno ſepiꝰ ad comedendum dabis:hoc ſi frequenter feceris mira beris effectū.℄ Jté hortulane rute ſemen ex aqua tritū p dies.vij.calida mixtum coclearis menſura ie iunus accipiat.℄ Jtéqꝫ alia ſt ptimana lapatij radicem colliges ꝛ diligenter in pila tundes:ꝛ iacebit in ſuſa in vino veteri diebus ſepté deinde p triduum ſingulas potiones bibat:mixta calida téperata ipſa3 vero radicem lintheo impoſitam ꝛ tepefactam ſtomacho ſuperpones:qua cuim hora impoſueris acceſſio fiet.

℄ Ad omnia apoſtemata exteriora vel tumores.

CAP. XIIII.

Eroſam:nitrū:cerā.oleū pari pódere ſ3 plus nitri adijcies.℄ Ceroſam vero ꝛ nitrū teres:cerā ꝛ oleū cerotū facies miſcebiſqꝫ oia ꝛ teres diligéter:qḋ alute ĩpoſitū mirabile eſt effectu.℄ Agrimoniā ité verbenacā ꝛ gnqꝫfolium coques equis partibus ex acceto adiecto ſemp vino dehinc trita ꝛ impoſita ſanāt.

vl cicadas ℄ Jté ad vomicas exteriores.Charidas viuas in oleo necabis ꝛ ex hoc vnges liberant.℄ Jtéqꝫ hebuli radices ac cortices cū aceto teres:ꝛ in modum cataplaſmi ĩpones ſanāt.℄ Jté ad oia aꝑata marime ad parothecas.Herbas virides paredariā:ſymphoniacā:lapatiū ꝛ marrubiū ſigillatim in creta ſuo lutas lento vapore coques ꝛ carnem que inter medullam ꝛ corticem eſt ſeparatam diligenter teres ad craſſitudine3 mellis:quod cum herba ſupraſcripta admiſcebis:deinde māna thuris ꝛ ſtercus columbinum ſiccum cum nitro alexādrino teres.Preterea facies cerotum de oleo ſimplici ꝛ cera quantu3 ſatis eſt:therebyntinam quoqꝫ adijcies ceroto cui ꝛ cetera omnia ad vnitatem corporis miſceantur. omnibus autem pigmentis: ꝛ herbis exceptis cera ꝛ oleo equaliter vteris.

℄ Ad collectiões vel tumores. CAP. XV.

Jſcū decoctum cum fenugreco impōnes.℄ Adipem item cum allio mixtū impōces:oēs tumores ſuſpectos ſoluit.℄ Jtéqꝫ ceriſoliū tritū bñ ſac.℄ Oliaſtri quoqꝫ folia ex vino ꝯtrita ꝛ collectiōibꝰ ĩpoſita ꝓſunt.℄ Carnis ét capre cōbuſte cinis ex aq̄ illinitꝰ oēs tumores ſoluit.℄ Syſimbriū ité tritum ꝛ impoſitum tumoré ſedat.℄ Ebuli ſilr folia tunſa cu3 pane molli vino ĩfuſo ꝑmixta ꝛ impoſita oēs tumores diſcutiūt.℄ Lenticula itidé cu3 lométo ſabe pulleio ꝛ ſale pari portione aqua ꝯſperſa ꝛ ĩpoſita collectiones quaſlibet facillime ſoluit.℄ Mali terre nihilominus radix cōtunſa ꝛ in aceto deferuefacta diſcutit ꝛ ſanat.℄ Jtéqꝫ pix liquida adiecto cinere cribrato ꝛ appoſita omne genꝰcollectionis diſcutit.

℄ Juniperi quoqꝫ ſemé tunſum ꝛ in aqua decoctum ꝛ in panno impoſitū tumoré ſiſtit.℄ Jtem ad tumoré ꝛ duritiam.Faba ſrixa cocta ſine ſale ꝛ mixta cū melle vl' vua paſſa innucleata ꝛ impoſita duritiam mollit ꝛ tumoré ſpargit.℄ Farina quoqꝫ ordeacia in aceto diſcocta ꝛ cum fimo colūbino ac ficu ſicca ſimul trita coctaqꝫ ꝛ ĩpoſita diſcutit.℄ Jtéqꝫ lens cocta ꝛ cū melle trita ꝛ impoſita maxime vlcera tollit ac ſanat.℄ Ficus ét q̄ adhuc nō matura uit admixto adipe anſerino impoſita mire ſanat.

℄ Herbam itidé ſymphoniacam cu3 axungia cō miſcebis.

℄ Ad ſchyroſim vētris vl' ſtomachi.CAP.XVI

Bſentij pontici faſciculū caſſie manu3 plenā infundes in vini hadriani ſexta.j. ꝛ gremialis ſexta.iiij.coq̄ſqꝫ ĩ vaſe duplici ꝛ ſouebis altera die rute faſciculū breuiſſimū.yris.ʒ.iiij.ſquināti.ij.infundes in vinī hadriani ſexta.j.ꝛ olei gremialis ſexta.iij.coqueſqꝫ in vaſe duplici ꝛ ſupraſcripto oleo ꝑmiſcebis ꝛ ſouebis diebꝰ.xij.℄ Jté cataplaſma ad candé ſtyroſin.℞.fenugreci ſexta.j.lini ſemis.j.meliloti.j.iſopi ceroti librā.j.yris.j.ſeſilij ſexta.j.que omnia tunſa cribrabis molliſſime.poſtea carycas pingues optimas numero cétū.infundes in aqua ꝛ diſcoques ita vt aqua ſpiſſa fiat ſicut paſſu3 ꝛ adijcies mellis optimi heminā.j.ꝛ facies cataplaſma diebus.viij.vel.x. aut quotquot neceſſe fuerit ex eadé aqua cataplaſmata coques.addes ét reſine therebynthine optie. ʒ.j.ſequēti die.j.ꝛ ſemis tertia die.ij.vel accedétibus diebus.ij.rute ſicce lib.j.ꝛ ſi viridis fuerit:ſiccetur in patella argétea ſup carbones butyri optimi ʒ.j.accedétibus diebus duobus euiſci cocti ſubĩcinere lib.ij.cōmiſcebis cum axūgia non ſatis ita vt prius euiſcū tūdas ꝛ poſtea ſimul vtrūqꝫ ceroti modo ſpiſſum fiat.Hinc facies ſperā grandé ex aqua ꝛ cataplaſma ſemp adijcies:ꝙ ſi hyems fuerit. rij. diebus ſouebis ꝛ totidé cataplaſmabis.Siuo eſtas fuerit vel ſenex diebus ſepté:vel ꝑ viribus egrotā tis.℄ Jté epythima ad candé ſcyroſin poſt cataplaſma.℞.yris.ʒ.ſepté quas tūdes ꝛ cribrabis molliſſime ꝛ in mortario duo viri a mane vſqꝫ ad veſperā terāt:dehinc cere minutiſſime de pingui ,melle .ʒ. vj.ꝛ ſolues cinere calidiſſimo:que cū ſoluta fuerit addes therebynthine optie.ʒ.vj.ꝛ diligétiſſime agitabis:vt nullā aſperitaté habeat cū ſoluta fuerit leuabis ð foco ꝛ mittes puluerē ſupraſcriptū ꝛ teres diligétiſſime:hinc facies collyria maiora ꝛ pones in

capſella munda.ꝛ cum opus fuerit linies lintheum ſpiſſum ꝛ pones in ſtomachū quottidie ita vt totum ventrē ꝛ ſub vmbilico teneat. ¶ Itē epythima ad ſcyroſin:ad epar:ad ſplenē ꝛ ſtomachū. ℞.cere.ʒ.iiij.therebynthine.iiij.amoniaci.iiij.bdelij.iiij.myrre.iiij.propolei.iiij.yris.iiij.ſtyriacis.iiij.byrini fecis parū.Amoniacū vero bdelliū ꝛ irim tūdes ꝛ cribrabis:ſtyracē:propoleium ꝛ ceram in pila tundes ꝛ ſimul cōmiſcebis ꝛ poſtea therebynthinā atqꝫ feces byrini ſimul cōmiſcebis ꝛ colliges. ¶ Itē epythima ad renes ꝛ ad ſcyroſim eoꝝ. ℞. thuris maſculi.ʒ.j.adiāti tres.galbani duas.ſtyracis tres.butyri.ij.bdellij duas.yris ſex medulle ceruine.j.olei cyprini.viij.floris lapidis amoniaci.iiij.cere pinguis mellitine libram vnam.

¶ Ad paniculas. CAP. XVII.

Naſturtiū cū pice panas diſcutit.¶ Itēqꝫ maturis:aut matureſcentibus lēs imponit̃ ex aceto decocta ipſaqꝫ cocta ꝛ cū melle trita ꝛ impoſita ꝓhibet ſuppurare. ¶ Lupini itē ex aceto cocti aut minuunt aut maturant.¶ Fimus ēt columbinus cū ordeacea farina īponit̃.¶ Euiſcus itidē reſina ꝛ cera equis ponderibus imponuntur.¶ Galbanū ſimiliter ꝑ ſe impoſitū ꝓdeſt.Aperit vero paniculas ſeuū pecudis cū ſale coſto diſcutit.nihilominus murinus fimus admixtus thuris pollini ꝛ ſandarace ꝛ coclee cōtunſe. ¶ Cinis quoqꝫ muricū vel purpurarū ex oleo veteri imponit̃.Quidā aūt vtuntur ad paniculas hac compoſitione.℞.cere atqꝫ thuris.ʒ.xx.ſpume argēti.xl.cineris muricum.x.q̄ oīa ꝑmiſcebis ex olei veteris hemīa.j.¶ Itē ad pāiculas alia cōpoſitio. ℞. herbe ſymphoniace folioꝝ lib.j.colophonie.ij.arūgie veteris ſine ſale.j.fermenti.vj.ʒ. Fermentū vero in mortario ſolues ꝛ ſupraſcriptas ſpēs miſcebis reſināqꝫ ꝛ oleū ſolues ꝛ vteris.¶ Itē de polline

erui idest orobi.

erui ex melle cataplaſmabis.ſepius enī īpoſitū ſpargit:ſi tñ nondum pus fecerit.¶ Itēqꝫ caryce ex vino cocte ꝛ impoſite curāt. ¶ Feniculi itidē farina ex hydromelle cocta addita axungia dolorem mitigat:ꝛ panas aperit.¶ Item exptū.Gutta amoniaci tunſa cū cera ꝛ appoſita ligataqꝫ ꝛ quarto die ſoluta paniculas diſcutit.¶ Itē euiſci radix ex aqua coquitur ꝛ q̄ exterior ꝑs eſt ac ꝑ hoc tenerior trita ꝛ admixto pane molli infuſa cum axungia ſine ſale lintheoqꝫ inducta ꝛ impoſita ſparget:aut ſi ruperit ex hoc ipſo īpoſitū claudit ꝛ ſanat vt exptum ē. ¶ Lapatium itē fimuſqꝫ gallinaceus cōmixta dirumpūt. ¶ Eruum quoqꝫ cū melle tritum ꝛ impoſitum ſuppurare ꝓhibet.¶ Myrram ēt ex aceto tempabis ꝛ linies locū miraberis effectum.¶ Itēqꝫ lacerta viridis diuiſa ꝛ impoſita diſcutit.¶ Cinis quoqꝫ inaniū cocleaꝝ cere admixtus.¶ Echinnoꝝ item teſte ex aqua illinite.¶ Cācri ēt fluuiales triti medent̃. ¶ Sal famenta item cocta ꝛ impoſita. ¶ Creta ſimiliter cymolia trita ex aceto cohibet. ¶ Sanguis vero vrſinus diſcutit:nec minus taurinus arid⁹ tritus vnguleqꝫ equine cū oleo.¶ Bubulus nihilominus ſanguis illinitur.Sed ꝛ fimus hircinus cū melle decoctus.¶ Itē ad paniculas ſanādas.Saponem cum adipe porcino recenti aceto accerrimo reſoluta cum lana imponuntur. ¶ Itēqꝫ coclee minute mirabiliter faciunt.

¶ Ad cyratas ꝙ ſunt glādule ꝛ ad tumorem anteq̄ apoſtemata fiat. CAP. XVIII.

Therebynthīe.ʒ.iij.galbāi.iij.cere.iij.cineris de ſarmētis vitis mūdiſſime facti cādidi.j.cineris aphrici.j.ſimul mittes in cacabū cum cera minuta ꝛ olei hircini.ʒ.duabus.ꝛ ſolues poſtea colabis ac teres panēqꝫ facies:ꝛ cum opus fuerit lintheo ſpiſſo illinitum impones. ¶ Item ad cyradas ꝛ ſtrumas.Lolij ſiue hauene farinam cum lini ſeminis farine pari portōe ꝛ columbinum fimū recens tantundē ex vino decoques ꝛ impones vtrūqꝫ ſanat. ¶ Strumis item ꝛ cyradis echinnoꝛum teſte contūſe ꝛ ex aceto acri trite illiniuntur.¶ Rane quoqꝫ rubete cinis admixto butyro inductus cyradas exiccat. ¶ Itēqꝫ viſcus calx ꝛ cera impoſita maxime ꝓſunt.¶ Cōchylij etiam marini teſta tunſa in puluerem admixta veteri axungia imponitur.¶ Muſtele etiam viue cōbuſte cinis cū roſaceo ꝛ cera īponit̃. ¶ Columbinus quoqꝫ fimus recēs collectus ꝛ in folijs bete vl̃ braſſice coctus:deīde tritus ꝛ admixto aceto calido impoſitus ſanat.qd̄ ꝛ carbūculos curat. ¶ Itē emplaſtrū cyradicon.℞.peryſterio.ʒ.iiij.pirctri.iiij.ꝓpolinis.xiij.amōiaci.xvj.caccij gūa.viij.viſci d̄ quercu.ʒ.viij.nitri.iiij.therebynthine.viij.galbani octo. ¶ Item ad cyradas ꝛ paniculas.Oſtree vſte.ʒ.ij.calcis vnā cū aceto diu teres ꝛ calefacies bene locū ꝛ ſic impones medicamentum.

¶ Ad ſtrumas. CAP. XIX.

Urtice radices in aceto cocte ꝛ trite ꝛ ī modū ceroti impoſite diſcutiūt maturas aperiunt:ꝛ oēs radices extrahunt. ¶ Itēqꝫ viride naſturtiū cū lomento fabatio ꝯtritū adhibet̃ ꝛ deſuper folia hedere vel braſſice apponunt̃ ſtrumas tollit.¶ Bulbi quoqꝫ ex melle triti tepidi imponuntur:ꝛ alia die cauliculi ruborum teneri cum folijs ſuis ex vino decocti tritiqꝫ.Hec alternis diebus ꝛ vicibus impoſita ad ſanitatem perducunt.¶ Item ſinapis ſemen cum fabe pari potione in aqua coctum ꝛ tritum atqꝫ impoſitum ſtrumas ſanat.¶ Cancri quoqꝫ fluuiatilis cinis tritus cū melle ꝛ impoſitus diſcutit.¶ Itē taurinum ſiue bubulum ſeuum cum cera ꝛ reſina impoſitum diſcutit.¶ Fimus item eius cum aceto coctus idem facit.¶ Item medicamentū ad ſtrumas ℞.aphronitri lib.j.reſine frixe.j.therebyntine.ʒ.vj.cere.vj.amoniaci.iiij.calcis viue duas.olei roſati.iiij.¶ Ad ſtrumam vero claudendam.Axunxia cū vrtica trita ꝛ impoſita optime facit.ꝛ claudit vuln⁹.

¶ Itē

¶ Item radicis cortices cocte cuꝫ aceto ꝛ cõtunſe
imponunt́ ſtrumis incipientibus.diſcntiunt:matu-
rant:aperiunt ꝛ ita educũt ꝛ omnibus radicibus ex
tractis ad certiſſimam ſanitatem ꝑducunt.¶ Por-
ro ad ſugillationes. Urtice folia teres ꝛ impones.
al'ciclami ¶ Iteꝫ empl'ad ſtrumas.℞.olei veteri.ℨ.vj.cere.
nos. vj.herbe cyclaminos.vj.floris aphronitri.vj.oleum
al'ciclami vero reſinã ꝛ cerã in cacabo reſolues:poſtea mittes
nis. puluerem ciclamis ꝛ agitabis donec vnitas fiat:de-
al'vero. inde adijcies florem aphronitri ꝛ cõtinuo depones
vbi refrigerauerit:finito nono ĩductũ pones q̃diu
pus reddat. Cũ aũt videris exinanitũ eſſe facto ce-
roto curabis.¶ Caprifici item corticẽ intumeſcen
tẽ puer impubis ſi detracto ramo tollat dentibus ꝛ
medulla ipſa alliget́ ante ſolis ortum ꝓhibere ſtru-
mas cõſtat. ¶ Itẽ echinnoꝝ teſte contũſe cũ alumi
ne ex oleo:folia hedere marrubium cũ adipe lens ĩ
aceto diſcocta.¶ Lupini ex aceto cocti tritiq̃ꝫ folia
fici ꝛ ficus ĩmatura vna tunſa ĩponunt́.¶ Succus
vero pillule cupreſſi ex fermẽto galbanum ꝑ ſe exul
ceratis ſtrumis imponit́.¶ Muſteleq̃ꝫ ſanguis il-
linit́.¶ Muſtele ex vino diſcocta imponit́.¶ Co
clee cum ſuis teſtis tuuſe ad hoc faciunt optime q̃
ſalicibus adherent. ¶ Cinis vero aſpidis cum ſe-
uo taurino imponit́. ¶ Adeps quoq̃ꝫ anguis mi-
xtus oleo.Anguiũ cinis ex oleo eſſe eos quoq̃ꝫ ꝑci
pit́ abſciſis a capita ꝛ cauda digitis.iiij.aut cinereꝫ
crematoꝝ bibere.Aliqui fimũ columbinũ imponũt
Alij mixta ordeacea farina ex aceto acri. ¶ Talpe
quoq̃ꝫ cinis ex melle imponit́. ¶ Iecur talpe qui-
dẽ inter manus tritũ circũliniũt ꝛ triduo nõ abluũt
¶ Talpe rurſum capita preciduntur ꝛ cũ terra ege
ſta a talpis conterunt́: ꝛ in paſtillos rediguntur.
ſicq̃ꝫ ſeruantur in ſtagnea pyxide vtiles ad oẽ apo-
ſtema. ¶ Uermes terreni totidẽ quot ſunt ſtrume
alligati cum his pariter areſcũt. circũligat́ lino quo
vipera ſuſpẽdio occiſa ẽ.millepede ĩponuntur addi
ta reſine quarta parte:ꝛ nõ ſolũ ſtrumas ſic curari ꝑ
cipiunt ſed ꝛ omnia apoſtemata.¶ Calx viua cum
reſina liq̃da vel adipe ſuillo addito melle ſtrumas
vtiliter auxiliatur. ¶ Cinis vngule aſini vel equi
ex aqua ꝛ oleo illinitur. ¶ Bubulum ſeuum ex
oleo imponitur.¶ Ebuli folia conteruntur:ꝛ mixta
cum fece ceruiſie ſuperadditis folijs eiuſdem ebu
li illud alligatur.

¶ Ad carbunculum. CAP. XX.

Ucumeris ſiluatici ſuccus ſuperinfu-
ſus ꝛ alligatus emendat. ¶ Item ex-
pertum. Uel cum lomento fabe mixtũ
imponitur.ꝛ folia lactuce deſuper hoc
ad ſanitatẽ ꝑducit.¶ Iteq̃ꝫ naſturtium fermẽto mi
xtũ vtiliter medet́.¶ Suppurationes dirũpit plan
tago ſine lanugine cũ ſale cõtuſa.Cũ autẽ purgaue
rit ſine ſale apposita ꝑcurat. ¶ Cepe itẽ acerrime
ſub cinere bñ cocte melli miſcent́ ꝛ loco empl'i mõ
admouent́.¶ Titimallus quoq̃ꝫ trita admixto ſale
cymino ꝛ melle equis portionibꝰ ꝛ in modũ medi-
caminis ĩpoſita ſanat.¶ Itẽ vitrũ cũ oleo tritum ꝛ
ĩpoſitũ carbũculos ardẽtes ſanat.¶ Porri quoq̃ꝫ
ſuccus cũ cinere mixtus ꝛ ĩpoſitus.¶ Calx ẽt viua
ex aceto ſoluta ĩponit́.Gutta itẽ amoniaci ex aceto
terit́ ꝛ vulneri ſupponit́:freq̃ter rũpit:ꝛ foras ꝑ-
trahit.¶ Itẽ ad carbũculos.Caſeus caprinus viri-
dis:ſiue ſiccus cũ porri ſectiui ſucco tritus ĩponit́.
¶ Pix bruttia cũ vua paſſa exẽptis nucleis addita
axũgia purgat.¶ Nuces ſiue glãdes putreres te-
res ꝛ ĩpones.¶ Iteq̃ꝫ erui farina ex vino impoſita Erui.i.
carbũculos rũpit.¶ Itẽ exptum ad antracas quod orobi.
alij dicũt oculũ pullinaticũ alij carbũculũ. Folia ru-
te viridis.vuã paſſam pinguẽ purgatã .aphronitrũ
albũ:oĩa eq̃lia cũ melle veteris . ¶ Itẽ empl'ad an-
tracas.℞.galbani.ℨ.j.aſpalti.j.nitri ſemiunc.arſeni-
ci ſimil'r.ſeui veruecini ʒ renibus.ℨ.j.coques amo
lẽtu ʒ:facit ꝛ ad vulnera recẽtia ſeu puſtulas malas.
¶ Colũbinus itẽ fimus cũ lini ſemĩe ex aceto mul
ſo:carbũculis ĩponit́.¶ Mulloꝝ quoq̃ꝫ ſalſoꝝ ci-
nis ꝓdeſt:rutaq̃ꝫ ex aceto trita.¶ Fimꝰ pecudis in-
cipiẽtibus carbunculis imponit́.¶ Ficus ſicce in
vino decocte aut trite ꝛ ꝯfricate extrahunt.¶ Her
ba ſauina que habet folia ſimillima cupreſſo cũ mel
le illinitur.¶ Cerebruꝫ ſuis coctũ ꝛ coſtũ ĩponit́. al's toſtũ.

¶ Ad papulam noxiam. CAP. XXI.

Ad papulã noxiam q̃ tertia die occidit.
Bullos crudos teres molliſſime ad-
des coriãdrum viride mel ꝛ acetum te-
reſq̃ꝫ ſimul ꝛ ĩpones.¶ Itẽ porcinum
fel ſiccabis in fumo ꝛ exinde tantã ptẽ ꝑcides quã-
tum ſpacij ipſa puſtilla tenet in capite:quã calefactã
foco in modum ceroti induces ꝛ ſic impones cũ he
ſerit nõ dimittit niſi ſecum pupulã extraxerit . Si-
gnum vo morituri eſt ſi medicamẽtum non hereat.
Ante oĩa de carycis germanis in vino aphro diſco-
ctis leuatis ac tritis adiecto paruo melle cataplaſ-
ma facies ꝛ ſup oẽm curã ĩpones. ¶ Iteq̃ꝫ poma
caprifici ſicca cõbures ꝛ cum ſapone miſcebis ꝛ im
pones.¶ Ex virga itẽ ipſius interiorẽ albuginẽ ra
des ꝛ teres diligẽter ꝛ ſapone mixtã impones . ipſa
enim vim eius mox necat ne ãplius ſerpat.¶ Gal
banum itẽ ꝑ ſe ĩponit́ aperit ꝛ extrahit. Poſtea vul
nus factum curatur alio medicamẽto.

¶ Ad furunculos. CAP. XXII

Naſturtium cum fermẽto coquit́ ꝛ impo
nit́.¶ Fimus itẽ gallinaceus rufus vel
albus recẽs ex aceto tritus ꝛ impoſitus
efficaciter ſanat.¶ Papauer quoq̃ꝫ ſiluaticum cuꝫ
axungia tunſum ſuilla ĩponit́.¶ Iteq̃ꝫ bulbi triti ꝛ
ĩpoſiti exiccant́.¶ Daptylus ẽt tritus ꝛ cum molli
pane infuſus ĩponit́.¶ Fermẽtuꝫ itidẽ cũ ſale mix
tũ ĩponit́.¶ Pellis fil'r muris detracta.¶ Seuũ
nihilominꝰ arietis cum farina punicis eqs põderibꝰ
ꝓdeſt.¶ Nitrũ cũ reſina mixtũ detrahit.¶ Seuũ
bubulũ cũ ſale impõit́ aut ſi dolor eſt ſine ſale lique

tur cū oleo ſimili mō ſeuū caprinū ſacit. ¶ Itē ad furunculos ⁊ ad oēs tumores. Adipē caprinū recētē cū pice dura pari pondere tundes: ſubactūq; more malaginatis induces donec ſanētur. ¶ Nitrum quoq; cum reſina ſuppoſitum furunculos extrahit.
al' ſciſi. ¶ Item ad idē cōpoſitio bona. ℞. gutte amoniaci: aluminis ſcyſti: ppolinis: ſtercoris palūbini ań. ℥. j. ſeui taurini mundi. iij. reſine. vj. cere. vj. ex his ſicca tūdi ⁊ cribrari oportet ac cetera in nouo cacabo lento vapore ſolui ⁊ ſiccis miſceri. ¶ Itē oē ſeuum ſi ponatur vtile eſt. galbanū ꝑ ſe prodeſt. ¶ Uētriculus ciconie ex vino decoctus illinit᷑. ¶ Muſce impari nūero infricantur: digito minimo ſordes ex auriculis pecudū illiniuntur. ¶ Limacis cinis aſperſus purgat. nouēq; granis ordei ſi quis furunculū circundat ſingula manu ſiniſtra ⁊ omnia in ignem cōijciat confeſtim ſanat.

¶ Ad circinū qđ alij zonā vocāt. CAP. XXIII

Circinus quē alij zonā vocāt talis ē. Ueſice tāq; cōbuſte excūt ⁊ crepāt: primum pauce deinde cito multiplicant᷑: q̄ ſi hominē cinxerit occidūt. Curant᷑ vero ſic. Succū cicute: coriādri: colopontis: ebuli ⁊ ſambuci radices cū vitello oui ⁊ oleo roſaceo miſcebis ⁊ pēna linies ac ſupſperges puluerē milij cōbuſti ⁊ hoc ſi frequenter feceris ſanant᷑. ¶ Itē ſucci coriandri calicē dimidiū ⁊ croci aqua infuſi ac triti tantūdem permiſcebis ⁊ veteris a pēna ⁊ ſic ſupſperges puluerem de carycis in area candenti combuſtis.

¶ Ad ignem ſacrum. CAP. XXIIII

Plantaginis ſuccū ceroſam ⁊ cretam cymoliā miſcebis ⁊ induces curat. ¶ Itē albū cicer aut nigrū infundes in aqua fontana poſt triduū teres diligenter vt cerotū. dehinc in ipſam aquā infundes medullā panis ⁊ ſeorſum diligēter teres. deinde in vinū miſcebis ⁊ ſi durū fuerit adijcies. ij. vť. iij. cocľ. ipſi⁹ aque ita vt, poſt illinitū panno vel linthco ſponas. ¶ Itē teres cretā diligenter ⁊ ſeorſū bene teres coriādrū ⁊ cōmiſcebis ſimulq; teres. addito vino veteri modico lauabis ēt vino veteri locum. atq; a pēna induces medicamētū. ¶ Itē terreni vermes ex aceto illiniunt᷑. ¶ Lens quoq; in aqua marina decocta imponit᷑. ¶ Itēq; herba ſauina q̄ hʒ folia q̄ſi cypreſſus ex melle illinitur. ¶ Oua et cocta trita cū oleo imponunt᷑ ⁊ folijs bete opiuntur. Ouorū itē. iij. cā
al' amili. didū cū anuli pari mēſura imponit᷑. ¶ Iſopū itidē cōtritū cum panis polline ⁊ roſaceo illinit᷑. ¶ Ac ſi mus vitulinus ſeu bubulus. ¶ Ramēta itē caprīe pellis eiecta punice ⁊ ex aceto trita illiniūt᷑. ¶ Serpētū ſenect⁹ cū bitumine ⁊ felle ſiue fimo agnino ex aq̄ illinit᷑ a balneo allij cinis ex oleo ⁊ garo illinitur. ¶ Ruta quoq; ex aceto ⁊ oleo amurca oliue nigre infundit᷑. ¶ Grillus ɔtrit⁹ q nō fit vitio illo aphbē ſue: cū q hoc fecerit ī totū malū ab hoc malo liberat ops aūt cū erui ferro cū cauerne ſue terra. ¶ Item anſeris adipe perungit᷑ vtiliter hoc vitio vipere caput aridū adūſtū ex aceto ſuplinit᷑. ¶ Spōgia ex aceto imponit᷑ tā grādis vt ſanes quoq; ptes obtegat: vrſin⁹ adeps adijcit᷑. Eſt genus ſacri ignis qđ zoſter vocat᷑ qūo occidit eū quē appetit ſi ꝑcingit. Huic occurrit plantago impoſita cū creta cymolia aqua cyſterniua aut certe dulcis ſoluit᷑ ex oleo delde pēna perungit᷑ eadem die liberat.' ¶ Qui mediū qđ ē ruſū teritur ſublato albo in vaſe cupreo deinde piſtillo de cupro ⁊ ſic dolor penna illinitur. ¶ Herba helyotropium ſicca comburit᷑ cuius cinis oui vitello pmiſcetur ⁊ pēna illinitur.

¶ Ad rubeam. CAP. XXV.

Lauabis primum vino veteri ⁊ puluerē vermium terrenoꝝ ſupſperges: q ad ſolem ſint are facti ⁊ alligabis: q ſi locus talis eſt vt alligari nō poſſit ipſos lumbricos recentes teres ⁊ linies.

¶ Ad combuſturam. CAP. XXVI.

Combuſtū polēta cū aqua ſubacta ⁊ impoſita ſanat. ¶ Itēq; malue folia ex aq̄ decoquunt᷑ ⁊ ex ea aq̄ fouent᷑ cōbuſta. ¶ Folia quoq; cruda trita admixta axūgia caprina ſponunt᷑. ¶ Myrti itē viridis folia cōtunſa ⁊ impoſita ſanāt. ¶ Puluis folioꝝ eius ſi cū roſa pfundat᷑ ericcat ⁊ cutē nutrit. ¶ Terra quam talpe eiecerint cum aceto mixta ⁊ trita imponitur. ¶ Ouum crudū cū ſua teſta tritum ⁊ illinitū ſanat. ¶ Fimi colūbini cinis ex oleo illinit᷑. ¶ Cucurbite aride farina vtiliter aſpgit᷑. Lens ex aq̄ ſemicocta imponit᷑. Procedēte vero cura lens cruda cōterit᷑: eiectoq; furfure eius decoq̄t᷑ ⁊ ſic iponit᷑: poſteaq; mel adijcit᷑. ¶ Corticis vitis cinis ex oleo illinit⁹ pilos reddit. ¶ Ordeū toſtū tritū ex albo ouoꝝ illiuitur. ¶ Oua ī aq̄ decoquāt᷑: deinđ ī pruna torreant᷑ dōec putamīa eoꝝ torreāt᷑ ɔburāt᷑: tūc lithea eoꝝ ex roſaceo illiniant᷑. ¶ Oleū addito ſale puſtillas repmit. Eis vero q ſeruenti aqua cōbuſta ſunt ranarū cinis īſperſus adeo pdeſt vt ēt pilos reddat. ¶ Eſficax eſt fibrinaꝝ pelliū cinis. ¶ Fimus leporis ⁊ capre illinitur equis portiōibus. ¶ Gluten taurinū remiſſum ſicut ſolet a febris remitti ſine cicatrice ſanat. ¶ Emplaſtrū ad cōbuſtū. ℞. ſpume argenti. ℥. ij. cere tres. adipis porcini mundati lib. ij. ⁊ ſemis. ¶ Itē empl'ſ qđ ad cōbuſtū mirifice facit: ⁊ cū multa ſint nullū magis pbatū. Protinus enim impoſitū tollit dolorē ⁊ infinita celeritate perſanat. ℞. ſpume argenti. ℥. ij. adipis porcini purgati ſex cere. lib. ij. ⁊ ſemis oui anſerini vitello teres ⁊ miſcebis ſpume argenti tritā cerā cū adipe reſolues. ¶ Ceram itē in oleo roſato reſolues ⁊ facto tenui ceroto admiſcebis bulbū lilij diligenter tritum. Alij tamē addunt ceroſe puluerem molliſſimū ⁊ panis micaū inſuſaū in aqua ⁊ tritā ⁊ ſpume argenti bene trite puluerem. hoc facit ad faciē frigore vel calore exuſtam. ¶ Itē cerotū de roſaceo adiecto adipe porcino recenti.

centi qḋ ſatis eſt. Radices lilij cōteres: ꝛ cum opus fuerit vteris. ¶ Itē ad cōbuſtū. Herbam cuculum inuolutā coctā in cinere ꝯtundes ꝛ oleo atqꝫ aceto ꝑmixtā induces cōbuſtū intra triduū ſanat. ¶ Hedere itē nigre folia ex vino vetuſtiſſimo cocta ꝛ cōtrita ĩpones. ¶ Illinit item canini capitis cinis: cocleariūqꝫ cinis ex oleo atqꝫ adeps verrinus garū infundit nec nominat. ¶ Cancroꝝ marinoꝝ vel fluuialiū cinis ex oleo ꝓdeſt ambuſtis illinita fex vini ſiue ſape: oliuaꝝ carnes terunt ꝛ imponūtur. ¶ Nigra oliua ꝯtinuo ſi imponat cōmanducata puſtulas gigni ꝓhibet. Flos hedere cū cera vtiliter imponit. ¶ Magnes lapis crematus trituſqꝫ inſpergitur. ¶ Optimum vero eſt ſi ex auribus tauroꝝ ꝛ genitalibus ſordes applicantur.

¶ Ad exuſturā frigoris. CAP. XXVII.

AD cōbuſta a frigore Mori arboris ſuccus cū oleo equali mixtus facit. mitigat enī punctus vſturā. ¶ Itē ad ignis ꝛ frigoris aduſtionē. Rute folia ex oleo cocta ꝛ trita colabis puncta deide ꝛ ĩpoſita calefaciūt. ¶ Itē puluere ariſtologie ex oleo trito ꝯtra frigora ꝛ algores perungi vtile eſt. ¶ Vrticam item teres ꝛ ſuperpones ꝛ alligabis. hoc facito bis in die ꝛ intra dies quinqꝫ ſanus erit. ¶ Ituri vero per niuez farinaz opoponacis bibere debēt: eaqꝫ pungi. Vim enim habet mirifice calefactoriam. Si autem facta ſint vulnera frumētum coſtum in ferro ac tritū ꝫ e vino ꝓſentaneo remedio eſt.

alſ toſtū.

¶ Ad ſcabiem. CAP. XXVIII.

AD ſcabiem purgādā folia herbe paritarie cōteres diligēter ꝛ exprimes colabiſqꝫ ꝛ mittes in trullionē aut acetabulum ſuccum vt bulliat diligenter: ꝛ poſtea leuabis ac refrigerabis. Cumqꝫ gelatum fuerit: ſi qs humor remanſit ex illo ſucco fundat de reliquo per unges locū ſcabioſuz. ¶ Itē perſici folia mittes in oleum ſabinēſe: cum iam feruere ceperit vbi ſe conſtauerint: illis leuatis alia mittes: hoc facies ꝛ tertio dehinc colabis oleum ꝛ cera addita factū cerotuz repones ꝛ in neceſſitate vteris. Facit enim ad lateris ac ſplenis ꝛ neruoꝝ dolorem. ¶ Item medulla aſinina illinita plurimum ꝓdeſt. ¶ Itemqꝫ vrina aſini cū ſuo luto impoſita. ¶ Gluten taurinū cum aceto tepefactū addita calce imponit. ¶ Itemqꝫ fimꝰ bubuli alumen liquidū admixto nitro ex melle imponitur. ¶ Nitrū cadēs ex vino extinguit. qḋ tritum ex oleo ſpargit in balneo. hoc enim ꝛ prurituz ſedat. Folia fraxini coques ex aqua ꝛ inde ſepius lauabis. ¶ Reſine cere ſulphuris viui ꝛ picis deñ. vj. cōteres ſigillatim ꝛ ſic miſcebis. iterumqꝫ teres vt lene ſit ꝛ inde in ſole calido corpus illinies ꝛ pauliſper morabit donec bene ſudet. ¶ Itē emplaſtrū aliud ſiue medicamētum ad ſcabiē. ℞. ſpume argēti. ʒ.j. ceroſe. ij. cere punice. vj. olei roſati. iiij. axungie porcine recētis. vj. ¶ Item ad ſcabiē vel cōbuſta. ℞. ceroſe. ʒ.j. ſpume argenti ſemiunē. olei roſati. vj. cere. vj. facto ceroto tritum puluerē miſcebis ꝛ album duorum ouorum addes. ¶ Item phyſicum eis quibus manus replentur. Micas panis in recēti infuſas cum lactuca teres ꝛ impones. ¶ Itē cocyaton ad ſcabiē. ℞. cere libram. j. roſati vnā. lythargiri. iiij. ceroſe. iiij. medulle ceruine. iiij. ouorum trium vitellos. ſuccū ptyſane. que omnia ſcabiē curant. ¶ Itēqꝫ anulum cum melle mirabiliter curat.

alſ amilū

¶ Sanguis quoqꝫ bubulus recēs impoſitus qui cū aruit alter ſuperillinit. poſtero die abluit cinere lixiuo. ¶ Sāguis caninus illinit. ¶ Trium locuſtarum pratēſium pedes cū ſeuo hircino triti medētur. ¶ Itē ad ſcabiē ꝛ pruritū. Radicibus rumicis hoc eſt lapatij medullatis non coctis ſed cū ſale tunſis aceto acri admixto vteris in balneo.

¶ Ad papulas. CAP. XXIX

COclee late minute trite imponuntur. ¶ Itemqꝫ aluminis liquidi pars tertia cum duabus partibus mellis in balneo illinitur. ¶ Creta cymolia ſimiliter illinit. ¶ Cornus ceruini cinis ex aqua illinit. ¶ Itē nitrum combures ꝛ conteres cuz vino ꝛ ex hoc corpus confricabis cum laueris.

¶ Ad puſtellas que vocant volatice. CA. XXX

PRociſcus ad puſtellas volaticas. ℞. yuſyderon. ʒ. iij. allij purgati vnam ꝛ ſemis. ſulphuris viui vnam ꝛ ſemis. cymi denarios. xij. aceti acri quātum ſufficit. teres ſimul omnia ad ſolem ꝛ ꝑmiſcebis.

yu.i. rubigo ferri

¶ Ad varos. CAP. XXXI.

FOlia porri ſectiui trita ꝛ impoſita tollūt varos. ¶ Itēqꝫ farina erui ex aqua impoſita ſanantur ꝛ toto corpore emendantur. ¶ Oleum amigdalum ex melle illinit. ¶ Adeps gallinaceus cum creta tritus cū cepa imponit. ¶ Itemqꝫ varos tollit farina hauene ex aceto cocta ꝛ impoſita. ¶ Lacerte quoqꝫ ſanguine ieiunus illiniatur.

i.orobi.

¶ Ad verrucas clauos ꝛ callos. CA. XXXII.

AGrimonia cum aceto impoſita verrucas tollit. ¶ Fimus auium cum ſanguine murino recenti illinitur. ¶ Itemqꝫ herinacij fel ꝛ ſanguis lacerte: fimo vero gallinaceo cum oleo ꝛ nitro efficaciter tollūtur. ¶ Ocimo quoqꝫ cum attramento ſutorio. Immaturorum etiam ficorum lacte cum axungia mixto. ¶ Similiterqꝫ capitum menarū cinere cū oleo trito. ¶ Itēqꝫ fimi vituli cinere triti ex aceto. ¶ Aſinine nihilominus vrine luto tollūtur. item ſanguine lacertarū que tyzelicole dicuntur: ſi perungunt ipſo. ¶ Item ad verrucas ꝛ clauos. Nitrum tritū cum exiguo mellis illinitur donec cadāt. ¶ Clauū autem qui primum ſurgit de ſapone circumlinies ꝛ in circuitu ꝛ in medio.

¶ Ad pruritum corporis. CAP. XXXIII.

Lauri viridis ſolia cū ſale ex vino veteri ɔteres: ꝛ corpꝰ pfricabis ꝛ nō terges. ℭ Lauri ꝗꝙ tymolas cū oleo ɔteres ꝛ ex eo corpꝰ perunges. ℭ Apiū ɔteres cū oleo roſato ꝛ īde corpꝰ illinies. ℭ Urinā calidā ꝛ nitrū coctū ac tritū ɔmiſcebis ꝛ exīde corpꝰ lauabis. ℭ Jtē nuces rācidas ꝛ ſulphur eq̄lia teres ꝛ de liq̄mine optimo tēpabis ac fricabis: debiſ pfundes ex aqua tēperata corpus ꝛ poſtea de vino veteri ꝛ pane fricabis. ſulphur viuū cū liquaminis flore teres ꝛ ex hoc in balneo punges ita vt non ſcalpas. Cūꝗ diu moratus fueris in calore de mica panis in vino infuſa corpus pfricabis ꝛ ſic deſcēdēs in ſoliū. Herba cuculi cōtrita locū q̄ pruriſ ſanabis. ℭ Feniculi itē viride cōcides minutatī ꝛ nitrū viride cōteres ꝛ ſulphur ex aqua coques ꝛ inde corpus fricabis. ℭ Jtē ad pruriginē. ℞. nitrum lib. j. ſulphuris viui ℥. iij. axungie ſine ſale. iij. nuces rancidas nūcro. xxx. liquaminis optimi quod ſufficiat.

ℭ Ad impetiginem. CAP. XXXIIII.

Ucleū pinee viridis teres diligēter ꝛ mūdiſſime mittes vinū vetus ꝛ terēdo qua ſi cerotū molliſſimū facies ꝛ locū illinies. ℭ Silices quoꝗ tritā cū aceto īpones. ℭ Fauillā itē de foco cū ſaliua induces. ℭ Jtē ſaliua ieiuni pfricanſ. ℭ Similiterꝗ vua canina ora ganti in aceto infuſū ꝛ illinitū mire curat. ℭ Gūmi in aceto infuſū ad vtrūꝗ facit. ℭ Myrra trita imponiſ. ℭ Herba cuculus inter manus cōfricaſ ꝛ illinitur. ℭ Succus celidonie illiniſ ruptis ſolijs expreſſus exptū ē. ℭ Jtēꝗ thuris maſculi nitri ac ſpume argēti paria pōdera cū aceto cōteruntur ad ſpiſſitudinē mellis ꝛ illiniuntur.

ℭ Ad maculas ō corpe eximēdas. CA. XXXV.

Ente ſicce. ℥. j. ꝛ ſulphuris viui ſemiūc. in puluerē molliſſimū rediges ꝛ in balneo cū ſudare ceperis ſup cutē aſpges ꝛ ex eo puluere pfricabis. ℭ Ad eos vero q̄ durioris ſunt cutis. Radicis cameleontis. ℥. iij. nitri floris. ij. ſulphuris viui. j. ex aceto bn̄ cōtere ꝛ illini in ſole ſed nō diu pmaneat: ꝛ ne exulceris inde laua. ℭ Jtē ad varietates colli vel thoracis q̄ ex colera vel flegmate veniūt. Ellebor albū ſulphur nitrū rubeū ꝛ alcyonē eq̄lia in puluerē redacta colliges ꝛ in balneo cū ſudare ceperis loca maculoſa aſpges. ℭ Ad maculas vero albas vel nigras que exeūt in pectore vel in collo ſiue in brachijs aut vbicunꝗ de flegmate aut de felle aut vndecūꝗ de flegmate. Tinaperi. ℥. iiij. ſolior ſici. ij. aphronitri. iiij. alcyonei. iiij. cymole. xij. tere ꝛ in balneo vtere. ℭ Jtē ad maculas albas vel nigras. Alcyonei. ℥. j. ſtrutij. j. ellebori nigri. ij. tinaperi. iij. nitri. iij. pumicis. iij. ſeſe. iij. ſinapis. vj. centron. vj. ceroſe. iij. teres ꝛ vteris in balneo. ℭ Jtē ad leprā. Galle omphacite. ℥. iiij. chalcāti acacie miſei rubij aut marrubij ſucco eq̄li pōdere vteris. ℭ Capparis itē cortices cū aceto coq̄s ꝛ vteris q̄diu aūt tuleris medicamētū vteris oxyrodino. ℭ Jtē lapacij radicē decoctā cū ſapa ꝛ tritā illinies. Ellebor itē albū tundes cribrabis ꝛ teres cū aceto acri ꝛ vteris q̄n autē deſudaueris ō ſpōgia terges. ℭ Similiꝗ ſandaraca alumie rotundo cū aceto vteris. ℭ Jtē ad leprā antiquā. ℞. pulueris yreos ɔgiū vnū. cardomomi dimidiū. nitri. ℥. iiij. chalcāti. viij. aſpodeli radices nūcro. iiij. Jſta oīa trita ꝛ pmixta repones. q̄n aūt neceſſariū eſt ad vſū coq̄s cū aceto acri ad ſpiſſitudinē ꝛ vteris ita vt prius corpus nitro diluas. ℭ Lapatij itē agreſtis radicis. ℥. xij. gūmi. vj. coques ex aceti cotila vna ad quartas poſtea admiſcebis ſulphuris viui. ℥. iij. myrre. ij. galle. ij. agitabiſꝗ ꝛ leuabis de foco citius ꝛ loto prius corpe de nitro ſic vteris. ℭ Jtē nitrū. Cameleontis nigre radices cardamomū chalcātū alumē ſcyſtū yreū: oīa equo pōdere teres cū aceto ꝛ vteris vt ſupra. ℭ Jtē ad leprā. ℞. opij. ℥. .j. camitric. ij. tinaperi. ij. que teres cū aceto ꝛ ſic de pēna locū punges. ℭ Jtē emplaſtrū ad leprā ſiue ſcabiē. ℞. ituic ſolia vſtulata ad. ℥. j. yu ſcyſtou. j. cere ꝛ olei roſati qd̄ ſufficit: qd̄ īductū linteo īpones ꝛ ſolues poſt triduū poſtꝗ tuleris ēplaſtrū impones ſalē cū aceto coctū ꝛ tritū bibe ꝛ vteris biduo hoc curat ꝛ ſplenē ſubſtētat. ℭ Jtē ad leprā valde bonū facit. aūt ꝛ ad antiqua vulnera. ℞. yu. ℥. j. chalcanti. j. cere. j. adipis porcini. ij. ſicca teres ꝛ cōmiſcebis. ℭ Jtē emplaſtrū Claudiani. ℞. lanine. ℥. iij. ſandarace. ij. aluminis ſcyſti. ij. amoniaci. ij. ſulphuris. viui. ij. viſci. ℥. j. ꝛ ſemis therebynthine quātū ſufficit ad colligēdū. Cōficies aūt ſtudioſe ꝛ facies vt malagma ꝛ impones ꝛ locū inductū in alutā ꝛ ſolues poſt dies. vij. vel octo impoſitū ꝛ hoc vulnus non facit. ℭ Jtem aliud. ℞. pond. ſulphuris bellebori albi. ℥. ij. adarci. j. nitri. iiij. alcyonei. j. tinaperi. j. ſoliorū ſici ſiccorum. j. ſecle. j. roſe ſicce. ij. ce ſarei. quattuor.

ſciſtū alſ ſciſum.

alſ ſciſi.

ℭ Ad colorē cicatricibꝰ redēdū. CA. XXXVI.

Adeps leoninus cū roſaceo imponitur. ℭ Jtēꝗ arietis pulmo recēs ꝙ frequētiſſime. ℭ Seuū itē eiuſdē ex nitro efficax eſt. ℭ Uetēdū quoꝗ eſt anguiū ſenectute ex vino decocta. ℭ Jtidēꝗ ſelle ſcorpionis marini. ℭ Fimo ēt colūbino ex melle cruceꝗ ſemine cū melle bubulo. ℭ Lupini quoꝗ ex aceto cocti imponunſ. ℭ Rurſuſꝗ ſeuū aſini vl̄ vituli adiecta myrra oleo ꝛ croco extenuat: ꝛ in hoc vſus ſernatur in pixide erea ꝛ calefactum imponitur.

ℭ Ad liuores recētes ꝛ tūores. CA. XXXVII.

Recenti liuori cortex rafani ex melle tritus imponitur. ℭ Jtemꝗ allium tritum cum melle equali. ℭ Apiū quoꝗ tritum viride cum albo oui imponitur. ℭ Sinape itē tritū cū melle ꝛ adipe aſerio. ℭ Jtē liuori ꝛ tumori. Agriſolij radix decoquiſ ꝛ trita imponiſ. ℭ Aqua maria vtiliter tumor ſoueſ. ℭ Tumorē vero recētem aqua ſalſa calida ſepius cū ſpōgia poſita

i. ſulphuris.

gia poſita tollit. ¶ Fimus quoqȝ ſuillus ſub teſta
caleſactus ⁊ tritus cum oleo mire aduerſus tumo-
res facit. ¶ Item ꝑcuſſa in facie aut deſquamata
pane ex melle ſanant. ¶ Itēqȝ ſi ſit ex ꝑcuſſo: fimꝰ
apꝛinus decoctus ex aceto imponit. Fel quoqȝ oui
um cū lacte mulieris. ¶ Cācri itē fluuiales triti cū
lacte aſinino. ¶ Itē ſinapis alexādrini triti heminā
adidis anſerini. ℥. iiij. melliſſe libram in moꝛtario cō
miſcebis ⁊ pāno induces ⁊ parti que ex cōtuſione
in doloꝛe eſt īpones mirifice ſanat. ¶ Tumoꝛi item
⁊ liuoꝛi. Pulmones pecudum in tenuiſſima fruſta
ꝯciduntur: deinde ꝯiecta in feruētē aquā calida ſub
inde tumoꝛibꝰ imponunt. ¶ Plātagine vero cruda
⁊ ꝯtrita ſi tumoꝛ ſiue duritia cataplaſmet: efficacit
ſedat: quod remedium ⁊ alia huiuſcemodi curat ⁊
cautromata. ¶ Sal ēt ſaccum lineū conijcit: dein-
de intinctū in aqua feruēti ⁊ ita caleſactū crebꝛo im-
ponit. ¶ Fimi apꝛini farina īſperſa potioni euerſis
vtiliſſima eſt. Sed aliqui putāt melius eſſe eiuſdē
fimi fracti a quadrigis ⁊ rotis ꝓſſi: primā huic pu-
tant fimo ſuillo vim ineſſe. ¶ Luxatis vero recēs fi-
mus vel apꝛinus vel ſuillus vel vitulinꝰ imponitur.
¶ Uerris ſpuma recēs cū aceto illinit. ¶ Fimuſ-
qȝ capꝛinus cum melle. ¶ Caro aūt bubula ruptis
conuulſiſqȝ illinit. ¶ Hoc loco cōpoſitionē empl.
poneritis quo Sagares vti ſolebat. Pancratiaſtes
de nobiliſſimis aduerſus omnia que in hmōi cer-
tamine ſolēt inferri: qd̄ ꝑterea furūculis ſtrumis vul
neribꝰ collectionibuſqȝ podagris quoqȝ medet. In
caccabū nouū fictile conijcit. ſpume argēti tūſe ⁊ cri
brate lib. j. olei veteris. j. ⁊ ſemis. Hec coquūt ⁊ ſub
inde rudicula ꝑmiſcent. Modus enī eſt vt fiat craſ
ſitudo glutinis fabꝛilis tūc adijcit picis ſicce pōdo
⁊ quadrās ſeui taurini diligēter triti pōdo ⁊ vncia
interpoſita hoꝛe dimidia ꝑte cū deſierit: rudicula in
aquā frigidā miſſa ⁊ amota digitis: ingnata tollit: ⁊
cū opus fuerit lintheo ſpiſſo imponit: ita vt oleo nō
tangat. ¶ Itē ſi ſanguis ſuffuderit: farina frumēti
ex aqua tēperata imponit: que tantā hȝ potētiam vt
ſanguinem ꝑducat vſqȝ ad faſcias. Nero initio ſui
imperij quotiēs nocturnis graſſaturis in faciē ver-
beratus erat: tapſiam cū thure ⁊ ceroſa illiniebat. ⁊
poſtero die ſine vllis argumētis rite populo roma-
no vultū ſuū ſpectādum pꝛebebat.

¶ Ad oſſium fracturam. CAP. XXXVIII

CAninum cerebꝛū lintheolo illinitū impo
nitur: ſuppoſitis lanis que ſubinde oleo
ſuffundūt: q̄rtodecio die ſolidat. ¶ Ci-
nis quoqȝ ſilueſtriū muriū īponit cū mel
le. ¶ Cinis vero terrenoꝝ vmiū cū melle ēt minuta
oſſa extrahit. ¶ Lardus itē elixus circūligatꝰ mira
celeritate ſolidat. ¶ Sed articuloꝝ fractorū cinis ē
femoꝛibꝰ pecudū cū cera coctꝰ īponitur. ¶ Capri-
nus vero fimus ex veteri vino aperit extrahit ſanat.

¶ Ad extrahenda ea que coꝛpori infixa ſunt.
CAP. XXXIX.

MUs viuꝰ diſcerptꝰ īponit. Lacerte quo
qȝ caput ꝯciſuȝ ⁊ cū ſale tūſum. ¶ La-
certa ēt viua diſcerpta. ¶ Coclee item
exēpte ē teſtis ſuis ⁊ ꝯtrite cum leporis
coagulo. ¶ Itēqȝ teſtaꝝ ſepie cinis. ¶ Alliū vero eli
tū cū pice harūdinis extrahit. ¶ Itēqȝ naſturtium
cū pice īpoſitū. Farina quoqȝ lini ſemis cū radice ſil
ueſtris vua trita. ¶ Urtice aūt radix trita ⁊ īpoſita
filicē extrahit. ¶ Filicis itē radix eodē mō harūdi-
nē extrahit. ¶ Radix ēt agrifolij coquit ⁊ terit ⁊ ſic
īponit. ¶ Blacte ſine pedibꝰ ⁊ ſine capite ⁊ pēnis
trite illiniunt. ¶ Itē cācri fluuiatiles triti teſtaꝝ ni
hilominꝰ purpuraꝝ cinis ex aceto. ¶ Fimꝰ capre ex
vino. ¶ Coagulū vero quodcūqȝ eſt ſed maxie lepo-
ris cū pari pondere thuris aut viſci.

¶ Trac. III. De venenatoꝝ animaliū moꝛſibus.
¶ Ad moꝛſum canis rabioſi. CAP. I.

SAlſamētū īponit. Succi rute pōdꝰ den.
xv. ex vino bibit. ¶ Plage quoqȝ impo
nunt rute folia cū ſale ⁊ melle vl' ex pice ⁊
aceto. ¶ Folia nigre ficꝰ trita ex aceto me
dent. ¶ Roſe ſilueſtris radix potata efficaciſſime
abijcit aque pauoꝛē. ¶ Itēqȝ plātago potata ⁊ īpo-
ſita facit ⁊ aduerſus canis rabioſi moꝛſum: ⁊ aduer
ſus omniū beſtiaꝝ. ¶ Lana itē ſucida īdita moꝛſuȝ
ſanat poſt diē ſeptimū ſoluta. ¶ Cinis capitis cani
ni illinitꝰ abijcit aque pauoꝛē aut caput canis deuo-
ratū. ¶ Uermis quoqȝ ē cadauere canis alligatus
pauoꝛē tollit. ¶ Eſt limꝰ ſub līgua canis rabioſi qui
datꝰ ī potionē hydꝛophobiā ꝓhibet. Oīa aūt ꝓce-
dit: vt iecur eiuſdē cāis q̄ momoꝛderit: deuoꝛet ſi fie
ri pōt: crudū: ſi minꝰ quoquomō coctū. ¶ Itē criſta
gallinacei ꝯtrita īponit plage. ¶ Anſerinus quoqȝ
adeps cū melle. ¶ Saluāt ēt a q̄buſdā canes q̄ ra-
bioſi fuerūt: vt ī remediuȝ carnes coꝝ edāt. ¶ La-
ctēs itē catulꝰ eiuſdē ſexꝰ q̄ momoꝛderit ī aq̄ necat:
eiuſqȝ iecur crudū deuoꝛat. ¶ Itēqȝ fimꝰ gallinacij
rurſus ex aceto moꝛſui īpōit. ¶ Glebule ex hyrū-
dis nido ſolute ex aceto illiniunt. ¶ Catulꝰ lactēs
ꝓuſqȝ videat: apiat. eiuſqȝ coagulū bibit: ita vt is q̄
bibit ī defluēti aq̄ ſtet vſqȝ ad ūbilicū. Paueſcētibꝰ
vero aquā totā faciē pungūt adipe vituli marini. Rur
ſuſqȝ aquā expaueſcētibꝰ vſta plaga ferro ꝯtinuo ſāat

¶ Ad moꝛſū canis ñ rabioſi. CAP. II

NItrū ⁊ axūgia ⁊ reſina eqs ponderibꝰ ex
aceto īponūt. ¶ Allecqȝ cruda ī lintheo
lis ꝯcerptis. ¶ Alliū quoqȝ cū melle tritū. ¶ Mē
ta ēt cū melle ꝯtrita. ¶ Marrubiū tūſū cū axūgia ꝯ
teri. Urtica trita addito ſale. ¶ Cinis vitiuȝ cū oleo
acetū calidū cū ſpōgia. Rāoꝝ fici cauliculi teneri tri
ti. nuclei amygdalini cū melle triti. ¶ Nucū inglā-
diū carnes cū cepa ⁊ ſale ac melle trite eadēqȝ car-
nes nucū ab ieiuno hoīe ꝯmāducatas īponi iubēt.
¶ Spōgie quoqȝ minute ꝯcidūt ⁊ īponunt īfuſe
vel ex aceto aut ex aqua ſeu ex melle. ¶ Fex etiaȝ

aceti cum melanthio plage imponitur.

¶ Pſilotrum. CAP. III.

SUnt qui vel ſuis pilis vel ſeruoꝝ ſuoꝝ in balneo offendant ſine vlla qdem ratione ſed illoꝝ quoqꝫ ſuaſioni ſuccurrēdū eſt ⁊ monſtrandū quēadmoduꝫ effici poſſit vt euulſi pili nō renaſcant. Nō omni aūt philotro ſic vtēdū eſt: vt prius ꝙ adijciat reſina pili auferantur. Sanguiſuge viue tunſe ī fictili vaſe ex aceto illiniū tur p horas .iij. deīde in balneo abluunt. ¶ Lac ca nis primi partus illinit. ¶ Amerine nigre ſemē cū ſpume argēti pari pōdere illinit in balneo. ¶ Sā guis quoqꝫ veſptilionis. ¶ Uipera exēptis oſſib⁹ in tribus heminis olei diſcoquit ⁊ terit: hoc pun cti pſilotrant. fel herinacij illinit. Cū aūt aduerſus oēs morboꝝ incurſus fuerimus diligētiſſimi: nō iō tū habebimus ſpē ſalutis cū ex īprouiſo ſerpētes ſe uiāt mureſqꝫ aranei ⁊ phalāgei ⁊ his oībus nocētio res ſunt venefici hoīs morſus. Aduerſus hec itaqꝫ cōuertēdus eſt animus inſtruēdis remedijs vt ap pareat benignitatē nature ēt ea mortifera eſſe no luiſſe. Igitur titimali ſuccus oleo illinitur in ſole fre quēter ⁊ hyene ſanguis illinitur.

¶ Ad antidotum cōtra venena. CAP.. IIII.

ANtidotum mythridaticū laudāt medici eiuſqꝫ diuerſas afferūt cōpoſitiones ⁊ ad cōmēdanda pigmēta ꝑtioſa ꝑpter raritatē ingētes pecunias piſcūt. Appētūt nāqꝫ ſingulas lib. vicenis ſextertijs ⁊ īfeliciū crudelitatē vt illis ꝑſuadeāt temere que noceāt. Nāqꝫ alia ſto machū ledūt: alia caput aggrauāt: alia pallorē afferūt ⁊ corpis maciē ⁊ ita frequēter accidit vt hi q illoꝝ antidotis vſi ſunt miſerius morerent quaſi bibiſſēt venenū. Pōponius āt magnus. Mythridate deui cto in ſcrinio eius inuenit ipſius manu ſcriptā cōpo ſitionē qua ipſe preſumpta aduerſus oīa veneficia in totū diē tutū ſe incolumēqꝫ preſtabat: in qua nu ces iuglādes .ij. ficus ſicce .ij. rute folia .xx. ſalis grānū .j. in vinū ꝯtundunt ⁊ deuorant a ieiuno. ¶ Ele ctrū eſt auꝝ in quo quīta pars argēti inuenit ex quo ſi qs vaſe potatorio vtat inſidias veneni vitabit di ſcurrūt enī in eo arcus celeſtibus ſimiles cū ſtridore igneo: eoqꝫ modo duplici ratione deprehēdit ſcel⁹. Eſt electrū in auro addita argēti quīta pte: ſed hoc tantū preſtat quātū illud naturale ergo mōſtrauim⁹ quo antidoto venenū nō admittat ex quo vaſculo arguat: nūc ⁊ remedia ſuggeremus. ¶ Cētaurion potū oīa mala medicamēta exigit p aluū. ¶ Ariſto locie radix pondere denarij ex hemina vini bibitur. ¶ Sanguis vero caninus haurit aduerſus toxica. ¶ Coagulū anguiū in potione. Uētriculus citonie cū lacte ouiū in cibo dat. ¶ Muſtela vulgaris ine terata drachmis binis potat. ¶ Sāguis anetaꝝ pō ticaꝝ ſeruat ſpiſſus ⁊ diluit ex vino. ¶ Aſini quoqꝫ ſanguis pot⁹ venena reſtringit. ¶ Hedi ſanguis vtiliter bibitur.

¶ Contra leporē marinū ⁊ paſtinacā. CAP. V.

ASttruit quidē ⁊ de lepore marino qd cū ſit genus piſcis mortē inferat in cibo impactā nō ſubitā. ſed que trahat quātū ple riqꝫ exiſtimāt totidē dieb⁹ quot is vixit: atqꝫ qui has inſidias inciderit ipſe ſuo corpe oſten dit veneficium. Habet itaqꝫ odorem piſcis: hocqꝫ piculo liberabit. ¶ Cācris marinis coctis ⁊ in cibo ſumptis. ¶ Oſtica fricta ⁊ ī cibo ſumpta. ¶ Mal ua quoqꝫ cū ſua radice coquit ⁊ ſuccus eius potui dat. ¶ Sanguis anſerinus eque cum olei potione ad omnium marinoꝝ ictus coagulum leporis ⁊ hedi vel agni bibitur ex vino cyathis tribus.

¶ Contra murem ⁊ araneam. CAP. VI.

MUs araneus exiguus eſt vltra modum: lōgo roſtello oculoꝝ acie obtuſa: ⁊ ideo quātū exiſtimo iners ⁊ hui⁹ natura vt nō poſſit trāſire orbitā. morbū vō venenatū hab;: cui ſi occurrit coagulū āguiū bibit. ¶ Un gule arietine cinis cū melle imponit. ¶ Ipſe mus araneus diuulſus imponit. ¶ Terra quā in orbi ta rota depreſſit plage imponitur. ¶ Talpa diſcer pta imponitur.

¶ Contra phalangium. CAP. VII.

PHalāgius ꝑcipue in leguminibus ⁊ in hortis obſeruat. Sed ⁊ araneus ⁊ alia genera beſtiolarū mortifera: quoꝝ mor ſus nō ſentiunt ſed pruritu intelligat: aduerſus que oīa vinū merū bibit. acetū calidū in ſpōgia ꝙampliſſima īponit: ita vt .iij. ſexta. habeat aceti. ſextātē ſulphuris. ¶ Radicis quoqꝫ hedere ſuccus bibit. ¶ Bibit ſuccus ēt moroꝝ de rubo. Gallinacei cerebrum cum piperis exiguo imponun tur. Adduntur in puſce potione fimi pecudum cine res ex aceto.

¶ Cōtra ſerpētes ⁊ hoīs morſuꝫ. CAP. VIII.

SErpentes ꝑcipitem morſuꝫ inferūt: quos ſanare in ꝓmptu eſt cū ēt ipſos fugare ſit faciliſſimū. Uulturinaꝝ ſcilicet pēna ſuffi cij ebuli fumo nidore vſti cornus ceruini. Uipere vero q iecur coctū hauſerit negat vnꝙ a ſerpētibus feriri. Erutis ex aceto tritis ꝑūctos non mordēt. Habēteꝫ aūt ſecū cor vulturis nec ſerpen tes nec fere appetūt. Nūc remedia morſib⁹ ſubijcie mus. Statiuus raſanus ex aq̄ cogt ⁊ tritus plage ī ponit. Alliū toſtū cū teſtis ſuis ⁊ tritū ex oleo adij cit. Radix ferule ex vino medet īpoſita. Farina mi lij cū pice liqda optie facit. Eruū tritū ex aceto ⁊ ad ſerpentiū morſus ⁊ oīuꝫ feraꝝ ⁊ hoīs mirifice facit. ¶ Uinū merū in ſpōgia īponit. ¶ Mori folia tri ta recētia: ſi arida ſint ꝺcocta ꝗ trita īponūt. ¶ Iſo pi ſemē bibit ei⁹ q pcuſſus eſt. ¶ Centaurie radix pond. deñ. in trib⁹ cyathis vini bibit. ¶ Bettoni ca herba trita morſui imponitur. ¶ Agarici obuli quattuor in duobus cyathis aceti mulſi propinat. ¶ Ariſtologie radix pond deñ. ī vini hemina ſepi⁹ bibit

bibitur: et ipſa ex aceto cōtrita imponitur plage. ¶ Si mus pecudis recēs vino decoctus iponit. ¶ Mus diſcertus adijcit. ¶ Vipere vero morſui vipere cu iuſlibet tritū et appoſitū caput efficaciſſime prodeſt. ¶ Carnibus gallinaceoꝝ diſcerptoꝝ ita vt tepeāt extrahit venenū. ¶ Columbarū cerebrū et gallinacei plage iponit. ¶ Sal ēt cū origāo et iſopo ex mel le. ¶ Fraxini teneroꝝ folioꝝ ſuccus bibit: et ipſa ſu per plagā adijciunt. ¶ Nō omittēda eſt et tyriaca qua Antiochus Rex aduerſus oēs ſerpētes vteba tur: preter aſpidē: que adeo ꝓbata eſt experimētis vt apud Inſulā Coū in tēplo Aeſculapis inciſa ſit in lapide: quā ſic cōponi oportet. Opoponacis mellis ſerpilli ſingulorum drachme trifolij ſeminis pōdus de narij vni⁹ aneti et feniculi ſeminis et appuli atq; apij ſingulaꝝ. ponō. deñ. ſemis: erui farie ponō. deñ. xij. hec ſingula trita et cribrata deīde mixta ex vino terū tur et digerunt in paſtillos pōderis victoriati deīn de in vaſe vitreo ponunt. deide cū vtēdi neceſſitas venerit ſinguli paſtilli dautur ex vini mixti cyathis tribus. ¶ Hominis aūt morſui carnes bubule: ſed efficacius vituli imponūtur. neq; ante diē quintum ſoluūtur. ſordes etiam ex humanis auribus illiniū tur plage.

Antiochi tiriaca.

¶ Contra aſpidem. CAP. IX.

Ad morſum aſpidis vnum refugium ha bebāt priores vt pcuſſus vrinam ſuam biberet: inter paucos annos interuētum eſt caſu et alterū remediū. Nam is qui vtrē plenum aceti ferebat pcuſſus ab aſpide dolorē non ſenſit: donec fatigatus requieſcēdi gratia vtrē depoſuit. de quo facto pnicie ſentire cepit: rurſuſq; īpoſito deſijt vtre. Intellectūq; eſt q; ſi acetū bibiſ ſet poſſet ſanari: et ex eo experimēto palā factum eſt hanc potionē eſſe efficaciſſimā. Si vo morſuꝫ aſpi dis ſecutus eſt ſanguis nulla de eo qui pcuſſus fue rit ſpes ſalutis eſt.

¶ Medicine Pliniane liber Quartus De ſimpli cibus.

¶ De raſano. CAP. I.

Raſano calidā eſſe virtu tē omniū medico rū opione cōpertū eſt. Sed et no bis intelligere lꝫ de vſu ipſi⁹. Cur enī mixtus cū cibis ceteris ſolus de ſtō ructus eijciat: niſi pri⁹ con coquit. ¶ Alopitij raptos iniuria capillos cū mel le tritus reſtituit. ¶ Eiuſdē ſuccus ēt grauitatē au riū inſtillatus emēdat. ¶ Cōtra venena remedium vnicū eſt ſi a ieiuno ſumat. ¶ Cōtra ptyriaſim ſuc cus ei⁹ adhibet: q pōt ſolus tenuitate ſubtili adimi corporis liniamēta cor penetrare. Egiptij enī reges q bus erat ſtudiū ſcrutari corpa mortuoꝝ et cauſas va litudinū occulta fide recognoſcere in corde ipſo ua ſcī eiuſmodi vitiū ꝑdidere. ¶ Semine item raſani cū melle trito et ſumpto ſuſpiriū mitigat et tuſſis ar cet. Solus cū ſale ſumptus vētris animalia extin guit: venerē ſtimulat et vrinam: puerperis copiaꝫ la ctis acquirit.

¶ De apio. CAP. II.

Apij quoq; calida vis tradita ē quā de iudicio lꝫ colligas. Nulla .n. alia res for tius vel vrine difficultates reſoluit: vel fe minaꝝ mēſtrua ſperat. Vñ mirari ne ceſſe ē q a qbuſdā iperitis adiūcta aque calide fe bricitātibus dat: cū res calida calorato malo addi ta magis ardorē accēdat. Niſi vl ſtrictura ſtōi vl ꝑ cluſa relaxāda ſunt vt priorē i loco cauſa ponat. vñ etiā ipſa febris exoritur abſq; his ſimilibus cauſis dari in ꝯtrariū cedunt. ¶ Aqua potata i qua vl ipſi vel coꝝ radices ſcocte ſunt efficaciter pugnat ꝯtra inſidias venenoꝝ tyriacis et antidotis: poſt amoma poſt cynnama iā nō vt vile miſcet. ¶ Eſt anodinos ex apij ſemine q ſtōm mūdatione capitis laborantē mire tuet: vt Hierax Cappadoro ſtimo ſuo retulit ca. ℞. apij ſeminis. ʒ. vj. aniſi ſer. iuſquiami. vj. co marū apij. vij. que oīa trita et cribrata et cū aqua ſub acta in breues pillulas deformant ex qbus vna vel due ſi febris fuerit aqua reſoluta dormitum cunti bus ꝓpinantur: quantum potio hec valeat vtinam nulla calamitas cogiſſet experimēto meo nouiſſe.

¶ De ruta. CAP. III.

Rutam valde hominibus ſalutarē teſtā tur tot antidota medicoꝝ que de eius nomine gloriantur e quibus vnum nō inutile ponam: reptum in egyptia Io uis Ciuitate Dioſpoli: atq; adhuc diapeganō di ctū qd ſtomachū excitat digeſtionē accōmodat: aluū mollit: biles extenuat: vitia pectoris: lateris: iecoris: ac renū mitigat. ℞. rute viridis. ʒ. vj. cymini. vj. pipe ris. vj. nitri. iij. Cyminum vo prius in aqua macera tur. deinde torret et vniuerſa tunſa et cribrata melli optimo mixta ſubigunt. ¶ Rutā venenis reſiſtere muſtelle docēt: que cum ſerpētibus dimicat e cibo eius armant. ¶ Docuit et rex ponticus Mitrida tes: qui cū fratris ſui timeret inſidias rute folia. xx cum duabus nucibus iuglādibus et totidē caricis admixto ſalis grano quotidie ieiunus accepit. Nec minorē nobis opē et cōtra vitia corporis pſtat. Ace to enim et oleo roſato mixto mirifice dolorē capitis auertit et īflationē colli. ¶ Itē matricis omniumq; interaneoꝝ ſtatim mitigat cum butyro et oleo deco cta et iniecta. ¶ Ad lubricos vo necādos vtile ē bi biſſe cui ruta incocta eſt. ¶ Ignes ſacros cū aceto et oleo roſaceo et feroſa tēperata illico extingui: da tur ſuccus eius et ante acceſſionē bibēdus contra fe bres cum frigore veniētes. ¶ Idem inſtillatus au riculis efficit vt ꝯtingat audire. Stultiſſime qdā ru te vitia dixere q vētrē inbibeat: genitale ſemē extin guat: infantes in vtero necet. Facit enim hec nō ipſa

ſed q virtutis eius obliti nec modū nec tēpus aſpiciunt: ⁊ ideo temperare prudētis eſt: vt d auxilio nō fiat venenum.

ℭ De coriandro. CAP. IIII.

NOn dubitāter coriandro refrigeratrix poteſtas datur: nō tamē ſimplex vt prudētiſſime Galieno videt: ſed cui quedā portio auſteritatis imixta ſit inde ꝙ quedā ex eo vitia curātur que nunq̄ omnino curaret ſi ſola virtute frigida vteretur. Cum melle ⁊ vua paſſa tritū ⁊ īpoſitū omnes tumores collectioneſq̄ cōpeſcit: ꝑcipue tamē iſto genere medicaminis doloribus teſtium ſubuenit ſucco mali granati ⁊ oleo ī potione ꝑmixtum animalia interaneis innata ꝑſequit. ℭ Semē ex aqua potatum ſolutionē vētris ſtringit. Scriptūq̄ a multis legit tria coriādra grana tertianas excludere ante acceſſionē ſi fuerint deuorata. Hiſdē quoq̄ repellēdus efficax eſt ipſum coriādrū ante ſolis ortuz ignorāti ceruicali viride ſubiectum. Mirū eſt quod Xenocrates tradit: ſi vnū ſeminis granū femina biberit vno die mēſtrua contineri duo, ſi duo ⁊ totidem iam diebus quot grana ſumpſerit,

ℭ De malua. CAP. V.

OLympias thebana abortiuas cum adipe anſeris genitali pti ſubiectas. Sexti⁹ niger ⁊ Diaſcorides ſtomacho inutiles arbitrant. Sed maluā molliēdi diſſoluendiq̄ naturā ſortitā eſſe greco vocabulo licz credas. Nam a potu malaſui ſeu malaches nomē accepit. ℭ Interaneis itēq̄ braſſice ꝓſunt in cibo ſumpte. ℭ Aſſeuerāt itē vulnera recētia folijs maluaruz ac ſalicis ſimul tritis ad ſanitatē vſq̄ ꝑduci. Meli⁹ enī emplaſtrū ijdē eā addidere. ℭ Malua cū axungia veteri pulcherrime quaſſaturas fouere. ℭ Radix ēt vnius caulis admota dētiū pellit dolorē. Eadēq̄ femori alligata ſtimulat venerē. Eadēq̄ nigra lana obuoluta ⁊ alligata māmarū vitia cōcupiſcit. Diaſcorides ⁊ Galien⁹ criminant ī maluis ꝙ corp⁹ minime alāt: ſz citato lapſu ꝑ meatū vētris erūpāt. Eſt ⁊ agreſtis malua fortioris effectus: quā Galien⁹ althea eſſe ꝯtēdit emplaſtꝛ mollib⁹ accōmodata: que tū ⁊ plagis recētib⁹ poſſit ſubuenire ⁊ vlcerū tabes exiccare: que cuz in ꝑſentia eſſe nō poteſt in ei⁹ vſuz ſatiua ſuccedit.

ℭ De cucurbita. CAP. VI.

VEteres medici d cucurbita ita ſēſere: vt eā aquā dicerēt coagulatam. Diaſcorides hūide putatv̄ tutis ⁊ frigide idq̄ ex eo ꝓbat: ꝙ ipſa ī cibo ſūpta ſtō͞m relaxat: bibēdi deſideria n̄ excitat: cetera ēt in cucurbita talia vt apte frigide ꝑtātis exēpla demōſtret. crude ⁊ trite leniunt ꝑēm tumorē. in cibo ſumpte molliūt vētrem. Succus eaꝝ vt Galien⁹ ait ad cōpeſcēdū velociter auricule dolorē tepefactus infundit. ℭ Idē ſuccus ⁊ dolorem dētiū mitigat ſi diutius in ore teneat: ſz ⁊ roſaceo mixtus ⁊ vnctioni corporis admotus febriū reſtrīgit ardores. Eius aride cortices efficaciter poſſunt combuſta ſanare: eteni in cibo redacte eundem quoq̄ cinerem didicimus ab expertis vulnera ī vetro iam in putredinem verſa purgare ⁊ ad cicatricem vſq̄ perducere. Diaſcorides ramenta corticis viridis ī cucurbita laudat: earūq̄ effectus ſic tradit. Ptyriaſim inquiens infantium cuti impoſita depellunt cum polenta podagre eſtuanti ⁊ ignibus ſacris cum panne ſubueniunt Semini vero ſicco illa vis traditur vt in puluerem tunſum ⁊ inſperſum īpleat vulnera que cauata ſunt aſt: quidaz illud in vino bibendum dedere vt ſolutiones alui fluentis inhiberent. ℭ Viticule etiam cucurbite iam ſeneſcētes cū paſſo ⁊ aceto diſſintericis date miro mō ſaucia inteſtina componunt.

ℭ De atriplice. CAP. VII.

ATriplex humide atq̄ frigide ſubſtantie olus eſt: amplius tamen ab humoribus poſſidet ⁊ eſt illi ſicut malue facilis ſucc⁹ ad lapſum inde cibo ſumptus indubitāter vētrē reſoluit. ℭ Crud⁹ ſiue coct⁹ impoſit⁹ duritias omnes ac furunculos ſanat. ℭ Pernióibus q adhuc eſtuant anteq̄ in vulnus erumpant vtiliter imponit. ℭ Scabros vngues ſine iniuria detrahit. ignes ſacros ſedat. podagre feruorē cū nitro ⁊ aceto cū melle reſtringit. Galienus ad auругines expellēdas vino tritum ⁊ in potione datum efficacius putat ſemen eius.

ℭ De lapatio. CAP. VIII.

CAlide auſtereq̄ virtutis eſt lapatiuz: ⁊ iō in cibo ſumptū venerē reꝑmit. ſtomachū cōfirmat. ructus excitat. ꝯfundit vrinam. ac cū fimo gallinaceo paniculas rumpit. ℭ Semē ex aqua vel vino potatū diſſintericis ſubuenit. ſcorpionū venenis vehemēter reſiſtit. nec feriri poſſe credit qui ante preſumpſerit eiuſmodi potionē. ℭ Radices ex aceto cocte ⁊ poſite duritiam lienis cōſtringunt In vino cocte ⁊ impoſite ſtrumas ⁊ parocidas ſanāt. Gargarizate dolorē dētiū ⁊ vue tumorē mitigāt. potate auruginē expugnāt. Quidā ēt putāt ipaz radicē ſi collo ſuſpēdat ſcrofas fugat.

ℭ De blito. CAP. IX.

QUibuſdā bliti nāinerſ ⁊ ſine acrimonia viſa ē vētrē vſq̄ ad colerā plerūq̄ conturbat. Hippocrate ꝑcipiente ad ſiſtenda oſa mēſtrua feminarū in cibo dādū. ℭ Claui quoq̄ pedū īpoſito eo elimari ⁊ cōprimi credunt. ℭ Succus ex vino dat vtiliter aduerſus ſcorpionū venena. Quidam vero putant ipſum tritum ⁊ impoſitum plagis mederi.

ℭ De beta. CAP. X.

IEcore laborantibus ac ſpleneticis beta cuz ſinapi vtiliſſ.me eſui dat. Ignes ſacros ⁊ que aduſta ſunt cum alumine illinita reſtringit vlceribus in capite manantibus.

manãtibus. ¶ Itẽq; alopitijs cruda trita optime illinitur. ¶ Aqua in qua decocta eſt ſurſures capitis eliminat. ¶ Pernionibus in ſomẽto adhibita ꝓdeſt. ¶ Iniecta cũ melle onera veteris exponit. Eſt aũt illis natura frigida nõ tñ noxij frigoris: ceterum nec eſſe potuiſſent verũ mediũ tẽperamentum ſortire rigorem preſtant eſtatis ardorez releuãt faſtidio languidos ad cibũ ꝓuocant: ſanguinẽ acquirũt lacte plurimo nutriẽtes ſeminas implẽt: aluum reſtringunt: copioſius ingeſte reſoluũt. Optime illas ſtomaticis dari nõ lotas affirmãt trita cũ ſale cõbuſta ſanãt. Si ante puſtellas illinient̃: ignez quoq; eadẽ rõne cõpeſcunt cocte in patina aliorũq; bolerum more ꝯdita colera laborãtibus vtiliſſime offerũtur. Quidam vero eas ad eadẽ cãm cum lacte coterũt.

¶ De intubo. CAP. XI.

Natiuus intubus ſtiptice ⁊ medici aiunt auſtere nature eſt ideo ⁊ ſtomacho accõmodatus eſt ⁊ ventrẽ reſtringit coctus ⁊ maxime cuz aceto datus ⁊ thoracis ardores ⁊ oculoꝝ epiphoras ⁊ podagras cũ polenta optime leniũt. ¶ Cardiacis ſupra ſiniſtrã papillã ex aceto impoſitos certiſſimũ eſt. Radix trita ſcorpionũ plagis medet̃. ¶ Ignes ſacros adbibita cũ polenta fugat. ¶ Succus cũ aceto ⁊ roſaceo mixtus capitis dolores releuat. Iecoris ⁊ veſice vitia cũ vino hauſtus emendat. Sanguinez reijcientibus itẽq; geniture abundãtia laborãtibꝰ alterno die offertur potãdus oĩbus ꝑtibus que refrigeratione ſunt ſanande cum aceto ⁊ ceroſa efficaciter ſuccꝰ illinit̃.

¶ De naſturtio. CAP. XII.

Natura naſturtij cauſtica eſt ⁊ tñ vſuz venereũ videt̃ inhibere eadem ſortaſſe rõne q̃ ruta nimia vi caloris ſemẽ genitale. Fermẽtum mixtum ⁊ appoſitũ ſurunculos itemq; carbunculos prouocata ſuppuratione derumpit. ¶ Succus illinitus capillis fluẽtibus prodeſt idẽ inſuſus auribus dolores dẽtium mitigat. ¶ Seminis autem maior effectus adeo vt etiam partus necet cum vino hauſtũ animalia vẽtris extinguit venenis ſerpẽtium occurit ⁊ fugare eos creditur. Suſſumigatum lienem reprimit cum aceto datum vel cum ficu deuoratum. ¶ Sciaticis vtiliſſimum eſt cum aceto ⁊ polenta impoſitum. Lychenas cum melle illimitum purgat vlcera capitis: itemq; porriginem cum adipe anſerino tergit: aluum purgat ex aque cyathis quattuor vnius deñ. pond. propinatum ſorbitionibus mixtum pituitam pectoris ſoluit cũ lacte caprino coctũ dolores pectoris mitigat a ieiunis ex melle ſumptum tuſſientibus ſalutare ẽ.

¶ De eruca. CAP. XIII.

Calide quidẽ nõ tamen nimiuz auſtere igniteq; virtutis eſt eruca: inde venerez maxime ſtimulat in cibo ſumpta ⁊ digeſtiones adiuuat ⁊ vrinã mouet. ¶ Lactuce quoq; optime in cibo iungit̃ vt rigori par feruóre admixtus temperamentũ ſalubre cõponat. Ex vino potatu duritiam ſenſus cõtra verbera credit̃ preſtare. ¶ Infantibus tuſſientibus in cibo vtilis eſt maculas cuti tollit: ex facie cũ melle illinita lentigines extrahit. ¶ Radix in aqua decocta extrahit oſſa q̃ fracta ſunt. ¶ Semẽ ex vĩo potatũ ſcorpionũ venena: itẽq; aranei muris excludit nigras cicatrices cum felle bubulo ad candorẽ reducit. ¶ Condituras coquoꝝ tã ipſa q̃ ſemen adeo ſuauiſſimas reddit: vt inde a Grecis. Euzomus nominata ſit.

¶ De pepone. CAP. XIIII.

Pelonis vſus eſt qdem gratior veꝝ difficile cõcoqt̃ ꝓpter naturalẽ rigorẽ ⁊ ideo nõnulli cũ aceto ſumunt: puleiũ ei ⁊ cepas admiſcẽt quo nocitura vis frigoris temperet̃. Peponi cibo leuior nã detracta cute ac ſemine abiecto eſui datꝰ ſtomachi ꝯpeſcit ardores aluũ leniter molit coctꝰ ex aq̃ cũ oleo aceto melle iucũdiſſime ſumit̃. Caro eiꝰ ĩpoſita frõti glarãtes oculoꝝ epiphoras miro modo mitigat. Vlcera ĩ modũ faui cõcreta q̃ cheria Greci vocãt trita radice pellunt̃. aſſignaturq; cortici eius q̃ maculas a facie ſine ligni veſtigio detrahat. Semen in puluerem verſum lomentoq; ꝯmixtũ nitidiorẽ feminis cutẽ ꝓſtat.

¶ De cucumere. CAP. XV.

Cucumeris ⁊ ipſe nature frigide reperitur vẽtrẽ ſoluit ſtomacho accõmodatus eſt: qbus ligt̃ odore ſuccurit. Folia eiꝰ ex vino trita vulneribꝰ medent̃ que caninꝰ morſus ĩpreſſit. ¶ Semẽ ex vino dulci datũ veſice laborãti facile preſtat vrinã. ¶ Diſſentericis ex lacte muliebri acetabuli mẽſura datũ iecinoris expurgat.

¶ De carduo. CAP. XVI.

Carduo natura mordax ⁊ ſubauſtera eſt: ideo ſuccus eius alopitias ex capite depellit: ſtomacũ iacẽtẽ ſi nõ aut diu ſumatur erigit: ⁊ cõponit. Radix ex aqua cocta cupiditatẽ bibẽdi potatoribꝰ ſubminiſtrat. Matrici vtiliſſimꝰ cibus ẽ. Nec mirare q̃ ſic a feminis carduus ambit̃. Eſt ⁊ alia cã qua patrocinari eis poſit. Glaucias ſcribit cardui cibũ adiuuare vt maſculos ꝓcreẽt. ¶ Maſtica itẽ carduoꝝ odorẽ oris cõmendabilẽ reddit. Nõ preteribo ẽt nũc qd de ſeruãdis legiſſe me memini aceto ſcilicet melle dilluto cõduntur addita radice laxaria ⁊ cymino atq; eiuſmodi artem prouiſum eſt ne quis omnino ſine carduis dies eſſet.

¶ De allio. CAP. XVII.

Magna vis allio ⁊ iõ ĩ eo maxia ẽ vtilitas oĩbꝰ qppe ꝑnitioſis bolum malis vehemẽter reſiſtit. Serpẽtes ⁊ ſcorpiões itẽq; alias latẽtes beſtias odore ſolo fugat ictibꝰ eoꝝ eq̃ medet̃ ſiue vulneri illinitũ ſiue ĩ potione vl in cibo ſumptũ morſui caniſo cũ melle ſuccurrit. Tineas ⁊ alia vẽtris aĩalia in mulſo aceto coctũ ꝯmit ⁊ expellit. ¶ Succũ cũ reſtibꝰ ſuis oleo ꝑer-

mixtum oẽs ictus venenatos efficaciter ſanat. Eo dẽq; modo ⁊ attritas corpis ptes ⁊ vlcera in capite manãtia queq; in veſica tumeſcũt lenit impoſitum. ¶ Peregrinãtib⁹ eſui datũ minime patit eos aquarũ ac locoꝝ mutatione pturbari. Suffico eo feminarũ ſecũdas euocari. Hippocrates auctor eſt. Suſpirioſis quidã p ſe crudum aliqui ⁊ cum lacte tritum dedere. ¶ Diocles hydropicis cũ cẽtauria miſcuit idẽq; freneticis elixũ dedit. ¶ Praxagoras coꝛſus eſt cõtra morbũ regiũ in potione vini. Viride cũ coriãdro ⁊ ncu datũ alliũ mollire phibetur. ¶ Tuſſiʒ ⁊ ſuſpirationẽ pectoris mitigat in faba coctũ. ¶ Elixum illinitũq; tempoꝛib⁹ dolori capitis opitulatur. ¶ Auriũ doloribus ſuccus cũ adipe anſerino tepefactus infundit. ¶ Raucedinem vocis emẽdat in piſa aut faba ſumptũ: ⁊ quod ad vocẽ attinet coctũ crudo elixum ſicco vtilius exiſtimat. ¶ Teneſmo ex pulte coctum medetur. ¶ Tumores ſuſpectos ex adipe diſſoluit.

¶ De papauere. CAP. XVIII

Capita papaueris ⁊ folia ei⁹ decocta meconicon faciũt medicamẽtũ: ꝯtra ea corporis vitia que medio rigore ſanantur. Succus cũ roſaceo mixtus doloreʒ auriũ mitigat. ¶ Folia decocta ⁊ cũ roſaceo trita tumoribus articularib⁹ optime illiniunt. ¶ Aqua foueri in qua papauerũ capita decocta ſunt vigiliaꝝ morbo laborãtibus. ¶ Itẽq; ex epythora oculis lippiẽtibus pdeſt. ¶ Semẽ tritũ cum aceto ⁊ melle non modicã tumẽtibus opẽ pſtat. ¶ Cortex cauliculorũ ꝯtunſus ⁊ redactus in puluerẽ melliq; pmixtus ſordidis vulnerib⁹ iponit. Eſt ⁊ ſiluestre modici capitis ⁊ nõ ita fruticis elati qd miro eſt in vſu ſaucib⁹ in tumore poſitis ⁊ aſperatas arterias ſanat: ſitq; ex eo medicamentum qd medici Chryſippo auctore diocydon vocant.

¶ De Saturcia. CAP. XIX

Saturcie calida vis ⁊ ppe ignita eſt. Unde ⁊ illi nomẽ indicũ credũt: qd pronos facit in venerẽ: ideoq; grauide phibent eo in cibo ſumere. Nã trita ⁊ ventri ſuppoſita etiã mortuos partus expellit. vrinã mouet. ⁊ ex vino potata lythargicos lethaliter dormiẽtes excitat: ⁊ capiti coꝝ cum aceto frequẽter infuſa ſtomachuʒ nauſeãteʒ vel in ouo ſumpta vel potata ꝯfirmat. ¶ Cõtra animalia quoq; que aculeatis ictib⁹ ſeuiunt nõ inutiliter adhibetur.

Ad fetuʒ mortuuʒ

¶ De porro. CAP. XX.

Porro capitato ad multa corpis vitia Hippocrates vſus eſt. ¶ Succũ eniʒ eius ſanguinẽ reijciẽtibus etiã ſolũ bibẽdũ dedit: ꝗuis ceteri cũ galla vl thuris farina dãdũ cẽſuiſſent. ¶ Uuluas cõtractas ſuceo eodẽ reſoluit. ¶ Ipſum enĩ in cibo ſumptum fecũditati plurimũ acquirere exiſtimauit. ¶ Purgat vlcera ex melle ꝯtritus: etiã in ſorbitione tyſane datus diſtillationes. ¶ Itẽq; tuſſim thoracis: arterie pulmõiſq; vitia cõpeſcit. vocẽ purgat. venerẽ ſtimulat. ſomnos adducit. capita bis aq̃ mutata cocta molliũt aluũ. ¶ Eadẽ aqua cuʒ aqua potata reſtringit. ¶ Succus eius etiã profluuiũ ſanguinis ſiſtit: ⁊ maxie in narib⁹ ſi cũ mãna thuris aut galla cõtritus atq; illinitus ĩhereſcat. ex aborto plus iuſto ſanguine pfluente ſeptẽ ⁊ ſemis ſcrypulos cũ myrthi baccis pari põdere in potione dãdos pari portione putãt cõtra ictus venenatos vel cũ mero: vel cũ aqua mulſa ſuccus datus pdeſt. ¶ Sed ⁊ folia ꝯtrita cũ melle ac mulierib⁹ appoſita non min⁹ pfuerũt eodẽ ſucco pleriq; cũ lacte muliebri veterẽ tuſſiʒ atq; pulmonis vitia ſanarũt. ¶ Auriũ quoq; dolores cum melle caprino vl pari mẽſura vini cõpeſcuẽ. ¶ Profluit multis in dolore capitis cũ dormitũ irent idem ſuccus ſiue aurib⁹ ſiue narib⁹ cũ pte tertia mellis infuſus. ¶ Ita idẽ lumboꝝ dolores ⁊ vino mitiores facit: ſanguinẽ excreãtib⁹ ptyſicis etiã diſtillationib⁹ vetuſtiſſimis vel ex ipſo cib⁹ vtilis ſumat: vel ſucc⁹ eius in potione miſcet. ¶ Item idem ſuccus in cibo ſumptus plurimũ prodeſt cõtra venena fungoꝝ fracturas alligat: duritias relaxat: vulnera recẽtia cũ ſale appoſitus ſtatim claudit: ebrietates diſcutit: venerẽ ſtimulat: ſitim ſedat: vẽtrem emollit. vocem adiuuat. aſtipulãte Nerone que porro debuit quotiẽs bene cantauit.

¶ De ocimo. CAP. XXI.

De virtute ocimi penes medicos Chryſippo crimãtur atq; ei⁹ hec vitia pceſent: ꝙ obſit ſtomacho: ꝙ oculos hebetet ⁊ ꝙ iſaniã facit. Jecori obſiſtit: ⁊ ideo Caprã gen⁹ hoc herbe nunq̃ oĩo ꝯtingere. ¶ Addũt pterea ſi tritũ lapide ꝯtegat: ſcorpiones gigni. cõmãducatũ ⁊ in ſale poſitũ vermes creare: pediculos ẽt nutrire. Aphris quoq; hoc putãt eſſe pſuaſum ſi qs eo die quo ocimũ ſumpſerit a ſcorpione feriat: nõ poſſe ſaluari. Sed q̃ ĩ diuerſa opione ſunt: hec falſo tradita aſſeuerãt: qnimo inflatiões ſtõi ructu diſſoluit coctũ cũ aceto: ⁊ ſumptũ reprimit aluum fluentem. ¶ Semen tritũ hauſtũq; narib⁹ ſternutamẽta cõpeſcit: verrucas tollit atramẽto ſutorio temperatum.

¶ De nepeta. CAP. XXII

Nepetã greci calamitam vocauere: noſtri vulgo nepetã dicũt ꝗ magne virtutis ⁊ vehemẽs ĩ calore eſt. Unde ẽt nobiliſſimis antidotis meruit aſcribi: e qb⁹ vnũ qd hodie. dyacalamites a medicis pdicat publicãdũ putaui ℞. nepete. ʒ. vj. petroſilini. vj. ſiſeleos. vj. pulcij. vj. thymi ſcrypulos. xij. apij ſemis ſcrypulos. xij. lybiſtici. ʒ. j. pipis. j. que omnia tũſa cribrata melliq; optio mixta diutiſſime ſubigãtur digeſtionem facit: ſtõ ⁊ pcordijs vtile eſt: ⁊ puritas thoracis capitiſq; ſoluit ac purgat. iecori medetur. duritiã lienis ĩfringit. calculos pellit. vrinã ciet. admouet mẽſtrua feminaꝝ. Hoc autem antidotum Galienus polotẽſis ſcribit: al leuiſtici

quodq;

quodq; putat tã ſalubre vt plurimis ãnis vitã hominũ poſſit extẽdere. ℭ De menta que potuimus ãnotare adijciemus. Habẽtem animũ odoris efficacia recreat. ſtomacho nihil cõcupiſcenti faſtidiũ detrahit. Sãguinẽ excreãtibus in ſorbitiõe tyſane optime ꝑpinat. ℭ In dolore capitis cõtuſa tẽporibus illinit. Inſtillari aurib⁹ ſuccũ cũ aqua mulſa vtile eſt in dolore. ℭ Aride puluis digitis trib⁹ apprehẽſus ꝛ cum aqua calida in potiõe datus omnem ſtomachi detergit iniuriam. Eademq; res ventris aïalia interficit.

ℭ De feniculo. CAP. XXIII.

Calidã vim feniculo inſitam nõ tamẽ ſimplicẽ: ſed cui auſteritas etiã admixta ſit guſtus oſtẽdit: ꝛ multa pterea ꝑ que vel ſoluẽdi vel extenuãdi vel etiã ſiccãdi exprimit poteſtatẽ: traditumq; in libris ꝛ ſerpẽtes annuã ſenectutem feniculi guſtatione deponere ꝛ oculoꝝ caliginẽ ſucco excludere. Unde intelligi datum eſt eaſdẽ virtutes ꝛ corpibus vtiles eſſe ſicuti poſtea experimẽta docuere. ℭ Succus ergo eius cum melle attico mixtus vetuſtiſſimã licet caliginem diſcutit. ℭ Auribus purulẽtis idẽ ſuccus infundit. ℭ Uermiculos etiã qui in hiſdẽ naſcũtur interficit. Radix in tyſana data laxat renum denſitatẽ. ℭ Hydropicis ex vino potata ſuccurrit. ℭ Ueterno laborãtibus ex vino cocta fomẽtum perq; vtile ſubminiſtrat. Ipſa cum oleo trita eidẽ cauſe medet. Tumores ꝛ que ictu vel repẽtina indignatione commota ſũt folia ex aceto trita diſſoluũt. ℭ Aduerſus ictus ſcorpionum: itẽq; ſerpentũ optime ſemẽ ex mero ſumitur. Simili modo tẽperatũ venerẽ ſtimulat: vrinã ciet: ſiſtit aluũ: pulmonis ꝛ iecinoris iniurias abigit: abũdãtiã lactis puerpis pſtat ex aqua tritũ nauſeã ſedat. ſtomachũ diſſolutũ aſtringit. Nec ẽ illud periculũ: etiã ſi in febre ſumat vulnera dẽtis canini cũ melle illinitũ purgat atq; ſanat.

ℭ De boloſatro. CAP. XXIIII

Scorpionũ ictibus ꝛ morſui canis ſemẽ boloſatri ex vino datũ occurrit. ℭ In mulſo decoctũ atq; potatũ difficultatibus vrie medet. tormẽta vẽtris ꝛ ceteras inteſtinoꝝ qrelas eodẽ mõ ſanat. ℭ Radix ĩ vino decocta calculos lateris ꝛ lũboꝝ dolorib⁹ eadẽ potione ſuccurrit. ℭ Succus algẽtibus ꝑpinat⁹ exoptatum calorem ꝑ membra diffundit.

ℭ De cepis. CAP. XXV.

De virtute ceparum inter medicos nulla diuerſitas eſt. Dioſcorides putat ex cibo earum ſitim accendi: inflationes fieri: caput pregrauari. Galienus exiſtimat illis demum qui felliti videãtur eſſe contrarias: ceterum flegmate laborantibus etiam vtiles aſſeuerat. ℭ Aſclepiadi videtur ceparum vſus perq; neceſſarius ꝛ firmitatem valitudinis obtinere: qui eas ieiuni quotidie ſumpſerint; credit ꝛ ſtomacho cibũ ſalutarẽ vꝫ ea rõne q ſpiritus agitet. Preter hec peculiare cepis attributum putat vt quotiẽſcũq; videtur gratiã nobis boni coloris acgrãt. ℭ Somnũ vͦ cepas adiuuare. aluũ molire ꝯſenſu oĩu; creditũ medent oris vlcerib⁹ ſi cũ pane mãducãt. ℭ Morſus caninos virides ex aceto illinite ſanãt. ℭ Sicce quoq; cũ melle cõtunſe cõtra morſus eoſdẽ pari virtute ſubueniũt: eãdẽ cãꝫ ex vino ꝛ melle decocta iubet vulneribus imponi nec niſi poſt tertiũ diẽ ſolui. ℭ Dioſcorides ꝛ cũ cepa ſalẽ ꝛ rutã caninis morſibus iiſdẽ ſuadet ĩponi. ℭ Inſtillatus auribus ſuccus cũ lacte mulieris ꝓhibet dolorẽ. Quidã ẽt illũ repente obmuteſcẽtibus ex aqua bibẽdũ dederũt. colluẽdis dentib⁹ frequẽter aſſumit. egros eos ſeruare preſumit tardãtibus menſtruis feminaꝝ non inutile eſt: vel ipſas in cibo offerre: vel ſuccũ ex vini potione miſcet. Idem ſuccus ꝛ caput optime purgat: ſi mõ patiẽter naribus fuerit attract⁹: ꝛ cũ adipe gallie trituras pedũ mitigat quas calciamẽta fecere. ℭ Fluxu vẽtris laborãtibus profuit coctas eas in cibo ſumere oleo prius tinctas ſcilicet ꝛ mitigãdos morſus quos in hmõi cauſis neceſſe erit experiri. ℭ Alopitias ẽt tunſis cepis infricare inter efficacia remedia cõpertũ eſt. Galienus ꝛ affirmat citius ex iis naſci capillos: q̃ ſi alcyonio quis vtatur.

ℭ De aneto. CAP. XXVI.

Aneto ꝛ ſi calida vis tradit: nõ eſt tamen plurimũ feruẽs nec auſtera: verũ in ſe hꝫ aliquã ẽt molliendi poteſtatem: ſi grecis auctoribus credimus etiam nutriẽdi: denique nullũ athletarũ cibu; ſine anẽto eſſe patiuntur. ℭ Egrotantibus ꝓdeſt cũ oleo tepefactũ ac crebro infuſum. Credit enim illis dare aliquas ex febre inducias: mitigat capitis dolores: neruoꝝ tẽſuras relaxat: nõ dormiẽtes ad ſpẽ quietis inuitat: ſtomachi q̃relas coctum in aque cyathis tribus ac potatũ miro modo releuat: inditio eſt ructus ꝑ quẽ datur intelligi aperta omnia que cauſa torquebant: digeſtiones adiuuat: ideo ventrem videtur inhibere. ℭ Inteſtinis laborantibus ꝛ ventri vel ex aqua datum in potione ſuccurrit. ℭ Trite radices ꝛ impoſite feruoribus medentur oculorum. ℭ Cinis eius ſuſpendit vuam faucibus ingraueſcentibus. ℭ Radicũ vero accrior cinis eſt: ideo vt curent ex eo ꝛ caro creſcẽs ꝛ ſordidũ vulnus ꝛ que ſerpere incipiunt. Semen eius ferueſactum admotumq; naribus ſingultire minime patitur.

ℭ De ſinapi. CAP. XXVII.

Pithagoras inter ea que ꝑpter virtute; ꝛ efficaciam laudat primum ſinapi locum aſſignat: cuius naturam vult eſſe thermaticam: hoc eſt coloratam lepticam: que quod inueniet extenuet: epyſpaſtycam que quod comprehendat adducat. Merito ergo virtus eius omnis eſt: tantis inſinuata inditijs: tanq; numeroſis corpis vitijs preſtet auxiliu;

ſenſus acuit.aluũ mollit.vrinã ciet.mẽſtruis impe-
rat.calculos frãgit.caput purgat.nũc gargarizatũ vt
pituita graſſior ꝓfluat.nũc admotũ naribus vt ſter-
nutamẽto ſtrictura ſoluat.ſtomacho cõtra oĩa que-
relarũ genera ſuccurrit.ſuſpirioſis flegmate diſſolu
to hauriẽdi aeris pſtat meatũ.Serpẽtũ ictibꝰ ⁊ ſcor-
pionũ cũ aceto tritum illinit : nec inutilis cibus eſt
cõtra venena fungoꝝ.Poſitum extrinſecus cutem
vi cauſtica exulcerat raro medicis ad hmõi reme-
dia veniẽtibus:quõ pene intollerabilẽ ſuſcitat vſtio
nẽ:necnõ niſi in magnis ⁊ vetuſtiſſimis cauſis tam
ſeua tormẽta ſubeunda ſunt:ſed hoc genere tormẽ
ti humor capitis auertit:qui cecitatẽ oculis cõmina
tur:quiq3 ſtomacho aut pulmoni acer inſtillatus le-
thaliter ad ptyſin pſtuit:⁊ coxe doloreз ꝑ veſicas ⁊
puſtulas digerunt:⁊ ſplenis tumor ſoluit:ac iecino
rũ indignatio relaxat:⁊ hydropicis minutãs humor
tã nõ reuerſurus haurit.aiunt ⁊ lythargos excitari
ſi pedes coꝝ ſimul tritis ſinapi ⁊ ficu ariola ꝑfricen-
tur. Nunc interim de ſucco locuti ſumus qui ſemi
ne exprimit admixtis ſcilicet nunc aqua nũc melle ſi
vſus exigit.Eſt ⁊ alius qui caule colligit:hic cũ ex-
preſſus fuerit lacteã facit guttã vtilẽ dẽtibus ſi ĩ do
lore illiniatur.Fitq3 elegãs ex eo antidotũ ſicut do-
cuimus:ſemine ſinapis eiuſdẽq3 radicibus in mu-
ſco datur vitijs fauciũ:ſtomachi:capitis:oculoꝝ:po
tioni modo ſtatuto quãtum manus plena cõcludit.
Fitq3 ex ſinapi oleum ſemine infuſo lumborum do
loribus ⁊ neruis torpẽtibus neceſſarium.

ℭ De cauliculo. CAP. XXVIII

C Ato tradit Po. Ro. ſexcentis fere ãnis
medicina braſſice vſum nõdum enĩ in vr
bem cõmeauerãt medici qui in artẽ rede
gerunt:queadmodũ magno ſanitas con-
ſtet:⁊ peregrina ſecum pigmẽta attulerũt vt illis im
ponerẽt pretia que vellẽt:ceterũ militares viri glo-
rioſas cicatrices gratuito holere curabãt:eodẽ hor
to cura vſi ad ſalutẽ dum illos paſcit ⁊ ſanat. Po-
nã primo in loco medicamẽtũ re vera ita appellan-
dũ Catonis antidotũ:quod ille ex braſſica cõponẽ-
dũ putauit:capitis dolori oculoꝝ caligini ſtomacho
⁊ pcordijs ꝓfutuꝝ.Crudã cũ coriãdro ⁊ ruta ⁊ mẽ
ta ⁊ radiculis laſaris ex aceto ⁊ melle conteri iubet:
ac mane ieiunis duoꝝ acetabuloꝝ mẽſura ꝓpinari.
De cetero bratica hoc modo curãs vulneribꝰ nõ ſo
lum recẽtibus:verũ etiã veteribus cãceratiſq3 ſi pri
us aqua calida fota ſunt.crudã cõtritã bis in die im al's fomẽtata
poni ⁊ ad impetigines iubet:creditq3 hoc modo tri
tã ſine exulceratione ſanare.podagre atq3 articula-
ribus morbis cũ ruta ⁊ coriãdro ⁊ ordei farina ⁊ ſa
lis quoq3 mica vtiliter admoueri putat.fiſtulas atq3
luxata diſcutere.humores aut euocare aut ſperge-
re impoſitã.inſomnia ac vigilias cõpeſcere : deco-
cte aquã in ſomẽto neruis articuliſq3 ꝓdeſſe. Eius
quoq3 qui braſſicã ederit ſeruari vrinã iubet:quaз
calefactã neruis aſſeuerat vtilẽ:pueros ẽt nunq̃ de-
biles fieri ſi ex ea vrina frequẽter lauẽtur. ℭ Ha-
ctenus de Catone:nũc ad medicos trãſeamꝰ ex qui
bus Chryſippus peculiarem braſſice librũ dicauit
omniũ morboꝝ ex ea remedia continẽtem. Eiuſq3
⁊ ceteroꝝ de braſſica hec opinio eſt:ꝙ cibus eius aſ
ſiduus caliginẽ diſcutit:concoctioni ꝓdeſt ſeminis
expurgationẽ excitat:copiã lactis infundit ſemicru-
da aluũ reſoluit:diſcocta cõſtringit: cruda ex aceto
ſumpta ſplenicos curat.partus etiã mortuos pellit.
cocta cõtritaq3 ſtomacho cũ axũgia veteri ⁊ roſaceo al's ſple-
ſuperpoſita ardores febriũ mitigat. lepras ⁊ pſoras neticos
cũ alumine rotũdo ex aceto illinita emẽdat eadẽ vir
tute medicaminis etiã fluentes capillos retinet : te-
ſtiũ ⁊ genitaliũ vitijs vtiliter imponit efficacius ꝓ-
futura ſi fabe trite miſceat.Dioſcorides vero ſuc-
cũ eius viridẽ cũ yri ⁊ nitro ad molliẽdum aluũ da-
ri cenſet podagricis ⁊ artetricis cũ aceto ⁊ fenugre-
ci farina vtiliter imponit.Cataputie etiã corneliane
allectorie fiant ex braſſica ſatis innoxie ꝙ poſt balne
um ſumpte circa cãtumgalloꝝ aluũ incipiũt cõmo-
uere. ℞.cucurbite agreſtis interioris medulle ſcry-
pulos.vj.piperis.vj.dyagridij.xij.que trita ⁊ cribra
ta ſucco braſſice temperãtur ⁊ in pillulas ad moduз
eruilie deformãtur exhis.v.vel.vij.interdũ etiã no
uem poſt balneas ꝓpinãtur.nec erit neceſſe vt is q
accipit aliquid de quotidiane vite ꝯſuetudine ĩmu
tet.ſtirpes quoq3 eius aridi combuſti ⁊ ĩ cineres re
dacti vim cauſticã preſtãt:qua rõne ad vẽtris late-
ris coxeq3 dolores cũ axungia veteri efficaciter ad-
mouent.eũdemq3 cinerem ſi quis pſilotris cuз ace
to ⁊ laſare cõiunxerit detracti pili non renaſcentur.
Apud Galienũ aũt inuenio ſemen braſſice potatũ
maximeq3 egyptie que vehemẽtior illi videt.lũbri-
cos ⁊ omnia intus animalia extingui. ℭ Puluis ve
ro ex cinere radicũ iacẽtẽ vuam attolit.Meliꝰ quo-
q3 affirmat vue eſſe remedia:radicẽ plãte auulſam
colloq3 ſuſpenſam ita ne terram poſt euulſionem
contingat.

ℭ De aſaprago. CAP. XXIX.

A Sparago ineſt ⁊ caloris aliquãtum ſed
illi etiã ſtiptici vigoris temperatura mi-
ſcet:inde ſtomacho laborãtibus cibus
vtilior tranſit in antidoti vicem:ſi cuз cy
mino oleo ſale ieiunis offerat ⁊ coli dolorẽ ſic acce
ptus emẽdat.caligines diſcutit.vẽtrẽ leniter mollit.
ℭ Radix ex vino albo trita ⁊ in potiõe data calcu-
los frãgit.eadẽ lũboꝝ dolorẽ ⁊ renũ ſedat. Medet
ẽt vulue querelis aceto diſcocta ⁊ ĩpoſita cõclephã
tiaſim efficax credit.Eadẽ ſicca tunſa ⁊ in lana do-
lẽti denti admota ſine dolore eũ detrahit. ℭ Semẽ
oboloꝝ triũ cum cymini pari põdere potui datuз ve
nerẽ ſtimulat:vrinã ſollicitat.

ℭ De armoratia. CAP. XXX.

C Alida eſt armoratie virtus ⁊ ideo in ci-
bo ſumpta copioſam effundit vrinam:in
citat etiã menſtrua feminaruз: ſtomacho
vtilis:

vtilis:ex aceto data pituitas glutinoſas cũ melle ſumpta diſſoluit. ¶ Radix aduſta ⁊ in puluerẽ verſa ſicc ãdis ac purgãdis vulneribus imponitur. Quidã vero ſuccũ eius ex vino datũ contra venena vtilẽ credidere. Eadem ⁊ triti ſeminis vis eſt ſi cũ melle ſumatur. Nobis quoqꝫ expertum eſt armoraciam in tyſane ſorbitione diſcoctam thoracis vitia ſanare.

¶ De paſtinaca. CAP. XXXI.

Paſtinace vis omnis in radice ⁊ ſemine eſt conſtituta. Aqua vero mulſa in qua radix eſt diſcocta potui data iecinoris ⁊ lienis querelas: lumboꝝ ⁊ renum vitia compeſcit. ¶ Diſſintericis etiam vtilis radix in lacte decocta aut trita ex aqua: aut in ſuccum redacta ac potui menſura. ℥. iiij. data opiſtotonis ⁊ pleureticis preſtat. ¶ Radix quoqꝫ collo alligata tumores teſtium ſedat. Negãtqꝫ feriri a ſerpẽtibus qui paſtinacã ſecuꝫ ferãt vel ante guſtauerũt. ¶ Ventrẽ ſtimulat copioſior in cibo ſumpta. ¶ Dentes vero radice paſtinace circumſcalptos credunt dolore releuari. ¶ Semen vero ex vino vel ex puſca datum ſcorpionum venenis reſiſtit. eqũe ſemen ex vino datum tumẽtem aluum feminarum ⁊ ſuffocationes ex matrice precluſas efficaciter ſoluit. ¶ Cum melle tritum cancratis vulneribus imponitur.

ars ſpleneticis.

¶ De napo. CAP. XXXII.

Non vnam eãdemqꝫ virtutem in omnibus napis experta eſt medicina. Id enĩ quod anguloſis foliorum caulibus ad aneti floret ſimilitudinem veſice laborãti. ¶ Itemqꝫ ceſſantibus mẽſtruis feminarum decoctũ ex aqua mulſa exiſtimãt perqꝫ non dubie oſtẽditur calidam poſſidere virtutem. ¶ Semen quoqꝫ eius toſtum atqꝫ tritum ad bibendum ex aque calide cyathis quattuor diſſintericis obtulerunt: ſed vrinam videtur inbibere niſi illi equali modo lini ſemen addatur. ¶ Alterum genus eſt quod ſimile raſano ac rapo videtur lautiſſimi ſeminis ⁊ contra venena fortiſſimi ſemis: ⁊ ꝯtra venẽa fortiſſimi: Ob quã cãm optia quoqꝫ tyriaca ſine illo nõ cõficitur.

¶ De rapa. CAP. XXXIII.

Rapam Democritus tanquã contrariã corpori damnat. Putat enim ex ea inflationes ſtomachi excitari. Cõtra Diocles: itemqꝫ Dyoniſius etiam neceſſariam exiſtimant ꝓpter eas virtutes que ſubiecte ſunt. Antidotum nãqꝫ repreſentat ex oleo ⁊ vino tritum ſumitur. venerem ſtimulat eo validius ſi cum eruca condiatur toſtum ⁊ cum adipe contunſum articuloꝝ dolori medetur. ¶ Feruens impoſitum perniones mitigat: frigus ex pedibꝰ expellit. Aqua in qua diſcocta ſunt frigidis podagris ſalubre fomẽtũ eſt. Cuicũqꝫ vero vitio pedũ maximeqꝫ trituris cruda tunſa ſuccurunt. ¶ Cõtra ſerpentes ⁊ toxica daſ ſemen ex vino bibendũ. ¶ Itẽqꝫ ſemen vulneribus venenatis ex vino illinitum ꝓdeſt. ¶ Secũdũ hec ſemen in rapis poteſt calidum ⁊ feruẽs videri: ipſa paulo ſolutiora creduntur: ſed qđ minus poſſident caloris molliendi poteſtatẽ plene compeſcant.

¶ De thymo. CAP. XXXIIII.

Thymus recte inter hec ponit que virtutẽ calidã ſimul auſterãqꝫ ſortita ſunt. In cibo ſumptũ caliginẽ diſcutit lumbricos interimit. vrinã impellit: mẽſtrua feminis ꝓuocat: vteri religas vulue inherentes: vel ipſos emortuos ꝑtus extrahit tritus cuꝫ melle ⁊ ad moduꝫ ligule datus flegmata in cibo ſoluit: tritus ex aceto ⁊ impoſitus eodem modo papulas fugat ⁊ eminẽtia excidit: mixtus polẽte ⁊ ĩ vino maceratus coreqꝫ feruens ſuppoſitus ſciaticis ſalutaris eſt.

¶ De origano. CAP. XXXV.

Origano greci tria noĩa poſuere: e qbus vnũ Trigoricanũ: aliud Eradiũ: tertium Oniten vocauere. Sed illa maioris virtutis atqꝫ efficatie ſentiunſ in ratiõe medicine ſatiuã cuius nos meminimus aliqñ infirmꝰ illis ſcilicet cõparatũ. Ceterũ nec ipſum ſine acri virtute ſentiſ ex vino enĩ albo tritũ ⁊ in potiõe ſumptũ ſcorpionũ ⁊ araneaꝝ venenis reſiſtit: cruditates diſcutit: morſus ſtomachi ex aqua calida datum lenit. Cũ oleo ⁊ aceto trituꝫ collectumqꝫ ſuccida lana luxatis ⁊ contunſis partibus prodeſt.

¶ De cerifolio. CAP. XXXVI.

Cerifolio ignea vis eſt ⁊ acerrima eſt. Poteſt cũ melle cancratis mederi: lateris dolores hauſtuꝫ ex vino mitigare. Quidã vero illud oleo incoctũ acopis ad ſoluẽdam iniuriã frigoris miſcuere. Ex aqua autem mulſa pituitã reſoluit. ex aceto lumbricos ⁊ tineas perimit: vrinã ciet: menſtrua pellit: tritum cum cera ⁊ axungia veteri parocidas diſcutit: ſoluitqꝫ omnem tumorem.

¶ De ſerpillo. CAP. XXXVII.

Serpillũ calidũ ſimul nobis vtile medicine vſus oſtendit. Capitis dolores coctũ ex aceto ⁊ roſaceo tẽpori ac fronti illinitũ mitigat. Serpẽtes ⁊ oĩa aĩalia venenata aduſtum nidore repellit: ideo ⁊ meſſoribus miſcetur vt ſi fatigatos forte ſomnus oppreſſerit tute quieſcant contra aĩalia que hoc tẽpore venenatis hauſibus ſeuire cõſueuerunt. ¶ Contũſi vero pulnis ex ſcrypulis. xij. in aqua datus tormina emendat vrine difficultates reſoluit lienis quoqꝫ iniurie idẽ puluis ex aceto mixtus occurrit. Nec minus cruẽtis excreationibus ſubuenit ex duobus cyatis mellis ⁊ aceto tempatus. ¶ Atqꝫ vt ſerpilli potentiam intelligas ſubdidi tyriacã in tẽplo Eſculapij ab Antiocho rege Syrie verſibus dedicatã in qua nõ leuem meruit portionem: que recipit triſolij ſcrypulos ſex. ſerpilli ſex. opoponacis ſex. aniſi. xij. feniculi

Antiochi tiriaca.

xij.amili.xij.apij ſeminis.xij.erui farine.ʒ.j.hec ſi-
mul trita vino optimo colliguntur ⁊ in paſtillos victo
ritatu ponderis ſcrypulorum duorum digeruntur ex qui-
bus ſinguli dantur:ex vini mixti cyathis trib⁹.Hac
tyriaca magnus Antiochus ſemper eſt vſus aduer-
ſum toxica:⁊ potiones malas ⁊ animalia venenata:
cui quantum debuerunt ex eo licet colligere q̄ teſtimo
nij ſui participē medicine deum fecerit.

¶ De fructib⁹ ⁊ p̄rio ō piris. CA. XXXVIII

Pirorum naturā Dioſcorides ſtypticā
credit:ac ideo cōtrita impoſita impet⁹
omnes icurrētis humoris auertere ca-
q̄z rōne compeſcere etiā que de tumo-
re ſublata ſunt. Recētibus vero admo
ta vulneribus ſiſtere ſanguinē fluentē pducere vul-
nus ad cicatricem. Galienus nō vnā in piris ſed ex
pluribus mixtā putat eſſe virtutem. Nam quedaz
ex his auſtera:quedā acida:quedā dulcia deprehē
dit:⁊ auſteris qdem cōcedi vt ſtiptica ⁊ cōſtrictiua
videant. Acidis aūt ineſſe aliquid ⁊ caloris:vnde ⁊
plerūq̄z diſſoluūt inherentē ſtomacho flegmatis dē
ſitatem. ¶ Dulcia cū ſint aquatici ⁊ ſoluti ſaporis
nihil in ſe nec calidi nec frigidi cōtinere. Ex quib⁹
ſingulis pgenerum diſcrimine ⁊ cauſarū neceſſita-
te ordināda ſunt etiā ſubſidia medelarū. ¶ Auſte-
ra itaq̄z atq̄z acida i cibo ſumpta ſtomacho exiſtimā-
tur cōuenire. In dulcibus vō oīa ꝯtraria. ¶ Aqua
in qua pira ſicca diſcocta ſunt mirifice facit fluxū vē
tris inhibere:nec minus proderit ſi vel folia ſola di
ſcocta ſint. Annotatū q̄z i piris q̄ p̄ter alia poma cor-
pus nutrire credunt. Affirmat etiā Galienus pira
ieiunis oblata ventrē cōſtringere. Eadem poſt ci-
bum ſumpta diſſoluere. Folia ignitis admota vul-
neribus mitigare feruorē. ¶ Radix vero piri alli-
gata diu creditur cōceptum impedire quouſq̄z por
tetur. Aiunt ⁊ ipſa poma remouēda cū femine par-
tus incubuit. Si enim in eodē loco fuerit difficul-
ter vteri clauſtra reſerari. ¶ Semen autem pirorū
cum melle tritum ⁊ ſepe ieiunis datum traditur do
lorem iecoris ſubmouere.

¶ De malo granato. CAP. XXXIX.

De punici arbore q̄ vim ſtipticam obti-
net oēs fere medici vna opinione ꝯſen
ſiūt. Verū in ipſo genere pomorum diſ-
ſonās virtus ⁊ quadrifariā diuiſa cer
nit. Nā dulcia cōtinere aliquid ⁊ caloris ⁊ inde in-
flationes ſtomacho mouēt:nec tute febricitātib⁹ da
ri poſſunt. Acida ſtomacho accōmodata ſunt:⁊ vri
nā mouēt:pulmonē refrigerāt:iecori blādiūtur. Vi
nolēta de ſupioribus ſingulis eqna pte cōpoſita me
diā ſibi vēdicāt poteſtatē. Illa vō acerba ſunt qui-
bus coria curātur frigide ſiccātis ꝯſtringētiſq̄z vir-
tutis:qō intelligere lȝ cum ferueſcētē tabē pellium
trita ⁊ ꝯſperſa cōſumāt. cibus ex punico nullus eſt.
Nā ⁊ ſi dentibus mandatur ſolus a ſtomacho ſuc-
cus hauritur. Igitur recte tradidere qui negāt pu
nico corpora noſtra nutriri:ac ſi opinātur vtēduz vt
mederi potum non alere videat. ¶ Mala ppte-
rea punica diuiſa in duas ptes p triduuz in aqua ce
leſti:macerant: que potui data ciliacis ſanguinēq̄z
iactātibus ſalutaris eſt ⁊ aluū fluētē miro modo ſi-
ſtit. ¶ Punicū itē in olla noua coopculo illinito in
furno exuſtū ⁊ in puluerē redactū ⁊ in vini potionē
pductū. Ex cytrinis fit remedium qō credit totum
oculorum dolorē detergere. Dioſcorides vero ſimpli
cius in hūc modū tradit vt cū primū cytrini erūpere
incipiūt tres numero ſine coctu dentiū trāſuorent.
Ceteri vt diximus efficaci⁹ putāt:vt qui hoc reme
diū periturus eſt omni vinculo ſolut⁹ duob⁹ ſiniſtre
manu⁹ digitis pollice ⁊ quarto cytrinū detraheret ⁊
vt ſupra poſitū eſt trāſuoraret ac leui attactu floris
oculos ſuos ante luſtraret. ¶ Idē cytrinus ſiccat⁹
⁊ in puluerē redact⁹ excedit carnē quecūq̄z vulneri
bus excreuit. Eſtq̄z in extremo floſculus quidā an-
teq̄ ex eo mali figura formet quem greci Balan-
cion vocauere maxime mirādeq̄z virtutis vlcerib⁹
oris ⁊ itē tonſillis medet. Nucq̄z cum melle tritus
ſicci puluis vulnera in quacūq̄z pte genitalium nata
compeſcit. ⁊ idem excreantibus ſanguinē dat⁹ in pu
ſce ſorbitione ſuccurrit. ſolutiōes quoq̄z vētris ſum
ptum ex mero cōſtringit. Fit ex acido punico medi
camētū ſtomaticon a grecis nominatū cuius compo
ſitio eiuſmodi eſt. ¶ Detracto cortice mala tundū-
tur ex quib⁹ ſuccus exprimit is decoctū ad tertias
cū ad ſextariū venerit croci ſcrypuli.vj.myrre.vj.alu
minis.vj.mellis optimi librā vnam admiſcent: ⁊ ex
hoc medicamento precipue qdem ⁊ humoris vitia
mitigat:⁊ auriū vulnera expurgat:⁊ oculorum cali-
ginē diſcutit. Vlcera etiā genitalibus innata perſa
nat. Fit ⁊ hec compoſitio de punicis apud grecos
opone dicta contra marcorem ſtomachi ac faſtidiū
neceſſaria. In congiū muſti conijciunt. v. punica to
tidem ⁊ cydonia cū his ſorborum ſextarius. roris ſy
riaci ſexta. croci ſcrypuli.vj. que oīa ſimul tādiu co-
quūtur donec in mellis corpus craſſitudo pingue-
ſcat:ex quo coclear grāde plenū optime ieiuno quo
tidie datur. Ipſum vero medicamētum ſalubriter
vitreo in vaſe ſeruatur.

¶ De malo. CAP. XL.

Dioſcorides quod ad eſtiua mala perti
net id ſenſit:vt ea crederet flegma nu-
trire fellis ardores excitare. inflationes
mouere. neruoſis ptibus minime con-
uenire. Galien⁹ nō oīa reijciēda pnunciat:ſȝ q̄ aut
aq̄tici ſaporis aut aſperi aut acidi aut ppe dulcis oc
currūt. In his tātū eſſe vitia q̄ fruſtra oīb⁹ adiudicā
tur. ipſe auſteris ⁊ ſtypticis adeſt. ferme q̄z his oīb⁹ q̄
i ſola hyeme ſuāt:ea ſi matura lecta ⁊ ſalubrit cu-
ſtodita puenerint ēt pdeſſe languētibus aſſeuerat.
¶ Denique farſa iuoluta ⁊ i calido cinere diſcocta i
q̄relis vtilit putat ſtōm nauſeātis offerri. Pōt vero
malū maxie matianū ſanguinē reijciētib⁹ pulmonis
⁊ iecoris

⁊ iecoris iniurie obnoxios releuare.meli⁹ tñ ſi nūq̄
ieiunis ſed poſt cibū detᵉ vis ergo malis ⁊ humida
⁊ frigida eſt.qꝺ ex eo maxime cōprehenditur ꝙ ſuc
cus qui fuerit expreſſus facile tranſit in acorē. Au-
ſteris tñ malis ⁊ acidis poſſunt recentia vulnera ſta
tim claudi ſi contrita ponātur:tumores atq̃ liuores
ex aqua cocta ⁊ cum axungia trita cōpeſcunt. ℭ Fit
ex malis nobile medicamentū:qꝺ Greci Hedrice
dicūt ꝑ q̄ vtile ⁊ efficax ſi qñ in verendis partibus
cōdylomata vel papule eminentes:quas ex acodas
medici vocant:vel calculoſa pars carnis excreuit:cu
ius compoſitio talis eſt. Mala conciſa ⁊ interius li
gnoſa parte purgata libre vnius pondere: adiectis
croci ſcrypuli.vj.in paſſi ſextario decoquūtur: ⁊ cū
omne concoxerit:tandiu cum pulpa ideſt molli pa-
ne ⁊ tinaperi ꝯteruntur donec in ceroti lentorē mol
leſcant: hoc appoſitum vitia ſupradicta ſic curat ne
ad ferrum venire patiatur. Fit ex hiſdem malis edu
mna perq̄ elegans. Decoquitᵉ enim ex vino phaler
no ſuccus expreſſus ⁊ cum melle miſcetur. ℭ Folia
eorum vulneribus appoſita impetū feruoris exclu-
dunt.trita cum nitro ⁊ butyro parotidas ſanant.ſic-
cata ⁊ fumigata carbonib⁹ ſerpentes fugant. ℭ Cor
ticis ſuccus eiuſdem pene virtutis eſt:niſi ꝙ aduſt⁹
⁊ in puluerem diſſolutus vulneribus cauatis vt car
nem reddat imponitur. Uuam iacentem cum melle
trit⁹ leuat. Genitaliū vitia cū vino aſperſus emēdat.

ℭ De citonio. CAP. XLI.

MEdicinā ex cytonijs plurimi medici ſto
machantur. Eadem Dioſcorides ⁊ ad-
iureticam exiſtimat auſteritatis fortaſſe
beneficio ceterꝫ.ſtiptica.cōprimere vrinā
magis q̄ ciere conſuerunt cruda matura ciliacis diſ
ſintericis.ſanguinem reiactantibus proſunt in cibo
ſumpta coquuntur ⁊ cinere calidiſſimo farina inuo
luta ⁊ egris quorum iam diuturna febris ſine peri-
culo datᵉ. ℭ Aqua etiam celeſti madefaciunt q̄ po
teſt ad multa prodeſſe. Nam ⁊ ſedis vitia inſomen
tum aſſumpta deluit.⁊ matricibus feminarum intu
mare ſuccurrit omnibuſq̃ vehementer feruoribus
obſiſtit.infundi quoq̃ in aceto ſiue in vino ſolēt:qꝺ
ſtomaticis ⁊ inteſtinorum fluore vexatis oportuniſſi
me offertur. Fit ex cytonijs vinū quo colore languē
tium deſideria fallantur. Nam ſpecie guſtu ⁊ odo-
re cuiuſlibet vini veteris imaginē repreſentant idq̃
greci Hydromelon appellant ⁊ ex multis compoſi
tionibus eius melior hec ⁊ vtilior traditur. Poſt ca
niculares eſtus quecunq̃ ſe ex nouis imbribus aq̄
celeſtis infuderit mundo vaſe ſuſcipitur ⁊ ī vmbra
poſita ſepiuſq̃ tranſfuſa colatur.tunc citonia iuſte
maturitatis ex ligno interiori purgata ⁊ in fruſta in-
ciſa īmerguntur aque ⁊ tamdiu cum ea relinquuntᵉ
donec in ſuccum tranſiſſe malorum vini colore pro
batur quam diligēter colatam ⁊ in vaſa piccata diſ-
fuſam eiuſmodi in loco ſeruare ſolemne eſt ad quē
maxime fumo ⁊ fieri poteſt ſoli negetur acceſſus:
quo ſeptimo menſe pro vino vti licebit. Qui-
dam ex his ⁊ oleum quod appellatur melinum fa-
ciunt vehementer accommodatum ad ea corporis
vitia que ſtiptica pellenda ſunt: maxime tamen ex
eo ſudores moleſti detineri ſolent ⁊ ſtomachi oper-
ta componi ⁊ vulnera in capite nata leniri hec ſicco
die ad meridiem lecta ⁊ lintheo purgata mundio-
re in vitreum vas mittuntur: ⁊ recentiſſimo oleo
vas vſq̃ ad fauces repletur ⁊ pelle copertum vme
broſo in loco ſeruatur.

ℭ De perſico. CAP. XLII.

PErſicorum cibus eſt quidem ſtoma-
cho inutilis eo ꝙ cito ſuccus eius ma-
ceſcat ⁊ caro eque in digeſtiōe vitietᵉ ve
rum minime gratis dum non diutius
in inteſtinis moratur: ⁊ ad ima ſemper
exitu celeri feſtinat. ℭ Perſicorum cibus nega-
tur a medicis membrana nutrire. Sed ⁊ Galienus
ſuadet nunquam omnino poſt cibum ſumere cor-
rumpi affirmans in cibis ceteris innatent. ℭ Per-
ſicorum folia trita ⁊ impoſita ventris animalia pe-
rimunt ⁊ expellunt. Eadem ſicca atq̃ in puluerem
tunſa recentes plagas cruentorum vulnerum clau-
dunt. ℭ Nucleus perſicorum capitis dolori cum
oleo tritus illinitur: quamuis cum ſolo roſacco
quidam terere maluerint. ℭ Gummi gutta quam
perſici truncus illachrymat fluenti aluo medetur
eodem cum vino etiam in veſica lapillos frangit tri
ta ex aceto impetigines reprimit. decocta cum cro-
co tumorem faucium mitigat: arterie aſperam cana
lem leuiorem facit. Excreantibus ſanguinem miro
modo ſubuenit thoracis obſtrictus ſinus reſerat. vi
tia pulmonis expurgat.

ℭ De citrio. CAP. XLIII.

NOn vna eademq̃ virtus in omnibus
cytri partibus continetur. Nam ſemi-
ni acidam poteſtatem ac per hoc ſtipti-
cam ineſſe manifeſtum eſt: deniq̃ pre-
gnantibus faſtidio laborantibus eſui datum a nau-
ſea vendicant: tritum ⁊ in potione vini datum lie-
ni medetur. querelis iecoris occurrit. ℭ Aqua tri
tum ⁊ inſperſum humidis vulneribus adhibetur:
inde pernionibus ſingulare remedium eſt. ℭ Cor
tici auſterior natura conceſſa eſt: que quantum va
leat etiam ipſo dolore teſtatur: qui modice ſum-
ptus: aut potioni calide diutius immerſus: matu-
re digeſtionis beneficia operatur medicamentis:
que purgando ventri preparantur ſuccus eius ad-
mixtus turbationis periculum demit. Fit ex cytrio
nobile antidotum tuſſientibus quod eximie pe-
ctus exonerat: labraſion quod apud medicos hoc
vocatur: ſed maxime virtus eius in cytrio conſtitu
ta eſt. Uarie quidem apud multos: verum explora-
ta ⁊ recepta eiuſmodi compoſitione conficitur. ℞.
cytri vnciam vnam.marrubij vnam.iſopi vnam.enu
le vnā.glycirize vnam iunci radices vnā pulei ſcry

pulos.vj.roris marini.vj.pineā integrā.j.palmulas
coſtas.xxj.carycas.xxj.q̄ oīa ī aq̄ ſōtana īſundant.⁊
ibi die ac nocte mergāt poſt aq̄ ipſa cū pigmētis ſi-
cut īfuſa ſunt decoq̄t:⁊ inde colata deſpumato mel
li miſcetur molliq; igniculo ne aduraṫ huculq; inca
leſcit donec ſubacta in mellis craſſitudinē tranſeat.

¶ De meſpilo. CAP. XLIIII.

MEſpili arborē dioſcorides ɔtēptus agre-
ſtem nominaſſe ꝑterijt. Hoc tñ aſſeue-
rāt ꝙ poma ei⁹ ⁊ folia virtute nō deſere
ꝑēt. Sed ⁊ ceteri diligētius q̄ ⁊ vocabu
lū eius aliud addidere:apud quoſdā nāq; tricocta
nominaṫ ex tribus granis:que ad feminis ſobolem
retinet intus īcluſa. ¶ Auſterū ſemē eſt meſpili fru
ctū ⁊ ante virtutē guſtus oſtēdit:ſ; ⁊ fluxus vētris
in modicos fortiſſime detinet:ſtomachū diſſolutū;
vehemēter aſtringit. Sunt ēt q̄ putāt dētibus nō le
uiter ſubuenire ſi in dolore mandaṫ. ¶ Folia quo-
q; eius ⁊ cortex:itēq; radices eius tūſe ⁊ īpoſite cui
cunq; feruori ⁊ tumori ſubueniūt. ¶ Sicca ⁊ trita
cū melle ad cicatricē vuln⁹ adducūt.hauſta cū dul-
ci ſolēt ſanguinē reijciētibus opē ferre ⁊ cū vino ꝓ
pinata veneficis potionibus repugnare.

¶ De ziziſa. CAP. XLV.

Ziſa modicū cibū corpori preſtāt:licet il
ʒ lis ſaporis nōnulla gratia lenocineṫ. Ha
bēt tñ plurima incōmoda:egre cōcoquū
tur ſitiꝫ accendūt:ꝑgnāt ſtomachū: difficillimū red
dūt officiū vētris:ex q̄bus aſpera vis coꝝ ⁊ primuꝫ
ligno ſortita deꝑhendiṫ. Folia tñ ipſa poma cōtrita
⁊ īpoſita ſplenicos ⁊ hydropicos adiuuare certiſſi-
mū eſt. ¶ Radicis ⁊ corticis eadē virtus habetur:
quoꝝ ſuccus ex melle coctus tuſſim mitigat:cū me
ro mixtus iecori medeṫ:veſicam leuat vrīa largiori.

¶ De fico. CAP. XLVI.

FIcoꝝ natura calidiſſima eſt: ſed qđ ad
poma ꝑtinet nimiū recētibus auſteritas
ineſt ⁊ ideo tales ſtomachū inflāt ⁊ inte
ſtina ꝑturbāt modice q̄deꝫ:nā ſtatiꝫ per
aluū defluit oīs iniuria. Ergo que maturiores ſum
pte ſunt ꝓpe īnocue creduntṫ:⁊ corp⁹ ſic ficuti ſicce
ſaginā:deniq; athlete āteā ficis alebanṫ priuſq̄ eos
Pythagoras exercitatos ad carnis vſuꝫ q̄ fortior ci
bus eſt trāſtuliſſet. ¶ Sicce trite ⁊ īpoſite vehemē
tes tumores aut maturāt: aut diſcutiūt efficacius ſi
in eis nitrū vel yris acceſſerit. ¶ Cocte ex aqua cū
iſopo dant potionē q̄ pectus expurget. ¶ Itē cocte
cū vino ſedi tumēti ꝑſtāt ſalutare fomentū. ¶ Ipſe
pāno illinite ⁊ īpoſite paniculas parotidas furuncu
loſq; rūpunt. ¶ Itēq; cū fenugreco ex aqua deco
cte fomentum faciunt:qđ vitia matricum extinguit
cum ruta ⁊ melle ſuccum dant qui a pleureticis ⁊
pulmone vitijs ſalubriter hauriatur. ¶ Cū eris flo
re trite moleſtiſſimis tybiarum vulneribus imponū
tur. ¶ Trite cum ſale ſcorpionum plagis medenṫ
canceratis quanto pinguiores fuerint trite ⁊ impo-
ſite tanto efficatius ſubueniūt. ¶ Hydropicos ex-
trinſecus ſiccant ex vino contunſe ⁊ cum abſentio
⁊ ordeacea farina in modum cataplaſmatis aduna-
te combuſte ⁊ trite.

¶ De ſorbo. CAP. XLVII.

PLurimis medicis placeṫ ſorba pro me-
dicamētis magis q̄ ꝓ cibo eſſe ſumen-
da ⁊ q̄deꝫ alba adhuc ⁊ ſemicruda de-
iecta vehemētius ſolutioni vētris obſi
ſtūt:ſtomachū ꝑgrauāt:verū tñ matura
ſiccata ſubleuāt:faſtidia pellūt:vulnera interaneis
innata deliniunt. Quidāq; ſicco ſorbo tunſo vrinā
ſoluere ⁊ polenta cū vino ſplenicis ⁊ iecore laboran
tibus maxīeq; pulmonis moleſtiā ſentiētibus obtu
lere. ¶ Aqua vero in qua decocta ſunt nō minus ⁊
ipſa cauſis ſuprādictis potui oblata ſuccurrit. Diſ-
ſintericis quoq; iniecta medicatur.

¶ De ſiliqua CAP. XLVIII.

SIlique recētes ſtomachū auertūt aluū ſol
uūt. Eedē ſiccate ī cōtrariū poſcūt. ¶ Ci
bus eaꝝ ad vrinā ꝓficit cōmouēdā. Tra-
dituręq; cōtra ſtomachi dolorē nō leue ꝑſi
diū:ſi terne ī ſextario aque ad dimidias decoquāṫ.
¶ Iſq; ſuccus ꝑ dies.v.ɔtinuus hauriatur. Galie
nus tamen de ſiliquis peſſime ſentit ꝙ vix digeran-
tur ⁊ ventrem ſtringāt:⁊ humores noxios nutriant.

¶ De ceraſio. CAP. XLIX.

CEraſij viridis pomū vētrē humectat ⁊
ꝓuocat aridū ſiccat ⁊ detinet ſtō viride
ɔtriū:ſiccū ꝑ q̄ vtile accipiṫ:⁊ hoc q̄dā
exiſtimāt vrinā mouere. A non paucis
auctorib⁹ tradiṫ ſi mane recētia cū ſuis nucleis d̄uo
rata ſint:aluū tā copioſe flueṫ:vt ex eadē cā ēt pedes
morbo īplicati libereṅṫ. ¶ Fit ex his dyaceraſeon:
qđ oībus notū ē. Galieꝰ plꝫ nō in oīb⁹ ceraſi pomi
vnā eſſe virtutē. Nā in q̄buſdā auſterus ſapor:in q̄
buſdā acidus:in q̄buſdā dulcis appet ⁊ vult auſtera
ad hoc valere vt vētrē ɔſtringāt: ſtōm ɔfirmēt. Aci
da iudicat flegmate abūdātib⁹ ſtō oportuna:nā ma
gis ſiccāt ⁊ craſſitudinē deſioris hūoris īcidūt. Dul
cia ſtō aduerſa ꝓnūciat:citi⁹ tñ ꝑ inteſtina defluere.
¶ Gūmi qđ trinc⁹ illachrymat:exaſpatas arterias
optīe lenit ſi ī vino veteri deṫ ī ſorbitiōe reſolutum.
Simili mō datū faſtidiū ſtomachi nauſeātis auertit
⁊ e facie feditatē palloris excludit cū mero hauſtuꝫ.
Calculos etiam quibus veſice cannalis obſtruitur
in harene puluerem ſoluit.

¶ De amygdalo. CAP. L.

AMygdaluꝫ recens vt multis videtur ſto
machum onerat. Dioſcorides veruꝫ etiā
ſtomacho prodeſſe arbitratur ſi cum fol
liculo ſuo nucleus deuoretur caput pre
grauat caliginem nutrit cupiditatem veneree volu-
ptatis etiam accēdit. ¶ Sicca vero contra ebrieta-
tem valent:ſi ante vinum quinq; ſumantur. Sitiꝫ ex
his inflamari illo argumento docetur ꝙ vulpes cuꝫ
amygdala

amygdala deuorauerit: nec aquā ī ꝓrio baburit ſte
rire credaſ ſomnū faciūt vrinā mouēt feminaꝝ iuſta
ꝑcipitant. ℭ Amygdala quoqꝫ cū menta trita ⁊ in
potionē perducta ſanguinē reijciētibus ꝓſunt oleū
in quo decocta ſunt īfuſuꝫ capiti caducos ⁊ lythar-
gicos excitat. vlceribus cācceratis ⁊ caninis moꝛbibꝰ
trita cū melle ſubueniūt: doloꝛes iecinoꝛis ac renuꝫ
coctoꝛuꝫ in aqua potus extinguit: admixto modico
paſſo quo ſolet potionis eiuſmodi amaritudo leni-
ri cū reſina therebynthina pronemata data calculos
frangūt: obſtringuunt cānalē veſice laborantis puīs
ꝓſtant tuſſi ⁊ colo ꝓſunt. cū beliliſſate ac melle con
trita ⁊ in auellane nucis magnitudīe ſumpta. ℭ Fit
medicamētum ex amaris amygdalis: qđ Dioſcori-
des dyaam ygdalon appellat ſpleni ⁊ iecinoꝛi mari
meqꝫ aurugini neceſſariū. ℞. amygdaloꝝ. ℥. ij. gētia
ne. iiij. aniſi. ij. abſentij pontici. j. q̄ oīa ſimul tūſa cri-
branſ: ⁊ ex eo puluere coclear ex aq̄ daſ: ℭ Mul-
ſam miſcēt ꝗ nimiā amaritudineꝫ vitāt: vehemens
nāqꝫ hoc eſſe etiam domeſticis in vxoꝛe ſeruata ex-
perimentis ꝓbaui. ℭ Gummi qđ amygdali arboꝛ
exſudat mixtū potiōi reijcientibus ſanguinem ſalu
berrimū crediſ: tuſſim mitat cū mero potatū. Eadē
⁊ ceteris arboꝛis ptibꝰ vis ineſſe tradiſ: vt folia vel
coꝛtex ad tēpus ſumpte aperiāt: purgēt: extenuuēt.

ℭ De auellana. CAP. LI.

Auellane in cibo ſumpte doloꝛē capitis
incutiūt. inflatione ſtomachū diſtēdunt
Coꝛpoꝛi ſane pinguedinē ꝯferunt ſicce
in vaſe fictili ſi toꝛreanſ diſtillationibus
mitigādis vtiliſſime offerunſ. trite ex aq̄ mulſa po-
tateqꝫ ēt vetuſtiſſime tuſſis moleſtiā ſedāt. ℭ Alij
vero tritas ⁊ cū paſſo bibēdas dedere ad pulmōis
⁊ iecoꝛis vitia ſanāda. Multi cum pipere miſcuere
⁊ cū vino propinatas cōtra catharrū ⁊ toꝛmenta ven
tris ⁊ vrine diſtillātis anguſtias valere ſenſerūt: cuꝫ
axungia vel adipe vrſino contrite ⁊ alopitijs illinite
capilloꝛum damna reſtituūt. Aiuntqꝫ oculos infan
tiū cecoꝝ ad coloꝛem nigrum poſſe reuocari ſi adu
ſte cū oleo ꝯteranſ: ⁊ ex eo crebrū quotidie pungaſ.

ℭ De piſtachio. CAP. LII.

Piſtachioꝛum virinis auſtera ⁊ ſtiptica ⁊
prope aromatis gratie iuncta colligitur.
Ideoqꝫ etiam ſtomacho accommodata
creduntur. Maxime tamen conſtat ea ⁊
thoꝛacis itemqꝫ pulmonis ⁊ iecoꝛis vitia purgare.
Trita vero cū vino cōtra moꝛſuꝫ ſerpētū proſunt.

ℭ De caſtanea. CAP. LIII.

Caſtanee ex oībus foꝛtiſſimū qdē cibum
coꝛpoꝛi preſtant. Sed qđ difficile cōco
quaſ. Cocte aūt in carbonibus vel in fi
ctili vaſe ſicco aſſate: ⁊ cū melle ieiunis
date tuſſientibus ꝓſunt. ℭ Aqua in qua cū ſucco
coꝛtices coquunſ cyliacis: diſſintericis ſanguinem
reijcientibus bibenda haud inutiliter propinatur.
ℭ Interioꝛ mēbrana que coꝛticē fructūqꝫ diſcernit
ad tertias decocta in aqua ⁊ potui oblata mire aluū
fluentem refrenat adeo vt Dioſcorides putet etiaꝫ
cathartico data per hanc potionem iri obuiaꝫ poſſe
ſi pluſq̄ neceſſe ſit purget.

ℭ De nuce. CAP. LIIII.

Nux viridis vtpote adhuc aquatioꝛis hu
moꝛis ſtiptica ⁊ frigida virtute cēſetur.
Potens deniqꝫ ⁊ ſtomacho aliqđ vigo
ris acquirere ⁊ ventrē cuꝫ garo ſumpta
mollire. ℭ Nuces autem ſicce due cū carycis dua
bus ⁊. xx. rute folijs addito ſalis grano ſimul conte-
runtur: nulliſqꝫ venenis opprimi poterit ea die quiſ
quis ieiunꝰ acceperit. ℭ Inter klendas ⁊ idus Iu
lij: centum numero nuces ſtatim vt arboꝛi dempte
ſunt coꝛtice adherente quaſſanſ. His admiſcentur
aluminis ſcyſti libꝛe tres: ⁊ in nouo fictili vaſe ponū al'ſciſci.
tur. Super hec infunditur olei boni libꝛe tres: ⁊ di
ligēter in loco neqꝫ humido neqꝫ nimiū ſicco obꝛuū
tur. Poſt nonaginta dies dabunt oleuꝫ: quod fluē
tium capilloꝛum damna reſtituit.

ℭ De pinea. CAP. LV.

Potiſſimus ex nucleis cibus eſt: ⁊ hu-
moꝛes optimos gignit: ⁊ ſitim ſedat: ac
ſtomachi acrimoniam temperat: purgat
vrinam: preſtat antidoti vicem cum la-
ſaris vncia vna. nitri vna. cymini vna. palmularum
vna: que omnia, in oximelle reſoluta iucundiſſi-
mum preſtant oxipoꝛium: ſi vnciam nuclei triti ſi-
mul accipiat cum vuis paſſis. ℭ Nuclei quoqꝫ fre
quentius ſumpti excitare creduntur tardioꝛes ad
vſus veneree voluptatis. ℭ Ipſe vero pinee cuꝫ re
ſina quam gerunt tunſe ſingule in ſingulis ſextarijs
ad dimidias decoquntur: exquo quotidie binos
haurire cyatos excreantibus ſanguineꝫ ſalutare eſt.
ℭ Coꝛtex autem arboꝛis decoctus in vino efficaſſi
mam potioneꝫ contraventris toꝛmina ſubminiſtrat.

ℭ De mirto. CAP. LVI.

Id namqꝫ genus manifeſte ſtiptice vir-
tutis eſſe apparet ⁊ frigide: quamuis
plurimum illi de rigoꝛe, ſiccitas deco-
quat. ℭ Uerum ⁊ ardoꝛes febricitan-
tium extinguit oꝛe compꝛeſſum: ⁊ ſitim mitigat: ⁊
in cibo ſumptum ſtomachum erigit: ſolutioni ven
tris obſiſtit tritum ⁊ cum polline impoſitum colle-
ctiones ſuppurare non patitur. Oſſa combuſta ⁊
in puluerem redacta butyro ⁊ melle comitantibus
non abiecti vigoꝛis xirocoliriam preſtant.

ℭ De ſpomelidibus. CAP. LVII.

Hoc pomum Dioſcorides frigidiſſi-
mum affirmat: atqꝫ ideo ad laboꝛem, di
geſtionis incutere. ſtipticum tamen ⁊
ſtomacho accommodatum plerıqꝫ di-
xere. ℭ Arboꝛis eius natura cum ma-
lis congruit aliquanto quidem infirmioꝛis ⁊ vt di-
ximus prope modum poteſt in cauſis ſimilibus aſ
ſumpta medicari.

¶ Medicine Pliniane Liber Quintus. De dieta
egritudinum vniuerſalium ⁊ ꝑticulariu3.

¶ De capillis fluentibus. CAP. I.

Igitur cibos accipiāt acros:
qui magis apiant po-
ros qualia ſunt eruce cardamomū
porrū cepe vł allia. Hec enī oīa q̄
cōdenſant͏ habēt ve poros cōſtri-
ctos ſutilia ſunt. Quib⁹ aūt ex ra-
ritate porož ꝓfluunt capilli ꝯria ſint hec neceſſe ē.
Vtant͏ ēt intubis lactucis maluis ouis mollib⁹ pa-
ne nauali ⁊ filiginis in aq̄ calida aut frigida infuſo.
Melones q̄q3 accipiant. cucumeres piſces: duras
carnes habētes ac porcinas carnes recētes: ⁊ nihil
ex eis qđ pīgue eſt ſumāt. Accipiāt v̄o ſteriles ⁊ pe
des ꝺ bobus. yſīces ⁊ pectines ⁊ cōchylia. a vino ab
ſtineāt ⁊ maxie veteri. In balneo v̄o cū lauerit aq̄
anteꝗ̄ intrent infundant caput: ⁊ iteꝶ in piſcinam in
trantes caput ſub fiſtula ponant.

¶ Si de epate caput dolet. CAP. II.

Cibos accipiāt frigidā hn̄tes virtutē bo
ra ſcđa aut tertia. panē accipiāt in aq̄ ca-
lida īfuſu3 aut cetrū aut melū aut aliqđ
qđ īfrigidare poſſit pomū: ⁊ cū cibo vtā
tur aquā frigidā ſi ī vſu habēt bibāt adhuc āplius
vt certe toto prādio cū vino mixtā ipſa3 aquā bibāt
frigidā ⁊ modicū vinū. Sed ⁊ oībus dicta talis ſit
ſic patientibus necnō ⁊ illis qui calidū habēt vētrē
vel ſtomachum aut ſplenē talia ſunt facienda.

¶ Si de vino caput dolet. CAP. III.

Cibū offeres. Panē ex aqua cocta oua a
pala columbarum ⁊ pullorum aſcellas
⁊ gallorum teſticulos. ſitq3 omnis eoru3
cibus eucimus ⁊ qui vapores ꝓhibeat.

¶ Si de percuſſione caput dolet. CAP. IIII.

Vinū ab initio ꝓhibēdū ē carneſq3 ⁊ oīs
cibus fortior ꝙ ſi febres ſint ſuccu3 ty-
ſane dab ⁊ vitellos ouož ac maluas vi-
ſcelatas lactucas ītubes ⁊ cucurbitas.

¶ De cibis freneticis. CAP. V.

In Primordio tyſane ſuccū bn̄ coctū: ſi aūt
nō ē eis ſuauis cū granulis dabis ſine ali
quo ꝯdimēto. Addes eis oleū aut rodo:
mellis aliquātulū: ꝙ ſi adhuc ſuaues nō
ſint tyſane his dari oportet auene ſuccos aut cedos.
Si v̄o abhorrēt ſorbitiōes panē ī aq̄ calida infuſu3
dabis ⁊ magis cū holerib⁹ comedant: q̄lia ſunt mal-
ue ītubi elixe īterdū ⁊ nō cocte ſatis ⁊ ſic caules tyr
ſoſq3 coctos lactuce ꝺderis ⁊ melōes ⁊ cucumeres
⁊ interiora ipſož. Piſces dabis echynnos ⁊ pecti-
nes poma accipiāt ꝑſicca duracina: ceraſia: mela: ⁊
malagranata: ſed hec oīa ana modice. Potionē q̄q3
eis dabis ſubinde ⁊ paulatī calidā aquā oīo bibere
oportet. Nā ſi ſit flegmon īteriſecus nō paruū picu-
lū accedit. Cautiuſq3 eſt calida aq̄ vti ꝗ̄ frigida: ⁊ ſi
febre ⁊ alienatiōe caruerit tūc ꝓſumēdū eſt vinum
dare eis q habuerint vſu3 ꝓpter ſomnietatem.

¶ Dieta de lythargicis. CAP. VI.

Danda ſunt ſucc⁹ ꝺ amigdalis cū modico
melle coctus ⁊ tyſane ſucc⁹ habēs comas
porri aut apij radices aut iſopi ſi febris nō
eſt ꝙ ſi febris eſt iſopū nō mittas: ſufficiūt
enī apij radices cū ſimplici oximelle admixto. Poſt
tyſanas v̄o dabis ⁊ micas panis cū apomelite ac hy
dromelite ac poſt digeſta egritudīe vinū dabis ana.

¶ Dieta de epilenticis. CAP. VII.

Cibos accipiāt panē bn̄ coctū: ⁊ optime
infermentatū ⁊ maxie in olybano coctū
calidā aquā bibāt. ¶ Coriandrū itē ſi
comēdāt ꝓhibet hūores aſcēdere in ca
put qđ maximū adiutoriū eſt. ¶ De holerib⁹ vero
māducēt: betā caucaliā: rapā ⁊ porrū mixtū. Condi
mēta aūt ipſož ex oleo ⁊ ſale modice ſupſparſo. De
volatilib⁹: gallinas faſianos ſed non ſaginatos: ⁊ de
anſerib⁹ alas: collū: caput ⁊ pedes ⁊ greculas ⁊ aues
oēs: pterꝗ̄ q̄ in paludib⁹ ⁊ in aqs degūt. ¶ Jus ēt
ꝓhibēdū eſt ad bibendū. admiſcēda v̄o ſunt. ix. aut
xj. grana pipis aut aniſu3 modice. ¶ De carnib⁹ āt
bobū ē oīno nō māducare ⁊ maxie porcinā aut bu
bulā: ſed ⁊ alias carnes modice ꝑ deſiderio accipi-
ant ⁊ nō pingues. Ipſas v̄o carnes in ſinapi intīgāt
⁊ opozima magis ꝗ̄ zima bibāt. Cepas ⁊ daucū nō
māducēt neq3 eſmerinō. Apiū v̄o ī oīb⁹ ꝓhibēdū ē. al'eſmon.
¶ Piſces dāde ſunt merule turdi aut ſcorpiō aut i. eruca.
ſcardus. Pinguis āt ⁊ pelaic⁹ ꝓhibēdus ē. De flu
uialib⁹ edāt cū q df andromis: ſ3 cū oximelle mādu
cent: aut modico pipe: coclee fugiēde ſunt. echinn⁹
māducādus ex īteruallo. apt⁹ eſt ei3 ſtō ⁊ vrinā mo
uet. accipiāt aliqđ apozima calīn q̄le ē abſentiatū ⁊
ꝯditū. ¶ Carnes āt ꝓhibēde ſunt vſq3 ad ꝑfectā ſa
nitatē: ⁊ a leguminib⁹ abſtinēdū maxie ſi lēticulā vo
luerit māducare cedꝛ ibidē bulliat ſeu puleiū aut
piper. ¶ Poma āt bonū ē eos fugere: ꝙ ſi vtiq3 ac
cipere voluerit: cā ſanitatis modicū aſſumēdū eſt ⁊
maxie poſt cibū. ¶ Tragimata ēt fugiēda ſunt q̄lia
ſunt nuces daptyli. Piſtatia aūt ⁊ vue nucleuſq3 vł
q̄ ꝺ emigdalis fiūt a piſtorib⁹ nō ſunt fugiēda. Vinū Vinum.
quātu3 ad ipſa3 paſſionē fugiēdū ē maxie vet⁹ mo-
dice vinū albū lene ſumēdū ē ꝑꝑ vſu3: ⁊ oē qđ ex la
cte fit: ipmq3 lac fugiēdū ⁊ oīa dulcia fugiēda ſunt.

¶ De melancolicis. CAP. VIII.

Cibus corž ſit tyſana quā mane accipiāt
cū granulis ſuis hora ſcđa in prādio aut
piſces aſpartiles ⁊ dōeſticos pullos vel
gallinas, ⁊ aues alias q̄ nō ī paludib⁹ de
gunt: ⁊ pectines ⁊ aſtaces ⁊ ychinos. ¶ De oleri-
bus autē lactuce ⁊ intubi omnino comedenda ſunt
⁊ malue omnia alia ꝓhibenda ſunt. ¶ De pomis.
Pepones cucumeres ⁊ vue dulces duracine: ⁊ me
la q̄ n̄ ſunt ſtiptica. ¶ Fic⁹ āt oīnō ꝓhibēde ſunt ꝙ
ſi accipiāt due aut tres ⁊ he ſatis mature ſunt dāde.

¶ De

¶ De placẽtis aũt oĩa phibẽda ſunt pp qð cũ caſeo Vinum. facte ſint. ¶ Vinũ aũt bonũ eſt dare chryſaticum ꝛ hoc modice: ꝙ ſi iſtud nõ inueniaꝛ. dabis vinũ qð nihil hẽat repcuſſiõis aut ſtipticũ aut aliquã auſteritatẽ: ne cum bibiꝛ caput petat. ¶ Carnes aũt ꝛ fortiores cibos accipere egrotãtẽ ad meli⁹ accedẽtẽ ordinãdũ ẽ paulatĩ augmẽtãdo ꝛ nõ ſatis de ſubito: qð eſꝫ de ſubito fuerit oblatũ meli⁹ ẽ ꝛ cauti⁹ trãſire ad fortiora paulatĩ. ¶ Poſt balneũ aũt mox nõ bibant vinũ niſi calidã aquã ꝛ ſic cibũ ſumãt ſicut iã dcm̃ ẽ: ꝛ prãdere volẽtib⁹ offerenda eſt iteruꝫ calida aq̃. Hoc enim modo dieta obſeruãda eſt ꝛ tũc cõuenit fieri quando iam videtur violentior in cerebro effecta materia conſtricta ꝛ pinguior effecta.

¶ De oculorum paſſione. CAP. IX

Cibos mitiores ꝛ ſine mordicatiõe accipiãt: ꝛ q pinguiores reddant humores. ideſt orphas ꝛ alios piſces duriores carnes hñtes glaucũ. cyridiã ex ipſis ſicciores. ¶ Holera autẽ ĩtubas ꝛ maluas. ¶ Ex pomis mela melões vuas dulces. Ficus aũt nullo mõ ſint accipiende in oculoꝝ dolore. ¶ De cetrio vero cortex danda eſt ꝛ bibãt calidã aquã. Vinũ ſi voluerint bibere chryſaticum eis dabis: aut dulce: aut aliud quo impinguari poſſint humores.

¶ De aurium paſſione. CAP. X.

Cibus eoꝝ ſit ſuccus tyſane ꝛ alice ꝛ cetriũ ac ſimilia bene cocta. ſilr ꝛ ouoꝝ vitelli vtiliſſimi ſunt: ꝛ maluarũ caules, ꝛ piſces aſpratiles ꝛ pipiones ꝛ de domeſticis pullis exterinas partes: ſicq; ad omnium diuerſitates parotidotum vti oportet.

¶ Dieta ſynanticis. CAP. XI.

Primũ oĩuꝫ aquoſa mulſa q̃ vꝫ extenuare ꝛ purgare p̱ vrinã ꝛ vẽtrẽ qb⁹ thorax ꝛ pulmo ſuſpirat. miniſtrãda ẽ per dies .iij. ac poſt diẽ tertiũ ſuccuꝫ tyſane ꝛ ouoꝝ vitellos dare molliſſimos ꝛ nõ multos. Vtiliſſimũ opꝫ quoq; cibi abũdantiã fugere velut magnũ malũ. Si enĩ ĩ periculo ſunt cibo accepto minus: ꝙ ſi plus accipiant maius exiſtimãdũ eſt ꝛ hec ſufficit de ſinãtijs dixiſſe.

¶ Dieta de catarro. CAP. XII.

Cibus eorum holera ꝛ amillum vel lapatium tyſane ſuccus vel alice: aut lens cum melle modico cocta ꝛ omnes pultes cum pipere albo: ꝛ ſalſamenta que volent: oua quoq; a pala comedant: ſitim vero diſſimulare multum adiuuat: ebrietas aut potio multa fugienda eſt: ꝛ ſicut diximus omnes cibos ſalſos comedant.

¶ De pleureticis. CAP. XIII.

Cibus dãdus ẽ pleureticis ſuccus tyſane ꝙ optime coctus ſi vero nõ fuerit coctus inflat hypocundriã. amigdalas aũt purgatas ꝛ tritas admiſcebis tyſanis vt ſimul coquanꝛ ꝛ ſuccũ acaliſis ſeminis admiſcebis in tyſane ſuccũ aut iſopũ ſimul. coq̃s ſuccum quoq; ex amigdalis eis dabis: cui modicum admiſcebis mel. ¶ Eſt aũt melius ſi mane ſuccũ tyſane accipiãt ꝛ ad veſperã ſuccũ de amygdalis. Qð ſi virtus infirmantiũ imbecillis tibi eſſe videꝛ: ꝛ de pane mundo micas dabis cũ apomelle: aut dulci hydro roſato. Is vero q vocaꝛ cyuariticon fugiẽdus. Eſt enĩ qui ꝛ febres accendat ꝛ caput petat ita vt alienationes faciat. Unde ꝛ melius eſt ſi virtus ĩbecillis vꝛ dare modicũ cinidij aut hydromelon. Si aũt micas de mũdo pane nõ hñt q infirmanꝛ ad accipiendũ in aquã dulcẽ potionẽ accipiãt. ꝛ zemon ſine oleo factũ ac ſolã gallinã dabis ſed modice qbus virt⁹ imbecilis eſt: ꝛ cibũ faſtidiunt. Sꝫ ꝛ piſces ꝛ maxime cyclas. Eſt enĩ piſcis molli carne ꝛ natura humid⁹ ꝛ digeſtibilis. quem ꝛ ptyſanas maritimas vocant. ¶ Pectines aũt q dicunꝛ ꝛ oĩa oſtracegena fugiẽda ſunt. ¶ De holeribus vero holera prohibenda ſunt ſi aſpera lingua nõ ſentiaꝛ ꝛ ſitis nimia nõ ſit ꝛ nõ febriat ſatis: ꝙ ſi febrit nõ eſt malũ ſi dederis maluas coctas in viſcello aut intubas ac ſilr mella danda ſunt. ¶ Calida aũt aqua eſt miniſtranda ꝛ mulſam calidam quotidie bibant.

¶ Ad pleureſim. CAP. XIIII.

Eſca eoꝝ vtiliſſima ſucc⁹ tyſane orize palmule thebaice ſucc⁹ arnogloſſe. Puſca vero bibẽda eſt. Facit ꝛ fenugrecũ infuſuꝫ in aq̃ coq̃s cũ carycis ꝛ vt electuariuꝫ dabis in cibo ꝛ pulte ꝛ oua apala. cerebellũ porzinũ vel agnium aut hedinum paruo ſale ꝛ oleo.

¶ Dieta de ſtomacho frigido. CAP. XV.

Dandũ ẽ vinũ rubeũ ꝛ cibi pĩgues ac magis oleũ hñtes phaſiani pĩgues carnes hñtes. Carnes quoq; porcoꝝ pinguiũ ꝛ olia. ¶ De holerib⁹ braſica tertio cocta ꝛ cõmixta cum apozimo in vino condito caules ipſi ſimiliter aut rape aut polenta ideſt. alſeta. pultes. alica cum vino tyro. ¶ De auibus autẽ perdices. merulas: turdos. anates. ¶ De carnibus caprina ꝛ ceruina. Poma etiam ꝙ maxime ſunt fugiẽda. ¶ De tragimatibus vuue tantum ꝛ ſufficit.

¶ Si de calore nimio fiat faſtidiũ. CAP. XVI.

Cibos dabis panẽ mũdũ q vtiliſſim⁹ ẽ ĩ aq̃ cala accept⁹: ꝛ oua dura hora diei tertia: ꝛ holera ĩtubas ꝛ lactucas ac maluas ꝛ ð auib⁹ domeſticis gallſas nõ ſatis coctas: ꝛ ð anſerib⁹ extremas ptes: ꝛ pect⁹ ð phaſiano. Silueſtria vero oĩa ſunt phibenda. ¶ De piſcib⁹ aũt vtanꝛ duras habentes carnes: qualis ẽ acerma. orphon. caclon. cerida. cocida. ꝛ aſtopodes ac ſepias. ꝛ oſtragoderinas ideſt aſtagies ꝛ ciretias ꝛ pectines: ẽt coclcas comedant. legumina. faſeolos. fabam. orizam. poma mala dulcia. vuã duracinã. cedria. melonis carnes ꝛ cucumeris interiora ꝛ perſica duracina: ꝛ balneis de aquis dulcibus vtantur.

Si de glutinoſis ⁊ pĩguibꝰ fiat. CAP. XVII.

Dare opʒ ea que extenuare poſſunt humores. dabis igitur eis capparum ĩ oximelle compoſitum ⁊ oliuas omnes: q̃ in ſale aut oximelle cõdiant̃. Sed ⁊ ſinape forte ad ſubtiliandum cum melle ⁊ aceto manducatur.

Si de calida diſtemperantia fiat faſtidium. CAP. XVIII.

Dare opʒ que infrigidando iuuari poſſunt: maxime que de aceto cõficiuntur Puſcam potui dabis: ⁊ panes ibidem infuſos ĩ puſca ⁊ oxigala ⁊ mela. Lactucas quoqʒ ⁊ intubas atqʒ aquã frigidã mediocrit̃.

Dieta ad cardiacos. CAP. XIX

m Aligranati grana ſumpta ſiue succꝰ eorũ acceptus ꝓdeſt ſʒ ⁊ mala non ſatis dulcia ⁊ mediocriter ſtiptica. piraqʒ ⁊ ꝑſica duracina. vue quoqʒ que auſterũ aliquid ⁊ ſtipticũ habẽt: ⁊ panis in aqua frigida vel calida: ſi is q̃ patitur ſit tẽperãtie ſatis calide: ⁊ ĩ ore ſtomachi contineantur humores. De piſcibꝰ vero polipus bulbus ⁊ pectines aſtaces yſices ⁊ ventres anſerini pedes etiã porcini: ⁊ q̃cũqʒ nõ facile corũpunt̃: aut cetria foris mundata.

Si melãcolicus humor vomicam exegerit. CAP. XX

In primis dabis eis tyſane ſuccum ac deinde mulſam aquoſam.

Si ex colerum plenitudĩe effuſio nimia ventris vel omitus ſit. CAP. XXI.

Oportet in potionibus ⁊ cibis frigidam ⁊ humidam virtutem habentia adhibere. Igitur tyſane ſuccus potus vtiliſſimus eſt ⁊ lactuce date cum modico aceto ſimiliter: ⁊ intuba troximaqʒ ⁊ panis in aqua frigida infuſus. Piſces omnes duras carnes habentes. De carnibus vero vel gallinarum pullis ventriculos dabis. de pomis que matura ſunt: mela: pira: malagranata ⁊ vuas que pependerunt. De tragimatibus caſtaneas dabis etiam eis potionem aque frigide aut omphacomellis aut hydromellis aut certe vinum modicum.

Dieta ſorani de pipleumõicis. CAP. XXII.

Dabis oua ſorbilia ⁊ ſuccũ tyſane aut amilũ ſine liquamine ex pipere mulſaʒ quotidie ieiunus ſumat: ⁊ quotiẽs bibere petierit ipſam bibat: in qua mulſa elixanda eſt ruta aut amygdale amare aut iſopum ſeu origanum aut poligonum. Nam ⁊ ſuccus poligoni bene facit.

Dieta tetanicis. CAP. XXIII.

Cibi eorum ſolubiles eſſe debent: ideſt pultes nitide vel cerebellum. Remouendum vero eſt quod reumatiſmum facit ⁊c̃.

De epaticis. CAP. XXIIII

Dandus eſt ſuccus tyſane ⁊ auene: danda eſt quoqʒ amygdala ad edẽdum. Oua vero prohibenda ſunt: micas panis aut labatas aut coctas accipiant: ſed non multum: ⁊ omnia alia de frumentata fugiẽda ſunt. qualia ſint ſimula: hydri: pultes ⁊ placente. Piſces dabis echynnos: pectines: batos: ⁊ pipiones ⁊ piſces viſcellatos Dulcia aũt oĩa fugienda ſunt ⁊ ſtyptica neqʒ malagranata danda ſunt: neqʒ aliud aliq̃d pomũ neqʒ vinum dare oportet ⁊ maxime ignitum. Vinuʒ q̃d nõ eſt ſtipticum vtile eſt: dabis ⁊ apozima quod ſit de apij radice.

Dieta epaticis calide diſtemperantie. CAP. XXV

Danda ſunt ſuccus tyſane ⁊ panes q̃ cuʒ decoctione apij radicis colliguntur. intuba. cicoria. ⁊ occus. Hec enim holera ad calidam diſtemperãtiam iuuãt ⁊ frigidã non ledunt: ⁊ coriãdrũ in ipſa coctione admiſcebis ⁊ apiũ. Oua autem fugere oportet maxime ſi dura ſint: calida non dare: neqʒ cedrũ aut hydri. Si vero ſupradicte herbe non ſunt dare poteris lactucas in viſcello coctas cum apij radice: ſed ⁊ betas bis coctas ſolas aut cum maluis vbi ⁊ acetum modicũ mittatur. De volatilibus gallinas domeſticas cũ viſcello ſupradicta holera in condimẽto hebẽte. cyminũ vero aut origanum nõ eſt bonũ. Perdices vtiles ſunt ⁊ phaſiani. De anſeribꝰ ventres. cãtulas. merulas. turdos. turtures. ⁊ minutas miniſtrabis aues. Anates autẽ ⁊ omnia que in paludibꝰ degunt aut raro aut nullo modo danda ſunt. De piſcibꝰ vero maxime marinos dari oportet: ſʒ aſpratiles: quales ſunt merule ſcaurus. His autẽ qui habẽt acredinẽ vel calorẽ ⁊ fortes ſũt: nihil habẽtes mellis aut liquaminis aut ſalẽ ſatis. De quadrupedibꝰ aut oſſerẽdi ſunt pulmones ⁊ inteſtina: aut ex eis ſcordola facta aut mazachara. Poma autẽ dura ⁊ dulcia. mela vero opʒ aſſa ⁊ elixa cum gallina dare. Cũ autẽ aſſant̃ mela non vtãtur ſed multo tẽpore aſſent̃. De malis granatis etiam granula dentur ante cibũ cũ modico pane: ⁊ poſt cibũ vua duracina: ⁊ de vtroqʒ q̃ ſunt mollia ⁊ ceraſia pira ⁊ meſpilas ſemel aut bis tragimata quoqʒ offerẽda ſunt: vue que dicunt̃ lapſane. Nuces aũt ⁊ piſtatia ⁊ nuclei pinei fugiendi ſunt: caſtaneas vero dabis. Diximus ſuccũ tyſane vtilem eſſe in hac cauſa. ⁊ ipſa grana lota danda ſunt. Sed ⁊ holera maxime intuba ⁊ trozima ꝓpter q̃d ⁊ ſola ipſa data aut cũ gallina aut ꝑdice: aut ventre ãſerino: aut cũ carne aliqua cocta benefacit. Holera etiam hec aut cocta aut cruda vtiliter dãtur in hac paſſione.

Dieta frigide diſtemperãtie epatis ſiue ventris. CAP. XXVI

Dandus eſt panis calidus ad edendũ aut ꝑ ſe aut cũ vino infuſus ſtiptico. de holeribus

ribus braſſica tertio cocta in aqua mutata ⁊ ſic inſuſa in vino eſt danda: ſed quādo cōdita eſt: aut edaẗ per ſe aut cum intuba: aut ocimo: aut cū gallina: aut cum perdice ſeu cum turdo vel murela. Manducare etiā oportet ventres anſerinos ⁊ yſices ⁊ carnes aſſas ſed rarius. ¶ Secunda dieta ordinanda eſt hoc modo. Punicū dandū eſt bene coctū ⁊ pultes de milio. De piſcibus dandi ſunt merula coſſiſus cereda caſtanee etiā aſſe mediocriter ⁊ nō frequēter ⁊ vue cōfortāt enī piſtacia ⁊ nucleos pineos ⁊ amygdalas ſugere oportet: lac dādum eſt caprinū aut vaccinū cū petra fluuiali coctū. Aliqui etiā mel addūt cum lacte. oporteteq; ſpumam lactis cū feruet tolli ⁊ poſtea puluerem myrti aut ſorbi ſicci ſuperaſpergi. Et vue que reponuntur vtiles ſunt.

¶ Dieta diſſintericis. CAP. XXVII.

DE frumento pultes dande ſunt: ſed alica plus digeſtibilis eſt oriza minus nutrit ſed plus ſtringit. Pultes de farre ⁊ milio ⁊ dē panico ⁊ alexādrino pane ⁊ hydri dande ⁊ p cōdimento anetum mittas: p oleo adipem anſerinū aut pullinum: ſed ante coquanẗ ipſe pultes in aqua ⁊ ſic mittas lac ante coctū ⁊ deſpumatū ibidemq; admiſcens ros marinū ⁊ grana mali granati trita. Mela quoq; ⁊ cytonias purgatas ⁊ vuas tritas in aqua vnde pultes fiant ante coq̄s ſorbos aut pira cruda aut matura aut mala cytonia aut meſpilas aut ſiliquas: aut daptylos. ſimiliter ⁊ caſeum recentē colabis p cribrū ⁊ condes inde pultes dabiſq; ad edēdū. q̄ ſi pultē recuſent alicā dabis eis vel orizā cū aqua ī qua coxeris daptylos aut damaſcenos ſeu ſorbos ſiue reliqua ſupraſcripta. De lugumínibus vero lēticula danda: cui tollis corticē. ⁊ cū purgata fuerit rore marino ⁊ de adipe ſupraſcripto cū modico aceto condies ⁊ ſale modico ⁊ cum fuerit cōdita in modū ſorbitionis cū ipſa pulte lenticulā ad edendū dabis. Tyſana p ſe nō ſunt ſtyptica ſed laxāt. At vero de holeribus dabis plantaginē intubas maluas coctā betam ⁊ bene expreſſam ⁊ cū aceto tritā atq; cōditā. Ea vero que cruda manducari poſſunt cū pane edanẗ. Braſſica quoq; vel caules mōtane bis cocte impinguāt ſed cōſpiſſant ſtercora aſſumanẗ aūt cum aceto ſale ⁊ oleo cōdita. De maritimis vero piſcibꝰ nō multi ſunt qui expediri poſſint ſed ſcorpinā accipiāt cōditā aceto ⁊ cymino. ſic ēt aſtago daẗ oſtreeq; aſſata teſta iuuat. Carnes vō oēs ſunt inutiles de agreſtibus auibus qualia ſunt turdus perdices turtures: merule: ſtrumi: ⁊ columbi: ⁊ maxime pipiones omnes nō ſaginati coquendi ſunt in puſca: ⁊ deinde aſſandi: melius ſi intrinſecus mittatur myrtus aut ſorbus tritus ſuccus aut inciſus minutatim: aut meſpila aut pira virida aut cytonia mala intrīſecus cocta ⁊ deīde aſſata. ¶ De quadrupedibus oēs carnes ꝓhibende ſunt. preter lumbos ſolū porcinos aut hedinos quos comedant. Oua quoq; gallinacea elixata in puſca donec indureſcāt ſublatos vitellos ſolos. aſſabis ſup carbōes ⁊ cū aceto ac rore marino trito dabunẗ ad edendum in pultes ēt ros marinū mittes: aut deſidia modicū aut galle: aut omphacij ī tyſana etiā coques vngues vitulinas ⁊ comedat tyſanā cōditā cū aceto. ¶ De pomis vō dulcia poma que vētoſitatē generant prohibenda ſunt: danda ſunt pira ſorbi meſpile ac mala cytonia ac vue in olla aut fumo ſuſpenſe quas cum ſemine ſuo comedat: donec ipſum ſemen in ere minutetur. Ipſa vero poma cum pane ſunt manducāda. mala granata cōſtringunt: ſed corrumpunt. Daptyli cum pane manducandi ſunt.

¶ Dieta ſplenticis frigide diſtemperantie. CAP. XXVIII.

PIſces aſpratiles accipiāt ⁊ gallinas domeſticas phaſianoſq; ⁊ perdices ⁊ oēs aues que in montibus degunt ⁊ columbos a matre ſubductos. Carnē porcoꝝ mediā etatē habentiū ⁊ hedos annículos ſeu bimatos: ⁊ tyſane ſuccū cū optío melle ac pipere ſed ⁊ modico: q2 oīa dulcia naturaliter cōtraria ſunt ſicut eſt vinū dulce qđ ⁊ ipſum ꝓhibendū eſt.

¶ Dieta calide diſtemperantie ſplenis. CAP. XXIX.

CEruinā carnē edant a lenticula ꝓhibēdi ſunt. Oriza ⁊ auellana ſumende ſunt. Panis de ſimula vtilis eſt. Caſei recentes ⁊ lactātes dandi ſunt. Carnes āt recētes hedias herinaceoꝝ: ſpōdiles: aſparagos: brionīā oīa in ſalſamēto vti. Vinū āt ſit ſtipticū cū calida tēperatū comedāt ēt lactucas: blitos: atriplices: cucurbitas: tyſane ſuccū: ac balneo ō aqua dulci vtāẗ. Dandi ſunt autem eis ⁊ piſces aſpratiles: ⁊ de auibus oēs preterq̄ que ī aquis ac paludibus degūt.

¶ Dieta hydropicis ſiue epar patientibus. CAP. XXX.

PAnis clibanitis dādus eſt: habēs in ſe ſeminū genera cōſperſa. aniſi. cymini. feniculi. De holeribus apiū petroſilinū ⁊ daucū crucā. puleiū. rapā ⁊ caules. atq; alia que ſunt his ſimilia accipiāt: que extenuāt vel euacuāt ⁊ calefaciunt. De volatilibus pullos ⁊ aues agreſtes magis q̄ domeſticas: qualia ſunt merule: turdi: turtures vel minute aues preter illas que ſaginate ſunt. De piſcibus aſpratilibus viſcellatū cū aniſo conditū aut pipere modico. De carnibus vero carnes agreſtes: quales ſunt ceruina caprina. aprina. caprulina. lepores ꝓhibēdi ſunt. Fiat aūt coctio coꝝ cū liquaminibus que extenuāt cibos ⁊ aſſatos magis iuuāt. Legumina omnia ſunt prohibenda. caſtanee ⁊ nuces accipiēde ſunt: amandule: piſtacie: vue: daptyliq; raro ſunt accipiēdi. Vinū tyriū ⁊ aſoriconū marſe vetus plus oībus ꝓpinādū. Vinum.

¶ Dieta emoptoicis. CAP. XXXI.

SIt omnis cibus eorum ſubſtipticus mediocriter ſuccus alice aut tyſane: melior

eſt aũt ſi ꝺ amilo triticio ſit ex modico melo coctꝰ cũ ipſe aũt ſucco tyſane ꝺ amillo ſcõ vtaris ꝛ ſucco farris aut ꝺ ſimila bñ ſcõ: ꝛ micas pãis accipias ĩ aq̃ calida: ꝛ ouoꝝ vitellos q vtiliores ſũt q̃ vllã ſorbitiõẽ aut quẽcũq; cibũ calidũ dare: ſ3 oĩa ſint tẽꝑata ꝛ magis ad frigorẽ ĩcliata: ſalis ꝛ olei ñ mltũ hñtia. ❡ De holerib' vo maluas ꝛ lappatas bñ ſine ſale ꝛ lactucas ĩ puſca coctas: ꝛ cũ aquoſa puſca datas ſic ꝛ itubã ꝛ ꝑporcaglã. Pullos ꝛ gallias ñ ſagiatas ꝑdiceſq; ꝛ teſticlos galloꝝ ꝛ vẽtres aſſata ſine ſale. De ãſerib' vo dãde ſũt extreme ꝑtes vẽtris: ꝛ ꝺ ipſoꝝ ouis vitelli: ꝛ pedes porcini dãdi ſunt ꝛ aſꝑatiles piſces admixto aceto ibi coquũt. ❡ De leguminib' dabis alicã ꝛ citrõ ꝛ orizã mltũ coctã: qñ aũt ſine febre ſũt cũ lacte coquãt. ❡ De pomis vo mala cytõie cītra pira. ſorba. meſpila. ꝛ ſi ſitiãt melões ꝛ cucũeris iteriora vuas q̃ ſuſpẽſe fuerit: vł q̃ exiccate ſũt. Ficꝰ ꝓhibẽde ſũt. tragimata ſugiẽda ſunt: ꝺ qbꝰ tñ dãde ſunt piſtacie amygdale ꝛ malagranata ꝛ vue: ꝛ poſtq̃ ſanguis quieuerit calida aq̃ dãda eſt ĩ tota egritudine.

❡ Dieta neſreticis. CAP. XXXII.

ASſidue calidã aquã accipiãt in medio prandio aut aquã frigidã: ſeu vinu3 frigidum: aut roſatum: aut violatũ cõditũ ꝓhibẽdum eſt: ꝛ hydrogarum. ꝛ omnia que cum pipere fiunt. Oſtrẽde autem ſunt anſerũ extreme ꝑtes: ꝛ aues q̃ nõ ſunt ſaginate. ❡ De pomis accipiãt cucumeres: ꝛ que intrinſecus ſunt melõis. Ficus virides ꝛ ſiccas vuas mela ꝛ pira nec multũ nec frequẽter accipiantur.

❡ Dieta ad renũ iſlãmationẽ. CAP. XXXIII

QUi vẽter multũ currit: cibus dãdus ẽ is qui tardius digerat: qualis eſt alica cu3 roſato aut chryſaticũ: aut hydromel ſeu modicũ ſcraptenũ. Holera vero troxima aut lactuce ꝛ carnes ſteriles: aut pedes porcini ſed maxime bouini ꝛ gruini ꝛ yſicini. Piſces autẽ qui duriores carnes habẽt ꝛ melones preter ſemina ac mela dulcia. fugiẽda ſunt ſalſamenta omnia que vrinã mouẽt echynos: amygdalas: piſtacias: ficcos: daptylos: caſtaneaſq; accipiãt.

❡ Dieta de colica paſſione que ex frigore ſit.

CAP. XXXIIII

PAnis ſiliginis bene coctus dãdus eſt: ꝛ apozima vbi cocte fuerint apij radices aut anetum: aut cyminũ: ſeu aniſu3. exinde ſpargẽda eſt farina ꝛ cum vino modico accipiãtq; ſi cum pipere cõditã accipiãt iuuat. Holera vero dãda ſunt. apiu3 porrũ coctũ. capita ipſoꝝ cauliculiq; aſparagꝰ: allia quoq; accipiãt. De auibꝰ aũt pipiones. columbos. ꝛ perdices. gallinaſq; domeſticas. ꝛ condiant cum aniſo aut cymino: aut porro: aut apio ſeu pipere. De piſcibus vo aſꝑatiles ꝛ ꝯdiãtur ex ſeminibꝰ que ĩflationẽ tollũt aut cũ allio. Carnes ſi fieri põt ꝓhibende ſunt donec ſanent. Legumina quoq; ꝑter tyſanas: ꝛ hec dã coquũtur apij radices: aut come porri: aut puleiũ: aut origanũ ſiue aniſum: aut piper: ſeu amygdale ſimul coquãtur. De tragimatibꝰ vero: expedit vt amygdalas edãt ꝛ maxie ſuccũ caꝝ admixto melle ꝛ modico pipere. ❡ De vino ſi purũ det meliꝰ iuuat. de ꝑpoma: apiatũ ꝛ aniſatũ ꝛ leuiſtatu3. Oĩa. n. hec eos q ꝺ frigido humore dolores patiũt ſanare pñt. Vinum.

❡ Si de colerico humore colicã patiunt: quomodo dieta eſt ordinãda. CAP. XXXV.

DAndus eſt tyſane ſuccus nullã hñs alicuius generis admixtionẽ niſi modicũ ſalis: dabis ꝛ ouoꝝ vitellos frigida holeraq; cocta cruda lactucas maiores ꝛ dulces: maxime his q ĩſomnietatẽ patiunt ꝛ oĩa poma q̃ ĩfrigidare pñt. cucurbita ꝓhibẽda eſt. Carnes dabis pedes bouinos ꝛ vẽtres ac ſcroſinas ſteriles ꝛ vngulas bene coctas. frigida poma. pepones. mela. cum aceto omnia poma que infrigidãt ſumẽda ſunt.

❡ Dieta podagricis ex colerico humore.

CAP. XXXVI.

OMnis cibꝰ qui ĩfrigidat ꝛ humectat dã dus eſt: qualia ſunt intuba: lactuca: malua: blita: braſſica: chryſolaca. ❡ Cardamum: eruca: porrũ: alliũ ꝛ cepe ſugienda ſunt. ❡ Volatilia dabis phaſianos ac domeſticos pullos: ꝑdices: turdos: merulas: cãtulas: ficedulas. Piſces aſꝑatiles ꝛ marie qui duras carnes habẽt. Veruecinas vo carnes mãducẽt viſcellatas: ꝛ maxime ex his vẽtres: ac bouinas ſimiliter. qñ aũt grauis eſt dolor hec non ſunt dãda: ſed tenues cibi. ❡ Legumina dabis fabas virides ꝛ ſiccas ſed in aqua ante infuſas. ꝛ faſeolos ſimiliter infuſos. Alia legumina probibenda ſunt.

❡ Dieta Galieni de febribus in ephemerim.

CAP. XXXVII.

REfice eos cibo ꝛ vio ſubtili qꝺ ſufficiat.

❡ Dieta de quotidianis febribus.

CAP. XXXVIII

CIbos eis dabis vt eſt piper: ruta: cyminũ ꝛ alia ſimilia potato ante acceſſionẽ vino ſubtili albi coloris ꝛ ipſe modice calido tẽꝑato. Generaliter aũt in acceſſiõe nihil eis dari põt. Poſt acceſſione3 dabis eis pullos ꝯditos cũ pipere cyminoq;. Porrũ coctũ. de lactẽte pedes bene coctos ꝯditos de aceto ꝛ melle ac puleio buccellas de ſiligine habẽtes modicũ oleũ ꝛ ſi etas fuerit: facies eis apozima de apio: feniculo: petroſilino: aneto ꝛ aniſo ꝛ dabis eis bibere ꝛ ĩfra paucos dies hec faciẽdo: liberabis egrotum.

❡ Dieta de tertianis febribus. CA. XXXIX.

VSq; in. viij. diem nihil ei facias. Poſt octauũ vo diẽ dabis ei apozima abſynthiũ ꝛ anetũ ꝑ dies ꝑſes: ꝛ ſi ſitis nimia fuerit dabis ei apozima vbi coqt̃ apiũ bibẽ. De holeribꝰ ãt dabis maluas: atriplices. lactucas. cucurbitas. ❡ De volatilibꝰ alas pullias ꝛ gallorum

loꝝ teſticulos: ꝛ oua ſorbilia. De q̄drupedibus de lactāte pedes: cerebella armos. at vero poma. mela: perſica. nullā aūt acrimoniā nec vinum vſq; dū abſoluatur febris dabis ꝛ tyſanas.

Dieta quartane febris. CAP. XL.

IN primis dabis apozima vbi coquit̄ epythimus pulciū ſatureia ꝛ anetū. Cibabis eos napo ꝛ rapis coctis cū pullo ꝛ vino ſubtili albo ꝛ pipe: ꝛ omnia que poſſunt eſſe calida ſecure debis eis.

Dieta ſenacum febris. CAP. LXI.

CIbabis eos cibo ſubtili vt eſt ſiligine ꝛ tyſana cū aqua bn̄ cocta ꝛ modico ſale. Lactucas elixas cū puſca atriplices betas cucurbitas. dabis eis ꝛ aquam frigidā bibere. Poſt. vij. vō dies dabis eis vinū bibere. Dabiſq; eis in eſcā intubas lactucas: maluas: betas ꝛ atriplices. De volatilib⁹ phaſianos pullos iuuenes: pdices: merulas: turdos: turtures: ꝛ pipiōes. De piſcibus generaliter quātos inuenis albas carnes habētes: hoc ſunt aſpratiles ꝛ molles nullā duritiā hn̄tes ſecus dabis eis ꝛ fluuiales piſces hoc ē ſeratiles. ſumena: acerma: ſepia: pectiēs q̄q; ꝛ oſtree Securus ēt dabis vuecinā carnē bn̄ coctā. pātices de vacca ꝛ de porco pedes ꝛ cerebella muſculūq; de porcello ꝛ pedes. De luguminib⁹ fabā bn̄ coctā faſcolū ꝛ fenugrecuȝ. alicā bn̄ coctā cū roſato hn̄te modicū mellis ꝛ tyſanas. De pomis vō pſica ꝛ duracedria mūdata ablatis corticib⁹ vuas ēt maturas. Dabis quoq; mala granata comedere ꝛ alia poma cū reuerētia modicūq; dabis ad mādacandū: melius tn̄ ē ſi oīa nō mādacāt. De ope aūt piſtoritio noli dare: caſtaneas bn̄ coctas nuces pōticas: nucleuȝ pini aut amygdalas remoue. Cytonia vō bn̄ cocta dabis ad manducādū: noli excitare eos nimis poſt prādiū: ſed ſi voluerit ante prādiū ꝛ ipſuȝ modice: ꝛ ſi vis in hebdomada balneare debes nō ē ꝯriū: tn̄ poſt pauſationē prādij balneas offerre: aut nocte cū ī dormitū. Ipſuȝ vō balneū ex dulci aq̄ fiat non ex ſalmacida ꝛ anteq̄ egrotus igrediat̄ in calorē aqua frigida pfundas eū: ꝛ cū igreſſus fuerit in calorē modicū ſudet: ꝛ poſtea vnges eū lepara de oleo ꝛ aqua calida facta. ꝛ poſt vnā horā ſtet ſed nō ſudet ꝛ deſcēdet in ſoliū optimū ꝛ cū egreſſus fuerit de ſolio ꝛ aq̄ frigida eū pfundas totūq; corp⁹ ꝛ pedes iteꝝ lauabis ꝛ poſt balneū ad p̄ſens nō des ei bibere ſȝ ī medio prādio vnū calicē aq̄ fride bibat ꝙ ſi hyemis fuerit calicem aque calide accipiat ac vinum conditum nullatenus accipiat.

Dieta paralyſis ꝛ q̄ abſtinēda ſunt. CA. XLII.

OMnē piſcē q̄ ſquamā nō habet. Oēȝ ēt auē q̄ ī palude nō comedat ſicut anſeres follaces anates ꝛ ſtagnatiles piſces q̄ limū habēt. Pulpū vō ſepiā ꝛ oēȝ oſtreā oēq; lugumē qd̄ reſtrictionē facit. azimū ordeaciuȝ miliū. panicū. caules. vl' betas. rapas. melones. cucumeres. cucutias. ſorba. mela. mogaꝝ. ochymū. mānā. carnē porcinā. caprinā. caſeū ꝛ lac vaccinū atq; caprinū. friſionē. colūbā. porrū crudū cepulā. coriādruȝ. alliū. citriū. malūgranatū. ceraſia. pruna. cytoniū crudū. panē infuſuȝ in vino. lactucas. intubā. daucuȝ. maluas. pineas. fungos. vuaſq; nigras edāt. Vinuȝ p̄ter albū nō bibāt neq; dulce neq; cōditū. muſtum vſq; in Nouēbrē mēſeȝ nō bibāt. Idq; ēt obſeruādū eſt ne folia ſinapis comedāt nec cocta nec cruda. Vinum.

De cibis accipiendis. CAP. XLIII.

OMnē aſparatilē piſcē videlicet vt ſunt Lupi: Corui: piſces de flumīe q̄ petrā hn̄t vt tructi ſqualij comede ſed nō multū carneȝ porcinā. gallinas ſiluaticas. pullos. pdices phaſianū. gruē. merulas. turdos. oua ſorbilia. vl' modicū caſeū pecorinū. modicū cappari. ſimulā. alicaȝ. porrū coctū ex aq̄ ſtafiſagriā. aſparagos. paſtinacas. fenugrecū. ſemē ſatureie crudū ꝛ coctū. mentā rutāq; p deſiderio comede. erucas in viſcello īterualo ꝛ ipſas apiū ꝛ petroſiliuū cocta interuallo apij ꝛ petroſilini virides radices modice p deſiderio apij ſemen amandulas: ficos ſiccas ꝛ virides modice ꝛ ipſuȝ cū pipe. vuas paſſas ꝛ virides albas modice ꝛ interuallo coſtū ſpicā ſinapis ſemē interuallo. feniculi ſemē modice cytonia aſſa ꝛ cocta modice. Vinū vō albū ꝛ leue grecūq; bibe. Sup oīa caute homini agendum eſt ꝛ de pluuia cauendū prima vere ꝛ autūno ſempq; ad ventrem accipiendum eſt qui ipſos humores deponat.

Si quis ſyringiones in carne habuerit. CAP. XLIIII.

ABſtinendi ſunt a carne bubula. porcina. anſeria. vngula. ꝛ ab omni legumine.

De obſeruatiōe totius āni vt ſanus cuſtodiatur. CAP. XLV.

AB octauo kalēdis Januarij vſq; in diē octauū kalēdis Aprilis vtēdū eſt calidis ꝛ optimis cibis: nec vino abſtinendum. Ex die ſexto kalēdis Aprilis in quarto idus Maij vtendū bene olētibus ſed acrioribus cibis. Labore corp⁹ exercēdū. Ex die quarto kalēdis Maij vſq; ī diē octauū kalēdis Julij: vſq; in diē ſeptimū kalēdis Octobris vtendū eſt frigidis ac dulcib⁹ ꝛ bn̄ olentib⁹. parcius laborādū ꝛ duodeciȝ dieb⁹ p̄mis venereo vſu obſeruētiſſime abſtinēdū. Ex die ſexto kalēdis Octobris: vſq; in diē ſeptimū id⁹ Nouēbris vtēdū ē acidis acribuſq; q̄buſcūq; eſcis minīe laborādū. Ex die ſexto id⁹ Nouēbris vſq; ī diē octauū. kal'. Januarij vtēdū lenib⁹ cibis vīo idulgēdū paꝝ bibēdū nec venere abſtinēdū. Hec vt dixi obſeruās īcolumi ſoſpitate vite ſpatia trāſcurres vt nulla īdigebis expectatōe medicorum.

F I N I S.

Medicine Pliniane Libri quinq; Expliciunt Feliciter.

¶ Libellus de moꝛbo gallico q̄ ita pfecte erradica
re ipſum oſtēdit vt nunq̄ reuertat̃ nocumētū ī oꝛe
accidere nō pmittens:neq̄ȝ in lecto ſtare cogēs cum
explanatione arboꝛis ſignoꝝ editus p Joānē Alme
nar Hiſpanū artiū ⁊ medicine doctoꝛem eximium.

Tam graui
languentium moꝛbo
pietate : compulſus
de tanta incurando
ipſuȝ medicoꝝ igno
rātia dolēs meaq̄ȝ er
ga te beniuolētia mo
tus mi cariſſime Lu
ca ſūmi opificis auxi
liū imploꝛo. Quate-
nus mentem meam in ſcribendo illuſtret incuran-
do mea ſequētibus remedia habilitatē pīter īfirmis
īſanādo grāȝ largiat̃. Conaboꝛ ergo tibi libellū tra
dere quo ſanos a moꝛbo gallico p̄cauere doceas in
firmos taliter liberes vt nūq̄ moꝛbus reuertat̃: nec
vti emperici faciūt in lecto ſtare cogas nocumētū in
oꝛe nulluȝ accidere pmittas incurabiles q̄ reputant̃
q̄nq̄ȝ tales moꝛbos mirifice ſanes ⁊ in curādo fiſtu-
las cācrū ſcabiē leprā ⁊ oēs ſere melancolicos moꝛ-
bos doctus efficiaris:neq̄ȝ hoc a veritate alienū pu
tes q̄m ſi bñ pſpexeris rōne ⁊ auctē id veꝝ eē cōpbē
des:⁊ ſi expertus fueris ad ſenſum hoc patere cogno
ſces nec me in hoc opuſculo niſi multis expiētijs cō
pꝛobata remedia ſcribē credas vbi ſiqd min⁹ bñ di-
xero equo aīo feras:ſi aūt ex eo fructū conſequaris
deo laus ⁊ gloꝛia tribuat̃ p mei tñ laboꝛis mercede
tibi ⁊ qb⁹ hic laboꝛ pfecerit. Dicere libeat. Te deū
ſupplicit̃ exoꝛam⁹ vt q̄ hoc nobis bñficiū intulit tuo
bñficio muniat̃ vt ab oī aīo ⁊ coꝛpis miſeria liberet̃
⁊ nos liberemur amen.

¶ Diuiſio opuſculi talis. ⸿ In pꝛimo capitulo d̄
terminabitur de oꝛigine moꝛbi eius diffinitionē cō
cludēdo. ⸿ In ſcđo de cāuȝ ipſi⁹ īdagatōe. ⸿ In
tertio d̄ ſignis. ⸿ In quarto d̄ cura. ⸿ In q̄nto de
cautela in euitādo hūc moꝛbū. ⸿ In ſexto de ſolu-
tiōe pulchꝛiaꝝ difficultatū. ⸿ In ſeptīo p hijs q̄ in
medicīa parū exercitati ſunt declarabo arboꝛē ſigno
rū qua poſſint hui⁹ moꝛbi ⁊ alioꝝ q̄litatē cōpꝛehēde
re ⁊ ipſoꝝ cauſas īueſtigare breui ac clariſſima via.

Paturſa nomen moꝛbi.

¶ De moꝛbi oꝛigīe ⁊ diffinitione. CAP. I.

Conuenerūt ſapiētes q̄dā vt hic moꝛbus
q̄ apud Italos appellat̃ gallic⁹ nūc di-
cat̃ paturſa qđ ītꝑtat̃ paſſio turpis ſa-
turnīa:turpis eīȝ moꝛb⁹ ē q2 mulieres ī
caſtas ac religioſos reputari facit ⁊ gnāliter oēs de

Oꝛigo moꝛbi.

turpat. ¶ Et ſaturnin⁹ q2 a ſaturno pp eius ingreſ-
ſum in ariete alijs celi diſpōnib⁹ coadiuuātib⁹ oꝛi-
ginē traxit.

Duratio moꝛbi.

⸿ Et ſi illi īfluxus ceſſauerit nō pp hoc
moꝛbū ceſſare neceſſe fuit q̄m plura coꝛpa īfecta re-
māſerūt a qb⁹ alia inficiunt̃ ex q̄ compꝛehēdi pōt q̄
adhuc p multos ānos hic moꝛb⁹ durabit:iō caueāt
hoīes vt de alijs ſumpto exēplo de ipſis dici poſſit
felix quē faciūt aliena picula cautū fuit autē diſpō a
celeſti influxu tūc in coꝛpꝛib⁹ impſſa humoꝝ aduſti
ua ex pte ſigni arietis qđ calidū ⁊ ſiccuȝ exiſtit:⁊ per
aduſtionē humoꝝ frigidoꝝ ⁊ ſiccoꝝ pꝛoductiua ex
pte ſaturni q̄ frigid⁹ ⁊ ſicc⁹ nā exiſtit q̄ hūoꝛes frigi-
di ⁊ ſicci ſiue melācolici p aduſtionē geniti pulſi ad
varia loca varios doloꝛes inſerūt ⁊ ad cutī varia pu
ſtulaꝝ genera pducūt diffiniat̃ ergo ſic. ¶ Moꝛb⁹ **Diffinitō moꝛbi.**
gallic⁹ ſiue paturſa ē mala epidimialis diſpō in mē
bꝛis coꝛpis p̄cipue in epate ⁊ venis ⁊ coꝝ humoꝛi-
bus exiſtēs ex q̄ veluti accītia ſequūt̃ doloꝛes ⁊ pu
ſtule p vniuerſuȝ coꝛp⁹. ⸿ Tāgit cā efficiēs cū dr̃ **Cā efficiens materialis formalis finalis.**
epidimialis q2 a celeſti influxus pcedēs. ⸿ Forma
lis cū dr̃ mala diſpō. ⸿ Mālis cū dr̃ ī mēbꝛis ēt tā
git dr̄a p hoc qđ dicit ex qua ſequunt̃ doloꝛes ⁊c̄.
⸿ De finali aūt cā moꝛbi medic⁹ coꝛpalis nō ſe in-
tromittit. ⸿ Spūalis tñ medici dn̄t eſſe pp punitio
nē peccatoꝝ quare q̄ ab hoc liberari aut ipm̄ euita-
re pcurāt a delictis caueāt vt mētē ſuam deo appli
cēt ſolus enī deus lāguoꝛes ſanat vt inq̄t Meſ. ī de
appꝛopꝛiatis ex qua diffinitiōe plura ac vtilia coꝛre
laria ſequūt̃. ⸿ Pꝛimū q̄ hic moꝛb⁹ ē vn⁹ ⁊ nō plu
res vt q̄dā inſufficiēter dixerūt q̄m de ipſo nō poſſȝ
vnica dari diffinitio neq̄ȝ vnicā ſemꝑ cām hēret effi
ciētē neq̄ȝ vnica ſibi cōpeteret cura neq̄ȝ vnicū ha-
beret nomē qđ īcōueniēs eēt vt p pte appuit ⁊ ma
nifeſt⁹ adhuc appebit. ⸿ Scđm coꝛrelariū q̄ ma-
le arbitrant̃ q̄ d̄ hoc moꝛbo caplm̄ īueniſſe credūt ſi
ue capla vt de doloꝛib⁹ iūcturaꝝ ⁊ de aſſafati q̄m il
lis nō cōpetit diffinitio ſupius aſſignata p̄terea non
oēs doloꝛes q̄ fiūt ſunt ī iūcturis neq̄ȝ oēs puſtule
aſſimilant̃ aſſafati q̄re neq̄ȝ hic moꝛb⁹ ī eē cū illis cō
uenit neq̄ȝ cura eius ad curā illoꝝ reduci pōt vt īfe
rius māifeſtabit̃. ⸿ Tertiū coꝛrelariū q̄ q̄ curāt tm̄
puſtulas aut q̄ tm̄ ad doloꝛes aduertūt īperfecte cu
rāt. Quis eīȝ p̄t curare pfecte capitis doloꝛē aut ni **De his q̄ impfecte curant.**
miā ligue ariditatē vl̄ ſiti q̄ a febꝛe pueniūt niſi pus
curet̃ febꝛis accñs eīȝ ſeq̄t moꝛbū ſicut vmbꝛa coꝛ-
pus vt Gal. iij. de accñti:⁊ hoc pacto doloꝛes vt pu
ſtule curari nō pñt niſi pus hic moꝛb⁹ curet̃ q̄m iſta
aut ſunt accñtia:aut egritudies aſſociate q̄ ſequūtur
pncipalē ⁊ curā illi⁹ pſupponūt:vt Aui. ī pꝛīa tertij
⁊ pleriſq̄ȝ locis oñdit. ⸿ Quartū coꝛrelariū q̄ ſi q̄s
cōiūgat curā empicoꝝ ⁊ curā iſtoꝝ q̄ regl̄r opari cre
dūt vt empici vngēdo ⁊ medici purgādo q̄ adhuc
īſufficiēs ē cura q̄m p illa medicamīa nō remouet̃ il
la mala cōplexio q̄ ī mēbꝛis impſſa ē ⁊ hec fuit cā:q̄
re multi crediderūt ſe eē ſanos ⁊ nō fuerunt:⁊ ſi ali
q̄s ſanat⁹ ē. ⸿ Hoc fuit q2 p medicīas ſolutiuas ⁊
vnctiōes fuerūt hūoꝛes pfecte euacuati q̄b⁹ euacua **Quare aliqui ſanati ſunt abſq̄ȝ medicis.**
tis nā fuit potētioꝛ ſupꝛa moꝛbū vel ſupꝛa malā illā
cōplexionē ⁊ ipſam expulſit hoc tñ nō factū eſſet niſi
virtus eſſet foꝛtis ⁊ impꝛeſſio fuiſſet modica vbi
autem

aũt virtus fuit debilis ꝛ impreſſio fortis non potuit
hic morbus expelli ꝛ ꝑꝑ hãc diuerſitatẽ in virtute ꝛ
īpreſſione q̄dã potuerũt ſanari abſqꝫ medicinis q̄dã
cũ medicinis ꝛ q̄dã nullo mõ ſanari potuerunt: nos
aũt oſtẽdemus modũ quẽ experiẽtia ꝛ rõ docuit ad
ſanãdũ oẽs remouẽdo cũ medicinis nõ ſolũ humo
Theſaurus cure. rẽ actu faciẽtẽ dolores ꝛ puſtulas ꝛ ipſuꝫ q̄ paratus
eſt facere verũ ipſaꝫ malã ꝯplexionẽ q̄ humores īficit
ipſis tñ prius euacuatis vt regulariter facere ꝯuenit
ꝛ in hoc cõſiſtit theſaurus cure: plura alia correlaria
īferre poſſeꝫ: ſed q2 ſupfluũ eſt ꝓlõgare ſermonẽ in
rebus que in medicatiõe nullũ afferũt iuuamẽtum
vt ait Galieñ. primo regiminis acutoꝝ ſatis de hoc
dictuꝫ puto. Supeſt modo de cauſis determinare.

¶ De cauſis morbi gallici. CAP. II.

Cauſaꝝ duplex eſt genus q̄m q̄dã ſunt
primitiue q̄dã corporales ꝛ iſte dupli-
ces q̄dã antecedẽs: ꝛ q̄dã ꝯiũcta primi
tiua põt eſſe in hoc morbo duplex p̄ſci
paliter. Quaꝝ p̄ma' ẽ ſola īfluẽtia vł' aeris corruptio
ꝑ quã cãm eueniſſe pie credẽdũ ẽ ĩ religioſis. Secũ
Cã primitiua. da ẽ cõuerſatio vt ꝑ oſcula ꝛ lactis aſſumptiõeꝫ vt ĩ
pueris viſuꝫ eſt aut ꝑ coitũ vt ĩ pluribus cõptũ eſt ꝛ
frequẽtiſſime eueniſſe: alijs aũt modis ꝛ p̄cipue a ſo
la influẽtia vł' aeris corruptiõe rariſſime ꝛ ẽt ꝑ alios
modos cõuerſationis euenire potuit qȯ tue cõſide
ratiõi derelinquo. Satis eſt vt ſcias hũc morbũ eſſe
cõtagioſuꝫ vt experientia docet ꝛ rõne ſimilitudinis
quã hꝫ cũ morbis contagioſis nõ aliter credẽdũ eſt
vñ Auic. ſcda primi in cõplẽdo ſermonẽ de diſpoſi-
tionibus egritudinũ quedã ſunt q̄ de vno ad aliud
trãſeũt ſicut lepra ſcabies variole febres peſtilẽtia
Cã antecedens. les ẽt apoſtemata putrida. ¶ Cauſaꝝ v̄o antecedẽ-
tiũ quadruplex eſt genus ſm ꝙ quattuor ſunt humo
res q̄ ĩ materia hui⁹ morbi trãſire parati ſunt ꝑꝑ corꝝ
īdiſpoſitionẽ aut q̄ īpreſſionẽ morbi ſuſcipere apti
Cã cõiũcta morbi ſunt vt ſanguis colera flegma melãcolica. ¶ Cauſa
v̄o cõiũcta eſt duplex q2 quedã eſt ipſius morbi ꝛ ẽ
humor q̄ primo īfectus aut alteratus a cauſis primi-
tiuis inficit mẽbra ꝛ alios humores ꝛ hinc dicit̃ cau
Cã cõiũcta accidentium. ſe primitiue mouẽt antecedẽtes ſed cã cõiũcta acci-
dẽtiũ eſt humor īmediate cauſans dolores aut pu-
ſtulas. ¶ Sꝫ hic poſſet q̄ri an mala qualitas exiſtẽs
in humore q̄ eſt cã antecedẽs poſſit eſſe egritudo ꝛ
videt̃ ꝙ nõ cũ egritudo ſit paſſio viuentis ꝛ humor
nõ viuat. ¶ Ad qȯ reſpõdet̃ ꝙ humor exiſtẽs ĩ epa
te ꝛ venis infectus iſta mala qualitate põt eſſe egritu
dinis ſubiectũ dato ꝙ illa mala qualitas adhuc non
ſit cõmunicata mẽbro q̄m ipſa põt ledere: opationẽ
digeſtiue epatis ꝛ venaꝝ vt humores corruptos ge
neret ergo ꝑ diffinitionẽ egritudinis pꝫ ipſaꝫ eẽ egri
tudinẽ. Ad argumẽtũ aũt dicit̃ ꝙ ſufficit ꝙ viuẽs ſit
ſubiectũ denoĩationis ſiue illud qȯ denoĩat̃ egrũ nõ
aũt oportet ꝙ ſit ſubiectũ inheſionis imo ſtat ꝙ ipſe
humor ſit ſubiectũ cui ipſa egritudo inhereat ꝛ ſi di
cat̃ quomõ humor poterit eſſe cã antecedẽs ꝛ in eo
eſſe ſubiectiue egritudinẽ. Dico ꝙ erit cã ãtecedẽs
reſpectu doloꝝ ꝛ puſtulaꝝ q2 paratus fluere ad lo-
ca doloꝝ ꝛ puſtulaꝝ ꝛ erit ẽt cã cõiũcta ꝑ q̄ꝫto cau
ſat malã cõplexionẽ in mẽbro ꝛ erit ſubiectũ egritu
dinis ꝑ q̄ꝫto hꝫ diſpoſitionẽ ꝑ quã ledit̃ opatio mẽ
bri ꝛ ipſum facit denoĩari egrum. hec ſi bene conſi-
deres omnem difficultatem que circa diffinitionẽꝫ
fieri aut cõſiderari poſſet comprehendes.

¶ Sequitur modo de ſignis.

¶ De e ſignis morbi gallici. CAP. III.

Signa ſunt leſio ſiue nocumẽtũ in virga ꝛ
p̄cipue corroſio ſiue nocumẽtũ qȯ aſſimi
lat̃ carolis: grauitas capitis: ꝛ colli dolor q̄
paulatĩ expãdit̃ verſus humeros ꝛ ſpatu
las vſqꝫ ad iũcturas p̄mo brachioꝝ deiñ tibiaꝝ ꝛ ali
q̄ñ fit ĩ muſculis ꝛ lacertis ꝛ alijs neruis q̄ ſunt ĩ iſtis
mẽbris ꝛ auget̃ dolor ĩ nocte ꝛ de die diminuitur.
¶ Cui⁹ cã eſt q2 hũores in nocte a natura mouent̃ Quare auget̃ dolor in nocte.
ꝑꝑ ipſaꝫ eẽ retractã ꝛ fortiorẽ ꝛ ẽt q2 rõne humidi-
tatis noctis materia auget̃ aut rõne frigiditatis. de
die aũt natura diuertit̃ a ſenſibilib⁹ ꝛ alijs ꝛ non ita
humores mouet: tũ q2 debilitata: tũ q2 circa alias opa
tiones occupata q2 ẽt ſigna cauſaꝝ ex ꝑte doloris ꝛ
puſtulaꝝ oſtẽdã: ex alijs aũt iã patebit ĩ arbore ſigno
rũ inferi⁹ declarãda. ¶ Si dolor eſt acut⁹ ꝛ nõ mul Diſtinctiua morbi ex humoribus.
tũ tarde eueniẽs ꝛ puſtule ſunt parue ad citrinitatẽ
tẽdẽtes vł' vlcerãtes: ꝛ in cute aſpitas appareat a co
lera ſunt. ¶ Si aũt dolor eſt extẽſiuus paulatĩ eue
niẽs: ꝛ puſtule ſunt late ad albedinẽ tẽdẽtes a fleg-
mate ſunt ꝛ ſi iſta ſigna apparẽt ꝛ ſunt cũ pruritu ma
gnifico ꝛ aliquali ardore a flegmate ſalſo ſunt. ¶ Si
v̄o ad nigredinẽ tẽdũt ꝛ parue ẽt ſunt a melancolia
dolore maxĩe exiſtẽte pauco. ¶ Si aũt ad rubedinẽ
tẽdũt ꝛ dolor nõ ẽ mult⁹ a ſanguine ſunt iſta tñ ſigna cõ
fundi repies ſi alia aſpexeris ſigna q̄m queãdmodũ
raro accidit corruptio in humore vno ſolo teſte Ga
lie. p̄lo regiminis acutoꝝ: ita raro repies ꝙ ſolũ ap-
pareãt ſigna ſignificãtia ſupra vnũ humorẽ ſolũ q2
oportet oĩa ſigna in mẽte colligere: ꝛ ea ꝯparãdo q̄d
ſe inuicẽ cõprehendere qȯ magis dñat̃ ꝛ iuxta illi⁹
humoris dominium ita curam ordinare.

¶ Pronoſtica.

Ad hunc Morbũ magis parati ſunt me
lãcolici ꝑꝑ ſimilitudinẽ iuxta.
Ariſto. ſecũdo de generatione in habẽtibus ſymbo
lum facilior eſt tranſitus. ꝛ Auic. Conuerſio in ge-
nere ꝓportiõali facilior eſt q̄ꝫ ꝯuerſio in ꝯtrariũ ſcda pri
mi ꝛ maxĩe illi q̄ ſunt melãcolici ꝑ aduſtionẽ: ſecũdo
illi q̄ ſunt colerici: tertio ſanguinei ꝑꝑ humoꝝ abun
dantiã minus, ceteris ſunt flegmatici ꝛ hoꝝ oĩuꝫ ma
gis p̄parati ſunt q̄ habẽt corpora rara: ꝛ adhuc oĩuꝫ
magis illi q̄ malis humoribus repleti ſunt ꝛ q̄ vtunt̃
cibis melãcolicis ſicut leguminib⁹ carnib⁹ antiquis
ꝛ hmõi. ꝛ q̄ñ hic morb⁹ ẽ recẽs ẽ curabilis: cũ aũt an
tiquat̃ difficilioris eſt cure ꝛ tanto magis q̄ñto anti
quior q̄m illa mala cõplexio cõtinue magis ĩfigitur

quare qui hũc morbũ patiunt̃ ꝙ citius poſſint libe
rari ꝓcurẽt. Jtẽ hñtes puſtulas eminẽtes multas ⁊
dolores paucos facili⁹ curant̃ ꝙ q oppoſito mõ ſe
hñt: ⁊ q nodos hñt q gumẽ vulgarit̃ appellant̃ diffi
cili⁹ ceteris curant̃. Juuenes eni ceteris parib⁹ ſiue
adoleſcẽtes facili⁹ ceteris curãt̃. Vñ Gal. nõ ẽ poſ
ſibile illi q ĩ etate plus ꝓceſſerunt magis ſaluari ꝙ
adoleſcentes ſecundo pronoſticorum: ſupereſt mo
do ad curã deuenire.

¶ De cura morbi gallici. CAP. IIII.

Cura morbi ſeptẽ in ten tionib⁹ ficit̃. Cvrã hui⁹ morbi p ſeptẽ ĩtẽtiões cõple
ri arbitramur. Prima eſt vẽtris lenitio.
Scđa minoratiua euacuatio: tertia mãe
digeſtio. Quarta ipſi⁹ euacuatio. Quĩ
ta mẽbroꝝ alteratio. Sexta ipſoꝝ ꝯfortatio: Septia
Error regimis maior iuuamẽto medicinarũ. accñtiũ correctio. ¶ Sꝫ q plus nocet error ĩ ſex re
bus nõ nãlib⁹ ꝙ ſit iuuamẽtũ medicinaꝝ teſte Sera
pione qnto pratice ſcđo caplõ ⁊ Aui. amplius ſcire
opꝫ ꝙ nõ oĩs cõplexiõis malicia ſuo medicat̃ ꝯrio
⁊c. Imo multotiẽs ſufficit regiminis bonitas: iõ regi
mẽ in ſex reb⁹ nõ nãlibus ꝓponẽdũ ẽ. Vñ lꝫ ſanis et
debeat̃ regimẽ illud appellat̃ ꝯſeruatiuũ. Jſtõ aũt
curatiuũ. Cũ igit̃ oĩs cura ſit p ꝯria vt Gal. tertio te
gni ⁊ Aui. quarta primi ⁊ hic morb⁹ ſit valde ſicc⁹
regimẽ oꝫ declinare ad humidũ: ⁊ q quo ad eſſen
tiã eius ẽ calid⁹ q aduſtiu⁹ ⁊ quo ad hũores frigi
dus q hũores ſunt frigidi ⁊ ſicci opꝫ tẽperare regi
mẽ in actiuis ⁊ in paſſiuis facere qđ declinet ad hui
dũ lꝫ pp aptionẽ ⁊ hũoꝝ ſubtiliationẽ ac digeſtionẽ
neccariũ ſit adminiſtrare calida ipſis tñ opꝫ admiſce
re aliqualr̃ frigida ⁊ cõfortãtia ꝑcipue epar ⁊ venas
Aer. quare ſit aer in actiuis parũper declinãs ad calidũ.
Jn paſſiuis aũt abſolute declinet ad humidũ ſit bo
ni odoris ⁊ euẽtat⁹ ⁊ põt fieri ĩ eſtate artificialr̃ hmõi
ſternẽdo folia cãne ſalicis iunci vitis roſ. violas eis
miſcẽdo laurũ ⁊ res boni odoris ⁊ oĩa iſta irorando
Cibus ⁊ potus. cũ aq̃. ¶ Circa cibũ ⁊ potũ dieta nõ oꝫ eẽ ſubtilis.
Vñ Hypo. tenues ⁊ certe diete in diuturnis paſſio
nib⁹ difficiles q̃rto pũe ꝑticule. Sit ergo panis nõ ca
Vinum. lidus nec pluris triũ dieꝝ bñ coct⁹ ⁊ fermẽtat⁹. Vi
nũ ſit albũ clarũ medij ſaporis ĩter dulce ⁊ põticum
cũ aq̃ cocta debite pmixtũ: aut cũ aq̃ bugloſe borra
ginis ⁊ ſiriũ ⁊ hoc ꝑcipue ĩ declinatiõe q ĩ alijs tpi
bus poſſent plures mãe duci ad loca dolorũ. Jõ ſi
plures dolores adſint bibat rubeũ vſq ĩ declinatio
Carnes. nẽ. ¶ Carnes ſint ex caponib⁹ iuuenib⁹ carnoſis ſꝫ
nõ pinguib⁹ ⁊ ex pullis ⁊ edis ⁊ vitulis lactantib⁹ ⁊
agni annualis carnes faſianoꝝ pdicũ ⁊ auiculaꝝ par
uaꝝ lꝫ cõcedi põt tñ meliores ſunt carnes domeſti
coꝝ q magis de humido pticipãtes. ¶ Ex piſcib⁹
cõcedunt̃ petrini ſquamoſi viuẽtib⁹ in bonis aq̃s ⁊
ex ſupradictis põt fieri ferculũ vt cũ lacte amigdala
Herbe. rũ ⁊ ſeminũ cõiuũ ⁊ ptiſana ordearea eſt valde cõ
Juuamẽ in tria boraginis. ueniẽs: far ẽt ⁊ hmõi. ¶ Ex herbis melior ẽ buglo
ſa ⁊ borago ĩpe: vñ verſus. ¶ Borago bona ꝙ dul
cia ſunt tria bona. Semp vireſcio: ⁊ ĩ oĩ tpe creſcio.

Jnquit Borago gaudia ſemp ago. Jtẽ ꝯcedũt̃ ſpi
nachie ⁊ ĩ ꝓceſſu fenicul⁹ petroſelinũ cũ lactucis ⁊
ſpinachijs miſcẽdo: ⁊ ex hijs herbis ⁊ ipſa cicorea põt
fieri ſalatuciũ cũ aceto paſſulato. ¶ Legumia oĩa ꝓ Legumina.
ter cicera fugiẽda ſunt ⁊ caules. ¶ Lacticinia oĩa fu Lacticinia.
giẽda ſunt ſꝫ lac fortaſſe ꝯcedi poſſꝫ vbi nõ eẽꝫ epa
tis ĩflãmatio aut ſtõi vbi timeret̃ eius facilis corru
ptio vñ Aui. ĩ de cura lepre. Lac ẽ ꝯ ꝯuenientiorib⁹
medicis ergo pp ꝯformitatẽ quã hꝫ hic morb⁹ cũ il
lo poſſꝫ ꝯcedi. ¶ Oua ꝯueniũt ſorbilia aut ĩ aq̃ de Oua aromata.
cocta. Aromata p ꝯfortatiõe mẽbroꝝ ⁊ ĩ pauco vſu
⁊ ꝑcipue cinamomũ ꝯcedi põt: ĩ cibarijs põt poni
tal̃ puluis. ℞. carui aniſi ameos petroſellini apij ma Spẽs ꝓ ꝯdimẽto.
tricaria betonice cimini calamenti pulegij iſopi ſpice
nardi pipis añ. ℥. j. maiorãe folij balſamite ozimi car
damomi galãge liqricie añ. ℥. j. Hic puluis maxime
ꝯueniẽs ẽ hñtib⁹ ſtõs debilẽ ⁊ cerebrũ frigidũ letifi
cat cor ⁊ acuit ſenſus ⁊ mirabilr̃ memoriã cõfortat.
¶ Fruct⁹ ꝯueniẽtes ſunt tẽperati. Jn actiuis aut pa Fructus.
rũ ad calidũ declinãtes ⁊ hũidi ꝯueniũt ergo mora
matura ⁊ dulcia vua matura poma dulcia apia mu
ſcata dactilina ⁊ hmõi ꝗ dari dñt cocta ſub prunis.
Jtẽ cõueniũt amigdale pruna damaſcena pſica ex
ſiccata ⁊ ꝺpilata ĩfuſa ĩ vio granatoꝝ muzoꝝ. ¶ So Somn⁹.
mnus ſit tẽperat⁹ ſupflu⁹ eni nocet iuxta Hypo. ſo
mnus ⁊ vigilia magis mõ facta malũ. ſcđo pticula af
foriſmoꝝ minus tñ malũ ẽ declinare ad ſupfluũ ſo
mnũ ꝙ ad ſupfluã vigiliã ſemp tñ ſtudeas facẽ ꝙ ſo
mnus ſit tẽpat⁹: vñ Aui. tertia primi cap. ix. Somn⁹
tẽpat⁹ virtutẽ fortẽ efficit. Meridianũ aũt ſomnũ
fugiat niſi ꝑnimio dolore nõ potuiſſet dormire ĩ no
cte. ¶ Mot⁹ añ cibũ fact⁹ ẽ ꝯueniẽs tẽpat⁹ pulſis tñ Motus.
ſupfluitatib⁹ pme ⁊ ſcđe digeſtiõis: melius tñ ẽ de
clinare ad ſupfluã qetẽ ꝙ ad ſupfluũ motũ imo qñ
vtit̃ medicis neccãria ẽ qes ⁊ iõ iſti empici cogũt̃ in
lect oſtare: virt⁹ eni tũc totalr̃ attẽta ẽ ad morbi ex
pulſionẽ. ¶ Vitãda ẽ ira furor triſticia timor ſolici Accidentia animi.
tudo cõfert letari gaudere bñ ſpare ꝺ ſalute ſua cõ
fidere cũ amicis ⁊ dilectis cõuerſari. ¶ Coit⁹ aũt ſit Coitus.
tẽpat⁹ ⁊ celebrata tertia digeſtiõe. ¶ Vẽtrẽ hẽat lu Jnanitio ⁊ repletõ.
bricũ ⁊ ſi nõ nã arte dieb⁹ interpolatis faciẽdo tale
cliſtere. ℞. folioꝝ maluaꝝ fumi terre mercurial̃ añ.
m. j. boraginis. m. ß. fiat decoctio de ꝗ accipiat̃. q. s.
⁊ addat̃ olei. ℥. iij. ſalis. ʒ. ij. ſtõ ieiuno imponatur.

Pro prima igit̃ intẽtõe. ℞. caſſie noui Lenitio.
ter extracte electuarij leui
tiui añ. ʒ. v. ⁊ cũ zucharo fiat bolus aut diſtempent̃
iſta cũ aq̃ fumi terre aut aq̃ fructuũ aut potes exhi
bere mãne caſſie añ. ʒ. vj. ⁊ cũ pdictis diſtẽpat̃ p di
nitib⁹ vel fiat tale cliſtere. ℞. blitis mercurialis mal
ue floꝝ camomille añ. m. j. fiat decoctio cui addatur
ierapigre. ʒ. vj. caſſie zuchari rubei añ. ℥. j. olei cõis.
℥. iij. ſalis. ʒ. ij. adminiſtretur ieiuno ſtomacho.

Pro ſcđa intẽtõe ꝗ ẽ mãe minoratio. ℞. Minorantium.
floꝝ violaꝝ: floꝝ boragis añ. ʒ.
iij. liquiricie raſ. paſſulaꝝ enucle. añ. ʒ. ij. prunorum
ſebeſten

ſebeſten añ.numero.v.ſolliculorum ſene epithimi.
añ.ʒ.j.fiat omniū decoctio de qua accipiat quātuʒ
ſufficit ad diſtemperandum caſſie nouiter extracte
electuarij lenitiui añ.℥.j.electuarij Jndi.ʒ.j.ſ.vel tā
tūdē cōfectionis amech fiat bolus cuʒ zucharo aut
diſtēperent oīa ꝛc.vtſupra vel.℞.pillularū fetidarū
de fumo terre añ.ſcru.j.fiāt pillule.iij.cū melle roſ.
ꝛ dent poſt cenā electuaria aūt dent de mane.

Digeſtiuum.

Pro tertia

intētione que ē materie digeſtio.℞.ſyruppi de fumo
terre de bugloſa añ.ʒ.vj.aquarū cicoree endiuie lupulorū
añ.℥.j.ꝛ cōtinuet p quinqꝫ dies.Deinde detur
ſolutiuū poſitū in ſequēti intētione poſtea iterū
accipiat aliū ſyruppū:vt gr̄a exēpli.Recipe ſyruppi
de ſticados.℥.j.de fumo terre.℥.ſ.aquarū boraginis
lupulorū ꝛ endiuie añ.℥.j.trāſactis aūt ſex dieb⁹
aut ſeptē det iterū ſolutiuū ꝛ poſtea iterū accipiat ſyruppū
adhuc fortiorē puta de epithimo cū aquis feniculi
petroſellini ꝛc.ꝛ ſi īfirmus faſtidit cū ſyruppis
fiat talis decoctio.℞.radicū apij feniculi petroſellini
bugloſe bruſci ſparagi ab eis extracto medullo
ligneo capillorū veneris florū boraginis ꝛ melliſſe
epithimi polipodij thimi paſſularū añ.ptes equales
fiat decoctio ꝛ colet ꝛ addito pauco aceti ꝛ modico
zuchari iterū vna bullitiōe bulliat ꝛ de ipſa accipiat
patiēs ciatū vnū mō ꝛ ordine calidā vt ſupra ꝛ ſi de
hac decoctōe iā faſtidit īfirmus dent tales aque cū
zucharo.℞.aquarū ſcolopēdrie feniculi bugloſe boraginis
fumi terre añ.℥.j.cū modico zuchari det vt
ſupra.¶ Sed qꝛ materia ē adeo rebellis ꝙ nō pōt
p itus ſuſcepta digeri opꝫ ꝙ ad extra applicent que
hāc materiā ī digerēdo iuuāt adeo vt ꝗtūcūqꝫ materia
ſit digeſtioni īobediēs hoc mō digerat.ſ.applicādo
p itus ꝛ p extra nec de hoc mireris.ſ.de applicatōe
medicaminū ad extra ad digerēdū qm̄ Gilbert⁹ in curā
tertiane ꝯpoſite ait opꝫ digerere materiā
p fomētatiōes emplaſtratiōes ꝛ hmōi talis ergo
ſeruet ordo vt pria ꝛ ſcd̄a die accipiat ſyruppū patiēs:tertia
aūt die faciās vngi cū vnguēto infer⁹ deſcribēdo
oēs ptes domeſticas tibiarū ꝛ brachiorū ꝛ
plātas pedū ꝛ palmas manuū leniter tn̄ ꝛ parū apponēdo
de vnguēto ꝛ hoc qn̄ vadit patiēs dormitū
ꝛ de mane accipiat ēt ſuū ſyruppum ita vt ī ſexta die
ſint accepti ſex ſyrupi ꝛ ſint facte tres vnctōes ꝛ tūc
dabis medicinā ſolutiuā ꝛ humores qui p os expelli
deberēt ad īferiora diuertent:ꝛ ſic euitabit nocumētū
in ore.Jn dieb⁹ aūt ſequētib⁹ ſimili mō vtaris
fortificādo tn̄ aliquātulū digeſtiuū ꝛ ēt vnguētū ponēdo
magis de tyriaca ꝛ argēto viuo potes ēt illa loca
fomētare cū decoctiōe melliloti radicū altee ꝛ ſimiliū:ꝛ
hoc faciēdo de mane ꝛ ſic erūt tria īgenia ſimul
ad digerēdū.ſ.ſyrupi vnctōes ꝛ fomētationes.

Syrupi. Unctōes Fomētationes. vnguētū.

¶ Sequit mō deſcriptio vnguēti.℞.butiri.℥.iij.
aſſungie porci medie īter recētē ꝛ antiquā lib.j.tyriace
etatis decē ānorū.℥.j.ſ.mitridati.℥.j.argēti viui.℥.ij.ſ.litargiri
auri ſalis cōis añ.℥.j.fiat vnguētū
ex iſtis īcorporādo tn̄ ꝺ aq̄ fumiterre ꝛ ſcabioſe ꝗtū
poterit īcorporari:ꝛ hoc vnguētū eſt ꝓpria medicina
hui⁹ morbi ꝛ vltimū ꝛ mai⁹ ſecretū ꝙ eſſe poſſit
circa ea que exterius applicant:de his aūt que interius
applicant principalius ꝛ maius iſto eſt aqua diſtillationis
tyriace vt videbitur.

Pro quarta

Quarta intentio.

intētiōe q̄ ē ipſi⁹ materie digeſte euacuatio. Jn
forma potabili prio.℞.electuarij lenitiui caſſie nouiter
extracte añ.ʒ.iij.electuarij Jndi mīoris ꝯfectōis
amech añ.ʒ.ij.cū aq̄ fructuū vel cū decoctōe pri⁹ dicta
det ꝺ mane dormiendo deſuꝑ p horā pōt ēt iſta
diſtempari cū aq̄ bugloſe ꝛ endiuie aut ꝺ fumo terre
ꝛ ſimilib⁹.q.s.vt loco.Caſſie ponēdo māne.ʒ.vj
p diuitib⁹ vel p ipſis diuitib⁹ det talis mēdicīa.℞.
ligricie raſ.paſſularū añ.ʒ.ij.ſebeſtē numero.iiij.florū
boragis bugloſe añ.m.ſ.ſolliculorū ſene nūero.iiij.
tamaridorū.ʒ.j.bulliāt ī aq̄ bugloſe fumi terre añ.q.
s.de q̄ decoctōe accipiāt.℥.iij.in q̄ īfundāt reubarbari
ſcru.iiij.agarici ſcru.ij.ſpice gra.iiij.ſtēt p octo
oras infuſiōe ꝛ fiat expſſio cui addat electuarij lenitiui.ʒ.vj.electuarij
Jndi mīoris ꝯfectōis amech añ.
ʒ.j.ſ.ꝛ fiat potio q̄ exhibeat mō vt ſupra hoc tn̄ gr̄a
exēpli dcm̄ ſit.Pillule ꝯueniētes ſūt pillule de hermodatilis.De
fumo terr̄.Jnde Aggregatiue vt gr̄a
exēpli.℞.pillularū ꝺ hermodatilis ꝺ fumo terre añ.
ſcru.j.fetidarū ſcrup.ij.cū ſyruppo ꝺ ſticados fiāt pillule
p vnavice q̄s accipiet patiēs ꝺ mane ꝛ dormiat
deſuꝑ p horas tres aut q̄ttuor.Oīa iſta dcā gr̄a exēpli
qm̄ tua ītereſt ſꝫ exigētiā pticulariū variat ſi op⁹
erit iſta ſolutiua ſūt accipiēda ī ſexta die put dcm̄ eſt
in ꝓcedenti intētione ꝛ eo ordine ꝓcedēdum eſt.

Pro quinta

Membrorū alteratio

intentiōe fiat balneū ſiue
ſtufa cū aq̄ dulci in q̄ bulliāt
malua biſmalua mellilotū camōilla roſe lapaciū
fum⁹ terre ꝛ hoc dꝫ fieri poſt purgatōeꝫ ī die ſequēti.Hoc
enī pacto fit ꝯueniēs alteratio qꝛ humectatio
q̄ maxīe requiſita eſt:ꝛ cū incipit ſudare accipiet
īfraſcriptā aquā.℞.radicis altee fumi terre lapacij
enule añ.lib.ſ.ꝛ minutim īcidant ꝛ ponant ī quattuor
libris vini maluatici ad remolliēdū p vnā dieꝫ
ꝛ vnam noctē poſtea addat tyriace etatis decē ānorū
aut plus.℥.j.ſ.ꝛ ponat ī alābico ꝛ deſtillet aqua
de qua accipiātur.℥.iij.cū.℥.ij.aque bugloſe in principio
vt dictū eſt ꝛ iſta ſtufa reiteret oībus ſex diebus
tranſactis aut ſeptē bibendo iſtaꝫ aquā que eſt
optima ꝛ ſingularis:ꝛ in hoc morbo magnū ſecretū
ꝛ vltimū eſt cauterium.

Pro ſexta

intētione q̄ eſt mēbrorū ꝯfortatio.℞.letificātis Galieni
ʒ.iij.diamuſci dulcis.ʒ.vj.aromatici gariofil.ʒ.ſ.electuarij
regū.ʒ.j.ꝯſerue bug.citoniorū boragis añ.℥.j
ſyruppi de pomis.q.s.fiat electuariū ꝺ quo accipiatur
de mane.ʒ.ij.vel coclear vnū.Jtē.℞.tyriace andromachi
habētem etatē ānorū decē ad minus.℥.j.
mitridati.℥.ſ.ſemīs citri boliarmeni añ.ʒ.j.īcorpo-

rent oīa vltimata cōtritione ⁊ cū aq̄ roſ.muſcata fiat
electuariū de q̄ accipiat ad q̄titatē auellane vel.ʒ.j.
Itē pt fieri talis ꝯfectio ad reſtaurādū ſi debilis val
Reſtauranda. de fuerit vt ſepe accidit.℞.amigdalaꝝ dulciū auel
lanaꝝ aā.℥.j.fiſticoꝝ.℥.ſ.ſeminū cōmuniū frigido
rū.ʒ.vj.zuchari fini penidioꝝ pulpe capōis aā.℥.iij.
cū aq̄ roſ.fiat cōfectio i morſellis.Itē ad hoc valent
epithimata ſaculi cordiales ⁊ huiuſmodi que narra
re prolixum eſſet nimis.

Pro doloribus. **Pro ſeptima** intētiōe q̄ ē accītium correctio ꝑ doloribꝰ
ſi nimiū ⁊ ītollerabiliter īfeſtauerit.℞.radicis lilij ſe
mis iuſqami aā.ʒ.iij.ceruſe.℥.j.medulle cerui ⁊ vi
tuli aā.℥.ij.olei antiqui ⁊ cere.q.ſ.⁊ fiat vnguētū cū
q̄ liniat locus doloris aut pōt poni modicuz opij ſi
vltīa necītas fuerit ⁊ qm̄ iſta narcotica nō debēt ap
plicari niſi vrgēte maxia necītate dicēte Auice.xvj.
tertij.In narcoticis timor ⁊ Meſ.ſi excuſare potes
nō ꝓpinare meliꝰ ē dimittant ꝓpoſſe ⁊ prius tētent
anodina ⁊ vere ſedātia ſicut anetū camomilla melli
lotū altea vitelluz oui lac marie humanum ⁊ hmōi.
Pro puſtulis. ⁋ Pro puſtulis vtere p̄dicto vnguēto vel.℞.ter
bētine pinguedis irci aā.℥.j.ceruſe litargiri auri alu
Pro puſtulis ⁊ cācro. minis vſti.aā.℥.ſ. olei laurini.℥.ij.cere.q.ſ.fiat vn
guētū p puſtulis vlceroſis fiſtulis ⁊ cācro.℞.nitri fu
liginis litargiri tartari cocti ſub cineribꝰ ī frōdibus
cauliū auri pigmēti pipis olibani vitelloꝝ ouoꝝ aā.
℥.iiij.radicis enule lapaci acuti in forti lixiuio cocte
aā.ʒ.ij.ſucci fumi terre ſucci lapaci acuti ⁊ abſinthij
celidonie enule fabe grece abrotani de oībꝰ hijs ſuc
cis aā.℥.iij.ellebori albi ſaponis ſarraceni ſulphu
ris viui aā.ʒ.ſ.oēs ſucci bulliāt depurent ⁊ colent
⁊ poſtea radices lapacij enule trite ponant deinde
ſapo poſtea puluis ſpēru ⁊ tūc adde olei cōis aſſun
gie porci ⁊ cere aā.ʒ.ij.argēti viui cū aſſungia extin
cti.℥.j.⁊ fiat vnguētum qđ erit mirabile ad ſupradi
Pro nodis. cta.⁋ Pro gumis vel nodis accipe radices altee ⁊
in vino albo coq̄ ⁊ cū aſſungia galline tere ⁊ ſuppo
ne.Itē.℞.mucilagis ſemīs lini mucilagis altee aā.
ʒ.ij.olei đ ſpica amigdalaꝝ dulciū camomille aā.℥.
ſ.butiri.℥.j.gumi arabici dragāti aā.ʒ.j.cū cera fiat
vnguētū ad mollificādū ⁊ reſoluēdū mirabile.Ad
idē vꝫ cerotū de mucillaginibꝰ yſopus hūida ⁊ ſi ſia
Itē ad oīa iſta vꝫ vnguētū q̄ ſolet fieri ad ſcabiē vt
℞.terbentine hū lote.℥.iiij.butiri loti.℥.ij.ſalis.ʒ.j.
ſucci citrāguloꝝ vitelloꝝ ouoꝝ aā.nūero.iij.olei ro
ſa.℥.j.miſceant oīa ſimul ⁊ fiat vnguētum.Multa
alia poſſez hic ꝯueniētia ſcribere ſꝫ q2 remoto mor
bo p̄cipali iſta oīa facillime remouēt iſta ſufficiāt.
Pro nocumento oris. ⁋ Sꝫ ꝑ nocumēto oris ſi acciderit.℞.roſaꝝ albo
rū ⁊ rubeaꝝ aā.m.ſ.camomille ſaluie aā.m.j.bulliāt
ī vīo albo ⁊ colet cui colatuꝰ addat aluminis vſti.ʒ.ij.
diamoron mellis roſ.colati aā.℥.ſ.vini granatoꝝ.℥.
ij.miſceāt ⁊ lauet os ſepe ī die ⁊ ꝺꝫ eē vinū vna cu
guiſſara ⁊ media ⁊ loco vini pōt poni aqua plātagis
ſolatri ⁊ ſcabioſe vel.ſemperuiue ⁊ poteſt addi in
decoctiōe camphore gra.v.vel filonij.ʒ.ſ.plus aut
minus ſm̄ doloris exigentiam.ſed vt dictum eſt ab
iſtis cauendum eſt narcoticis.Item valēt fruſtra cu
curbite viridia in ore retenta valet etiam lauare os
cum lacte miſcēdo cum eo aquam nenufaris ⁊ ſola
tri ⁊ multa alia hic ponere poſſez:ſed quia in ore nō
accidet nocumētum ſi bene ⁊ iuxta predicta opera
tus fueris ſatis dictum ſit.Supereſt modo de mo
do euitandi morbum loqui.

⁋ De cautela in euitando morbum Gallicum.
CAP. V.

Qui Gallicum morbum euitare procu
rant in primis a delictis caueant.Unde
dici ſolet ꝓpter peccata veniūt aduerſa
⁊ maxie a peccato luxurie cauere debet:
nā dicit Iob tertio luxuria ignis eſt vſq3 ad cōſum
ptionē deuorās ⁊ ſpirituales medici dicūt q̄ diuer
ſe egritudines veniūt ꝓpter diuerſa peccata vt fe
bris quotidiana ꝓpter peccatū ſuperbie:podagra ꝓ
pter pigritiam:lepra ꝓpter luxuriā ⁊ ſic de alijs.Cū
ergo iſte morbus lepre aſſimilat luxurie attribuen
dus eſt.Sed q2 hec ad alium medicū ꝑtinent ſatis
dictū ſit.Dicamus ergo q̄ noſtra itereſt.ſ.vt caueat
homo a nimia cōuerſatione cū infectis ⁊ precipue a
coitu cum infecta muliere eſt enim hic morbus cō
tagioſus vnde Aui.ſecūda primi in cōpleto ſermo
ne in egritudinibꝰ ſic ait.⁋ De egritudinibꝰ:q̄daꝫ Cōtagioſa egritudo.
eſt que ab vno ad aliud tranſit ſicut lepra ſcabies va
riole ⁊ febres peſtilentiales etiā apoſtemata putri
da:cum ergo hec egritudo:aut lepre aut ſcabiei con
format ꝯtagioſaꝫ dicere ꝯuenit.⁋ Itē cauēdū eſt
ab hijs que humores malos generant ⁊ p̄cipue que
multiplicant humorē melancolicū vt oſtenſum fuit
in regimine per ſex res non naturales ⁊ ſi contingat
q̄ accidat nocumentū in virga ꝓpter coitū ſtatiꝫ re
mediādum eſt cū ſequēti lauāda.Recipe roris ma
rini ſaluie camomille aā.m.ſ.bulliant in vino albo Balneū p virga.
cui poſtea facta colatura addat vinū granatoruꝫ.℥.
ij.mellis roſati.℥.ſ.madefiat virga ſeu locus noci
tus cū hac decoctione poſtea aſpergat deſuper ta
lis puluis.Recipe litargiri auri ceruſe yreos tucie Puluis.
nucum cipreſſi aā.ʒ.j.puluerizentur optime ⁊ poſt
lauandam ponatur ⁊ ſi hic puluis erit nimis fortis
addatur thuris maſticis mirre aā.ʒ.j.pro maiori ta
men ſecuritate cum coitū perfecerit homo vel mu
lier ſe optime abſtergat circa pudibunda cum cami
ſia aut alio pāno lineo mūdo ⁊ caueat a pānis ipſaꝝ
mulieꝝ q̄ñ infecti ſunt ⁊ poſtq3 ita fecerit ꝓ maiori
adhuc ſecuritate abluat locū cuꝫ aqua calida aut vi
no albo cauendū eñ eſt ab aqua frigida qm̄ ipſa ma
teriā cōpingit vnde in fricatione coitus adheret ali
qua limoſitas ſiue humiditas in virga que eſt cā in
fectionis virge ⁊ corporis igit bonuꝫ erit hoc vti re
gimine vt remoueat illa infectio ſeu ſordicies.

⁋ De ſolutione difficultatum que moueri poſſunt
circa hunc morbum. CAP. VI.

Clarificatio

Prima. Clarificatio ſi queraꝛ quare hic morbus incipit a pudibūdis dicunt quidam inepti ꝙ ideo eſt qꝛ ibi magis abundāt humores corruptioni parati: ſed contra: ſi hec rō eſſet ſufficiēs omnes fere egritudines ibi haberēt inicium: ideo dicaꝛ ꝙ inter mēbra illa ⁊ morbi qualitatē talis eſt ꝯformitas: ⁊ hoc merito talis influxus: nō enim quodlibet agit in quodlibet ſed determinatuꝫ in determinatū ꝑhicoꝝ.j. ſic hic morbꝰ aptꝰ eſt primo recipi in virga ⁊ deinde in collo capite ⁊ humeris ⁊ nō in alijs locis vnde ille influxus ꝗ fuit illis tēporibꝰ capiti ⁊ virge inimicabaꝛ.

Secūda. ¶ Et ſi queratur quare terminaꝛ ꝑ os reſpondeꝛ ꝙ hoc eſt merito argēti viui a ſua ꝓprietate hoc faciēs. ſ. trahēdo humores verſus illas ptes. Aut melius ꝙ argētum viuum ſua caliditate humores ſubtiliat ⁊ calefacit ⁊ hoc modo aptos reddit vt ꝑ ſupiora eos natura expellat vnde Paulus ponit ipſuꝫ calidū ⁊ humidū in quarto cui magis adhereo ꝙ̄ Aui. qui ponit frigidum in ſcdo.

Tertia. ¶ Et ſi queraꝛ quare os fetet dicēdū ꝙ hoc eſt ab argento viuo cuius ꝓprietas eſt vt faciat fetere os fumus eius vt Aui. ſcdo canone capitulo ſuo. ⁊ ab eo etiā ꝓuenit dolor capitis ⁊ nocumētū in ore vt ex natura ſua colligiꝛ accedit ad hoc humor qui eſt aduſtus putridus ⁊ malus ꝗ habet facere eadem accidētia ideo nimirū ſi tātus dolor. quare ſummū remediū eſt vt cum incipit humor expelli ꝑ os diuertaꝛ cum medicinis ꝑ ſuperius ⁊ inferiꝰ exhibitis ad partes inferiores.

Quarta. ¶ Et ſi queraꝛ quare aliqui quātūcūqꝫ parati ad egritudines melācolicas merito cōplexionis ⁊ mali regiminis ⁊ coeuntes cū iſtis infectis nō inficiunꝛ dico ꝙ hoc fortaſſe eſt qꝛ eoꝝ corpa ſunt magis denſa ⁊ ex ꝯſequēti difficulter impreſſionē recipientia magis ꝙ̄ cetera aut merito ꝓprietatis indiuidualis que diuerſa ī diuerſis reperiꝛ. vt Aui. pria primi.

Quinta. ¶ Et ſi queraꝛ quare argētū viuū iuuat magis ꝙ̄ cetere medicine ꝑter diſtillationē tyriacalē ſupius dſcriptā. Dicēdū hoc eſſe a ꝓprietate aut melius a qualitate maniſeſta qꝛ calidum ⁊ humidū in vltio ⁊ morbus frigidus ⁊ ſiccus. qd aūt ſit morbus frigidus ⁊ ſiccus ꝑſuadetur: prio qꝛ ſaturninus vt oſtēſum eſt: ſcdo qꝛ compertū eſt humida iuuamētum ꝑſtare ⁊ calida. Item qꝛ ſimilitudinē habꝫ cū lepra que eſt morbus frigidus ⁊ ſiccus ⁊ cū alijs melācolicis morbis. Itē qꝛ egritudo longa vnde Aui. pꝛla tertij tractatu ſcdo capi. vltimo Egritudo cuius tēpus ꝓlongatū eſt: eſt frigida ſm oēm diſpoſitionē. Et cōfirmatur qꝛ raro videmus iſtā materiā putrefieri ⁊ cauſare febrē vñ Gali. nullius rei ꝓprietas eſt vt putrefiat ex frigido neqꝫ ex ſicco ſcdo de complexionibꝰ quare dicēdū eſt hoc eſſe ꝓpterea qꝛ frigida ⁊ ſicca egritudo.

Sexta. ¶ Et ſi q̄raꝛ quare ſepe accidit vt remedia aliqua videāꝛ in principio ꝯferre ſed poſtꝙ̄ ꝯtinuanꝛ nō ꝑſeuerat iuuamētum. Dicēdum hoc eſſe duplici de cā quarum vna eſt ex pte nature alia ex pte egritudinis ex parte nature: qꝛ in ꝯtinuatione faſtidiꝛ ⁊ in renouatione gaudet. Alia eſt ex pte morbi qꝛ ⁊ ſi in principio remedium cōtrarieꝛ morbo in ꝓceſſu ceſſat cōtrarietas ꝓpter aſuefactionē: ⁊ iō ait Aui. ab ipſo ꝙ conſuetū eſt nō fit paſſio quarta primi. Unde videmus aliqua aīalia in prima obuiatione eſſe cōtraria ⁊ inimica: ſed poſtꝙ̄ aſuefit eoꝝ ꝯuerſatio ceſſat illa inimicitia: ⁊ tunc domeſticanꝛ ⁊ ceſſat iter ipſa actio ſiue pugna pariter iudicādum eſt hoc inter qualitates eſſe: ⁊ ſi dicaꝛ contra qꝛ agente debite approximato ⁊ paſſo bene diſpoſito ⁊c. de neceſſitate ſequiꝛ actio. Reſpōdeꝛ ꝙ in hoc caſu bene ſequiꝛ actio: ſꝫ adeo pauca ꝙ nullius eſt momēti. Aut diciꝛ ꝙ propter aſuefactionē ceſſat diſpoſitio in patiēte: ex quo ſequiꝛ ꝙ ꝑmutatio medicinaꝝ dūmodo nō egrediātur ꝓpoſitū maxime vtilitatis eſt: vt Aui. allegato loco.

¶ Et ſi queraꝛ vtꝝ flobothomia ſit ꝯueniēs: dico ꝙ in pricipio ⁊ anteꝙ̄ materia ſit exparſa ad loca doloris: ex quo ipſa eſt in venis ⁊ ſanguini mixta maxime ſi etiā neqꝫ fuerit exparſa ad cutim ipſa eſt ꝯueniēs: ſi particularis ꝯueniūt in ꝓceſſu aūt non cōuenit niſi factis vel applicatis vnctiōibus ⁊ alijs medicaminibꝰ qm̄ cū natura temptauit expellere humores adiuta a medicinis ꝑmiſcuit cū ſanguie aliquid de ipſis quare ad minꝰ vētoſe nō vituperanꝛ: ſꝫ hoc cū cautela ne humores frigidi magis incrudenꝛ aut calidi magis inflāmenꝛ iuxta Aui. quarta primi. Caue ne egrum ad vnā duaꝝ ꝑducas rerū aut humorū colericoꝝ ebullitionē aut frigidoꝝ cruditatē. In hoc aūt caſu magis timeꝛ cruditas ꝙ̄ ebullitio: ⁊ iō raro conueniēs eſt ⁊ expertū eſt multis nocuiſſe potiusꝙ̄ iuuaſſe. Septīa.

Octaua. ¶ Et ſi queraꝛ dolores qui fiūt qualiter appellari debēt: Dico ꝙ vtplurimū extēſiui vnde Aui. Doloris extēſiui cā ē vētoſitas aut humor ꝗ neruū aut muſculū extēdit ac ſi ipſum ad ſuas trahat extremitates ſcda primi nec verū eſt ꝙ qdā extiſtimāt ꝙ hic dolor ſit frāgitiuus qꝛ iudicāt hāc materiā eſſe iter oſſa ⁊ pāniculū fundantes ſe in dicto Aui. Cauſa doloris frāgitiui ē materia aut vētoſitas ꝗ iterponiꝛ iter os ⁊ pāniculū qui tegit ipm ⁊ nō loquiꝛ Aui. d pāniculo imediate tegēte os qꝛ ille inſenſibilis ē ſꝫ loquiꝛ d illis ꝗ nō imediate adherent oſſi ſicut pāniculꝰ tegēs coſtas aut craneum ⁊ hmōi q̄re cū in illis locis nō fiat hic dolor nō dꝫ ſic appellari.

Nona. ¶ Et ſi q̄raꝛ puſtule ꝗ fiūt in hoc morbo ꝗbus puſtulis magis ꝓportionanꝛ dico ꝙ illis ꝗ vocanꝛ aſafati ab Aui. ꝗ ſic ait. ¶ Aſafati eſt ſūmabothor vl ceroſaꝝ Fen ſeptia quarti cañ. cap. de aſafati tū ſepe accidūt puſtule ꝗ alijs aſſimilāꝛ vt ꝗ aſſimilanꝛ nodis fiſtulis cācris eſſere formice ⁊ alijs fere oībꝰ vt ꝯſiderāti patet. Sꝫ qꝛ nominū diſputatio nō ꝑtinet medico vt Aui. pria primi doctrina ſexta q̄nto capitulo ī hoc ſmonē ꝓlōgaꝛ nō itēdo: queādmodū alij ꝗ ignorātes eſſentiā morbi ⁊ cās ipſiꝰ ⁊ ex cōſequēti curā nō niſi de nōībus fecerūt mētioneꝫ quorum opus q̄re fuerit ipreſſum cōprēdere neq̄o.

Decima. ¶ Et ſi

queraſ quare dolores augenſ in ſecunda aut tertia
die vnctiõis. Reſpõdetſ: q tuʒ q: humores moueñſ
tum q: ſubtilianſ in ſaniatiõe ſeu digeſtione que ſit
merito vnctionis iuxta affoziſmum ſecũde particu-
le. In generatiõe ſanici ſebres ꝛ dolores fiũt magis
ꝙ facta ſanie: ꝛ iõ optimũ ꝛ ſinglare ſecretũ ẽ: eo tũc
adminiſtrare ſolutiuũ vt añꝙ humoꝛ ꝑ os expellaſ
ꝑ deoꝛſuʒ euacueſ: ꝛ ſic nocumẽtũ in oꝛe euitaſ: vt
ego ſepius expertus ſuʒ: aut ſi puſtulas ſeu plagas vl-
cerosas habuerit ibi attrahẽtia ponanſ vt humoꝛ in
de euacueſ ꝛ ab oꝛe diuertaſ ex quo īferſ q veriox
An argé- eſt opio q̃ dicit argẽtũ viuũ eſſe calidũ ꝙ q̃ dicit eſſe
tũ viuum frigidũ cũ rõne ipſi⁹ humoꝛ ſubtilieſ ꝛ ponaſ in mo
cal. vl' fri. tu vt oſtẽdiſ. ¶ Sed ꝯ ait ſtudioſus iuuenis Vin-
cẽtius Aliar Siculus. ¶ Argẽtũ viuũ cauſat egritu
dĩes frigidas vt epilepſiã paraleſim ꝛ hmõi vt Aui.
ſcđo cañ. ꝛ alij: ergo frigidũ q: ſimile nõ niſi a ſimili
generaſ vt habeſ in phyſicis. ¶ Ad qđ rñdeſ qđ
veꝝ eſſet ſi ꝑ ſe cauſaret has egritudies ſʒ eas cau
ſat ꝑ accidẽs. ſ. debilitãdo cũ ſit ꝯriuʒ cerebro ꝛ ner
uis rõne cõplexionis q: calidũ ꝛ humidũ ꝛ natura-
lis cõplexio iuuaſ ſuo ſimili ꝛ noceſ ꝯrio iuxta illđ
tertio tegni calidioꝛa calidioꝛib⁹ īdigẽt adiutoꝛijs q̃-
re ob debilitatẽ humores frigidos generãt ꝛ eos fa
ciliter recipiũt cerebrũ ipm dico ꝛ nerui ꝛ ſic patet
clare ſolutio q: nõ incõuenit q aliqd generet ab eo
diuerſum ꝑ accidẽs vt frigidũ calidũ ꝛ calidũ frigi-
Undecia dũ ꝛ ſic de alijs. ¶ Itẽ queſitũ fuit a quodã acutiſ-
ſimo iuuene Frãciſco de carmino vtꝝ argẽtũ viuuʒ
ſit ꝯueniẽs in hac egritudine cũ ſm mẽtẽ omniũ au
ctoꝛũ inimicaſ neruis ꝛ hec egritudo ꝑ maioꝛi pte
eſt ī neruis. ¶ Itẽ ait ipſe fama q̃ oẽs ſamãt nõ om
nino vana ſeptio ethicoꝝ ſed oẽs fere dicũt argẽtuʒ
viuũ eſſe ꝯriũ ꝛ vnctiões ꝓpterea vituperãt igiſ ꝛc̃.
ad q̃ ꝑ me reſpõſuʒ fuit q argẽtũ viuũ ẽ ꝯueniẽs ꝓ-
pter rõnes ſupius dictas ſʒ ad primũ argumẽtũ di-
co q lʒ hẽat ī ſe aliqđ nocumẽtũ: tñ poſtꝙ coꝛrigiſ
vt oñdiſ ſuo loco nõ ẽ tñ qn ſit multo mai⁹ iuuamẽ
tũ. ¶ Vel ꝑ oſſʒ dici q iõ argẽtũ viuũ ẽ ꝯriũ neruis
q: ei⁹ cõplexio ẽ ꝯria ꝯplexiõi naturali neruoꝝ: ꝛ ita
in ſanitate noceret ipſis neruis: ſʒ q: nerui ſũt diſcra
ſiati ad frigidũ ꝛ ſiccũ ꝛ ꝑ argẽtũ viuũ remoueſ illa
diſcraſia donec reuertanſ ad ſuã eucraſiã: iõ poſſet
dici q abſolute ẽ ꝯueniẽs vñ aliqua in egritudie cõ
ueniũt q̃ in ſanitate diſcõuenirẽt ꝛ traherẽt coꝛp⁹ ad
lapſum ꝑter naturalẽ. Ad ſecũdam rõnem dico
q notãter ait Ariſtoteles nõ omnino vana quia nõ
vult q nullo modo ſit vera: hʒ enim aliqd veritatis
ꝓ quãto argẽtũ viuuʒ vt ꝓbatuʒ eſt habet aliqd no
cumẽti: nõ tñ ꝓpter hoc eſt ꝓhibẽduʒ ex toto ꝛ ma-
xime coꝛrectũ: ait eñ Galine⁹ vndecio de īgenio ſa-
nitatis difficillimũ ẽ īuẽire aliqđ auxilioꝝ q nihil no
Duodecima cẽs ꝯferat. ¶ Itẽ fuit q̃ſitũ ab alio q̃re doloꝛes ma-
gis multiplicanſ in iũcturis ꝙ ī alijs locis cũ ex mo
tu deberẽt magis reſolui ꝛ fuit ſubtilis iuuẽis Iaco
bus Roger ad qđ rñſuʒ eſt q magis facit vacuitas
ad aggregandũ ꝙ motus ad reſoluendũ vnde Aui.
ſcđa Fen primi Canonis amplitudo que eſt apud
iuncturam eſt apta vt materia ad ipſam deſcendat.

¶ De explanatiõe arboꝛis ſignoꝝ. CAP. VII.

Omne ſignũ egritudinis aut ſumiſ a re
non nãli aut a re nãli aut a re ꝑter nãm.
A re nõ nãli vt in quo aere ſtetit infir
mus qbus cibarijs quo potu vſus ſit q̃
exercitio: quo ſomno: qua vigilia ꝛ ſic de alijs. A
re nãli vt cui⁹ etatis ſit infirm⁹ qualis ſit eius ꝯſue-
tudo: qualis ars: qualis virt⁹: q̃lis cõplexio ꝛ hmõi.
A re ꝑter nãm tripliciter ab operatiõe leſa q̃lita-
te mutata ab exeũte mutato. Ab opatiõe leſa triplici
ter aut aĩali: vitali: aut nãli. Ab aĩali dupliciſ mo
tiua ꝛ ſenſitiua. Senſitiua dupliciter interioꝛi ꝛ
exterioꝛi exẽplũ de motiua vt qualiter poſſit moue-
ri ſcđm totũ ꝛ ſcđm mẽbra exẽplũ de ſenſitiua exte-
rioꝛi vt qualr̃ videat audiat olfaciat tangat vt puta
quẽ doloꝛẽ ꝑcipiat quẽ ſapoꝛẽ in oꝛe ſentit. Exẽ
plũ de ſenſitiua interioꝛi vt q̃les hẽat imaginationes
quale iudiciũ: qualẽ memoꝛiã: q̃lia ſomnia. Exẽ-
plũ de vitali vt qualẽ pulſuʒ qualẽ hanelitũ habeat
de anime paſſionib⁹ in ſex rebus nõ nãlib⁹: fiat inq
ſitio. Si ſumiſ a nãli opatiõe hoc dupliciter aut ab
operatiõe virtutũ miniſtrãtiũ aut miſtratarꝝ. Exẽ-
plũ primi vt qualiter appetat retineat digeret attra-
hat atqʒ expellat puta egeret vrinet meſtrua hẽat co
heat ſub re nõ nãli cõprehendaſ. Exẽplũ de ad
miniſtratis vt qualr̃ nutriaſ: ꝛ de oĩb⁹ iſtis opatiõi-
bus inueſtigãdo an ſit diminuta an albata an coꝛru
pta opatio. A qualitate mutata vt qualis ſit odoꝛ
hanelitus infirmi: qualis ſudoꝛis q̃lis vulneris vlce
ris aut ſanici. Qualis ſit ẽt coloꝛ lingue oculoꝛũ
faciei ꝛ toti⁹ coꝛpis q̃lis humiditas q̃lis ſiccitas ꝛc̃.
aſperitas lenitas duricies mollicies lingue vẽtris ꝛ
totius coꝛpis. Ab exeũte mutato vt quãte ꝛ qua
les ſint ſupfluitates oculoꝝ nariuʒ aurium palatus.
Qualis ſit vomit⁹ ꝛ quãt⁹ ac ẽt eructatio qualis
itẽ vrina egeſtiones: capitis ſubaſſellaꝝ pedũqʒ ſoꝛ-
dicies ꝛ toti⁹ coꝛpis ſudoꝛ allices oſcitatiões nauſea
ſubuerſio ad nãles opatiões expulſiuas reduci pñt:
q: a nã tentante expellere fiunt. Unde ſigna ſan- Signa
guinis iſta ſunt. A re nõ nãli q: vſus eſt regimie ſanguis.
multiplicante ſanguinem: vt quia vtitur arte gau-
dioſa ſicut cantatoꝛ aut hiſtrio vel quia vtitur cibis
multiplicantibus ſanguinem ꝛ potibus vt ſunt oua
ſoꝛbilia teſticuli galloꝝ vinuʒ optimũ ꝛ huiuſmodi.
A re naturali q: carnoſus complexionis ſangui
nee adoleſcẽs ſeu iuuenis ꝛ ſimilia. A re ꝑter na
turam ꝛ primo ab operatione leſa grauitas in origi-
ne oculoꝛum ꝛ capitis ꝛ timpoꝛum pulſatio allices
oſcitationes nauſea doꝛmitatio multa ꝛ pꝛofunda
ſenſuũ turbatio tarditas in cogitãdo laxitudo mem
broꝛum abſqʒ laboꝛe pulſus magnitudo velocitas
ꝛ frequẽtia

⁊ frequētia repletio vaſoꝝ ſiue vene ſiue arterie fuerint. ¶ A qualitate mutata rubedo in toto coꝛpoꝛe ⁊ maxie in venis oculoꝝ repletio ipaꝝ boꝛboꝛ i oꝛe. ¶ Ab exeūte mutato vrina rubea groſſa aut rubea obſcura aut rubea roſſea in egeſtionibus non apparet ſignum ſputum eſt dulce aliquando ſanguini mixtum exitus ſanguinis per nares aliquando a gingiuis aut meſtrua vel emoꝛoides vel per alia loca ſudoꝛ fetidus ſicut hirci etiam multus puſtule ſanguinee: ⁊ hijs additur: qꝛ patiens ſomniat ſe videre res rubeas ſanguinē fluere natare in eo. Unde quarto Coll. recitatur de Galieno ꝙ pꝛeceperat flebothomari quēdam qui ſomniauit in dolio ſanguinis balneari: alij vero nolentes iniunxerunt ſibi exercitium ⁊ moꝛtuus eſt.

Signa colere. Signa colere a re nō naturali qꝛ vſus exercitio foꝛti ſtetit in aere calido vſus ē cibarijs callidis ⁊ ſiccis coleram multiplicantibus ⁊ cetera. ¶ A re naturali qꝛ iuuenis colericus ⁊ huiuſmodi. ¶ A re pꝛeter naturam ⁊ pꝛimo ab operatione leſa qꝛ habet infirmus ſitim multā inquietudinē doloꝛem in parte dextra frontis ⁊ vehementia lucis ei nocet ⁊ quandoqꝫ habet famē ſincopalem debilitas appetitus nauſea hoꝛripilatio admodū puncture accuum: furoꝛ: moꝛdicatio vehemens in exitu ſecuum ſimiliter ⁊ vrine pulſus velocitas cum duritie ⁊ tenſione hic poteſt conſequenter poni de ſomnijs qꝛ potius attinent actioni leſe vt qꝛ videt res citrinas igneas ꝙ facit rixas ⁊ aliquando ſomniat ſe volare. ¶ A qualitate mutata vt citrinitas faciei ⁊ totius coꝛpoꝛis oculoꝛuꝫ citrinitas ſicut accidit in ictericis oꝛis amaritudo lingue ſiccitas ⁊ aſperitas nariū ariditas. ¶ Ab exeunte mutato vrina ruſa citrāgularis ignea crocea egeſtiones crocee: ſputū amarum: vomitus colericus viridis vel croceus ⁊ amarus: humiditas narium ⁊ oculoꝛum accūta colerica ⁊ pauca aurium vero multa.

Signa flegmatis. Signa flegmatis a re nō naturali vt cibi repletio ocium ſomnij pꝛolixitas ⁊c. ¶ A re naturali vt qꝛ cōplexionis flegmatice piſcatoꝛ pinguis ⁊ huiuſmodi. ¶ A re pꝛeter naturam ⁊ pꝛimo ab actione leſa paucitas ſitis niſi vbi fuerit flegma ſalſum debilitas digeſtiue etiam in tempoꝛe ſanitatis oxiremia ſomnus multus pigricia: ocioſitas membꝛoꝛum laxitas ponderoſitas oculoꝝ obliuio doloꝛ in poſterioꝛi parte capitis vertigo ſcothomia caſus appetitus: appetitus acutoꝛum ⁊ acrium nauſea eructuatio doloꝛ grauatiuꝰ frigiditas in capite ⁊ ſtomacho ꝑcepta eius notabilis leſio: ibi enim multum aggregatur de flegmate vt Auic. decimatertia tertij ⁊ Meſ. inde appꝛopꝛiatis raritas tarditas ⁊ lenitas pulſus. ¶ A qualitate mutata frigiditas percepta coloꝛ albus in facie ⁊ coꝛpoꝛe ſuperfluens albedo lingue mollicies eius ſuꝑflua ſqualiditas coꝛpoꝛis tumoꝛ etiam faciei cū mollicie. ¶ Ab exeunte mutato vrina alba diſcoloꝛata pallearis vel ſubcitrina egeſtiones flegmatice albe viſcoſe ſeu mucoſe aquoſe ⁊ huiuſmodi ſputū viſcoſum aquoſum multiplicatio ſaliue nō amare ſed pontice multitudo ſuperfluitatis egreſſe per nares ⁊ palatū ⁊ additur ſomniare aquas niues pluuias ⁊ huiuſmodi q̄ ad operationes leſas reduci poſſunt.

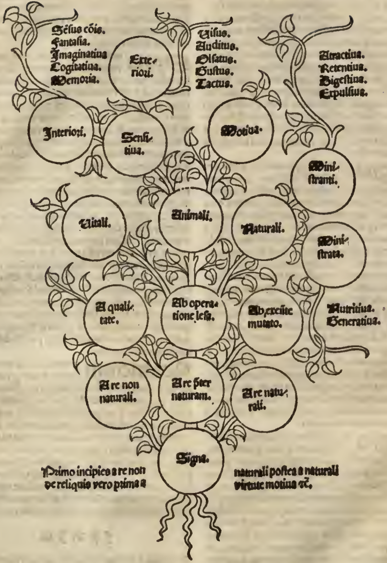
Signa melancolie. Signa melancolie pꝛimo a re non naturali vt qꝛ vſus eſt nimia cogitatione ſollicitudine timoꝛe ⁊ cetera puta cibis melancolicis ⁊ huiuſmodi. ¶ A re naturali qꝛ complexionis melācolice ⁊ conſuetus incurrere egritudines melancolicas ⁊ ſimilia. ¶ A re pꝛeter naturā ⁊ pꝛio ab actione leſa qꝛ in capite ſentitur grauitas ⁊ magis in parte ſiniſtra ardoꝛ oꝛis ſtomachi deſideriū coꝛruptum: ⁊ aliquando caninum: vigilie multe: ſolitudo multa leſio ſeu egritudo ſplenis: vt doloꝛ ⁊ grauitas ſeu durities: taciturnitas: cogitationes multe: fletus ſeu voluntas flendi: fixio aſpectus rugitus; pigricia tenſio ypocundrioꝛum: paucitas ſomni ſi non fuerit cū flegmate acredo vel acetoſitas oꝛis prauitas pulſus cum duricie coꝛpoꝛis extenuatio. ¶ A qualitate mutata fuſcedo in coꝛpoꝛe apparens ſeu nigredo coꝛpoꝛis piloſitas moꝛfea nigra ⁊ eſt foꝛtiſſimum ſignū vt Auer. quarto coll. in palpebꝛa inferioꝛi oculi maxime nigredo ⁊ limpitudo in eis. ¶ Ab exeunte mutato vrina nigra vel ſubnigra ad ſcuritatem tēdens viridis liuida nigredo egeſtionū ſeu fuſcedo paucitas ſputi acredo eius eructuatiōes acetoſe ſanguis niger ⁊ coagulatus ſi exiuerit. Somnia ſunt multum terroꝛem inferentia. Etiam poteſt addi a iuuantibus ⁊ nocentibus.

Notandum tamen ꝙ ea tria que Galienus ponit genera ſignoꝛum ſcilicet a ſubſtantialiter inherentibus a caſibus ⁊ operationibus ad iſta tria reduci poſſunt vel iſta tria ad illa ⁊ ſi hic ponatur vt in arboꝛe apparet a re naturali ⁊ nō naturali a iuuantibus etiam ⁊ nocentibꝰ qđ poni poſſet omnia tamen ad illa tria Galieni reduci poſſunt vt patet recte conſideranti. Sequitur modo arboꝛ fingas itaqꝫ infirmū ſtantem in pede arboꝛis ⁊ te colligentem ſigna ab ipſo arboꝛe incipiendo a virtute motiua ⁊ hoc modo te exercitabis ⁊ res tibi facilis efficiē vnde Galienus difficilia exercitatis facillima fiunt pꝛimo pꝛonoſticoꝛum.

FINIS

¶ Explicit Libellus de moꝛbo gallico editus per Joānem Almenar Hiſpanū artiū ⁊ medicine doctoꝛem eximium.

Arbor Signorum.

¶ Nicolai Leoniceni vicentini in librum de epidemia quā itali morbum gallicum vocant ad Illuſtrē virum Ioānem Franciſcum mirandulenſem Concordie comitem prefatio.

Habitaꝫ Nuper Ferrarie de morbo quem gallicum vocāt diſputationē atqꝫ a me poſtmodū mandatā litteris cui magis quā tibi Ioānes Franciſce mirandulenſis dedicauerim qui cū ſuꝑiobus diebus Ferrarie adeſſes atqꝫ ante dieꝫ ad eandeꝫ diſputationē conſtitutū tibi ex cauſis vrgentibus eſſet diſcedendum nō parum dolere mihi viſus es ꝙ eidem diſputationi nō poſſes intereſſe neqꝫ diſſimulanter tuliſti gratiſſimaꝫ reꝫ me tibi facturū ſi q̄ nō potuiſſes preſens accipere haberes abſens ex meis litteris vel potius volumine ad id dedicato legendi facultatē. Et quoniā nō te latebat magne cōtentionis diſputationes a medicis atqꝫ philoſophis pertractatas nō veritatis inuentione ſed iurgijs atqꝫ clamoribus plerunqꝫ terminati illud inſuper a me expectare videbaris vt nō ſolum que nā inter diſputantes opinio tandē eēt ꝓ vera recepta tibi ſignificarem. ſed mei quoqꝫ iudicij calculū inter ambigentes ſentētias manifeſtareꝫ. Quid plura; ego q̄ tibi ꝓpter tua eximia in me beneficia oīa debeo pollicitus ſum facturū me qd̄ optabas arduum q̄dem opus ac pene temerarium niſi ipſum excuſaret obſequm. Ecce igitur iā tibi fidem ꝓmiſſam exoluo quāto tardius quā tu forte cupiebas tanto maiore cū fenore nō ſolū eniꝫ eam que precipue defendebat Ferrarie opinionē ſed quaſcūqꝫ alibi plurimū vigere intellexi conatus ſum ꝓ mei ingenij imbecillitate cōfutare meāqꝫ poſtremo loco exēplis rōnibus: ac nobiliſſimoꝝ medicoꝝ auctoritatibus cōfirmare. Multa preterea Auicēne dicta que ad ꝓpoſitaꝫ cōtemplationē ꝑtinebāt duximus in cōtrouerſiam. Quare qui hec lecturi ſunt queſo boni cōſulāt neqꝫ me ꝓpterea impudētem aut inſolentē iudicēt q̄ auſim magni nominis auctores inceſſere. Facimus hoc multoꝝ veterū ac precipue Ariſtotelis ſummi philoſophi exemplo qui tāti fecit veritatē vt ꝓ ea aſſerēda ſcripſerit etiā cōtra preceptorē neqꝫ vero hanc apud te prefamur veniā q̄ hoc meū circa antiquoꝝ ſcripta examinanda ſtudiuꝫ adeo nō improbas vt in ea quā nuper Ferrarie habuimus de litteris cōfabulatiōe mirari te mihi dixeris ꝙ in illo quē ſuꝑioribus annis edidi de medicoꝝ erroribus libro Plinium tā leuiter perſtrinxiſſem. in cuius auctoris libris tu multo plēs quā q̄ a me fuere notati errores aiaduertiſſes. Dicimus iſta malignis atqꝫ impudentibus quoꝝ aliter ea etiā que tacite ꝓbant qꝛ tū ipſi nō ſcripſerunt aut inuenerūt liuore ducti aperte calūniantur aliter vero more pecudū alienis ſemper veſtigijs inſiſtētiū nihil ſuo oīa alioꝝ iudicio tribuūt ⁊ ſi cui ſe ſemel auctori addixere eius autoritatē ſine ratione rōnem eſſe arbitrant. Ut cunqꝫ tamen hi de noſtris ſcriptis iudicauerit q̄to minorē apud ipſos gratiam ſumus habituri tāto maiorē apud ꝓbos ac doctos ſperamus cōſequi apud te preſertiꝫ q̄ Ioānis Pici patrui tui ꝑ oīum gradus virtutum veſtigia imitaris quiqꝫ eā que in eius intēpeſtiua morte facta eſt litteraꝝ atqꝫ oīum bonaꝝ artium iacturam. ita reſarcis vt ad te reſpicientes virgilianum illud omnes vno ore pronuncient.

Uno auulſo non deficit alter.
Aureus ⁊ ſimili frondeſcit virga metallo.

Tibi itaqꝫ ⁊ paucis cecinimus vobis placuiſſe cōtenti reliquorum autem vel inuidorum vel imperitorum iudicia contemnentes.

¶ De Epidemia quā Itali morbum gallicū Galli vero Neapolitanū vocant. Nicolai Leoniceni Uincentini Liber.

Nouos Italie aduenīſſe morbos prioribus ſeculis ignoratos antiqua etas credidit ſiquidem Plinius vir eruditiſſimus nō mō Italie ſed vniuerſe fere Europe lichenas ante Claudij principatuꝫ incognitos fuiſſe teſtat̄ vigeſimo ſexto de hiſtoria naturali libro. Ego vero de alijs Europe ꝑtibus nō plane habeo ſtatutū q̄d ſentiā. Illud ꝓ certo affirmare auſiꝫ multis ante quā Claudius imperaret ānis lichenas fuiſſe grecis familiares q̄ñ Hippocrates auctor grecus vetuſtiſſimus cū multis alijs in locis tū preſertiꝫ in tertia ꝑticula Aphoriſmoꝝ in morboꝝ eſtiuoꝝ mētione lichenū cōmeminit vt mihi magis fiat veriſimile vexaſſe id malū etiā Italiā quāuis forte lōgo temporꝝ interuallo ante Claudiū ſed nōdum romano imꝑio ad exteras nationes ꝓpagato atqꝫ ideo minus a grecis medicis Roma frequētata defuiſſe eidē morbo nomē datores. idcirco donec ſine nomine ꝑſtitit fuiſſe iteriꝫ obſcuriorē ſicuti poſtea Claudio imperāte iā grecis artibus ac precipue medicina vigēte in ciuitate lichenas atqꝫ mentagrā vocitātes fecere illuſtriorē. Simile quoddā noſtro hoc euo accidit iam eniꝫ inſolite nature morbus Italiā: ⁊ multas alias regiones inuaſit. Puſtule ſunt a partibus obſcenis incipiētes: mox totū corpus: atqꝫ ipſaꝫ precipue faciē occupātes preter feditatē: magnū inſuꝑ cruciatū plerunqꝫ afferentes. Huic tamē morbo nōdum noſtri temporis medici verū nomē impoſuere: ſed vulgato nomine malū gallicū vocāt: quaſi eius cōtagio a gallis in italiā importato aut eodē tēpore ⁊ morbo ipſo ⁊ galloꝝ armis Italia infeſtata. Non defuere

quidem: qui eūdem cum illo putarint: quem priſci
elephātiaſin nominarūt ſicuti alij morbū Gallicum
eſſe antiquis lichenas alij aſaphati alij prunam ſiue
carbonē. alij ignē pſicū ſiue ſacrū exiſtimarūt. Que
quidē ambiguitas nominū ⁊ dere ipſa quoqꝫ diſſen
ſio multos ſuſpicari fecit nouā hanc eſſe luem nūꝙ̄
a veteribus viſam atqꝫ ideo a nullo medico vel gre-
co vel arabe inter alia morbor genera tactā. Ego ſi-
cuti neqꝫ illis aſſentior qui varias huic morbo indi-
dere appellatōes haud quaquā eius nature ꝯgruē-
tes. ita vbi ꝯſidero eadē natura p̄ditos hoīes ſub eo
dem celo natos ſub eiſdē ſyderibus educatos eiſdē
etiā ſemꝑ fuiſſe morbis obnoxios cogor exiſtimare:
neqꝫ mihi pōt in captum mētis pueuire natā hāc re-
pente labē noſtram ita infeciſſe etatē: vt nullā ſupio-
rem. Q̄ſi quis aliter quā ego ſentiat quid tandez
hoc eſſe dixerit aut quā deorū vindictā: nā ſi cauſe
naturales inſpiciant̄ millies poſt mūdi initia eedem
extitere. Quare ſimilē morbū ex cauſis ſimilib⁹ etiā
ſupioribus etatibus ꝯtigiſſe parati ſumus oſtēdere:
vbi prius illor oplones qui morbū Gallicū fuiſſe a
priſcis elephātiaſin nominatū ſiue quid aliud a no-
ſtra opione diuerſum credidere ꝯfutauerimus. Sꝫ
anteꝙ̄ diſputationē ipſam aggrediamur. illud in pri
mis admonēdū eſt aliud morbi genus ſignificari ver

Elephantiaſin aliter apud grecos alit̄ apud arabes capi.

bo elephātiaſis in libris arabū: aliud in libris greco
rum. Raſis ſiquidē atqꝫ Aui. elephātiaſin ꝓ morbo
accipiunt in quo pedes ⁊ crura ſupra modū intume
ſcunt. Galenus ac Paulus omneſqꝫ greci auctores
in eodē verbo morbū intelligūt quē Aui. ⁊ medici
iuniores leprā appellāt. De p̄io verbi elephātiaſis
apud arabes ſignificato neminē ambigere arbitror
de ſcd̄o apud grecos vſitato longius eſt a nobis diſ

Galen⁹ ⁊ Paulus

ſerēdum: nā ſi oſtēſum fuerit nihil aliud eſſe grecis
elephātiaſin: quā morbū illum quē vulgato noīe le
prā vocamus: tūc id quoqꝫ ꝓbatū erit morbū galli-
cū non eſſe elephātiaſin quādo ⁊ qui cōtrarium ſen
tiunt morbum gallicum plurimuz a lepra diſtare cō
cedunt. Ut igit̄ ad rem ipſam ꝓpius accedam⁹ ele-
phantiaſin apud grecos eē apud arabes ⁊ iuniores

Elephantiaſis quid ſit.

medicos leprā ita demōſtratur. elephātiaſis auctore
Paulo egineta eſt cancer totū occupās corpus vn-
de idē paulus inqt. Si cancer vnum tātū morbū in
feſtās tamē ſm ſniam Hippocratis inſanabilis ē quā
tomagis elephas qui cancer quidaz eſt vniuerſalis
oēm curationē ſuperabit. Eādem ſniam ſcribit lib.

Auicēna

iiij Aui. his verbis. Et cum cancer qui eſt lepra mē
bri vnius ſit de illis qbus nō eſt ſanatio qd dicem⁹
de lepra que eſt cancer totius corpis. Idem dixerat
Aui. circa initia eius capitis in quo agit de lepra ꝙ
videlicet lepra eſt ſicuti cācer cōis toti corpi. Sed
⁊ eorūdez humor vitio generari elephātiaſin Pau
lus cēſet ⁊ Aui. leprā ⁊ quēadmodū Paulus mi-
nus malā elephātiaſis ſpēm ſtatuit que ex quadam
veluti fece ſanguis ſuperaſſata ortū hꝫ alterā que a
flaua bile eque retorrida fit deteriorē ſic ⁊ de duab⁹
lepre ſpecieb⁹. quar alterā itidē ex fece ſanguis alte
ra ex flaua bile in atrā ꝓpter aſſationē ꝯuerſa gene-
rat̄ Aui. decernit. Neqꝫ vero aliā Paulus elephā-
tiaſi aliā lepre Aui. adhibet curationē. Neqꝫ ēt Ga
lenus ſcribēs de elephātiaſi. ſcd̄o libro artis curati
ue ad Glauconē minus quā Paulus cū Aui. ſcri-
bēte de lepra ꝯcordat imo v̄o omnia illa Aui. v̄ba:
q̄ lepra multiplicat̄ in Alexādria ꝓpter caliditatē
aeris ⁊ malitiā cibi ⁊ eius eſſentiā ex genere piſciū
⁊ carne ſalita ⁊ carne groſſa ⁊ carnibus aſinor ⁊ lēti
bus (liceat eniz mihi ipſius Aui. v̄ba quāuis bar-
bare ſcripta. maioris tamē fidei gratia referr̄) omnia
inquā hec Aui. verba ſunt ex Galeno de elephātia
ſi eo quo nuꝑ dixim⁹ libro loquēte trāſlata. Quid
q̄ niſi Galenus ꝑ elephātiaſin morbū quē diximus
intellexerit illud ſequetur abſurdum Galenum me
dicorum facile principē qui tot de medicina volu-
mina tam accurate taꝫ copioſe conſcripſit: nullaꝫ de
eo morbo qui reliquos omnes magnitudine ſupe-
rat quē nos vulgo lepram appellamus in ſuis libris
feciſſe mētionem. Galeni autē libros intelligo quos
idem auctor in propria lingua ſcriptos reliquit. naꝫ
in his quos vel ex greca vel ex arabica lingua tranſ-
latos habemus plurima eſt in hoc verbo lepra am-
biguitas: quoniam aliquādo tranſlator vbi elephan
tiaſin in greco Galeni Codice ſcriptuz inuenit le-
pram eſt interpretatus: vbi vero lepram nihil imuta
uit. ſed eodē vſus eſt verbo cum tamen apud gre-
cos auctores alius morbus ſit lepra alius elephan-
tiaſis. Lepra enim (vt īquit Galenus in libro de tu-
moribus cōtra naturam) paſſio ſolius cutis eſt: q̄
ō elephātiaſi dici nō pōtcū ī eo morbo q Elephan
tiaſis a grecis noīat̄ nō mō cutis ſꝫ carnes ēt atqꝫ oſ
ſa: vt Celſus quoqꝫ teſtatur plerunqꝫ vitiētur. Q̄
ſi quis pertinaciter tueri velit eundē eſſe morbum
quem greci lepram atqꝫ arabes itidē nominent: vi-
deat quid ipſum concedere oporteat hoc ſcilꝫ eſum
viperarum quo nullum eſſe preſtantius remedium
aduerſus lepram medici omnes vno ore conſentiūt
quodqꝫ inter nobilia medicamenta cōtra leprā Aui
cēna numerat non modo non ſanare id malum: ſed
inſuꝑ generare. Galenus enim lib. xj. de ſimplici me
dicina duorum meminit elephantiaſi morbo laborā
tiū qui ex eſu carnium viperinarū in leprā inciderūt
quare neceſſariū eſt dicere aliū eſſe morbū a Gale-
no ⁊ ceteris grecis lepra vocet̄ aliū q ab Aui. ac medi
cis iunioribus eodē nomine nuncupetur. Quid le-

Leprā aliud ſignificat̄ apō grecos aliud apud medicos iuniores.

pra nomen ſignificet apud arabes ⁊ medicos iunio-
res q arabum doctrinā magna ex parte ſequunt̄ ne
mo niſi hebes: atqꝫ omnino obtuſus ignorat: qd ve
ro apud grecos ſiue latinos veteres grecos imitan-
tes multi etiā neſciūt eruditi: vnde data eſt errori oc
caſio: vt diuerſar linguarum ſignificata diſtinguere
neſcientes: vel elephātiaſin nō eſſe leprā de quo ſcri
bit Aui. vł nō ſimpliciter leprā ſꝫ quādā lepre ſpēꝫ
exiſtimauerint. Nos v̄o elephātiaſin idē eē ꝙ lepra
de qua

de qua agit Aui. atq; ab altero morbo diuerſa3 quē Gale. leprā nomīat exiſtimamus: idq; videmur multis rōnibus ex ipſius morbi ſumptis eſſentia demōſtraſſe. Age vero etiā ex vi nominū quibus idē morbus nūcupatur argumētemur neq; .n. tantū elephātiaſis ſed preterea ſatyriaſis apud grecos nominat' licet verbū ſatyriaſis p priapiſmo quandoq; apud eoſdē grecos accipiatur. Nomen aūt elephantiaſis tractum eſt a ſimilitudine elephantis quoniā (vt inquit Gale. ſexto de cauſis accidentiū) qui hoc morbo laborant carnē habent nigrā ⁊ tuberibus plena3 qualis eſt cutis elephātum. Nōnulli elephantiaſin ob morbi magnitudinē qui nulli fere remedio ſuccumbit dictā exiſtimant. Quidā ob id qd ſicut elephas preceteris animalibus diutiſſime viuit ita hic humor longiſſimus eſt que quidē omnes pprietates nulli alij morbo magis cōueniunt quā illi quem nos vulgo leprā nominamus. Sed ⁊ ſatyriaſis idē morbus a grecis vocatur quoniā eo affecti facie3 ſimilē ſatyris habent naſu3 ſimum craſſa labra aures leuigatas vt ſcribit Gale. libro ſcdo de cauſis morbo4 ac preterea alio libro qui de tumoribus contra naturā inſcribitur quo etiā in loco aſpectu horribiles ⁊ male olentes ſatyriaſi3 patientes oſtendit que omnes note morbū illum quē leprā vulgo dicimus minimo minus ante oculos ponunt. Quāquam vero efficacibus rōnibus tu3 ex morbi eſſentia atq; appellatione tum etiā ex ſenſu ſumptis pbauerimus nihil aliud eſſe elephantiaſin apud grecos quā morbum quē arabes nominātt leprā ſiue quid aliud qd ipſis leprā ſignificet idem tamē arabes vt antea admonuimus p elephātiaſin nō eūdem quē greci morbum ſed crurū potius ac pedum tumorē imodicum intelligunt qd facile eſt ipſis pmittēdum quādoquidem vt ſepe Gale. precipit non eſt de nominibus a medicis litigādum niſi idē auctores nō ſolū nomina ſed res ipſas quoq; cōfunderēt cu3 videat' Aui. libro tertio vbi agit de elephātiaſi ſumpta p tumore pedum nōnulla dicere que etiam Galenus de elephantiaſi in eo accepta quo greci capiunt ſignificatu libro ſiquidem qui de nigra colera apud latinos inſcribitur. Galenus inquit ex eodem fieri humore elephantiaſin atq; varices qui quidem humor primu3 rubidus apparet deinde nigreſcit. Idem de ſua elephantiaſi refert Auicēna ⁊ ſicuti Galenus ac Paulus elephantiaſin ad rubidum colorem declinante3 minus malam arbitrantur ita Auicēna ſubrubram elephantiaſin nigra cenſet eſſe incolumiorem ⁊ quia Dioſcorides ſcribit cedream hoc eſt gumi illud ex cedro arbore fluens quod arabes vocant alchitram licet Simon Genuenſis id verbum arabicum picem liquidam latine interpretetur q2 inquam Dioſcorides auctor eſt cedream iuuare elephantiacos: ſi ligatur aut iniungatur poſtmodum Auicēna de eodem remedio contra elephantiaſin hoc eſt tumore3 (ſic enim ipſe id verbum accipit) crurum vel pedū ita ſcribit dicitur q alchitran confert inuiſcatum ⁊ linitum. Raſis quoq; qui elephantiaſin in eodē quo Auicēna accipit ſignificatu na3 ⁊ in Almanſore ⁊ in diuiſionibus ſeorſum de lepra ⁊ ſeparatim de elephantiaſi tāq; de morbis differētibus tractat idem tamen auctor libro duodecimo Continētis in quo agit de crurum vitijs quibus annumerat elephantē de vitio elephantis plurima ſcribit que etiam Galenus varijs in locis de elephātiaſi imo vero Raſis ipſe Galenum allegat in libro de cholera nigra ita ſcribētem. Vitium elephantis ⁊ varices fiunt ex humore nigro qd niſi fuerit cum eis caliditas nō erunt intenſe malicie ex vehementi quoq; declinatione ad coleram nigram purā fit vitium elephātis. Similē fere ſentētiam vt antea ex parte notauimus ſcripſit Auicēna libro tertio capite illo quo vna de elephātiaſi ac de varicibus agit qui quidem Auicēna partim Galenum partim Raſim in eodem capite videtur imitatus. Multa autem remedia que greci tradunt contra elephantiaſin pro lepra ſumpta3 ſcribit Raſis libro quem diximus contra vitium elephantis vbi de pedum aut crurum vitijs tantum dixerit veluti ex Galeni auctoritate plantaginem quam etiā Celſus ad elephantiaſin precipue commendat. Ex Dioſcoridis itidem auctoritate ad vitium elephantis laudat Raſis fel hircinum atq; mentaſtru3. Longum eſſet ſi multa alia velle3 enarrare que greci atq; arabes quamuis de morbi eſſentia differentes de elephantiaſi tamē ſimiliter tradiderūt. Quod ſiquis forte tam Auicēnam quam etiam Raſim ea ratione tueatur quod crurum pedum ve tumorem que3 elephantiaſin nominarunt non lepram ſed tantum lepre principium iudicauerint atq; ideo diuerſis nominibus alio ſcilicet lepram alio lepre principium nuncupare voluerint vt morbi in ſua tempora diuiſionem non improbamus ita illos duas eiuſde3 morbi partes non debuiſſe diuerſas facere ſpecies vel etiam genera omnino contendimus quod maxime feciſſe videtur Auicenna qui de elephantiaſi libro tertio de lepra vero egit in quarto tanto ſcilicet interuallo vt videatur elephantiaſin diſtinctum omnino genus a lepra putauiſſe cum preſertim idem Auicēna elephantiaſin nō vti Galenus inter figure morbos ſed quātitatis potius libro primo collocauerit. Et hec quide3 de prima opinione longus forte quā decuit q2 tamen eſt in ipſa precipue Ferrarie diſputatum nos hoc in loco abundantius diſſeruimus.

Unde tractu3 ſit nomen elephātiaſis.

Satyriaſis ⁊ vnde dicta ſit.

Cōfuſſio arabu3 in morbo q elephātiaſis nominatur.

Auicēna.

Cedrea.

Simonē male alchitrā picem liquidā interpretati.

Raſis

Celſus

Auicēnā ponere elephātiaſin inter morbos quātitatis Galenu3 vero. Figure. Lepram.

IAm ad alteram opinionem que morbum Gallicum eſſe lichenas aſſerit cōfutandam veniamus. Hanc opinione3 eſſe falſam ita colligitur. Lichen eſt morbus ille qui latine dicitur impetigo vulgo aute3 volatica. Morbus gallicus non eſt impetigo ſiue volatica. igitur morbo gallicus non eſt lichen. Qd morbus gallicus non ſit impetigo ſiue volatica: que fuit noſtri ſyllogiſmi minor propoſitio tam imperiti q

Lichena apud grecos eſſe morbum qui a latinis impetigo nominaẽ vulgo aũt volatica dicitur.

Caſſius felix.

etiã periti ipſo ſenſu monſtrante nouerunt. Quare
id ſolum oſtendere oportet quod malum greci Li-
chena vocant nos latino vocabulo impetiginem no
minare ⁊ quod docti impetiginem vulgus volati-
cam nuncupare. Qui vero poſſumus melius iſta ꝓ
bare ꝙ Caſſij felicis auctoritate: cuius auctoris hec
ſunt que a Simone genuenſi allegantur verba. Im
petigo greci lichenas dicunt latini zemas naſcitur
ex melancholico humore rotundo ſchemate in ſu-
perficie cutis cum ingenti prurítu: quis non videat
his verbis morbum quem vulgato nomine volati-
cam vocitamus deſignari: Plures quoqꝫ medici
iuniores in quorum numero Nicholaus eſt atque
etiam Gentilis ſiue quicunqꝫ is eſt cuius expoſitio
nes in Fen ſeptimam libri quarti Auicẽne haben-
tur impreſſe ſentire videntur impetiginem eſſe vo-
laticam ⁊ allegant alios idem ſentientes quãuis vi-
deatur Raſis vigeſimoquinto Continentis putauiſ
ſe impetiginem eſſe tineam ſiccam de qua opinio-
ne poſtea dicetur. Eundem vero morbum eẽ apud
latinos impetiginem qui ſit lichen apud grecos pre
ter Caſſij felicis auctoritatem etiam ratione proba-
tur. Que enim remedia Galenus ⁊ Paulus om-
neſqꝫ greci auctores contra lichenas notauere eadẽ
fere contra impetiginem a Quinto Serenio. Raſi
atqꝫ Auicẽna ſcribuntur neque hi arabes auctores
aliter generari impetiginem quaꝫ greci lichenas do
cuerunt. Sunt autem lichenes ⁊ lepra (ſi lepram eo
modo quo ante a grecis capi docuimꝰ intelligamꝰ)
ſolius cutis paſſiones. Peior tamen eſt lepra quaꝫ
lichenes. nam (vt Paulus ⁊ Galenus teſtantur)
lichenes ſi diu perſeuerauerint tandẽ in lepram con
uertuntur. maior enim eſt cutis feditas ⁊ deſquama
tio in lepra. ꝙ in lichenibus. Tantam tamẽ habẽt li-
chenes ⁊ lepra nature cognationem vt credere poſ-
ſim hos duos morbos apud diuerſos auctores in-
uicem nomina mutuari. nam que de impetigine ſcri
bit Celſus ea potius lepre conueniunt. Videtur .n.
idem Celſus ſicuti lepram impetiginem ita liche-
nas. papulas latine nomiaſſe. quod ex quãplurimis
que alij de lichenibus ipſe de papulis retulit colli-
gere poſſumus Quemadmodum .n. a Caſſio feli-
ce ſcribitur lichenas naſci rotundo ſchemate .i. figu
ra in ſuperficie cutis cum ingenti prurítu ⁊ aſperita
te atqꝫ vbi id malum ſerpere ceperit ſerpiginem di-
ci ita ⁊ Celſus ait alterum papularum genus ꝑ mi-
nimas puſtulas cutim exaſperare. rodere. ⁊ eandem
ſerpere atqꝫ vt id vitium rotundum incipit ita in or-
bem procedere ⁊ quod greci dicunt ex lichenibus
diuturnis fieri lepram. Celſus de quadaꝫ ſpecie pa
pularum ideꝫ pronunciat ꝙ niſi cito auferatur in im
petiginem vertitur ⁊ ſicuti greci quoſdam lichenas
agrius ideſt feros nominant: eodẽ modo Celſus al
teram papularum ſpeciem agria ideſt feram ab eiſ-
dem grecis appellari teſtatur. Deniqꝫ quod leui pa
pule Celſus remedium precipit vt ſcilicet ieiuna ſa

Herba muralis. ⁊ altera eiuſdẽ effectus ꝗ a grecis lichẽ appellatur.

Pandectariꝰ hoc loco ſprobatur.

liua quotidie defricetur idem greci adhibẽt licheni
bus puerorum qui quidẽ curationis modus argu-
mẽto eẽ poteſt lichenas eſſe morbum quem vulgo
volaticam nominamus aduerſus quam noſtro quo
qꝫ tempore muliercule circa puerorum mala ſanan-
da ꝓcipue ſollicite nullam magis ꝑſentaneam noue
re medicinam quam ieiunam ſaliuam. Sed ⁊ eodẽ
Celſo auctore maior papula murali herba commo-
diſſime tollitur quam quidẽ herbam greci vt Cel-
ſus quoqꝫ libro .iij. teſtatur parthenicẽ ⁊ perditium
nominant. latini vero quia in parietinis naſcitur alio
nomine parietariam appellant. vulgus ob eum quẽ
in vaſis vitreis abſtergẽdis exhibet vſum vitriolū
vt minus mirandum ſit hanc ipſam herbam liche-
nas ſua vi abſterſoria ſanare. Eſt tamen ⁊ altera her
ba ipſa quoqꝫ in muris. ſed maxime ſaxis humectis
proueniẽs a ſimili vi effectuqꝫ lichen a grecis nomi
nata quam noſtri temporis medici neſcio qua du-
cti ratione vel vſu hepaticam vocitarunt: neqꝫ enim
vſquam apud celebrem auctorẽ vel grecum vel ara
bem legitur lichenem herbam hepati vtileꝫ eſſe. vn
de pre ceteris hepatica dici meruerit. Quod vero
Pandectarius ſcripſit ex Serapionis atqꝫ Galeni
(vt videtur) auctoritate valere hanc herbam con-
tra ſplenis atqꝫ hepatis obſtructiones ⁊ contra om-
nem hepatis egritudinem hi quidẽ lichenis effe-
ctus neqꝫ a Galeno neqꝫ a Serapione vſquam ſcri
pti leguntur. ſi vero Pandectarius illos ex ſua pro
tulit opinione minus illi hac in parte credendũ quo
niam hanc ipſam herbam quam greci lichena vo-
cant tanta nominum confuſione obſcurauit vt que
tandẽ herba ſit neqꝫ alij ex verbis eius ſcire liqui-
do poſſint neqꝫ ipſe ſciuiſſe videatur cum enim de
licena ſiue lichene egiſſet in littera .a. vbi eam arabi
ce ainec latine muſcum vel vſne vocari docet poſt-
modum in ſequẽti fere capite agẽs de eadẽ herba
lichene licet videatur non animaduertere eam ara-
bice azemalſaret inquit appellari latine vero hepa-
ticam. Eandem vero eſſe hanc ipſam hepaticam cũ
ea quam greci lichena nominant indicant ille que
Azemalſaret ſiue (vt Pãdectarius interpretatur)
hepatice a Serapione ex Galeni ac Dioſcoridis
auctoritate tribuuntur ſunt enim quas iidẽ aucto-
res in ſuis de ſimplici medicina libris licheni her-
be ſubſcripſere. Neqꝫ vero contentus Pandecta
rius ex vna herba feciſſe duas. poſtmodum in litte-
ra .l. eandẽ herbam ter geminauit. De lichene ſiqui
dẽ ſub proprio vocabulo egit ⁊ limum terre latine
vocauit. Iudicẽt ergo legẽtes quanta ſit homini fi-
des habẽda qui herbam eandẽ modo muſcuꝫ. mo-
do hepaticam. modo limum terre latine nominat nõ

Errare Pandectarium

ſolum varia nomina ſed rem quoqꝫ que tamen vna
erat diuerſas opinatus. Quod ſi quis lichenẽ her-
bam prodeſſe hepati ea ratione contẽdat quoniam
de ipſa ſcribit Serapio ex Dioſcoridis auctoritate
ꝙ ictericis confert. morbus autẽ qui icterus nomi-
natur

Dioſcorides.

natur plurimum hepatis vitio oriatur is etiam Dioſcoride docēte diſcat non intra ſumptam ad vitium ipſum tollendum: ſed extra adhibitam potius ad colorem ſcilicet naturalem ictericis reſtituendum herbam lichenē a medicis peritioribus commēdari qđ

Mala tranſlatio Serapionis.

verba ipſa Dioſcoridis aperte demonſtrant neqꝫ enim cum melle conſectam atqꝫ comeſtam vt verba Serapionis male dioſcoridem interpretantis vidētur innuere ſed cum melle illinitā potius lichenē iuuare ictericos idem Dioſcorides ſcribit. Nō eſt autem a ratione alienum hanc ipſam herbam que (vt inquit Galenus) plurimum valet abſtergēdo ſicuti lichenas ita alteram cutis in ictericis feditatem delere. Sed poſtquā de vera hepatica hoc in loco diſputatur

Error gētilis qui herbam vulgo ſoldanā vocatā putauit eē cachilē apđ Serapionē.

ſimilis error Gentilis medici noſtra quoqꝫ etate celeberrimi haud quaquam eſt diſſimulandus qui hanc iuuandi Hepar prerogatiuam cuidā Herbe in littoribus maris naſcentis quam alij ſoldanam alij per diminutionem ſoldanellam nominant in quodam conſilio tribuit in quo etiam herbam a pluribus ſoldanam vocatam ſcribit cachileꝫ ab arabibus nominari de qua itidem cachile refert Serapio ex Iſaac Ebenaram auctoritate ꝙ debilitati hepatis confert. Sed quod tanti viri pace dicere liceat fallitur ſua opinione Gentilis neqꝫ.n. herba vulgo ſoldana ſeu ſoldanella vocata ē apud arabes cachile: ſiquidē herba cachile folio naſturtij vel vſne deſcribitur a Serapione. Neutra autem ſimilitudo ſoldane conuenit quam ſcimus habere folia hedere folijs fere ſimilia que quantum a naſturtio atqꝫ vſne diſcrepent indicent illi qui haſce herbas aliquando oculis ſunt contemplati.

Naſturtiū vulgo agritti. Vſneꝫ eē herbā cali. grece lephrion dictam.

Naſturtiuꝫ quidem cum ſit herba hortenſis vulgo agriti nominata puto omnibus notam. Vſne autem (vt inquit Serapio) eſt herba cali. Simon vero de cali ita ſcribit. Cali eſt planta in littoribus maris naſcens ſimilis vermiculari pinguis ⁊ ſalſa. Ego hanc puto a grecis lephrion nominari licet Auctor Pandectarum antiphyllon pro telephio corrupte ſcripſerit quo etiam ductus errore vſne facit anthyllidis ſpeciem: cum tamen anthyllis alia herba ſit a telephio vel vſne.

Error Pandectarij. Que naꝫ ſit vā hepatica. Gal. lib. vj. de ſimplici medicina: ⁊ libro de antidotis

Si qua vero herba ſit vt ad propoſitum noſtrum reuertamur que ob excellentem iuuandi hepar proprietatem nomine hepatica debeat inſigniri illa profecto eſt eupatorium. que etiam inde apud grecos videtur nominata ꝙ bona ſit hepati: quanquam Plinius ab Eupatore potius inuentore dictam exiſtimat. de hac enim ſcribit Galenus lib. ſexto de ſimplici medicina. ꝙ hepatis obſtructiones expurgat atqꝫ inſup hepar ipm corroborat. In libro vero qui de antidotis inſcribitur ideꝫ Galenus ita de eadeꝫ herba ait. Affectum hepar ſepius herba eupatorium efficaciter iuuit ſicuti mirabolanus lienem. Saxifraga autem atqꝫ Betonica renes. Non tamen quod ⁊ alibi monuimus ad hūc effectum ſumenda eſt herba illa vulgaris paſſim in foſſatis naſcens que magno noſtre etatis errore pro vera eupatorio recipitur neqꝫ enim illi he note conueniunt quibus nobis veram eupatorium Dioſcorides deſignauit. Quod ſiquis forte a me exigat vt que nam ſit vera eupatorium aperiam quod in priore libello de Plinij ac medicoruꝫ erroribus inſcripto diſtuli manifeſtare dicam tantundem quid ſentiam ſi prius illud quod in eodem libello etiam antea oſtendi. declarauero ſemp fuiſſe aliquos in veris medicinarum nominibus etiam prioris ſeculi errores qui vſqꝫ ad noſtra tempora ſunt propagati. nā quia plures ſuperiore quoqꝫ etate imperiti colore decepti metallum id quod peritiores cinabarim nominarunt eſſe draconis ſanguinem crediderūt atqꝫ ideo non cinabarim ſed potius draconis ſanguineꝫ idem metallum nuncuparunt nos quoqꝫ priſcā ſeruantes conſuetudinem ita vocamus idem in herba eupatorio contingit hanc enim multi veteres quos Dioſcorides notat putarunt eſſe veram argemoniū cum tamē hec ſit ab eupatorio diuerſa qui error ad nos etiam permanauit herba enim que eſt vera eupatorium a pluribus creditur eſſe Argemoniū atqꝫ ideo corrupto vocabulo paſſim Agrimonia nominatur.

Argemoniū corrupto vocabulo agrimnia.

Quam quidem rem miror a multis non fuiſſe animaduerſam cum (vt alio ſcripſimus loco) herba eupatorium paſſim naſcatur ſic vero a dioſcoride ⁊ Plinio dioſcorideꝫ imitante deſcribitur vt pene ſub aſpectum poni videatur. Hec eſt Dioſcoridis in eadem herba Deſcriptio eupatorium herba eſt fruticoſa virgam vnam attollens rectam: lignoſam: tenuem: nigram: hirſutam: cubitalem: vel etiam maiorem folia per interualla diuiſe in quinqꝫ maxime partes vel plures ſimilia folijs pentaphylli vel canabis potius ⁊ ipſa quoqꝫ ſubnigra ſerratim inciſa perambitum. Semen vero medio cauli ad naſcitur ſub hirſutum vergens ad inferiora ita vt exiccatum veſtibus adhereſcat in qua quidem deſcriptione ea herba pingitur quam aliqui ab illa adhereſcēdi natura. quam fructui tribuit Dioſcorides lappulam nominarunt nos vulgo agrimoniam vocitam⁹.

Deſcriptio eupatorij apđ dioſcoridē. ⁊ quo nōie eadē herba a nřis vocet manifeſtatio.

Sed ⁊ alia que in eupatorio deſcribuntur caulis. ſ. lignoſus: nigricās: hirſut⁹ cubitalis aliqñ altitudīs folia ſimilia canabi vel pentaphyllo ita herbe vulgo vocat agrimonia quadrant vt hanc eſſe veram eupatorium nemo niſi ab ortu nature cecus non agnoſcat: vnde etiam duplex ſeculi noſtri error deprehēditur alter ꝙ herbam a veteribus eupatorium nominatam pro vera agrimonio recipimus. Alter ꝙ p eupatorio herbā vulgareꝫ de qua nulla ſit a priſcis auctoribus mentio nulla niſi vel ratione vel auctoritate ad vſum medicine frequenter adhibemus. Sꝫ hec quidem quamuis forte a noſtro propoſito qui morbum gallicum potius quam herbas intendimus explanare longe aliena iuuande tamen morta-

Lapula vulgo agrimōia

litatis gratia que hactenus in veris remedijs dignoſcendis hallucinatur obiter ſunt exarata. Iam ad ꝓpoſitum reuertamur quo probare intendebamus:

Morbū a grecis lichenas dictum a Celſo papulas nominari.

quod malum greci lichenas dicunt a Celſo papulas nominari ſicuti quod iidem greci lepra dicunt a Celſo etiam impetiginem nuncupari hoc enī poſſit vel ex ipſorum morborum definitionibus demōſtrari: nam lichen in libro qui ori iatrici ideſt definitiones medicinales inſcribitur definitur ſiue liber ille Galeni fuerit vt titulus per ſe fert ſiue alterius non multum a Galeni placitis diſſentientis.

Quid lichē ⁊ lepra.

Lichen eſt aſperitas cutis cum magno pruritu. Lepra vero hoc pacto. Lepra eſt transmutatio cutis ad contrarium nature habitum cum aſperitate dolore atqꝫ pruritu ⁊ ſquamarum reſolutione ⁊ quandoqꝫ vnā quandoque plures corporis partes depaſcitur. Celſus quoqꝫ tam in papulis ꝙ etiam in impetigine cutim exaſperari innuit. Impetigini vero hoc proprium tribuit ꝙ in ea ſquamule reſoluuntur ⁊ hoc quidem fieri in qualibet impetigine ſicuti etiaꝫ omnem eius ſpeciem oriri in pedibus ⁊ manibus atqꝫ vngues quoqꝫ infeſtare idem Celſus teſtificatur: quod poſtremum dictum vel ipſum probare queat nihil aliud ſignificare impetiginem apud Celſum quam lepram cum non ſolum greci auctores: ſed Plinius quoqꝫ auctor Romanus vngues leproſos ſepiſſime nominat Auicēna ⁊ ipſe impetiginem

Quid Aui. ītelligat per īpetiginē excorticatā ⁊ nō excorticatā.

ita diuidens quod alia ſit non excorticata alia excorticata per impetiginem non excorticatam papulas apud Celſum lichenas vero apud grecos videtur ſignificare ſicuti per impetiginem excorticatam id quod Celſus vocat ſimpliciter impetiginem greci vero lepram. Sunt autem hec Auicenne de impetigine excorticata verba. Et de impetigine eſt excorticata propter vehementiam ſiccitatis ⁊ multitudinem profunditatis ⁊ eſt ſicuti albaras nigra ⁊ ſicuti cortices. Eſt autem hic dubitatione dignum cur Auicenna hoc in loco impetiginem excorticataꝫ dixerit eſſe ſicuti albaras nigram qui tamen in alio capite ſuperiore albaras nigram ita definierat.

Albaras nigra.

Albaras nigra eſt impetigo excorticatiua ⁊ eſt ſcabioſitas accidens aſpera vehemens ⁊ facit ſquamas ſicuti piſcium cum pruritu ⁊ eſt propter humorē melancholicum inhibentem de eo quod eſt iuxta ea inhibitione fortiore ꝙ in colore imprimat tantum. hec quidem Auicenna eſt autem (vt dixi) dubitanduꝫ ſi albaras nigra eſt impetigo excorticatiua vt hoc in loco inquit Auicenna quo pacto erit ſicuti albaras

Impetigo excorticatiua.

nigra quemadmodum ſcribit inferius quod enim eſt ſicuti alterum non idem videtur eſſe. Nos vero hanc dubitationem ita ſoluimus. Grecos a quibus arabes omnia iſta acceperunt duo habere vocabula germanos morbos ſignificantia lepram ſcilicet ⁊ pſoram atque ideo he due paſſiones propter nature proximitatem a Paulo eginita ſimul deſcribuntur in hanc ſentētiam

Lepra pſora.

Lepra: ⁊ pſora ſunt in ſuperficie cutis aſperitates cum pruritu ⁊ reſolutione ex melancholico humore ortum habentes, ſed lepra quidem cutem profundius depaſcitur in orbeꝫ procedens atqꝫ in ea quedam veluti ſquamule reſoluuntur. Pſora vero magis in ſummo conſiſtit: varijſqꝫ modis figuratur ⁊ furfuracea corpora abijcit. Lepra igitur apud Paulum eſt impetigo excorticatiua apud Auicēnam ſicuti impetigo non excorticata apud eundem Auicēnam eſt lichen apud grecos vt etiam ſupra monſtrauimus. Albaras autem nigra eſt Paulo eginite pſora: quam quidem albaras nigram Auicēna ab impetigine excorticatiua ſeperauit cum loco quaſi differentie adiunxit ⁊ eſt ſcabioſitas accidens ⁊ reliqua quod verbum adiunctū indicio eſt tantuꝫ importare Auicēne albaras nigrā quātum in grecis auctoribus pſora. hoc. n. verbuꝫ arabes in ſua lingua baras interpretātur quod patet ex

Raſis

verbis Raſis que libro. xxv. continentis capite illo quo agit de paſſionibus vnguium in hunc modum ſcripta leguntur. Dixit Galenus expertus ſum cātharides ⁊ inueni ꝙ ſanāt vnguiū baras ſi de eis fiat illinitio cum ceroto. Huius vero remedij ſufficiētēꝫ ſe habuiſſe experiētiam ad vngues pſorā patiētes ſcribit Gal. lib. xj. de ſimplici medicina. Ut vero primū noſtri inſtituti propoſitum tandē abſoluamus.

Lepra ⁊ pſora ſolius cuti paſſiōes.

Cuꝫ lepra ac pſora ſolius ſint cutis affectus vt ex eaꝝ definitionibus ꝯſtat ac fere ſine dolore in quibus ſquamule tātū ⁊ cortices furfuri ſimiles emittūtur nō autē puſtule eminētiores quoddā veluti virus ſtillantes quāte ac quales in morbo Gallico apparēt excitētur morbum gallicū non eſſe lichenas ſi etiā lichenes cū lepra vt apud Aui. atqꝫ ipſuꝫ forte Pli. ꝯfundant tā rōne quā ſenſu ipſo adſtipulāte dēmōſtrat.

Poſtquam ſatis (vt apparet) ꝓbauim⁹ morbū gallicum non eſſe lichenas ſiue impetiginē magnam etiam eius opinionis partē que eūdem morbum eſſe aſafati aſſerit vnā videmur deſtruxiſſe qm̄ arabes ſaſati atqꝫ lichenas ꝓ eodē morbo non nūqꝫ accipiunt eſt enim (vt inquit Aui.) impetigo nō lōginqua a ſaſati niſi cum re occulta ⁊ pertranſit vt ſit aſaſati ſicca impetigo malignior.

Raſis

Raſis quoqꝫ quod ⁊ antea notauimus ſcribit in vigeſimoquinto continētis putare ſe impetiginē eſſe tineā ſiccaꝫ quaſi diceret ſaſati ſiccā videtur eniꝫ hoc verbū ſaſati apud arabes duo tinee genera ſignificare alteram ſiccam: alterā humidā. Non diſtinguūt autem iidē arabes tineam ſiccam ab impetigine ea ratione fortaſſis ꝙ ſimiles impetigini diſpōnes ſicuti faciē ac collum: ita ſummam capitis partem frequēter infeſtant. Idcirco Auicēna iiſdem remedijs vtitur etiam ad ſaſati quibus paulus ad lichenas ſiue impetiginē ſtercore ſcilicet lacerti ⁊ ſtercore turdorum proprie comedentium orizam, quamuis Paulus aues illas veſcētes

veſcentes oryza non turdos ſed ſturnos potius
nominet de quo arabum ac precipue Auicenne er-
rore turdos pro ſturnis ſepe ponentium alibi dixi-
Error ara-bũ ac ꝓci-pue Aui. ponẽtiũ turdos ꝓ ſturnis.
mus. Quod vero Auicenna etiam ſaphati pro ti-
nea nõ modo ſicca veluti aliquando raſis ſed etiam
humida accipiat ille oſtẽdunt medicine quibus vti-
tur Auicenna ad ſaphati humidam. tucia. ſ. climia ⁊
chimolea: ⁊ charta combuſta cũ aceto ⁊ gummi pi-
ni cum balauſtijs ⁊ aceto ⁊ oleo roſaceo hec enim
omnia fere Paulus eginita ad faui. i. cuiuſdam ſpe-
Meſue.
ciei tinee humide ita noĩate adhibet curationẽ. Me-
ſue quoq; Galenum allegat ſcribentem multos ſe
ſanaſſe qui ſaphati patiebantur linimento chartarũ
combuſtarum tritarum ⁊ cum aceto temperatarum
Hoc autem medicamento Galenus libro primo ꝺ
eẽ tractatuũ q memiri inſcribit apõ arabes ad acho-
ras. i. alteꝝ hũide tinee ſpẽ vſuꝫ ſe fuiſſe teſtat̃ quã
ẽt tinee ſpẽ raſis in libro diuiſionum ſaphati noĩat
ſcribens. n. de altera ſpecie quaꝫ greci ceriõ nos fa-
uũ appellamus ait ꝙ eius foramen ẽ latius ⁊ mai⁹ fo-
ramine ſaſati que ſunt Galeni ac Pauli v̄ba achoo-
ras ⁊ fauum ex foraminum magnitudine diſtinguẽ-
tium. Idem Raſis in libro de egritudinibus puero-
rum alteram tinee ſpeciem que fauus ſiue (vt ipſe
inquit) fauoſitas mellis vocatur etiam ſaſati nomi-
ne arabico nuncupauit hec enim ſunt eius verba.
Paſſio que dicitur fauoſitas eſt ſpecies ſaſati. In
almanſore etiam habetur capitulum de ſaſai vel ſa-
ſati que ſunt vt ibi exponitur vlcera capitis haben-
tia cruſtas. Uſq; adeo auteꝫ raſis ſaſati capitis mor-
bis addixit vt vigeſimoquinto continentis quod ẽt
teſtatur. Nicolus ſaſati capitis impetiginem nomi-
nauerit qui itidem nicolus de ſaſati ⁊ tinea vna agit
⁊ ſaſati ideſt tinee vt ipſe etiam exponit plures mo-
dos enumerat ex Galeni in primo memiri ⁊ libro ꝺ
Apõ aui. oẽs ſaphati ſpẽs eẽ cutis capitis paſſiones.
apoſtematibus auctoritate. Apud Auicennam etiã
omnes ſaſati ſpecies ſunt cutis capitis paſſiones nã
ſaſati incipiens que eſt (vt Auicenna inquit) bo-
tor parue fere leues diuiſe in numeratione locorum
deinde exulcerãtes nihil aliud ſunt niſi exanthema-
ta ideſt puſtule quas ſcribit Paulus rubidi eſſe co-
loris ⁊ aſperas ſummam capitis partem exulceran-
tes. Sirẽgi vero que eſt ſpecies ſaſati humide apõ
Auicennam eſt cerion ideſt fauus apud grecos ad
quam (vt diximus antea) Auicenna ſcribit eadem
remedia que Paulus vt videatur verbum grecũ
cerion in ſirengi apud Auicennam eſſe deprauatuꝫ
Quid pſidracia. Paulus ⁊ Alexander.
ſicuti forte pſydracia in balciati ſiue vt alij ſcribunt
raciati alteram ſaſati ſpecie. Sunt autem pſidracia:
vt Paulus atq; alexander exponunt puſtule ſuper
cutem capitis eminentes. Uerbum autem balciati
puſtulas tales apud Auicennam ſignificare indicãt
ipſius Auicenne verba ſequentia que ita ſe habent
Et balciati quidem eſt de genere ſaſati male ⁊ quã-
doq; eſt cauſa eius morſus ſicuti ſciniſes maligni ẽ
autem verbũ ſciniſes eque hoc in loco a verbo gre-
co conopes deformatum cuius quidem verbi quã-
tumlibet vitiati ſignificatum pandectarius intelle-
xit non tamen ſcripturam emendauit. ſed corruptũ
vocabulum ita vt inuenit expoſuit hoc modo. Sci-
niſes ideſt quedam muſca parua quaſi effugiens vi-
ſionem habens aculeum acutum ⁊ alio nomine vo-
catur culex culicis ⁊ idiomate noſtro vocatur ſenza-
la vnde declinatur hoc ſciniſes genitiuo huius ſcini-
ſes indeclinabile. Hec pandectarius non magna cũ
elegantia ſed fide tamen nam ꝙ nomen ſciniſes ſit i-
declinabile oſtendit modus ipſe loquendi⁹ Auicen-
ne cum inquit morſus ſicuti ſciniſes maligni eſt eni
ſciniſes caſus genitiui. Quod vero conopis ſeu cu-
licis morſus in cute verticis vel faciei tales puſtu-
las excitet. quales diximus a Paulo atq; Alexan-
dro medicis pſydracia nominari loca habitantes in
quibus plurimus eſt eius inſecti prouentus magno
ſui tedio plerũq; experiuntur. Tantam autem fieri
grecorum nominum vel morbos vel animalia ſigni-
ficantium in libris Auicẽne tranſformationem quã-
tam hoc in loco inſinuauimus vnuſquiſq; mihi faci-
le credet qui in ſecundo eiuſdem auctoris volumi-
ne equalem vel etiam aliquando maiorem in nomi-
Multa noĩa herbaꝝ ꝺp̃rauata apõ Aui.
nibus medicinarum factam animaduertit. Cum ibi-
dem cochium pro phocha. i. vitulo marino Chei-
chen pro cancamo. i. gũmi quodam odorato. aſtrati-
ſus pro aſteraticus ideſt herba inguinaria. bacche ꝓ
becio ideſt tuſſilagiſe bilonium mel pro aphare pro
pelio pepelio heblili pro peplo herbis earundem
virium altera tamen portulace hortenſi altera rute ſi-
milibus. gueguers ꝓ cenchro. i. milio ſucutuꝫ ꝓ ſym-
phito. i. ꝯſolida herba tephiſie ꝓ thapſia ⁊ mille alie
grecorũ verborum corruptiones inueniantur quas
vix puto poſſe intelligi ſine auctorum grecoruꝫ qui
Errores Aui. i. thapſia ⁊ ſymphito herba.
medicinã poſteris tradidere cognitione quã ⁊ Aui.
tãtus alioq medicie magiſter in eis calligat aliqñ vt
cũ tehiſie. i. gũmi rute agreſtis qõ nuſq̃ luciẽt expõit
ſucutũ vero ſempuiuã vel ſpẽꝫ feminis mandrago-
re ſecũdũ duas opiniones. vtrãq; tamẽ falſam inter-
pretatur. Qua quidem nominuꝫ obſcuritate neſcio
quid poſſit eſſe in medicine opere periculoſius quã-
do ex ea non modo alterum pro altero morbum cu-
rari. ſed alia etiam pro alijs remedia exhiberi contin-
Laus Aldi Romani.
gat. Quo circa nunquã ſatis laudari poſſet Aldus
Manucius Romanus Uir non minoreꝫ ingenio
q̃ doctrina qui ſua induſtria atq; labore oẽꝫ grecoꝝ
ſapiẽtiã grãmaticã poeticã oratoriã philoſophiã ⁊
medicinã ẽt inumeroſis voluminibus curat impri-
mẽdã q tot doctiſſimoꝝ hoĩum lucubratiões q̃ non
multis poſt ãnis erãt ïteriture. ita reficit atq; reſtau-
rat vt nulla vnq̃ poſſint tẽpoꝝ vetuſtate aboleri di-
gnus profecto immortalitate qui tam multis viris ꝓ-
Alluatiꝫ.
ſtãtibus dat eternitatẽ. Alluatim vero de quo poſt
ſaſati ſpẽs Auicẽna facit mentionẽ quoniam crurũ
nõ capitis vlcera eſſe dicunt̃ iõ neq; ſaſati ab eodẽ
Aui. cognominant̃ q̃re neq; ad p̃ñtem diſputationẽ

videnť pertinere qua tantũ probare intẽdimus morbũ gallicũ nõ eſſe ſaſati. Illud tñ a nobis obiter dicetur alluatim verbũ eſſe arabicum corrupte hoc loco pro albotim ſcriptũ ſic.n.legitur ⁊ nõ alluatiz in codice arabico Auicẽne. Significat aũt albotiz in arabum lingua arborẽ terenbinthũ ex qua naſcitur reſina terebẽthina vnde ⁊ gluten albotim noĩe ꝑtim latino ꝑtim arabico a medicis iunioribus eadẽ reſina nomĩatur. Sed ⁊ idem arabes albotiz vocãt quedã genera puſtulaꝝ ſimiliũ fructui arboris terebinthi a qua pariter ſimilitudine greci quoqꝫ ãteq̄ arabes eaſdez puſtulas terminthus vocauere. Sũt aũt veluti vlcera parua lentis magnitudine vel nõ grandiora faba colore internigrũ ac viridẽ quãuis ⁊ qualis eſt etiã fructus a quo nomẽ tam apud grecos q̄ ẽt apõ arabes habuerũt. De his ãt vt arbitror vna cũ ſpeciebus ſaſati egit Auicẽna qm̄ he quoqꝫ ſicuti ſaſati in ſumma corporis cute naſcunť vt paulus eginita q de terminthis ſcripſit ex Dioſcoridis alexandriẽſis auctoritate teſtatum reliquit. Sed de eiſdez etiaz libro tertio capite de bothor nomĩatis bothim ipſe Auicẽna pleni⁹ erat executus his verbis. Hec bothor apparẽt in crure nigre quaſi ipſe ſint fructus tamaricis aut grana virida magna ⁊ materia eaꝝ eſt materia varicum ⁊ cura eaꝝ ex ꝑte mũdificationis ẽ cura varicũ vlceꝝ melãcholicorum quo qdẽ verba Auicẽne nihil aliud oſtẽdẽtia q̄ qõ libro.iiij.capite de ſaſati circa finẽ de alluatim idẽ Auicẽna ſpãliter ſcribit ꝙ videlicet alluatiz ſunt vlcera melãcholica que apꝑent in crure ex eadẽ materia ex qua fiũt varices ⁊ appropinquat cura eius curationi eaꝝ illud ẽt luce clarius manifeſtãt verbũ alluati libro.iiij.male ꝑ albotiz poſitũ ⁊ has puſtulas botiz noĩatas eaſdẽ eſſe cũ illis quas greci terminthus appellãt a ſimilitudine vt diximus fructus arboris terebinthi q fructus apud arabes granũ viride noĩatur hoc.n.ẽ qõ dicit Aui.capite libri tertij nuꝑ allegato eſſe eas quaſi fruct⁹ tamaricis aut grana virida magna.ideo aũt Auic. addidit magna q: ſicuti duplex eſt arbor terebinth⁹ fructifera feminla vtraqꝫ nã maſcula ẽ ſine fructu ita fructus diuerſificatur alter enim eſt magnitudine lentis alter vero grãdior faba: vt diximus hic autẽ eſt quẽ Aui.magnũ vocat ad alteꝝ equalez lenti cõparatũ. Hec igitur ſi vera ſunt (vt certe vera eſſe exiſtimamus) nõ parũ illi decipiunť q alluati quartã faciũt ſaſati ſpẽm quiqꝫ ſaſati nõ tã cutis caput integẽtis quãtũ faciei morbũ eſſe arbitranť quo ẽt errore ducti videť q morbũ gallicũ ſaſati eſſe opinantur qm̄ hic morbus ceteris ꝑtibus ſub veſte latentibus vulnus hoſum euidẽtius oſtendit. Eiuſdẽ vero erroris auctores aiũt ex.j.libro Galeni de decẽ tractatibus ſuos ſe ſermones ſumpſiſſe neqꝫ animaduertunt ꝙ idem auctor de morbis faciei nõ primo libro ſed quinto tantũ illorum tractatuũ ediſſerit ſic.n.rectus ordo exigebat vt primum a caluarie morbis incboarat de quibus ſolis in.j.libro ꝑtractat deinde ad ea que in aurib⁹ in oculis atqꝫ in tota facie oriuntur mala deſcendẽs ſingula in proprijs tractatibus declararet vt vel ex his que ipſi concedũt illud probari poſſit ſaſati eſſe ſolus verticis paſſionẽ quãdo a Galeno in.j.libro decẽ tractatuũ de ſaſati agitur. Sed ⁊ achores ⁊ faui ⁊ pſydracia ⁊ ex anthemata ⁊ quicũqꝫ eodẽ libro capitis morbi a Galeno cõnumerantur vel tinea ſunt vel tinee ſimiles ſeditates ſumpto tamẽ tinee vocabulo in eo quo medici iuniores capiunt ſignificatu. Quod niſi Auicẽna hec oĩa ſub ſaſati nomine in ſuis libris cõprenderit vane videbitur gloriatus quicqd ſuo operi fuerit ſuꝑadditũ eſſe incõprenſibile cuz nuſq̄ aliter de tinea aut his tinee affinibus affectibus egerit. Quãq̄ vero ſaſati proprium capitis morbum ſtatuerimus nõ tamẽ ignoramus morbũ etiã certe parti corporis peculiarẽ poſſe alijs aliquãdo cõicari qd ẽt innuit Aui, ingens ſaſati plurimum in capite fieri. Nos quoqꝫ vt medici de his que magna ex ꝑte nõ aũt raro aut ſemꝑ eueniũt hoc in loco diſſerimus. Poſſumus ergo ita colligere. Cũ morbus gallicus nõ ſit impetigo vt etiã antea probauimus neqꝫ vero tiea qm̄ hic ⁊ ei cõpares morbi vt in capite fiunt ita a capite incipiunt: morbus aũt Gallicus primũ ſui ortũ habet ab obſcenis tã morbũ gallicũ differe a ſaſati quantũ caput ab inguine quacunqꝫ alia corporis parte eſt exiſtimandum.

Duo ſignifica ta verbi albotiz apõ arabes.

Tarminthus.

Hic notatur Bartholome⁹ cognomẽto Montagnana.

Achores faui pſydracia exanthemata.

Contra vero illos qui dicunt morbũ gallicũ eſſe prunã vel ignẽ ꝑſicũ ſiue ſacrũ nõ eodẽ mõ vt cõtra ceteras opiniones poſſumus argumẽtari cũ tanta ſit apud arabes ⁊ medicos iuniores de pruna ⁊ igne ꝑſico vł ſacro ambiguitas quãta fere de hoc ipſo morbo de quo in preſentia diſputamus. Alij.n.prunã atqꝫ carbonẽ nõ idẽ malũ ſed diuerſa potius opinãtur cuz tamen qõ ab Auicẽna pruna dicitur a Galeno libro xiiij.artis curatiue ⁊ multis alijs in locis carbo latie ſicuti anthrax grece nomictur. Alij q: ãuis anthrax idem grecis ſignificẽt quod carbo latinis differre tamen anthracem a carbone ea ratione arbitrãtur quoniã antrax fiat ex materia maligniore ⁊ magis aduſta quam illa ex qua carbo generatur nec defuere qui ita deſiparent vt verbo greco latinam parent deriuationez anthracem ab antro dictum exiſtimantes quoniam (vt inquiũt) intra concauitatem habet abſconſam. Non abſqꝫ omni tamen ratione quidam moti videntur vt inter anthracem atqꝫ carbonem ſiue prunam differentiam ſtatuerent cum viderent inde Auicennam de Altoim quem ipſi anthracem interpretãtur vno capite agentem, poſtmoduz altero capite de pruna tractantem tanquam de morbo ab altoim ſiue anthrace diuerſo inde Raſim in libro diuiſionum de igne perſico primum mox de anthrace ſeorſum ſcripſiſſe. Ego tñ illos qui iter carbonem ſiue prunã atqꝫ anthracẽ faciũt differẽtiã libẽter īterrogãtez nũqd Gale. de anthrace in eo quẽ ipſi ſub hoc verbo intelligũt

De pruna igne perſico ⁊ anthrace diſputatio.

Altoim.

bo intelligunt ſignificatu vſquā fecerit mentionem
tantū enim morbū ac magis ꝙ ceteros exitialē latuiſ
ſe Galenū atqȝ ideo neqȝ in lib. quartodecimo artis
curatiue neqȝ in ſcōo ad Glauconē neqȝ in libro de
tumoribus ꝯ nām nuſꝙ deniqȝ ab ipſo fuiſſe nomi
natū pene ridiculū ſuſpicari qđ ſi Gal. ⁊ de pruna đ
qua agit Aui. ⁊ de anthrace peſtifero ſub eodē noīe
Anthrace vȝ libr. xiiij. artis curatiue tractaſſe dicat
quoniam anthracē fieri aliqñ in epidemia eodē ī lo
co Galenus teſtat nōne hoc idem de pruna. ⁊ igne
pſico refert Aui. his verbis. Et quandoqȝ accidunt
iſta cauſa peſtilentie. Talis ergo pruna atqȝ altoiȝ ſi
ue anthrax minime differēt atqȝ hoc pacto Auicen.
de eodem tumore peſtifero ſub varijs nominibus
pruna ſcilicet atqȝ altoim fruſtra ī duobus egiſſe lo-
cis iudicabitur niſi forte dixerimus altoim quidem
eſſe anthracē nō omni tempore. ſed ſolum peſtilen-
te neqȝ in omni parte corporis ſed tantum in glandu
loſo ac precipue inguinibus ortum quando ⁊ ipſe
Aui. hoc idem videtur inſinuare ita ſcribens. Anti
quiſſimi antiquorum nominauerunt nomine. quod
tranſlatū ē in arabico altoim omne apoſtema eueni-
ens in mēbris glandinoſe carnis aut alibiū hec eniȝ
eſt verior lectio ꝙ altera alibi ſiquidē verbū alibium
ſignificat apud arabes inguen. vnde ⁊ herba ingui-
naria quā greci bubonion nomināt apud arabes ali
bium nūcupatur licet pandectarius ſecutus Sera-
pionis errorem heringium a bubonio ſiue herba in
guinaria nō diſtinguētis alibiū heringium interpre
tatur. Voluiſſe aūt Aui. lib. iiij. vbi de altoim ſcribit
de hoc tumore agere qui precipue in inguinib⁹ na-
ſcit facile coniecturabit vnuſquiſqȝ qui inuicē ver
ba Auice. de altoim ⁊ Pauli de bubone contulerit
ſunt enim quaſi eedem medicine quibus Auic. cu-
rat altoim ⁊ Paulus bubonē niſi qđ Paulus mul
to rectius eandem curationem diſtinxit nam cū du-
plex ſit bubon ideſt bubo alter qui fit a cauſa primi-
tiua (vt vtar verbo apud medicos iuniores peruſi-
tato) atqȝ ideo ex ſanguine non neceſſario maligno
alter qui fit ex materia venenata tempore preſertim
peſtilentie in primo quidē bubone incohante Pau
lus vtitur refrigerantibus atqȝ adſtringentibus me-
dicamentis veluti ſpongia ex puſca ⁊ lana ex vino ⁊
oleo acerbo vel roſaceo. vel melino. i. pomoruȝ vel
lentiſcino vel myrtino nullū. n. ex his in tali bubone
periculū imminet vt quilibet medice artis peritus ī
telligit Auice. vero nulla adhibita diſtinctione hec
eadem remedia ꝙuis ex reprimentibus adhibet in
principio altoim ideſt bubonij peſtiferi quibus ni-
hil poſſit eſſe in hoc malo periculoſius. Neqȝ vero
illud ſatiſfacit quod nōnulli de hoc genere medicā-
di dubitantes dicunt in Auicenne excuſationem ꝙ
videlicet Auicenna voluerit non ſuper ipſum alto-
im ſed potius partes ipſi vicinas ne corruptio per-
ambulet eas quas diximus imponi medicinas re-
primentes. Ego enim in hoc genere morbi preſtare

Error pā
dectarij ⁊
ſerapiōis
ſi ī in her-
ba īnguī-
naria.

Duplex
bubo.

Error aui
ce. ī cura-
tōe. Alto
im.

ſemper opinor non ſolum ad locum effectum. ſed
etiam proxima tabem peſtiferaȝ ꝙtū fieri poſſit euo
care. Si. n. a locis circūſtātib⁹ repcutiat ꝙtū extriſe
cis partibus hoc eſt ignobilioribus malli depellet
tantum ad intrinſeca ⁊ plerūqȝ lethalia detrudetur
cum illud quoqȝ in peſtilentia ſit obſeruatum quan
to plures cutis exterioris partes afficiuntur tota vi
noxia foras prodeunte. tanto minus ſubeſſe pericu
li ſicuti vbi vnū ſolum locum carbunculus occupa
uerit egri ſalus pene eſt deſperata quamquam vero
Auicenna ⁊ ſi non in curandi ratione ſaltem in eo cū
paulo conueniat. ꝙ ſicuti hic bubonium ad anthra-
ce ita ipſe altoim a pruna ſeiunxit non tamen eque
conſtat apud Auicennam ex qua materia pruna. vł
ignis perſicus oriatur. cuȝ videatur quandoqȝ Aui
cenna non ſolum a Paulo atqȝ Galeno ſed a ſeipſo
pariter de hiſce morbis ſcribens diſſentire. Galen⁹
enim quem Paulus etiam ſequitur ait anthracem
ex ſanguine melancolico feruente generari atqȝ iō a
puſtula aliquando incipere aliquando ſine hac de-
inde ꝙdam attolli puſtulā qua diſrupta ſimiliter vl-
cus cruſtoſum fit. Eadem fere de pruna vel igne p-
ſico quodam in loco ſcribit Auicenna libro. ſ. quar
to inter initia ſen tertie capite de apoſtematibus ⁊
puſtulis in hunc modum. At vero ex ſanguine groſ
ſo malo fiunt ſpecies exiturarum malarum. nam ſi
eius malitia vehemens fiat ⁊ ipſius ambuſtio pro-
ueniet heriſipila. ⁊ eueniet combuſtio ⁊ cruſta ⁊ de-
terior eſt ignis perſicus. Hoc in loco Auicenna de
igne quidem perſico videtur cum Galeno conſenti
re ſiquidem ignis perſicus idem genus coit cuȝ an
thrace de quo Galenus agit libro. xiiij. artis curati-
ue quemadmodum ex ipſo conſtat Auicenna qui li
bro quarto capite de vlceribus ait vlcus corroſiuū
ignem perſicum a Galeno nominari vt etiaȝ ex mul
tis tranſlationibus conſtat que anthracem ignem ſa
crum vel perſicum interpretātur. De heriſipila ve-
ro idem Auicenna aperte a Galeno diſcordat qui
vult heriſipilam non ex ſanguine craſſo qualis eſt
melancolicus ſed potius tenuiſſimo generari vt cō
ſtat ex eius verbis libro ſecundo artis curatiue ad
Glauconem de vero heriſipelate ſcriptis. Poſt-
modum vero Auicēna in eo quarti libri capite quo
de pruna atqȝ igne perſico tractat licet eaſdem fere
notas in pruna ⁊ igne perſico ſcribat quas Galenus
ac Paulus in anthrace ſiue carbone puſtulas ſcili
cet corroſiuas facientes accidere eſcaram qualem
facit accidere combuſtio ⁊ cauterium vult tamen tā
prunam. quam ignem perſicum ex colera citrina ge
nerari que ſi verba eius attendimus ex ſanguine co
lerico originem traxerit. Si autem mihi quod etiam
ab initio expoſtulaui hoc in loco conceſſum ab ijs.
q nihil niſi elegāter dictatū audire patiunt ⁊ vba po
tius ꝙ ſniās ꝯſectant vbi de arabū medicoꝝ opinio
nib⁹ diſputat ſeruare eūdē aliqñ modū loqndi ꝗ me
dici paſſiȝ iuniores vtunt ꝑ flauabile colerā ꝑ atra

Aui. ī eo
dē morbo
aliqñ Ga
lenū ſeq.
Aliqñ di
ſentire ab
eo.

Auic. di-
ſcordare
a Gale. đ
heriſipila

melā𝔠holiā ꝑ herisipelate herisipilā ⁊ plura alia no
mina barbara vſurpare ne ſi alijs ꝙ̄ ipſi vocabulis
vti voluero non tam videar latinitatē affectaſſe quā
tum verboꝝ ſtudio bonos auctores oppugnare ten
taſſe. Materiā itaqꝫ prune vel ignis ꝑſici apud Aui.
eſſe cholerā citrinā ex cholerico ſanguine genitā in
dicant ipſius Aui. (vt ſuꝑ diximus) verba que ita
ſe habēt. Et vnuſquiſqꝫ amboꝝ tā ſcꝫ pruna ꝙ̄ ignis
perſicus eſt de cholera citrina adurēte ꝑmiſta melā
cholie. Et paulopoſt in curatione eorūdē morborū
Aui. ꝑcipit fieri flobotomiā aliquādo vſqꝫ ad ſynco
pē. vt ſanguis cholericus euacuet̄ qui quidē cura
tionis modus neſcio quātum rōni vel etiā ipſi Aui.
conueniat qui ſanguinē eſſe frenū cholere vbiqꝫ in
ſinuat ⁊ primo libro. cauēdum eē admonet: ne ſup
flua ſanguinis miſſione egrum ad humorū choleri
corū ebulitionē ꝑducamus. Quare ſi eius alijs ī lo
cis doctrinam ſequimur in morbo ex cholera ſupe
rāte ſeu ſanguine cholerico facto phlobotomia non
competit vel nō tāta vt ad ſyncopen vſqꝫ perducat.
nam ⁊ Galenus ipſe qui tā audaci remedio adſti
pulatur non niſi in tribus diſpoſitionibꝰ vſqꝫ ad aui
mi defectū ſanguinē ētrahit vel ſcꝫ ī maximis phleg
monibus vel febribꝰ ardētiſſimis vel doloribus ve
hemētiſſimis. Quarū nulla adeſt in eo de quo diſ
ſerimus morbo ſi enim ſanguis cholericus ſit ſuper
abundās quod eē in igne ꝑſico inuit Aui. nō phleg
mones faciet ſed potius herisipilas ēt exquiſitas: vt
inquit Galenus lib. ij. artis curatiue ad glauconem
vbi inter phlegmonē atqꝫ heriſipelas ponit differē
tiam. Veri aūt heriſipelatis calor īmodicus vt idē
Galenus ſentit libr. ix. artis curatiue non aliter ꝙ̄
aqua frigida epota curatur. Sic ⁊ quecunqꝫ alie fe
bres ex cholere: vel ꝑ ſe vel ſanguini miſte feruore
generātur nullū magis ꝑſentaneū habēt remediuꝫ.
ꝙ̄ frigide aque potionē. Unde Aui. tam in curatio
ne heriſipile: ꝙ̄ etiam cauſonis viſus ē dubitare an
in eis ſanguinē mittere oporteat nedum iuſſerit ad
ſyncopen vſqꝫ ꝓfundi. hoc. n. remediū in his ſoluꝫ
febribus ꝯuenit que ex multo ſanguine vel ebulié
te vel putreſcēte generant̄ quales ille ſunt que pro
prio nomine ſynochi nominātur ſed neqꝫ ꝓpter in
tolerabiles dolores (hi enim in hoc morbo non ad
ſunt) tanta ſanguinis detractio eſt faciēda. ꝙ ſi etiaꝫ
adeſſent diſtinguēdum foret. vt inquit Galenus in
expoſitione aphoriſmi. Que egeruntur non multi
tudinē conſiderare oportet. an phlobotomia vel po
tius purgatione ſedari deberent nihil aliud ex his
verbis inſinuans niſi ꝙ vbi humor alius a ſanguine
faceret ſua vel qualitate vel quantitate dolorē pur
gationem eſſe preferendam quod videmus eun
dem Galenum in omnium morborum precipue
cholericorum curatione vbiqꝫ obſeruaſſe adeo vt
in commentarijs libri ſecundi de humoribus etiaꝫ
ī pleuritide cum fit ex humore cholerico dānet phlo
botomiam quam tamē plus in hoc ꝙ̄ in vllo altero

Tres diſpoſitōes in quibꝰ lꝫ facere phlobotomiā vſqꝫ ad ſyncopen.

morbo alioquin videt̄ ꝓbare. Appꝫ. n. ⁊ ipſuꝫ quē
admodū ēt Aui. nimiam humorum colericorum in
flāmationē vbiqꝫ euitare quāuis hanc in ignis per
ſici curatione Aui. non cauerit docēs aliquando in
ea vſqꝫ ad ſyncopē ſanguinē euacuare. Quid ꝙ ēt
Aui. in pruna vel igne ꝑſico prohibet ſcalpellatio
nē profundam quando materia eſt decliuis ad cole
ram. his. n. ⁊ ipſe vtitur verbis ⁊ tamē capite ſupio
ri vbi agit de formica ſuaſerat ex Galeni ꝯſilio extir
pare formicā cū aliquo qꝺ ſit ſicuti embula ⁊ extre
mitas pēne aut alterius rei cuius extremitas ſit acu
ta quā poſſibile ſit deglutire formicam. Atqui hec
extirpatio formice ſi diligēter inſpicimus multo eſt
violētior ꝙ̄ ſcalpellatio vt̄ ſi hanc timet Aui. quan
do materia ē decliuis ad coleram multomagis tale
aliquid facere debuerit formidare in morbo ex ma
teria non decliui ad coleram ſed mera colera vt ipſe
oppinatur pro creato. Ego quidē puto Aui. modo
ſalua tanti viri reuerētia dicere liceat morbos ēt na
tura diſtantes atqꝫ eorundē curationes plerūqꝫ cō
fundere vel vt eiſdem vtar verbis que ipſe ſolet ali
quando in alioꝝ reꝑhēſione vſurpare capitulū ī ca
pitulo ponere quā quidē confuſionē videtur in tri
bus capitibus de heriſipila de formica ⁊ de igne ꝑ
ſico ſe conſequentibus ꝑcipue feciſſe (nam vt nos
ēt eundē ſeruemus ordinē) capite quo agit de heri
ſipila inter ceteras huius morbi notas hanc ēt pōit
ꝙ cōburit ⁊ ſua virulētia veſicat. Hec aūt (vt ita di
xerimꝰ) veſicatio magis propria ē alteri morbo de q̄
agit in ſequēti capite quē ipſe formicaꝫ miliarē Ga
lenus vero ac Paulus herpetē cēchriam ideſt mi
liarē ea potiſſimum nominant ratione quod ſerpit
atqꝫ in cute veſicas ſiue puſtulas milio ſimiles exci
tat ſꝫ ēt medicine ipſe quas adhibet Aui. ad heriſi
pilā ſuꝑ cutē exiſtentē ſunt q̄ a paulo ſcribuntur ad
formicā miliarē ſiue (vt eius vtar verbis) ad herpe
tē veſſicoſum vel puſtuloſum. Hec eniꝫ ſunt Pau
li verba. Ad herpetē veſſicoſum ſcoria plumbi ex
vino auſtero contrita mox illinita cataplaſma ex fo
lijs bete in vino decoctis ſupimpone. Auic. autem
ad Pauli (vt videtur) imitationeꝫ ita ſcripſit. Et ſi
fuerit heriſipila ſuꝑ cutē curetur ex coria plumbi cū
vino pontico cum folijs ſicle bullite cuꝫ vino Mo
dus autem loquēdi Auicēne non paruaꝫ poteſt di
ligēter inſpiciētibus facere dubitationē cum. n. in
quit Si fuerit heriſipila ſuper cuteꝫ videtur ex his
verbis innuere poſſe ēt aliter ꝙ̄ ſuꝑ cutē fieri heriſi
pilam. Atqui Auicēna ſuperius inter flegmonem
atqꝫ heriſipilā faciēs differētiā ita ſcripſerat. Et apo
ſtema heriſipile nō fit niſi in eo qꝺ apparet de cute.
Quare niſi hec dubitatio ſoluatur. nō parua ſuſpi
tio relinqt̄ ꝙ medicine quas hoc in loco ad heriſipi
lā ſcribit Aui. alteri potiꝰ morbo ħ ē formice miliarī
ꝯueniūt. Sꝫ ⁊ vba ſequētia Aui. hoc ipꝫ aptiſſime
mōſtrāt nā ſtatī ſub īfert. Et curet̄ cū eo ī q̄ ē reſolo
⁊ exiccatio fortis cū īfrigidatōe. Nemo aūt neſcit ni
ſi quī

Auicēnā morbos ēt nā diſtātes. cōfundere.

ſi q tritum illud in medicina principiũ ẽt ignorat cõ
traria.ſ.contrarijs curari heriſipile morbo calido.ꝛ
ſicco fortiter exiccãtia nõ cõpetere. Qȯ ipm gẽtilis
Gentilis aiaduertẽs inquit Aui.nã hic dupliciter intendere.
pͥᵒ ꝙ ponit abſolute medicinas q̃ cõpetũt in ſtatu
ſecũdo ꝙ hic ponit medicinas.q̃ cõpetũt in heriſipi
la vlcerata.q̃ ſunt nimis fortis exiccatiõis. Nos ve
ro ex hac ipſa reſponſione illud cõfeſſum habemus
qȯ ꝯ Aui.pbare nitebamur eas.ſ.que hic ponunt
ab ipſo medicinas non heriſipile.de qua agit in hoc
capite ſed alteri potius de morbo tractat in ſequen
ti formice.ſ.vel miliari:vel corroſiue cõuenire:nam
heriſipila vlcerata nihil aliud ẽ.niſi herpes excedẽs
Heriſipila vlcerata ꝛ herpes excedẽs idẽ. apud Gale.vt idẽ Gal.lib.xiiij.artis curatiue teſta
tur:herpes autem comedẽs eſt formica corroſiua ſi
ue vlcerata apud Aui. Qȯ vero nõ differat herpes
comedẽs ȯ quo agit, Galenus a formica corroſiua
de qua ſcribit Aui.videre lʒ ex his q̃ Aui.quidem
de formice corroſiue.Gal.ṽo de herpetis comedẽ
tis curatione eadem ambo precipiunt hec eniʒ ſunt
Aui.verba. Via aũt ſcȯm quã curatꝰ formica eſt vt
ea que ex ipſa eſt corroſiua alienetur ab humectatio
ne quã iã adminiſtraſti in heriſipila.humectatio .n.
nõ eſt cõueniẽs in vlceribus Gal.quoqꝫ a quo ſum
Galenus pſit Aui.in eandẽ fere ſniam ſcribit lib.ij.artis cura
tiue ad Glauconẽ Herpetes qdẽ quantũ ad totius
corpis curationẽ ſimili mȯ.quo heriſipelata curare
opʒ.quãtũ vero ad locũ ipſum affectũ nõ ẽt ſilr oẽs
qui.n.exeſi ſunt refrigerari qdem deſiderant. ſicuti
ꝛ alij atqꝫ heriſipelata nõ tñ ea medicamẽta que pre
ter id ꝙ refrigerãt ẽt humectant patiuntur.ſed ex ea
ſola ex refrigerãtibus.q̃ ſimul exiccare poſſunt ad
mittunt. Hic Gal.ſicuti Aui.in cura formice corro
ſiue ita in curatione herpetis comedẽtis ꝓhibet hu
mectationẽ.quam tamẽ in heriſipelatis probat atqꝫ
iȯ idem Gal.ſubiũgit. Non igiꝛ neqꝫ lactucam ne
qꝫ polygonium.neqꝫ ex ſtagnis lenticulam vel palu
Magnꝰ ſcrupulꝰ apud aui ec. Auic. videri ſibiipſi repugnare. ſtrẽ lotũ vel anthyliũ.vel pſyliũ.vel portulacam vel
itybũ.vel ſempuiuã vel tale aliquid qȯ poſſit hume
ctare.q̃ heriſipelatis erunt oportuna opʒ adhibere.
Sʒ hic nõ paruus remanet ſcrupulus qꝛ has ipſas
herbas vel magnam earũ partẽ in principio formice
corroſiue probat Aui.ita ſcribens. Et adminiſtra in
principijs eius.ſ.formice corroſiue (de ea enĩ ſtatiʒ
ſupra locutꝰ erat) ſicuti lactucã ꝛ nenufarẽ ꝛ ſempui
uã ꝛ volubilẽ ꝛ portulacã vt videaꝛ Auice. ſibiipſi
mãifeſte repugnare ſi.n.vt ipſe palulũ ſupradixerat
ea q̃ debeꝛ heriſipile humectatio fugiẽda eſt ĩ curã
da formica corroſiua cur poſtmodũ lactucã ſempui
uã ꝛ portulacã quas Gal.lib.xiiij.artis curatiue ad
herſipile quidam laudant curationẽ libro vero ſe
cũdo ad Glauconẽ pp eaꝝ humiditatẽ ĩ herpete exe
Gẽtilis. dẽte cenſet euitandas ſtatim Aui.in formice corro
ſiue principio cõmẽdat.vel iubet adminiſtrari. Nõ
ſolas inqt gentilis.q hãc in verbis Aui.repugnãtiã
viſus ẽ aiaduertere ſed cũ alijs exiccantibꝰ mixtas.

vtputa lẽticulã que eſt frigida.ꝛ humida cum ſem
peruiua que eſt frigida ꝛ ſicca. q̄ꝓ̄ idem Genti
lis nõ de formica corroſiua.ſed ambulatiua. in qua
ſicuti in qualibet alia formice ſpẽ ſcȯm ipſuʒ aliqua
ẽ vlceratio atqꝫ iȯ humiditas q̃ dʒ exiccari moueat
dubitationẽ. Sed cur obſecro ad formicã ſiue cor
roſiuã ſiue vlceratã talis mixtio ſit neceſſaria q̃ſi nõ
inueniaꝛ herbe ſimplices que ſimul hẽant tũ exic
cãdi tũ ẽt refrigerãdi ptãtẽ aut quaſi ea ſola que hu
mectãt poſſint refrigerare. Ipſe quoqꝫ Aui.poſtmo
dũ.ſicuti ẽt Gal.eaſqꝫ vtrũqꝫ pſtãt effectũ q.ſ. eque
exiccãt atqꝫ refrigerãt mẽorat ſicuti arnoglоſſam ru
bum ꝛ lẽtẽ qbus mille alie poſſunt ſilẽs repiri. Qȯ
ſi ẽt eedẽ formice corroſiue. ſiue vlcerate cõpetunt
medicine.q̃ ẽt heriſipile frigide.ſ.mȯ nõ poſſint hu
mectare ſicuti neqꝫ calefacere cur Aui.volubilẽ her **Herba volubilis**
bã ad caliditatẽ declinãtẽ vt ipſe ſcribit ſecũdo ſui
opis libro alijs refrigerãtibꝰ adnumerauit vt tñ hec
cõpetat q̄ñ a qbuſdã cẽſetur frigida nõ video ſi (vt
inqt Gẽtilis) he quas ſcribit Aui. medicine nõ p ſe
ſole ſʒ miſte cũ alijs recipiãtur q̄ȯ ex mixtura hu
mectãtiũ ac refrigerãtiũ fiat medicina q̃ tãtũ frige
faciat ꝛ exiccet.qualẽ exigit formica corroſiua vel vl
cerata q̃ vt morbo calidus frigida ſoluʒ ſine calidis
q̄rit vt vero vlceratꝰ ſolũ ſicca ſine humidis ĩ quo q
dẽ morbo Gal.ẽt ſtrychnũ.i.ſolanũ reſpuit qꝛ non
habeat ſufficiẽtẽ ſiccitatẽ Aui.vero eãdẽ herbã nõ
ꝓbat niſi ſiccam q̃ſi viridis poſſit humectare. Si er
go humida cauebat cur lactucã ꝛ nenufar ꝛ lẽticu
lã aque ſileſqꝫ herbas humidas ẽt alijs ſiccis admi
xtas approbauit. Neqꝫ tñ puto qȯ Gẽtilis credidit
eũ fuiſſe Aui.intellectũ vt ſempuiuã ꝓ herba ſicca
q̃ alijs humectãtibꝰ debeat adiũgi hoc ĩ loco noia **Gentilis cõpoſitionẽ improbari.**
uerit qm̃ eãdẽ herbã Gal.libro ſcȯo artis curatiue
ad Glauconẽ alijs adnumerat q̃ herpetẽ comedẽtẽ
nõ ſolũ poſſunt refrigerare.ſʒ ẽt humectare q̄uis.
nãdẽ Gal.vj.de ſimplici medicina libri volumine
ſemperuiuam frigidam ac ſiccam ſtatuerit plurimũ
tamen illi tribuit frigiditatis minimum vero ſiccita
tis immo in ea vigere aquoſam ſubſtantiam plane
aſſeuerat cuius ratione vt arbitror in ſecundo libro
quem diximus artis curatiue ad Glauconem quan
do herpes fuerit vlceratus ſemperuiuam vnam cũ
alijs humectantibus improbat ſicuti ipſam heriſipe
latis conuenire fatetur nam licet facta ad corpus tẽ
peratum ſicuti fit in ceteris medicinis collatione li
bro quem diximus de ſimplici medicina ſexto ſem
peruiua frigida ꝛ ſicca herba dicatur eadẽ tamẽ ad
heriſipelas morbũ calidũ ac ſiccuʒ comparata ſcȯo
libro ad Glauconem frigida atqꝫ hũida reputaꝛ ſi
cuti oleũ roſaceum ꝛ refrigeratos calefacẽ ꝛ calefa
ctos refrigerare ab eodẽ Gal.ſcribiꝛ lib.iij.de ſim **Gal. lib. iij.de ſimplici medicina.**
plici medicĩa q̃ qdẽ effectuũ diuerſitas vt ẽt ibi ſcri
biꝛ his p̄cipue daꝛ medicĩs q̃ paꝝ a tempamẽto re
ceſſerũt qualẽ eſſe diximus ſempuiuã herbã ĩ ſicci
tate auctore Galeno,ſexto libri ȯ ſimplici medicina

volumẽ.Hãc vero ad diuerſa:corpa cõparationeꝫ
non animaduertẽs rabi Moyſes auſus eſt notare
Galenũ quaſi libro ſcḋo artis curatiue ad Glauco-
nẽ cõtraria de ſemperuiua ſcribẽtẽ.que libro (quẽ
diximus) ſexto de ſimplici medicina ſup eadẽ her-
ba aſſeuerat. Nos vero de hac re pugnãtia ſniarum
falſo obiecta Galeno plenius alibi diximꝰ vbi eũdẽ
Galenũ defendimꝰ ꝯtra rabi Moyſen principi me-
dicoꝝ ẽt in pleriſqꝫ alijs infeſtũ.m Aliud vero Gẽ-
tilis ſuffugiũ dicẽtis:ꝙ in principio principiãte for-
mice frigida ⁊ humida competũt:qꝛ lꝫ ibi ſit aliqua
vlceratio:non tamẽ corroſio adeſt eiſdẽ:quas ſupra
poſuimꝰ rõnibus improbaẗ:atqꝫ eo magis:quoniaꝫ
a Galeno in ſcḋo artis curatiue libro ad Glaucone
quelibet vlcera ẽt in ſumma cute exiſtẽtia egere exic
cãtibus Hippocratis auctoritate monſtraẗ.Sed vt
ẽt antea innuimus:cũ Auicẽna his verbis vtaẗ: ⁊ ad
miſtra in principijs eius:hoc verbũ eius nihil aliud
põt referre niſi formicã corroſiuã:de qua ſtatim ſu-
pra ſit ſermo. Neqꝫ vero illa rõ ꝯuincit:quã qdã ad
duxerũt ꝓbare volentes Auicẽnã intelligere de pri
cipijs formice ambulatiue:nõ aũt corroſiue:qm̃ po-
ſtea ſubiungit:⁊ cũ timeẗ ſup eã corroſio:cũ in for-
mica corroſiua vt inquiũt nõ timeaẗ corroſio:que iã
adſit ſed potius in ãbulatiua:quaſi nõ potuerit Aui
cẽna prius ſcribere curationẽ formice corroſiue:de-
inde docere anteq̃ formice corroſio ſupueniat qbꝰ
remedijs ſit occurrẽdum. Mihi vero maiorẽ faciũt
dubitationẽ remedia quedã:qbus vtitur Auicẽna
ad ꝓhibendã corroſionẽ ſicuti aqua:que currit ex li
gno viris humido cũ aduriẗ:⁊ ſtercus ouiũ cũ ace-
to:⁊ ſtercus vaccinũ cũ aceto:que omnis ipſe extra-
nea eſſe ꝯfiteẗ:neqꝫ multũ ad ꝓhibendã corroſionẽ
ꝓficere. Ego vero multomagis extranea exiſtimo:q̃
ſtatim poſt ab Auicẽna ſup corroſionẽ iã apparẽtẽ
imponunẗ:ſicuti ſuccũ cucumeris aſinini:⁊ ſal:⁊ fel
hirci:⁊ rutã cũ nitro ⁊ pipere:⁊ nitrũ cũ vrina pueri:
que oĩa tã priora:q̃ ẽt ſequẽtia nõ formice vel ãbu-
latiue:vel iã corroſiue:ſed tollẽdis potius verucis
ꝯueniunt:vt pꝫ ex Paulo eiſdẽ vtẽte ad tollẽda q̃-
dã genera verucaꝝ:que greci myrmecias acrochor
donas appellãt:vt ẽt ex Auicẽna ꝯſtat:q de nõnul-
lis coꝝ in curatõe verucaꝝ meminit:⁊ varijs ĩ locis
vbi de earũdẽ medicinaꝝ ꝓprietatibꝰ agiẗ valeñ eas
ad verucas:non aũt formicã ãbulatiuã:vel corroſi-
uã inſinuat. Sed hoc qdẽ capitulum de verucis in
caplo de formica male fuiſſe ab Aui.poſitũ:⁊ cãꝫ ẽt
huiꝰ erroris in ſequẽtibꝰ plenius apiemus. Illõ nũc
ꝓbaſſe ſufficiat Aui.heriſipilã ꝓ formica:⁊ formi-
cã ꝓ heriſipila nõ ſine magna ꝯfuſione accepiſſe qñ
qdem que erãt heriſipile remedia refrigerãtia.ſ.at-
qꝫ humectantia:eadẽ formice corroſiue accõmoda-
uit:que vͦ formice cõpetebãt vel corroſiue:vel mi-
liari multũ.ſ.exiccãtia hec retulit ad heriſipilã. Sꝫ
qm̃ ſupra mõſtrauimus medicamenta fortiter exic-
cantia ſcripta ab Auicẽna ad heriſipilam ſupra cu-

tem exiſtentẽ a Paulo fuiſſe tranſumpta an ẽt fide-
liter trãſlata fuerint videamus ſic.n.nõ ſimplex ſed
multiplex potius error indicabiẗ. Unũ ex his reme
dijs fortiter exiccãtibꝰ de qbus ſupra facta ẽ mẽtio
ita hẽtur apud Paulũ. Lane antique illote circa te-
dã cõbuſte.ʒ.xij.cere.ʒ.xxv.ſcorie plumbi acetabu-
lum mediũ ſepi caprini purgati.⁊ loti ĩ aqua.ʒ.xxv.
olei myrtini.℥.v. altera huic correſpondens apud
Aui.ſcribiẗ in hũc modũ. Lane veteris aduſte nõ lo
te põdus.ʒ.xij.ſ.carbonis de cortice arboris pini tã
tundem cere.ʒ.xx.ſcorie plumbi.ʒ.v.ſepi caprini ve
teris abluti cũ aqua.ʒ.xv.olei myrtini.℥.v.ſi põde-
ra qdem medicinarum notata in Aui. compoſitioni
bus nõ oĩno quadrant cum alteris que in ſimilibus
apud Paulum cõpoſitionibꝰ inueniunẗ non eſt vt
arbitror magnipẽdendum. Illud multomagis ẽ cõ
ſiderandũ ab his preſertim.qui quandam veluti di-
uinitatem tribuunt Aui.in cuius libris de medicia
preſertim nullum poſſe inueniri errorẽ arbitrantur.
quo pacto Aui.in nuper dicta compoſitiõe miſceat
carbonem de cortice pini.quem tñ Paulus in ſua
compari oĩno pretermiſit. Eſt inquã vt exiſtimo di
ligentius examinandum.an Aui.vel alius delique-
rit noua atqꝫ inaudita medicamẽta veteꝝ cõpoſitio
nibus adiungẽdo.veluti carbonem de cortice pini.
de quo quidem carbone nuſq̃ ſcriptũ inueniẗ.ꝙ vl
lam habeat in medicinis ad herſipillã.vel formicaꝫ
efficaciã. Hunc autem non eſſe noſtre tranſlationis
errorẽ teſtẽ facio miro ingenio ac ſingulari doctrina
ꝑdictũ iuuenẽ Paridẽ ceſareũ mantuanũ.q vt ſem
per fuit omniũ bonarũ artiũ ſtudioſiſſimus:ita nunc
medicine totus inſiſtit:ad quam fideliter ꝑcipiendã
nõ mõ latinos:⁊ grecos:ſed ẽt hebreos:atqꝫ arabes
adhibet ꝑceptores qui a me eodem paride preſente
ſepius reqſiti in his locis preſertim in quibus Aui.
a Galeno ac paulo nõ parũ diſſentire videbatur.vt
verba Aui.ſicuti in eorum iacent lingua mihi inter
pretarenẗ eundem fere ſenſum retulerunt:quẽ etiã
nos in noſtro habemus Aui.vnde in eã veni ſniam
vt multos qui nõ ſolũ in noſtris.ſed etiam hebreoꝝ
atqꝫ arabũ libris inueniuntur errores Aui.ex prima
grecorum auctoꝝ quoꝝ ſnias ideꝫ Aui.vndequaqꝫ
collegit facta in arabicam linguam conuerſione ſum
pſiſſe occaſionem.nam ⁊ hunc ipſum.de quo paulo
ante loquebamur errorem nõ aliunde q̃ ex verbis
Pauli male intellectis traxiſſe originẽ facile poteſt
vnuſquiſqꝫ ꝑpendere. Cũ enim Paulus ita ſcribat
Lane veteris circa tedã cõbuſte.ʒ.xij.credidit Aui.
vel potiꝰ ille q male Paulũ in arabicũ ſermonẽ trãſ
ferẽdo dedit Aui.errãdi occaſionem.tedam quoqꝫ
ſiue carbones ex teda exuſta derelictos in eandẽ ve
nire compoſitionem:atqꝫ ideo ita notauit. Suman-
tur lane veteris aduſte non lote pondus drachmaꝝ
xij.⁊ ſemis carbõis ď cortice pini tãtũdẽ errorẽ ſa-
ne ſatis ridiculo.atqꝫ aliqñ futuro piculoſo:ſi medi-
cine ẽt q̃ deuoranẗ:vel bibũẗ poſtq̃ fuerũt ſup ignẽ

qñqꝫ

¶ Rabi Moyſeꝫ ex ignorã tia cõpa- ratõiſ me dicinarũ ad diuer ſa corpa. male ga- lenũ tãq̃ ſibiipſi ꝯ dicẽtẽ no tare.

Extranea remedia qbꝰ vtiẗ Auicẽna in formi- ce cura- tione.

Arabẽ in terpreteꝫ male pau lũ ĩterp̃tã do dediſ ſe Auic. errãdi oc caſioneꝫ.

quandoqꝫ parate carbones qui ex eodē igne reman
ſerint in ſuā quoqꝫ ſocietatē receperit tale enī quod
dā fiet in compoſitiōe relata ab Aui. ſi vt ipſe docet
ad lanam exuſtā equa poꝛtio carbonum ex teda circa
quam fuerit exuſta adijciaꝛ. Nemo aūt admireꝛ eā
ꝓcipue lanā que circa tedā fuerit exuſta a Paulo ſ
ea quā diximus cōpoſitione ꝓbari fuit enim quod
dā apud veteres in cōburenda lana que nō niſi cō-
buſta ad vſum medicine veniebat artificiū cuius ēt
Galenus ſed multo plēius Dioſcoꝛides meminit ꝗ
inter ceteros lanaꝫ cōburēdi modos hūc quoqꝫ tra
dit Alij diſponētes obeliſcos ſuꝑ vas fictile latum
os habens inuiceꝫ diſtantes ꝛ ſuper imponētes ſcā
dulas ꝛ lanas alternatim leuiter ex tedis paruis ſuc
cedunt. vbi vero lane fuerint cōbuſte tollunt ꝛ ſiqͥd
pingue vel pix ex tedis paruis defluxerit ſimul tol-
lunt atqꝫ reponunt ꝛ hoc eſt qꝺ Paulus vult lanaꝫ
ſ. ita vt docet Dioſcoꝛides vſtam. nō aūt carbones
de coꝛtice pini in ea quam ſcribit ad herpetem veſi-
coſum cōpoſitiōe cōmiſceri. Nūc ad reliqua expla-
nanda tranſeamus in quibus videꝛ Aui. aliquanto
maioꝛē vel etiam periculoſioꝛem feciſſe cōfuſioneꝫ
moꝝ ad ignē ꝑſicum. de quo precipue diſputabamꝰ
in quo moꝛbo pluſꝙ in ceteris fuit Aui. perplexus
reuertemur. Scio tñ me nō credēda ſcripturū his ꝓ
ſerti ꝗ poſt habitis rōnibus ſola noīa ac ſcribētiū au
ctoꝛitatē ſequūꝛ ꝗ ſe alicui ita addicūt auctoꝛi vt pro
pꝛio ſenſus ōſtruētes malint alteri ꝙ ſuis oculis cre
dere. Nos ſupꝛa cum ex ſenſu ipo tū ēt dioſcoꝛidis
auctoꝛitate cui etiaꝫ ex parte conſentit Auicenna ꝓ
bauimus eupatoꝛiū hēre folia canabis vel pētaphyl
lo ſimilia fructū puū ꝗ exiccatꝰ veſtibus adhereſcit
eē deniqꝫ eupatoꝛiū herbā illā quā nos vulgo agri
moniā noīamus Aui. vero idem eupatoꝛium aliud
ꝙ agrimoniā eſſe ſignificat cū ait eupatoꝛium eē her
bā aromaticam hñtem folia canabis ꝛ floꝛem ſicuti
nenufar. Conſtat enim herbā vulgo agrimoniaꝫ nū
cupatā neqꝫ eſſe odoꝛatā neqꝫ hēre floꝛem ſicuti ne
nufar imo ita exiguum vt vel nenufari vel eius floꝛi
collatus nullam ipſius habeat ſimilitudinē. Cui igi
tur plus hac in parte credemus Dioſcoꝛidine
An Auicēne; Auicēne inquies cui noſtra etas de-
dit medicine pꝛincipatum. At qui Galenus vnaqꝫ
ipſe Auicenne in hac parte medicine que de medi-
camentis ſimplicibus agit pꝛimum locum dioſcoꝛi
di tribuunt. Sed fac auctoꝛitatem eſſe parteꝫ. Vbi
tu mihi Auicēne patrone herbam inuenies aroma-
ticam folijs canabis floꝛe nenufaris que ſit verum
eupatoꝛium ſicuti ergo tibi alteram aſſignaui ita
Dioſcoꝛidis Plinij. Serapionis ſuper herba eu-
patoꝛio deſcriptionibus congruentem vt niſi malis
videri cecus ꝙ fateri Auicennam in veris eupato-
rij notis deſignandis aberraſſe nullo modo negare
poſſis herbam quam nos vulgato nomine Agrimo
niā vocamꝰ eē veteribꝰ eupatoꝛium. Qꝺ ſi foꝛte mi
hi cōceſſeris id qꝺ multi ēt ex medicis iunioꝛibꝰ nō
diſſitētur Aui. non multā habuiſſe ſimpliciū medi-
camētoꝝ noticiā non aduertes foꝛtaſſis te eadē con
ceſſione dimidiā ſciētie medicine partē Aui. detra-
here que tota vt ingt Gal. lib. ſcdo de Criſi ex dua-
bus conſtat noticijs altera ſubiecti. circa quod me-
dicus operatur altera illoꝝ ꝗbus veluti inſtromētis
in ſuo opꝫ vtitur. Cur vo ſi in his in ꝗbus veritas
ipſa ſeipſam contēplantibus offert vbi vigēt ſenſuū
iudicia Aui. erraſſe concedis non eque in rebꝰ ma-
gis abſtruſis atqꝫ reconditis labi illum potuiſſe fa-
tearis. Tu tamē crede qꝺ lubet nos paucis iſta ſcri-
bimus ꝛ ſolis amatoꝛibꝰ veritatis. Si non apud ma
lignos atqꝫ imperitos ſaltē apud pꝛobos ac doctos
gratiā vt ſperamus ꝯſecuturi foꝛte ēt apud egrotos
quos foꝛtuite medicine periculo liberamus. cū her
bā in foſſatis naſcentē que quid ſit a medicis igno-
ratur hactenus tamē credita eſt a pluribus eſſe eu-
patoꝛium ne ſyrupo ex eupatoꝛio atqꝫ alijs compo-
ſitionibus adiungaꝛ modo ſint ꝗ nobis fidē velint
ꝓſtare pꝛohibemus. Sed ꝛ altero multo ſane maio
re periculo vel ēt toꝛmēto miſeros moꝛtales libere-
mus qꝺ audio malo ſuo fato ſenſiſſe nōnullos qui
hac tēpeſtate moꝛbo gallico laboꝛarūt neqꝫ. n. deſue
re medici ꝗ puſtulas illas que in eodem moꝛbo to-
tum aliquādo occupāt coꝛpus quibuſdā ferreis in
ſtrumētis extirpare tentarint niti (vt arbitroꝛ) Aui
cēne auctoꝛitate foꝛmice ambulatiue ꝛ coꝛroſiue pu-
ſtulas embula ꝛ pēne extremitate vt ſupꝛa quoqꝫ
notauimus euellentis quod ēt magiſterium ſi dijs
placet neqꝫ Binus in tali curatione impꝛobauit; ꝛ
Frāciſcus de Pedemōtium pluresqꝫ alij Aui. ſe-
quētes ſuis ſcriptis inſeruere. aiuntqꝫ ipſi vna cum
Aui. id eſſe ꝯueniens ſm Galeni opiōnē. Sed vbi
obſecro vnꝙ Galenus puſtulas ex humoꝛe acuto
cholerico factas talibus inſtrumētis iuſſit extirpari;
Galenus inꝙ ꝗ vbiqꝫ medicos crudeliter atqꝫ im-
perite medicantes vocāt humane nature ꝑniciem.
Quid vero ſteuius aut rudius medēdi genus poſ
ſit excogitari ꝙ moꝛbum nō alio magis noīe ꝙ qꝛ
exulcerat infeſtātē ēt vehemētius exulcerare. Falſo
igiꝛ inqͥet aliqs Aui. Galenū allegauit neqꝫ vere ne
qꝫ falſo ſi tamē locū ꝯſideremus vbi allegauit dice-
re auſim falſo allegaſſe. Gal. n. id artificiū ait eē ꝯue
niēs non ad tollēdā foꝛmicā vel miliarē vel coꝛroſi
uā ſed quedā potius genus verrucaꝝ. quas greci
myrmecias. i. foꝛmicas appellāt. Natus eſt ergo er-
roꝛ Aui. ex noīs ambiguitate. qꝛ enīꝫ greci puſtulas
quaſdā ex humoꝛe cholerico genitas ſolā cutē occu
pātes atqꝫ ēt ſerpētes ab hac ſerpēdi natura Erpe-
ta vocāt arabes quoqꝫ a ſimili ꝓpꝛietate eaſdē pu-
ſtulas foꝛmicā noīarunt. Sunt vo ēt quedā genera
verrucaꝝ que greci myrmecias noīe ſumpto a foꝛ-
micis appellāꝛ. qꝛ ſenſuꝫ ꝗſi ſint moꝛſus foꝛmicarū
patiētibus inferunt has quoqꝫ verucas arabes ad
grecoꝝ imitationem foꝛmicas nūcuparūt quo fit vt
vbū foꝛmica apud arabes duoꝝ moꝛboꝝ generibꝰ ꝫ

Modus cōburendi lanā ſꝫ Dioſcoꝛidem.

Totā medicinā cōſtare ex duabꝰ noticijs altera ſubiecti altera medicamētoꝝ.

Binuꝫ ꝛ Frāciſcū de Pepemōtium vna cum Aui deceptos.

Auicēnā male Galenū allegare

ꝙuis tn̄ differentibus accōmodet. Aui. ergo vtrā-
ꝗ formicā tā pro puſtulis colericis ꝙ̄ ēt ꝑ verucis
acceptā atꝗ vtriuſꝗ morbi curationē in vno capite
copulauit lꝫ alter ex humore tenui ac colerico fiat al
ter ex craſſo ac melancolico atꝗ iō vt genere diſtin-
guunt ita diuerſum genus curationis expoſcāt. pu
ſtule ſiqdem colerice vel ſola totius corpis purga-
tiōe vel etiā emplaſtris ſup locū affectū īpoſitis nū-
ꝙ̄ aūt manu curantur veruce vero vt docet Gale. li
bro. xiiij. artis curatiue cū alijs inſtrumētis tū etiam
pēna ita adaptata vt totā verucā ſua cauitate comp
hēdat atꝗ adeo firmiter hereat ꝙ ea deſubter acta
veruca radicitus euellat quē ēt modū docet Aui.
lib. iiij. capite de verucis quē pariter modū vere lo
co ūllo potuit ad Gal. auctorē referre. ſed vbi opor-
tuit Gale. citare teſtem ibi eius teſtimonium ꝑter-
miſit vbi vero reticere qm̄ nō de verucis ſed formi
ca potius corroſiua curanda agebat ꝑperam allega
uit. Huc vero tā multa ꝗ diximus de Aui. multos
in vnū morbos ꝯfundēte oīa tēdebāt vt oſtēderem⁹
ipm ſibi atꝗ aliquanto maiore in pruna atꝗ igne pſi
co vſuꝫ fuiſſe cōfuſiōe neqs forte ſuſpicet nos in tā
lōgis digreſſionib⁹ ea ꝗ nihil ad ꝓpoſitū nrm ꝑtine
rēt cōgſiuiſſe cū. n. ꝓbare intenderemus morbū gal
licū nō eē ignē pſicū oīs vero de quacūꝗ re ſumit
diſputatio debeat a definitiōe vt ait. C. pſici neceſſa
riū hūimus antea oſtendere ꝙ nō cōſtaret apō Aui.
qd ēt ignis pſicus aliqñ enim ipm ex ſanguine craſ-
ſo ⁊ melancolico ingt generari vt ēt antea admonui
mus aliqñ vero ex colera ꝑmixta melancolie ⁊ nunc
ignē pſicū idē genus facit cū pruna vt cū inquit hec
duo noīa fortaſſe abſoluta ſunt ſup oēꝫ puſtulā cor
roſiua veſicātē adurētē faciētē accidere eſcarā qua
lē facit accidere cōbuſtio ⁊ cauteriū nūc vero diuer
ſificat vt cū ingt prunā eſſe magis melancolicā ignē
vero pſicū magis colericū qūꝗ traxit ipm ad formi
cā comeſtiuā vt cū ita ſcribit ⁊ qñꝗ abſoluit nomē
ignis pſici de illis ſup quo eſt illic puſtula de gene-
re formice comeſtiue adurēs veſicās qñꝗ ad formi
cā transfert miliarē vt cū ſcribit in hunc modum. Et
qñꝗ ſunt cū formice ſpēbus ⁊ miliaris male febres
vehemētis caliditatis pernicioſe. Quaſi apud ipm
Auic. ignis pſicus ⁊ formica milaris nō differant ne
ꝗ multū referat vtrū ignis pſici vel formice milia-
ris ſigna manifeſtet ⁊ ſane diligentius intuēti formi
ca miliaris ⁊ ignis pſicus nihil aut paꝝ admodū dif
ferūt apud Aui. ſunt. n. in vtroꝗ veſice milio ſimi-
les veluti Raſis. Paulus atꝗ Gale. libr. xiiij. artis
curatiue cōſentiūt. Quod ſi Auicēnā ſeqmur non
mō forma. ſed ēt materia eadē in ambobus morbis
reperit qn̄ tā ignis pſicus ꝙ̄ ēt formica miliaris ſꝫ
Aui. fiūt ex colera ꝑmixta melācolie niſi forte qs di
xerit ad faciēdā formicā miliarem nō ſolā ſufficere
melācoliā colere adiūctā ſed īſup ēt phlegma regri
hoc. n. vr̄ īnuere Auice. capite de formica miliari ex
verbis illis. Neceſſe ē illic eſſe ex melācolia ⁊ phle
gmate ꝗ admiſcent colere. Sꝫ cum idē Aui. ſicuti
Gale. ex ſolo phlegmate mixto cū colera eādeꝫ for-
micā miliarē generari aliqñ fateat cur nō itidē me-
lācoliā abſꝗ phlegmatis ſocietate iūctā cum colera
poſſe eūdē facē morbū cōceſſerit. Multi quoꝗ me
dici iuniores opinantur eque ex vna ſicuti ex altera
mixtiōe formicā miliarē ꝓcreari. Quare ⁊ ignis ꝑ-
ſicus ⁊ formica miliaris in eadē nō mō forma ſꝫ ēt
mā ſm Auicēne ſnīam cōueniēt. Quāꝙ̄ forte quiſ
piā illam aſſignabit diuerſitatē ꝙ in igne pſico mate
ria colerica ſit magis aduſta quā in formica miliari.
Cur vero hoc cū ipſa ēt ſua caliditate veſicas exci-
tet ⁊ vt inquit Aui. febres faciat vehementis calidi
tatis atꝗ iō ꝑnicioſas febris aūt ⁊ alia accidentia ꝗ
in formica miliari Auicenna nominat ſunt ignis ſa-
cri ſeu perſici propria quem etiam prunaꝫ appellat
Aui. ad imitationē Galeni q eūdē morbū ⁊ quarto
decīo artis curatiue volumīe ⁊ multis alijs in locis
anthracē vocat quo in loco idem Gale. oīa hec ð an
thrace refert ꝗ ēt hic ſcribit Auic. de formica miliari
qō vꝫ febres hꝫ vehementis caliditatis ⁊ ꝙ fit aliqñ
ex eiſdē cauſis ex quibus fit peſtilentia ⁊ qō aſſimi
lat in colore phlegmoni. magis tamen ad atꝝ decli-
nāte. Quare non temere hoc in loco Dinus dubi
tauit cur cum Auic. in hoc capite intēderet de pru-
na ⁊ igne perſico agere ſigna tamen formice milia-
ris ⁊ nō ignis perſici vt cuiquam nō abſꝗ ratiōe vi
deret expreſſerit. Soluit autem verba Auicēne in
hūc modum exponendo. Et quandoꝗ ſunt cuꝫ ſpe
ciebus formice miliaris. i. cū pruna ⁊ igne perſico ꝗ
poſſunt abſolui ſuper ſpecies formice miliaris male
Hec vero ſolutio mihi non placet neꝗ videtur ipſi
Dino eſſe conſentiens nam cū quattuor ponat Aui
cenna modos ſuper quos abſoluitur nomen prune
⁊ ignis perſici ex quibus quartus eſt magis propi-
tius ſm Dini expoſitionem cur hunc tacuit Auicē-
na ⁊ aliū minus proprium memorauit volens ta-
men eaꝗ tam ignem perſicum proprie ſumptum ꝙ̄
etiam prunam comitantur oſtendere. Quare cum
Auicenna ſub nomine formice miliaris ſcribat pro
pria accidentia ignis perſici ⁊ prune vel nō differre
prunam ⁊ ignem perſicum a formica miliari exiſti-
mauit vel magis cū hoc ꝙ̄ cuꝫ alio aliꝗ morbo ꝯue
nire. Idem tamen Auicēna ſuperius capite de apo
ſtematibus ⁊ puſtulis ignem perſicum non formice
miliari ſed potius heriſipile in nature vicinitate cō-
ſociat vbi ita ſcribit. At vero ex ſanguine groſſo ma
lo fiunt ſpecies exiturarum malarum naꝫ ſi eius ma
licia vehemens fiat ⁊ ipſius aduſtio proueniet heri-
ſipila ⁊ eueniet combuſtio ⁊ cruſta ⁊ deterior ea eſt
ignis perſicus. Hic Auicenna facit ignem perſicuꝫ
non modo in materia: ſed etiam in forma cum heri-
ſipila communicare licet ignem perſicum dicat eſſe
deteriorem. Torquent autem hec verba Dinuꝫ at
ꝗ Gentilem expoſitores Auicenne coguntꝗ ipſos
multa imaginari forte a veritate aliena. Dinus ſiqui
dem tale

Auicēnā de igne ꝑſico mō vnuꝫ mō aliud ſentire.

Solutiones Dini non placere.

Dinus ⁊ Gentilis expoſitores Aui.

dē tale apa factum ex ſanguine groſſo nō verā eē he
riſipilam arbitratur ſed potius phlegmonem q aſſi
milat heriſipile in accidentibus quod etiam videt
ſentire Gentilis q nomē heriſipile hic ſumi īproprie
fatet. Sȝ cur tale apa factū ex ſanguine groſſo malo
aduſto (vt īqt Aui.) heriſipile q̄ fit ex colera pura ſȝ
eundem Auicēnam ſimile iudicatur ⁊ nō magis an
thraci qui (vt inquit Galenus primo de differētijs
febrium ⁊ pluribus alijs in locis) fit e ſanguine me
lancolico ſuperaſſato. Idcirco neqȝ cuȝ Dino ne-
qȝ cum Gentile conſentio quorum alter vult heriſi
pilam ⁊ ignem perſicū eſſe apata colerica alter ſan-
guinea quidem ſed ad naturam colere declinantia
cur enim non magis ad melancoliam cū ſanguis ex
quo generautur ſit melancolicus qui tandem proce
dēte aduſtione conuertitur in melancoliam. Mihi
quidem heriſipila atqȝ ignis perſicus hoc in loco ab
Auicēna nominati non aliter differentes niſi q alter
ter eſt altero deterior nihil aliud eē vident q̄ antrax
de quo Galenus multis vt dixi in locis facit mētio
nem atqȝ ideo non heriſipile vel igni perſico ſimiles
diſpoſitiones ſed vera pruna vel ignis perſicus po-
tius que enim hic Auicenna in heriſipila ⁊ igne pſi
co ſcribit combuſtionem ſcilicet ⁊ cruſtam eadē tri-
buit Galenus anthraci vultqȝ ipſum e ſanguīe groſ
ſo aduſto. ſicut etiam Auicennam hoc in loco heri-
ſipilam ⁊ ignem perſicum procreari. Sed ⁊ heriſipi
lam eundem eſſe morbum aliquādo apud Arabes
qui ſit apud Galenuȝ anthrax euidentius oſtenda
mus libro decimotertio continentis apud Raſim
iſta verba leguntur. Dixit. ſ. Galenus ſecundo libr.
artis curatiue ad Glauconem quem etiaȝ raſis pau
loante citauerat. Quotiens ſanguis ſuperueniens
ad membrum fuerit ſuperabundans groſſus ⁊ cali-
dus generabit cicatricem ad modum cocture ignis
etiam ſecus vlcus erit apoſtema calidum bulliens
⁊ vehementis doloris ⁊ morb⁹ ille apellatur heriſi-
pila. Quod ſi ipſe ſanguis fuerit in diſpoſitione ſui
in ſuperabundantia groſſi bulliente ⁊ caliditate ⁊ ta
men in ſe habuerit eruginem ſubtilem infert ampul
las admodum illarum que accidunt ad combuſtio
nem ignis ⁊ emanantibus ipſis ampullis ſub eis ap
parebit illud vlcus habens cicatricem ⁊ appellatur
heriſipila ſilr̄. Hec quidem oīa de heriſipila verba
ſumpta ſunt e ſcdo lib. artis curatiue ad glauconem
vbi Gal. duplicē modū quo anthrax generat expo-
nit. Sȝ ⁊ idē raſis lib. diuiſionū heriſipilā ⁊ ignē p
ſicū qſi p eodē morbo vr accipe ita īngens qn̄qȝ in
corpe egrediunt bothor ⁊ īcipiūt velociter puenire
ad hoc vt fiāt cruſte nigre aut virides ⁊ fiat illd qd
eſt ī circuitu carū rubrū ⁊ coloris pauonis tunc illd
noīatur heriſipila ⁊ ignis perſicus. Plurib⁹ tn̄ ī lo-
cis raſis libr. xiij. cōtinentis facit ignē ſacp vel pſicū
nō ſolū eēntia ſȝ ēt accn̄tib⁹ ab heriſipila differre nā
lib. xiij. continētis ſcribit in hūc modū de igne ſacro
Hic morb⁹ accidit e ſanguine groſſo ebulliente ſed
in maiore pte incipit cū puſtulis pcedētib⁹ cū ⁊ quā
doqȝ accidit ſine puſtulis verūtamē oīo erit cuȝ eo
aliqua excitatio in loco in quo fieri īcepit ⁊ ex pruri
tu egredient puſtule ⁊ poſt emanationem ipſap ef-
ficiunt vlcus cū cicatrice īminenti ad ſimilitudinem
cōbuſtiōis ignis ⁊ quādoqȝ accidit vna puſtula qn̄
qȝ plures paruule ad modū pānici ⁊ cuȝ eis accidit
febris vehemētior febre phlegmōis ⁊ heriſipile alio
aūt eiuſdem libri loco ſcribit ignē ſacrū nō ſolum fe
bre acutiore ſȝ etiā colore ab heriſipila differr̄. Hec
vero oīa fere ēt ſcribūtur a Galeno ⁊ libro quarto-
decio artis curatiue ⁊ plurib⁹ alijs in locis de āthra
ce. ſepiſſime enī vbi Gal. ſcribit anthracē raſis ignē
ſacrū vel pſicū interpretat q̄ꝙ vt etiā antea admo-
nuim⁹ arabes ⁊ paſſim medici iuniores qui arabuȝ
doctrinā ſequunt aliud p anthracē aliud p ignē ſa-
crū vel pſicū intelligāt atqȝ ideo ēt prunā ab anthra
ce diſtinguāt cū tn̄ anthrax verbū grecū ſignificet la
tine carbonem vel prunā; vt Aui. interpres dicere
maluit Cur vero Aui. atqȝ raſis anthracē d quo Ga
len⁹ loquit nō mō prunā vel ignem pſicū ſed ēt he-
riſipilā aliqn̄ nominarint neſcirē aliā reddere rōnē
niſi quā ēt ſuperi⁹ multop. qui in Aui. libris īueniū-
tur errop aſſignaui malas. ſ. grecop auctop in liguā
arabicā trāſlatōes in qb⁹ nō modo herbap. ſed etiā
morbop noīa plerūqȝ diuerſa notant vnde ſicuti ea
dem herba ſepius apud Aui. ſub varijs noīb⁹ ſcri-
pta. ita idem morb⁹ diuerſimode nūcupat⁹ reperit.
Poſſem multap herbap in quib⁹ hic error accidit
apud Aui. exempla pferre ſed vnū tn̄ vitāde proli
xitatis gr̄a hoc in loco cōmemoraſſe ſufficiet. In vo
lubili herba de qua ēt eſt facta mētio ſuperi⁹ īter me
dicamenta que in curatōe formice ſcribit Aui. Hec
ſiqdem herba aliqn̄ in littera. C. cuſſos pro ciſſos. ſ.
hedera nominat aliqn̄ in littera. u. volubilis maior
⁊ tūc quoqȝ p hedera ſumit omnes. n. que volubi-
li magne ab Aui. tribuūtur pprietates vt q lac eius
abradit pilos ⁊ interficit pediculos ⁊ q folia eius re
centia ꝯuenientia ſunt vlcerib⁹ magnis ⁊ q ꝯſolidāt
decocta in vino: ⁊ ex eis emplaſtrū factū ſuppoſituȝ
aduſtioni ignis ⁊ pprie cum ceroto ⁊ q diſtillat ſuc
cus eius in aurē doloroſaȝ ⁊ ꝯfert vlcerib⁹ antiquis
in ea ⁊ qd iuuet ſpleneticos cū aceto hec inquā om
nia hedere a Galeno aſſignātur. Quod ſi qs mihi
hoc in loco obijciat nullo modo poſſe volubilē pro
hedera apud Aui. intelligi qm̄ idem Aui. inqt volu
bilem magnam ſuo lacte abradere pilos ⁊ pedicu-
los interficere: ⁊ aquam eius eſſe ſolutiuam cum ta
men hedera nō habeat lac neqȝ ſoluendi ſed adſtrī
gendi potius vt de ea ſcribit Gale. poteſtatem faci-
lis eſt ad iſta reſponſio. Nam ſicuti Auicē. in capite
de cuſſos hedere vires cum alterius herbe que la-
danum fert virib⁹ miſcuit vt alibi oſtendimus. ita ēt
hic hedere proprietates cum alterius herbe pprie-
tatibus que volubilis maior a Meſue ⁊ pluribus
alijs nominatur manifeſte confundit que quidem

Opinionē Dini ⁊ Gētilis nō placē.

Heriſipilas apud arabes eē eūdē morbū aliqn̄ q apud Gale. āthrax.

Aui. atqȝ raſim anthracem apd Gal. aliqn̄ nominare ignē pſicū aliquādo heriſipilam.

Volubilis herba

volubilis maioꝛ a grecis ciſſampelos .i. hedera vitea
lis a plinio conuoluolum vulgo campanella qd̄ etiā
alias manifeſtauimus nuncupatur. Hec autem he-
dera vitealis ſiue volubilis maioꝛ ſiue conuoluoluꝫ
vel quocūqꝫ alio nomine libeat appellare lacte plu-
rimo manat ⁊ aluū ciet. Idcirco Auicēna qui viſus
eſt neſciſſe veram hederam ab hedera viteali diſtin
guere ſicuti pro hedera volubilem ita lac pro lachꝛi
ma poſuit eſt enim vere hedere lachꝛyma non auteꝫ
hedere vitealis lac cui tam a Galeno ꝙ etiam a dio
ſcoꝛide is datur effectus ꝙ pilos abradat ⁊ pedicu
los interficiat. Quare Auicenna mixtis ambarū her
barum etiam natura diſtantiuꝫ poteſtatibus magnā
peperit confuſionem ⁊ ſicuti in moꝛboꝛum ita etiam
in herbarum tractatione capitulum in capitulo po-
ſuit. Quos maxime erroꝛes inde arbitroꝛ habuiſſe
occaſionem quia varij interpꝛetes arabes eaſdē nō
modo herbas ſed etiam moꝛbos varijs nominibus
nuncuparunt qui enim dioſcoꝛidem e greca lingua
in arabicā tranſtulit hederam greco vocabulo coꝛ-
rupto tamen cuſſos nominauit qui autem Galenuꝫ
conuertit pro hedera leleb ideſt volubilem poſuit.
quoniam hedera vitealis eodem nomine apud ara-
bes appellatur. Idem arbitroꝛ in verbo anthrax cō
tigiſſe quod in quibuſdaꝫ Galeni libris ſicuti quar
todecimo artis curatiue ignis facer ſeu pſicus apud
arabes interpꝛetatur in quibuſdam vero ſicuti ſoꝛte
in ſecundo artis curatiue ad Glauconem heriſipila
vnde eſt vt tam Auicenna ꝙ etiam raſis eundē moꝛ
bum aliquando ignem ſacrum ſeu perſicum aliqñ
heriſipilam nominarint atqꝫ ita ſibiipſis quandoqꝫ
contradixerint ſicuti raſis qui modo inter ignem ſa-
crum atqꝫ heriſipilam ſtatuit differentiam modo q̄
ſunt ignis perſici pꝛopꝛietates eaſdem tribuit heriſi
pile Auicenna vero nonnunꝙ ignem ſacrum atqꝫ
vnam heriſipilam ſcribit e ſanguine groſſo generari
nonnunquam. heriſipilam quidem ex cholera puta
ignem autem ſacrum ex colera permixta melancolie.
maioꝛe tamen colere poꝛtione. Que quideꝫ contra
dictiones expoſitoꝛes latinos coegerunt noua moꝛ
boꝛum genera pꝛeter illa q̄ nimis multa natura moꝛ
talis hominibus dedit falſa ibi imaginatione confin
gere flegmonem .ſ. heriſipile ſimilem quaſi non ſuf-
ficeret phlegmon heriſipilatodes hic .n. alius eſt ab
eo quem gentilis imaginatur ⁊ phlegmonē igni pſi
co ſimilem quaſi ignis perſicus non multas habeat
apud Auicennam alioꝛum moꝛboꝛum (de quibus
antea diximus) ſimilitudines. Huic tamen moꝛbo
adeo multiplici Auicenna pēne ſimplicem adhibet
curationem illam .ſ. quam Galenus ac Paulus ſcri
bunt ad anthracem vt mihi non paruam faciat ad-
mirationem Auicennam non modo a grecis ſed ēt
a ſeipſo in hoc moꝛbo diſcoꝛdem in vno tamen curā
di genere eſſe concoꝛdem. Sed neqꝫ Romani au-
ctoꝛes inter ſe de eodem moꝛbo conſentiunt. Pli-
nius enim quemadmodum ⁊ Seruius in expoſi-
tione carminis virgiliani. Tempoꝛe contractos ar-
tus ſacer ignis edebat. per ignem ſacrum moꝛbuꝫ in
telligit quem greci vocant eriſipelata. Celſus diuer
ſum putauit ⁊ eum ignem ſacrum deſcribit per mi-
nimas puſtulas aliquando ſerpetem aliquando ſū-
mam cutem exulcerantem videtur herpetem taꝫ co
medentem ꝙ etiam miliarem de quibus antea dixi-
mus ſignificare licet idem Celſus capite anteceden
te vlcus qd̄ ſerpendo penetrādoqꝫ vſqꝫ ad oſſa coꝛ
pus voꝛat erpita heſtiomenon a grecis nominari aſ-
ſeruerit. Sed hoc genus vlceris greci medici peri-
tioꝛes hippochꝛates .ſ. Galenus ac Paulus ab eo-
dem voꝛandi coꝛpus effectu phagedena nominant
ſicuti alterum quod tamen non attingit ſed cutim tā
tum exulcerat erpeta heſtiomenon ſiue comedentē
appellant. Viderint ergo qui ſolum cultum atqꝫ ni-
toꝛem ſermonis attendentes Celſum faciunt medi-
cine deum malint ne Celſo homini romano an hip
pocrati ⁊ reliquis celebꝛis nominis grecis auctoꝛi-
bus in greca moꝛboꝛum credere appellatione. Tan
tam vero de pꝛuna igne ſacro vel perſico opinionū
diuerſitatem non modo longum opus foꝛet impꝛo-
bare ſed etiam ſuperuacuum quando ⁊ ſine alia cō
futatione ipſe ſua ſe contrarietate ſternunt. Quod ſi
ex omnibus illam que verioꝛ eſſe videtur velimus
capere tam a Galeno ac Paulo tum etiaꝫ a raſi ter
tiodecimo continentis appꝛobatam que ignem ſa-
crum aut perſicum ſiue carbonem vel pꝛunam ita
deſcribit vna etiam ipſius cauſam explicando cum
ſanguis melancolicus feruens in aliquod membꝛū
incubuerit contingit fieri eos quos carbones nomi
namus qui ſunt vlcera cruſtoſa magna quidem ex
parte a puſtula incipientia qualis in igne aduſtis ap
paret quandoqꝫ vero ſine ea ſed ſcalpitur quidem
membꝛum omnino ab initio deinde nonnunꝙ vna
puſtula aliquando plures excitantur tenues veluti
milium quibus diſruptis ſimiliter vlcus cruſtoſuꝫ
ſit ſimile his que a cauterijs fiunt cruſta nōnūꝙ co
loꝛem cinericium pꝛe ſe ferente aliquando nigruꝫ cū
eo ꝙ baſi ſua firmiter adhereret ac veluti clauo fixa vi
detur alia carne circūſtante veluti inflāmata ⁊ nigri
cāte vel ēt ſplēdēte ſicuti aſphaltū ⁊ pix talis .n. eſt q̄
vere atra bilis nominatur ſi inquā ita ignem ſacrum
aut perſicum ſiue carbonem vel pꝛunam (hec enim
oīa noīa eūdē moꝛbū apud diuerſos auctoꝛes ſigni-
ficat) deſignemus veluti ēt vr voluiſſe Aui. pꝛunā
⁊ ignē pſicū lib. iiij. dſignare lꝫ vt multis alijs ī locis
ita ⁊ hic barbare ⁊ obſcure loquat talē moꝛbū diſ-
ferre a b eo quē gallicū noīamus tū ex multis alijs
notis que alteri inſunt alteri deſunt demōſtrat tuꝫ
ēt ex puſtulisq̄ ſunt ī moꝛbo gallico lōge milio gran
dioꝛes ac pꝛeterea ex febꝛe acutiſſima atqꝫ aliqñ moꝛti
fera q̄ vt ſcribit Gale. xiiij. artis curatiue libꝛo ⁊ lib.
ēt de tumoꝛibus ꝯtra naturā ⁊ raſis pariter tertiode-
cimo cōtinētis carboneꝫ ſiue ignem ſacrum neceſſa-
rio comitatur quod etiam ex parte ſentit Aui. q ſub
nomine

Raſiꝫ atqꝫ Aui. ſibiipſis aliqñ contradicere.

Romāoſ auctoꝛes de igne ſacro diſſentire.

Vera deſcriptio ignis ſacri vel pſici.

nomine foꝛmice miliaris ignem ꝑſicū afferre aliquā
do febꝛes pernicioſas īſinuat altero aūt libꝛi quarti
capite vbi agit de vlceribus coꝛroſiuis ⁊ putrefacti
uis qualia innuit eſſe ſm Galeni ſnīam ignē perſicū
⁊ foꝛmicam ambulatiuam in huiuſcemodi vlceribꝰ
febꝛē multiplicari aut iuſeperabiliter adherere aſſe
uerat licꝫ Dinus in eius loci expoſitionem nolit ſm
Galeni opinionē ignē perſicum eſſe vlcus putre-
factiuū ſed tantū coꝛroſiuum atqꝫ ideo plurimuꝫ fe
bꝛe vacare neſciens foꝛte Galenū nūqꝫ in ſua lingua
de igne perſico niſi ſub hoc noīe antrax fuiſſe locu-
tū in cuiꝰ vlceris curatōe idē Gal. lib. xiiij. artis cura
tiue damnat cataplaſmata q̄ vim habent cōcoquēdi
⁊ pus mouendi ne maioꝛ putredo ſuperueniat vlce
ri quoqꝫ ignis ſacri ſeu perſici adiunctā eē febꝛem
Raſis. atqꝫ putredīnē teſtat̄ raſis lib. xiij. continētis ita ſcri
bēs ignis ſacer eſt vlcus ī cuius loco accidit ampul
la ſimilis ampulle facte ex igne cū cicatrice maligna.
ſed in loco attinente ei erit apoſtema inflāmatū ꝓuo
cās febꝛē violētā valde. Itē raſis in alio eiuſdem li
bꝛi loco ita ſcribit. Apoſtema calidū accidens e ſan
guine e calido ⁊ groſſo qꝺ appellatur ignis ſacer cū
vlcere eius erit putrefactio. Dinus ergo vel iſta nō
vidit aut differre ignem ſacrū a ꝑſico apud Raſim
ſeu ignē ꝑſicuꝫ ab anthꝛace apud Gale. exiſtimauit
Quare vt diximus moꝛbus gallicus vel hac potiſſi
mū nota ab igne ꝑſico ſeꝑat̄ qm̄ qui gallico moꝛbo
tentant̄ febꝛē magnā ex parte nō hn̄t vel ita exiguaꝫ
vt vix ſentiāt Si que vero puſtule in hoc moꝛbo ap
paruere ſubnigre ⁊ cruſtis ſimiles. quales in igne
aduſtis viſunt̄ eas puto potius ex eo fuiſſe genere
puſtulaꝝ quas ſcribit Galenus libꝛo. g de colera ni
gra īuſcribit̄ ex attra bile citra febꝛē oꝛiri q̄ hoc ipſo
ab anthꝛace ſiue a carbone diſtinguū tur qm̄ hic cuꝫ
febꝛe illa ſine febꝛe fiunt. Nō tn̄ moꝛbū gallicū ſim
plicē moꝛbū qui cū eiuſdē n̄ae puſtulis oībus eo la
boꝛantibus moꝛbo accidat atqꝫ iō vel puſtule melan
colice vel heriſipelas vl̄ herpes ſiue foꝛmica. vel ali
quo vno noīe ſpāli ī cūctis poſſit apellari indicamꝰ
cū ꝓ varijs hoſuꝫ ꝙs moꝛbꝰ iſte male hꝫ cōpoſituris
alie alijs puſtule eueniāt ī qbuſdā atrā bilē ī qbuſdā
flauā ī nōnullis pituitā ſalſā ꝑ ſerti ⁊ varias pterea ſu
perfluitatuꝫ mixturas ſuo coloꝛe repſentātes. Qua
re vt tota huius moꝛbi natura nō aūt vna ſola ꝑticu
la facilius veniat in noticiam cauſas a quibus hūit
Opinio ſcribētis ō ꝑmoꝛbo gallico. originē Paulo altius repetemus. Sic itaqꝫ dicimꝰ
malū hoc quod moꝛbū Gallicū vulgo vocant inter
epidimias hoc eſt moꝛbos populatim vagātes de-
bere cōnumerari. Hec vero aut diuina ita vt theo-
logi ſentiūt aut vi aſtroꝝ vt aſtrologi opinant̄ vel ex
certa aeris intēꝑie quēadmodū medici arbitrāt̄ eue
niūt. Nos medicos hac ī ꝑte ſequētes cās nāc ꝓxi
mioꝛes aſſignabimꝰ. illō ſatis ꝯſtat eo āno q̄ moꝛbꝰ
gallicꝰ cepit pululare magnā aqꝫ ꝑ vniuerſaꝫ Italiā
fuiſſe exuberātiā. Teſtis eſt Roma q̄ pꝛia id maluꝫ
ſenſit in qua tybꝛis ita itumuit vt tota fit facta naui-
gabilis. quā rē Pōponius noſtri tꝑis poeta celeber
rimus eleganti tetraſticho publica colūna impreſ-
ſo deſignauit.

Tempoꝛe Alexandri ſexti noniſqꝫ decembꝛis.
Intumuit thybꝛis bis ſenas circiter vlnas.
Inſula queqꝫ domus facta eſt. medijſqꝫ repente.
Circunducta vijs equabat cymba feneſtras.
Deucalioneo vix tantum tempoꝛe, tellus.
Diluuium paſſa eſt latuit cum tota ſub vndis.

Nos vero duobus poſtremis verſibꝰ additis hexa
ſtichō ex tetraſticho fecimus vt nō mō eā que roma
nā vrbē ſed que pterea magnā europe ꝑtē circa ea-
dem tꝑa oppreſſit aquaꝝ multitudinē cōpꝛehēdere
mus nō aliter. n. ꝙ ī romano thybꝛis in agro ēt Bo
noniēſi rhenus in Ferrarienſi ⁊ Mantuano Padus
in Venetia Athesis extra ſolitos limites exundarūt
Tātis deniqꝫ imbꝛibꝰ ānus ille vbiqꝫ maduit vt ter
ris exinde humētibus atqꝫ ſtagnātibus minꝰ miran-
dū ſit eſtiuū aerem ad illā veniſſe intēꝑiē calidaꝫ
ſcꝫ ⁊ humidā quam medici atqꝫ philoſophi omniū
putrediuū matrē eſſe cōfitent̄. Similē vel ēt peioꝛē
aliquādo fuiſſe ea. ſ. tēpeſtate ꝙ Gothi Italiā bel-
lis iuſeſtabant ex qua ingens oꝛta eſt peſtilētia Blā
dus Foꝛliuienſis hiſtoriaꝝ ſcriptoꝛ diligētiſſimꝰ pri Blūdus foꝛliuienſis hiſtoricus.
me Decadis volumine octauo memoꝛie ꝓdit his
verbis. Imbꝛibus nāqꝫ multos dies cōtinuātibus
diluuium foꝛe apparuit. Tybꝛis tūc menſe octobꝛi
pꝛope exacto adeo aquis itumuit vt Rome menia
alicubi ſuꝑauerit vnde regiones vrbis fluuio pri-
me maxia acceperūt incōmoda. Per Italiam vero
vbiqꝫ latuerūt campi ⁊ ex mōtibus collibus ve oīs
mota aratro gleba in cenū liquefacta ſimul cū aquis
in īma eſt delapſa vt fluminibus poſtmodū ītra ri-
pas coactis campi aqua deſtituti limo nihilominus
manſerint obtecti ⁊ ſata que tūc pꝛimas iecerāt radi
ces putrefacta ſint nec eo autūno obtinente oīa lu-
tho aliud ſemē terre potuerit mādari vñ fames ma-
xia bꝛeui ē ſecuta. Sed nō ſolū famē ea attulit aqua
rū īundatio veꝝ ēt aera ſicuti ⁊ terrā coꝛrūpēs peſti
lentiā oꝛiri fecit adeo īgētē vt maximā populoꝝ ꝑtē
vbiqꝫ ꝑ Italiā abſumpſerit. Qua tactꝰ labe Pela-
gius pōtifex Rome obijt. Hec blūdus. Sꝫ nō lōgo
poſt tēpoꝝ īteruallo. Bonifacio. iiij. Rome pōtifi-
catū gerēte (vt ſcri. Platia) ī lib. ō vitis pōtificū. fa
me. peſte. ⁊ īundatōe quoqꝫ eſt laboꝛatuꝫ adeo fere
ſemꝑ īundatōis comes ē fames ac peſtilētia vt nō te
mere pꝛiſci crediderīt īmodicas fluuioꝝ excreſcen
tias nō ſolū ad pn̄s īferre dāna ſꝫ alia īſuꝑ mala fu-
tura poꝛtēdere. nā ⁊ his adhuc vigētibꝰ malis Bo-
nifaciꝰ ē ſublatꝰ e vita ⁊ q̄dā coꝝ relige vſqꝫ ad deus
dedit g ſucceſſit ī pōtificatu tꝑa ꝑtigerūt terremotꝰ
f. quos (vt Ariſto. docet ī lib. g metheoꝛa īſcribit̄)
multitudīes ībꝛiū nō minꝰ ꝙ ſiccitates ſolēt generar̄
quedā pterea ſcabies q̄ (vt ſcribit idē Platia) ita
tēdebat ad elephātiā vt deformitate cognoſci hoīes
nō poſſent. Nōne magnā hoꝝ maloꝝ ꝑtē īmo vero

oĩa in varijs Italie locis noſtra hac tēpeſtate pſenſi
mus: aquarũ diluuia (vt diximus) ānone vbiqꝫ ca
ritatē ĩ qbuſdā ciuitatib⁹ peſtilentiā ac ꝑterea terre-
motus quoꝝ nullā aliā cām niſi nimiā aquaꝝ exu-
berātiā poſſum⁹ aſſignare cū hi maximi illis cōtige
rit ciuitatib⁹ q̃ ſub celo ſunt hũidioꝛe veluti Ferra-
rie ⁊ qbuſdā opidis circũſtātib⁹ q̃ nũqꝫ adeo tremue
rũt ſicuti eo āno q̄ aquaꝝ inũdatiões ĩceperũt. Sca
bies vero ſi ſcabies ē appellāda ꝑ vniuerſaꝫ appuit
Italiā ⁊ adhuc pſtat adeo feda vt pleriqꝫ medici q̄-
dā decepti ſilitudĩe elephātiaſim eē putauerit. ſunt
enĩ puſtule ꝑtes ꝑmũ obſcēas deīde reliquũ coꝛp⁹
atqꝫ ipſaꝫ ꝓcipue faciē (vt ab initio opis diximus)
occupātes quarũ primi oꝛtus cām. ſi ſufficiēter ex-
poſuerim⁹ magnā moꝛbi gallici nāe ꝑteꝫ explanaſſe
videbimur. Sꝫ vt hoc cōmodi⁹ ⁊ maioꝛe ēt cũ fide
faciam⁹ duos medicoꝝ pricipes Hippocratē. ſtatqꝫ

Hippoc.
Gale.,

Galenũ ĩ mediũ adducam⁹. Hippocrates tertia pti
cula aphoꝛiſmoꝝ illo Aphoꝛiſmo quo moꝛbos eſti
uos cōnumerat ita ꝓnũciauit. Eſtate vero q̄dā hoꝝ
⁊ febꝛes cōtinue ⁊ ardētes ⁊ tertiane plurime ⁊ vo-
mit⁹ ⁊ alui ꝓfluuia ⁊ oculoꝝ atqꝫ auriuꝫ doloꝛes ⁊
oꝛis exulceratiōes ⁊ pudēdoꝝ putredines atqꝫ ſuda
mia Gale. vo ꝑtē illā aphoꝛiſmi q̄ ad noſtrũ ꝓpoſi-
tũ attinet ĩ hũc modũ expoſuit. Liquet aũt ꝙ oꝛis vl-
cera fiũt ex hũoꝛe bilioſo. Pudēdoꝝ vero putredi-
nes nō ſimplr accidunt ſꝫ qñ magis hũida eſtas vel
ſine flatib⁹ vel auſtro flāte cōtigerit. Ubi.n. plurimũ
a nāe mō ad hũiditatē ⁊ flatuũ carētiā receſſerit nō
mō pudēdoꝝ ſꝫ cuiuſlibꝫ ꝑtis alteri⁹ putredīes fa-
cit q̄lis fuit ille tpis ſtat⁹ q ⁊ in tertio epidemiarũ li-
bꝛo ⁊ in ſcđo circa initia deſcribit. Exigue vo aeris
euerſiōes iō attingũt pudēda qm̃ hec ꝑꝑ caliditateꝫ
atqꝫ hũiditatē ſuapte nā ex q̄libꝫ occaſiōe ſunt apta
putreſcere. adeo vt qñ ēt ſuā eſtas ſeruauerit tēpa-
turā q multis ĩſeſtātur ſupfluitatib⁹ cũ he aliquā ob
cāꝫ ad pudēdā defluxerit ipſoꝝ putredinē patiant.

Quid ſu
damina.

Sudamia vo ſunt ex genere puſtulaꝝ q̄ veniũt in ſu
ꝑficie ⁊ cutē vlceꝝ iſtar exaſperāt. Fiũt aũt vt ēt ipm
ĩdicat nomen ex multis ſudoꝛib⁹ qñ hi vel bilioſio-
res. vel oīno moꝛdacioꝛes extiterint moꝛdēt.n. cutiꝫ
⁊ pꝛuriginoſaꝫ reddũt atqꝫ in modũ vlcerũ aſperaꝫ.
Iā ex iſtis Galeni verbis Hippocratis ſenſuꝫ ĩter-
ꝑtātis vnicuiqꝫ patere arbitroꝛ cām eius effect⁹ de
quo hoſes plurimũ ſunt admirati. Si.n. puſtule. q̄s
moꝛbũ gallicũ noīam⁹ nihil aliud ſunt niſi q̄dā ſup-
fluitatũ ſua multitudine coꝛpa humana ĩſeſtātiũ ger

Cur moꝛ
b⁹ gallic⁹
a puden-
dis incipi
at.

mia eas ꝑtes q̄ ſunt magis putredini obnoxie ſunt
aũt he ꝓcipue obſcene ꝑꝑ eaꝝ (vt ĩgt Gale. calidita
tē atqꝫ hũiditatē) prioꝛes ſentire putredinē deinde
illas que nō eque ſunt ſuapte nā ad patiēdũ apte nō
mō fitveriſiſe ſꝫ prope modũ neceſſariũ. Cā ēt ĩ pꝛō
ptu ē cur eedē puſtule nō pudēda tm̃ ſꝫ ēt reliquũ
coꝛpus infecerint nimia. ſ. eſtiui aeris in hũiditate in
tēperies q̄ (vt ingt Gale. in expoſitiōe aphoꝛiſmi nu
per allegati) nō mō ĩ pudēdis ſꝫ ĩ q̄libet alia coꝛpis

ꝑte putredĩes facit q̄lē ēt aeris ad nimiā caliditatē at
qꝫ hũiditatē euerſionē ⁊.ij.⁊.iij. ꝑit libꝛo epidemiarũ
fuiſſe ab Hippocrate tactā Galenus ēt in nuꝑ dicta
expōne teſtat. Cũ vero hāc q̄ nr̃o tꝑe contingit intē
periē illi de qua ſcripſit Hippocrates fere ſiileꝫ fuiſ
ſe arbitremur an ēt mala ſimilia genuerit videamus
Hoc aũt ligdo videri nō pōt niſi q̄ de ſue etatis intē
perie grece ſcripſit Hippocrates latine pſerant cũ
vt multis alijs Hippocratis libꝛis ita ꝓcipue eiuſ-
dē auctoris epidemijs fideliter tranſlatis careāam⁹.
Hec ſunt ſcđo lib. epidemiaꝝ Hippocratis verba.
Carbones in cranone eſtiui pluebat in eſtib⁹ aqua
exuberāte cōtinue fiebāt autēꝫ magis auſtro flāte ⁊
ſuberāt quidē in cute hũoꝛes q̄dā liqdioꝛes q inter
cepti incaleſcebāt ⁊ pꝛuritũ faciebāt deinde veſice
veluti in igne aduſtis excitabant ac ſub cuti exuri
videbātur. Sed hec quidē aeris intēperies vno tm̃
tꝑe eſtate. ſ. cōtigit q̄ vero in tertio libꝛo epidemiaꝝ
ab eodē Hippocrate ſcribitur totũ ānum ſicuti hec
noſtra fere ſuperflua humiditate maculauit. Audia
mus igit Hippocratē ita de hac anni totius ĩfectio
ne loquētē. Annus inquit erat auſtralis abũdās plu
uijs Deide nō multo poſt. Cũ aũt tot⁹ ānus auſtra
lis ⁊ humidus ⁊ mollis factus eēt mox q̄ ex eadem
totius āni intēperatura ob ſupfluitatũ putredīnē ho
minibus mala euenere cōnumerat atqꝫ inter cetera
heriſipelata oꝛis vlcera gutturis paſſiones pudēdo
rũ puſtulas carbũculos oculoꝝ ĩflāmatiōes ventris
ꝑturbatiões. Deinde quales eſſent fluxiōes enarrās
ita ſcribit. Erat aũt fluxio cōſiſtēs non puri ſilis ſꝫ q
dam alius putredinis modus poſtremo inferius vo
lens oſtendere omnimode putredinis mala ita in-
quit Pluribus erant oꝛa affecta vlceribus que
aphthe vocātur. Fluxiones exulcerantes. Plurime
exulcerationes circa pudēda tubercula intrinſec⁹ ⁊
extrīſec⁹ que multoꝛũ intuitus coꝛrũpebant quales
ſunt que ficus appellantur. Oꝛiebantur ⁊ in alijs
vlceribus plurima ⁊ in pudendis carbunculi multi
eſtiuo tempoꝛe ⁊ alia que putredo vocantur magna
enthymata herpetes plurimis magni. Quis non ſi-
milem noſtri tempoꝛis epidemiam ex verbis hippo
cratis recognoſcat quot enim fuerint qui ⁊ oꝛis vl-
cera. ⁊ herpetes labꝛa aliquando exedētes ⁊ nigras
puſtulas carbunculis ſimiles pꝛuritum nonnũquaꝫ
intollerabilem ingerentes ⁊ multa alia tubercula
quandoqꝫ etiam oculos infēſtantia pertulere non
expedit commemoꝛare quando hec inſigniora fue-
runt quam vt egeant enarratione. Ut igitur tantun-
dem mobꝛi gallici naturam ſummatim compꝛehen-
damus. Hic non vnus ſpecie ſed tantum genere exi
ſtit poſſumuſqꝫ ipſum hoc pacto deſcribere. Moꝛ-
bus gallicus eſt puſtule ex varia humoꝛũ coꝛruptio
ne generate ꝑꝑ nimiam aeris in caloꝛe atqꝫ humidi-
tate preſertim in temperiem pudenda pꝛimum dein
de reliquũ coꝛpus cũ magno plerunqꝫ doloꝛe occu

Deſcri-
ptio moꝛ-
bi gallici.

pātes. Cur pudēda pꝛimũ deīde reliquũ coꝛp⁹ obſe
derint

derint cām antea ex Gal.expōne aſſignauimꝰ. Sed neqꝫ difficile ē cur idē morbꝰ ſeuū qbuſdā dolorēꝫ ītulerit reddere rōnē cū ꝓſertiꝫ id piꝰ fuerit obſeruatū illos maiorē ſenſiſſe cruciatū qbus vel nulle: vel pauce admodū puſtule in cute exteriore apparuerūt. Humor.n.noxius quē natura ībecillior temtauit qdem nō tñ potuit ad exteriora ꝓpellere tādē in articuloꝝ neruos incubuit ibiqꝫ ingentem dolorē excitauit.duobus ēt inter ceteros modis vt inquit Gal.in expoſitione aphoriſmi tertie ꝑticule qui ita incipit. Uere.n.atre bilis egritudines atqꝫ furores ⁊ morbi comitiales ſolet ſe natura oppreſſa releuare: vel.ſ.materiā īnutilē a mēbris ītimis ac principalibus ad extimā cutim emittēdo: vel ad ꝑtes ignobiliores quales ſunt glanduloſe: ⁊ articuloꝝ compagines detrudēdo.ſunt.n.he ꝓceteris ad ſuſcipiendas apte ſupfluitates vt cōſtat ex Gal.expoſitiōe ī aphoriſmū quarte ꝑticule ita dicētē. Quicūqꝫ in febribꝰ laſſitudinem habēt ijs ad articulos atqꝫ maxillas abſceſſus fiunt. Primū innuit Hippocrates modū cū in altero aphoriſmo lichenas lepras ⁊ puſtulas vlceroſas inter morbos vernales quoꝝ nōnulli iuxta eūdem Hippocratē eſtati cōmunicātur enumerat. ſecūdū vero cū phymata que ſunt tubercula ꝓprie in ꝑtibus glāduloſis vt Paulus atqꝫ Galenus ſentiūt orientia ac ꝓterea articuloꝝ dolores adiungit. Quare in morbo gallico vna eadēqꝫ materia ⁊ puſtulas facere ⁊ dolorem in articulis credit excitare.ac quātū ad hoc attinet nō duo morbi: ſed vnus tñ cuius dolor eſt ſymptoma reputatur. Illi.n.ipſi q nullas habēt puſtulas in ſupficie exteriore ſimiles tamē abſceſſus habere intrinſecus poſſunt cū maiore aliqñ (vt diximus cruciatu) Immo nōnulli medici in qbuſdā mortuis quos morbꝰ gallicus viuētes infeſtarat eius morbi explorādi gratia diſſectis ita eē deprehenderūt cui quidē rei ꝓter ſenſum ēt rō adſtipulatur.qm (vt inquit Gale.) in lib.qui de cholera nigra inſcribit haud quaqꝫ credēdum eſt ꝑtes interiores eſſe adamātinas vt nō eiſdē quibus videmus exteriores affici noxiis ſubiciant. Hec habui q̄ de morbi gallici natura cāis ve cū morbi ipſius tum caſuū eidē morbo aſſidētium ſcriberē. Quod ſi qs forte a me expectabat vt morbū gallicū vno aliquo noīe apud antiquos vſitato tanqꝫ ſimplicē ſpēm deſignarē nō potuiſſe me aliter qꝫ ipſius morbi natura multiplex exigebat explanaꝛ tādē ītelliget ſi animaduerterit Hippocratē tñ in doctrina virū ſimilē epidemiā ex ſimili cā ſuo tpe factā p varia vlceꝝ atqꝫ tumorū genera deſcripſiſſe. Qd̄ ſi quis plus ſe Hippocrate ſapere arbitraꝛ is morbū gallicū tētet meliꝰ definire. Nos que de eodē morbo ſentiebamꝰ pro noſtri ingenij imbecillitate ꝓſenti ope in mediū ꝯtulimus. Si qs vero ēt illud a me poſtremo exigebat vt qbus nā eidē morbo remedijs ſuccurraꝛ edocerē q vt multiplex eſt ita multiplicē curationē deſiderat id me nō ſine multa opis ꝓlixitate facere potuiſſe qſqꝫ peritus iudicabit cū in ſingula puſtulaꝝ genera ſingula medicamēta ſcribēda fuerint qbus tamē plena ſunt oīum fere volumina medicoꝝ. Quare eadē hoc in loco repetere nō mō longus ſed etiā ſupuacuus forte labor fuiſſet. Illud tamē in vniuerſuꝫ volo admonere cauendū eē a medicis ne more mali ſuroris eodē calceo pedes oēs induere laborātis ipſi quoqꝫ morbū gallicū eadē in oībus medicina ſanare ſtudeāt ne ve etiā qd̄ plurimi faciūt deceptores: paꝝ puro corꝑi vnctiōes ex reprimētibꝰ ſuꝑinducāt. He.n.vt cutē aliquādo liberāt atqꝫ in preſentia leuāt: ita morbū vertūt ad interiora.⁊ faciunt priore periculoſiorē. Quare vt ēt aliqua ex ꝑte curādi viā ac rōnē attingā.nihil adeo expedire in hoc morbo puto qꝫ plenis venis multū ſanguinis mittere ſicuti vbi flaua bilis in corꝑe redūdauerit: hunc ꝓcipue humorē ꝯueniēti pharmaco euacuare. Ubi atra inualuerit hāc quoqꝫ idonea educere medicīa ita ⁊ ſalſam pituitā ⁊ quaſcūqꝫ alias totiꝰ corꝑis ſuꝑfluitates ꝓprijs medicamētis expurgare. Et qm̄ vt ſentit Gal.atqꝫ etiā Auicēna. Raro humores ſimplices puſtulas ſimplices faciūt.ad morbos cōpoſitos cōpoſita ēt medicamēta ſunt adhibēda que curatōis rō nō mō in his que intra ſumunꝛ.ſed ⁊ in illis que extrinſecus īponunꝛ eſt (vt arbitror) obſeruāda: qm̄ ſicuti nō cedē oībus purgatiōes: ita neqꝫ vnctiōes ꝓſunt quātū vero ad victus attinet modū in eo ſeruādo duoꝝ ꝓcipue aphoriſmoꝝ q ſcd̄a particula ſcribunꝛ ab Hippocrate debemꝰ meminiſſe: quoꝝ alter corrupta corꝑa quāto magis nutriuntur tāto plus ledi ꝓnūciat.alter vero ⁊ hoc ipſum inſinuat ⁊ ꝓterea corrupta ab integris dignoſcere docet vbi.n.fauces egrotant aut tubercula naſcunꝛ in corpore ꝯſiderāda eſſe excremēta ꝓponit.ſi.n.bilioſa fuerint indicio ſunt corpꝰ male ſe habere ſi ſanis ſimilia poſſe corpus ſine periculo ali. Qualia ēt debeāt eſſe quecūqꝫ offerunꝛ alimēta ex ijs que ſupra diximus ꝯſtare arbitramur.talia.ſ.que humores minime malos aut ad putreſcēdū paratos ſuāt apta generare que deniqꝫ cauſis morbū faciētibus ꝯtrariaꝫ oīo habeāt naturam. Hec ſunt que de morbi gallici curatōe ſummatim: breuiterqꝫ ꝑtrāſeo forte altero volumine latius executurus.ſi hāc primā noſtrā ꝯtemplationem gratam fuiſſe legētibus intellexero. Tantū tamē abeſt vt que vel ad alioꝝ opinionū cōfutationē vel ad ꝓprie opīonis ſcripſi corroborationē loco ſentētiaꝝ haberi velim vt vltro oīs medice artis ꝓfeſſores horter ac rogē me in meis ſcriptis diligēter examinent.corrigāt.atqꝫ redarguāt.paratum que me male fuiſſe opinatū demōſtrauerint vt philoſophum decet retractare.

Curatio morbi gallici ſūmatim ⁊ breuiter tradita.

Finis.

¶ Explicit libellus de epidimia: quā vulgo Itali morbū gallicū vocāt Nicolai leoniceni Uincētini.

¶ Incipit liber de cura vlcerum exteriorum Angeli Bolognini medicine doctoris: duos habens tractatus. Primus eſt theorica:pars quattuor habens capitula.

¶ Capitulum primum: ⁊ eſt plogus: in quo ꝓponitur intentio libri ⁊ diuiſio eius.

Chyrurgia artis medice: ſui antiquitate ⁊ certitudine pars famoſiſſima plures hʒ ꝑticulas quarum vna eſt vlcerꝝ exteriorꝝ curatio de qua in hoc libello agere ītēdim⁹. Curatio aūt vlcerꝝ in duob⁹ marie cōſiſtit in cognitiōe vʒ eorꝝ que ꝯſolidationē īpediunt ⁊ eorꝝ īpediētiū remotiōe quo fit vt hic libellus ī duas ꝑtiat ptes. Pars vna ꝯſiſtit in cognoſcēdo īpediētia: altera in eorꝝ remotiōe. Prima qdē theorica eſt: ꝯtēplat' enī ea q̄ īpediūt vʒ q̄ ⁊ quot ſint. Ad hec quomō noceāt ſimiliter quomō cognoſcant. Scđa vō pars practica medicamīa tā gn̄aliter q̄ ſingulariter adminiſtrare docet. His.n.ſcitis ꝓpoſitā habebim⁹ intentionē ad amicorum noſtrorum ſatiſfactionem qui me ſepe ad hoc impluerunt.

¶ Capitulum ſecundū cōtinet quot ⁊ que ſint impedientia conſolidationem vlcerum.

Dicimus igitur φ ea que conſolidationem impediunt aut ſe tenent ex parte vlceris. aut ex parte annexorum cum vlcere. ſi ex parte vlceris cum vlcus communiter deſcribatur: quod eſt ſolutio continui a qua reſudat pus ⁊ ſanies aut ergo hoc īpediēs ſe tenebit ex parte ſolutionis continuitatis aut ſaniei ſi ex parte ſolutionis continuitatis vel erit merito figure ſolutiōis ꝯtinuitatis fiſtularis vel alteri⁹ figure fiſtulari ꝓportionate ſi ex pte ſaniei: aut merito ſbe aut ſue q̄litatis ſi merito ſbe aut q: ſubtilis fluida aut q: groſſa viſcoſa ſi merito ſue q̄litatis aut q: acuta ⁊ corrodēs ꝑ ſe ⁊ eſſentialiter aut q: ꝑ accidēs. Et hec de his q̄ ex parte vlceris ꝯſolidationē īpediūt q̄ duo ſuere videlicet figura ⁊ ſanies: figura inquā vel figura fiſtularis vl' alia ſanies vel groſſa vel ſubtilis aut acuta ⁊ corrodēs ꝑ ſe aut ꝑ accidēs. Impedīētia aūt ex pte annexoꝝ aut ſe tenēt ex pte eoꝝ q̄ imediate ꝯria ſunt cauſis ad ꝯſolidationē faciētib⁹ aut ex pte eoꝝ q̄ cōtraria ſunt vlceri in eo φ ad dteriorē nāʒ q̄ vlc⁹ habeat in q̄tū vlc⁹ diſponūt. Si ex parte eorum que immediate contraria ſunt cauſis ad conſolidationem facientibus quia contraria cauſe materiali aut q: cauſe efficienti ſi cauſe materiali erit ſanguis a natura alienus ipſi vlceri ⁊ cuilibet membro etiam pro nutrimento delegatus qui cōtrariatur ſanguini laudabili requiſito ipſi vlceri pro materia reſtituende bone carnis ⁊ tunc cōtrariatur quia peccās in quanto aut in quali. ſi in quāto aut quia ſuperfluus aut q: diminutus. ſi in quali ⁊ tunc iſtud erit quia peccans in complexione videlicet calida frigida humida ſiue ſicca ſimplici vel compoſita cuʒ materia vel ſine materia. Si vero cauſe efficienti erit ſimiliter ea complexio que contrariatur complexioni naturali vlcerati loci tanquam cauſe efficienti ⁊ ſic contrariatur q: nimis calida ſiue frigida humida ſiue ſicca ſimplex vel compoſita materialis vel ſine materia. Si ex parte eorum que vlceri contraria ſunt in eo φ ad deteriorem diſponant naturam q̄ vlcus habeat aut vlceri contraria. prout accidentia aut prout egritudines. ſi prout accidentia: accidentia erunt hec. videlicet dolor. fluxus ſanguinis. ſi prout egritudines: egritudies erūt apoſtema. oſtracatio carnis. ſuperadditio carnis. caro mollis. ſerpigo. corroſio. putrefactio que de ſe ſunt egritudines loco vlcerato ſuperuenientes. Et hec ſint dicta de impedimentis ex parte annexorum que ſunt in genere duo vti diximus, videlicet impedientia contraria cauſis efficientibus vel materialibus conſolidationis. aut impedientia contraria vlceri tanquam accidentia aut tanq̄ egritudines. Que igitur ⁊ quot ſint impedientia vlceris conſolidationem dictum eſt.

¶ Capitulum. Tertium habet quonāmodo prefata conſolidationem impediunt.

Numeratis his que conſolidationeʒ impediunt nunc diuerſi ſunt docendi modi quibus talia impedimēta impediūt. Dico igitur in primis φ figura fiſtularis ⁊ quecunqꝫ alia tali figure proportionata conſolidationi reſiſtunt eo quia ex ipſis conſequitur indebita tranſpiratio ſaniei in vlcere cōgeſte que poſtea in eo vlcere pluſquam debeat moram contrahēs nitroſitatem ⁊ venenoſitatem adipiſcitur que ex parietum vlceris contractu in eo maiorem concauitatem generat ⁊ membrum debilitat ad quod ſuperfluitates totius corporis tranſmittuntur. Saniei vero ſubſtantia conſolidationeʒ impedit quia ſubtilitas eius fluida membri vlcerati ſubſtantiam contangendo nimis eam humectat ⁊ remollit ⁊ ſic putrefactioni diſponit cum ea que putrefiunt molliora prius redantur ⁊ laxa. Groſſicies vero ſiue viſcoſitas poris mēbrorum adherens membrum putrefacit ⁊ corrumpit. quod enim a putrido tangitur putreſcit. Saniei vero qualitas acuta ⁊ corrodens. tam per ſe q̄ per accidens. conſolidationem vlcerum retardat. cum humiditatem membri. qua mediante ſit partium cōtinuatio: reſoluat ⁊ conſumat. Sanguis autem peccans in quanto conſolidationem impedit ſuperfluus. calorem membri ſuffocat naturalem: diminutus vero defectū ponit nutrimēti: vnde fruſtrat' natura ꝑ generāda carne. At ſi fuerit peccās in cōplexione

ſiue

ſiue ſimplici:ſiue ↄpoſita:ſiue materiali:ſiue ſine ma
teria:tūc impedit ↄſolidationem:virtutes naturales
mēbri offendēdo diminute:ablate:ſiue corrupte:cū
enim mēbri cōplexio ab aliquo offendit̄:neceſſe eſt
aliquā:vl' aliquas.⁊ ſorte oēs virtutes naturales dei
ci:aut diminui:vel corrūpi:cū ipſa cōplexio ſit harū
virtutū ſabula:ſiue miniſtra. Mala loci vlcerati cō-
plexio tā calida ꝙ̄ frigida:hūida ſiue ſicca . ſimplex
vel cōpoſita:materialis vel imaterialis ↄſolidationi
obſtat:naturalē deiciens ↄplexionē:qua ſicuti īſtru-
mēto natura vtit̄ ad nutrimēti ↄuerſionē in mēbro-
rū ſubſtātiā:⁊ rei ſuꝑflue ⁊ nociue expulſionez . Si
impedictia ↄſolidationē fuerint accidētia ſuꝑuenien
tia vlceri:de qb⁹ vnū eſt ſuꝑfluus fluxus ſanguinis.
tūc inanitione materia carnis reſtaurāde:⁊ ſpūs ne-
ceſſitas ſubtrahit̄:vñ ↄſolidatio auſert̄:dolor autez
virtutē toti⁹ corporis ⁊ mēbri patiētis ꝓſternit:⁊ hu-
moꝝ defluxum ad locū efficit:quare ↄſolidatio defi
cit neceſſario . Apoſtema ēt:ꝙ eſt egritudo vna ex
trib⁹ morboꝝ generibus cōpoſita:vz:mala cōplexio
ne:mala cōpoſitione ⁊ ſolutiōe ↄtinui multomagis
credendū:ꝙ obuiet ↄſolidatōi: cū plures egritudi-
nes magis naturā moleſtēt:ꝙ̄ vna egritudo. Carnis
oſtracatio ↄſolidationez ꝓhibet:ex eo ꝙ talis oſtra-
cate carni poroſitates ſunt cōpacte ⁊ ↄſtricte valde.
vñ inepte ſunt trāſitu materie ꝓportiōate carnis ge-
nerāde:⁊ ↄſolidatōis ꝑficiēde. Carnis ſilr̄ ſuꝑaddi-
tio curatōi oppugnāt:tāꝙ̄ quid ſuꝑfluū in corpe ex
tra naturā artificio auferēdū. Caro aūt molis:corro
ſio:⁊ putrefactio ↄſolidationē īpediūt cū materia ꝓ
carne delegata:a carnis mollicie alteret̄:⁊ a corroſio
ne ⁊ putrefactōe forma ſubſtātialis mēbri corrūpat̄
⁊ deſtruat̄. Et hec ſatis ſint dicta ꝺ diuerſis modis:
quibus ꝑſata impedictia curationē vlceꝝ impediūt.

¶ De ſignis eoꝝ:que ↄſolidationem impediunt.

CAP. IIII

Aſſignatis ſpēbus:⁊ declaratis modis:
qb⁹ ↄſolidatio īpediat̄. ſubſequēter po
nenda ſunt eoꝝ ſigna. Et qꝛ cōſolidatio
nē īpedientiū nōnulla ſunt ſenſib⁹ appa
rentia.itaqꝫ ſignis nō indigeāt.ſicuti ſanies ſubtilis
fluida.ſilr̄ ſanies groſſa viſcoſa.fluxus ſanguis do-
lor.apoſtema.ſiue inflatio.caro mollis.caro ſuꝑflua
⁊ ſilr̄ia. Alia vͦo occulta:⁊ ſenſib⁹ īmanifeſta:ita ꝙ ſi-
gnis īdigēt ea ſignificātib⁹:vt fiſtularis vlceꝝ figura
⁊ ſilr̄ ꝗcūqꝫ alie figure fiſtulari ꝓportōata.ſaniei ꝗli-
tas:locū vlceratū īficiēs:mala ↄplexio:ſanguis a na
tura alien⁹ corroſio.putrefactio.iō ↄdigne mihi viſū
eſt hoc ī loco tm̄ eoꝝ ſigna tradere:ꝗ occulta ſenſib⁹
⁊ īmanifeſta ſunt. Dicā igit̄:ꝙ figura fiſtularis.cui⁹
ꝓprietas eſt habē orificiū ſtrictū.⁊ fundū ꝓfunduz
abſcōſuz:⁊ cauernoſuz.⁊ ſilr̄ ꝗcūqꝫ alia figura huic
ꝓportōata.denotant̄ ꝑ ſubtilē inquiſitionē cū tētis.⁊
ꝓbis de argēto.de plūbo.de radicib⁹.de cereis cā
dellis.ſeu coloratis iniectiōib⁹. Saniei vͦo qualitas
acuta ⁊ corroſiua ꝑ ſe ↄprehēdit̄ ex his.nā color ei⁹

tendit ad colorē rubeū.ſiue citrinū.viridem. ſiue ni
grū. In ea ꝗ ꝑ accidēs.⁊ ī ea.ꝗ ēt ꝑ ſe.ſentit̄ arſura
⁊ pūctio rubor.⁊ inflāmatio.vlceris.⁊ ꝑtium ei adia
cētiū.ex ꝗ ↄtingit.ꝙ qcqd ab ea de ſubſtātiali forma
mēbri occupet̄.ꝺſtruat̄ ⁊ corrūpat̄. adeo tā nature
malignātis exiſtit. Sāguis a nā alien⁹ peccās ī quā
to.qꝛ ſuꝑflu⁹.cognoſcit̄ ex patiētis carnoſa ⁊ robu-
ſta habitudīe.venaꝝ toti⁹ ſui corpis īflatiōe.ſeu re-
pletōe.ſaniei ab eo vlcere ſanguinolēte emanatiōe.
Si vͦo diminut⁹.ita ꝙ nō defluit ad vlcus mā.ex ꝗ
caro generet̄ ī eo vlcere.tūc ex oppoſito cognoſcit̄.
vz macilēta.ſeu extenuata patiētis habitudīe.vena-
rū toti⁹ ſui corpis inanitiōe.ſaniei ab eo vlcere ꝙ̄ vl-
cus regrat diminuta reſudatōe. Si in ꝗli.qꝛ peccās
in ↄplexiōe calida.tūc ſignificat̄ ex colore corpis.⁊
faciei.⁊ oculoꝝ.vergēte ad nimiā citrinitatē.ſiue viri
ditatē habitudīe ſicca.⁊ extenuata.ſanie colorata co
lore citrino.ſiue viridi. Et ſi peccās fuerit in calidi
tate nimis ſuꝑflua.ꝑſata ſigna erūt vergētia ad fuſce
dinē ⁊ nigredinem. Si vͦo peccās fuerit in ↄplexio
ne frigida.cognoſcit̄ diſcoloratōe faciei ⁊ labiorūz.
ſanie cū ſubſtātia groſſa viſcoſa.ſeu cū ſubſtātia ſub
tili aquoſa habitudīe flegmatica.flegmatis abundā
tia. Si in cōplexione humida idicat̄ ex colore cor-
poris.tēdēte ad albedinem.ſanie ſubtili aquoſa.tu-
more faciei ⁊ oculoꝝ.frequēti abundātia ſaliue. Si
in cōplexione ſicca demōſtrat̄ ex colore corpis ver-
gente ad nigredinē.ſiue ſubnigredinē.oculoꝝ liui-
ditate.habitudine ſicca.ſanie nigra.cinerulenta.luto
ſa. Mala autē loci vlcerati cōplexio calida ꝺmōſtra
tur ꝑ ruborē.⁊ ꝑ inflāmationē.⁊ ꝑ caliditatē extra-
neā vlcerati loci.ꝑtiumqꝫ ei adiacētium.⁊ ꝑ reſuda
tionē ab eo vlcere.ſaniei rubeo.ſiue citrino.viridi
ſiue nigro colore colorate. Frigida ſilr̄ ↄplexio ma-
nifeſtat̄ mēbri ⁊ vlceris liuiditate.ſubalbedine.mol
lificatōe.lociqꝫ frigiditate.quo ad tactum ⁊ patiētis
ſenſuz. Saniei groſſe.⁊ viſcoſe ⁊ īdigeſte.ſeu ſubtil'
cū ſbā aqſa reſudatōe.priuate tm̄ ol mordicatōe ⁊ in
cēdio. Humide vͦo diſcraſie ⁊ exuberātis ſigna ſu-
mūt̄ ex his.qm̄ caro ī tali vlcere.ad hūidū ſuꝑfluūz
diſcraſiato.tēdit ad laxitudinē ⁊ mollitiē.ꝗre ē ſcā
ſqualida.mollis.⁊ ab ea mſta hūiditas ſanioſa redū
dat. Siccā āt ↄplexionē ꝺmōſtrāt loci vlcerati ſicci
tas duritiees.⁊ aſpitas.ſaniei ſbtilitas.īterdū ⁊ pauci
tas.mēbri ⁊ labioꝝ vlceris gracilitas.ſiue accidat a
mala cōplexione calida exiccāte.ſiue priuatione ſub
ſtantifice humiditatis. De putrefactione dicendum
cum alia ſit de ꝓximo futura alia iā facta ſit . Que
facta eſt alia ſit ꝑambulans ⁊ procedens alia ſit . ſic
in ſuo eſſe ſtans. Signa igitur future de proximo
eliciantur per alterationem coloris carnis.tenden-
tis ad colorem malum videlicet liuidum viridē ſi-
ue nigrū ⁊ per diminutionem aliqualē ſenſus eius.
Signa vero iam facte qm̄ color carnis iā factus eſt
malus ⁊ priuatus eſt locus vlceratus ſenſu omnino
ita ꝙ dolor nō ꝑcipitur dato ꝙ ille locus pungat̄ aut

incidať. Signa iā facte ⁊ pambulātis a poſteriori' denotať. qm̄ ad partes circunſtātes ipſius putrefactionis fit dilatatio. Et hec ſatis dicta ſunt de ſignis eoꝝ que conſolidationem impediunt.

¶ Trac. II. ⁊ eſt pars practica curationis vlcerum exteriorum. xvij. habens capitula.

¶ De regulis ⁊ modis generalibus curationis vlcerum. CAP. I

Ue nā: ⁊ quot fuerint ĩpedimēta in vlceribus cōſolidādis ⁊ quot modis cōſolidationē impediant ſimiliter ⁊ eoꝝ ſigna qbus nobis appareāt ex iā dictis ⁊ propoſit' ingenioli' mei viribus cuiqꝫ pſcrutāti ſatis ĩnoteſcit. Reliquū aūt eſt: vt accōmodata tradať eruditio qua vnūquodqꝫ predictoꝝ ne cōſolidationē impediat ꝓhiberi pōt. Hoc aūt eſt curā vlcerū docere ⁊ hoc primo in generali: ⁊ ſub quadā ſumma: deĩde ĩ particulari magis. Pro q̄ eruditiōe dicēdū ꝙ tale cōſolidatōis ĩpedimētū ꝓhiberi pōt triplici artis medice artificio: vꝫ dicta. potiōe. ⁊ cirugia dicta cibādo egruꝫ cibis. qui ſubſtātia quātitate. ⁊ qualitate opꝑātur illis. que cōſolidatiōeꝫ ĩpediūt. potōe vero totius corporis plenitudinē euacuāte. materiā antecedētē eoꝝ q̄ ꝯſolidationē ĩpediūt digerēte cōplexionē totius corpis rectificāte ſi mala fuerit epatis maťie mēbroꝝūqꝫ epati ꝺſeruiētiū vt ſanguinē laudabilē in q̄to ⁊ quali generet. Chyrurgia. ſeu manualis opatio in generali vniuſcuiuſqꝫ eoꝝ q̄ cōſolidationē ĩpediunt ſubminiſtreť in hūc modū. Et p̄lo ſi fuerit in eā figura fiſtularis anibileť ſeu deſtruať ⁊ ſi nō eſt ĩpoſſibile tūc ſanies in eo vlcere cōgeſta merito ſi figure ipſi' vlceris expulſiōi rebellis anteq̄ꝫ nitroſitatē adiſpicať aliq̄ ingenio ad exteriora ipſius vlceris educeť. Si ſb̄a ſaniei ſubtilis fuerit humectās ⁊ remolliēs mēbri ſubſtātiā ⁊ ꝯſequēter eā putrefactioni diſponēs exiccatiuis in gradu ꝓportionato q̄ putrefactioni reſiſtūt ⁊ humiditatē illā extraneā conſumūt cureť. Si vero fuerit ſb̄a ſaniei groſſe viſcoſe: orificijs poroꝝ carnis ſui viſcoſitate adherēs ⁊ ſic mēbris ſb̄am putrefaciēs medicinis q̄ ipſaꝫ ſaniē attenuāt ⁊ diſſoluūt ⁊ ꝯſequēter ei' groſſitiē ⁊ viſcoſitatē deſtruūt ab orificijs poroꝝ carnis elongetur. Si aūt qualitas ſaniei acuta ⁊ corrodēs medicinis acuitatē ipſius ſaniei refrāgētibus corrigať necnon ſaniei añs m̄a ad oppoſitas partes diſtrahať. Si in eā fuerit ſanguis peccās ſolo quāto q2 ſupflu' plenitudo ſanguinis mĩoreť. Si peccās fuerit ĩ quāto q2 diminutus nutrimētū quātulūcūqꝫ ſit loco vlcerato attrahať. Si peccās fuerit ĩ quali q2 in ꝯplexione quecūqꝫ ſit illa cōtrarijs rectificeť. Si ſupfluus fluxus ſanguinis loco a quo ſanguis fluit: repercutur ⁊ ad oppoſitas ptes diſtrahať. Si dolor mēbri color naturalis ꝯforteť ſeu doloris cā abijciať. Si in eā fuerit caro mollis humidū ipſi' extraneū exiccet. Si caro ſupflua āputeť. Si caro oſtracata cū eo qd̄ lenit ⁊ reſoluit reſoluať ⁊ ſi reſolutiōi repugnat abſindať. Si apoſtema fluēs m̄a repellať ⁊ fluxa reſoluať ⁊ ſi indigeat reſolutiōi ꝑpareť. Si in eā fuerit corroſio m̄a añs diuertať ⁊ fluxa ⁊ ſimiliter loci malitia iā a m̄a cōiūcta ĩpreſſa cōſumeť. Si putrefactio q̄ iā facta eſt corruptū ⁊ putrefactū abſcidatur. Si vero eſt de ꝑmo futura ne oēs gradus ad putrefactionē reqſitos acqrat ꝓhibeatur. Si aūt pambulās fuerit putridū remoueať ⁊ ſubſequēter humidū extraneū in mēbri ſb̄a ĩpreſſuꝫ merito cui' iteꝝ pambulatio fieret qd̄ tn̄ nō fuit p putridi abſciſſionē totaliter remotū diſſoluať. Sint ergo hec dicta ſatis ꝓ documēto curatiōis in genere ⁊ ſub quadam ſumma qua vnūqđqꝫ eoꝝ q̄ in vlceribus cōſolidationē ĩpediūt remoueri habeat. Nūc aūt de vnoquoqꝫ in particulari dicendum predicta tamen declarādo videlicet qua poſtremo artis medice inſtrumento tantum enumerata ſunt.

¶ De cura forme vlcerum fiſtularis. CAP. II.

Um in ꝑhabito igiť capitulo dictuꝫ ſit ꝙ figura vlceꝝ fiſtularis ꝓhibeť ne cōſolidationē ĩpediat eā figurā fiſtulareꝫ dēſtruēdo ⁊ anihilādo ſeu ſaniē expulſioni rebellē merito forme vlceris ad exteriora ipſius vlceris anteq̄ꝫ nitroſitatē adipiſcať aliq̄ ingenio educēdo hoc aūt in loco dicēdū erit in ꝑticulari qualiter quonāmō talis figure deſtructio ⁊ anihilatio ꝑficiať ſimiliter q̄ ſunt ea ingenia ſaniē ad exteriora vlcerum cū tali forma educētia. Dicať igiť ꝙ figura vlceruꝫ fiſtularis deſtruať ſm̄ ſe totā aut ſm̄ aliquā ſui ꝑtē ſꝫ ſe totā deſtruať ſecādo figurā vlceris vſqꝫ ad ei' radicē ita ꝙ nil de eius forma fiſtulari dereliquatur niſi vbi nō eſt poſſibile qm̄ ſi ibi adeſſent nerui vene ⁊ corde tūc ſecatiōi ſe interſecātes ſeu opponentes ſeu os aut magna loci diſtātia ſeu cutis groſſicies tūc ⁊ eo caſu a tali exiquita ſecatione eſſet diſiſtēdū ⁊ ad aliā ſecationē ſeu alia ingenia deueniendū. Secūdū aliquā ſui partē figura vlceꝝ fiſtularis deſtruať illi' orificiū dilatādo ⁊ āpliādo ſeu portā in fundo vlceris ꝯſtituēdo. Fiat itaqꝫ figure vlceruꝫ fiſtularis ſecatio ſm̄ ſe totā aut ſm̄ aliquā ſui parteꝫ cū nouacula aut cauterio ſimiliter orificij vlceris dilatatio ⁊ āplificatio cū eiſdē ſeu ĩpoſitione tentaruꝫ rare ⁊ ſicce ſubſtātie exiſtētiū ſicuti de melegario ꝺ ſambuco de ſpōgia ꝑparata de radice ariſtologie. ꝺ gētiana ⁊ ſimilibus. Educatur vtiqꝫ ſanies ingenioſe ad vlcerum exteriora expulſioni rebellis merito figure vlceris altero iſtorum modoruꝫ. vꝫ medicis lauātib' ⁊ currētib' curſu ⁊ lubricitate ſua quā facit ablutio ſaniē ad exteriora vlceꝝ educētib' ſicuti ſūt hec ĩ mō ablutiōis admĩſtrare vꝫ aq̄ ordei. vinū mellitū aq̄ maris. aq̄ allumĩs aq̄ cineris decoctio ireos. decoctio cētaurie. cū vino nō multū vinoſo. lꝫ ēt ꝑdicta alio modo ſaniē ad vlcerū exteriora excutiāt. ⁊ hoc eā exiccādo ⁊ abſtergēdo. ſeu ꝓpulſione ipſius ſaniei ad exteriora vlceris. inſitiis mediātib'. vna

cum

cū plumaceolis ſup figurā fiſtularē decēter comprimētibus.aut ea ſituatione mēbri.ꝙ orificiū vlceris inferius exiſtat ⁊ fundū ſuperius.Solet ꝑterea a q̄buſdā ſanies ingenioſe ad vlcerū exteriora educi.ꝑ paratione vlceris.ita ꝙ ab eo vlcere ſanies ad exteriora currat.⁊ non retineat̃.imo ꝙ ea libere euenteẗ ⁊ expiret ⁊ hoc cū tentis canulatis de braſſica.ꝺ plūbo.de argēto.⁊ ſimilibus.Expeditis his pro cura figure vlcerū fiſtularis ⁊ ſimiliter cuiuſcūqꝫ alterius figure fiſtulari ꝓportionate:nūc ad regimē ſubſtantie ſanici trāſceūdum eſt.

De cura ſanici ſubtilis. CAP. III

Regimen igit̃ humiditatis ſubtilis ſanioſe:remollientis ſubſtātiam ꝑtis vlcerate: exiccatione ꝑficit̃:maiori ⁊ minori tñ:ſecūdū ꝙ a loco vlcerato fit maior ⁊ mīor humiditatis ſubtilis ſanioſe reſudatio.Pro q̄ exiccatione optīa ſunt:⁊ ſimplicia:⁊ cōpoſita : vꝫ bolus armenus:plumbū vſtū:ceruſa:litargiriū antimoniū: plātago:lanceola:tella aranea:galla:ariſtologia combuſta mirabolāoꝝ genera:cortex thuris: maſtix:mirra:aloes:ſarcacolla:reubarbarū:panis aſſatus:raſura pāni vetuſtiſſimi:ſpōgia combuſta:cōſolida maior:cauda equina:pix:reſina:allumē ⁊ ſimilia. Item aqua allumioſa:aqua marina:aqua ardēs:aqua azurea.vnguētū de ceruſa.vnguētū de minio. vnguētū de thutia.vnguētū de plūbo.vnguētū nigrū cōpoſitione patris mei.vnguētū citrinū vſuale.vnguētum de lino.vnguētū yreos.vnguētū de calce.vnguētuꝫ de puluerībus.vnguētū bonū ꝓ ſanie ſubtili exiccāda. ℞.vnguēti de litargirio.vnguēti de ceruſa.añ.℥ j.ſ.cere albe.℥.ſ.miſce.diſſolutis prīo cera.⁊ vnguēto de ceruſa.⁊ vltio vnguēto ꝺ litargirio. Aliud.℞. ceruſe lote.ʒ.vij.litargirij.ʒ.iij.ſcorie argēti.vel climie.ʒ.ij.vitrioli.ʒ.j.ſ.cere albe.℥.ij.ſ.olei roſ.℥.vj. terebētine.℥.ij.fiat vnguētū.Aliud. ℞.litargirij bñ puluerizati.cū aceto ⁊ oleo ro.miſceat̃ ⁊ imbibat̃ in mortario plūbeo.⁊ bñ agiteẗ cū piſtello ſuo.donec ad augumētationē deueniat.⁊ albificeẗ.Deīde. ℞. antimonij.eris vſti.balauſtiarū.vermiū terreſtrium exiccatoꝝ.⁊ puluerizatoꝝ.gallaꝝ.ſanguis dracōis alluminis.climie argēti añ omniū.terranẗ.⁊ cribelleẗ ⁊ de eis quātū eſt ſexta ps vnguēti in mortario ponanẗ.⁊ cū piſtello incorporenẗ.donec bñ vniāẗ adinuicē.Aliud.℞.terebētīe cere raſine añ.℥.iij.olei roſ.vel cōis.℥.iiij.pulueris ariſtologie ro.mirre.olibani.aloes.maſticis añ.ʒ.ij.ſ.puluerizatis puluerizādis fiat vnguētū.Aliud. ℞. vnguēti baſiliconis. vnguēti de thutia.vnguēti de calce añ.j.miſce. Et alia plura tā ſimplicia q̄ cōpoſita.que in libris antiquorū facile eſt reperire.

Exiccatiua vlcerum.

Vnguētum exiccās ſaniē ſubtilem.

Aliud

Aliud

Aliud

Aliud.

De cura ſanici groſſe ⁊ viſcoſe. CAP. IIII.

Sanici vo groſſe ⁊ viſcoſe orificijs pororū carnis ſui viſcoſitate inherētis.⁊ ſic mēbri ſubſtātiā putrefacientis regimen cōpleat̃ applicatōe localiū.que ſui ſubtilitate ſubſtātie in ipſaꝫ ſaniē penetrāt.⁊ ſuo calore eā attenuāt ⁊ diſſoluūt.vñ deſtructa eius groſſicie ⁊ viſcoſitate.ꝓhibeẗ ipſius ſanici orificijs pororum carnis adherētia.qua mēbri ſubſtātia corrūpebat̃.q̄ ſimiliter ſanici groſſe ⁊ viſcoſe attenuatio ⁊ diſſolutio intēdat̃ ⁊ remittat̃ ſm diuerſitatē quātitatis ſanici ſubtiliāde.⁊ ſimiliter ſm diuerſitatē ſanici peccātis in groſſicie:⁊ viſcoſitate maiori ⁊ minori:de q̄bus optima ſunt farina ordei.fabaꝝ.cicerū . orobi. lupinoꝝ.alkanna.ariſtologia.ypericon.acetuꝫ.cinis aneti.fermētū.crocus.laurus.yreos.cētauria.gētiana.abſynthiū.apiū baurach.mel.⁊ oēs medicine habētes aliqualē amaritudinē vel acuitatē : que ſemꝑ cum melle ꝑparenẗ.Itē aqua lactis.aqua ordei.aq̄ mellis.aqua cineris.vinū mellitū.mūdificatiuuꝫ de melle.vnguētū viride.herbaꝝ totius cōmunitatis. mūdificatiuū cōe.mundificatiuū de yreos. mūdificatiuū de apio.vnguētum de cētaurea.vnguentū ꝓ ſanie groſſa attenuāda bonū. ℞.mellis ro.terbentine non lote.añ.℥.ij.thuris.myrre añ.ʒ.iij.miſce.Aliud. ℞.mellis terbentine nō lote añ.℥.ij.coquanẗ ad ſpiſſitudinē aliqualē.deinde adde.myrre.ſarcocole aloes.yreos añ.ʒ.j.ſ.Aliud. ℞. terbentine clare. ℥. vj.mellis ro.co.℥.iij.ſ.myrre.yreos.ariſtologie longe añ.ʒ.iiij.farine ordei.q.s.ad inſpiſſandū. diſſoluta prius terbentina cum melle ⁊ vltimo additis pulueribus fiat vnguentū.Aliud. ℞.yreos. ariſtologie añ.ʒ.iij.teranẗ optime.⁊ miſceanẗ cū tanta quātitate mellis:ꝙ ea cōglutinet.⁊ in forma vnguēti adducat.In maiori groſſicie ⁊ viſcoſitate. ℞.mellis. ℥.ij. viridis eris.ʒ.v.miſce.Item aliud. ℞.fecis olei ro. aceti puri:mellis añ.℥.j.ariſtologie longe.alluminis iameni.yreos.ceruſe añ.ʒ.j.ſ. viridis eris. ʒ.ij. miſce omnia adinuicem.valet ꝑterea vnguentū grecū maius vnguentum egyptiacum.

Vnguentuꝫ ad ſaniē groſſas exiccādam

Aliud

Aliud.

Aliud.

De cura qualitatis ſanici acute ⁊ corrodentis. CAP. V.

Regiminen curatiuum qualitatis ſanici acute ⁊ corrodentis tam ꝑ ſe q̄ ꝑ accidens.q̄ humiditatē mēbri.qua mediāte mēbri partiū cōtinuatio.reſoluit ⁊ cōſumit ꝑficiat̃.ꝑhabito ꝯueniēti regimīe ī ſex rebꝰ nō nālibꝰ.ꝑhabitaqꝫ euacuatōe materieꝝ peccātiū.⁊ defluētiū diuerſiōe.⁊ ſiſr ꝯſtrictōe viaꝝ ⁊ ductuū. ꝑ q̄ tal̃ mā poſſet ꝺferri ⁊ ꝺflui ad locū vlceratū.Si fuerit q̄litas acuta ⁊ corrodēs ꝑ ſe.vnguēto de ceruſa albo.vnguēto de litargirio.vnguēto rubeo cāphorato.vnguento de bolo.vnguento de thucia.vnguēto de ceruſa cocto. Vnguentum bonum pro cura qualitatis ſanici accute ⁊ corrodentis. ℞.thuris.lote ceruſe lote añ partes equales puluerizentur . ⁊ in mortario plumbeo cum aqua plātaginis.cuꝫ piſtello ſuo diu ducanẗ.addita terra ſigillata.⁊ aliquātulo boli armeni.⁊ cū cera ſufficiēti.⁊ oleo roſ.fiat vnguentū.Aliud. ℞.litargirij.ʒ.viij.in mortario cū

Vnguentū ad ſaniē corrodētē.

Aliud.

aceto tādiu ducaf .donec infleſ.tumeſcat.ꝛ albeſcat ℥.iij.ceruſa ꝛ.ʒ.ij.terre ſigillate pulueris gallaruꝫ ro ſarū añ.ʒ.j.cum oleo ro.ꝛ cera fiat vnguentū. Aliud ℞.gallarum arnogloſe ſicce ana.ʒ.v.olei ro.℥.v.ce re albe.℥.ij.ſ.terbētine.℥.ij. miſce:ꝛ fiat vnguētum in bona forma. Si autem fuerit ſanieí qualitas acu ta ꝛ corrodens per accidens abſcindaf cura:que eſt cura cauſe vt puta:ſi fuerit in cauſa figura vlcerum fiſtularis ad quam ſequif indebita tranſpiratio ſani ei que diutius in loco detenta:adepta eſt nitroſitatē ꝛ acuitateꝫ:tunc curetur curatione data capitulo ſe cūdo partis huius noſtre pratice. Et hec ō cura qua litatis ſanieí acute ꝛ corrodētis tam p ſe ꝙ per acci dens dicta ſunt. Nūc vero ad curationem coꝛꝓ:que imediate contrariantur cauſis ad conſolidationem facientibus dicendum eſſe videtur.

Aliud

¶ De cura ſanguinis peccātis. CAP. VI.

Sanguis āt peccās dr̄:vt ſupra habitū eſt: aut qꝛ peccās ī quāto:aut in qlī ꝛ ſi in ꝗto aut qꝛ ſupflu⁹aut qꝛ diminut⁹:ꝛ ſi in quali aut qꝛ peccās in cōplexiōe:videlicet cali da frigida humida ſiue ſicca:ſimplici vl̄ cōpoſita cū materia vel ſine materia. Si igitur ſanguis peccans fuerit in quātoqꝛ ſupfluus cura perficiaf dieta te nui flobothomia ſanguinis minoratiua.ꝛ extractione ſanguinis peccātis in quāto ab vlcere ꝛ eius circui tu ſanguiſuccio.ſcarificatōe ꝛ ſimilibus. Si ſanguis peccās p cauſas fuerit in quāto qꝛ diminutus cura tio cōpleatur dicta lata ꝛ groſſa boni ꝛ multi chimi gñatiua.trahaf ꝙ nutrimētum ad locum vlceratum fricationibus fomētationibus maluę biſmaluę vio larum donec membꝛuꝫ infleſ:ꝛ rubeſcat piceis em plaſtris:quoꝛum forma vna erit hec. ℞.picis naualis picis grece.ratine pinni añ.partes equales diſſoluā tur in caꝫola ad ignē deinde p ſtamen in aqua frigi da colenſ ꝛ manibus inunctis oleo emplaſtrū mala xeſ ꝛ vſui reſeruef. Si ſanguis peccās fuerit in qua li qꝛ in cōplexione calida materiali euacuef materia calida ſi fuerit ſubtilis cū reubarbaro mirabolanis prunis tamarīdis pulpa caſie aqua duoꝝ granatoꝝ māna. Et ſi neceſſe fuerit cū electuarijs de ſucco ro. de pſilio meſue.de prunis.de ſebeſtē. Si aūt fuerit groſſa p aduſtionē cū electuario lenitiuo diachatoli cōe amecb.dia ſena.caſſia vigorata cū ſena pilulis in dis pilulis ō fumo terre.aqua lactis ſena.ꝛ ſimilib⁹. Hec ſemp attendēdo ꝙ ante euacuationē materia calida ſubtilis digeraſ cū ſyrupo ro.de endiuia ace toſo ſimplici oxiꝫa chara nenupharino.violato.cum aquis endiuie violaꝝ.acetoſe ordei.epatice planta ginis.cucurbite.poꝛtulace nenupharis.ſolatri ꝛ ſimi lium. Materia aūt groſſa p aduſtionē cū ſyrupo de pomis de bugloſa ō luppulis biuleb violato ꝛ alijs talib⁹. Notādo tñ ꝙ ſemp vite regimē in cibo ꝛ po tu ꝛ alijs reb⁹ nō nālib⁹ ſit pportionatū peccato ī his ꝛ in alijs. Et ſi ſoꝛte in his affuerit ſebris tāto magis pdicta augeanſ in gradu frigiditatis aut minuantur

Solutiua materie ca lide ſubti lis.

Solutiua mãe groſ ſe.

digeſtiua mãe cali. ſubtilis.

digeſtiua mãe groſ ſe.

ꝗto ſebris fuerit validioꝛ aut remiſſioꝛ. Et ſi peccās fuerit in cōplexione calida ſimplici vel cōpoſita ſi ne materia tūc alterātia ſola pfata ſine euacuatione ſibi cōueniūt:cetez ſi peccañ fuerit in mala cōplexio ne frigida materiali tūc materia ipſa euacuef ſi fuerit flegmatica cū aloe agarico pollipodio turbith.ele ctuario de dactilis.electuario indo.pilulis aggrega tiuis pilulis de agarico pilulis de aſaꝫareth cū aga rico pilulis cocijs diaturbith benedicta pparata prius materia cū ſyrupo de biſantijs cōpleto ielenia bin.oximele ſimplici.ꝛ cōpoſito.ſyrupo acetoſo cō poſito diarodō.ꝛ alijs cū aquis ſeniculi. boꝛaginis. apij melliſſe maioꝛane.mēte.abſynthij.aqua mellis ꝛ ſimilibus que qdeꝫ alterātia ꝛ ſimilia cōferunt et in mala cōplexiōe frigida ſine materia exceptis eua cuatiuis. Si peccās aūt fuerit in cōplexione humi da materiali curef cura pdicta imediate ꝛ ſi pec cans fuerit in complexione humida ſine materia ſola digerētia cō ueniunt euacuatione excepta. Et ſi peccās fuerit in cōplexione ſicca materiali cura erit p euacuationē materie melācolice nō aduſte cū re ctificatione membꝛoꝝ illā generātium. Et ſi īmate rialis fuerit cura ē cū calidis ꝛ humidis. Et hec pau ca de cura ſanguīs peccātis dicta ſint. Nūc ad curā male cōplexionis partis vlcerate tranſeundum eſt.

Solutiua flegmatis

digeſtiua flegmatis

¶ De cura male complexionis partis vlcerate.

CAP. VII.

Ro cura igitur male cōplexionis pus vlcerate dicaf:ꝙ ſi ī pte vlcerata pecca uerit mala cōplexio calida ſiue materia lis:ſiue īmaterialis:fuerit localibus cu retur:videlicet vnguēto de ceruſa albo vnguēto de thutia vnguēto ō plūbo aꝗ roſata ſucco plātaginis ſucco ſolatri ſucco ō ſempuiua. Si mala cōplō frida:vnguēto baſilicōe vnguēto citrio vſua li vnguēto de dialtea cōpoſitiōe pſis mei vnguento fuſco lotione vini boni tepidi aqua cineris aqua al luminis. Si mala ꝯplexio humida curef exicatiuis iā dictis:ꝛ alijs vigoratis in ſiccitate:ſm ꝙ locus vl ceratus magis ꝛ minus abūdat humiditatibus:ꝛ ſi militer ſm diuerſitatē coꝛpoꝝ ꝛ membꝛoꝝ:in qbus exiſtūt vlcera:ſicuti vnguento viridi herbaꝝ vnguē to gratia dei:vnguēto de diapalma:vnguēto de dial tea cōpoſitione nr̄a:ſeu cum hoc:qō ſemme valet in omni mēbꝛoꝝ cōplexione. ℞.olibani:maſticis aloes añ.ʒ.ij.picis grece.℥.j.ſ.ariſtologie lōge cōbuſte.ʒ. j.ſ.olei ro.℥.iij.terbētine cere añ.℥.ij.fiat vnguētuꝫ. Aliud. ℞.olibani:maſticis:aloes ſarcocole: ſangui nis dracōtis: boliarmeni: pulueris molendini:oīa puluerizenſ ſubtiliter p pannū ſubtiliter cribꝛa ꝛ cū terbētina miſce:donec ad ſubſtātiā dēſaꝫ deueniāt. Aliud. ℞.vnguēti apoſtoloꝝ.℥.j.viridis eris.ʒ.j.mi ſce. Si aūt pecca uerit mala cōplexio ſicca.j.paꝝ hu mida:curef vnguēto baſilicone:vnguēto ō pice vn guēto fuſco vnguēto diaquilone nigro diſſoluto in caꝫola:cui addaf p qualibet.℥.diaquilonis.ʒ.j.pul ueris

Vnguēti oī male ꝯ plexioni mēbꝛoꝝ.

Aliud.

Aliud.

ueris roſarū.ſeu cū hoc. ℞.maſticis.olibāi picis gre
ce.boliarmenii añ.ʒ.j.ſepi arietini.℥.ij.cere.℥.ſ.olei
ro.℥.ij.miſce.⁊ alijs leuibus exicatiuis p̄miſſis ſem
per materierum peccantiū euacuatione.ſi fuerit cuꝫ
materia.⁊ defluentium diuerſione.⁊ ſimiliter cōſtri
ctione viaꝝ.⁊ ductuū.per que tales materie poſſunt
deferri.⁊ deflui ad locum vlceratū ſiue a toto corpo
re plenitudinem habēte defluant.ſiue ab aliquo mē
bro nobili ⁊ forti.plenitudinem habēte. Pro noti
tia ſuperiorū aduerte.ꝙ in omni parte vlcerata pro
pter ipſius debilitatē aggregat humiditas ſuperflua.
nō ſolū ꝑ viam paulatine cōgeſtionis.imo ⁊ aliqn̄ ꝑ
viā defluxus.ſiue a toto corpore defluat.ſiue ab ali
quo mēbro nobili ⁊ forti plenitudinē habēte.q̄ hu
miditas i loco aggregata.virtutis loci debilitate pu
treſit.⁊ in ſaniē cōuertit.Et ſi talis humiditas mul
ta.⁊ male qualitatis extiterit reddit vlcus ſemꝑ com
poſitū cū alia egritudine:puta corroſiōe.ſiue putre
factione.oſtracoſitate.ſeu alia diſpōne.cōſolidatio
nē vlceris ꝓhibēte. Aduerte ſcdo.ꝙ in omni mem
bro vlcerato:⁊ maxime:vbi querit carnis generatio
⁊ incarnatio:debemus adminiſtrare medicinas ſcdm
duplicē reſpectū:primo quidē habendo reſpectum
ad complexionem corporis ⁊ mēbri.in quo exiſtit vl
cus.vt complexionē ipſius naturalē a parte ſue ſimi
litudinis cōſeruent. Si enim in curatiōe morbi cō
plexio nālis mēbri ⁊ corpis nō ꝯſeruaret morb⁹ nō
poſſꝫ deſtrui cū cōplexio nālis mēbri ſit iſtrm̄ ꝓpriū
quo mediāte natura mēbri vtit ad ꝯuerſionē nutri
mēti in mēbrorū ſubſtātiā.⁊ rei ſuperflue ⁊ nociue ex
pulſionē.Secūdo habēdo reſpectū ad morbum.vt
ipſum a parte ſue contrarietatis.deſtruant. Poſi
tis his pro cura eorum.que cōtrariant cauſis ad cō
ſolidationem facientibus.nunc de cura eorū q̄ vlce
ri contrariant.ꝓut ſunt ei accidentia dicendum eſt

¶ De cura doloris. CAP. VIII.

Cum doloris cura diſtiguat penes ipſi⁹
doloris intenſum.⁊ remiſſum necnō pe
nes diuerſitatē ſue efficientis cauſe.Je
circo nō abſqꝫ ratione per nos dolor di
ſtinguetur in quietum ⁊ clamoſum.Et clamoſus in
eum.cuius acumen inducias concedit.⁊ in eum cu
ius acumen inducias non concedit.quorum dolo
rum cauſa in parte vlcerata cōmuniter eſſe affirma
tur mala complexio.aut ſolutio continui.ſeu vtrūqꝫ
ſimul.Et cum vlcerata membra ſecundum quadru
plicem poſſint labi complexionem.vt in prehabitis
dictum eſt.Et cum ceteris etiam in efficiendo do
lorem vehementiora ſint caliditas ⁊ frigiditas quia
citius impreſſiue.ideo impreſentiarum tantummo
do de dolore a mala complexione calida.⁊ ſimiliter
a mala complexione frigida contingente dicemus
Dicimus igitur ꝙ ſi doloris cauſa fuerit mala com
plexio calida cuius tñ doloris acumen inducias cō
cedit.p̄miſſis vlibus.valet vnguentuꝫ de litargirio
vnguētū d̄ ceruſa albū cū cāphora.vnguētū d̄ minio
vnguentū de thucia.vnguētū de plūbo.vnguētū ru
beum camphoratū.albumē oui ꝯquaſſatū cuꝫ oleo
ro.⁊ litargirio ⁊ redacta ad formā linimēti in morta
rio plūbeo cū piſtello ſuo.ꝙ vnguentū poſtea buliat
lēto igne in lib.j.ſucci ſemꝑuiue vſqꝫ ad ſucci ꝯſum
ptionē.Ualet preterea albumē oui cōquaſſatū cum
oleo ro.emplaſtrū de paruis maluis.⁊ plātagine co
ctis ⁊ piſtatis cū cribratura furfuris ⁊ oleo ro.bolus
armen⁹ cū terra ſigillata.oleo ro.⁊ aceto.ſuccus ſola
tri.ſeu ſemꝑuiue cū aceto.Item valet hoc aliud in
caſu.℞.cere albe.℥.iiij.olei ro.℥.x.ſandaloꝝ albo
rū.⁊ rubeoꝝ roſarum mire olibani.maſticis añ.ʒ.ij.
camphore.ʒ.ſ.terebētine.℥.ij.ſ.fiat vnguentuꝫ.Si
vero doloris cauſa fuerit mala cōplexio frigida:va
let vnguētum fuſcum:vnguētum baſilicon:vnguen
tū citrinū vſuale.Si aūt doloris cauſa fuerit ſolutio
continui.cuius doloris ſimiliter acumē inducias cō
cedit.p̄miſſis ſemꝑ vniuerſalibus.valēt ea que quē
cūqꝫ dolorē indifferēter ſedant.Ea aūt ſunt que ca
lorem mēbri naturalē multiplicāt ⁊ ꝯfortant.calor
enim naturalis mēbri ꝯfortatus repugnat omni rei
nocēti.vti vitellus oui.terbētina ⁊ crocus.terbētina
cū oleo ro.oleum abietis cuꝫ oleo roſ.hec ad intra.
vlcus applicent cū etiā aliquali exiccatione humidi
tatē medicinaꝝ humectātiū refrangēte participent
merito cuius etiā vlceri conueniunt. Ab extra vero
oleum ro.cū amigdalino.oleū de lilio.oleū de kyro
butirū recens.pinguedo recēs.pulli galline.anatis:
porci.⁊ ſimiliū yſopus humida:oleū de oliuis matu
ris.ſex olei.oleū ro.oleū violatū.oleū camomillinū.
oleū vulpinum.mumia.oleū de ſiſamo.mucilago.ſ.
lini.fenugreci emplaſtrum valēs in caſu.℞.folioruꝫ
maluarū.M.j.ſ.farine.ſ.lini.fenugreci añ.℥.ſ.olei
camomillini.lilioꝝ alborum añ.ʒ.vj.olei roſa.℥.iij.
mucilaginis altee.℥.j.ſ.farine ordei.q.s.cū duobus
vitellis ouorū fiat emplaſtrū.Si vero doloris cauſa
fuerit mala cōplexio.⁊ ſolutio cōtinui ſimul.cui⁹ do
loris etiam acumen inducias cōcedit.ex iam dictis
habita eſt curatio.Aliquid cura compoſite egritu
dinis ſummit ex curatione ſimpliciū egritudinum
ipſam inqꝫ cōpoſitā cōponentium.Quare ſuppoſi
tis vniuerſalib⁹ ad itra vlcus applicent ea que ſunt
vere ⁊ ꝓprie doloris ſedatiua.exiccatiuis aliquali
ter.⁊ laudabilib⁹ cōmixta.ab extra vero extraneate
complexionis remotiua.Si tamē doloris acumē in
ducias non cōcedit loco dolēti.⁊ circūdolenti nar
cotica applicent.vt emplaſtrū ſatis leue de cōtritis
folijs papaueris albi.⁊ vrgēte magis dolore appli
cet emplaſtrū.videlicet de folijs mādragore.empla
ſtrum de folijs iuſquiami cū puluere camomille.fil
lonium etiam perſicū illinitū.tryaca recens empla
ſtrata.Ex oleis.oleum de mandragora.oleū de pa
pauere.oleuꝫ de nenuphare cū opio.ſucco iuſquia
mi.opium diſſolutum cum lacte ouino.ſeu mulie
ris ⁊ ſimilia.Et hec de cura doloris dicta ſint.Nūc
de cura ſuperflui fluxus ſanguinis dicēdū eſſe videt.

De cura ſuperflui fluxus ſanguinis. CAP. IX.

Pro regimine curatiuo ſupflui fluxus ſanguinis: cū ſanguis nō niſi a venis eſ fluat imprimis ē ſciēdū. ꝙ diuerſitas in mō ſiſtendi ſanguinē nō ſolū ſumiť pe nes diuerſitatē cāe faciētis talem fluxū vt ſi fuerit corroſio: vel putrefactio ſeu ab extrinſeco eueniēs ſolutio vel ēt ſcđm ꝙ vena a qua ſanguis egrediť eſt ꝓfunda in mēbro: aut ſupficialis: occulta aut manifeſta magna: aut parua. His ꝑmiſſis dicať: ꝙ ſanguis fluxus curatio in genere: duabus intentionibꝰ pficiť vȝ diuerſione ⁊ reparatiōe loci: a quo ſanguis fluit: diuerſio qdem fit aliqñ p ſanguis euacuationē ad oppoſitā partē: vti p flobotomiam ventoſas ſcarificatas ſanguiſuccas q̄ tñ modificari debent ſcđm virtutis ⁊ etatis tenorē aliqñ cū ꝑſtatis abſqȝ euacuatione ⁊ cū ligaturis: ventoſa ſup epate ⁊ ſplene: q̄ mirabilis eſt. Loci aūt reparatio a quo ſanguis fluit ſic cōpleť vt ſi fuerit in cā corroſio: ſiue putrefactio: tunc locus a quo ſanguis fluit cauterizeť cū ferro ignito: ſiue medicīa cauterizāte: ⁊ eſcarā inducēte: vt cū hoc. ℞. vnguenti populeonis. ʒ. ij. vitrioli vſti. ʒ. j. argenti ſulimati. ʒ. j. ſ. miſce ⁊ locus a quo ſanguis fluit tantūmō repleať: ſiue cū hoc alio

Unguentū cauſticum.

Aliud.

℞. argēti ſullimati lapidis emathitis vitrioli ro. litargiri añ. ⁊ fiat puluis: ⁊ cuȝ albumine oui: ⁊ puluere iſto licinia liniant ⁊ loco applicent: exiccatiōe autēȝ cauterij fit rectificatio corroſionis: ⁊ putrefactionis: ⁊ exiccatiōe: ⁊ corrugatiōe partis a qua ſanguis egrediť facta p cauterium: fit ſanguinis fluxus reſtrictio: quare nil cauterio ꝑſtātius in cura fluxus ſanguinis euenientis a corroſione ſiue putrefactiōe. Si autēȝ vena fuerit parua manifeſta: ⁊ ſupficialis: tūc cū acus e ſerico pforeť ſub ⁊ ſupra venā: ⁊ ligeť vena: dūmodo apoſtema: ſiue dolor nō ꝯtradicat qm̄ ſtāte dolore: ſeu apāte: talis ligatio ꝓhibēda eſt. Et in medio incīſionis ponať medicamen habens has ꝓprietates: vȝ ꝙ ſit congellans vt ſanguinis fluentis fiat ingroſſatio necnō inuiſcans vt fiat ſanguis ſuper caput vene cōglutinatio. ⁊ exiccans vt fiat ſupfluitatuȝ defluxarū: ⁊ cōgeſtaꝝ cōſumptio ⁊ cōſequenter ſolute cōtinuitatis incarnatio qua mediante fit vera ⁊ propria ſanguinis fluxus reſtrictio. Cuius medicaminis deſcriptio talis eſt. ℞. thuris albiſſimi viſcoſi aloes ſanguinis draconis boliarmeni añ partes equales pulueriȝenť ſubtiliter. ⁊ cum albumine oui miſceanť. ⁊ ſtuelli: ſiue licinia in eo medicamine liniant. ⁊ in inciſione ponanť in circuituqȝ vlceris ⁊ ſupra ſtuellos ponant ſtupate plures in aqua roſata: ſeu cōmuni: ⁊ aceto madefacte: ⁊ aliqualiter expreſſe. ⁊ cum ligatura ſatis comprimēte ligenť: dimittaturqȝ vlcus a quo ſanguis egrediť cū illa ligatura vſqȝ ad tres vel q̄ttuor dies: qm̄ ante illud tempus nō putať: ꝙ natura fecerit tñ de carne: ꝙ ſit ſufficiens ad oppilādum venam. Si vero vena fuerit magna reparet locus p implectionem corporis venarum cum ſtuellis linitis in ſupradicto medicamine ſiue alijs infra dicendis. Et ſi vena fuerit ꝓfunda manifeſta magna aut parua ſiue alterius diuerſitatis diuerſificantis curationem fluxus ſanguinis reparet locus ille mō iſto ſatis cōi huic ⁊ alijs ēt diuerſitatibꝰ in fluxu ſanguinis cōtigēbus: videlicet ponēdo digitū ſup orificiū vene: dum mō talis impoſitio ſit poſſibilis: ⁊ aliquantulū tenere: donec ſanguis aliquo modo cōgeleť: deinde ponanť ſtuelli plures liniti in albumine oui: agitato cū aliquibꝰ ex medicinis dicendis: iam dictas proprietates habētibꝰ ⁊ cū ligatura decēter cōprimēte. ligētur. Medicine ſimplices conuenientes in compoſitione medicinarū pro reſtrictione fluxus ſanguis facientium cōnumeranť hec. videlicet tela aranea. terra ſigillata. cortex thuris. pentaphilon. plume galline combuſte. bolus armenus. cinis raſure chartarū combuſtarū. coriandrū torrefactū. cauda equina cornuum raſura. cinis lignorum ſtipticoruȝ. corrigiola. oīa oſſa cōbuſta. puluis reubarbari torrefacti. pillꝰ leporis cōbuſtus. ſanguis draconis. ſpongia combuſta ⁊ pulueriȝata. virga paſtoris. ſanguinaria fuligo fumi. karabe. accacia folia ſalicis. galla cōbuſta extincta in aceto. lapis emathitis. conſolida maior. raſura pāni vetuſtiſſimi. lanugo adherens corticibus caſtanearum a parte intrinſeca. thus gūmoſum. aloes gipſum. farina volatilis mollēdini: amillum viſcus gūmi arabicū. dragagantū. raſura corrigiaꝝ vel corioꝝ a parte intrinſeca. oēs ſpecies gūmi. Ex medicinis cōpoſitis fluxuȝ ſanguinis cohibentibus: prima forma erit hec. ℞. pilloꝝ leporis torrefactoꝝ. ℈. ſ. boliarmeni. ʒ. j. ſ. ſanguinis draconis terre ſigillate añ. ʒ. j. thuris gūmoſi. ʒ. ij. miſce ⁊ fiat puluis. Scđa forma gipſum cū albumine oui ⁊ mummia. Tertia forma. ℞. gallarum torrefactarū. boliarmeni añ. ʒ. ſ. olibani aloes maſticis ſanguinis draconis pillorum leporis minutim inciſorū añ. ℈. j. miſce. ⁊ fiat puluis. Quarta forma compoſitorū. ℞. giphi. ℥. j. mūmie. telle aranee caliginis fumi boliarmeni. dragāti añ. ʒ. j. miſce. Et hec de cura accidētiū. cōſolidationem vlcerū prohibentium ſic dicta ſufficiant. Nunc autem ad curationem accedamus eorum que egritudines denominantur.

Medicine ſan. reſtrigētes.

Pul. reſtrictiuus

Alius.

Alius.

De cura apoſtematis. CAP. X.

De apoſtemate. qđ eſt vna egritudo vna ex tribus morboꝝ generibus compoſita. vȝ mala complexiōe. mala cōpoſitione. ⁊ ſolutione continui. incidentaliter premittendum. ꝙ cura eius diſtinguitur ſcđȝ diuerſitatē tpis ipſius apātis. ſm diuerſitateȝ māe apātis necnō ſȝ diuerſitatē locoꝝ in quibꝰ fiūt apāta. Quare hoc premiſſo intendens hoc in loco ptractare tantūmodo de cura apoſtematis vlceri. ex defluxu humorū ꝯtingētis. cū ſcđm plurimū. ad ipſuȝ vlcus cōſequať apāa calidū ſanguineū dicať ꝙ ſi tale apāa fuerit in principio: ſuppoſita dieta. cōuenienti diuerſione. ⁊ humorum peccantium minoratione. ⁊ non pretermiſſe

Applicāda i prin. termiſſa cura vlceris curet ſi pponendo emplaſtrū ex grauato dulci integro.decocto cu3 vino pontico cū cortice ſuo.ſeu emplaſtrū de malis citonijs.⁊ piris decoctis in aqua ⁊ vino rubeo.⁊ poſtea in mortario cōtritis. ⁊ incorpatis cū puluere myrti ſiue emplaſtrū de lentib⁹ decoctis:⁊ roſis piſtatis ⁊ incorpatis cū terbētina⁊ puluere corticū granatoꝝ. *Applicanda ſ argu.* Si aūt apa fuerit in augmēto.curet emplaſtris pdictis:quibus adiungat farina fabaꝝ.ordei tritici ⁊ camomilla. *Applicā da i ſtatu.* Exiſtente autē tali apate in ſtatu curet emplo ex folijs abſinthij.⁊ maluaꝝ decoctis i vino dulci.⁊ piſtatis cū ſapa ⁊ cribatura furfuris.Et ſi apa tēdeat i viā exiture.tūc maturatiuis appoſitis:adiuuāda ē ſaniatio:⁊ de maturatiuis ppie in iſto caſu eſt *Emplm maturatiuum.* emplaſtrū de folijs maluarū decoctis in aqua ⁊ i mortario cōtritis cū farina.ſ.lini fenugreci ⁊ aſſungia porci recenti ⁊ ſitr emplaſtrū ex faria tritici aqua:oleo ⁊ croco:⁊ facta ſanie pforatione ſaniati loci extrahat:ſeu ſi ad orificiū vlceris talis ſanies declinare videat: tūc tētis ſeu expreſſione aut ligaturis ad eū deducatur. Si aūt apa vlceri ſuperueniēs eſſet aliud a flegmone:tunc querat cura poſita tractatu noſtro de apatibus.Et hec ſatis pro nūc dicta ſint de cura apatis vlceri ex defluxu humorum contingentis.

¶ De cura oſtracate carnis:ſeu calloſe ⁊ dure. CAP.XI.

Poſita cura apatis:de cura oſtracate carnis agēdū ē.Curatio aūt eius diſtinguitur ſcōm intēſum ⁊ remiſſū duriciei talis carnis.nā carnis oſtracate alia ē duricie intenſe.alia remiſſe. Ea igit q̄ remiſſa eſt medicinis leniētibus.in quib⁹ ſit reſolutio aliqualis curari ⁊ rectificari pōt.Cetez carnis duriciei intenſe cura perficitur altero iſtorum modorum videlicet inciſiōe cū nouacula:aut cauterio:⁊ ſi cauterio:aut cauterio actuali:aut pōtētiali cōſiderata primo anothomia loci.q2 vbi eſſet timor de diſruptiōe alicuius vene.ſeu arterie ⁊ pñter de effuſione ſanguis.eligēda potius eēt carnis oſtracate remotio p cauteriū potentiale.q̄ p inciſionē.cu3 nouacula aut cauterio actuali:nā p cauteriū potentiale fit remotio carnis oſtracate:⁊ probibitio effuſionis ſanguinis:ſi diruptio vene ſeu arterie fieri contingat:⁊ quo nā modo cōſidera. Preterea ſi talis caro oſtracata ſecūdū totā eius ſubſtātiā nō fuiſſet abſciſſa. applicatiōe inciſiōis.ſiue cauterij actualis.tūc maior fiet ab egris abhominatio reiterationis cauterij actualis.⁊ inciſionis cu3 nouacula.q̄ potentialis.quare magis dilectum apud me eſt cauteriū potētiale.q̄ inciſio.⁊ q̄ cauteriū actuale. *Medicamētū cauſticum.* Medicamen per me pluries expertum.q̄d p efficaſſimo habui a patre meo. ℞ litargiri lapidis emathitis.vitrioli romani ana.ʒ.ii.argēti ſulimati.ʒ.ij.ſ. miſce.⁊ pro pleniori notitia medicaminum in caſu valentium. recurras ad ea que ſcribuntur inde amputāda carne ſuperflua eximie ſiue mire quātitatis.Carnis vero duriciei remiſſe curatio cōpleat inferius dicēdis.incipiēdo prīo a ſimplicibus.deinde gradatim pcedendo ad cōpoſita. ex ſimplicibus.⁊ prīo ex oleis.oleū liliorꝝ alboꝝ.oleu3 amigdalaꝝ dulciū.oleū de lumbricibus.oleū vulpinum.oleū de granis ſiſami.ſcz olei.yſopus humida.

¶ Ex mucilaginib⁹ mucilago altee.ſ.lini.fenugreci Ex pinguedinibus ⁊ vnctuoſis.pinguedo galline.anſeris.vituli.bouis.cerui.⁊ ppie medulle eoꝝ.⁊ adeps hirci ⁊ aſini.⁊ rapatium leonis vrſi.leopardi. lupi.vulpis ⁊ rapatiū ex auibus aquile vulturis.⁊ ſi miliū.⁊ melioꝛa eaꝝ ſunt.que ſunt minoris antiquitatis.⁊ exiccatōis.⁊ vehemētioris humiditatis. Ex cōpoſitis pparatis.vnguentū baſilicon. vnguētum diaquilon albū cū gūmis.⁊ ſine gūmis.vnguētū de medulla cruris vituli.vnguētū mollitiuū.vnguētu3 de mucillaginib⁹:yſopi cerotū:emplaſtrū bonū pro remittēda duritie carnis oſtracate duriciei remiſſe: de farinis.ſ.lini:fenugreci:cepis lilij:pinguedine galline:porci ſine ſale:yſopo humida: oleo lilij. camomilla:⁊ medulla vituli. Aliud. ℞. medulle cruris vaccini.olei ro.onfacini.cere paꝝ miſce. Aliud. ℞. medulle cruris vituli.mucillaginis.ſ.citonioꝝ:dragāti: olei amigdalaꝝ dulcium cū cera:⁊ modico terbentine fiat vnguētum. Aliud. ℞. yſopi humide: adipis anatis:galline:cerui:mellis:aā. cere.q.ſ. Aliud. ℞. caput vnū caſtrati:ſemicōtritū.⁊ in vino dulci decoquat vſq3 ad carnis diſſolutionē. ⁊ q̄ ſupnatauerit collige.⁊ vſui reſerua.Aliud.℞.medullā cruris eq bulitā in vino albo dulci.vt ſupra de capite caſtrati. collige ⁊ reſerua. Aliud. ℞. vnguenti de ceruſa.medulle cruris vacce.adipis anatis. galline aā.

¶ De cura carnis mollis. CAP. XII.

Poſtquā de curatōe oſtracate carnis eloquuti ſuimus.nūc de cura carnis mollis dicendū erit. Dicimus igit.q̄ cū mollicies carnis conſequat ad malā mēbri vlcerati complexionē.ſeu ſanguinis delegati maliciā. aut vlceris inſufficientē mūdificationē.q̄ p eius curationē.ſi fuerit in cā mala complexio.corrigat medicinis deſcriptis capitulo ſeptīo huius ptis noſtre pratice. Si delegati ſanguinis malitia.caſtiget aſſignatis capitulo ſexto.ſi vlceris inſufficiēs mūdificatio.mūdificet antidotis.que humiditatē extraneam. ad quā mollitio carnis ꝯſequit exiccāt.⁊ cōſumunt poſitis capitulo tertio ⁊ quarto ⁊ tertiodecimo in de amputāda carne ſupflua quātitatis pauce. huic artificioſe ſuppoſito.nā ad carnis mollitiē.niſi phibeatur carnis ſuperadditio ꝯſequit.

¶ De cura carnis ſuperaddite atq3 ſuperflue. CAP. XIII.

Sicuti carnis creatio. ⁊ vlceris conſolidatio actione nature ſiūt.ita ⁊ p oppoſitum amputatio. ⁊ carnis ſupflue diminutio de qua ad pſens agitur ſermo noſter.non ſit actione nature.ſed medicinaꝝ applicatarū qualitate. Et iō cū medicine tales ſint diuerſoꝝ modoꝝ. quia que-

Medicine corroſiue debiles · **Medicine corroſiue fortes.** · **Aqua corroſiua.**

dam debiles.quedam fortes.quedam magis fortes ne ex earum applicatione contingat error. premittēdū erit ꝙ diuerſitas in applicāda mediciña carnis diminutiua.ſumit̄ penes diuerſitatē quātitatis diminuende carnis.necnō penes diuerſitatē nobilitatis ſeu ſenſibilitatis mēbri.ſup ꝙ cadit generatio carnis amputande.vt in dura matre ⁊ ſiſ̄ibus.hoc premiſſo ſi caro amputāda.ſiue diminuēda fuerit quātitatis pauce.diminuat̄ medicinis hic ſatis debilib⁹.vȝ allumine rochino vſto.ꝑmixto cū bolo aut ſine bolo. allumine zucherino ⁊ hermodactilis ſimpl. tartaro nucleis dactiloꝝ vſtis cinere cōchiliū cōbuſtorū cinere quercus.cinere ficus borace.nuce rancida .ſale ⁊ melle.aq̄ alluminoſa cū ſale aq̄ ardēti ſola:aqua ardēti cū ſulſure ⁊ ſale ſemine vrtice.ſerpētaria vnguēto apoſtoloruȝ. Si vero caro amputanda fuerit quantitatis notabilis.amputet̄ medicinis ſatis fortibus:vȝ radice:vel cinere vitis albe:radice affodiorꝝ vitriolo romano:viride eris vnguēto apoſtoloꝝ fortificato cum viride eris vnguēto egyptiaco vnguētis viridibus vigoratis cū ſalgēma:aqua roſata cuȝ viride eris:aqua ardēti cū viride eris vt. ℞.aque ardentis.ℨ.ij.viridis eris.ʒ.ij.miſce. Aqua mirabilis in remotione carnis ſupflue quātitatis notabilis. ℞. argēti ſulimati.ʒ.ij.alluminis rochini .ʒ.v.aque ro. ſiue plantaginis.ℨ.vj.miſce ⁊ bulliant ad ꝯſumptionē quarte partis. Si autem caro amputanda fuerit eximie ſiue mire quantitatis: amputet̄ medicinis ꝑdictis fortioribus:vȝ trociſcis calidiconis trociſcis ex alkali.⁊ calce nō extincta:ꝑmixta cū aqua ī forma luti:⁊ redacta ad formā trociſcoꝝ puluere ex allumine zuchariuo:thure:⁊ arſenico:⁊ calce viua : puluere ex calce viua ⁊ melle ſimul malaxatis in modum paſte:⁊ redactis ad formā magdaleonis:q̄ ī paſta tritici reuoluat̄:⁊ in furno decoquat̄:aqua:ꝑ quā fit ſeparatio auri ab argēto:oleo de vitriolo:aqua roſata: in qua argētū ſullimatū fuerit diſſolutum : vnguēto ex argēto ſulimato.ʒ.ij.ſ. vnguento populeone.ʒ.j. puluere ex litargirio : lapide emathitis:vitriolo romano:argēto ſullimato partibus equalibus:expertuȝ ꝑ me pluries. ℞.aque roſate ſucci limonū aā.ℨ.ij.argenti ſulimati.ʒ.iij.ceruſe.ʒ.ij.ſ.miſce.⁊ bulliant ad cōſumptionē quarte partis. Aliud expertū re.ſalis:nitri vitrioli romani.alluminis aā.ℨ.ſ.argēti ſulimati.ʒ.ij.ſ.aque plātaginis.ℨ.vj.aceti acris.ℨ.ij.miſce. ⁊ bulliant mō ꝑſcripto. Itē ſciēdū: ꝙ loco medicinaꝝ hoc tertio in loco deſcriptarū ab aliquib⁹ laudatur carnis ſupflue amputatio ꝑ cauterium actuale:a nōnollis ꝑ īciſionē:ab alijs ꝑ cōpoſitionē iſtoꝝ duorū modoꝝ adiuuicē:vȝ cauterij actualis:⁊ inciſionis in hunc modū:ſumptis forpicibus bene ⁊ notabiliter īcidētib⁹ ⁊ in ignē poſitis vſq; ad rubificationeȝ eaꝝ ſic ꝑ illos:eo inſtro taliter ꝑparato:caro amputanda amputat̄:poſitis nōnullis cauſticis : q̄bus caro ſupaddita remoueri habeat. At ꝑ coꝝ applicatione erudita dicimus ꝙ in remotione carnis ſupflue vtēdū eſt potius medicinis:a mordicatione denudatis:ꝙ̄ q̄buſcūq; alijs niſi neceſſitate ductus : in qua neceſſitate adhuc meliores erūt ⁊ laudibiliores ille q̄ erūt minoris mordicationis. Preterea notādū ē ꝙ cū remotiua carnis ſupflue mordicantia applicāt̄ liuitio facta circū circa mēbrū ī parte ſana cū vnguēto defenſiuo communi ſolo ſeu cū vnguēto populeone ſecū admixto.aut cū ſuccis frigidis : vt plantaginis:ſolatri ſempuiue ⁊ his ſiſ̄ibus multū iuuatiua eſt. Ex dictis iā clare demōſtratū eſt : qs ſit modus carnis ſupflue curatiuus. Nunc aūt ad curā ſerpiginis:ſiue pruriginis accedamus.

¶ De cura ſerpiginis:ſeu pruriginis in circuitu vlceris contingentis. CAP. XIIII.

Cāe pruritus.

Cum non raro ꝯtingat:ptes vlceꝝ circū adiacentes ſupficialiter vlcerati multis ⁊ paruis vlcerationib⁹:ſituſq; inordinati:cū eoꝝ partiū punctione ⁊ arſura:ex q̄bus vlceris cōſolidatio difficultatē cōſequit̄:iō priuſq̄ modus curatiuus ꝑnominate diſpōnis explicetur duo erūt ꝑmittēda.⁊ primū ꝙ talis diſpōnis cā pōt eſſe intrinſeca: aut extrinſeca intrinſeca ſm plurimū ſanies ab vlcere reſudans acuta mordicatiua: cui⁹ ſaniei materia ē colera aduſta:ſeu flegma ſubtile colere aduſte admixtum locum vlceratum : ⁊ partes adiacētes inundās: ⁊ eas cōtāgēdo ſui acuitate ſupficialiter vlcerans. Extrinſeca vero cā vti calefacientiū appropinquatio magis ꝙ̄ diſpō vlceroſa ⁊ membri natura requirant humores in loco contentos diſſoluentiū ⁊ acuētiū:necnō antecedentem materiam ad locum attrahentium. Secūdo premittendum.ꝙ poſita hac diſpoſitione duo adinuicem coniungunt̄ quorū quilibet neceſſario trahit ad ſe curā:videlicet mala complexio calida ⁊ ſuperficialis vlceratio diſpoſitioni igitur huic ſuccurrendum dieta cauendo a ſalſis ab acutis ⁊ potione materiaȝ peccantem euacuante ⁊ hoc maxime ſi cauſa fuerit intrinſeca. Item ſuccurrendum in recenti ſerpigine localibus alterantibus malam complexioneȝ calidā ⁊ exiccantib⁹ ſaniē ſubtilē ab vlcere ſupficiali reſudātē ⁊ ſcōm ꝙ trahit ad ſe curā magis vna paſſio iā dictarū ꝙ̄ altera ſic compoſitum antidotum in exiccatione predominet̄ ſeu in alteratione male complexionis calide ſcōm predominium vnius iſtarum diſpoſitionum ſuper alteram. Et q2 accōmodata ſiccitas ad curationem vlceꝝ requiſita nō ſemper ſtat cū frigido quare ni mirum ſi calida cum frigidis ī aliq̄bus dicendis admiſcemus.imo in tali diſpoſitione conſequit̄ multotiens ex applicatione pure infrigidātiū.humoris cōſtipatio.ſueq; male caliditatis reacentratio.q̄ poſtea eſt cauſa deterioris malignitatis ipſi⁹ morbi.de quoꝝ alteratiuoꝝ ⁊ exiccātiū ī recēti ſerpigine eſt linimentū ex litargirio ceruſa lota.oleo ro.cū aceto forti.confectū in mortario plūbeo cū piſtello ſuo. Itē vnguentū albū cum aceto acri. Item aliud. ℞.radicū lappatij celidonie recentiū ana.ℨ.j. allumis.

allūminis vſti ſalis cōis añ. ʒ. ij. ſ. cum aſungia porci
rancida ⁊ ſalita: ⁊ ſucco plātaginis fiat linimētū in
mortario cōtritis cōterrēdis. Certa aūt experientia
ſcio ēt iſta in caſu valere: quorꝫ aliqua innatiua ſunt
ſui exiccatōe: alia exiccatōe ⁊ ſtipticitate ſimul videli
cet oleū de tartaro: oleū de frumēto: oleū de vitellis
ouorꝫ: aqua maris: decoctio acetoſe: aqua fabrorꝫ: in
quo ferrū extinguit̃. aqua exiſtēs ſub rota fabrorū
vbi acuunt̃ ferramēta ſiue inſtrumēta. Unguētū bo
nū ꝑ me cotidiana experiētia cōprobatū: quo patiēs
volis ſuis ambarꝫ manuū locū ſerpiginoſū: ſiue pru
riginoſū inungat: ⁊ taliter fricet̃: donec vnguētum
ingrediat̃ ⁊ imbibat̃ in mēbrorꝫ ſubſtantiā: ⁊ quonā
modo tale vnguentū taliter adminiſtratū ſit ſerpigi-
Unguentū expertū ad ſerpiginē. nis curatiuū ꝯſidera. ℞. aſungie veteris. ℥. iij. tarta-
ri thuris añ. ℥. ſ. argētiviui extincti cū ſaliua. ℥. ij. ſuc
ci abſinthij. q. s. miſce: ⁊ fiat vnguētū in mortario abſ
Aliud qꝫ igne. Itē aliud. ℞. aſungie porci. ℥. iiij. aceti acris
℥. ij. argenti viui. ℥. ij. ſ. diſſoluat̃ aſungia ad ignē: ⁊
buliat aliquātulū cū aceto. ⁊ ꝑ pānum colet̃: ⁊ ī mor
tario diu cū aceto conterat̃: ⁊ incorporet̃: deinde ad
de vltio argentū viuū cū ſaliua extinctū: ⁊ modo pre
Aliud fato locus ſerpiginoſus etiā inungat̃. Itē aliud. ℞.
ſepi caſtrati: medule bouis: añ. ℥. ij. ſucci ſaluie. ℥. j.
ſ. argenti viui. ℥. ij. thuris. ʒ. vj. miſce ⁊ fiat emplaſtꝝ
abſqꝫ igne mortificato prius argento viuo cū aceto
acri. Cōuenit etiā in inueterata ſerpigine ꝓ eius cu-
ra: ꝓhabitis vniuerſalibꝰ: euacuatio materie cōtente
in loco ꝑ ſcarificationē: ventoſas ſcarificatas: ſangui
ſugas: ⁊ ꝑ ſimilia. Et dū neceſſe fuerit: ꝯuenit etiam
apertio vene reſpiciētis locū tali ſerpigine infectū:
vt ſi in coxis fuerit ſaphene. ſi in brachijs ſaluatelle.
⁊ ſic de alijs corꝑis ꝑtibus. deinde ad localia iam di
cta deuenire. Et hec ſatis ð cura ſerpiginis: ſiue pru
riginis in circuitu vlceris euenientis dixiſſe ſufficiāt.
Quis aūt ſit verus modus corroſionis curatiuus
ex ſequēti caplo quiſqꝫ ſufficienter intelligē poterit.

De cura corroſionis. CAP. XV.

Corroſio: que eſt diſpoſitio: in qua humi
ditas terminās inter ꝑtes mēbri reſolui
tur: ita ꝙ ꝑtes membri remanēt diſcōti-
nuate abſqꝫ hoc: ꝙ humiditas: que rema
net in mēbro ſit corrupta cuius cā ſore dicit̃ colera
aduſta: que ꝑꝑ ſui acuitatē ⁊ aduſtionē fraudulētiā
adipiſcit̃: ſeptē his inſtrumētis curet̃ quorꝫ primū
erit ꝓhibitiuū: ne materia faciēs corroſionē multi-
plicet̃: ſcōm erit minoratiuū materierꝫ corroſiōis an
tecedentiū: tertiū erit diuerſiuum materierum cor-
roſionis defluentium: quartum erit eductiuum ab
vlcere. ⁊ a partibus vlceri ꝓximis materiam corro-
dētē. quintū erit remotiuū carnis corroſe. in qua ſor
te ēt malitia corroſionis fundatur. ſextum erit altera
tiuū male cōplexionis calide derelicte. partim ab hu
more corrodente. partim a medicina cauſtica. qua
mediāte facta fuit remotio carnis corroſe. ſeptimū
erit exiccatiuum ſuꝑfluitatum in loco exiſtentium.

Primū itaqꝫ inſtrm ꝑficiat̃ debito regimīe in ſex re
bus nō naturalibus vertēte ad frigidū. ⁊ humidū.
Scōm inſtrm ſubminiſtret̃ euacuatione facta ꝑ ſe-
ceſſum. educente coleram aduſtā ꝓ quo recurras
ad capitulū de cura ſanguinis peccātis in cōplexio
ne calida nimis ſuꝑflua. Tertiū inſtrm cōpleat̃ flo-
bothomia partis oppoſite. eductiōe oī die ſuꝑfluita
tū ꝑīe digeſtiōis cū cliſterij. vel ſuppoſitorio. ſi ſpō
te nō educerent̃. Et oī alio mō diuerſionis ex vento
ſis. fricatiōibꝰ refrigeratiōe ꝑtis ſuꝑioris. cū ſuꝑ ap-
poſitiōe medicinarꝫ frigidarꝫ ſtipticarꝫ. vti ſolatri. plā
taginis. mām fluētē ingroſſantiū. ⁊ vias ⁊ ductus. ꝑ
que fluit mā cōſtringētium. necnō ⁊ mēbrū cōfortā-
tiū. vt a ſe materiā depellat. ⁊ nō recipiat. Quartū
ſilr̃ inſtrm ꝑficit̃ educēdo mām cū ſcarificatiōe vlce
ris ⁊ partis circūadiacētis ſeu applicatiōe ſanguiſu
garū ſuper mēbro. Quintū inſtrm ꝑficiat̃ cauterio
actuali cum ferro ignito. ſiue potentiali cum hoc. ℞.
argēti ſulimati. ʒ. ij. ſ. vnguēti populeōis vl̃ dialtee.
qō multū acuitatē ſulimati refrangit. ʒ. j. miſce. Se-
xtū inſtrumentū vnguento de minio. vnguēto de ce
ruſa albo. vnguento de ſucco ſolatri. vnguento de
thucia. vnguento rubeo camphorato. ⁊ ſimilibus.
Septimū vō ⁊ vltimū inſtrm cōpleat̃ vnguētis ꝑdi
ctis. ſiue cū hoc ⁊ meliꝰ. ℞. vnguēti ð thucia. vnguē
ti ð calce. añ. ℥. j. miſce ſeu cū h. ℞. allumīs fecis ace
ti. puluerís gallarū añ. partes equales. Ualet pterea
ſua exiccatiōe. reꝑcuſſione. ⁊ mēbri confortatiōe aq̄
plantaginis. ſiue vinū mellitū decoctōis alluminis.
Poſita cura corroſionis. de cura putrefactionis di-
cendum eſt.

De cura putrefactionis. CAP. XVI.

Cum putrefactio in vlcere. que eſt corru
ptio ſubſtantie mēbri abſqꝫ eius diſſolu
tione. cōſequat̃ ad corruptionē comple
xionis mēbri. ſeu ad prohibitionē aduē-
tus ſpiritus ad mēbrū. idō anteqꝫ ad curationē putre-
factionis accedamus. cōnumeranda erūt a qbꝰ mē-
bri cōplexio corrūpit̃. ⁊ ſilr̃ a qbꝰ fit ꝓhibitio aduē
tus ſpiritꝰ ad mēbrū. Mēbri cōplexio corrumpitur
in genere ab oī eo: ꝙ ſibi ꝯtrariat̃: qꝛ qō corrūpitur:
corrūpitur a ſuo cōtrario: in ſpecie ſicuti a ſaniei ſub
ſtantia. ab humoris tranſmiſſi ad vlcus malignitate:
⁊ venenoſitate: ab intenſa. ab intrinſeco: ſeu ab extrī
ſeco euenienti caliditate: frigiditate: ſeu humiditate
a venenoſorum morſura. vt canis rabidi: ſcorpiōis.
vipere: ⁊ ſimiliū a venenate ſagite. ſiue rei alteriꝰ ve-
neno infecte diſruptione ſiue pūctura. Prohibitio
aduentus ſpūs ad mēbrū vtiqꝫ in genere fit ab oī eo
ꝙ in vijs tranſitus: per quos deferūtur ſpiritus opi
lationem inducit: ſicuti in ſpecie a materia incuneata
⁊ conſtricta. ſiue per cauſam primitiuam. ſiue antece
dente. ab immoderata frigiditate a forti ⁊ exaſpera-
ta ſtrictura. ſiue illaqueatione. a materie coniuncte
exceſſiua quantitate. ſeu multitudine. a materie con-
iuncte groſſitie ⁊ viſcoſitate. Aſſignatis cauſis tā in

Cauterium potētiale.

genere ꝙ in ſpecie putrefactionis in vlcere eueniē⸗tis.tali quali modo dictum eſt. Nunc aūt dicēdum conſequēter.ꝙ cura putrefactiōis diſtinguit̃ ſm ꝙ ea putrefactio eſt de ꝓrimo futura.aut iam facta eſt ⁊ que iā facta eſt.aut ſm ꝙ eſt ꝑambulans ⁊ ꝓcedēs ad ꝑtes vicinas corrumpēdo ꝑ viam corruptōis cō⸗plexionis mēbri.aut ſm quod nō eſt ꝑambulās nec ꝓcedens ꝑtes vicinas corrumpēdo ſaltim ꝑ tpe.ſed ſic in ſuo eſſe ſtans. Cura itaq; putrefactōis.que ē de ꝓrimo futura ꝑficiatur.ne talis putrefactio oēs gradus ad putrefactionē acquirat.vt ſi in cā fuerit ſanici ſubſtātia ꝑficiat̃ antidotis deſcriptis.capitulo tertio ⁊ quarto huius noſtre ꝑtis pratice. Si in cauſa fuerit ab intrinſeco ſeu ab extrinſeco eueniēs caliditas cura compleat̃ ſucco ſolatri.ſucco plātaginis. albumine oui ꝯquaſſato cum aqua ro. Si frigiditas decoctione.camomille mellilotti.⁊ ſimilium. Si humiditas aqua cineris.aqua allumīs emplaſtro ex farina ordei.orobi.fabarum.aqua cineris.aceto.⁊ melle.⁊ alijs exiccatiuis fortioribus forte. Si vero fuerit in cā humoris malignitas.⁊ venenoſitas.ſeu rei alterius extrinſece venenate morſura.diſruptio.ſiue pūctura.tūc talis malignitas ⁊ venenoſitas eradicet̃ ⁊ conſumet̃.cauterio.ſeu ſcarificatōe.appoſitōe ventoſaꝝ ſup loco.ſuccione cum ore ⁊ alijs. Si materia incuneata ⁊ cōſtricta.relaxet̃ ſcarificatōe loci.⁊ circūuicine ꝑtis. Si in cā fuerit fortis ⁊ exaſperata ligatura.diſſoluat̃.⁊ a tali deſiſtat̃. Si materie cōiuncte multitudo minoret̃ ſcarificatione.ſeu ſanguiſugarū appoſitōe. Si vero materie ꝯiuncte viſcoſitas ⁊ groſſities fuerit in cā.tunc ipſius fiat ſenſibus diſſolutio ſcarificatione loci.⁊ circumuicine ꝑtis. Cura vero putrefactionis.que iā facta eſt:⁊ nō ꝑambulās nec ꝓcedens ad ꝑtes vicinas corrūpendo ſaltim ꝑ tpe:ſed ſic in ſuo eſſe ſtans compleat̃ abſciſſione putrefacti cū nouacula:ſeu quouis alio mō corruptū abſcindēte:ſumpta indicatione de ꝓfunda ⁊ ſupficiali abſciſſione:ſm ꝙ talis putrefactio magis ⁊ minus in mēbro ꝓfundat̃. Cura aūt putrefactōis:que eſt ꝑambulās ⁊ ꝓcedens in hunc modū adminiſtretur:īciſione corrupti iuxta ſanū:accipiēdo etiā de ꝑte ſana:⁊ ꝯſequēter cauſticatōe reſidui:cū igne:⁊ melius:aut medicinis cauterizātibus:vt humidum extraneū in mēbri ſubſtātia forte derelictū:qꝛ non ꝑ inciſionē ⁊ amputationē totaliter remotū aptū ꝑtes ꝯuicinas ſanas corrūpere ⁊ extraneare ꝯſumetur ⁊ exiccet̃:ſeu cū his:que in illā humiditatē extraneam exiccādo ⁊ ꝯſumēdo cauterio ꝓportionant̃ ſicuti vitriolo romano:calce viua:ſeu vnguēto tali. ℞.vitrioli rubei.ʒ.x.alluminis.ʒ.iiij.calcis viue.ʒ.v.ꝑſidie.ʒ.v.thuris.ʒ.xj.gallarū.ʒ.j.ſ.cere.ʒ.xl.olei.ʒ.vj.pinguedinis vitulli.ʒ.xl.incorporent̃ more vnguenti.

Vnguētū corroſiuum.

Aliud

Item valet hoc aliud. ℞.aque prime.℥.x.calcis viue.argēti ſullimati:alluminis aā.℥.j.miſce ⁊ buliant ſimul ad ignem:donec ad ſubſtātiam denſam deueniat. Item etiam vnguētum egyptiacum:⁊ ſimilia.

Hec itaq; de cura putrefactionis ⁊ vniuerſaliter earum diſpoſitionum:que in vlceribus superueniūt dicta ſunt.

De cura corruptionis oſſium. CAP.XVII.

Cum ad vlcera multotiēs conſequat̃ oſſium corruptio:qua exiſtēte:vlcus ī carne nō poteſt ſanari:niſi prius oſſis corruptio eradicet̃:idō ⁊ rōnabiliter:data prius vlcerū cura in calce huius noſtri libelli:curationem corruptionis oſſium aggreſſus ſum:nō diſtinguēdo tū putrefactionē a corroſione:cū curatio:q̄ ꝑficit̃ poſtremo artis medice inſtrō ꝑ ſui maiori ꝑte penes hec nō diuerſificet̃. Dico igit̃:ꝙ corruptiōis oſſium curatio diſtinguit̃ ſcd̄m:ꝙ talis corruptio eſt de ꝓrimo futura:aut iā facta eſt ⁊ ſcd̄m:ꝙ eſt in oſſe magis ⁊ minꝰ ꝓfunda:aut magis ⁊ minꝰ ſupficialis. ſimiliter ſm diuerſitatē mēbroꝝ in qbꝰ fundata ſunt oſſa:vt in capite:dorſo:anchis.iūcturis.⁊ ꝯſimilibꝰ. Scita hac diuerſitate.dicēdū ſcd̄o:ꝙ oſſis corruptio.q̄ de ꝓrimo futura eſt.denotat̃ ex iſtoꝝ ꝑſentia vz apoſtematis.nature inobediētis.doloris in loco.⁊ cū perſeuerātia infeſtātis.coloris oſſis naturalis. coloris liuidi.ꝯditiones aſſumentis.carnis vlcerate in corruptionē tendentis.vlceris ſub imperio ꝯtinuatim ſe ſupponētis. Oſſis corruptio q̄ iā facta eſt.denotat̃.qm̄ ſm plurimū ⁊ quaſi ſemꝑ facta ē oſſis denudatio a pāniculo cū naturaliter cooperiēte.q̄ comprehendit̃ ex facili penetratōe carnis ⁊ pāniculi vſq; ad ipm̄ os.tenta plūbea.ſiue argentea mediante. Itē caro.q̄ ſup ipm̄ exiſtit os facta eſt mollis.necnō ſanies ab vlcere emanās ē cū fetore.⁊ facta ꝑtenuis. Si igit̃ oſſis corruptio fuerit futura de ꝓrio curet̃.ne oēs gradꝰ ad corruptionē acqrat.⁊ hoc remotōe ſue cāe faciētis talē corruptionē.circa quā fiat diligēs ꝯſideratio. Si aūt oſſis corruptio iam facta ſit.⁊ ſuperficialis exiſtat.eradicet̃ fricatione ſeu raſpatione ipſius oſſis corrupti.vſq; quo ꝑuenias ad vltimū corruptionis eius.cognita oſſis corrupti eradicatione.dū eius fit fricatio.ꝙ ſanguis ex eo egredit̃. Si vero corruptio profunda fuerit.abſcindat̃ ipm̄ os corruptū.fricando ſeu raſpando.⁊ ſubſequēter cū cauterio actuali cauterizādo.vt inde ſi qd humidi fuerit extranei.non iam ex toto per fricationē remoti.apti particulas conuicinas adhuc extraneare exiccet̃.⁊ conſumet̃. Et ſi oſſis corruptio profunda vſq; ad ſui medullam comprehēdat̃.curet̃ ipm̄ os maleo ⁊ ſcalpello.ſeu alijs inſtrumētis ꝯuenientibꝰ.concauando ⁊ remouendo cū ſui medulla. Si vero oſſis corruptio fuerit vniuerſalior.ita ꝙ totum os ſit corruptū ſeratura totiꝰ oſſis deſtruat̃. Si oſſis corruptio exiſtere videat̃ in capite dorſo.ācbis ſiue iūcturis.aut membris nobilibꝰ propinquis.anihilet̃ medicinis complexionē ipſius oſſis cōſeruātibꝰ.⁊ humidū corruptū.⁊ extraneū in oſſis corrupti ſubſtātia contentū exiccantibus ⁊ conſumētibꝰ. ſicuti cū vnguēto de agarico.cuius hec ſert̃ eſſe deſcriptio.

Vnguentū de agarico. ſcriptio. ℞.ſalis agarici.tartari ana ſit puluis.⁊ cum
melle vnguētū ſiue cū hoc alio.℞.ariſtologie rotun
de.ireos myrre.aloes.corticis plante oppoponacis.
cambij aduſti.ſcorie.eris corticis pini anā miſce ⁊ fiat
puluis ſeu cū melle vnguētū. Item v3 in caſu radix
dragontee.bethonica radix.paucedani pulueriзata.
radix vitis albe cum vino emplaſtrata.cu ſorbiū pul
uerizatū.vitriolū romanū.⁊ ſimilia. A nōnullis ve-
ro ſit hūiditatis corrupte in oſſis ſubſtātia cōtēte cō
ſumptio ⁊ reſolutio medicinis his:q̄ cauterio ꝓpor
tionant̃:v3 oleo feruēti:radice affodilorꝫ ignita val-
de:cū vino ſulfure ignito:Aq̄ p quā3 ſit ſeparatio auri
ab argēto. Tu tñ de mēbri vlcerati nobilitate: ⁊ ad
mēbra nobilia ꝓpinquitate:⁊ ſilr̃ de p̄dicatorꝫ medi
caminū ſortiori ⁊ d̄biliori potētia ꝯſidera: ne ex eorꝫ
applicatōe ī mēbro vlcerato cadat error. Quot igit̃
ſint īpediētia curationē vlcerū ⁊ qb⁹ diuerſis modis
īpediāt:⁊ p q̄ ſigna īpediētia occulta cognoſcantur:
q̄ ad theoricā ptinēt curatiōis vlcerū. Ad hec autē
q̄ ſint:⁊ quot ſint ingenia auferētia p̄ſata impedictia
q3 tria.ſ.potio:dieta:⁊ chyrurgia:tā generalr̃ ſ qua-
dā ſūma quā particulariter circa vnūquodq3 qd ad
praticā attinet in hoc noſtro compendioſo libello:q
de cura vlcerum exteriorum inſcribitur:que eſt chy
rurgie pars.ſufficienter dictum eſt.

Finis.

Incipit liber de vnguētis:q̄ cōis h3 vſus practi
cantium hodiernus in ſolute continuitatis medella:
Angeli Bolognini ſeptē habens capitula.

Capitulum primum ⁊ eſt prologus in quo ponit̃
intentio huius libri.

Cum in florētiſſimo Bo
noníenſi ſtudio:a
Senatu Bonienſium ſtipendio
adductus fueri3:vt chyrurgie p̄n
cipis lectiones nō pauce ſcolaſti-
corum multitudini publice ꝓfite-
rer. Eorum ⁊ doctorum quidem:maior pars in ge-
minatis in dies precibus:vt que vnguenta commu
nis habeat vſus practicantium hodiernus in ſolu-
te continuitatis medella. Et quonammodo ⁊ via ea
vnguenta ſolutis continuitatibus applicata in illis
operationes a medico intentas inferrant. Deinde
in quo tempore ſolutis continuitatibus applicanda
ſunt. Poſtmodum quonāmodo ⁊ quo in loco ap-
plicari habeant. Adhuc quanto tempore in eorum
applicatione continuandum erit. Vltimo eorum de
ſcriptionem ⁊ componendi modum . Deſcribere
vellem : ⁊ eis cetere ⁊ ſtudioſe iuuente imprimi cu-
rarem ſepiſſime me efflagitauit. Aſſiduis igitur eo-
rum debitis ac precibus non obtemptare arbitra-
tus ingratiſſimum:his paucis nō oīa:Sed que op
portuniora ⁊ meliora ad rēuiſa ſunt dicēs peo ꝯtēr⁹.

Cap. II. continet quot ⁊ q̄ ſint vnguēta:q̄ ſunt in
cōi practicantium vſu in vl̄i ⁊ ſub quadam ſumma.

Vnguentorum que ſunt in cōi practicā
tium vſu pro curandis ſolutis cōtinui
tatibus. Quedam ſunt que pluribus
membris. Quedam que pluribus ſo-
lutis continuitatibus ſunt cōia. Alia que vni deter-
minato membro. Nonnulla vni ſoluti continuitati
tantum ſunt propria. Que pluribus membris pluri
buſq3 ſolutis continuitatibus ſunt cōia. Dicunt̃ eē Vnguenta cōia.
hec videlicet vnguenta defenſiua.vnguēta digeſti-
ua.vnguenta mundificatiua.que vnguenta non ma
gis vni particulari membro determinato q̄ alteri.
Et ſimiliter non magis vni particulari ſolute conti-
nuitati determinate q̄ alteri ſunt appropriata.nec ꝓ
illis principaliter adinuenta ideo in hac parte cōia
dicuntur. Que vni membro determinato ſunt pro- Vnguenta ꝓpria.
pria ſiue illi appropriata ſunt vnguenta capitalia.q̄
pro curandis ſolutis continuitatibus in capite tantū
ꝯtingentib⁹ principaliter fuerunt adinuenta. Que
vni ſoluta continuitati ſimiliter ſunt propria ⁊ appro
priata ſunt vnguenta mercurialia. que vtiq3 ꝓcurā
da vlceroſa q̄da3 ſcabie miro quodāmō repta ſunt.

Cap. III. in q̄ ꝯtinetur de vnguētis defenſiuis.

A Cōmunioribus rationabiliter incipiens
tanq̄ notioribus. De vnguentis defen-
ſiuis dicēdū. Quorꝫ officiū ⁊ operatio ē
cū frigidis ⁊ ſtipticis ſint cōpoſita. Frigi
ditate ſua ⁊ ſtipticitate ſanguinē fluentem ⁊ humo-
res admixtos ſanguini congellare condenſare:⁊ in-
groſſare.⁊ ſic ex eorum tali acquiſita ſubſtantia ine
ptos fluxui reddere.necnō ſubſtantiam membri pa
tientis inſpiſſare.poroſitateſq3 ipſius conſtringere
caliditatem eius attractiuam refrāgere virtutes mē
bri leſi vnire. Et vnitas fortiores in ſuis operationi
bus reddere.videlicet in expellēdo maxime. Et ſic
ex his defluentes humores loco ſoluto copulari ꝓ-
hibere. Virtus.n.vnita fortior ē ſeipſa diſperſa . qd
idē eſt omnis potētia manens impartibilis maior ē.
Humoribus itaq3 in fluxu ſeu de ꝓxio influere exi
ſtētibus.applicentur defenſiua in parte ſana. videli
cet ea parte qua exiſtunt vie ⁊ ductus per quos de
fluunt humores ⁊ ſpiritus ad locū leſum. Quibus
defenſiuis continuandum erit donec ⁊ vſq3 humorū
defluxus ceſſauerit:quod comprehēdi poterit pri-
uatōe doloris. Deliteſcētia tumoris (ſi appruerint)
bonitate ſaniei in ſubāſtia ⁊ q̄litate ipſiuſq3 ꝓportio
nata vlceri quātitate: quorum plurime deſcribent̃
forme quarum prima forma erit vnguenti defenſiui
cōmunis que talis eſt. ℞.olei roſati.℥.i.ſ.mirthini. Vnguentū defenſiuū.
℥.ſ.cere albe.ʒ.vj.b.p.boliar.℥.ſ. ſanguinis draco
nis terre ſigillate ana drag.i.ſ. Conterendorum
vnumquodq3 de per ſe primo ſubſequenter cōmi-
xtis in vnum in mortario ſubtiliſſime conterrantur
(⁊ nō ab re dū dicitur vnguentum ſubtile ⁊ empla
ſtru3 groſſum) ⁊ p ſetonē ſubtilē tranſmittant̃. Diſ
ſolutaq3 cera in oleis ad ignē lētū ⁊ fere ſ frigiditatis
dent̃ pulueres ducēdo tale cōmixtū ꝯtinue baculo

vſqꝫ ad vltimā infrigidationē. Ultimo in aqua roſa
ta ſeu aceto roſato īfundat ⁊ abluat. Tale autē de-
fenſiuū ſub tali forma adminiſtratū cōſuetū eſt non
remutari niſi de tertia die in tertiā diē applicādo eū
eo mō ⁊ loco qbus ſupra. Solet ꝓterea a qbuſdā ꝓ
vnguēto defenſiuo cōmuni ⁊ alijs vnguētis defenſi
uis ꝑticularibus in nōnullis ꝑticulis humani corꝑis
(licet in oībus ēt) linimentū vnguēto ſupraſcripto
ꝓportionatū adminiſtrari. Cū nō in illis ꝑticulis ac
cōmodate vnguētū adminiſtrari poſſit cuius forma
erit hec. ℞. olei ro. ℥. ij. boliar. ℥. j. aceti. ℥. j. miſce ⁊
in mortario tale aggregatū ducat: factaqꝫ coꝝ ſimpli
ciū adinuicē bona ꝑmixtione eo linimēto ꝑtes cir-
cūſtātes vulneri ſiue vlceri ſpatio triū digitoꝝ liniā
tur. Coopta prius tū ſolutiōe cōtinui tētis lichinijs
ſeu ſaldellis ⁊ petijs emplaſtris vnguēto ſeu vnguē
tis ſolute cōtinuitati illo tūc tēpore cōuenientibus ⁊
opportunis. Que linitio omni tēpore medelle pre-
ſtite reiterāda eſt. Ab alijs vō tēpore magni eſtus ⁊
caloris ſeu infirmoꝝ inopia loco vnguēti defenſiui
⁊ ſimiliter linimēti de qbus ſupra ſubminiſtrant nō
Embroca nulle defenſiuoꝝ forme ſub forma embroce. Qua-
defenſiuū rū prima erit hec. ℞. ſucci ſolatri ꝑtes duas plātagi-
nis ꝑtē vnā aceti paꝝ miſce. Inſuſa petia vna in tali
aggregato ⁊ aliqualiter expꝛſſa ꝑtes circūſtātes ſolu-
te cōtinuitati embrocēt: ⁊ extēſa. Supra mēbrū vſqꝫ
ad tēpus mutationi cōgruū ꝑmittat. Et iterū inbibi
ta tali medicamēto applicet. Coopta priꝰ ſoluta cō
Aliud. tinuitate tentis ſaldellis vt ſupra habitū eſt. Alia for
ma. ℞. aque roſate. ℥. iij. aceti. ℥. ß. miſce. ⁊ applicet
vt ſupra. Alij aliter defenſiua loco ⁊ tēpore qbus ſu
pra applicāda applicāt ⁊ hoc mō tali vꝫ loco ex oleo
ro. circunquaqꝫ inuncto eidem puluereſ ſanguinis
draconis: ⁊ boli armeni hincinde ſuperaſpergunt ⁊
eorum digitis nō valde comprimentibus predictos
puluereſ leniūt ⁊ diſſoluūt.

Capitulum quartum in quo tractat de vnguentis
digeſtiuis.

Eſcriptis nōnullis ī defenſiuoꝝ materia:
de qbus in ꝓhemio nos declaraturos eſſe
diximus. Nūc de vnguētis digeſtiuis di-
cendū. Quoꝝ officiū ⁊ oꝑatio eſt tā in vul
neribus ꝙ̄ in vlceribus indigeſtis ⁊ crudis ſui cali
ditate cū humiditate ⁊ vnctuoſitate ꝑmixta ꝓparare
ad expulſionē caliditate digeſtiuā vigorādo (multi
plicato calore naturali) ⁊ humiditate ⁊ vnctuoſitate
diſponēdo ad alterationē ſimilē illi ꝙ fit ī generatio-
ne ſaniei cū putrefactōe ꝑmixta molliēdo ⁊ leniēdo.
In vulneribus dico ſanguinē ⁊ ſupfluitates admi-
ſtas ſanguini congellatū ſeu conſtrictū in extremita
tibus venarū notabiliū ⁊ capillariū partiū ſolutarū.
Et in locis proximis ābientibus ipſaꝫ ſolutā ꝯtinui
tateꝫ. Que ſanguinis ꝯgellatio ⁊ ꝯſtrictio ꝯſequuta
fuit applicatiōe albuminis oui. ſiue frigiditate aeris
circōdantis, ſeu alia de cauſa. ⁊ ſimiliter preparāt ad
expulſionē ſupfluitates ꝙ aggregant in loco: partim
ꝑ viā defluxus virtute expulſiua forti membroꝝ po
tētiū ſuas ſupfluitates ad membrū debile expellere
Partiꝫ ꝑ viā cōgeſtionis virtute digeſtiua ⁊ expul-
ſiua debili mēbri patiētis. In vlcerationibus vero
crudis ⁊ indigeſtis preparāt ad expulſionē humo-
res digeſtioni rebelles ſui cruditate. Etheroginita
te ſui ſorte multitudine. Exiſtētibus igitur vulnere
in ſua ſcōa ſiue tertia die vlceratione indigeſta ⁊ cru
da in ſuo tēpore applicent digeſtiua replēdo vulnꝰ
ſiue vlcus tētis ſaldellis ſeu lichinijs ⁊ petijs in ipſo
digeſtiuo intinctis. Quibus digeſtiuis ꝓcedendū
erit in coꝝ adminiſtratione donec ⁊ vſqꝫ quo tibi vi-
ſuꝫ fuerit ſanies ex ipſa ſoluta cōtinuitate ꝓportiona
ta reſudari. Que vt plurimū in vulneribus hyemis
tpe ſextā ſiue ſeptimā. in eſtate quintā ſiue ſextā diē
inſequit. In vlcerationibus vero ꝓcedendū donec
ꝓceteris dolor ⁊ tumor delituerint cū ꝑſentia ſaniei
laudabilis in ſubſtātia ⁊ quātitate: quoꝝ digeſtiuoꝝ
plurime deſcribent forme quaꝝ prima erit vnguen
ti digeſtiui cōis: que talis eſt. ℞. vitelloꝝ ouoꝝ nume Vnguenta digeſtiua.
ro. j. olei ro. ℥. j. miſce. Alia forma. ℞. terbētine. ℥. j. ß.
vitelloꝝ ouoꝝ numero. q. olei ro. ℥. ß. miſce. huic cō-
poſito potes addere parum croci: ſi plꝫ: ⁊ erit magis
in ſuis oꝑationibus efficax: ⁊ in ſedatione doloris ꝑ
ſtans. Alia forma. ℞. terbentine lote. ℥. ij. vitellorum
ouoꝝ numero. ij. croci. ℈. ß. olei ro. ℥. ß. farine ordei.
q. ſ. vt bone forme ⁊ cōpoſitionis reddat. Alia for-
ma magiſtralis. ℞. axungie porci liquefacte ſiue bu-
tiri. ℥. j. ß. cere albe, terbētine aā. ℥. ß. croci. ℈. ß. diſſo
lutis axungia ſiue butirū ⁊ cera ſimul ⁊ vltimo terbē
tina ⁊ quaſi infrigidatis detur crocus ⁊ ducat aggre
gatū ex his baculo donec ad vltimā infrigidationem
deueniat. Itē alia forma ſatis mihi domeſtica in vl-
ceribus: ⁊ in vulneribus etiā a tertia ſiue quarta die
citra adminiſtranda cum humiditate ⁊ vnctuoſitate
exiccationi permixta participet. ℞. vnguenti baſilico
nis ſerapionis. ℥. j. dialtee. ℥. ß miſce.

Capitulum quintum in quo tractatur de vnguen
tis mundificatiuis.

Um vnguēta mundificatiua ea denomi
nanda ſint que ſolutas cōtinuitates mū-
das reddunt. Eapropter: nō īmerito hoc
in loco dicēdū eſſe puto. Mūdificatiuū
tripliciter ſumi poſſe vꝫ large: ſtricte ⁊ ſtrictiſſime. Si
large ſumat ſic oīa vnguenta que hñt mundare ſolu
tas cōtinuitates ſiue mūdent eas a ſanie: cruſtis: eſca
ris: ſiue ſquammis: carne molli: carne putrida: carne
oſtracata: ⁊ ſic de alijs mundificatiua dici poterunt.
Si autem ſtricte ſumatur: cum mundificatio ex vn-
guentis celebrata proprie ſolute continuitati vlcero
ſe tm̄ competat. Sic ea dici poterunt mundificatiua
ſtricte que habent ipſum vlcus mundare: ab altera
duarum ſuperfluitatum ſolutas continuitates vlce-
roſas inſequentium. Ex quaruꝫ preſentia tale vlcus
interdum ſortitur denominationem vt a ſanie ſubti
li qua vlcus virulentū denominat ſeu a ſanie groſſa
qua

qua vlcus ſordidum. Si ſtrictiſſime ſic ea vnguenta que habēt mundare ſolutas cōtinuitates vlceroſas a ſuis proprijs ſuperfluitatibus ſimul ⁊ collectiue videlicet a ſanie ſubtili ⁊ groſſa ſimul. que due ſuperfluitates ſm plurimum ſolutas cōtinuitates vlceroſas inſequuntur. Non contrahētes tñ tale vlcus ad aliquam differentiam determinatā mundificatiua ſtrictiſſime denominãda ſunt. Data hac mundificatiuoꝝ diſtinctione. De mūdificatiuis ſtrictiſſime ſumptis: de qbus in hac pte principaliter fit ſermo noſter: ſubſequēter de ſumptis ſtricte: vltimo de ſumptis large dicendū erit. Officiū itaqꝫ ⁊ operatio vnguentorum mundificatiuoꝝ eſt ſolutas cōtinuitates mūdas reddere: ⁊ cū in ſolutis cōtinuitatibus vlceratis: vt ſupra dictū eſt due ſuperfluitates adinuenire ſoleāt vna ſubtilis altera groſſa. ſubtilis que exiccantibus curatˀ. groſſa que attenuantibus ⁊ diſſoluentibus hoc eſt abſtergentibus: quapropter mundificatiuū ſtrictiſſime ſumptū ex exiccãtibꝰ ⁊ abſtergentibus ſimul ⁊ collectiue componi habeat. Apparente itaqꝫ in vlcere ſanie ſubtili ⁊ groſſa repleatˀ vlcus tentis licbinijs ſeu ſaldellis emplaſtratis vnguēto mūdificatiuo ipſis ſuperfluitatibus proportionato ſm predominium vnius ſuperfluitatis ſuper alteram. Quibus continuandū erit donec locus mūdificatus fuerit ꝙ non falſo comprehēdere poteris: dum ſanici diminuta quantitas ipſiuſqꝫ in ſubſtantia ⁊ q̄litate pfecta laudabilitas affuerint: quoꝝ plurime ānotabuntˀ forme: quaꝝ pria erit hec.

Vnguentū mūdificatiuum.

℞. terbētine. ℥. ij. mellis roſati collati. ℥. j. mirre. ʒ. j. thuris ſarcacolle añ. ʒ. ij. Vnumquodqꝫ eorum que conterenda ſunt in mortario de per ſe primo. ſubſequēter cō mixtis in vnum ſubtiliſſime conterantur. Factaqꝫ deinde bona permixtione adinuicem mellis ⁊ terbentine in cazola ad ignem lentum. Et ab igne depoſitis ⁊ pene infrigidatis dentur pulueres ducendo tale commixtum baculo vſqꝫ ad vltimam infrigidationem.

Aliud

Alia forma. Recipe vnguenti raxini. ℥. ij. mellis roſati collati. ℥. j. diſſoluto vnguento in cazola ad ignem lentū ⁊ addito melle ducendo ea baculo fiat illorū adinuicem perfecta mixtio.

Aliud

Alia forma ⁊ dicitur vnguentum de dialtea patris mei. ℞. terbentine vnguenti dialtee añ. ℥. j. cere: raxine pinni añ. ʒ. v. ſcrup. j. buthiri boli armeni añ. ℥. j. ſ. floris eris. drachme. j. ſ. miſce. Alia forma. ℞. vnguenti baſiliconis. ℥. ij. mellis roſa. co. ℥. j. fiat eo modo quo ſupra. Et hec pauca ex vnguentis mundificatiuis ſtrictiſſime ſumptis cōnumerata ſufficiāt. Nūc ex vnguentis mundificatiuis ſumptis ſtricte nonnulla connumeranda erūt. Quorum aliqua erūt cōſumptiua ſanici ſubtilis. Alia diſſolutiua ⁊ attenuatiua ſaniei groſſe hoc eſt abſterſiua: ⁊ eorū que erūt conſumptiua ſanici ſubtilis: alia erunt ad caliditatē declinantia. Alia ad frigiditatem: que vero erunt cōſumptiua ſanici ſubtilis: ⁊ ad caliditatem declinantia eorum prima forma erit hec: ⁊ diciˀ vnguentum raxinum. ℞. raxine pinni terbentine cere citrine olei cōmunis añ. ℥. iij. diſſoluta cera ⁊ raxina ⁊ oleo ⁊ vltimo terbentina in cazola ad ignem lentū ⁊ colatis p ſetonem infrigidari premittatˀ ⁊ v ſui ſeruetˀ. Alia forma ⁊ diciˀ vnguentum baſilicon maius: ſiue baſilicon: ſeu imperiale. ſiue macedonicū. ℞. cere albe. ℥. ij. raxine pinni terbentine añ. ℥. ſ. ſepi vaccini picis naualis olibani mire añ. ʒ. ij. ſcrop. ij. olei communis ℥. iij. Que ſunt conterenda primo de per ſe ſubſequenter ſimul. ⁊ in vnum in mortario conteranˀ deinde in cazola ad ignem lentū oleum ſeppum ceraꝫ raxinā vltimo terbētinam ſubſequenter picem imponito. ⁊ omnibꝰ diſſolutis ⁊ collatis p petiam ſiue ſetonem ⁊ fere infrigidatis denˀ pulueres ⁊ cuꝫ baculo tale aggregatum tam diu ducito donec infrigideˀ. Alia forma ⁊ diciˀ vnguentū aureū. ℞. cere noue. ℥. j. olei cōis. ℥. iiij. terbentine. ℥. ſ. picis grece. ʒ. ij. thuris maſticis añ. ʒ. j. ſcrop. j. croci. ſcrop. ſ. ſubtiliſſime puluerizeˀ maſtix. pix. ⁊ thus. Vnumquodqꝫ iſtorum de per ſe primo ſubſequenter mixtis in vnum in mortario. ⁊ diſſoluta cera in oleo ⁊ vltimo terbentina ⁊ pene infrigidatis denˀ pulueres ſubſequēter crocus ducendo tale cōmixtum baculo donec eoꝝ ſimpliciū fiat pfecta mixtio ⁊ tandē vltimata infrigidatio. Que aūt erūt ſanici ſubtilis ꝯſumptiua ſiue exiccatiua ⁊ ad frigidū vergentia: eoꝝ forma prima erit hec ⁊ diciˀ vnguentū de ceruſa albū. ℞. olei ro. ceruſe puluerizate p ſetonē añ. ℥. ij. cere albe ʒ. vj. Diſſoluta cera in oleo in cazola ad ignē lentuꝫ ⁊ ab igne depoſitis ⁊ quaſi infrigidatis pone ceruſam puluerizatā ⁊ vltimo lauetˀ cū aqua ro. Alia forma. ℞. olei ro. ceruſe puluerizate per ſetonem cere albe añ. ℥. j. fiat eo modo quo ſupra: preter ꝙ nō lauetˀ cū aqua ro. neqꝫ re alia. Alia forma. ℞. olei roſ. ceruſe puluerizate vt ſupra: cere albe terbentine añ. ℥. ij. Diſſoluatˀ cera in oleo deinde terbētina quibꝰ diſſolutis ⁊ quaſi infrigidatis adde ceruſam ⁊ v ſui reſerua. Alia forma. ℞. cere albe olei ro. ceruſe puluerizate per ſetonem terbētine añ. ℥. ij. minij. ℥. j. ſ. diſſoluta cera in oleo: ⁊ vltimo terbentina ⁊ pene frigidatis adde ceruſam ⁊ minium cōmixtis in vnū: ⁊ ducatur tale aggregatum baculo donec vltimate infrigidetur. Alia forma ⁊ dicitur vnguentū de plūbo per me ſaturninum. ℞. antimonij ceruſe añ. ℥. ſ. plumbi vſti litargirij. terbentine añ. ℥. j. olei ro. ℥. ij. cere albe. ℥. j. ſ. Que ſunt conterenda ſubtiliter eo modo quo ſupra contere ⁊ per ſetonē ſubtiliter cribra: diſſolutaqꝫ cera in oleo ⁊ vltimo terbentina. quibus diſſolutis: ⁊ pene frigidatis denˀ pulueres: ⁊ ducaˀ tale aggregatū baculo donec eoꝝ fiat pfecta mixtio ⁊ vltimata īfrigidatio. Alia forma ⁊ dicitur vnguentum de thutia ſiue diapompholicon. ℞. olei roſ. cere albe añ. ℥. v. ſucci granorum. ſolatri. ℥. iiij. ceruſe lote. ℥. ij. plumbi vſti. thutie preparate añ. onc. j. thuris onc. ſ. que ſunt terenda in mortario ſubtiliter tere eo modo quo ſupra ⁊ p ſubtilē ſetonē

tranſmittantur diſſolutaq3 cera in oleo ꝛ quaſi infri
gidatis dent̃ pulueres ducẽdo tale aggregatũ bacu
lo donec vltimate ĩfrigidet̃ poſtremo ponat̃ tale vn
guẽtũ ĩ mortario cũ ſucco ſolatri ꝛ tãdiu cũ piſtello
ducat̃ donec ſucci ꝛ vnguenti adinuicem fiat pfecta
vnio ꝛ incorporatio ꝛ vſui ſeruet̃. Et q2 multotiens
accidit applicatione iam dictoꝝ vnguentoꝝ ꝛ alioꝝ
ſimiliũ: l3 hec ad frigidũ ꝛ ſiccu3 ſit vergentia in ſolu
tis cõtinuitatibus caro mollis generari ex eoꝝ ſub-
ſtantia vnctuoſa ꝛ oleaginoſa remolliẽte ptis vlcera
te ſbam: ideo hoc in loco cõdignũ mihi eſſe videtur
nonnulla vnguenta enumerare: vt ab errore prefato
tuearis: quoꝝ ſba nõ ita oleagĩoſa ꝛ vnctuoſa exiſtit
imo in ſba quaſi cerrotarijs ſimillima eſt: ꝛ eoꝝ pria
forma erit vnguentũ de minio: cuius deſcriptio talis
vnguẽtũ de minio eſt. ℞. olei ro. ſiue cõis. terbentine añ. ℥. ij. cere citri-
ne. ℥. iiij. minij. ℥. vj. ſubtiliato minio in mortario ꝛ
p ſetonẽ tranſmiſſo diſſolutiſq3 cera ꝛ vltimo terbẽ
tina in oleo ad ignẽ ꝛ fere bis tribus infrigidatis ꝛ p
petiã collatis detur miniũ ducendo tale aggregatũ
baculo vſq3 ad infrigidationẽ vltimã. Alia forma vn
guẽti ſbe tenentis mediũ inter molle ſeu oleagineũ
ꝛ durũ ſiue terreſte ꝛ dicit̃ vnguẽtũ de ceruſa coctũ.
Vnguentũ d ceruſa coctu3. ℞. ceruſe puluerizate p ſetonẽ cere albiſſime. añ. ℥.
j. olei cõis. ℥. iij. terbentine. ℥. j. diſſoluta cera in oleo
ꝛ vltio terbentina in cazola ad lentu3 ignẽ ꝛ ab igne
depoſitis ꝛ quaſi infrigidatis detur ceruſa vltimo
vero loco manibus in aqua ro. infuſſis malaxetur ꝛ
vſui tuo reſeruet̃. Alia forma vnguẽti prefate ſub-
ſtantie alijs quibuſcũq3 eiuſdẽ tñ rõnis ꝑualens ꝛ
Vnguentũ nigru3 dicitur vnguentũ nigrũ deſcriptione patris mei. ℞.
ceruſe puluerizate p ſetonem: litargirij puluerizati
ſubtiliter añ. ℥. j. ſ. cere citrine. ℥. ſ. olei cõis. ℥. iiij. ſ.
Poſitis cera ꝛ oleo in cazia vna capacitatis ſatis
magne ad flammã ignis lignoꝝ ꝛ non carbonum: ꝛ
tamdiu teneant̃ ſuper ea donec illa notabiliter fer-
ueant: ꝛ ſubſequẽter ponant̃ in illis feruentibus ce-
ruſa: ꝛ litargirium: ꝛ ducãtur continue baculo: ea fer
uẽdo ne fundo cazie adhereãt: ꝛ intãtũ buliant vſq3
quo tale aggregatũ ad colorẽ liuidum deueniat ꝛ tũc
ſubito ponatur gutta vna ipſius aggregati ſup mar-
more aut ferro. ſeu re alia frigida ꝛ ĩfrigidari permit
tatur. Infrigidata conſiderare habeas vtrũ talis gut
ta ſit ſbe mollis ꝛ oleaginee ſiue dure ꝛ terreſtis. ſeu
inter iſta duo tenẽtis medium: v3 inter molle ꝛ olea
gineũ ſiue durũ ꝛ terreſtre. Si vero extiterit ſubſtã-
tie tenentis medium inter illa duo iam dicta tunc tã
diu tale aggregatũ ferueat: donec ad colorẽ nigrum
deueniat. Si ſubſtantie dure ꝛ terreſtris fuerit tũc
detur aliquãtulũ de oleo ꝛ tanto tpe buliat donec ꝓ
dictam ſbam ꝛ colorẽ aſſumat ſupaddẽdo de oleo
bis ſiue ter ꝛ forte pluries ſm opportunitatẽ. Tamẽ
conſilium meum eſt circa hoc ꝙ eſto magis parcus
in effundendo oleum q̃3 abundans. Melius eſt rei-
terare vices olei q̃3 in debita3 quantitatẽ infundere.
Si aũt ſubſtantie mollis ꝛ oleaginoſe affuerit tunc ta
liter ferueat donec colorẽ nigrũ ꝛ ſbam inter illa duo
iam dicta tenentẽ mediũ attingat. Que vero erunt
ſaniei groſſe attenuatiua ꝛ diſſolutiua hoc eſt abſter
ſiua. Eorum prima forma erit vnguenti mundifica-
tiui de melle cuius deſcriptio talis eſt. ℞. mellis ro. Vnguentũ mundificatiuu3.
℥. j. ireos ſubtiliſſime puluerizati. ℥. ij. miſce. Alia
forma ꝛ erit vnguenti mundificatiui de ſucco apij.
℞. terbentine. ℥. ij. mellis ro. collati. ℥. j. ſ. ſucci apij. Aliud
℥. j. Farine ordei. q. s. Fiat in cazola ad lentum ignẽ
perfecta mixtio mellis: terbentine ꝛ ſucci adinuice3
ꝛ in fine adde tantũdẽ farine ordei donec ad formã
vnguenti extenſibilis deueniat. Alia forma ꝛ erit vn
guenti mũdificatiui de ſucco abſinthij. Que fit eo-
dẽ modo quo fit vnguentũ de ſucco apij ſint hec d
vnguentis mundificatiuis ſumptis ſtricte dicte ſa-
tis. De vnguẽtis mõ mundificatiuis large. Nõnul
la aſſignãda erunt. Quorũ prima forma erit vnguẽ
ti mundificatiui ſolute cõtinuitatis vlcerate a carne
molli nõ iam habente aliquẽ putrefactionis gradũ.
Sed bene de proximo ad putrefactionẽ diſpoſita ꝛ
tale dicit̃ vnguentũ apoſtoloꝝ ſeu venereũ: cuius d
ſcriptio talis eſt. ℞. cere albe raxine pini: armoniaci Vnguentũ apoſtolorũ.
añ. ℥. xiiij. oppopõacis floris eris añ. ℥. ij. ariſtologie
lõge: thuris: bdeli: añ. ℥. vj. mirrhe galbine. añ. ℥. iiij.
litargirij. ℥. j. olei cõis lib. j. Que ſunt puluerizãda
primo ſeorſu3 ꝛ diuiſi3 puluerizent̃ ſubtiliter. Sub
ſequenter cõmixtis in vnũ. Deinde diſſolutis ĩ oleo
ad ignem lentũ raxina ꝛ cera ꝛ p ſetonẽ collatis ꝛ q̃ſi
infrigidatis dent̃ predicti pulueres eos inſimul p-
miſcendo. Poſtmodũ addant̃ gũme preparate pre
paratione qua preparari ſolent. Vltimo inceſſanter
tale aggregatũ baculo ducat̃ ꝛ ĩfrigidari permittat̃.
Alia forma cõſimilis prefate in operationibus ꝛ di-
citur vnguentum damaſcenum. ℞. vnguenti raxini. Vnguentũ damaſcenum.
℥. j. floris eris. ℈. j. Diſſoluto vnguento in cazola ad
ignem lentũ ꝛ ab igne depoſito ꝛ pene infrigidato
detur flos eris ducẽdo tale aggregatum baculo do
nec eorum fiat inſeparata mixtio ꝛ tandẽ vltimata in
frigidatio. Forma vna vnguẽti mundificatiui ſolute
cõtinuitatis vlcerate a carne iam habẽte gradũ con
firmatu3. Immo gradus corruptionis ꝛ putrefactio
nis. Quod vnguentum vt quidam aiunt ꝛ ego cum
eis prohibet ambulationem facit cadere ꝙ eſt putre
factum ꝛ ſeruat illud ꝙ ſequitur ipſum. Tale vero
vnguentum egiptiacum denominatur: cuius deſcri
ptio. ℞. mellis crudi aceti acris: alluminis rochi- Vnguentũ egiptiacum
floris eris ana. ℥. j. Puluerizanda ſubtiliter in mor-
tario puluerizentur vt ſupra de alijs. Subſequẽter
omnia in mortario ducantur donec eorum fiat mix-
tio condecens deinde ponentur in cazola ad ignem
lentum ducendo cum ſpatula tale aggregatum ꝛ ſe
perando illud a parietibus cazole ne comburatur ꝛ
tandiu buliat donec ad colorem rubeum ꝛ ſimiliter
ad ſba3 denſa3 ꝛ nullo mõ rarã ꝛ fluxibilẽ deueniat.
Si n. tale aggregatũ eẽt ſbe rare ꝛ fluxibilis duo nõ
opportũa ĩ ei9 admiſtratõe ꝯtigerẽt vnũ ꝙ eo ſolute
cõtinuitati

ꝯtinuitati applicato ī ſpacio tēporis minimi ad actū fluxibilitatis reduceret. Et ſic in ea in tam paruo tēpore nō operationes a medico exoptatas inferret. Aliud cuꝫ de rōne grauis ⁊ terreſtris ſit īferiora petere (Cōſeruato eo vnguēto in aliquo vaſe) Allumen: mel: ⁊ flos eris tanq̄ terreſtria grauia ⁊ groſſa ipſius vaſis fundū peterent: Acetuꝫ vero ⁊ maxime ipſius aceti ſubſtātia ſubtilis ſupficiē: quare nō decrederes tale aggregatū adminiſtrare tm̄mō p te acetū adminiſtraret. Derelicta baſi ⁊ radice ipſius aggregati quia melle allumine ⁊ flore eris. Niſi p te primitus eoꝝ permixtio fieret. His vero rōnibus moti cōfirmamus eius ſubſtātiam dēſam ⁊ terreſtrem vtiliorē ⁊ magis collaudādā fore. Forma vna vnguenti mūdificatiui ſolute continuitatis vlcerate a carne oſtracata calloſa ⁊ dura q̄ vnguētum diabericb a quibuſdā denominat. Per me martialem: cuius deſcriptio talis eſt. ℞. argenti ſullimati vnguēti populeonis ſeu dialtee: que dialtea multū accuitatē ſullimati refrangit. ana ptes equales quo ad oculū: conteraꝫ ſubtiliter ſullimatū in mortario. ſubſequēter addat vnguētum dialtee ſeu populeoni ⁊ tā diu ſimul ꝯterant donec eoꝝ fiat mixtio ꝯdecēs ⁊ hec ſatis ex vnguētis que pluribus mēbris pluribuſq; ſolutis cōtinuitatib⁹ ſunt cōia. Nunc aūt tractādum erit de vnguētis que vni determinato mēbro: ⁊ ſimiliter de illis que vni ſolute cōtinuitati tm̄ ſunt ppria: ⁊ primo de illis que vni determinato mēbro ſunt ppria ſiue appropriata: ⁊ anteq̄ ad ea deueniamus ne ab enumeratione vnguentoꝝ malā cōplexionē remittētium: ⁊ ſimiliter vnguentoꝝ carnē generātiū: ⁊ vnguentoꝝ incarnātiū: ⁊ vnguētoꝝ cicatriꝫantiū deſeciſſe videar. Dicat q̄ pro vnguētis malam complexionē remittētibus recurrat ad ea: que de vnguentis mūdificatiuis ſanici ſubtilis ſcripta ſunt: p vnguētis vero ſua primaria intētione carnē generātibus: ⁊ pro vnguētis incarnātibus: ⁊ pro vnguētis cicatriꝫantibus: cū mūdificationis tempore ⁊ in actu mundificādi ſepe contingat: pter medici intētionē ⁊ medicaminis applicati virtualē operationē in vna parte ſolute cōtinuitatis vlcerate caro generari. In alia cicatriꝫari: in altera mūdificari. Quapropter in attēta cōſideratione hoꝝ effectuum diu pmanens arbitratus ſum has operationes actōe nature fieri: remotis n̄ impedimētis: vt tota medicoꝝ ſchola tenet: ⁊ adhuc a cōtinuiſſima: ⁊ frequēti illoꝝ effectuū cōſideratione non deficiēs: ⁊ circa magis mihi neceſſaria pro nunc occupatus his de cauſis dicat ab enumeratione vnguētoꝝ: iam dictorum p nunc ſuperſedendum eſſe.

¶ Capitulū ſextum in quo tractat de vnguētis capitalibus.

Non poſſum nō admirari cū priores poſteriores q; medici hui⁹ Antique Certe: ⁊ nō deceptorie: Neceſſarie ⁊ continuo Honorate artis: Nō cuilibet determinato mēbro vnguēta ppria ⁊ appropriata adinuenerit ſicuti capiti pcurandis ſolutis ꝯtinuitatib⁹ in eo cōtingētib⁹ adinuenere: p quo vnguētū ex q̄plurib⁹ ppꝛietatib⁹: ꝯſtitutū oī ſtudio cōpoſuere: vꝫ aromatiꝫate: exiccatione: caliditate ⁊ attractōe: aromatiꝫate vt fiat ipſi⁹ mēbri dillatōe animē: ⁊ ſpūs confortatio. exiccatōe vero ſupfluitatū ꝯſumptio. cōplexiōis naturalis mēbri ꝯſeruatio. Omne. n. ſimile a ſuo ſimili ꝯſeruat. Caliditate inati caloris mēbri naturalis debilis vigoratio pſeruatio ⁊ multiplicatio: attractione aūt ſupfluitatū extraneaꝝ in pfundo ſolute cōtinuitatis exiſtētiū. ad exteriora euulſio. Ecce quā poſteriores medici hac tēpeſtate noſtra ellaborauere in inueſtigatōe pfati vnguenti p ꝯſeruatōe cōplexionis: ⁊ vigoratōe caloris naturalis iſtius mēbri p ſupponētes ea: maxime forte baſis: ⁊ fundamētū ſcire reqſite curatōis. Qō vnguētū adminiſtrādū erit dū ſanguis ex ipſa ſoluta ꝯtinuitate penit⁹ fuerit reſtrictus: q: ſua ſcda die cōputata ab hora pcuſſiōis ēplaſtratis ex eo licbinijs ſeu faldellis: ⁊ magna vna petia occupāte de pte ſana p ſpatiū quattuor digitorū ſm oēm differētiam poſitiōis. Que licbinia faldelle ⁊ petie emplaſtrate in oleo roſato: infundant: ⁊ aliqualiter exprimant ⁊ loco actu calida taliter pparata applicent: donec appareat in loco ſoluto aliqualis digeſtio: ⁊ doloris penitus remiſſio. Et tunc oleo poſtpoſito eo ſolo vnguēto ꝯtinuet donec ⁊ vſq; quo ab accidentib⁹ malis tut⁹ fueris: ⁊ caro iaꝫ cuti q̄ſi adequata fuerit: ⁊ ad alia medicamēta: eiuſdeꝫ tamē rationis deueniendū erit. His duab⁹ rōnibus moti prima cum natura tali permutatione gaudeat. Secunda vt videaris non vno ſemper medicamento pcedere ſed diuerſis. ex quib⁹ infirmi ⁊ aſtantiuꝫ ſpes ſalutis corroboratur. ⁊ tūc ad cerrotaria tranſeūdum. que vnguentis preſtantiora erūt in cura. Stāte carne iam quaſi adequata cuti. ⁊ hoc cum nō oleaginitate ⁊ vnctuoſitate participent quibus fit aliqualis refractio aromaticitatis. ⁊ exiccationis vnguentorū. deſcriptio eius talis eſt. ℞. terbentine: raxine pini. olei cōmunis ſiue roſati. cere noue. an. ℥. vj. bethonice matriſſilue. añ. libram mediam. hoc eſt. ℥. vj. vini albi potentis ⁊ odoriferi ad aliqualem dulceditem tendentis. q. s. pro ſepultura herbarum bethonicam ⁊ matriſiluam minutim incidito. deinde ea in mortario aliqualiter contondito ⁊ ſic preparata in vino albo odorifero infundito. que duo ſtent in tali infuſione per dies tres naturales ⁊ forte plures miſcendo predictas herbas ⁊ vinum omni die bis ſiue ter. Poſtea predictum vinum cum predictis herbis ſummito. ⁊ in caldario ſiue caꝫia magna ⁊ ſimiliter terbentinam oleum raxinam ⁊ ceram imponito. ⁊ tam diu ad lentum ignem ſimul buliāt per miſcendo ea baculo ne fundo caꝫie adhereant donec vini fiat cōſumptio poſtmodum per ſetonem ſiue petiam rare ſubſtantie collent ⁊ exprimātur in catino vitreato ⁊ ī eo ī frigidari pmittant. Infrigidatis

Vnguentū martiale.

Omne ſimile ſui ſimili cōſeruat.

iterum ponanť in vna cazia ad ignẽ ⁊ diſſoluať qui bus etiã diſſolutis addanť ſarcacolle.mitre.añ.partem vnã gũmi.ellemi ptes.iij. Ita ꝙ vni libre vnguẽ ti correſpondeãt iſtorum triũ puluerizatoꝝ.ℨ.ij.⁊ ali qualiter buliant. Et iterum colleť ⁊ vnguentum ex his iam dictis ſimplicibus ⁊ modis cõſtitutũ vſui ſeruetur. Forma vna ceroti capitalis pre alijs. Nobilior cõſtituať ex modis ⁊ ſimplicibus iã dictis ad inuicẽ ꝓportionatis preter oleo qbus vnguentũ ca pitale preſcriptũ conſtituiť. Quo conſtituto manibus oleo inunctis malaxeť ⁊ vſui ſeruetur. Alia forma ceroti capitalis. ℞ raxine pini.cere añ.ℨ.vj.terbentine.ℨ.xij.ſucci bethonice plantaginis.apij.ana. lib.j.buliant ſucci adinuicem cum cera raxina in cazola ad ignẽ lentũ ⁊ quaſi ſuccis cõſumptis ⁊ exiccatis detur terbẽtina.qua diſſoluta ⁊ aliqualiter ꝑ ebulitionẽ cũ illis incorporata colleť. ⁊ vſui cerotũ cõfectũ reſerueť. Et hec de vnguẽtis ⁊ cerotarijs que vni determinato mẽbro ſunt ꝓpria ſiue appropriata.

¶ Capitulum ſeptimum in quo tractatur de vnguẽtis mercurialibus.

Poſitis nõnullis vnguentis ⁊ cerrotarijs que mẽbris appropriant. Hoc aũt in loco tractãdũ erit de vnguentis ⁊ cerrotarijs que vlcerib⁹ appropriata ſunt. Et maxie cuidã egritudini vlceroſe mali modi. Cui applicatione vnguentoꝝ que alijs vlceribus applicari ſolent poti⁹ cõpertũ eſt nocumentũ ꝙ̃ iuuamentum: Cuius tã abſurde diuerſitatis dubius ⁊ multo tẽpore in eius ꝯſideratiõe anxius cõmorans. Tãdẽ experimẽto rõne cõprobato viſuʒ eſt per me ⁊ alios ꝙ̃plures iam dicte egritudinis cura fieri applicatiõe medicaminũ corpus a ſuꝑfluitatib⁹ indeſinẽter mũdantium (Neglectis iam dictis localibus ⁊ alijs) Qua de re nõ erit erroneũ dicere ⁊ ſine heſitatione credere hãc egritudinẽ a materia antecedẽte ⁊ forti ⁊ ꝯtinue eam fouẽte dependere. Cuius cura vt habitum eſt:erit euacuatio illi debita ⁊ proportionata. Que vero ea ſit in his. Et alijs in hac parte inciden taliter dicẽdis ꝯſidera. Et primo ꝙ euacuationum per medicos ſeniores ⁊ iuniores adinuentaꝝ. Alie fiunt aſſumptione:ſolutiui aſſumpti per os in forma pillulari:ꝯfectionis:electuarij:pulueris:vel ſub alia forma. Nõnulle linitione illorum ⁊ ventris inferioris cum vnguento arthanite vel laxatiuo. Certe lenitione extremitatũ. Que vero fiunt aſſumptione ſolutiui aſſumpti per os. Et ſimiliter lenitione ventris. Que per os de quibus ſermocinandũ eſt educunt ſolũmodo humorem ad quem conuertuntur. Pro eo tempore quo fit retenta ⁊ digeſta medicina ſolutiua in corpore: Cuius digeſtionis terminus cõmuniter eſt circa horas octo. In quo tempore interduʒ educuntur omnes humores fere peccantes: (licet raro) interdum eorum pars educendo eos per ſucceſſum ⁊ non regione alia. Que euacuatio mei ſententia in vno ꝯidetur diminuta:in alio erronea. Diminuta q: nõ educit continue ⁊ ſucceſſiue ſuꝑfluitates donec corpus redditur mũdum. Poſito enim interuallo(vt res exigit) inter aſſumptionẽ vni⁹ medicine ſolutiue ⁊ aliaʒ in tpe autem intermedio fiet reaggregatio. (Dico in hac magna cauſa):tante humiditatis ĩ corpore:quãte facta fuit euacuatio ꝑ priorem medicinã:⁊ forte plus. Preterea nõ educit pluralitate regionũ ſed tantum vnica. Pluribus.n.humoribus peccantibus varie ſubſtantie:⁊ decentis in loco longinquo ⁊ forte rebelli a via ſeceſſus nõ fiet eorum debita ⁊ appropriata euacuatio. Unica regio ne q: per ſeceſſum. Erronea qm̃ nõ inueniendo humorem ad quẽ cõuertitur ⁊ in quẽ eſt propriũ agere educit humiditates radicales ⁊ illas elliquat ⁊ diſſoluit. Et ſic eſt cauſa magni terroris ⁊ multaꝝ egritudinum:ſenij ⁊ mortis tẽpeſtiue:⁊ in actu euacuandi ſepe accidit ꝙ mouet humores ⁊ illos nõ euacuat. Et ſi euacuat laborioſe euacuat aut euacuat pluſꝙ̃ oportet. Et facta euacuatione accidit interdũ:febris dolor capitis: Uertigo: Debilitatio viſus: Debilitatio ſtõi: Sitis: Singultus: Dolor ſtõi: Diſſenteria: egeſtio ſanguinea: Tenaſmon: Laxitudo:⁊ debilitatio corporis. De quoꝝ accidentiũ ſuperueñtu null⁹ admiretur. Cuʒ medicina qua fit talis euacuationis modus maliginate ⁊ venenoſitate participet (q: forte aliter nõ educeret). Ni igitur mirum ſi transceũdo per os ⁊ mẽbra nobilia prefata accidentia ſubſequantur. Que aũt fiunt linitione extremitatũ educẽt ſuperfluitates peccantes tantũmodo ⁊ egritudinem fouentes ſiue ſint.a.ſiue.b.educendo eas cõtinue ⁊ ſucceſſiue die noctuq; donec corpus redditur mundum vnica regione ſiue pluribus quibus habilius ⁊ cõmodius tales ſuperfluitates euacuari poſſunt. Et quamuis hi prenominati effectus ⁊ operatiões ex tali modo euacuãdi conſequẽtes:vere digna ſint nõ minima admiratione. Eapropter vt admirantiuʒ animus ſedeat:erit innoteſcendũ hos effectus ⁊ operationes nõ fieri vi medicine educentis illũ humorem peccãtem. Sed ſi virtutis expulſiue membroꝝ principaliũ expergefacte ⁊ irritate a qualitate linimẽti ad expellenduʒ nocitiua ſuperflua. Ac ſi iraſcens incitaretur vt furiat. Opus enim nature pre alijs rationabilius. Uallidius ⁊ incolumius. Item innoteſcendũ ſecundo. Quod nõ raro accidit virtute exiccatiua linimenti quo fit prenominatis euacuãdi modus conſolidatio vlcerum iam dictoruʒ fieri abſq; vllo ſigno ſenſibili euacuatõis. (Et nõ ab re) Exiccatis enim extremis partibus exiccatur totum corpus. Sicuti infrigidatis extremis partibus omnes totius corporis partes infrigidantur. Accidentibus vero timoroſis ex hac linitione ſiue euacuatione apparentibus illis ſuccurendum erit de facili. Et hoc per remotioneʒ cauſe extrinſecus applicate. Quod nõ fieri contingit in euacuatione facta vi medicine aſſumpte per os. Et ſi quis mordaci dente de vlceribus in ore euenientibus ex linitione prefata talem

modum

modum euacuandi accuſauerit. Taceat: Maiorum ſuoꝝ documentis: dicendū in cura ſcabiei antique ꝛ vlceroſe diſſenteria ꝑuocari. Similiter in cura ſcrophularuꝫ inteſtinoꝝ excoriatione apoſtema ſcrophuloſuꝫ curari. In paſſionibus oculoꝝ poſterior pars colli ignita acu ꝛ ſetōe ꝑforari. In magnis cauſis qꝛ in lepra venena intrinſecus exhiberi (ꝙ maius eſt) Quam mire ꝛ excellentis virtutis exiſtat in prefata egritudine euacuationis modus linitione extremitatū adminiſtratus: vere: Nō mihi ſi lingue centū ſint oraqꝫ centū: ferrea vox ſufficienter enarrare poſſeꝫ. Sed ꝓ poſſe nr̄o debili hec pauca de eius virtute ꝛ opatiōe ſatis dicta ſunt. (Hoc vno nō omiſſo). Qđ tuū ex prefatis euacuandi modis vnū in hac dura ꝛ ſeua ꝛ vltima egritudine: ꝙ magis cōdecens videaꝛ eligere ꝛ illū in infirmoꝝ languētiū ſubſidiū afferre. Deueniēs modo ad linitionis modū. Dicatur: qđ primo p̄parentur loca in qbus fieri habeat talis illinitio tali p̄paratiōe ꝙ fiat habilior virtutis linimenti impſſio ꝛ ꝯſñter effectus exoptatus facilior vꝫ fomētādo manus ꝛ pedes. Manus a cubitis ꝛ ſupra cubitos ꝑ quattuor digitos vſqꝫ ad palmā manꝰ. Pedes a genibus ꝛ ſupra genua ꝑ quattuor digitos vſqꝫ ad plantā pedis decoctione hac vꝫ. ℞. calamenti origani: menthe: ruthe: marubij: folioꝝ lauri: ſcabioſe: lappacij acuti: feniculi an̄. M. j. bulliāt hec in ſufficienti quātitate aque vſqꝫ ad cōſuptionē tertie partis: ꝛ ſtuffenꝛ membra p̄dicta omni ſero circa caſum hore melācolie vergentē verſus horā flegmatis. Cū in tali egritudine multū p̄domineꝛ flegma humori melācolico admixtū. Quod perſuaderi pōt ex dolore ꝛ anguſtia infeſtantibus ꝛ ſe mouentibus hora motus humorū peccantiū. Nā patientes talē diſpoſitionē egritudinalē. Incipiūt moleſtari a doloribꝰ ꝛ anguſtijs circa caſum hore melancolie cōtinuādo ꝑ totā horā flegmatis: qꝛ incipiunt moleſtari a vigeſima ſiue vigeſima ſecūda hora: ꝑdurando per totaꝫ nocteꝫ que ſunt hore predictoꝝ humorū. His locis preparatis ad ſuſcipiendas virtutes linimēti. Subſequēter ea pānis lineis calidis abſtergāꝛ. Et deinuu inungat infirmus ꝑ ſemetipſum loca fomentata eo in loco calido ſedēte vt puta inter duos ignes vnguento in extremitatibus digitoꝝ tepefacto. De quo infra. Inunctis his partibus faſcientur loca illa cū faſcia actu calida. Suprapoſita prius ſtuppa canapina: cōtinueturqꝫ talis faſciatio donec continuaꝛ talis inūctio. Et cōtinueꝛ talis inunctio vſqꝫ ad diem quartā ſiue quintā īcluſiue ꝛ forte plus. Donec dētes dolere inceperint: ſiue flegmata ꝑ gingiuas notabiliter diſſolui ſiue ſuperfluitates. Peccātes alia regione ſenſibiliter ſeu inſenſibiliter euacuari. Et tūc a tali linitione diſiſtendū erit. His aūt apparentibꝰ abſtergantur ꝛ mundenꝛ loca inuncta a tali linimento cū panno lineo rudi ꝛ nouo cauendo infirmū ſūmopere a principio linitionis vſqꝫ ad finem cure a frigore. Ita ꝙ nō egrediaꝛ domum donec ceſſabit fluxus flegmatis ꝛ aliarum ſuperfluitatum euacuatio. Et ne prenominatus euacuandi modus in aliqbus caſibus videatur fallax ꝛ mendoſus erit attēdendū. Quod forti egritudine apparēte ꝛ medicamini tuo reſiſtente virtute exiſtente robuſta ſatis nō eſſet abſurdū totum corpus ſtuffari ꝛ linitionem noſtraꝫ vſqꝫ ad humeros ꝛ illa forte ꝛ dorſum terminari. Subſequenter infirmuꝫ pannis calidis inuolutuꝫ in molli lecto collocari: ꝛ cum ſacculis calefacti ordei circūdari. Et econtra virtute debili exiſtente ꝛ egritudīe infeſtante: ab his iaꝫ dictis euacuādi modis erit deſiſtendum: ꝛ a leuioribus pro eius cura procedendū Seu localibus appropriatis: de quibus infra palliādum. Quare inequaliter liberando fortitudinē virtutis: ꝛ egritudinis: ꝛ liniendi modū inter ſe. Interdum tui honore: linimenti venerationis cōſeruatiōe infirmi vtilitate: nō erit inutile, Et ſi queratur que nā poſt talem inunctionem dieta competat vtrum ſubtilis ꝛ tenuis: an groſſa. Reſpōdeo mei ſentētia (vt ſupra dictum eſt) Cū effectus ꝛ operationes ex linitione iſta cōſequentes non fiant vi medicine educētis illum humorem peccantem. Sed vi virtutis expulſiue membrorum expergefacte ꝛ irritate ad expellenduꝫ nocitiua a qualitate talis linitionis. Ideo omni poſſe oportet naturam totius conſortare ꝛ cōſeruare: vt conſortata ꝛ vigorata fiat potentior in expellendo nocitiua ſuperflua. Et cum a re nulla preſtantius ꝛ velocius virtus conſortetur quam a bono ꝛ laudabili cibo ꝛ potu. Quare in caſu erit eger cibandus cibarijs generatiuis boni laudabilis ꝛ non putreſcibilis chymi: vti carne gallinarum: Capponū Pullarum iuuenum: edi lactantis: Caſtrati iuuenis perdicum: faſſianorum: auicularum cum roſtro ſubtili: ouis gallinarum coctis: preterqnam elixis ꝛ frixis. Item potus eius ſit vinum ſuauis ꝙ haberi poteſt ſine admixtione aque. Tale autem vinuꝫ eſt nature amicabiliſſimum ꝛ maxime vinum album ſubtile aromaticum ꝛ ad bibenduꝫ ſuaue: ꝛ eſt de eo de quo ſanguis ꝛ ſpiritus quaſi nullo medio generaꝛ. Ad pleniorem doctrinam euacuationis linitione extremitatum ſuccedentis. Cum incidentaliter in ſuperioribus tactum ſit de eius accidētibus vnicuiqꝫ intellectui pauorem inferentibus. Et ſimiliter de eorum cura per remotionem cauſe extrinſecus applicate erunt hec conſideranda: videlicet que ꝛ quot ſint talia accidentia: deinde cum quibus ꝛ qualibus ea curanda ſunt. Accidentia connumerantur hec: videlicet dentium ꝛ gingiuarum dolor: gutturis aſperitas ꝛ inflammatio. Flegmatis ex gingiuis ſuperflua euacuatio. Fluxus flegmatis ex gingiuis ante tempus reſtrictio. Flegmatis non in ſuo tempore a gingiuis expulſio. Maſticationis cibi difficultatio. Virtutis debilitatio. Ventris conſtipatio. Coloris faciei mortificatio. ¶ Primum itaqꝫ accidens cu-

Numerꝰ accidētiū ꝛ cura.

retur cum ſucco abſinthij ⁊ albumine oui ſimul mi‑ xtis. Ex quibus partes inuncte inunguantur. Cure‑ turq; ex lacte ouino tepido ipſum os colluendo. ¶ Secūdum accidens cum melle roſato: melle ſim‑ plici aqua ordei: aqua lactis. ¶ Tertium accidens caſtigetur cum boloar. diſſoluto cum ſucco lanceo‑ le ⁊ ex iſto compoſito colluatur os ⁊ eo inunguātur loca inuncta prius: ſiue teueat in ore frigidam aquā ſeu ſuccū ſolatri ⁊ ſic fiet reſtrictio fluxus. ¶ Quar‑ tum accidens cum maſticatione ſtaſiſragie: ſiue pta‑ ſie: hoc eſt piperine. ¶ Quintum vero accidēs cor‑ rigatur cum fomentatione partium que prius fue‑ runt inuncte ex rore marino ſaluia bulitis in aqua. ¶ Sextum accidens cū dieta ſorbilli ex bono bro‑ dio contuſſo: ſtillato. Quibus ſi admiſceant cordia‑ lia non erit inutile. ¶ Septimū accidens deſtruat cum zucharo roſ. Bugloſato. Boraginato. Cibis bonis ⁊ cordialibus. Epithimatibus cordialibus el‑ lectuarijs cordialibus: ⁊ potibus cordialibus.

¶ Octauum vero accidens cum cliſteri commu‑ ni: ſeu ex brodio pulli cum zucharo ⁊ vitellis ouoꝝ ⁊ ſale. Et vtatur zucchato violato dum adeſt ven‑ tris conſtipatio cū virtutis debilitate. ¶ Nonū ac‑ cidens ambiletur cum gumma arabica aſungia vrſi oleo roſato. añ. ⁊ miſce. totum cum pauco balſami: ⁊ inunguantur manus facies ⁊ tempora: ⁊ tunc redde‑ tur color naturalis ⁊ pulcher. Et hec breuiter de cu‑ ra accidentium dicta ſint. Interroganti vero cām. Unde eſt ꝙ ex prefato liniendi modo fit ſm pluri‑ mum ſuperfluitatū: euacuatio per ſputum: licet in‑ terdum per ſeceſſum. ſudorem ⁊ vrine fluxū. Di‑ catur quod: exiſtente non raro materia huius egri‑ tudinis a predominio flegmatica. Natura ſagax re‑ gionem euacuationi flegmatis: ⁊ maxime a capite de‑ ſcendentis: ⁊ ſimiliter humoris curſu flegmatis ex‑ pulſi ſi quis fuerit hanc non rebellem. videlicet per ſputum immo ſibi ſolitam ⁊ familiarem comperta eſt: Siue dicatur linitionem predictam ſui proprie‑ tate occulta dentibus ⁊ gingiuis nocere ⁊ ea debili‑ tare. Quare parte debilitata fit in ea aggregatio ſu‑ perfluitatum egritudinem apoſtemoſam conſtituen‑ tium partim per viam defluxus: partim per viam cō‑ geſtionis. Cuius egritudinis apoſtemoſe materia coniuncta in aliquibus calore naturali calori extra‑ neo predominante ſuppuratur. In nonnullis calo‑ re extraneo calori proprio predominante corrumpi‑ tur. Et ſic quicquid ab ea corruptione tangit ſimi‑ liter corrumpit. Quare facta in eo loco ſolutione continui ⁊ porta ex exitura ſiue putrefactione: debi‑ litate adhuc procedente (vt res exigit) fit inde per ſputū ratione hac ſuperfluitatū expulſio: ⁊ ſic earū euacuatio. Miror etenim in caſu ſi ita eſt ex hac ſo‑ lutione vlceroſa flegma non alteratum euacuari. Aſſignata interroganti hac cauſa. Nūc autem de‑ ſcribenda erit ea (linimenti ex intentione noſtra cō‑ ſolati deſcriptio). Quo inunctis extremitatib' eſt omnium membroꝝ principalium corroboratiuum membrorumq; illis deſeruientium confortatiuum: necnon membrorum: quibus applicatur vigoratiuū ſpiritus ⁊ anime dillatatiuum: cunctarum virtutum ſed expulſiue maxime omnium membrorum ad ex‑ pellendum nocitiua incitatiuum: ſuperfluitatū pec‑ cantiū continue ⁊ ſucceſſiue die noctuq; donec cor‑ pus reddit mundum vnica regione ſiue pluribus eductiuum. R. laridi ex intentione noſtra preparati. ℥. vj. Mercurij terreſtris in naturam celicole cōuer‑ ſi. ℥. iij. miſce ⁊ fiat vnguentū in mortario lapideo ſi‑ ue ligneo per diem integram conterendo ita ꝙ mini‑ ma pars vnius ſimplicis contangat minimam partē alterius. Forma vna vnguenti mercurialis ſubſtan‑ tie tenentis medium inter molle ⁊ durum. Quod per me cerotū mercuriale denominatur. Cuius of‑ ficium ⁊ operatio erit membrum cui applicatur per maxime vigorare. Et cunctas virtutes principaliter membri leſi: ⁊ ſecundario membrorum cui tale mē‑ brum alligatur irritare digeſtiuam ⁊ expulſiuam pre ceteris. Quod vnguentum adminiſtrandū erit ho‑ ra prima qua ad infirmum perueneris. Extenſo ſu‑ per petia vna cappacitatis magne: ita ꝙ compreben‑ dat notabiliter de parte ſana membri vlcerati ipſum vlcus ambiente. Repleto vlcere prius lichinijs ſal‑ dellis emplaſtratis vnguento de quo infra. Quo continuandum erit donec locus penitus conſoli‑ datus fuerit. Cuius deſcriptio talis eſt. Recipe li‑ nimenti ſupraſcripti. onc. iij. mercurij celicole onc. ij. cere. onc. ij. ſ. terbentine onc. ſ. Alteratur linimen‑ tum ſupraſcriptum cum mercurio celicola in mor‑ tario ligneo cum piſtello ſuo eodem modo quo ſu‑ pra. Deinde diſſolutis inſimul cera ⁊ terbentina in caſola ad ignem lentū ⁊ ab igne depoſitis ⁊ qua‑ ſi infrigidatis detur linimentum mercurio ſupraſcri‑ pto admixtum illius infundendo partem poſt par‑ tem. Forma vna vnguenti mercurialis quo lichi‑ nia ⁊ ſaldelle emplaſtrentur. Cuius officium ⁊ ope‑ ratio erit vlcus a ſuis proprijs ſuperfluitatibus emundare ⁊ ſubſequenter non primaria ſui inten‑ tione: ſed ſecundaria carnem generare. Recipe la‑ ridi ex intentione noſtra primaria preparati onc. vj. mercurij terreſtris. onc. iij. alluminis rochini vſti dragme. vj. corticum thuris puluerizati drag. iij. mi‑ ſce. Sint iſta connumeranda ſatis de vnguentis ⁊ cerrotarijs que vlceribus appropriata ſunt. Et licet quāplura dicta incidentaliter tamen in de vnguen‑ tis mercurialibus viſa ſint. Uere id non abſq; ra‑ tione factum arbitrandum eſt. Cum nonnulli ad pauca reſpicientes afferant curationē verā ⁊ ratio‑ ne comprobatam iam dictoꝝ malignorum vlcerum vnguentis mercurialibus minime fieri poſſe. Nec ea vnguēta in humano corpore canonice admini ſtra‑ ri debere. Qua de revt p̄fata ⁊ alia clari' dilluciděť.

¶ Querēdū

¶ Querēdū erit ⁊ primo vtrū vnguēta mercuria-
lia ꝓcuranda diſpoſitiōe iā dicta: ⁊ alijs in humano
corꝑe adminiſtrari habeāt. Pro ꝗ dicēdū ꝙ ſic cū
Galie. Aui. Meſue ceteriq; talibus vſi fuerit. In-
dicſq; cōis medicoꝝ cetus vtat̄ ēt. ⁊ hoc inūctis pul
ſibꝰ ꝓcurāda ſcabie. Et ſi dicat̄ ꝙ ſi in ꝯpoſitione
vnguētoꝝ ꝓcucurāda ſcabie Mercuriꝰ nō īgredit̄
neq; adminiſtrat̄ in tāta doſi queādmodū admini-
ſtrat̄ in vnguētis ꝓ curādis vlceribꝰ ꝑſatis in qbus
doſis Mercurij ſatis adaucta ē. Dicēdū ꝙ ſicut nō
eſt ꝓportio eq̄lis inter ſcabiē ⁊ hāc egritudinē vlce
roſā cū hec egritudo ſit ſeua. ⁊ vltima ⁊ mali modi
ſic nō dꝫ eſſe eq̄lis ꝓportio Mercurij in vnguento
ꝙ adminiſtrat̄ ad ſcabiē ⁊ in vnguēto ꝙ adminiſtrat̄
ad iā dictā egritudinē. Ultimā qdē ſeu fortis egritu
do fortibꝰ ſeu vltimis indiget adiutorijs ꝓ ſui cura.
¶ Querat̄ ſecundo vnde eſt ꝙ vnguēta mercuria
lia curāt ſcabiē ⁊ ꝑhabitā egritudinē. inūctis pulſi-
bus tātūmodo. Dicēdū ꝙ curāt ſcabiē ⁊ prehabitā
egritudinē euacuādo māꝫ añcedētē coꝝ ſicuti dꝫ a
maioribꝰ nřis ꝺ vnguēto expto ad ſcabiē ipſiꝰ Meſ.
¶ Querat̄ tertio propter quid eſt ⁊ vnde hoc ac-
cidat ex talibꝰ vnguētis talis euacuatio fieri eo mō
quo dicit̄. Dicēdū ꝙ irritādo ſua q̄litate expulſiuā
mēbroꝝ pricipaliū fit talis euacuatio. Iniunguntur
n. ptes valde ⁊ ſumme pricipalibꝰ allegate. neruis
artherijs ⁊ venis magnis mediantibꝰ. Sicuti dicit̄
de vnguēto arthanite Meſue ꝙ expulſiuā inteſtino
rū ſtimulādo ⁊ irritādo euacuat.
¶ Querat̄ q̄rto vtꝝ linimēto iā dcō q̄cūq; egritudo
ꝺ repletione curari poſſet. Cū ꝑ nos tot ⁊ tāta ꝺ eiꝰ
virtute ⁊ opatōe dcā ſint. Dicēdū ꝙ ſic dūmō virtꝰ
fit fortis ⁊ egritudo nō acuta: nec cū malis accñtibꝰ
ī aliq̄ tēpore ſui paroxiſmi cōplicata. Et hoc iō cū ꝺ
facili infirmus in tēpore infeſtationis accidētiū ⁊ in
pricipio paroxiſmoꝝ deficere poſſet. Natura a tot ⁊
tātis īfeſtata. (Nomine vnuſquiſq; magis ſe vno ini
mico notabilit̄ ⁊ ledēte pōt ſe ꝺfēdere q̄ a pluribꝰ).
¶ Querat̄ quīto vtrū mēbra pricipalia ex tali lini
tiōe ledant̄. Dicēdū ꝙ nō ledūt̄ leſiōe q̄ nō corrigi
ac rectificari poſſit. Cū cā poſſit abſcidi ⁊ remoueri
q: ſe tenēs ab extriſeco. Necnō cū poſſint applicari
ꝑ intus ⁊ extra pricipalia mēbra vigorātia ⁊ cōfortā
tia. Et adhuc nā a ſupfluitatibꝰ exonerata nō deficit
poſtea in neceſſarijs q: maxie in vigoratiōe pricipa-
liū. Et ſicuti dictū eſt remiſſe ledūt. Cū mercurij q̄li
tas ſatis ſit refracta ⁊ cōſolata. Si qs diligētiſſime
ꝯpoſitionē noſtrā inſpexerit. Uti dicit̄ ꝺ ſcamonea
inde electuario ſucci roſ. colloquintida elleboro aga
rico turbith inde alijs.
¶ Querat̄ ſexto vtꝝ tale medicamē venēoſitate pti
cipet. Dicendum ꝙ ſic refracta: tamen.
¶ Querat̄ ſeptimo. Unde eſt ꝙ a talibꝰ vlceratio-
nibꝰ abſoluti poſt aliqꝺ tēpus: vt puta ꝑ annū de no
uo ī vlceratiōes incurrūt. Dicēdū ꝙ nō obſeruato.
debito regimine in ſex rebꝰ nō nālibus: multiplica-
tiſq; ſupfluitatibꝰ: ⁊ ſupuenietē. Itēꝝ cā ab extriſeco
tales itēꝝ in vlceratiōes incurrūt: ſicuti accidit ī alijs
egritudinibꝰ ꝑticularibꝰ: q: pleureſi. Et vniuerſalibꝰ
q: febre. Cognitum enim eſt experimento talē mor
bum forte contagioſum.
¶ Querat̄ octauo: vnde ē ꝙ ī aliqbꝰ caſibꝰ curatio
reddit̄ mēdoſa: nam illa vlcera vident̄ q̄ſi exccari ⁊
in breui tpe reſcindi. Dicēdū ꝙ ꝯtingit ex his vꝫ ꝙ
nō fcā fuit euacuatio ꝯpleta ⁊ ſufficiēs: ſed īcōpleta
⁊ diminuta: q: diminuta fcā fuit illinitio. Seu ꝙ for
te īfirmus expoſuit ſe frigido acri in tpe euacuatio-
nis: vnde: māe añcedētes obturatis poroſitatibꝰ ⁊ cō
ſtipatis nō potuerūt exalare ⁊ expirare: q: delegate
ad locū debilem fuerunt in cauſa reſcindationis.
¶ Querat̄ nono vtrū adīueniāt̄ alia medicamina
ſimilē q̄litatē habētia ita ꝙ ex eoꝝ aproximatione ad
mēbra inducāt talē euacuationē. Dicēdū ꝙ ſic: non
tñ a nā ꝑſati medicaminis denudata valde. vt ſuffu
migia q̄dā quoꝝ adminiſtratio vſitata culpari pote-
rit ⁊ cām cōſidera ptrāſcūt eqdē ſubtiliata ſba īgre-
dientium ſuffumigij compoſitionem īmediate ſuper
principalia ⁊ eis deſeruientia.
¶ Querat̄ decimo vtrū vnguētis mercurialibꝰ eo
mō q̄ dicit̄ vtēdū ſit. ꝯſtitutū. n. eſt ꝙ nullo mō talia
vnguēta ſuꝑ pricipalibꝰ applicāda ſint: ⁊ cū irritādo
nām mēbroꝝ pricipaliū. irritatio talis nō poſſit fieri
niſi virtus ipſiꝰ cadat ſuꝑ pricipalia ea igit̄ nō eis eo
mō vtēdū eſt. Dicēdū ꝙ ſi cadūt ſuꝑ mēbra pricipa
lia. remiſſe tñ cadūt extremis ptibus inūctis: ⁊ ſic vir
tus eorum ad principalia remiſſe accedit.
¶ Querat̄ vndecimo vtrū ſit euacuādū repēte ⁊
multe queādmodū faciūt vnguēta mercurialia: vt
q̄plures vbo vno aſſeruere. Talis. n. euacuatio fal-
lax eſt ⁊ nāe inimica. Paulatina vō certa ⁊ vera. Di
cēdū ꝙ talis euacuatio nō eſt repētina: q: nō ē fallax
nec nāe inimica. Fit. n. talis euacuatio actiōe nāe po
tētiā in māam habētis vt ſupponitur ⁊ nō medicine.
Si namq; fieret actione medicine tunc repentina ⁊
multa euacuatio eſſet fallax ⁊ nature inimica.
¶ Querat̄ duodecio vtrū huius egritudinis vlce
roſe ⁊ maxie cū dolore vigilia cōplicate negligenda
ſeu differēda ſit curatio. Dicēdū ꝙ nō. Nā dolore
infeſtāte vigiliaq; ⁊ egritudīe (vt cōꝑtū ē) cōtagio
ſa exiſtēte. Indies totū corpꝰ corrupta: maligna ſeu
venenoſa: ⁊ ad euacuationē īobediēte ſupflua mā
īficit̄ hūores exacuūt. Innālis ſiccitas adducit̄. Et
ſic totū corpꝰ diſſolutū ⁊ ꝯſūptū reddit̄. Hec ⁊ q̄ſtu
la ⁊ q̄liacūq; ſint ꝓ virili noſtri vires īgenioli: vt no
ſtroꝝ deſiderio ſcolaſticoꝝ ſatiſfaceremus edidere.
qbꝰ ſi hec haud ingta fore cognouerimꝰ lꝫ credimꝰ
ꝓ iunioribꝰ vtilia: nos ad maiora celis fauētibꝰ accin
gemur. Uale medicoꝝ decus ac mi optime fautor.

Finis.

¶ Explicit Liber de vnguentis Angeli Bologni
ni medicine doctoris.

¶ Alexandri Benedicti Veroneſis Phyſici con ſumatiſſimi de peſtilẽti febre Liber feliciter incipit.

¶ De diffinitiõe peſtilẽtie ac vulgi metu. CAP. I.

Quirinius de his febꝛibꝰ in putride ma terie gñe quas acutas ſimplr̃ voca uimus:nũc trãſcẽdũ ẽ ad id febꝛis genus acutiſſimũ: ꝙ peſtilentie cã ſu euenit ſubitoqꝫ plurimos rapit vario affectuũ ⁊ euẽtu:quibuſdam bubones ſiue in guina ĩnaſcunt᷑:vel puſtule minute liuẽtes: vel que cutẽ veluti ſugillatiõe:conuariãt ſeuiẽte flãma:itere dũ laxato ꝑmiſſoqꝫ calore medicos ſecuros facit:ac deinde hoĩem necat magna vulgi trepidatiõe q̃ tpe qſqꝫ anxiꝰ ſibi timet.alios vehemẽtiꝰ turbat metꝰ:⁊ in ſeuã ĩpietatẽ transfert᷑ oĩs clemẽtia a parẽtibus fi lios ſepiꝰ deſertos ꝯ pietatis atqꝫ ſanguinis iura vi dimus.de fratribꝰ vxoribuſqꝫ ĩnumera exẽpla ſunt ne cõtagione labefierẽt in qua formidine arti medi ce fere locus nõ eſt pauciqꝫ ſunt ex medicis noſtris ac potius nulli q viſere hmõi egros audeãt. Audi uimuſqꝫ quoſdam antidotis ſuis eo tpe male tutos fuiſſe alios vero ſola audatia (nõ ſemꝑ eni᷑ laudat᷑ ſecura temeritas) in cura rapine gratia ꝑſeueraſſe.

Temeritas ſecura non ſemꝑ laudatur.

Dira ⁊.n.qñqꝫ res ẽ diuinoqꝫ fato mortalibꝰ ob me rita nr̃a:vel principũ nota celo dimiſſa q̃ ſubito ca ſu vrbes ꝓuinciaſqꝫ vñ epidimia vr̃ appellata inua dit ceca incerta inconſtans vaga inexorabilis ſine le ge fures:q̃ſcũqꝫ inuenit obuios rapit nullo nobilita tis plebi ſue diſcrimine ab oriente denlqꝫ vſqꝫ ad oc cidẽtẽ plagã repẽtina peſtis cũcta inficit. Et nobiliſ ſimas qñqꝫ vrbes exhaurit regioneſqꝫ potẽtiſſimas ⁊ regna ſubuertit veſtigiaqꝫ prioris habitꝰ in totum au fert. Ad aĩalia quoqꝫ ea lues arboreſqꝫ ꝙ̃ nos ſi deratione aſtrouoliſmon greci vocãt tranſituã ⁊ ter re fruges arborũ fructꝰ piſceſqꝫ mortiferi inueniunt᷑ elemẽtis tabefactis exitiali ſyderũ Saturni ⁊ martis coitu in ſede Virginis aut Geminoꝝ lune ſoliſqꝫ defectu ceteriſqꝫ circũſtantijs adiectis ſyderũ diſci pline notis de quibꝰ ĩ ꝑſatiõe diximꝰ. Utinam hoc ãno qualiacũqꝫ fuerint aſtroꝝ ꝓgnoſtica irrita ⁊ va na fiãt. Hoc malũ miſerabile mortalibꝰ. Ita euenit ſubito vtplurimi ſine febre inter domeſticas aut fo rẽſes actiões vel publica negocia .x. horaꝝ ſpatio q dã .xx. ſine vrĩe pulſuſqꝫ venaꝝ certo ſigno, in tẽplis in via in publicis officijs ex inſperato rapiant᷑. Ita miſerã humane ſuperbie ambitionẽ oſtẽdit ſeua ꝑ nities. vt hõ ĩterdũ letus iucũdus ac ſecurus leui tẽ poris momẽto ſtati cadat. Hanc in primis violentiã Deus optimus pientiſſimuſqꝫ auertat in qua neqꝫ fuga neqꝫ peregrinatiõe etiam longa quiſꝙ̃ tutus eẽ põt. Sed ſupplicatiõibꝰ votis ac expiationibus dun taxat locus eſt quibus rite peſtilentiã repercutimus vel ſubmouemus. vel aliquando diſcribus. Gale nus refert auctore Thucydide ĩ libꝛis quos de affe ctibus inſcribit. Oẽs q ex athenaꝝ illa famoſiſſima peſtilẽtia euaſere obliuionẽ cepiſſe ⁊ amicoꝝ ⁊ parẽ tũ ⁊ quoſdã ſui nois alios oculos amiſiſſe alios ma nus.nõ vllos ipſa verenda.alios limphaticos ꝑ vr bẽ oberraſſe.qđ niſi ex magna corporis iniuria fieri nõ põt. Scimꝰ quoſdã veſpillonũ manibꝰ ad tumu los tractos ſemiuiuos.alios ex nobilibus qbus aĩa adhuc in cordis latibulis delitefcebat in ſepulchꝛis cõditos fuiſſe. Una ex magnis matronis hoc mõ ſe pulta paulo poſt viſa ẽ mortua tñ q̃ ſedẽs ⁊ emota lo co iter cadauera reuixerat.euulſe come dilaniatũqꝫ vngue pectꝰ maiori ĩditio fuere. Heu q̃tiẽs viua in ter mortuos ne qcꝙ̃ ſuꝑos ĩuocauit. Nõ ẽ ꝑpea fa cile iter tã piculoſa ⁊ ĩgẽtia mala nõ deſipe. hĩc ð ce teris peſtilẽtie cãis ꝯciſa q̃dã rõne dicẽ incipiamus.

Galenus Thucidides.

¶ De peſtilentie cauſis. CAP. II.

Huius mali varie ſunt cãe vt diligentio res phyſici tradidere. Aeris.n.intẽpies vi quadã venenata regiones.⁊ celi tra ctus ĩgẽtes ĩfeſtat ſydeꝝ errãtiũ tabifi co ĩfluxu:q nobis circũfuſus ꝑ reſpira tionẽ cordis vitalia letaliter ſubit alij ẽt ꝑ cutis mea tus cui ſpũs ſanguiſqꝫ cõmoti ꝓtinꝰ accurrũt qbus infectis febꝛis exinde peſtifera oborit᷑. Prelio quo qꝫ ſanguinolẽto ſtrageqꝫ facta numeroſiſſima ſpũs exicialis (vt Gale.ſcribit) regionibꝰ ꝓpĩnqs peſti lẽtiã inducit. Cõſtatqꝫ aphꝛicã ĩſigni quõdã peſtilẽ tia debilitatã fuiſſe: quã locuſte ĩnumerabiles im merſe mari ⁊ ad litus reiecte putrido vapore excita rũt. Poſt itẽ magnos terraꝝ motus peſtilentia ſepe orta ẽ diro ĩ ꝓfundo latẽte vapore:q pigritia:lõgo ſi tu:⁊ eterna nocte torpeſcebat hũc poſtea purũ aerẽ liquidũqꝫ infecit:ac polluit vñ nouas febres attulit pauciſqꝫ notas. Quales venetijs olĩ fuere qbꝰ gra uide:oẽs abortũ fecere q̃ mox eodẽ ãno peſte prime interiere. Ex ſtagnis quoqꝫ ĩcenos vapores exhalan tibꝰ aer corrũpit᷑ q late exinde ſuũ vitiũ ſpargit. In fodiẽdiſqꝫ puteis ſulfuris qñqꝫ vena:aut bituminis repta:ſpũs noxij peſtis anhelitũ emittũt ⁊ occupatis ſtatĩ naribꝰ extorquẽt aĩas niſi qs fuge velocitate ſi bi ſuccurrat:qđ ⁊ ĩ metaloꝝ cuniculis cõtigit. Qui dã ⁊ vmiꝰ drachõis ãnhelitu fieri poſſe arbitrãt᷑: ꝙ fabuloſũ reor. Preter has cãs aer quoqꝫ ex ſe ſuis q̃litatibꝰ adiectis male afficit᷑. Vñ Paulus ẽginita ĩ ter medicos auctor egregius oẽs q̃litates ĩ aere no xias ĩueniri poſſe affirmat: qbꝰ hũana bĩtudo ĩ hũc morbũ ꝓlabi põt. Caliditas ṽo addita exundãti hu miditate:q̃ ⁊ elemẽti qñqꝫ corruptã ſubſtãtiã ſeqt᷑ ceteris q̃litatibus nocentior eſt:⁊ febres peſtilentes affert:puſtulas minutas ſiue varos:quas Epincty das nõnulli vocãt a nocte dicte in qua maxie proue niũt ⁊ boam papulas ardentes eam in pueris exan thematis gñali noĩe greci appellãt .i. cũ tument ac cẽſo rubore corꝑa morbillos qdã vocat. Inguinũ ꝑ terea alaꝝ fauciũ auriũqꝫ abſceſſus variaſqꝫ ĩ mẽbꝛis ĩflãmatiões

Galenus

Paulus.

Epinyctides.

Exanthema.

iſſãmatões exiciales idücit aliaq; morboꝝ gnã. Pe
ſtilentia qñq; apud nos hyemis ſeuis frigoribus vt
egyptijs ſummis feruoribus ⁊ ceteris oriẽtis popu-
lis reſoluit. Ita.n.repcutitur aeris vis terra. Sicci
tas iterdũ nimia peſtilẽtie cã fuit: qua celeſtis aq̃ nõ
mõ deffuit: ſ; terra quoq; ſiccior reddita ẽ vnde pe
rẽnes ãnes deſecerũt: ſtrages ſiti pecoꝝ moriẽtiũ vi
ſa ẽ: vulgatiq; attactu hoĩes iuaſeꝛ morbi: ⁊ pͥo agre
ſtes: ſeruitiaq;: mox vrbes ipleuerũt. Et gallica pari
Liuius. mõ caſtra Liuio teſte ꝑ cadauerib⁹ cremãdis ab in
cẽdijs torrida ⁊ vaporis plena peſtilentia correpta
ſũt. Aque itẽ peſtilẽtes q̃ i abdito latẽt ⁊ quas vſus
nõ exercẽt: aut nũq̃ aera liberior vberat. Craſſe ita-
q; graui caligie ſempiternaq; nocte peſtiſeꝝ i ſe cor
poꝛib⁹ nr̃is hꝫ venenũ. Idq; vitiũ magis atq; magis
inĝueſcit mora: q cũ exit regiõis nr̃e aera iſuſcat. Ui
Anneus cunꝛ.n. meliora peioribus. Annei ſenece ſñia vnde
Seneca. mõſtruoſa morboꝝ gña: ⁊ nouis orta cauſis: nec pri⁹
ea peſtilẽtia deſinit: q̃ ſpiritũ illũ grauẽ exerceat la-
xitas celi vẽtorũq; iactatio. Et publica pterea fame
peſtilẽtia ſepe oriꝛ: q̃ ꝯtagiõe adeo iterdũ ſenſi3 icre
ſcit: celi mala q̃litate ſeſe ſubſcribẽte: vt ſepe ſyderi-
b⁹ a plebiſq; cã aſcribaꝛ. Peſtilẽtia plurimũ vltia
eſtate ꝯhitur celi tenuitate ita diſponẽte q̃ tñ citius
remittit violẽtiã. E diuerſo craſſi⁹ celũ initio reſiſtit
tardiuſq; inficiꝛ: iſectũ vo diuti⁹ vitiũ retinetq; mul
taꝝ reꝝ exẽplo ꝯfirmaꝛ in ſũma igiꝛ celi circũfuſi ma
le q̃litates humana corpa nõ diſſimilis nãe facile cor
ripiũt: febreſq; peſtilẽtes inſerũt: q̃ ab humore nomẽ
accipiũt alie ſanguinee: alie colerice: alie melãcholi-
ce phlegmaticeq; dicunꝛ: he poſtreme raro eueniũt
ob id aſtroꝝ periti febres ſanguĩeas: aliqñ colericas
aliq̃bus ãnis predicãt aſtroꝝ rõne ita demonſtrãte.

Qua rõne humana corpa inficianꝛ. CAP. III.

Quattuor cauſas ſapiẽtes ꝯſideraueꝛ actio
ni cui⁹ neceſſarias: agẽtis legitias vires pa
tiẽtis diſpoſitionẽ: ꝓpinq̃tatẽ vtriuſq; ac
morã q̃ reſpectu alia alijs min⁹ afficiunꝛ
corpa. Et ſi recõdita vi ſydeꝝ vel aeris quoq; circũ
fuſi ſba tabe facta peſtilẽtia oĩum ſeuiſſima affuerit.
Qua rõne nõnulli ſubito cõcidũt aliq indies ꝑtra
hunꝛ aliq cõualeſcũt ⁊ ſi pauci reperianꝛ in tãta pe
ſtilẽtie reputatiõe pari mõ ⁊ q ꝑ peſtilẽtes tract⁹ trã
ſeunt vel cõtagione offenduuꝛ inuenti tñ ſunt etate
nr̃a q extrema ſenecte rapti ſunt q prius iuuenes in
maximis peſtilẽtijs tuti fueꝛ. Uarie.n. cauſe ſunt ex
q̃bus varij effectus ꝓueniũt. Mirũq; veſtimẽta la-
nea pſerti hãc peſtẽ diu ꝯſeruaꝛ. Audiui patris mei
etate in veneta vrbe culcitrã peſtilẽtie tp̃e ſuſpectã
in iteriores domus ptes cuiuſdã patricij eiectã ac
poſt ſeptimũ ãnũ req̃ſitã quã materfamilias diſcuti
iuſſit longo.n. ſitu in abdito loco virtus vehemẽti⁹
ꝯcrerat quo ſerui primus ſubita peſte correpti ſunt.
Conſtatq; plebẽ ac ſeruitia hiſce malis magis ei ſe
obnoxia rõne phyſicis manifeſta cõtagionẽq; exide
exortã q̃ maxima nobilitatis pars ſublata eſt. nec plu
res lintres ex publico d̃creto vnq̃ d̃crete ſunt ad ca
dauera deferẽda q̃ eo tempore in quo nec ſepellien
di fere modus nec ſepulture locus erat.

Qui magis peſtilẽtie virus ſentiũt. CAP. IIII.

Cauſas breuiter cõplexi ſumus q̃bus cõ
munis ſiue vniuerſalis morb⁹ populos
⁊ regiones exicialiter euertit. at nunc cor
porũ varietates ſexus etateſq; dicemus
que hac tabe magis minuſue periclitari ſolent. De
anni tẽporibus ſupra memorauimus. Corpora igiꝛ
que integra ſunt diſpariſq; cũ aeris natura ꝓprieta-
tis queq; recta3 victus rationẽ obſeruarũt. Cibo po
tu. venere. ſomno exercitatiõe ⁊ his ſimilib⁹ (vt Ga
Galenus lenus demõſtrat) in peſtilẽtia tutiora ſunt in q̃bus
humores ꝯputreſcere neſciũt. preſerti3 ſi excremen
titij corporis exitus meatuſq; adaperti ſunt. His op
poſita collectio eſt per ſe nota. Culpata ſcilicet cor-
pora nimiũ humida vel ſimilis cũ celo corrupto na-
ture opilata luxuriãtis gule.ocioſa. laſſe veneris. ma
le tẽperature queq; humecta ſunt q̃tianis balneis re
pẽte eo morbo corripiunꝛ. Que rurſus non itegra
ſunt ſed aeris corrupti q̃litati ꝯ̃ria nãm hñt min⁹ cõ
flictanꝛ ſanguinea ẽt robuſta ⁊ q̃ colerica dicunꝛ cu
tis laxioris cũ plurimũ peſtilẽti febre magis infeſtãꝛ
q̃ q̃ phlegmatica ac melãcholica dicũꝛ noxio pre-
ſerti3 celo viris magiſq̃ feminis aliqñ id malũ cõtin
git qñq; e diuerſo colerici itẽ ac melãcholici peſtiſe
ro celi tractu min⁹ afficiunꝛ minus.n. humoris vter
q; minuſq; melãcholic⁹ preter caliditatis hñt: atq;
his i primis duriora ſicciora q; mẽbra ſunt: q ⁊ ſene
ctuti ꝯtingit: q̃ ob id hmõi cadauera atq; egros ipu-
ne attractare videnꝛ ⁊ ſi meatuũ anguſtie Gale. teſte
Galenus plurimũ obſint. Peſtilẽtes.n. febres opilatiõe quã
emphraxi greci vocãt q̃ ſanguinis ⁊ alioꝝ humoꝝ ebu
Emphra xis. litionẽ excitat citius ꝓueniũt. Dẽſa igiꝛ corpa eã ob
cãm deteri⁹ ſe hñt q̃bus meatuũ laxitas remedio eſt
q̃ vis tabifica ex pcordijs exhalare ſolet ſed inter ce
tera hoc mirũ eſt aĩalia nõnulla cũ hoĩe eadẽ tabe:
q̃ ex aſtris euenerit corripi quedã nõ attingi. Cõta-
gia quoq; ad alteꝝ genus trãſeũt qñq; nõ ꝓcedunt
nec vires ampliãt diuerſitate nãe ita ſetẽte peculia-
ris.n. reb⁹ ꝓprietas eſt veneni virib⁹ ꝯ̃ria a celo ⁊ a
pͥcipio genitali diſcordia repugnãte hãc antipha-
thiã greci vocãt. Ex eodẽ vero gñe facili⁹ ꝯtaminã
Antipathia. tur ſolo ꝯtactu vbi habitudĩes ñ diſſimiles ſũt. Sym
pathiam hanc appellauere hoc eſt concordiam ⁊ cõ
Sympathia. ſimile3 in rebus naturã hinc ad auguria trãſeamus.

De preſagijs ſiue prognoſticis future peſtilentie.
CAP. V.

Peſtilentiã arguũt in primis quas ſupra
memorauim⁹ cauſe lune ſoliſq; princi-
paliũ in orbe ſydeꝝ defectio vel quorũ
dã peſtiſer coitus aut malignus ſtella-
rũ aſpect⁹. Comete itẽ ardẽtes vel lã-
padas in celo alijs fixis ſtellis ſubſcribẽtib⁹ faces ⁊
iacula ardẽtia lõgiori limite bolides aut ipſius celi

Diat⁹caſ ma. Diat⁹ꝗ caſma vocāt aut ſidera veluti cadētia ⁊ alia
hmōi celi monſtra ꝗ̄ ſignificare tm̄ futura exiſtimant
a pleriſqꝫ. Nec celeſtia ſemꝑ ſigna ſtatī minas exer
cēt ſꝫ ānū totū vel ſequētē īterdū ſuſpectū faciūt. Ca
ligines quoqꝫ frequētes craſſeqꝫ maiorē peſtilētiā ꝑ
Ariſto. dicunt quas euro notus vel auſter (vt Ariſtoteles
tradit) cogit nec ſol poſtea diſcutit quo diuturnio
res eo magis ſuſpecte ſunt. Ver item frigidum ac
ſiccum eſtate calida: ac humida ſubſequente aut ni
Hippoc. miū pluuioſa teſte Hippocrate: ſiccitas quoqꝫ āni ī
moderata qua perennes fluuij deficiunt hoc maluꝫ
Gal. minat. Carbunculi item (vt Gale. ſcribit) hoa: vari
qꝫ qui infantiam infeſtent frequentiores idem denū
ciant. Siqꝫ dici interdum mira: ac ſpectabilis ſere
nitas quam repentina caligo occupet aut ſol ipſe ca
liginoſus cum quodā tepido vapore diri cernatur
Nā ⁊ animalia ſua ꝓgnoſtica faciunt inter inſecta: ⁊
immunda pulices cimices: muſce ⁊ alia hmōi tedia
Scincoi de rane. que ſupra moduꝫ apparent. Rane quoqꝫ quas ſcin
coidas vocāt nūeroſiores ꝙ̄ par ſit aut locuſta ena
ta purificā materiam vberius indicante natura: aut
alia que intra viſcera terre degūt ſi cubilia ſponte d
ſerunt: ex imis terre partib⁹ id malū diri ſententia:
vaticinatione nature ſepe ꝓbata. Oues eadeꝫ de cā
Anneus. Seneca. que mollioris ſunt nature Annei Senece verbis: ⁊
qꝛ propiora terris ferūt capita flatus diri aeris circa
ipſam humum ſtatim excipiunt qui ſi maior exit ho
minibus quoqꝫ eſt exicialis ſed illum interdum co
pia aeris ſinceri cohibet autē ꝙ̄ vt ab homine poſſit
trahi ſurgat. Et auicule pari modo celi tractu corru
pto inchoatos in nido pullos deſtituūt veridica pe
Homer⁹ ſtilentie prediuinatione. Canes quandoqꝫ ſeua ra
bie acti peſtem portendunt qui homero teſte cum
alijs nōnullis aīalib⁹ prius peſtilētia corripiūt que
poſtea ad hoīes trāſit. Hec diximꝰ vt ēt ī doctū vul
gus ſua hēat ſigna qb⁹ ſidera ī celo errātia ſuſpicē mi
nus lꝫ. Hic ad obſeruatiōes peſtilētie tranſeamus.

¶ Obſeruationes in peſtilentia. CAP. VI.

Atalis igit peſtilētia: que celeſtiū ſiderꝫ
ꝓgnoſticis: ac his ꝗ̄ eſt elemētis ſunt in
dicat diuina plerūqꝫ vlciſcēdi vindicta
mortalibus ob merita demittit: ⁊ a ſū
mo deo ſuſpēſa qn̄qꝫ relinquit ob preces admotas
votaqꝫ ſuſcepta qbus ſalus publica regionibus mul
tis reſtituta ē. Hec pria ſint nobis ꝑſidia qbus nul
la ꝑſentior medicina hrī id ſepius viderunt maiores
noſtri inter religiōis chriſtiane exēpla admirabilia.
Deinde hō cū ſecur⁹ eē nō pōt ꝑegrinari primū at
qꝫ longius ire vel nauigare dꝫ verſus ꝑcipue aqui
lonē ſeptētrionēue: vbi id nō lꝫ ſaluberrima celi ꝑo
ſoris deligēda ē. ꝗ̄ in ſeptētrioneꝫ ſpectet: aut in oc
cidentē oriētemue vel in cōtrariā ingruētis peſtilen
tie ꝑtē vbi maxīa ſit ſalubritas. quā ex incolaꝝ ēt ro
bore deprehendimus ſi fauces bibētiū pure ſunt: ſi
oculi ⁊ caput integrū eſt. ſi in pulmonibus aut tho
race nulla eſt, aut rara cauſatio Locus quo altior eſt
quoqꝫ magis ꝑflatilis eo ſalubrior: exiſtimat: niſi pe
ſtilentia aeris vitio fuerit vt qbuſdā plꝫ valles ob id
vitāde ſunt: paludes quoqꝫ damnant ex qb⁹ noxiuꝫ
virus eſtiuis calorib⁹ eructat ⁊ natricū ſerpentiūqꝫ
peſtis hyberna deſtituta vligie ceno: ⁊ fermētata co
luuie venena emittunt ex quib⁹ ceci morbi ꝯtrahū
tur quoꝝ cauſas minus perſpicere queunt phyſici
nrī. In ꝯtagionis ſuſpitiōe circa itineꝝ occulta do
mus ruri querenda ē ne amicis notiſqꝫ ꝑtercūtibus
diuertēdi ſit periculoſa occaſio. Sepulchroꝝ vicini
tas cauernoſaqꝫ loca vitāda ſunt. Loco igit ſalubri
equitare geſtare ambulare ſub dioleniter an̄ cibū lꝫ:
vitare tn̄ fatigationē cruditatē frigus calorē lunā li
bidinemqꝫ opꝫ. Eam regionem ſaluberrimā eē cō
ſtat: que per ānū prius libera facta ſit peſtilētia. Tū
limpidus ſincerusqꝫ aer redditus ē minuſqꝫ ceteris
obnoxius hr. Vitāda ſunt ⁊ loca in qbus plurime fi Loca vitā da.
cus nuceſqꝫ cōſite ſunt vel vbi linū ſpartū canabis
ſ aq̄ macerāt malos. n. vapores emitūt: ꝑſertī vbi vē
ti nō ſpirāt. Sꝫ qd iā domi fieri dēat oib⁹ fere mo
mentis videndū eſt. vbi peſtilētie ſuſpitio eſſet: vbi
magiſtratu vel aliquo publico officio diſcedenduꝫ
nō eſſet aut valitudine cōiugis aut filioꝝ aut alteri⁹
rei rōne ad hmōi igit auxilia ꝯfugiēdū ē. Si hiems
ē cōclauis aerem his comendamus odoramētis: ꝗ̄
calida ſunt vt muſc⁹ nux ſyriaca macer ſiue machir Macer. Machir.
eius puluinatus ⁊ foliaceus calix ſub quo inutile ⁊
nigrū ligneū putamen eſt. gariophyllū ſtorax lauda
nū thus myrra thymiama hebenū acoꝝ iuncuꝫ qua
dratū crocū bdeliū ocimuꝫ maiorana ſpica origanū
calamintha pulegium inter preſtantiſſima caſſia eſt
a Galeno plinioqꝫ auctoribus diligentiſſimis cele Gal. Plinius.
brata quā caſſiam fiſtulam ab antiquiſſimis auctori
bus appellari video: vnde natus eſt error quo ſili
quam egyptiam caſſiam fiſtulaꝫ falſo vocant poſte
riores ex his quedaꝫ ſunt inuentu facilia ⁊ plebi ac
cōmodata ac his quibus diuitias inuidit fortuna.
Igni vero ſuperimponūtur neqꝫ ſuperſtitioſa qui
dem medicina laurus iuniperus cedrus roſmarinū
vel ſimilia odorata ligna ⁊ fructices. Eſtate vero cu
biculorum gratiaꝫ cuſtodiunt mala cydonia ſiue co
tonea pira vel reliqua mala odorata mala medica ⁊
eorum flores foliaqꝫ roſa. viola: nymphea. ompha
cium. cucumis vel cucurbita myrtus acetum. Cam Fumibulum.
phora aqua roſacea violacea ⁊ que ex floribus mali
citrei fit ex fumibulo ſic enim liceat appellari nouū
inuentum ſeris item folia ſonchi dictami vitis folia
paſſim conſperſa. At ignis mira vis eſt in oī tempo
re qui in peſtilentia que ſolis luneqꝫ deliquio cōtra
hitur ſuffitu multiformiter mane ipſo auxiliatur: ae Hippoc.
ris enim virus ſiquid eſt diſcutit ac fugat. Hippo Paulus egi.
crate ⁊ paulo eginita demonſtrātibus: ꝙ obſeruari
ſepe iuſſimus. Acetū preterea ꝑ ſe cubilib⁹ aſperſuꝫ
viꝫ malā auſert roſacea mixta efficaci⁹. De mixturis Vtilitas aceti
aliqua qb⁹ cubiculi aerem cōmendamus hyeme ꝑ
ſertiꝫ ſubiūgem⁹. Ea ex his ꝯſtāt thuris maſculi thy
miamatis

miamatis ſinglo℞ drachmis .ij. maſticis iuniperi bac
ca℞ ſeſq drachma. Gariophylo℞ ligno aloes .℈. iiij.
ex ladano puriſſimo aquaqȝ citreaginis oīa in orbi-
culos dirigerūt: q carbonib⁹ iniecti nidorē pſtāt effi
caciſſimū. Alia ↄpoſitio huic ↄtraria ex refrigeranti-
bus fit in quo roſa℞ ru. ℈. ij. nymphee: labruſce .ʒ. co
riandri viola℞ baccha℞ myrti: maſticis: corralo℞ om
niū. ℈. j. rubrice armeniace rubrice lemnie .ʒ. cāpho-
re .ʒ. iiij. īponunť ⁊ ex roſacea orbiculi ↄficiuntur: ⁊
ad vſus ſeruanť. In hac tanta diligētia cauēdū ē in
ter cetera: ne qs ex familiarib⁹ loca adeat ſuſpecta: ni
ſi allio prius ↄmāducato: epotoqȝ vino meraciuſcu
lo. Alij dari ſuadent plebeiā antidotū ex nucibus iu
glādibus: ruta: fico ſicca: addita ſalis mica. Suſpe-
ctos a ꝓpinquo ⁊ a vēto alloqui periculoſuȝ eſt. ea
enim veneni vis vēto in corpa deferri haud dubiuȝ
eſt. In qua item obſeruatōe cauendū eſt: ne canes:
cati: felleſue aut aliud animal: ꝑ ſuſpectas domos ꝑ
uagari poſſint: deferunt .n. plerūqȝ a vicinis peſtilen
tiā. Publica ſana: ac cetus oēs cauēdi ſunt. Si qua
dici hora Deū placare in aīo eſt: priuata edicula: aut
altare cōmode vti ō hes: ꝙ adire libere ⁊ tuto poſ-
ſis. Vitā liberalē ducere op⁹ eſt: ſtudijs īterdū vaca-
re ⁊ iocis nihil ō peſtilētia cogitare vtile ē. Sepe ve
ſtimēta mutare aut ſuffitu vel igne malā vim arceť.
Cōtra peſtilētes tract⁹ a priſcis laſſer ꝑ dies aſſume
bať vel aron in cibis ⁊ myrrhis. Lauri itē ſolio trito
olfactoqȝ eadē ↄtagia ꝓhibebāt miri effect⁹ ēt ſi cō
burať. Alia itē ſunt q̄ inter cōpoſitōes magnas vires
habent: q̄lia ſunt Coralliū ⁊ margarite ex gēmis car
būculis. hyacinthus. ſmaragdus. ſaphyrus ⁊ his ſi-
milia hñt .n. officine gēmas viliores īformes inequa
les cauas. glatie aut nubeculis maculoſas a māgo-
nibus neglectas q̄ in farinā ↄteruntť ad nobilitatis
vſus: ex ijs trochiſci ſiue paſtilli fiūt: ad medicinaȝ.
Antidotis quoqȝ īponunť veluti theriace vel mi-
thridatice cōpoſitiōi diamuſcho ↄdito roſato bu-
gloſſato violato vel potōibus matutinis gēma℞ pul
ueres bibunť oboli .p. maiori vtilitate ꝙ que matro
na℞ digitos pingūt mira .n. potētia cor recreāt exhil
larāt vires tuenť ⁊ veneni vim abigūt de cōpoſitōe
ſuo dicemus loco. Hoc tpe pilā manu geſtare odō
ratā que ex calidis ſiccisqȝ odorib⁹ cōſtat hyeme ꝑ-
ſertim ad maximā tutelā facit. vnguētis etas noſtra
zibethū. nō vtiť alioqui in omni genere luxurie antiquitatis
Muſc⁹. emula que zibethū animalis cati magnitudīe ex ere
mēticiū ex naturalib⁹ hȝ humorē ac Muſcū ſuaui⁹
ſpirātē illud ex ꝓximo nares acrius ferit ⁊ ex quo
Pomuȝ cal. plus eſt muſco tū charius cōparať ⁊ eni odorē qui
gerit ipſe nō ſentit Pila ex his cōſtat. Ladani ꝙ pu
riſſimi vncia ſtyracis calami odorati carpobalſami
amomi nardi ſpice omniū .ʒ. iij. gariophillorū nucis
aſſyrie odorate xiloaloes caſſie omniū .℈. ij. muſci ele
cti obolis .ij. ſigillatim conteri mox oīa in mortario
eneo tudicula candente cogi debent quiſquis tam
eſt odor potentiſſimus nouiſſime addiť īpēdio nō
parcentes zibethū opobalſamū malobathrū ꝙ foliū Malobathrū foliū
vocāt addunt hec pro facultatū portione. Plebs la
dano: thure myrrha amaraco. pulegio: ac croco ↄtē
ta ſit: eo quo diximus mō. Altera eſt pila que maxi- Pomuȝ
mis cōuenit feruoribus que hoc mō fit: roſarū ru. ri. f
violarumqȝ farine ſingulo℞ drachma nymphee flo
ris .ʒ. j. ſ. Coralliorꝫ rubrice lemnie .ʒ. ij. xnantis: ſuc-
cini omniū ſemidrachma omnia trita ꝑ cribrum ſe-
cernas: nouiſſime camphore ſemidrachma. muſci
obolus addi dȝ. ladani ⁊ terebinthine quantū ſatis
ſit ad coagēda omnia addita aceti ſtilla: ſuſpecto ꝓte
rea tpe ſcabies alioq īportuna īpetigineſqȝ vel arti-
cularis morb⁹ ſecuritatē afferūt: qbus ſanguis repur
gať. Cōſtatqȝ hāc ob cām a phyſicis ſepi⁹ ꝓdici ſo-
lere: ſcabioſi tunicam intimā ꝓcio ſibi quiſqȝ mutare
debere: ⁊ ſcabiē nō abolere: qui īfeſtať: ve℞ malos
humores emēdare. neqȝ vnguine vti: ſed ſanguineȝ
ſi īmodicus eſt ꝓtinus: dimittere non eā tamē ſca-
biē laudauerim que infanda vlceris putredine ſer-
pit pruritu intolerabili qua corpa vngue dilaniant.
Hippocratis teſtimonio. Si quē inguē aut carbun Hippo.
culus ex familiaribus tentauerit que reprimant aut
diſcutiāt materiā vitāda ſunt: īmo cucurbita ſi op⁹
eſt materia īde extrahať: ⁊ ex iecoraria vena ſanguis
dimittať. Tumēt tū inguina quādoqȝ verēdo℞ vlce
rib⁹ que nullā morbi ſuſpitionē afferūt ſi febris non
eſt. Sed qꝛ aeris mētio facta eſt. ⁊ cubicula multifa
riā ab aere peſtifero repurgari docuim⁹: pari rōne.
Diuinus Hippo. plures Ciuitates liberas fecit: q̄ Hippo. ſ
peſtilentia ex ſolis luneqȝ defectu laborabāt: crebris reb⁹ igni
ignibus ꝑ vicos ac. Circa vrbē diſpoſitis: quo ſe- bus loca
pius facto ciues ab ea labe liberauit. idē auctor me- plura li-
morie ꝓdidit occludi oportere portas feneſtraſqȝ: berauit a
ac meatus omnes: verſus eā regionis ꝑtem vergē- peſte.
tes: vnde flatus peſtilētes ſpirare viderētur: immiſ-
ſo feneſtris nouis aqlone ⁊ abſtructis peſtilētib⁹ ia-
nuaqȝ ꝑmutata atqȝ ita oēs incolumes fieri. Exēplū
vnū nō ꝓtermittā etate nr̄a memorādū: ꝙ rōne phy
ſica cōfirmať. Quidā mercator cretēſis nobilis no
bis narauit cū i taurica regiōe negociareť: ⁊ ſeuiſſi-
ma peſtis orta eēt aeris vitio: quo finis moriēdi nō
erat: ī ea ſumā hoīm ſtrage a ſe medicū viſuȝ loci ci⁹
nicolā nā ſarmate ea loca tenēt. q canes oēs īterem-
ptos paſſim ꝑ vias perqȝ vicos oēs abijci iuſſit: qui
diſtēti. ⁊ putridi tetro odore celū īpleuerūt: quo re
medio ſtatī ciuitas ſanitati reſtituta ē: ⁊ ſarmatas id
remediū factitare ſolitos. putreſcētes .n. canes aeris
naturā īmutarūt: q̄ hominib⁹ dūtaxat exitialis erat.
Ita .n. diſſimilitudo facit: ⁊ re℞ diſcordia: nā venenū
veneno īterdū debellať ꝙ etiā zoar quidā inter po zoar.
ſteriores phyſicos affirmat: vt ſtatim dicemus.

¶ De victus ratione. CAP. VII.

ET hec ſūt obſeruatōes q̄ ad aerem ꝑti-
nere videnť: nunc que ad victū attinent
exeq̄mur. Panis igiť ex tritico mundo Panis
a quo ⁊ Gale. incipere ſolet: nō ſuſpecto fieri debȝ Galenus

aqua collect⁹ q̄ȝ puriſſima:fumo coct⁹ ꝑuato lignis
nō vitiatis:neqȝ dānatis.ea ſupſticioſa aliq putabūt
in his.n.maxia vis ē:ꝙ olī expimento cognitū eſt bal
neo putridis lignis calefacto:multis ītereptis. Hye
Uinum. me vero ⁊ his q crudi ſunt vinū cretēſe vel falernū
Gal. maxime a Gal.laudat̃:aut rheticū:auſterū pria men
ſa aſſumi dȝ deinde mediocris potētie:eſtate clarū
ſuaue nullaꝝ ferme viriū. Ueteres ꝓbabant īter q̄s
Celſus alternis diebus inuicē mō aquā:mō vinum
bibēdū ex poſteriorib⁹ medicis nōnulli ī totū a mē
ſa arcēt. Ueteres abſyntie ſalutare in oī peſtilētia ha
Cibi. bebāt. De cibis:vt ab his q̄ ad primā mēſaȝ veniūt
exordiat.lactuca ex aceto cōuenit:q oleū addunt ma
gis gule q̄ȝ ſtō ꝯſulunt: Seris:cichoriū emedullarū
coctū magis q̄ȝ crudū ꝓdeſt:diff.cilis.n.concoctōis
eſt:portulaca:acetoſa herba inter ceteras peculiaris
Sōchos. in peſtilētia medicine nō minori gloria habetur Sō
chos q̄ȝ ſcariolā punici vocant ⁊ q̄ȝ pimpinellaȝ vul
gus nominat hyeme vero ruta ſaluia mēta pulegiū
ambrotanū artemiſie bugloſſur.ı iſopū apium ſerpil
lū melliſſophyllū ſanſucus betonica.kalendula. Di
ctamū.⁊ capares mali medici flores qui odore ⁊ vi-
ribus ceteris preſtant. Suauiores in italia q̄ȝ in oriē
te. Quidā mali medici carnē teſſellatim concidunt
cum cortice ad hos vſus ꝙ niſi firmis ſtō dari non
ſuaſerim. Secunda menſa lens ſola inter legumina
Gal. probatur alioquin a Galeno damnata ſed cortex de
mitur primaqȝ aqua in coquendo diffunditur hye-
me ciceris ius omnium conſenſu laudat̃. Siſerem
⁊ paſtinacam emedullatas laudauerim ⁊ q̄ȝ Gallicā
vocamus greci a colore glaucum vulgus carcotaȝ
dictitat. Toſta.n.ex aceto addito aromatis momen-
Lupus ſa to comendatur vel in prima menſa inule itē radix aſ
lictarius. paragus eſtate lupulus quem lupum ſalictariū pri-
radicula. ſci vocabat. Prodeſt ⁊ q̄ ſpālius radicula appellat̃
herbarij rahphanidaȝ vocant guſtu ſinapi proximā
At carnis vſus moderatus eſſe debet in hoc enim
caſu victus athleticus damnatur abſtinentia iuuat
hoc eſt nō niſi ꝙ oportet ſatietas enim ac fames pe-
riculoſa ſunt nec niſi intemperantes boies peſtilen-
Caro. tia cōficit. Tēpeſtiua igit̃ abſtinētia ⁊ tpe ⁊ modo ⁊
ordine habenda eſt. Caro igitur optimi temperamē
ti eſſe debet aſſa magiſq̄ȝ elixa qualis eſt vituli lactē
tis apri capreoli hedi leporis.pulli gallinacei. Uer
uecis anniculi cuius ⁊ vituli pedes ex aceto preſerū
Gal. tur in vitula ac feminino hedo adenes mamarū lau
Oua. dantur Galeno teſte oua ſorbilia prima menſa con
Gal. ueniunt pruna ſcocta vel ex vue acerbe ſucco. Ca
po ꝑdix lepus attagen.vt Gal.tradit faſianus meru
Gal. la turdus biduo macerat⁹ aceto auicule oēs turtu-
res ac palūbes. Cōturnicē vero anſerē lagopū q ci
Piſces. to marceſcit ⁊ ānatē dānauerī ⁊ earū pullos q̄s Ga
Lupus. le.inprimis ꝑter alas coarguit. Quidā aceti acrimo
Aeris be niā paſſa minuta vel paſſo admixto cohiēt frigidita
lona. tēqȝ cinamomo tempant. Ex piſcib⁹ pcerū lupū lau
dam⁹tū marinū tū fluuiatilē eiuſdē.n.ſunt noīs atqȝ
ſiſitudinis:veꝝ marino ꝑcipue ſuauitas lōgū roſtrū
nullis ſpinis īter curſantib⁹:belonē ſiue acū vulgo
āguſicula dicit̃ mullū barba īſignitū:⁊ marinū ⁊ flu
uiatilē.auratam:labrax vō quē variolū vulg⁹ vocat Labrax
marie laudat̃ in hoc genere ⁊ trutā fluuiatilē ob ſi- Uariol⁹.
militudinē poſuerim. Mugiles pelagicos ꝯmēda-
uit Gal. Oēs pariter piſces:q carnis cādore:⁊ ſua- Galenus
uitate ceteris a gula ꝑferunt̃.eo tpe laudant̃. Si ex
aqua fuerint nō dānata qualis ſalmo ē in aqtania oī
bus marinis ꝑlatus:⁊ carpio in benaco lacu nr̄o om
niū laudatiſſ.mus lōbricos itē fluuiatiles oībus ꝑfe
rerim ſed qa raro capiunt̃ qui librā excedāt:raritas
laudē ademit.optimi.n.ſunt ſucci vulgus lampetrā
vocitat. Piſces oēs ex aceto toſti in craticula primi
meriti ſunt ſcōi vō gelu ꝑſtricti habent̃. Saxatiles
oēs a noſtris medicis maxie ꝓbant̃ īter quos a ma- Capito-
gnitudine capitis foro iulieſes noſtri capitones vo- nes.
cant. Secūdi meriti ſunt q in harena naſcunt̃ piſces Paguri.
oēs. Leuiores pelagici vt quos paguros vocāt.reli
qua ꝑtermittim⁹:nā medicinā hoc ī loco nō Ganea Piguia.
rū culinā tractam⁹. Oleoſa ꝑterea:ac piguia oīa vi Lactici-
tāda ſunt.ac lactis oīa genera. Quidā oxygala dari nia
cēſura.ſȝ ſtōi rō habēda ē:aliogn facile ꝯputreſcit.ī
vltia mēſa ex fructib⁹ oēs q in ſtō haud difficulter Fructus
vitiātur:cauēdi ſunt.q̄lia ſūt mala armeniaca:ceraſa
mora:cucumeres oīo dānāt̃: melopepones quoqȝ
niſi ꝑſtātes ſint:ac ī pria mēſa:pomaqȝ:q̄ melimella Sacharꝝ
dicūt̃:ac pira fragilia ꝓbātur toſta ꝑſertī ſacharoqȝ
ꝯtrito ſupiniecto id ꝑſcis delitijs vix notū fuit:nūc
plebi vel ruſticis familiare.ꝑſica ex vino auſtero vti
liter ꝯmāducāt̃ a mēſa piſciū nuces inglādes ſi mo
dus ē vtiles ſūt.amygdale ī aq̄ īſuſe:piſtacia nuces
pinee.coriādrūqȝ ſacharo ꝯfecta vel ex ijs diſcuſſis
tunicis ex paſſa amygdale ſuauit̃ comedūt̃. Citrea
mala ⁊ coꝝ gn̄a vtilia ſūt.nā ⁊ ciboꝝ cupiditatē affe Moreta
rūt. Moreta ſiue oxypora idē ꝑſtāt ex aceto aſpero Oxypo-
vel vue acerbe ſucco ex his hortēſib⁹ q̄ ſupra ꝯme- ra
moraui vel mali granati ſuauit̃ acris vīo.hyeme ſina
pi ꝯtēt⁹ eē dȝ. Quidā oris ſuauitatē ꝯmēdāt ſemē
citreo ꝯmāducato ꝙ ⁊ acris peſtiferi noxiā abigit.
Si quotidie eſtur:hyeme cīnamomū ȝīȝiber.cardo
momū garyophylū nux aſſyria:ac macer cū dictamo
corallio:croco:additis ceruini cornu ramētis ꝯtrita
n.⁊ cribrata. Spēꝝ nomē ab auctorib⁹ ſortiunt̃.⁊ in Specie
edullijs cibarijſqȝ oīb⁹ vtiliter inſpargunt̃:ī reliq̄ vi
ctus ꝯſuetudine:q̄ȝ minimū mutare debemus.

¶ De ſomno ac exercitatione. CAP. VIII.

Hoc tpe mane ſurgēdum nō ē.neqȝ pe
dib⁹ nudis ābulandū:tēpeſtateſqȝ va-
rias varijs veſtimētis obſeruādo:ne fri
gore:aut nimio eſtu fatigēt̃ corpa:eodē
ſepe die vēto ꝑ cā mō frig⁹ ſentimus mō eſtu labora
mus. Sōnū meridianū ꝑſce poſterioreſqȝ medioꝝ Pau.
ſchole dānauē inſuetis maxie ⁊ peſtilētie tpe.abſti- eginita.
nētiā laudauē:mō plus cibi mō min⁹ aſſumi ſuadet
Paulus eginita iſqȝ mō calid⁹ mō frigidus eē dȝ.
Interdum

Interdū ⁊ exiccātis nature idē ⁊ de acre arbitrabat
Etas quoqꝫ noſtra repletionē ſiue crapulā vitādaꝫ
ſuadet: famē nimiā: ſitim fluxū. vomit⁹ ac venerem:
cruditatē quoqꝫ letalē putat. Balnea. fatigatōes: ſu
doreſqꝫ minime tuta ſūt: eo tpe arcu. fabulis. iocis le
ui lectōe liberalibuſqꝫ ludis animū recreare iuuat.
Galenus frictōes corpis Gal. vbi opus ſit: laudat lenes triſti-
ciāqꝫ ſi qd aduelisi euenit leuare opꝫ ⁊ animi mero-
rē pellere. nihil de peſtilētia cogitare. Plurimū eniꝫ
refert acri intētione aliquid animo volutare.

¶ Potiones ⁊ alia auxilia in peſtilentie tempore.

CAP. IX.

IN primis hoīs (vt dixim⁹) ꝓprietatē.
ac aeris circūfuſi. vel aque. vel alterius
rei naturā noſſe opꝫ. qb⁹ facile occurri-
mus ꝯtrarijs q̄litatib⁹. vel ijs que ſine
certa qualitate ſed ſpāli dūtaxat forma
Hyppo. ſubueniūt. Uerū prius. q̄ diuin⁹ Hyppocrates in-
ceſſanter clamabat. per q̄ humida corpa ſiccāda: im
Galenus puraqꝫ purgāda: ac poros aperiēdos corpis. q̄ Ga-
le. ſe factitaſſe ſcribit: quo tpe freq̄ntes carbūculos
Subtra- oriri videbat certiſſima peſtilētie auguria ex abūdā
ctio ſan. ti putredine. In quo caſu ſanguis mittēdus eſt: ſed
mōs ſeruandus. magis tamē qbus in vſu eſt. vel q-
bus ſanguis melācholic⁹ ſubſtiterit: vt mēſes i mu-
lierib⁹ ⁊ marib⁹ hemorrhoides: aut in vtroqꝫ genere
nariū ꝓfluuiū. tēpus idoneū eſt plenilunio. Qui ve
nā ſeccari nō patiūt. natib⁹ cucurbitas īponant: aut
ſanguiſugas: ſanguineis: ac morbidis corpib⁹ id ſe-
pius fieri dꝫ. Uomit⁹ (vt dixim⁹) obeſt niſi ſpōte fi
at. Malā enim materiā adiutalia trahit. Aluus mol
liēda eſt rore ſyriaco: q̄ mānā vocant iudei officinis
Ros ſy- nūc familiariſſimo. Siliqua egyptia: q̄ caſiam fiſtu-
riacus lam falſo appellauere caſſie fiſtule odorate noīe er-
Manna. rore manifeſto de qua ſupra dixim⁹ Gale. Plinijqꝫ
Siliqua graui teſtimonio: tamarīdis quoqꝫ: ac violacea potio
egyptia ne. Alij vbi aluus aſtricta eſt: clyſterē infundūt cōeꝫ
Galenus Sed remedia addem⁹ celebratiſſima qbus vētrem
Plinius exoneramus: ac corpus tutū reddimus. Catapo   ia
enī ſunt Ruffo aſcripta que ex his fiūt aloes hepati-
tis lote. p. ij. myrrhe puriſſime quā ſtacten vocāt: cro
ci omniū p. j. ex vino dant ſummo mane drachme
po. aut ſemidrachme. Qui his catapocijs vſus ē vt
Ruffus ꝓmittit: neqꝫ peſtilentia: neqꝫ ꝯtagione vnq̄
corrupt⁹ eſt. At Paul⁹ egiuita auctor grauiſſim⁹ alit
deſcribit hāc potionē ꝓpinādā: quā noſtri in cata-
potia digeſſere: q̄ deuoratu faciliora eſſent. Ille aūt
Galenus ex Ruffo ita demōſtrat. Aloes hepatitis lote parti-
Ruffu bus duab⁹ hamoniaci: thymiamatis tātūdē mirrhe
pte vna. hec in vino diluta meratiori dāda ſunt: pri-
Paulus ſci cyathi mēſura. idē Paul⁹ egiuita ſpondet Gale.
auctoritate rubricā armeniacā potatā. ʒ. j. p. Sūmo-
pere ꝓdeſſe: ⁊ hyeme theriacā pari modo ex vipe-
Galenus ris cōpoſitā. Qua rome Gale. vſus eſt maxia in pe
ſtilētia: q̄ oibus bibētib⁹ ſalutaris fuit. Sed eo per-
uenit audatia ⁊ non ſolum priora imutarūt. ſed etiā

aliqd addiderūt. Quidā zoar nomīe neſcio qua re
rū coniectura vſus inter barbaros medicos non in-
fimus fimo colūbino his potionib⁹ catarticiſqꝫ vſus
eſt i aeris ⁊ aque vi peſtifera neqꝫ id caſu duct⁹ eraſ Paulus
ſos. n. hūores detrahit. ac putridos ſua ſbe ſiſitudie egy.
ꝓſpero (vt dixi) euētu. lis ſepe falacib⁹ ꝯiecturis Galenus
corpa hūana hominib⁹ veſcēda dam⁹ aromate aſſer-
uata q̄ mumiā barbaro noīe vocāt: vt ignarū vulg⁹ Mumia
ſui generis edat carnē iſando nāc piaculo ceteris ve
luti deficiētib⁹ in medicina remedijs. Nū ſatis erat
viperas nocētiſſimas ſerpētes ātidotis admiſcē niſi
⁊ humanū adipē ad vnctōes ſtudioſius ingrat etas
noſtra ridicula ſepe ⁊ vana fruſtratōe cū non ꝓſit q
magna ꝓmittūt alia cōmiſcent. que ſunt efficatiora.
Sub qbus latent quorūdam empiricoꝝ rapine. Sꝫ
ad nr̄as potōes redeam⁹. Inuētū ē ⁊ ſeculo nr̄o q̄
rōne ſanguis hūanus bibat q̄ oſtēto ſeris ipſis ſerio
res ſum⁹ nō ſine. n. horrore refectorum corpoꝝ exta
aſpiciunt q̄ tomagis aſſumi: q̄ſi ſanitas aut lōgior vi
ta haberi nō poſſit niſi ex hoīe. Iā ſanguiculū ⁊ pul
pamētū in cibos ex ſanguine ⁊ hūana carne expecta
mus qs non iure accuſabit medicinā mōſtro ꝑ ma-
ſtrā hec hominū ꝑfecto non artis vitia ſunt in qua
re ⁊ xenocrates a Gal. dānatus eſt. hocqꝫ ſupſticio Galenus
ſis medicis dictū ſit. Ubi corp⁹ refrigerādū eſt vio-
lacea potōe vtimur. roſacea. vel citrei mali admixta
portulace aq̄. Cichorijue ſeris acetoſe: q̄ oxalidē q Acetoſa
dā vocāt cretes oxynidā vulgo dicūt. Sonchi bu- oxalis ſō
gloſi illā ſcariollā vocāt: omniū ſemūtia. Alia potio chos ſca-
eſt diligētiorib⁹ obſeruata: mire effect⁹ in q̄ ⁊ ſtoma- riolla.
chi ⁊ cordis rō habet. Seris: ſonchi acetoſe: buglo-
ſi: ſinguloꝝ manipul⁹. Semis itē acetoſe portulace
ſeris: ⁊ mali citrei excuſſis tunicis: omniū ſemūtia:
roſaꝝ ru. violaꝝ nymphee lilia. bugloſſi vtriuſqꝫ ge-
neris oiuꝫ. ʒ. iij. roſmarini. ij. aque roſacee triduo in
ſta iſuſiōe macerētur. poſtea ꝑ furnibulū leui flāma Furnibu
deſtillans aq̄ excipiat in q̄ ⁊ ſacharꝫ addim⁹ ⁊ citrei lum
mali ſuccū ⁊ ſandaloꝝ farinā. ſpodijqꝫ momētū ea-
dē, facito iſtrueāt ad liqdi mellis craſſitudinē ex q̄
būe vncie ꝑ ſe mane aſſumūtur ⁊ trib⁹ horis ante ce
nā. Ubi excalfacē opus eēt ꝓ celi q̄litate ac hoīs ha
bitudīe. Ea potio vtil ē in q̄ betonica chamedrys ci
chorīū calamītha ſanſuc⁹ oīum pares potōes cortici
medici mali. zedoarie iūci odorati ſtycadis exiguo
garyophyllo ac cinamomo additō. Aiaduertēdū tn̄
ē vbi hoīs hītudo frida ē ac celi q̄litas ꝯtria. naturā
hoīs ſeq oportere in qua ſnia ⁊ Gal. fuiſſe video nā Galenus
aeris caliditati ſpōte aduerſat nā. Aerqꝫ ex oī cōfeſ
ſo id elaborādū ē vt corpis oīo tēperamētum victu
exercitatōe potionib⁹ leto aīo ceteriſqꝫ ꝑſidis cōſer
uetur. Aliud itē ꝑceptū eſt inter oēs regulares ob-
ſeruationes ne ſanguinis naturale profluuiū d quo
dixim⁹ hoc tēpore ꝓhibeatur neqꝫ itē ſcabies de q̄
diximus vnguine ſanētur ac vlcera corporis imple-
antur: male enim ſibi ꝯſulūt: imo ſcabiē contagione
pollui certiſſimum eſt (vt diximus) remediū: quo

corpus ab ea peſte tutiſſimū reddit. Alios in eo me tu tibias vel brachia cādenti ferro muſſiſſe alios pu ſtulas ex vlceratorio medicamēto excitaſſe ſcim⁹: ad malos humores auertendos remedia certiſſima. At cui ſanguinis dimiſſio neceſſaria eſt per quattriduū hac in potiōe materiā digerēte matutinis horis vti debeat in quibus ⁊ cordialia iponim⁹. Hab3 glycir rhici radicis iſſopi ſingulo₊ ſe nūciā melliſſopylli ſi ue citracagis callitrichi oiu3 māipulū ſeris ſemīs, por tulace ſandali vtriuſq₃ ramēto₊.3.iij.aq̄ quantū ſa tis ſit. Sachari exide librā exiguo aceto addito: ac aromate calō cordiali ceu garyophyllo aut nuce aſ ſyria ⁊ ſi ſridis opus eſt medicabiliter aſpirare ſerē. roſa: viola: cichoriū: acetoſa: ſandali ſcobs: ⁊ alia hu iuſmodi q̄ cordi titubāti ſubueniūt. At aſtricte aluo interea inſuſionibus ſubditis ac colyrijs: quas glan

Paulus des Paulus eginita vocat cōmodatiſſime ſuccurri

Claudes mus: cōcocta mā catapotijs: Ruffi vētrē purgamus

Colyria. erinde venā ſeccari iubem⁹: ex corraria vena aſſuetis

pſerti: ⁊ vbi ſanguis exundat atq₃ corrupt⁹ ē: aliogn manus abſtinēde: ne cōmoto inter venas ſanguine ad cruditatē ſiue ebulitionē reliq̄ inducant humo res vireſq₃ inutiliter demāt. At ſi pter ſanguinē alij hūores purgādi: extrahēdiq₃ ſunt: vehemētioribus hoc tpe medicamētis opus nō ē: q̄ vētrē pturbēt: ⁊ corpis ītus hūores fluctuātes reddāt. Dādaq₃ opa eſt vt ſi corp⁹ integrū ē: q̄ iā pridē liberali⁹ hō vere rit ac caſte: vt medicamēta nullo mō aſſumat: intēpe ſtiua.n. ſunt. At ſi mā demēda erit quātitatem noſſe opepciū eſt: q̄ ex vrine argumēto agnoſcimus: vbi plus minuiue ſedimēti fuerit. at pter theriacā: ac mi tridaticā illā nobilē antidotū alie mixture ſunt: q̄ eo tpe maxie ↄueniūt iter q̄s medicamētū q̄ diamuſcū vocam⁹. Itē ⁊ dialithō. Diaſuccinū odoratū. Ter rā lemniā ex vino laudaueri ſi hēri pōt ātidotis quō dā familiarē. Cui⁹ rei cā Maumethus turco₊ rex auariſſim⁹ capta aſia lēniū iſulā lucri ſpe occupauit nā rubrice lemnie priſcā audiuerat auctoritatē. Alij aliā referūt cām. nam terra lēnia nomas ſuas curari poſſe ſpabat hoc ē vlcera ſerpētia q̄dā q̄ cū neq₃ cō peſcere: neq₃ ſanare potuiſſent medici eā cū tota iſu la iracūdus rex dānauit pſtine reputatiōis tedio. vñ priſca illa aucitas q̄ adhuc retinebat iſula eius iſau ſto auſpicio adepta ē. Reliq̄ ſimpliciū facultates q̄ peſtilētie ꝓuati aduerſant: ſuo dicem⁹ loco. Atq₃ cō poſitōes q̄ſdā ptractabim⁹. His igit pactis obſer uatiſq₃: exonerato corpore: ac perpurgato neglecta venere balneo vomitu: ſudore: victu liberali addito ceteriſq₃ obſeruationibus rite peractis peſtilentia omniq₃ cogitatione quiſquis ſeſe tueri poteſt. Hic ad curationes peſtilentie tranſeamus.

De natura peſtilentis febris. CAP. X.

Si vero neglecta obſeruatōe: aut p igno rantiam: aut ex iprouiſo: vel alio cāu ſe bris peſtilens ex familiaribus aliquem inuaſerit: cō ſeſtim mutādus eſt celi ſta tus: ⁊ in plures ptes diſtributa familia lōgiq̄ regio nes petēde ſūt: vel ita ſegregādi oēs: ne ſiqs ↄtagiōe male affect⁹ eſt aliū quoq₃ ↄtaminet. Ea.n. labes ex aeris circūfuſi corruptōe vel mala q̄litate iter reſpi rādū ad cor ptinet vitaleſq₃ ſpūs īficit q ⁊ aeris vene nati vis ī regia vite ſede iter ſe colluctant: donec vi rulēti vir⁹: occupatis ſpūb⁹ hūores pariter q in ſpi dio ſūt corrūpat. Vñ ignit⁹ feruor pter nāƺ diras flā mas ſine itermiſſiōe p venas arteriaſq₃ ad corpis ex trema eructat. Aut idē peſtifer aer nos ābiēs (hoc enī p q̄ re₊ eſt) cutis ita meat⁹ ſubit: vt ardēs ide fe bris oriat: in putrido febriū genere. vt Gal. pl3. Vel ex aque q̄nq₃ potu exitiali euenit: vel cibis noxijs aſ ſumptis vl aliquo apoſtemate peſtiſere nature ī cor pore enato. Et ex oib⁹ humorib⁹: q magis putreſa ctioni parati ſūt. febrē peſtilētē reddūt: a qb⁹ febris nomē habet. Cū plurimū tñ ex ſanguine billiq₃ ruf ſa: ex phlegmate vo raro. cū vitio aque vel peſtiſeri cibi fuerit: neri ſolet.

Alia def. febris pe.

De notis peſtilētis febris. CAP. XI.

Peſtilēs igit febris inter initia remiſſo extrinſec⁹ calore hoiem aggredit nec p tin⁹ ſeua oborit. At itimis pcordijs ma giſq₃ relique febres eſtuat ⁊ maiora in tus incēdia miſcent. Vñ vellamēta nō ſuſtinēt. ſed nudi q̄nq₃: ſi ſine cuſtode ſunt in puteos aut in ppin qua flumina ſe inijciūt. Eueniq₃ interdū calore: ve narūq₃ motu remiſſo vrina que ſani haud diſſimilis egrum pter opionem ociſſime rapi ex oculus medi ci. In vniuerſum oēs hmōi febres exiciales ſunt at q₃ ptinus enecant magiſq₃ que ex ruffa bile aut ſan guine fiūt. eſtate preſertim. cholerica aut ſanguinea habitudine. In qbus ardentes oculi ſanguinolenti vel facies inflāmato rubore mutata cernit. ſepius ve ro vultu adeo truce vident vt priſtinam nō referāt formā. Oris ſapor ac lingue color humoris naturaƺ indicāt que cū plurimū nigra eſt arēti ſimilis ⁊ exer ta ſitiſq₃ vehemētior que omnia ex ore ſtomachi va pores noxios extuāte ↄueniūt ex natibus quādoq₃ ſpūs feruore quodā ꝓrumpit grauiter olens aut pi tuita interdū cōtinenter ꝓfluit Paulo eginita aucto re peſtiſera auguria. Vrine color varius eſt. modo clarus. modo rubēs. liuens quādoq₃ in ſuprema hu moris pte. ſpūalibus membris obſeſſis. At initio ve terinaria ſemp exitialis que ⁊ feculenta eſt imperitis etiā nota. Que clara lympidaq₃ eſt colore natiuo p fugato reddit in concocta q̄nq₃ tñ alba lutbea. pur purea humoris dominiū denūciat. At Paul⁹ egini ta duo tñ genera demōſtrauit bilioſam aquoſam ⁊ nigrā mali ſedimēti peſſimeq₃ nubecule veterinarie cā eſt genitalis calor extinct⁹ q excremēti hui⁹ ptes ligdas ad tenues craſſamēto nō ſecernit quo fit natu ra ſuo calore deſtituta oīa indiſcrete pmanent. Qō e diuerſo in optia valitudine aut morbo de quo tu tus medic⁹ eſſe pōt. cōtingit que ⁊ ſi ſrigore ↄfundit e pturbat eadē ignis tēpore priſtinam claritatē re mittit

Alia def.

Paulus

Veteri-naria.

Paulus eginita.

mittit q̄ a phyſicis nr̄is rōe oñdit. Alia quoq̄ʒ vrine ſigna calidiſſimi rex̄ nãc medici ac philoſophi tradidiſſent poſteris niſi in dubio quoq̄ʒ eox̄ vita fuiſſet Capitalis .n. pena eſt tales egros viſere. Ex aluo vō q̄dā ꝑliuice. liq̄da fedior horrendi odoris ſpumoſa

Paulus. victo fluenti ſil'is luthea interdū atra q̄n̄q̄ʒ cū multo crepitu ſponte erumpit vt tradit Paulus eginita. Euomūt ſepius mō bilē ruffā3 mō atram graue olētē. Quidam guttas ſanguinis cōcretas letaliter emittunt vomitu aliq̄ ſanguinē reijciunt Sudor preterea Imodicꝰ fediſſimi odoris frigiduſq̄ʒ viribꝰ intermorientibus vndiq̄ʒ ꝑfluit. Puſtule q̄n̄q̄ʒ ſine ardētes papule q̄ liuide ſūt ꝑ mēbra oriunt̄ q̄ ſubito q̄n̄q̄ʒ denitēſcūt. Os quoq̄ʒ vlcera male habent infantiu3 aphtis q̄ʒ ſimilima: Que ex corrupto vapore ſublimitatis auido naſcunt̄. Cū plurimū letifera cōtinue nauſee vomituſq̄ʒ: ac ſtomachus cibū reſpuēs letalia ſunt ꝑgnoſtica: ex vicinitate oris ſtōi cum pn̄cipatu cordis preſertim ſi lenta febris affuerit capitis itē dolor ſi egrū fatigat ſuſpitionē auget: ex quo ⁊ deliriū ſequit̄. Reſpirādi itē anxietas thoracis totius incendio in quo caſu ſpirandi magiſq̄ʒ reſpirandi neceſſitas app3. At arteriarū pulſus in hmōi febre ſepe tenuuior eſt: ſed frequētior: nocte tamen vehemētior fit q̄ inequalibus mouet̄ interuallis. Mē

Paulus. bra interdū cōtrahuntur. Paulo eginita teſte. Anima ſepiſſime deficit. Tuſſicula vigilieq̄ʒ egrū excruciant. vnde mens q̄n̄q̄ʒ ſtupet vel intellectus cōfundit̄ minaciq̄ʒ quodā furore ducunt̄ q̄ʒ frenetim vocamus: Somnus q̄n̄q̄ʒ profundior vbi carbunculi maxime oriunt̄ ſtomachi preterea dolor lienis inflatio precordiorū tumor apparet. Mēbra reſoluunt̄ vt cōſiſtere nequeant. In lecto vero caput ⁊ extrema impatibili quodē langore iactāt vt ſtare loco neſciant. At indubitata ſigna ſunt ſauciū auriū alarum

Panus. inguinūq̄ʒ tumores quos. Panos vocamus ac carbūculi q̄s antracidas vocāt greci. Anime defectꝰ in prima ſcōaq̄ʒ die vultꝰ priori diſſimilis pulſus enormiter ſeſe monēs. Vomitꝰ ꝑſeuerās vrīa turbida feculēta aī anxietas iactatio corpis certas peſtilētes febres vel pleriſq̄ʒ ex his notis aut dubio digno ſcimus. Exēplis tñ cōſtat peſtilētiā quoſdā ita ſenſim inuaſiſſe. vt medicis ephimerinā febrem exiſtimantibus: egri ſubita ac preſentanea morte rapti ſint. de qua re ſtatim aliqua ſubiūgemus exempla.

¶ Qui preter medicorū opinionē ignota peſtilēti febres ſubita ac īprouiſa morte īteriere. CAP. XII.

Marcus Antoniꝰ Corneliꝰ patricius venetus inter ſeuiſſime peſtilētie etatis noſtre initia in qua plures medici extincti ſunt ignoto morbi genere nōdum .n. peſtis detecta erat febre ſatis leui correptꝰ eſt quā vel ephimerinā putabant ſubmiſſo ꝑ mēbra calore. ⁊ ceteris notis ſecuritatē promittentibus. vii. die caput. ac ceruix ſudore frigido maduerunt. atq̄ʒ protinus īterijt. Interea dū admitterentur medici. dum caſu3 inopinū ꝑſcrutarent̄. dūq̄ʒ vulgus inſanū eos dānaret īſcitia. Ecce ꝑ plures vicos ciuitatis peſtis acriꝰ vrbē cepit ꝑmere adeo vt. ccc. protinus ſingulis diebus funera tumulis redderētur. ac niſi ſubita populi. ac nobilitatis fuga facta eēt maiori ſtrage afflicta ciuitas fuiſſet. Sed hoc vnū referēdū arbitror: nugator maligne ac medico maſtix impudēs nulla ē in tāta febriū ambage inſidioſior: nulla fallatior: ſalutē .n. in fronte ꝑmittit occipitio vero exitialem exitū refert

Thuccydides. Peſtilentia q̄ athenas quonda ſeuiſſime graſſata eſt vt Thucydides refert ex ethiopia que eſt ſuper egyptu3 deinde in egyptū libiamq̄ʒ deſcendens cōtagione pyreu3 occupauit Ita vt initio ab omnibus diceret̄ venena in puteos a peloponēſibꝰ eſſe deiecta. mox vniuerſam vrbē infecit: que eodē āno nullo alio morbo oīu3 cōfeſſione laborauerat. ī ea .n. neſcio q̄d veneni inerat ꝑter ꝯſuetudinē in qua nullu3 remediū idoneū reptū ē q̄ q̄s diceret vtile fore ſi offereret. Cadaueraq̄ʒ inſepulta a nullo aīali intacta fuiſſe vel ſi attingebant̄ ꝑ̄inus necarēt. Vñ circa cadauera neq̄ʒ alibi viſebantur alites. Patauij quoq̄ʒ etate nr̄a Antonius q̄dā ſiculus diſciplinax̄ noſtrax̄ ſectator latex̄ dolore vrgebat̄. Pleureticuſq̄ʒ a medicis habitus ē his quīnto die obijt: ac peſtilētia ſtatī ſubſecuta ē. Mirant̄ ꝑꝑea phyſici nr̄i in tanta veneni reputatōe calorē corpis q̄n̄q̄ʒ adeo remiſſu3 vrinā clarā venax̄ motus equales: vt certā oīno ſalutē q̄ſq̄ʒ poſſit ꝑmittere. Hoc aūt cōtingit nō ex morbi ſubiecto. ſ3 cibi mā q̄ aliquātiſper ꝑficit̄. vñ vrīa ſalutaris app3 illeſo iecore ſaluiſq̄ʒ renibus q̄ morbi mām pauēs nā ꝯgredi nō audet. nec ī ꝑliū deſcendit facile cū veneno ſtatī moritura. ſ3 corpis paululū habeās moderat̄. ⁊ regit. Vbi dū tp̄e decretorio bñ ſperādū putamꝰ mors īnopina egrū rapit. Qd̄ ⁊ phyſicis euenire ſolet. Aliq̄bꝰ idē p̄iter euenit ijſde3 vrine notis arteriax̄ eq̄litate nō ſpnēda leui febricula ī q̄ die critico ſanguis e naribus ꝑrūpit. q̄ auxilio dū ſecuritatē egris ꝑmitterēt medici exīde mors inſperata ītercēſſit atq̄ʒ miſere ꝑſentaneo ceu veneno rapti ſunt. Peſtilēs .n. virꝰ ī aliq̄ corpis pte latitās modū ſpeculatū ē aptoq̄ʒ deīde marte cū nā pugnā ꝯfecit. Et due aliq̄ñ febres (in īfinitū hēamꝰ) cocūt. q̄rū altera medicīe ꝑſidio ſanat̄: altera ī aliq̄t dies ꝑtrahit̄ cuiꝰ mā iā putrefacta celeriꝰ peſtilētie virꝰ ꝯbit vbi peſtis ciuitatē ꝑcipue graſſat̄. Dūq̄ʒ tūc eo ſucceſſu medicꝰ dū ſupbia īflat̄ aīus ⁊ nūmi ſpe titillat auaricia ex īprouiſo morit̄ eger. Quas ob res multi formit̄ īſana vulgi cēſura medicos nr̄os dānari videmꝰ: ſ3 de malis ī peſtilētia a preſagijs dicēdū eſt.

¶ De malis prognoſticis in febre in peſtilentia. CAP. XIII.

Exitialis plurimū ea febris eſt ī qua cōtinuo metu angitur eger. Cibiq̄ʒ tedio de die ī diē ducit̄ ꝯ aī ſecuritas ac ad cibū obſequēs aīus ſalutē ſepe denūciāt nec id tamen perpetuū eſt audiuimus eni3 nōnullos in

quarta quintaqꝫ die ceu conualeſcentes per domuꝫ
Exit⁹ fe- oberraſſe: ac cibos non reſpuiſſe. Paulo tamen po
bri. peſti. teſt expiraſſe: In iis igitur febribus exitus incertus
incertus ſemper habetur. Calor remiſſior quã par eſt reliqui
ſemp ha- que affectus vehementiores: q̃ incidentia ſiue Sym
betur. ptomata vocamus ſuſpecta ſunt: facies commutata
Sympto liuida: aut cũ purpura nigricans maculiſqꝫ plurib⁹
mata varia: mortẽ in propinquo portẽdit: vrina feculenta:
de qua diximus. Si nullum in ea ſubſidet craſſamẽ
tum mortifera eſt: que ſi diu perſeuerat ⁊ vires egro
ſunt longum morbuꝫ. Si imbecillitas eſt p̃ſentaneã
perniciem preſagit: in ſummo aquoſa perſeuerãs te
tri odoris atri coloris: ac craſſa peſtifera ẽ: liuida ma
la. Vẽtris itẽ fluor horrẽdi odoris. variiſqꝫ coloris:
ante digeſtionis ſigna damnatur. Bilioſa ac multa
qua eger non cõualeſcit: mala exiſtimatur: vncto ſi-
milis: de qua diximus tetri odoris: in cuius ſummo
lutheũ quoddam virulentũqꝫ cernitur: letifera eſt.
Sudor frigidus circa caput: ac collum febri nihilo
minus ſceuiẽte: mortẽ minatur. Et que euomũtur.
Si grauius olent. Siqꝫ porracei coloris ſunt: aut
floris eris ſimilia: aut atri coloris mala ſunt. Anime
quoqꝫ grauitas: macule puſtuleqꝫ omnes: que oriũ
tur: ac ſtatim deliteſcunt exitium certum portẽ-
dunt.

¶ Qua victus rõne ĩ febrẽ vti debẽt. CA. XIIII

Dieta. CUrationis itaqꝫ principiũ eſt victus ra-
tio quam dietam vocant: exinde dige-
ſtio ⁊ flãme interioris extinctio: ⁊ cor
poris demum exinanitio de his q̃ ani-
Aſclepia mum recreant ſuo loco dicendum erit: victus ratio
des. nem Aſclepiades in totum proſecutus eſt: ad quam
omnem curam tranſtulit: medicamentorũ vſum dã-
nando quibus ⁊ ſtomachus leditur ⁊ prematura ſe-
nectus induciẽ omniũ medicorũ conſenſu: ⁊ ſi hac
etate aliter contingat. vt quos reprehendant: ſingu-
lis momentis immittent: nec tantum antea medica-
mentorũ vires in vſu fuere ſed addunt in mixturis:
que virus temperant nihilominus venas malo ſuc-
co implent: ⁊ minima in re: vt leuiſſima tertiana dia
rhodon catharticũ offerũt. Et ſi multa eueniant que
ſine medicamentis curari non poſſunt. Sed ad ea:
que clinica ratione obſeruãtur: redeamus. Aeris igi
tur ſalubritas in peſtilenti febre eadem querenda eſt
quã ſupra deſcripſim⁹: cubiculi opportunitate: cui⁹
feneſtre in aquilonẽ vergãt: perflabiles noctẽ vo cã
Hũores delis vincere op꜄: Lumine eniꝫ ſpũs ⁊ hũores extra
⁊ ſpũs lu reuocantẽ ꝑpterea in eo caſu ſomniculoſum egrũ ti
mine ad mem⁹: veternoſum noſtri punici ſubethicũ vocant.
extra tra- At vbi vigiliis excruciatẽ eger vtiliſſimũ eſt ſi vires
huntẽ. ſuadent cubiculũ ⁊ lectulũ ſepe commutare: aut lin
Veterno tea ſaltem ⁊ ſtragulas: aceto roſaceaqꝫ ĩſperſa: ⁊ om
ſus. nia q̃ ad vſus faciũt: eger p̃terea veſtimẽtis ſtrangu
Subethi landus non eſt ſed admodũ leuibus tantũ velãdus.
cus. Cibus preterea (vt ſummatim dicamus) refrigerã
ticis nature. ſtypticeqꝫ eſſe debet. qui ⁊ ſi exiguus

plurimum tamen alat: faciliſqꝫ concoctionis aceto-
ſis conditus atqꝫ ex his diligendus eſt de quib⁹ ſu
pradiximus pro egri deſiderio variis enim deliciis
variis ſaporibus additis odoramẽtis ſtomachus cõ
ciliãdus ẽ ſepiuſqꝫ ĩ die cib⁹ offerẽdus. Carnis itẽ
ſuccus craticula aſſe ⁊ exp̃ſſus vel furnibulo deſtil
latus (vt nũc faciũt) ſtomachũ nõ oſtendit. ⁊ ꝑtinus
nutrit. Gale. horã prandii: ac cene ꝑ cõſuetudĩe lau Galenus
dauit. alii veſpertinã matutinãqꝫ p̃ferunt interdiu ⁊
ſepe ſalutares mixturas cõfectiones: varioſqꝫ potus
⁊ ſaluberrimos cõtinẽter prebent. Culine autẽ rõ in
hoc caſu referẽda eſt: vt faſianũ vel ꝑdicẽ: aut pullũ
gallinaceũ depillatũ ſordibus mundatũ roſacea ace
toqꝫ diligenter abluant. Coriandroqꝫ preparato:
myrti baccis: ſandali vtriuſqꝫ ſurculis: acribus ceru
ſis vel prunis faciant: diligenter demum aſſum of-
ferant. Elixa in hoc caſu dãnantur pinguiaqꝫ: qui-
bus ſtomachi auiditas ſi qua eſt: ademi ſolet. Qui
diſtillationibus vitreis preſertim ſuccos colligunt:
ne combuſtura inde contrahatur. foculo aliqui gra-
ti odoris ſubſternũt. Qui has negligunt diſtillatio
nes phaſiani carnem aut perdicis minutatim conci-
dunt: vaſeqꝫ imponunt vitreo: obturantqꝫ ne quid
euaporet idqꝫ in cacabo eneo aque pleno igni im-
ponunt: ⁊ ſine aque humore carnes decoquunt:
ſed ſuo duntaxat ſucco macerantur ſine ignis iniu-
ria. Continenter feruere debet donec excoquatur
materia exempta phyala ſuccus linteolo exprimiẽ:
potuiqꝫ datur a drachmis. iiii. vſqꝫ ad vnciam mo-
dus eſt. addita cordiali mixtura qualis eſt diamar-
garitom: dialithon: ⁊ huiuſmodi. Alii iuſculum fa-
ciunt addito ouo recẽti ⁊ mali granati vino vel vue
acerbe: ſucco vel alterius rei acrimonia. Alia eiuſ-
modi edulia excogitantur in dies quibus cor: ⁊ vi-
res corporis ſine ſtomachi tedio recreantur. Noui-
mus tamen ⁊ celeberrimos in medendo auctores:
qui carnis vſum in hoc febris genere damnarunt:
Sed tempori atqꝫ conſuetudini aliquid ſemper cõ
cedendum eſt ob id pultem tantum hordeaceam:
aut ptiſanam hanc enim ex grano illam ex farina
conficiunt offerunt quibus ſtomachus acida non Galenus
ructat vt tradit Galenus qui ⁊ alicam romanaꝫ lau Alica.
dat. His omnibus tenuior eſt: furfuris ordeacei
marcor ex amygdalarum lacte expreſſo: ac ſacharo
addito Alii molle pani albiſſimi ex qua frigida quo
ſepe in ardenti febre vſi ſumus: Nihilqꝫ calidum in
cibo aut potu aſſumendum eſt ⁊ ad cibum cogen-
dus eſt eger quo ſubducti ſpiritus mire emendãtur
Interea confectiones que nutriant hac hilaritatem
faciant in quibus gemmarum farina efficaciter im-
ponitur aſſumuntur. Plebs lente vti poteſt excuſſo
prius cortice biſqꝫ aqua mutata addita aceti ligu-
la oriza hyme ex amygdalarum ſucco aut lacte ace
toſo dempto butyro. Ouum ſorbile cum albore
At ſitis quoqꝫ: que maxime febricitantem excru-
ciat: vino acidulo: quale patinine populi aut ſalices
dare

dare ſolēt recte extinguit᷑. nullarū.n. vitiū eſt maxīa cū vue acerbe ſucco vicinitate. Alij vīo mali granati vtunt᷑ expreſſis acinis ſine corticis ſtypticitate ꝙ ex oxyacbāto fit criſpinū trāſpedani vocāt dyſentericis nobile medicamētū ⁊ ſicientibus iucūdū. Si hec nō ſunt: acetū ꝓdeſt aq̄ īfractū roſacea. Quidā auſterū vinū dedere albū odoratū ceu cretē ſe vel ſalernum aut theticū ꝓterq̄ in capitis affectu vbi aīa deficit ſꝫ vini vires frigida celeſti infrāgūt. aut ſōtana ſalubri vini tertia portio eē dꝫ ſꝫ tp̄is ⁊ hītudīs rō hn̄da ē.

De potionibus q̄ in febre peſtilenti dari debent. CAP. XV.

Iis potionibꝰ maxīa curatiōis ps ꝑficit᷑ gbꝰ febris īteꝑantia: quā dyſcraſiā greci vocauere corrigit᷑ ⁊ mēbra pricipalia cōſeruāt᷑ ⁊ puriora reddunt᷑: cor ꝓcipue ac eiꝰ ſpūs iſdē morbi mā digerit᷑ ꝓpurgaturq̄ meatꝰ apiunt᷑ a venenoq̄ totū corpꝰ hētur. (dyſcraſia) Que oīa maxīe ſunt obſeruāda. Ubi feruor īgēs ē a colera ꝓſertiꝫ. Potiōes largiores eē debēt ad ſitiꝫ tollēdā vehemētē ex aq̄ hordeacea maxīe iuuāt in q̄ ⁊ cādēs aurū extinguere cōſueuere. Qui vltra ſacietatē bibūt ſtōachi ac pectoris īfirmi rōnē hēant atq̄ cōſuetudinis memores ſint. Nā ⁊ reliq̄ ſyptomata vitare debēt Gale. ſnīa q ex frigide potu eueniunt. (Sympto mata. Galenus) Qui ordeaceā abhorrēt ciſterninā vl̄ fontanā bibāt prius tn̄ coctā. Sachari q̄ puriſſimi exiguo addito: mōs ē nullū in hauriēdo ſeruare modū. ſed vltra ſacietatē ēt bibere ꝓdeſt. Ueſtimētis demū coopiendus ē eger reliquaq̄ ſeruāda ſunt q̄ ſupra prioribꝰ libris ānotauimus. At reliq̄ potiōes maturie dilucu lo dāde ſunt vel ante prādiū horis .iiij. totidēq̄ ante cenā iuſto interuallo. Et q: plurimū hmōi febris ex pluribꝰ hūoribꝰ oriri ſolet digerētia ob id varia eē debēt hūorū rōnē hn̄tia in gbꝰ ⁊ cordialia admiſcemus acetūq̄ mire in hoc caſu potētie aut citrei mali ſuccū. Sed potiōis exēpli grā genus vnū apponamꝰ: Bugloſi ſuccū ⁊ maloꝝ q̄ melli mella dicuntur ac corūq̄ q̄ acidula ſunt in catino ꝑ diē reſeruant᷑ ſepati. donec craſſamētū ſubſidat ex gbus oībus vncia colligit᷑ addita ſeri aq̄ citreiq̄ mali ſucci ac herbe acetoſe .o. ſeſquūtia roſacee. ℥ .iij.. Sachari puriſſimi. lib. ij. ſandalorū aromatis modicuꝫ adijcito ⁊ ad ſape craſſitudinē ignis vapore coquito ⁊ ad vſus ſeruato q cāphoraꝫ addūt de appetitu īmemores ſunt. Aliter bugloſſi melliſſophylli ſiue citreaginis acetoſe ſonchi ſucci oium. ℥ .ij. aque roſacee aceti albi ſeſquūtiā ſumito citrei ſucci vel vini de malis granatis. ℥ . ſachari albiſſimi quantū ſatis ſit deferuefacito eo quo diximus modo. Quibus hec parata non ſunt eadē cōdita ſacharo inueniat qd̄ officinas inter que violaceā potionē roſaceā: nimphee pomoꝝ bugloſſi ſeris: acetoſe: citrei: ſucci: ⁊ his ſimilia inuentu facilia habebis gbus ⁊ materia digerit᷑ ⁊ ſitis importuna interdiu vincit᷑. Mixture quoq̄ vtiliſſime addunt᷑ que cōmanducant᷑ vel dilute ex aqua bibunt᷑: habet roſatū cōditū violatū bugloſſatū ad vnius. ℥. p. pulueris margaritaꝝ ſemidrachmā ac ſpecieꝝ dialithi. ʒ. auri argētiq̄ ſcobis ſinguloꝝ obolū alij auri bracteas tenuiſſimas .vj. addunt: plus minuſue pro cuiuſq̄ fortuna. Alia item efficacior eſt: ⁊ primi meriti: eadeꝫ cōdita ꝯtinet: margaritarū farine drachmā dialithi ſpecierum. ʒ. ij. coralli j vtriuſq̄. ℈. j. ſeminis acetoſe citreiq̄ mali ſeſqui dracmā. ſpodij. ℈. ij. oſſis ceruini cordis obolos tres. mūnocerotis cornu regum impēſam obolos duos auri. ſcobis drachmaꝫ. bracteas auri. x. cōtrita mortario cōmiſcentur donec ad vnitatē redigant᷑ lingue mēſura circa lucis conſi uia ex aqua roſacea datur. Cōfectiōes ſandaline plebi idonee ſunt ex eadem aq̄. Alia minus iucūda ſed myre virtutis ac facilior: in qua roſacee. ℥. iij. rubrice armeniace ⁊ vini odorati nō auſteri ſinguloꝝ vncia alij theriacā dedere admixto ſmaragdi gemme polline ex aqua roſacea. Alij alia imꝑant que pallato naribus ac ſtomacho nō conueniūt de gbus obiter minꝰ dicēdū putamꝰ ſed ad reliq̄ remedia trāſeamꝰ.

De ſanguinis miſſione in peſtilenti febre. CAP. XVI.

Proximā deſiderat animaduerſionē in peſtifera febri ſanguinis dimiſſio que largior imperāda eſt ſi ſanguinis vitio cōtigerit ſi etas ac vires ſunt. Exilior cū vbi alter humor admixtus eſt q ſi ſimplex fuerit alui deiectio magis ꝓdeſt. Dandaq̄ opera eſt ne importune vena feriatur nihilq̄ potētius eſt (vt in collectionibus noſtris diximus) ſanguinis dimiſſione vbi neceſſaria nō eſt: vires.n. corporis maxime ſubducit. At preſentiſſimū auxiliuꝫ: vbi opus eſt habet᷑: īſuetis difficiliꝰ q̄ aſſuetis inter morbi initia vena ſecanda eſt que vnius diei interuallo fere ſemꝑ adiudicatur ſed prius ſi aluus aſtricta eſt mollienda clyſtere: aut glāde ex melle ſaleq̄ iniecto. Uenā feries ſi vrina veterinoꝝ ſimilis eſt turbulēta rubens craſſa teterrimi odoris que colore liuido emittitur ac modica vitiū deſectionē indicat in quo caſu veniſecis opa nō indigemus. (Flobotomia.) At cū abſceſſus ꝑ membra (vt diximus) oriunt᷑ auertēdi cauſa ſanguis mitti poteſt: q. ſi ſub ala dextra panus ortus eſt: dextro talo ſtatī vena ſoluēda eſt: deinde ex media eiuſdē lacerti ſi vero ſub ſiniſtra nō in talo ſed in manu ſiniſtra venaꝫ vulnerare expedit: Rurſus ſi inguē dextrum tumet vel ſiniſtrū illud dextrū taluꝫ hoc ſiniſtrū requirit vl̄ vtrunq̄ modū. Si poſt aures que parotides dicuntur aut ſub faucibus quid intumuit eadē rō in manibus obſeruari debet. (Parotides.) Preter hos tumores carbūculi paſſiꝫ ꝑ membra innaſcunt᷑ ſanguine per ſe viciato aut bilioſo humore ꝑmixto aut atra bile: tū ſanguis ſtatiꝫ atq̄ copioſe mitti debet extirpāde materie cauſa ex iecoraria vena qua morbidum leuat᷑ corpus eoq̄ efficacior erit quo ſanguinis quoq̄ excreationes aſſueriut. Quod ſi puer eſt q laborat qui tātuꝫ roboris nō habeat vt ſanguis mitti poſſit cucur (Ventoſe)

Ventoſe

bite ſcalpello circūciſe naribus ſponi pōt. Quidam ita ſanguinis miſſionē diſponūt: vt ſi iferiores cor pis ptes grauet ſint ex iecoraria vena: ſi ſupiores ex ce phalica. Si vtreq3 male afficiunt: ex media brachij ſiue cōi recte ducat. At ſi ephimerina febris affue rit: nec corp⁹ ſanguine morbidū appareat: ex ſiniſtra regali vena exime ſoluit: qua cordis ⁊ arteriaꝝ vapo res tetri reſoluunt: qui veniſeces ꝯtagione fortaſſe pollutos timēt. Iſtim ad ſecādas venas domi ptī neat: quo et nūc greci barbariq3 vtunt baliſtula e ad corpa ſanguis leuāda ⁊ ſibi qſq3 ꝑ arbitrio ōmit ſan guinē: tuto .n. venā aperit vel ſperitis facile. Arc⁹ eſt cui ſagitta ad iuſtā mēſurā ānexa eſt veiāq3 ſubito vulnerat: ⁊ quātū velis trāſigit. Ita vt arteriā nō ti meas: nec vltra citraq3 venā ictū faciat expedita res eſt: ac facilis: qui hoc nō hab3 familiares idoneos ha beat ad venas ſecādas.

¶ De ducēda aluo i febre peſtilēti. CA. XVII

Cum igit in ol ſebris genere priuſq3 alu⁹ ducere: materiā digerere oportere oī ni ru ſignificauerim⁹: nūc in his febrib⁹ mu tatā rōne nullā ꝯcoctionē deſiderare ma teriā venenatā atq3 peſtiferā admonem⁹. Nā quo celerius hmōi exitiale morbi boles corripiūt: eo ve locius: ⁊ cū quadā temeraria audacia rapiēda ſūt re media: materia .n. venenata ꝯcoctionē nō expectat: ꝑ ſertim q̄ minoris eſt inflāmatōis: que nō extrīſecus plurimū inflāmat: tū digeſtionē: tū deiectionē paritē magis deſiderat. De ijs que materiā digerūt ſuo di ctū eſt loco. At cathartici rō eſt: vt nihil venenati ni hilq3 moleſti hēat. Si bilis ruffa īfeſtat hoc medica mēto tuto celeriterq3 trahit in quo ſponunt rotis ſy riaci vncie due radicis barbare p noctē īſuſe .3. ij. in aqua cichorij aceto ſe meri albi oſum ſemūtia. Sū mo mane linteolo mūdo radicē exprimes: in eo ſuc co rotē ſyriacā antedictū admiſcebis aqua bngloſſa prius maceratū. Hāc potionē ſtatim ſaluberrimam dabis. Alij tamarindi ſuccū addit: alij chryſſobala nū vtiliorē potāt. Quidā in rotis ſyriaci vntijs dua bus vel trib⁹ drachmā vel ſeſqdrachmā radicis bar bare ꝯtuſe: ex citteaginis aq: ſiue ſucco q̄ efficacior ē ſponūt: radicē barbarā aurū pcio equaſſe vidimus: quib⁹ hec nō eſt radicē pōticā ſponāt: duplicato mō hāc rhecomā ab ſcolis vocari audio. Si ros antedi ctus ꝑ egri fortuna emi nō pōt. Succus ſilique ale xādrine vicē implebit. At vbi pituita eſt ꝙ phlegma greci dicūt agaricū oxymelite ꝑparatū vtiliter dat: q̄ ⁊ cordi cōuenit: At polypodio epithimo ſena atra bilis eximie purgat adulta materia radice barbara fumiterre ſucco ac caprīo ſero. Cōpoſita diniq3 mor bi materia cōpoſitis remedijs curat. At alij laudāt cathartica que Diaphinicō atq3 diarbodon vocam⁹ in qbus tripoliū atq3 polypodiū ſponūt. Sed i hoc caſu ſperioſa coꝝ pcepta coarguēdo noſtra que tu tiora ſunt tātum laudabimus atq3 clemētiora. Reli quie rurſus materie digeſte ſuis potōibus ijſdē ca

Hu. venenoſi coctionē nō expectāt.

Rhecōa radix pōtica.

Pituita. Phlegma.

Materia morbi cō poſita cō poſitis re medijs curatur

tharticis repurgātur. Quibus ea moleſta ſunt cata potijs vti pōt: que de tribus dicūtur: ex aloe enī elo ta hepatite agarico ꝑparata: ac radice barbara: eqs portionibus ex citri ſucco. Sūmo mane deuorātur: quidā ſcrupulū vnū addūt ex ijs que Ruffo aſcri buntur: aliqui eadem p ſe dedere. Hinc ad peſtilen tie affectus trāſeamus.

¶ De ſōno imodicíſq3 vigilijs. CAP. XVIII.

Cubiculo pſtanti tenendū eſſe egrū dici mus: quo purū aera attrahere poſſit: ꝙ mutare vtile eſt: ſi vires ſinūt: alioqn mo uēdus nō eſt eger: pſertim ſi ſpūs facile ſubducit: intēpeſtiua vis ſomni plurimū egrum op primit: quo venenata vis materie ad iteriora reuoca tur: ꝙ carbūculis enatis: contingit ꝟl pituite cā ſabu lis ⁊ iocis vel clamoribus excitādus eſt At imodi cas quoq3 vigilias timere d3 medicus qbus ibecil litas ſepe oritur. Sōnū inducit geſtatio ⁊ ſuſpēſi le cti motus crebriter iacti vel ex epotario fonte aqua guttatim cadēs. Silanū Celſus vocat cū cameratio frondibus m yrti: citrei mali: ſalicis: ac crebra viridi arūdine. Sicamini lachryma ſomn⁹ ꝯciliat naribus appoſita hāc cāphorā appellauerim. Si quē timor moriēdi excruciat amicoꝝ cetu ſubmouēdus eſt me ror eorū pcipue q iā ab eodē morbo ꝯualuerit ij de incepe cū caſum nō timēt ꝙ actore Thucydide in il la athenaꝝ famoſa peſtilentia euenit q hylari vultu iuxta lectulum reſideāt ſollicitudinēq3 relīquere do ceāt ⁊ ad cibū exemplo ſuo large cohortent ⁊ lāgue ſcentis appetētie periculum indicēt qua rōne ⁊ ſe ipſos inuitos ſingulis diebus aliqd aſſumpſiſſe ꝑſi teātur. Utiliter ſingulis diebus aluus ducit aut ely ſtere aut glāde iniecta de quibus in prioribus libris ſatis diximus. De iraſcētia ceteriſq3 animi affectib⁹ ſatis ſupradictū eſt vbi pectus fatigato anhelitu atol litur aſſidue ex interanea flāma: tum fricatiōes: que eā extrahāt impetrāde ſunt aut fomenta ſpongijs in aqua tepida infuſis vbi cāne folia ſalicis vitis cha memille: roſa addita: ſubſeruefacta fint: tepēs enī va por eſſe debet: vel mane vel die inclināte: de quib⁹ ſtatim dicendum eſt.

Celſus

Thucy.

¶ De fomentis vel epithematis quibus cor foueat CAP. XIX.

Cum de fomentis mentio habita eſt. Ideo de ijs que cordi cōueniunt impoſita. que epithemata vocamus nūc tractari oportet his vires cordis reficimus: animi triſticiā reſoluimus letū cor reddimus malos ac peſtiferos vapores regerimus. Sup ꝑcordia retinetur humor cineris, tempore calefactus pānoq3 coccineo vel ſe rico collectus ſub ſiniſtra māma ſpoſitus medetur: recētaturq3 crebro iniectu. Fomēti duo genera ſunt alterū calide. alterum frigide nature qō ad tempera mētū acceſſit. Frigidū hoc mō fit: roſarū ru manipu lum ſemis. 5. coriādri ꝑpati drachmā ſpodij corallij vtriuſq3 ſandali rametoꝝ oluꝫ ſcrupulos duos mar garitarum

Fomētū fri.

garitarū farine.ʒ.j.oſſiuꝫ ceruini cordis ſemidrachmā
monocerotis cornu obolos duos gēmaꝝ farine ſe-
miſcrupulū, cāphore.ſumūt obolū:ola imponūt no
ua ex aqua roſacea citreaginis:bugloſſi.ſoncbi.⁊ his
ſimilibus:mō quo diximus vtunt.Alij eaſdem ꝯtri
tas ſpēs ſacculo duplici imponūtq lapide latericio.
aut marmoreo cādefacto.aceto prius ꝯſperſo.caleſa
Fomētū ciūt.inuicē mō vnus mō alter māme ſiniſtre admo-
cal. ueatur.in calido crocū addimus gariophyllū nuceꝫ
aſſyriā ſcrupuli.j.pond.zedoarie exiguum:lignicꝫ
aloes ac muſci ſemiobolum.quarū reꝝ modos mu-
tare ꝓ hoīs natura ſexuꝗꝫ febris ardore:tpe.ac loco
regioneꝗꝫ:alijſꝗꝫ rōnibus cogimur.ꝙ cognitis ſim-
pliciū qualitatibus fieri haud difficile eſt.

Fomēta que iecori imponunt. CAP. XX

Uam cordi ſemꝑ ꝓſit ipſa ſuffitio ieco-
ri raro:nec niſi a ſanguinis dimiſſione.
aut a deiectiōe hoc fomentū hꝫ aque ſe
ris.ʒ.iiij.aceti vnā ſandalorū ru.ſeſqui
drachmā pāno ſuperiori ītincto in tepēte ſucco:ie-
cur ſepe foueat ſi opus eſt vehemētius erit ſpodio
Vinum addito ⁊ mali granati vino:(rhoitō vocāt greci.)⁊
mali pu- ſpecieꝝ drachmā vel ſeſquidrachmā adijcies quas
nici rhoi in diarhodon abbatis īponunt.Sua quoꝗꝫ malag-
ton. mata deſiderat ſtomachus:ſi diſſolutus eſt.qbus ci
bi appetētia ꝯciliat.Ad ſpine pariter ardores ac do
lores vnguine vtimur ex oleo.n.ꝯſtat roſeo:violato
nymphee ſucco ſemꝑuiui.ſolani acetiꝗꝫ oīumvncia
ad ignē cōmiſceātur.cere exiguo albe addito:aceti-
ꝗꝫ imbre cōſparſo ⁊ in vnum redigātur:camphore
paulū demum additur hoc vnctulo ter quaterue in
die ſpina inungit.Qui teſtes roſea aqua acetoꝗꝫ ac
vino meraci linteolo fouent:vniuerſum corpus refri
gerāt:ac creant pluſꝗꝫ ſit veriſimile.

De iterata ſanguinis dimiſſione ⁊ alui deiectiōe.
CAP. XXI.

At cum inter hec preſidia morb⁹ adhuc
nec incliuare:nec remedijs cedere vide
tur ⁊ nihilominus robur in egrotāte ꝑ
durat:⁊ in pugna ꝯtumaciter ꝑſiſtit fe
bris:victoriꝗꝫ ſpes etiam nō ſupereſt:ſubſidia ta-
men vndiꝗꝫ perquirit natura.exoneratiꝗꝫ ab humo
ris putredine deſiderat.vel ſanguinis miſſione:vel
alui deiectione:aut vtroꝗꝫ modo.Si ſanguinis miſ
ſio iteranda eſt:parcius imperāda.Veruꝫ dies in
dicatiui.vel qui iudiciarius dicitur maxime cauen-
dus:in quo tpe natura ſiderū motus comes ſuas vi
res exercet.ſpōteꝗꝫ ſtato velut tēpore corpus exone
rat.aut ſanguinis ꝓfluuio.aut vētris fluxu.aut ſu-
dore.⁊ ſi cathartico rurſus opus ē,⁊ cholerā ꝑpur-
gare velis hec in prōptu habebis.ꝑter ea que dixi-
mus tamarindos:chryſſobalanos.pruna damaſcena
enucleata violas.ſi vna decoquātur ex aqua ex quo
rū decocto(tres.n.vncie ſatiſfaciūt)ſaluberrimā po
tionē facies ſi roris ſyriaci vnciā addes:vel ſilique
egyptie atramētum radicis barbare drachmā ſpi-
ce paulū alij diaprunon ſine ſcamonio vtuntur mo-
dūꝗꝫ augent.In pituita vero ꝗ̄ de agarico diximus
valere haud dubiū eſt:Ubi atra bilis diaſene medi
camento vti poſſumus ſi nihil venenati in ſe ꝯtinet.
Reliqua medicamētoꝝ genera ſatis ſupra diximus.

De ſanguinis excreationibus.CAP. XXII.

At ſanguinis excreatiōes quas exitiales
ante poſuimus:rubrica armeniaca:terra
lemnia ex portulace ſucco eximie ſanant
hinc ad ſimplicium quorūdā facultates
tranſeamus in quibus locupletis nature diuinitatē
miramur ꝑſidia varia ad hec mala elargientis.

Simplicia ac compoſita peſtilentie tempore ex-
perta. CAP. XXIII.

Errant qui experta ꝓdunt.Si quis ini-
tio peſtilentie febris kalendule, ſucci.ʒ.
duas aut tres ad ſūmum biberit.deinde
veſtimentis operiat libeꝝ reddi ab ea la
be.hec vulgaris herba eſt ac ſponte naſcēs ī grecia. Succus
Alij nō minoribus laudibus ſuccū verbene eiuſdē verbene
effectus celebrauere.Multi ſcabioſe ſuccū ad hos ⁊ ſcabio-
vſus efficaſſimū predicāt quo veneni vis.xij.horaꝝ ſe.
ſpacio propellat.Mirā vim hꝫ aduerſus peſtes tor Tormēti
mētilla radice rubra odorata ꝙ̄ Sparganium greci la.
vocant.nam ⁊ cōtra ſerpentes bibitur drachme pon Sparge
de.ex vino:Dictamum preterea laudatur cretēſe ⁊ niū.
in altiſſimis montibus inuētum.a Dioſcoride Ga- Dioſ.
leno.Plinioꝗꝫ cōmendatū.ſcrupuli pōde.ex roſa- Galenus
cea.Aliqui ſpem maximam in rubrica lemnia habēt Plinius
ſoláꝗꝫ prodeſſe ſpodent.Cui maximam auctoritatē
dedit Galenus in libris ſuis.Si ex vino nō admo-
dum auſtero bibatur:vel ex aqua roſacea drachme
pondere.Alij betonicam ſūmis laudibus predica- Betōica
uere vel ficce ſatinam ex vino.Uiolentiam.n.mor-
bi ad extrema expellit.Nōnulli cichorium preferūt
eſtate quo diximus modo.Ab aliquib⁹ ſemina ma-
li aſſyrij laudantur ſi māme.vij.preſumunt.Ex cō-
poſitis in omni confeſſo theriaca omnibus prefert:
ac antidotus mithridatica.d quibus ſupradiximus
ex roſacea vel vino:Alij vero maiora audentes hoc
modo aquam colligunt ex fumibulo kalēdule ſpar
ganij antedicti.Dictami betonice citreaginis oīum
manipuluꝫ rubrice armeniace vnciam machir.ʒ.iij.
aceti imbre ꝑ noctē conſperſo deſtillationibus con-
ſtituunt ex quibus aque ſeſquiūtia ſatis eſt ſi mane
propinatur.Sanum.n.hoīem a peſtilētia reddit va
lentiſſimo remedio.Aliter rubrice armeniace terre
lemnie.ʒ.ij.Cinamomi ſemiūcia:ſparganij Dicta-
mi cretenſis ſandalorum ru.omnium drachme due
⁊ ſemis ramēti eboris ſemidrachma ſpodij ſcropu-
li duo corticis mali citrei:margaritarum farine dra-
chma dialithon ſeſquidrachma ſuccini odorati mo
nocerotis cornu farina ⁊ oſſis ceruini cordis ſcrupu
lum auri argentiꝗꝫ puriſſimi ſingulorum ſemidra-
chma contrita per tenuiſſimuꝫ cribrum ſecernas ex
ſacharo orbiculi fiant vel ꝗ̄uis alia mixtura pro arbi

trio cōponat̄: que ſingulis momētis dari pōt: effica
ciſſima.n.eſt ⁊ vim malā peſtilētie abigit: ⁊ ſi regalē
ſpūs arcem occupauerit. protinus fugat. ⁊ captiuos
ſpūs liberat. Alias cōpoſitiōes ſeu ſupſtitioſas ꝑter-
miſimus circulatoribus magis ꝙ̄ medicis attribuē-
das. Hinc ad reliquos affectus trāſeamus: qui pa-
uorem magis ꝙ̄ periculum afferunt.

¶ De alarū īguinūqꝫ tumorib⁹. CAP. XXIIII

Hec ⁊ ſi phyſico alienū magiſterium vi
deat̄ q: ⁊ manus operā tādē deſide-
rat: ⁊ feramēta: tñ non ſine phyſica rōe
ad ſanitatē eger recte ꝑduci poteſt. In
alis itaqꝫ ſub faucibus: auribuſue: ⁊ in
guinib⁹ tumores īnaſcunt̄: q pani dicunt̄. Hos in
Galenus ſpēs diuiſit Gale. ſub phlegmonis genere bubōes
duros ac diuturniores: phymata molliora: ac mino-
ra que in pus cito conuertunt̄: phygethlō phlegmo
nodes eriſpelas: vel eriſepelas phlegmone: que om
nia īdignationē ac feruorē adenū .i. glādularꝫ ſequū
tur: Phygethlon (vt Celſus tradit) tumor eſt nō
altus latus durus: rubicūdus cū vehemēti inflāma
tione punctioneqꝫ ac mēbrorꝫ diſtentione neqꝫ ma-
teria magnopere in pus ꝯuertit̄. Nam panū ⁊ pani-
culā generali noīe ſiue inguē a loco vbi oriri ſoletvo
Bubo cari a latinis video bubonē greci dicūt. Cū his affe
Hippoc. ctib⁹ febres preter ephimerinas exitiales ſunt hippo
Galenus crate ⁊ Gal. teſte. In qua re principale auxiliū eſt vē
tre ꝑpurgato miſſoqꝫ prius ſanguine cucurbitulā ſu
perimponere ſcalpelloqꝫ cutē circūcidi rurſus ſuꝑ
imponit̄ cucurbita qua virus eliciat̄ q ī hoc affectu
Hippoc. cataplaſmate diſcuſſorio vtunt̄ vite male ꝯſulūt. au
ctore Hippo. Venenū.n. ꝙ ſponte natura ſagax ex-
tulit. Illi ad ſterna ⁊ ad ꝓcordia retromittunt. Qui
hec ꝓuident ijs q̄ errodūt puſtulas excitāt diuerſe
parti ſuꝑ īponētes vt alio auertat̄ virus vt ſi caput
nimio ſomno aut vigilijs nocturnis ꝓmi cernat̄. ⁊
alia cerebri male affecti ſigna vt dolor capitis verti-
gines deliriū auriū murmura vel grauitas faciei in-
flāmatio tēporꝫ pulſus vrina clarior ſedimēto in ſub
lime tendēs ⁊ his ſimilia circa caput abſceſſus denū
ciātur tū in ſcapulis cātharides exulceratrices aut
aliqd eius potētie imponim⁹. At lethargia peculiali
ter parotidas vēturas ſignificat. alarꝫ vero apoſtema
ta cordis vehemēs palpitatio animi ōfectus frequē
tes ac anhellādi difficultas vel ſumma neceſſitas re
ſpirādi indicāt. tū nates brachia exulceranda cura-
mus. Inguinum vero ſanguis nunꝙ̄ dimiſſus vel
ſi ex naribus vel emorrhoidis ſanguis nunꝙ̄ ꝓflue
rit ſanguinea ꝓſertim habitudine ſitis vehemēs. Ci
bi tediū pulſus venarū vehementes turbulēta vri-
na mali odoris ardēs febris vel ſi alſ pani orti ſunt.
Inguinum pruritus ac inflāmatio. Tumvero ſupra
genua que puſtulas excitāt efficaciter imponūtur:
vel circa crura. Alij conſtātis animi ferro candente
vtūtur aſri etiānū eam curationem obſeruāt preci-
puo remedio. At tumores ſi oriūtur quantomagis
ꝓminent ac acutiores ſunt tantomagis ſalutem pro Tūores
mittūt contra quātomagis latēt tanto deteriores vel ꝙ̄to acu
ſi in duob⁹ inguinib⁹ oriunt̄: in dextero inguine ma- tiores tā-
gis letales ſunt: qui in alis innaſcūtur teterrimi ſunt to ſalu-
alij qui in collo prorumpūt nocētiores putāt ex acu briores.
tiori materia: ac ſeruēti in quo caſu vinū nullo mo
do dandū eſt. Omnes qui criſſimo die ſiūt ſangui-
nis miſſionē nullo modo expectāt de qua ſuo loco
diximus. His tumoribus hirudo frequens impoſi
ta ꝓdeſt. Quibus fortuna fauet gallinaceos pullos
viuos aluo glabrata ſuꝑimponūt: dimidie hore ſpa
cio dimittūt. venenatā enim vim ꝯtrahūt aliū deinde
pullū imponūt nec finis fit vſqꝫ ad .xx. qui ſi moriūt̄
ſpem denūciant aliogn in dubio vitā eſſe volūt. alij
ranis diſſectis ſeminiuis vtunt̄ quidaꝫ ſyrus in cre
ta peſtilētie tempore iecur diuulſe teſtudinis ingui-
ni imponi docuit ꝓpitio atqꝫ facili remedio quidaꝫ
rutam tunſam impoſuere. Si hec nō ſunt hoc em-
plaſtrū materiam extrahit reſoluit ⁊ dolorem ſedat
habet narciſſi radices decoctas in oleo liliaceo. que
cōtrite ex melle imponūtur. Sed malaginata ſubiū-
gemus ex qbus. Hoc vtile eſt ꝙ ex fermento atro ſa
pone. ſinapis ſemine calce viua. ficis ſiccis. calchan
to. nuce perueteri ac iridis farina componat̄. Idem Septicū
preſtat emplaſtrū ꝙ exeſt greci ſepticum vocāt. ꝙ fit emplaſtꝝ
ex narciſſi radice anacardi meligine ac columbino fi
mo. Si his nō cedūt tumores vel nouacula vel can
denti ferro opus eſt. Si pus ſubeſt ⁊ cōcocte mate
rie iam certa ſigna ſunt ad manus veniēdum eſt. fer
roqꝫ vtendū ꝙ ob ſimilitudinem Gāmoides dicit̄ Gāmoi-
ac pus ſtatim extrahēdū eſt. nec maturitas nimia ex- des.
pectanda que periculum affert cōtra cruditas ma-
gis tuta eſt. Si chirurgicū contaminatū times can-
dente ferro vel argento vel auro vti potes maior (vt Maior
diximus) medicine pars audatia conſtat quidaꝫ ſi- ꝑs medi-
napis ſemine ⁊ canino fimo ⁊ ſcabioſe ſucco panuꝫ cine con-
aperiūt vel ijs que ſupra diximus exulceratorijs me ſtat auda
dicamentis. Facta plaga ſiue linimento curanda eſt tia.
⁊ quicquid deinde imponit̄ non aſtringi. ſed modi
ce deligāri debet. Cetera que ꝑtinent ad vlcus pur
gandū puſqꝫ extrahēdū que epiſpaſtica dicūtur plu Epiſpaſti-
ribus diebus imponēda ſunt alij ſarcocolla ⁊ melle ca.
vtūtur exinde que vlcus implent ac demū que cica
tricem inducūt habēda ſunt ⁊ emplaſtra paracolle- Paracol
tica dicta que a vulnerū magiſtris haberi poſſunt. letica.
At medici veteres his bubones maturabāt ac ape-
riebant inter que ariſtaltbee radix addita hoīs ſali-
ua narciſſi radix (de qua diximus) cū melle ⁊ aue-
ne farina. vrtica quoqꝫ ſiue eius radix ſale admixto.
vel aſungia ſalſa vel erui farina ex melle. Lupini im
poſiti maturāt ⁊ rūpūt ꝙ Paulus eginita affirmat. Paulus
Galbanū. Panace ꝓſolate radix q̄ ⁊ ſtrumas aperit
⁊ pecudū ſeuū cum ſale toſto. Murinū fimū ꝯmix-
to turis polline lacerte cinis ⁊ ipſa diuulſa ⁊ īpoſita
fimum colūbarum per ſeſe vel cū farina hordeacea.
aut auenacea illitū. Cātharides mixta calce ſcalpelli
vice

vice panos auferũt. Blatte detractis pedibus ⁊ alis
valẽt. Hoc itẽ medicamẽto vtebant̃ maiores noſtri
ad cõcoctos panos apiendos in eo cere, ⁊ thuris dra
chme .xx. cineris muricũ .x. olei veteris heminã. Re
Paulus fert Paulus eginita herbam inueniri in attica: que
alter dicitur ab aliq̃bus buboniõ appellat̃ qm̃ ingui
num preſentaneũ ſit remediũ nõ ſolũ ſi cataplaſma-
te imponat̃ ſed etiã ſi iuxta cinctus duntaxat alliget̃
Plinius idem Plinius affirmat ⁊ herbe figuram his verbis
demonſtrat: Cauliculus eſt folijs oblongis: duob⁹
aut tribus in cacumĩe capitula. Stelle modo radia
Paulus ta idem Paulus hãmoniacũ ex melle impoſitũ lau
dat aperit ⁊ propolis eodem teſte radix cucumeris
ſilicum terebinthina: radix capparis recens nitrum
cum fermento.

Que fieri debeant carbunculis enatis.

CAP. XV.

Puſtulas ⁊ carbunculos futuros: quas
alij papulas ardẽtes vocant indicat (vt
diximus) grauis ſomn⁹ nõnunq̃ hor-
ror habitudo ſanguinea. Hi in oĩ fer-
me corpis parte enaſcunt̃ quoꝶ he no-
te ſunt rubor inflãmatus durus: in quo puſtule emi
nent. Cum plurimũ nigre interdũ ſubliuide aut pal
lentes in his ſanies eſſe videtur: infra color niger &
ipſu, corpus aridũ ac durũ circa q̃ quaſi cruſta que
dã eſt eaq̃ inflãmatione cingitur: neq̃ in eo loco le
uari cutis põt: ſed inferiori carni quaſi affixa ẽ. Hoc
vitiũ ſubteractis q̃ſi q̃buſdã radicibus ſerpit inter-
dũ celerius interdũ tardius pro mãe venenate potẽ
tia ſupra quoq̃ ꝓcedẽs inalbeſcit deinde liuidũ fit
circũq̃ exigue puſtule inaſcunt̃: ⁊ ſi circa ſtõm fau-
Paulus ceſq̃ incidit ſubito ſp̃m elidit. Paulus eginita pri⁹
mittendũ eſſe ſanguinẽ initio ad anime vſq̃ defectũ
ꝓ corporis viribus atq̃ morbi magnitudine. At ſi
omnino orti ſunt ſcalpello ſcarificari ꝓfundius acto
debent. Circũq̃ inflãmationẽ plantaginis ſuccus il
linatur. Antiquoꝶ vero ſñia nihil melius eſt q̃ pro-
tinus adurere neq̃ id graue eſt nã nõ ſentit qm̃ ea
Celſus. caro mortua eſt finiſq̃ adurendi eſt (vt tradit Cel-
ſus) dũ ex omni pte ſenſus doloris. Tũ demũ vul-
nus ſicut cetera aduſta curandũ eſt. Seqtur enĩ ſub
Eſcharã. medicamẽtis erodẽtibus vndiq̃ q̃ Eſcharã greci
dicunt qñ qdem a viua carne trahitur quicq̃d cor-
ruptũ eſt. Cruſtam illiniũt butyro' cloto: vel oleo p ſe
enĩ cadet: poſteaq̃ ſinus curari põt implentibus ea
medicoꝶ veterum cura erat. At poſteriores dimiſſo
ſanguine Cucurbitulã imponũt. Gallinaceoſq̃ pul
los aut colũbinos quo diximus mõ: ⁊ ſanguiſugas
q candẽs ferrũ expaueſcũt exulceratorio medicamẽ
to vti malũt id fit oui luteo recenti addito ſale toſto
trito quãtũ excipi põt alij addũt piper taurinũq̃ fel
hoc in gulis horis mutari debet aut fornacci panis
molle feruẽs ſepius impoſitũ. Cynogloſſũ herba
lapide pinſita: tribus horis carbũculũ extinguit pre
ſenti remedio. Pari mõ ⁊ ſcabioſa ⁊ ſymphiton mi
nus cõtrita ⁊ impoſita ſcabioſa, Item nitro additor
ac ſuilla axungia recẽti diuino quodã preſidio car-
bunculũ diſcutit. Ficus arida trita cũ iride ⁊ ſale: ⁊
aloe hepatite pura aperit. Fermẽtũ ex oleo ſale adie
cto. Pix quoq̃ cũ paſſa minuta aut panis toſt⁹ oleo
intinctus feruẽti ⁊ impoſitus. Circa carbũculos ne
ſerpant plantaginis folia ſepe imponunt̃. aut panis
aceto nõ acerrimo madens. Alia itẽ ſunt que ape-
riunt ⁊ virus eliciũt. Floris farine ℥ .iiij. ſeminis ſi-
napis cõtuſi eruce ſinguloꝶ ſemiuncia calchãti dra
chme .ij. cãtharides numero .xx. cõtrite abiectis alis
⁊ pedibus: vt Gale. ſcribit ex melle excipiunt̃ em- Galenus
plaſtri mõ q̃ tribus horis panũ aperit ⁊ carbũculũ.
Aliud quã mã virulenta ⁊ vis oĩs morbi extrahat̃
in eo imponunt̃ ſparganij hoc eſt tremẽtille radicis
℥ .ij. ſemis rute ℥ .j. radicis ebuli ac ſambuci oluꝫ li
bra radicis alexãdrine ſiue ſmyrnij ſemiũcia ex oleo
chamemilleo: ac zopiſſa: q̃ nauallẽ dicũt reſinaq̃ q̃ zopiſſa.
tũ ſat ſit mane ac veſpera id ĩponit̃. Aliud efficaciſ
ſimũ q̃ hꝫ Goſſipij barbati ſeminis nucleos. Cottõ Goſſipiõ
ſyri vocãt nucis peruetetis fermẽti par põdus con- Cotton.
trita imponunt̃. Aliud q̃ panos ⁊ carbũculos aperit
hꝫ ficuꝫ pinguẽ iridẽ tritã ⁊ calcẽ. Ulcera demũ im
plet ⁊ abſtergit ſarcocolla ex melle: ſymphitum ſiue
alum maius aſphodeli radix trita ⁊ iniecta vel peu-
cedani. Carbũculis in peſtilẽtia citreũ malũ q̃ narrã
tiũ vulgo dicitur diuiſum addita theriacha feruẽti-
q̃ cinere coctũ ⁊ impoſitũ ſalutare ꝓditur: ſepeq̃ id
fieri volũt tribus horis virus extrahit: ac pus matu-
rat. Sed pauca q̃bus vſa eſt antiq̃tas addem⁹. Car
bunculos ad ſupparationẽ ꝑducit ſinapis ⁊ ruta ſil
ueſtris laſerpitio addito: ſi inuenit̃ vel melle eruũ
item ex vino lupini impoſiti rũpunt oleaſtri caulicu
li cũ melle triti. Nuceſq̃ preterea panaces quoq̃
fimũ colũbinũ cũ lini ſemine ex aceto mulſo. Ruta p
ſe viſco addito adhereat plurimũ ꝓdeſt. q̃ ⁊ Pau- Paulus.
lus eginita cõmendauit. Inũctio quoq̃ cõtra peſti-
lentie carbunculos ac abſceſſus oẽs fieri ſolet mira-
bilis effectus que hoc mõ fit olei vetuſtiſſimi ſelibrã
in phialã ĩponũt in qua .xxx. ſcorpiones nouẽ horaꝶ
ſpatio ocioſe lento igni deferue faciũt. Alij cacabum
aque plenũ ad ignẽ cõponũt in quo phiallã ãn dictã
imponũt vt feruẽte aq̃ oleũ pariter intus ebuliat in
qua demũ theriace optĩe ligulã addunt iterũq̃ faci-
unt deferuere demũ eximũt ex eo inungui debent
arteriarũ pulſus in manibus ꝑcordia ipſa ac inguli
lacus ⁊ cetere ptes que arterijs reſpõdẽt circaq̃ he
niq̃ apoſtemata põt horas ſex iterũ inungui debent
eadẽ corporis ptes. ⁊ ſtatim eger haud dubio cõua-
leſcet. Oleũ aliud mirandi effectus. In vaſe enim
vitreo ſambuci florum partes ſex imponunt ebuli
partes duas hyperici ptẽ vnã olei peruetetis quan-
tum ſatis ſit. vt iuſta infuſione ſupernatet obturato
deinde ore eſtate vniuerſa ſolibus continuis perfici
tur atq̃ ita inſolato vbi opus eſt vtuntur. Carbun-
culos enim ⁊ inflammationes omnes ſine impetus

ter quaterue in die iungũt:alij totũ corpus vnde ve hementi ſudoris ꝓfluuio virus omne elicit᷑. Claro ꝑſidio Potio quoq; ſalutaris ſepe experta:nec va na vnq̃ inuenta:habet pulueris cordialis.ʒ.ij.ramẽ ti cornu ceruini drachmã ſeminis ſancti ita vulgꝰ vo cat myrrhe ſinguloꝝ ſeſq̃drachmã ex aceto q̃ acer rimo ad ignẽ ꝓtinus quom inguina tentant᷑:bibit᷑: in prõptu enim eſſe debet remediũ:ſudore enim ꝓ rũpente vndiq; virus elicit᷑:atq; ita iuxta ignẽ caleſa ctis linteolis mẽbra fedo ſudore dextergẽda:mutan daq; ſudariola ſunt.donec ſudoris graue olẽtia iter fricationes ſubſiſtat. Miro.n.preſidio:vt Georgius valla. Pla.etate noſtra doctiſſimus nobis affirma uit.a peſtilẽtia tentatos liberat:nemineq; qui eã op portune potionẽ ieiunꝰ biberit:ab hac violẽtia oppri mi cõſtat manifeſto.ac vulgato experimẽto.

Georgiꝰ valla.

Exemplũ obſeruationis quam Marco Marcello ꝑſcripſimus. CAP. XXVI.

Tempore:quo poſtrema peſtis in hac vr be veneta infinitos pene inceſſit:(vt cu rationis exemplũ vnũ ꝑcurramꝰ) Mar cus Marcellus ex patricia gente:etate iuuenis ſanguine ac bile exundãs. Julio mẽſe febri ad rapida ac peſtilẽti corripit᷑:ꝛ nocte ipſa ꝓtinus in guen intumuit leuum:non ſine magno capitis dolo re:ꝛ grauitate:nauſeaq; continua ſepius vomitabat qua nulla erat ad cibũ auiditas. Sed ſitis incredibi lis hoiem excruciabat. Pater egri ãxius hec nobis nũciauit.ꝑcunctatus ſum ꝛ alia ſigna.que certiſſimã peſtilẽtiã indicarũt. Rogauitq; me vt filium omniũ chariſſimũ viſerẽ:non ingrato operã preſtiturꝰ. Cui cũ plures medicos ad hec idoneos inueniri nomi natim ſignificaui.ille eblatos plures ſibi fuiſſe parũ ſolertes.ꝛ ꝙ deterius eſt congnatos ſe medicũ.ꝛ non peſtẽ querere lachrymando ꝓclamauit.ego for te ad fugã cũ omni familia ſarcinulas colligebã. la chrymis cõmotus.vt bene ſperaret de filio hortatꝰ ſum.nã de faciẽda illi medela me ſaltẽ edocturũ ita q; vrinã popoſci. Jlle ꝓtinus matulã extulit. vete rinalis.n.ſerulẽta.ac turbida qua hoiem nõ ſine ma gno vite ꝑiculo premi adiudicaui. Maneretq; pau lulũ iuſſi arreptoq; calamo in hũc modũ curationẽ breuibꝰ (preterq̃ verbis diſerui) ꝓceptis ãnotaui. Secũdus eni3 erat morbi dies iuſſi.vt aſtricte aluo ꝓtinus occurreret clyſtere:quẽ cõem vocãt:mox ex talo ſiniſtro ſanguinis ſe librã mitteret:victũ ordine ꝑſcripſi. Jn primiſq; cubiculũ calidũ:non ꝑflatilem inimicũ multaq; veſtimẽta corpori iniecta moleſta eẽ:lintea ſepe mutãda.cubiculũ aceto frigidiſq; odo ribꝰ tenẽdũ. Eſtuãti egro acetũ cũ roſacea vinoq; me raci addito dãdũ naribꝰ venaꝝ pulſibus:palmis ini ciendũ:atq; os colluendũ.ad nauſeam ꝛ ſitim reme dia edocuimus:A ſanguinis miſſiõe ſomniculoſu3 egrũ excitandũ. Cordis iecoriſq; epithemata:q̃lia ſu pra dixímꝰ ãnotauimꝰ:confectiones potioneſq; va rias quos ſyropos vocamꝰ:ꝛ vt i primis egrũ ad ci bũ cogeret:ſepe ꝓdiximꝰ. Tertio die vẽtrẽ ſubduci oportere diapruno medicamẽto vntie.ꝑ.radicis bar bare ꝯtrite.drachma addita ex tamarindoꝝ pruno rũq; decocto:veſpera vero vt cordialẽ mixturã aſſu meret.iuſſimꝰ qualẽ ſupra ãnotauimus:ꝛ ſpinã quo q; vniuerſam vnguẽto ſiue vnctulo q̃ Gale.aſcribi tur refrigeratricis potentie:ac demũ leuiter cenare: in cibo magis aſſa q̃ elixa cõuenire:noctis vero mo leſtias ſuperare modo potionibꝰ mõ orbiculis:con fectionibuſq; coꝛ recreãtibus ac ſpũs. Quarta quo q; die ſi ꝑſtat ꝑtenaciter febris ſeuitia ſanguis rur ſus ex eadẽ pte mittẽdus eſt leuioribuſq; cibis qui maxime tamẽ ſpũs alãt eger alẽdus eſt:ac venter ſi ſponte nihil reddidiſſet. Clyſtere citandus potioni buſq; matutinis vel veſpertinis materia digerẽda. Hanc obſeruationẽ vſq; ad ſeptimũ diẽ neceſſaria3 eſſe.viij.vero catapotia.v.Ruffi ſummo mane de uorãda:totidẽq; ſequenti die. Cibũ exinde augeri: modo quo vires recolligẽtibꝰ ꝯuenit:his preſidijs egrũ vſq; ad.xij.diẽ ꝓrogari tutũ eſſe diximꝰ. Jnte rea tamẽ materie reliq̃s digerere:ac refrigerare ꝑ ſeuerãter debemꝰ:quas.xvj.die ꝑpurgare neceſſa rium eſſe roxis ſyriaci ſeſquũtia.ac radicis barbare drachma ex acetoſe aq̃:ſi bibunt᷑.aliaq; ſubiũximꝰ: q̃ ne idẽ ſepiꝰ dicat᷑.ꝓtermittimꝰ. Sepatim itẽ Chi rurgici operã breuiter abſoluimꝰ:q̃ ſcõa quoq; die: cucurbitulã veſpera dũtaxat iguini tumẽti appone ret ſcalpelloq; cutẽ circũcideret:atq; in ſumma tali pte exulceratoriũ medicamẽtũ ex ijs que nuꝑ deſcri pſimus:ad veſicas excitãdas:exinde emplaſtrũ ꝙ ex nuce rãcida:arida fico:betonice ruteq; ſucco galba no fermẽtoq; triticeo cõponit᷑ ſuꝑimponi deberet: ad quintũ vſq; diẽ deinceps aliud ex arſtaltece radi ce:axũgia:ſicca fico:lilioꝝ bulbis:ex melle ſcabioſe q; ſucco cõponit᷑:eoq; vſq; ad.x.diẽ vteret᷑. Vel id ꝙ nuꝑ diximus:ex narciſſi radice fit. Si panus ſpõ te non aperit᷑ expeditiſſimũ eſſe vt ferro ſtatim ape riat᷑.ſi id timet ex vlceratorijs iteꝝ vteret᷑. Reliqua ad vlcus purgandũ replẽdũq; chirurgico nota eſſe. Quibus omnibꝰ rite obſeruatis. Si diuina fauiſ ſent auxilia:filium omnino ab ea labe euaſurũ: niſi q̃d aliud ſuꝑuenerit. Large denũciauimꝰ. Atq; ita dei nutu:vt nobis ſignificauit:ex periculoſo morbo filiꝰ cõualuit:breuibuſq; ꝓceptis ad vitã reuocatus eſt. Plurimũ eni refert in arte medica ꝑpetuo verſari exerceriq;:omniũ tamẽ efficaciſſimum eſt facta atq; euẽta firmiter (ꝙ Gal.ſepe ꝓdixit) meminiſſe. Hec de peſtilẽti febre dicta ſunt de febri vero que varros ꝛ boam vel ſimiles affectꝰ affert quom de febre ſan guinea agemus ſuo dicemus loco.

Galenus.

Finis libri de febribus peſtilẽtialibus.

¶ Dominicus Maſſaria vicẽtinus Danieli Ray
nerio ſenatori grauiſſimoītegerrimoqꝫ. S. P. D.

Ectitanti mihi multos ãnos ſapientiſſi-
me Daniel. Illuſtriũ veterum medico
rum monumenta que illi de medẽdi ra
tione ꝯſcripſere: nõ pauca ponderũ mẽ
ſurarumqꝫ vocabula: noſtris non vſitata tꝑibus fre
quenter occurrebãt: quorũ expoſitionẽ apud mul
tos diu q̃ſitã: cũ nuſquam reperirem: ad id aliquan
do veni: vt quid mã agerem maxime dubius pene ſta
tuerem priſcis illis poſthabitis ſapientiſſimis medi
cis: ad iuniores me totum conuertere legendos vi-
cit tñ ardens mea quedam (ac vt ita dicã) pertinax
veritatis ĩdagande cupiditas: qua firmato aĩo: nul
li parcẽs labori: dies ac noctes ſumma cũ diligentia
veterum voluminibus herens: tantum profeciſſe vi
deor: vt eoꝝ que in acceſſibilia mihi quondam vide
banť: queqꝫ ſciri poſſe pene deſperauerã: partem nõ
minimam: planam peruiam ſcituqꝫ facillimam feciſ-
ſe me credam. Quorum memoria ne periret crebro
per te coram: ac per nuncios frequenter excitatus:
mandare ea litteris ſtatui: non parum medicine ſtu-
dioſis vt arbitror profutura. In quibus ſiquid of-
fenderis: quod a multorum ſcriptorum dictis diſſen
tire videať erunt autẽ forte nõ pauca: te rogatum ve
lim: ne perinde ac perperam dictum ſtatim damnes
ſed rectiſſima ingenij prius trutina libratum probes
poſtea vel improbes. Et quoniã grecorum atqꝫ ara
bum medicorum in linguam noſtram verſa cõmen
taria barbaris plena dictionibus nõnulli nobis iter
pretes reliquere: peto ſi placet: liceat ꝑ te mihi: que
apud veteres preclaros medicos Galenum: Alexã
drum: Dioſcoridem: Paulum vtrũqꝫ Serapionẽ
Halyabbatem Raſim Principem quoqꝫ abboaly
collegi: non aliter ſcribere: qua librarij ſcriptita-
runt impreſſores impreſſerunt. Nec vertatur vicio
ſi nõ recte ſcripſiſſe quandoqꝫ deprehenderer neqꝫ
enim grece aut arabice grãmatices ſeruare precepta
ſuſcepi ſed de ponderibus ac menſuris medicinali
bus pro virili pertractare. Qua in re q̃m difficilli-
ma: maximeqꝫ laborioſa ſiquid per me dictum: ſuerit
qđ veritati quadrare non omnis videať dignũqꝫ ca
ſtigatione forte cenſuerim veniam ſpero dabis tu:
quem minime lateat: diuinum potius q̃ꝫ humanum
eſſe ĩmunẽ ſe ab omni preſtare peccato. Tres hẽbit
tractatulos libellus. ¶ Primus ponderum ac mẽ-
ſuraꝝ ſimul vocabula ſimpliciter explicabit alphabe
ti ordine ſeruato quo ſingulorum que queruntur
promptior reddatur inuentio. ¶ Secundus de põ
deribus tantũ erit latet ſatis explicans que in primo
ſtrictim ſummaqꝫ cũ breuitate dicunť multaqꝫ adij
ciet q̃ ad cõpletiorẽ notitiã nõ incongrua videri po
terũt. ¶ Terti⁹ vero de menſuris ſilr̃ erit. Diuino
itaqꝫ ĩuocato auxilio a quo bona cuncta procedunt
dictatũ tibi opuſculum iam iam aggredimur. Vale.

¶ Dominici vincẽtini arcignanei libellus de põde
rib⁹ ac mẽſuris medicialib⁹ ex trib⁹ ꝯſtãs tractatulis.

Tractatus Primus

Ben eſt menſura que ob
ſeruatione com-
muni hꝫ olei quidem vngias vigĩ
ti vini vel aque duas ⁊ viginti cũ
ſcicillico paulo minus mellis tri-
ginta obſeruatione vero attica olei
vncias ſexdecim cũ duab⁹ tertijs: vini vľ aq̃ dẽcẽocto:
paulomin⁹ obolo. ſ. melľ ãt qnqꝫ vigĩti. tra. iij. c. xliij.
¶ Acetabulus menſura eſt drachmarum decem-
octo obſeruatione cõi: ſcđm atticos quindecim tan
tum: olei menſuram exprimimus ſolam: q̃m ſi vinum
vľ aquã aut mel metiri voluerim⁹ maior erit, ſꝫ ꝓpor
tionẽ ſupi⁹ dictã ſ abeni ⁊ in trac. iij. lati⁹ explicandã:
vide ĩ verbo kaſiuſ: ⁊ oribaſſus. trac. iij. c. xx. ⁊ xxij.
¶ Alcouanus: aureorum duorum pondus eſt: vn-
cie pars tertia. tra. ij. c. lv.
¶ Alcaubolus: aureus eſt obolos pẽdẽs octo ſcri
pulos. ſ. quattuor cõcs. Apud Nicolaum vero pen
dent ſcripulos eius quattuor ſemis obolos autem
ſemis ſeptem. A cõmunibus operibus Nicolai põ
dera plurimum differunt vt tractatu ſecundo plane
docebimus. tra. ij. c. lij.
¶ Alcuatus menſura drachmarum duodecim di-
cta latine ciatus ideſt vncia ⁊ ſemis obſeruatõe cõi.
Apud atticos vero drachmas decẽ tm̃ pondere cõ
tinet in verbo ciatus. tra. iij. c. xxiiij.
¶ Acſuneſſum idem qđ acetabulus vel oribaſſus
interdũ ac ſuſſi legiť ⁊ eſt mẽſura apud cõcs drach
mas decẽocto pondere capiens olei vini vel aq̃ vin
ginti mellis ſeptẽ ⁊ viginti. Apud atticos autẽ olei
quidẽ quindecim tm̃ vini vel aq̃ ſexdeci cũ duobus
ſcripulis mellis duas ⁊ viginti ſemis. tra. iij. c. xx. ⁊
xxij. in verbo oribaſſus ⁊ kaſſuſ.
¶ Acſati idem quod xeſtes grece aut ſextarius
italicus latine ⁊ eſt menſura cotilarum duarum pon
dere vncias decemocto capiens olei vini vel aque
viginti mellis ſeptem ⁊ viginti obſeruatione cõmu
ni q̃m apud atticos ſubſeſquiquinta proportiõe mi
nor eſt hanc arabes ⁊ kiſt italicum vocant in verbo
de ſextario licet. trac. iij. c. x.
¶ Adar vncia dicitur. tra. ij. c. lviij.
¶ Alduruch vel aldorach italicũ eſt amphora itali
ca vel keramion italicum menſura. ſ. pedis quadra-
ti octo ⁊ quadraginta capiens ſextarios hꝫ autẽ olei
libras duas ⁊ ſeptuaginta vini vel aque octoginta.
Mellis centũ ⁊ octo in verbo amphora. tra. iij. c. iiij.
¶ Alduruch vel aldorac abſolute ſine determina-
tione prolatum capit libras tres tantum. vbi ſupra.
¶ Albeminon ẽ mina greca drachmas pẽdẽs cen
tũ vncias. ſ. duodecim ſemis. tra. ij. c. lxvj.
¶ Alchilati eſt kirat pondus ſcilicet granorũ quat-

tuor. trac.ij.c.x.

¶ Albemen idem quod albeminon.

¶ Almuneſi ciatus dicit̃: mẽſura.ſ.que ps eſt ſexta rij duodecima: pódere aũt vnciã ⁊ mediaꝫ capiens olei cómuni obſeruatione: aut drachmas duodeciꝫ in verbo ciatus. trac.iij.c.xxiiij.

¶ Alchi arabice idẽ quod olci grece latine olca vel drachma. trac.ij.c.xlv.

¶ Artaba mẽſura egiptia capiẽs modios tres italicos ⁊ modij ꝑtem tertiam. trac.iij.c.xlvij.

¶ Athogochilos drachma eſt. trac.ij.c.xliiij.

¶ Aſſatis vncia. trac.ij.c.lxvij

¶ Alſalril ex principe ſimiliter vncia. c.lxviij.

¶ Arme ſcripulus. trac.ij.c.xxv.

¶ Auellana drachmam ſignificat. trac.ij.c.xlviij.

¶ Aureus multiplex cómunis Nicolai Venetus ⁊ Atticus ⁊ eſt vncie pars ſexta. trac.ij.c.l.

¶ Autulus,ideꝫ qȯ kirat ⁊ pẽdet ordei grana quattuor. trac.ij.c.ix.

¶ Auguen vncia eſt.

¶ Aſſabaſa idẽ qȯ nux: ⁊ eſt duplex magna ⁊ parua. Magna quattuordecim capit obolos apud arabes. Apud ignotũ vero grecũ ſemũciã: parua ſeptẽ aut ſex in verbo ſextarius arabicus. trac.ij.c.lvj

¶ Amphora duplex Italica ⁊ Attica: Italica menſura eſt vrnarũ duaꝝ tm̃ capax: Attica trium que ⁊ cadus ⁊ metreta nõnũquã dicitur. trac.iij.c.iiij

¶ Balanus eſt drachme medietas idem quod coclear minimum. trac.ij.c.xxxij.

¶ Bachila idem quod balanus. trac.ij.c.xxxv.

¶ Bachilcom idem.ibidem. c.xxxiij.

¶ Biſſilliqua duplicata ſilliqua pondus eſt granoꝝ octo ordei: nã ſilliqua granoꝝ quattuor pódus eſt. Quare biſſilliqua idẽ quod danich.trac.ij.c.xv.

¶ Beſſis vel biſſe vncie octo in verbo libre partitiones. trac.ij.c.lxj.

¶ Bondacate eſt drachma. trac.ij.c.xlix.

¶ Briala menſura que ⁊ ciatus dicitur cotile pars ſexta. trac.iij.c.xxvj.

¶ Bacchates parua miſtrũ paruũ cõmune eſt mẽſura.ſ.drachmas capiens ſex pondere: ſed ſm atticos quinqꝫ tantum. trac.iij.c.xxix

¶ Chaus vel chus grece menſura que amphore Italice pars eſt octaua: ſex continens ſextarios italicos in verbo chus vel congius. trac.iij.c.vj.

¶ Cadus eſt attica amphora tres capiens vrnas: duos vero ⁊ ſeptuaginta ſextarios.ſ.italicos in verbo de ſextario lꝫ. trac.iij.c.x.

¶ Calcus eſt keratij vel ſillique medietas quod idem eſt: grana ſcilicet duo tantum pendens. trac.ij.c.vj.

¶ Calix cotile medietas: vncie ſcilicet quattuor ſemis. trac.iij.c.xviij.

¶ Caſſitium vel cappitium menſura eſt ciprica cotila vel emina quod idem eſt: ſextarij ſcilicet medietas apud aliquos ꝟo videt̃ libra.trac.iij.c.xxiij.

¶ Cheme vel chima obſeruatione communi ẽ miſtrum paruum cõe drachmes.ſ.ſex pondere capiẽs apud atticos autem drachmas duas ſemis tantum. tractatu iij. c.xxviij. in verbo Miſtrum commune paruum.

¶ Cerates ſemiobolus ẽ.i. grana ſex verius tamẽ idem quod ſilliqua grana ſcilicet quattuor vt ſcripſit Simon. trac.ij.c.xiij.

¶ Choenix ex Dioſcoride cotile tres: ex ignoto greco ⁊ Priſciano cotile octo: ſextarij ſcilicet quattuor italici. trac.ij.c.xij.

¶ Chinica idem quod choenix ex Dioſcoride. trac.iij.c.xiij.

¶ Cianes obſeruatione cómuni drachmam pondere continet: apud atticos autem obolos quinqꝫ tãtuꝫ. tra.iij.c.xxxiiij.

¶ Chemeraſis alexandrina drachma media. tra.ij.c.xix.

¶ Ciatus cotile pars eſt ſexta: habꝫ autem põdere drachmas duodecim apud cómunes apud atticos vero decem tantũ. tra.iij.c.xxiiij.

¶ Choa grece latine congius vel chus menſura ſextarioruꝫ ſex italicoꝝ pondere: libras habet nouem. tra.iij.c.vj.in chus.

¶ Cochlear multiplex Magnum Maximũ: Paruum Minimum.

¶ Coclear magnuꝫ menſura eſt miſtri communis parui pars quarta: pondere drachmaꝫ ſemis capiẽs vel duas. tra.iij.c.xxxvij.

¶ Coclear maximum ciatis communis pars ẽ tertia pondere ſemiunciam capiens drachmas.ſ.quattuor. trac.iij.c.xxxviij.

¶ Coclear paruum menſura que miſtri cómunis parui pars eſt ſexta: drachmam capiens pondere. trac.iij.c.xxxvj.

¶ Coclear minimum quod eſt menſura minima: duodecima pars eſt miſtri parui cómunis ſemidrachmã pondere capiens. tra.iij.c.xxxv.

¶ Colanenos coclear. trac.iij.c.xlj.

¶ Coatus ciatus in verbo ciatus. tract.iij.c.xxiiij.

¶ Concula drachmam ⁊ mediam pondere capiẽs eſt menſura. tra.iij.c.ij.in verbo De coclearí minimo omnium menſurarum prima.

¶ Congius menſura ſextarioruꝫ ſex: emine ſcilicet duodecim. tra.iij.c.vj.in verbo chus.

¶ Corboni vel corbonus menſura dicta Cotila trac.iij.c.xj.in verbo cotila.

¶ Cotila vel cotillum menſura vnciarum nouem. ideſt ciatoruꝫ ſex obſeruatione cómuni: ⁊ eſt medietas ſextarij. trac.iij.c.xj.

¶ Coanuſum menſura ciatorum duorum pars tertia Cotile: que ⁊ pugillus dicitur pondere capiens vncias tres: eſtqꝫ idem quod ⁊ miſtrum magnum commune. tra.iij.c.xxvij.

¶ Culeus menſurarum maxima: amphoras italicas viginti continet. trac.iij.c.iij.

¶ Conos

¶ Conos ciatus. trac.iij.c.xxxij.
¶ Cuabium ſimiliter ciatus. trac.iij.c.xxv.
¶ Cumulus vel Anulus obolus. trac.ij.c.xviij.
¶ Diacalchon granorū quattuor pondus eſt duos capiēs calchos idem quod kirat vel keratiū. tra.ij.c.vj.in verbo calcus.
¶ Darchimi arabice grece drachmi: latiē drachma trac.ij.c.xxxvj.
¶ Darchimic vel darchimet idem ⁊ ibidem. trac.ij.c.xlvj.
¶ Denarius argēteus drachma ſiue nūmus. trac.ij.c.xlj.
¶ Drachma multiplex communis Attica Veneta ⁊ Nicolai.
¶ Drachma cōis vncie cōis pars eſt octaua: duo ⁊ ſeptuaginta capiens grana ſcrypulos tres: obolos ſex. tra.ij.c.xxxvij.
¶ Drachma Nicolai vncie ſue ps nona: ſcripulos eiuſdem tres: obolos quinqꝫ tantum capit. grana ſexaginta. trac.ij.c.xxxviij.
¶ Drachma Veneta vncie venete ps octaua obolos ſilr qnqꝫ ⁊ grana ſexagīta capit. trac.ij.c.xl.
¶ Drachma celſi maior duo ⁊ octogīta duaſqꝫ grani ſeptimas. trac.ij.c.xxxix.
¶ Drachma attica: ſex ⁊ quinquaginta grana cum duab⁹ octauis capit: obolos vero quattuor cū duabus tertijs oboli paulo plus qꝫ duas octauas grani. trac.ij.c.xl.
¶ Danich granoꝝ ē octo pondus: drachme cōis ps nona: q̄ ⁊ biſſiliqua dicit̄. trac.ij.c.xiiij.
¶ Daguanich.idem. trac.ij.c.xiiij. Iuxta Danich.
¶ Deuns vncie vndeciꝫ. tra.ij.c.lxxj.in verbo libre partitiones.
¶ Decuns vel dextans vncie decem. trac.ij.c. lxj.in verbo libre partitiones.
¶ Denarius aureus: exagiū vel ſtagiū. trac.ij. c.xlij.in verbo nūmus aureus.
¶ Dodrans vncie nouem. trac.ij.c.lxj.in verbo vt ſupra libre partitiones.
¶ Dorach italicum vel duruch amphora eſt italica vt in aldorach vel aldburuc italicum. trac.iij.c. iiij.in verbo amphora.
¶ Duella vncie ps tertia: ſcripuli.ſ.octo vel aurei duo cōes grana cētū duo ⁊ nonaginta. tra.ij.c.liiij.
¶ Emina cotila eſt ſextarij.ſ.medietas pōdere vncie nouem olei: vini vel aque decem: mellis treſdecim ſemis. tra.iij.c.xiiij.
¶ Euib menſura kiſt romanuꝫ vocitata olei qdeꝫ vncias viginti capiēs: vini vel aq̄ duas ⁊ viginti cuꝫ ſicillico paulominus: mellis triginta. trac.iij.c.xliiij.
¶ Eberic idem qȯ euib.⁊ ibidem.
¶ Exagium aureus ſcripulos pendet quattuor. tra.ij.c.xlij.in verbo nūmus aureus ⁊ ca.l.in verbo aureus.
¶ Fabaliel coclear eſt minimum drachma ſcilicet media. trac.iij.c.xl.
¶ Faba ſira oboli quattuor: ſcripuli.ſ. cōes duo: aut grana octo ⁊ quadraginta. trac.ij.c.xxxvj.
¶ Faba greca oboli duo: ſcripulus.ſ.vn⁹ cōis hoc eſt grana quattuor ⁊ viginti. tra.ij.c.xxvij.
¶ Faba alexandrina drachma media cōis grana.ſ. ſex ⁊ triginta aut oboli tres. trac.ij.c.xxix.
¶ Faba egiptia idem qȯ alexandrina.trac.ij.c.xxxj.
¶ Falgerin coclear paruum: pondere drachmam capiens. tra.iij.c.xxxix.
¶ Fiala menſura eadem que ⁊ cotila vncias nouē pondere cōtinet olei: vini vel aqua decē: mellis treſdecim ⁊ ſemis obſeruatōe cōi tra.iij.c.xvj.
¶ Faclanariū vel paclanarium: coclear paruū ideſt drachma. trac.iij.c.xlij.in verbo paclanarium.
¶ Gormia arabice ſcripulus eſt cōis oboli.ſ.duo: grana quattuor ⁊ viginti. tra.ij.c.xxiij.
¶ Grāma grece idē qȯ gormia. tra.ij.c.xxiiij.
¶ Guanchus ſcripulus. tra.ij.c.xxij.
¶ Iobē arabice congius eſt: menſura.ſ.ſextarioruꝫ ſex libras nouem capiens. trac.iij.c.vi.in verbo.chus.
¶ Kararit apud arabes pondus ē granoꝝ q̄ttuor idē qȯ Kirat ſiliqua aut dicalchon. tra.ij.c.viij.
¶ Kaſiuſ oribaſus Accetabulus idē: cotile pars quarta pondere drachme decem octo aliquādo kiſ ſuſlegitur. tra.iij.c.xxij.
¶ Keſtuſ calcus eſt: granorum.ſ.duorū pondus. trac.ij.c.vj.in calcus.
¶ Keratiū idē qȯ Kirat aut dicalkon. tra.ij.c.xij.
¶ Keramion Italicū apud grecos eſt amphora italica octo ⁊ quadraginta capiens ſextarios. trac. iij.c.iiij.in verbo amphora italica.
¶ Kermet ſcripulus ē cōis. tra.ij.c.xxvj.
¶ Keiellati cotile medietas: vncie.ſ. q̄ttuor ſemis. trac.iij.c.xv.
¶ Kirat pondus granoꝝ quattuor.tra.ij.c.vij.poſt verbuꝫ Dicalcos.
¶ Kiſt italicū mēſura dicta ſextarius italicus vl̄ xeſtes grece: cotilas duas continens: vide trac.iij. c.viij. ⁊ x. in ſextarius italicus ⁊ de ſextario licet.
¶ Kiſt romanū vncias.xx.capit olei: viȯ vbi ſupra.
¶ Kiſt atticum mēſura que olei quidem capit vncias quindecim: vini vel aque ſexdecim cum duab⁹ tertijs: mellis aūt duas ⁊ viginti ſemis. tra.iij.c.ix.
¶ Libra multiplex cōis attica Nicolai ⁊ veneta: quaꝝ diſtictōeꝫ tract.ij.ȯ libra agnoſces. tra.ij.c.lix.
¶ Lupin⁹ drachme ē medietas. tra.ij.c.xxxiiij.
¶ Manes vel manei mina. trac.ij.c.lxv.
¶ Mena mina vbi ſupra. trac.ij.c.lxv.in fine.
¶ Mna greca quam noſtri minam vocant cōis.ſ. drachmas centum pendet. trac.ij.c.lxiij.
¶ Mina attica drachmas quinqꝫ ⁊ ſeptuaginta: q̄ ⁊ libra attica dicitur vbi ſupra.
¶ Mina Italica vel egiptia libram cum triente.i. vncias ſexdecim.Ibidem.

¶ Mina romana eſt vncie viginti. Ibidem in verbo Mina: multiplex.

¶ Medimnus eſt menſura duas italicas cõtigens amphoras medios. ſ. ſex hoc eſt ſex ⁊ nonaginta ſextarios. trac.iij.c.xlvj.

¶ Metreta duoꝝ ⁊ ſeptuaginta ſextarioꝝ mẽſura idẽ qȯ cadus ⁊ attica ãphora tres capit vrnas. trac.iij.c.x. in ſextario licet.

¶ Miſtrum magnuȝ cõmune menſura eſt: ſextarij pars ſexta: Cotile tertia: capit autem pondere olei vncias tres vini vel aq̃ vncias tres ⁊ ſcripulos octo mellis vncias quattuor ſemis. trac.iij.c.xvij.

¶ Miſtrum magnum atticum: ſcripuli decem oboli viginti. trac.iij.c.xxx.

¶ Miſtrum paruum cõmune eſt ciati medietas: pondere vero drachmas habet ſex. trac.iij.c.xxviij.

¶ Miſtrum atticum paruum oboli quindecun. trac.iij.c.xxxj.

¶ Miſſobaos eſt congij medietas pondere libre quattuor ſemis. trac.iij.c.vij.

¶ Nũmus argenteus drachma eſt. trac.ij.c.xlj.

¶ Nummus aureus exagium: vel Aureus abſolute. trac.ij.c.xlij.

¶ Nux parua drachmaȝ pendet ſcȯm aliquos aut drachmam ⁊ ſextam .i. obolos ſepteȝ vt ſcripſit Serapio ⁊ princeps. trac.ij.c.xxxiiij.

¶ Nux magna apud ignotuȝ grecum ſemuncia: eſt coclear maximum. ſ. verum apud arabes ſcripuli ſeptem: aut ſeminet quattuordecim: quod idem eſt: vt ſcripſit Serapio ⁊ pĩceps. tarc.ij.c.xxxiiij. ĩ verbo Nux.

¶ Nux pontica penſitat keratia decemocto drachmam. ſ. vnam cõmunem aut coclear paruum quod idem eſt ibidem.

¶ Nux regalis aureos tres aut drachmas quattuor cõmunes ſemunciam. ſ. pendet vel coclear maximum ibidem.

¶ Nabac drachma eſt aut drachmam pendet. trac.ij.c.xlvij.

¶ Obolus drachme cõmunis pars eſt ſexta ſcripuli medietas grana. ſ. duodecim. trac.ij.c.xvj.

¶ Olca'drachma. trac.ij.c.xliij.

¶ Ologinat videtur obolus. trac.ij.c.xlv.

¶ Ominos eſt mina. trac.ij.c.xliiij.

¶ Onoloſſat obolus. trac.ij.c.xix.

¶ Diobus grana quattuor ⁊ eſt ſiliqua aut iurat: quod idem eſt. trac.ij.c.ix. poſt ſiliqua.

¶ Oſinacti in ſecretis galeni exponitur vncie tres ⁊ eſt miſtrum magnuȝ cõmune.

¶ Oribaſus obſeruatione attica eſt menſura pars quarta. ſ. cotile: habet auteȝ pondere drachmas quĩdecim ſed obſeruatione communi drachmas habet decemocto. trac.iij.c.xx.

¶ Ouolos obolus. trac.ij.c.xix. ĩ verbo onoloſſat.

¶ Paclanarium: Coclear eſt paruum pondere capiens drachmam. trac.iij.c.xlij.

¶ Pugillus: menſura eſt eadem que ⁊ miſtruȝ cõmune magnuȝ. trac.iij.c.xix.

¶ Quadrans ad libram relatum eſt vncie tres Ad vnciam ſicillicus .i. drachme due ad drachmam grana decemocto. Ad aureũ ſcripulus. trac.ij.c.lxj. in verbo libre partiones.

¶ Quincuns: vncie quinq̃ȝ. trac.ij.c.lxj. ibidem.

¶ Quadrantal: amphora italica. trac.iij.c.iiij. in verbo amphora italica.

¶ Rotulus: libra eſt. trac.ij.c.lxij.

¶ Sacros vnciam ſignificat. trac.ij.c.lvij.

¶ Sacraiati. eſt vncie tres ⁊ octaua: drachme. ſ. quĩq̃ȝ ⁊ viginti. trac.iij.c.lvj. in verbo ſextarius arabicus.

¶ Semuncia: eſt vncie medietas. trac.ij.c.lxj. in verbo libre partitiones.

¶ Sexcla vel ſextula: aureus. trac.ij.c.lj.

¶ Semiſexcla aurei medietas.

¶ Seminen obolus. trac.ij.c.xvij.

¶ Seminet idem. trac.ij.c.eodẽ.

¶ Selibra: libre medietas: vncie. ſ. ſex. trac.ij.c.lxj. in verbo libre partitiones.

¶ Sextarius: apud arabes: idẽ quod apud noſtros ſtater. vncie ſcilicet medietas. trac.ij.c.lvj.

¶ Sextariꝰ italicus: mẽſura eſt cotilaꝝ duaꝝ capax pondere vero vnciaꝝ decẽocto olei: vini vel aque viginti: mellis ſeptẽ ⁊ viginti. Apud oribaſiũ tamen vt refert Paulus: olei quidem vncias viginti ꝯtinet vini vel aque duas ⁊ viginti Paulo plus mellis vero triginta capit. trac.iij.c.viij. ⁊ in verbo chus.

¶ Sextãs: ad librã relatũ duaꝝ vnciaꝝ pondus eſt ad vnciã aureus ad aureũ grana ſexdecim ad drachmã obolus. trac.ij.c.lxj. in verbo libre partitiones.

¶ Sexcuns vel ſexcuncia vncia ⁊ ſemis. trac.ij.c. vt ſupra.

¶ Sicillicus vncie pars quarta drachme. ſ. due. trac.ij.c.liij.

¶ Siliqua granoꝝ quattuor eſt pondꝰ. trac.ij.c.xj.

¶ Scripulus multiplex eſt cõis. ſ. Atticus Venetꝰ ⁊ Nicolai quoꝝ dſam tractatu ſcȯo de initio ⁊ ortu ponderum ⁊ capitulo proprio tactam reperies. trac.ij.c.xxj.

¶ Solidus ideȝ qȯ aureus. trac.ij.c.l. ĩ v̇bo aureꝰ.

¶ Sextinus obolus qm̃ drachme pars eſt ſexta ⁊ de auro quãdoq̃ȝ legit̃ qm̃ ſexies multiplicatus vnciam reddit. trac.ij.c.lj. in verbo ſextula.

¶ Tremiſſis aurei pars eſt tertia grana. ſ. duo ⁊ triginta obſeruatione cõi apud Nicolaũ vero triginta tm̃. Venetijs vero ſex ⁊ viginti cum duabus tertijs tremiſſem faciunt. trac.ij.c.xxviij.

¶ Triens pars tertia ad libram relatum vnciarum quattuor pondus eſt ad vnciam aurei duo ad drachmã ſcripulus erit in verbo libre partitiones.

¶ Tuſſugi calcꝰ eſt ordei grana ſcilicet duo. trac.ij.c.vij.

¶ Tuſſuc idem quod tuſſugi. trac.ij.c.vij.

¶ Triblis vel triblion grece:cotila. trac.iiij.c. xj.in verbo cotila.

¶ Urna amphore Italice medietas eſt: pondere libras ſex ⁊ triginta capit olei:vini vel aque quadraginta mellis quattuor ⁊ quinquaginta. trac.iij. c.v.⁊ in verbo ambpora italica.

¶ Uncia multiplex cõis Nicolai Veneta. ⁊ Attica. trac.ij.c.j.⁊.ij.

¶ Uncia cõis pars eſt duodecima libre cõis continet aũt drachmas octo aureos ſex: ſcripulos quattuor ⁊ viginti obolos octo ⁊ quadraginta: grana qngenta ſex ⁊ ſeptuaginta. Ibidẽ. tra.ij.c.j.⁊.ij.

¶ Uncia Nicolai:drachmas nouẽ ſcripulos ſeptẽ ⁊ viginti obolos quinqꝫ ⁊ quadraginta capit:grana vero quingenta ⁊ quadraginta. Ibidem.

¶ Uncia veneta drachmas octo obolos quadraginta:grana quadringenta octoginta. Ibidem.

¶ Uncia attica obolos ſeptem ⁊ triginta ſemis grana quadringenta quinquaginta. Ibidem.

¶ Uncia denarij quo vocabulo vſ vti celſus:ſexta pars eſt denarij vel drachme celſi grana ſcilicet treſdecim cũ quinqꝫ ſeptimis celſi nãqꝫ drachma grana duo ⁊ octoginta duaſqꝫ grani ſeptimas capit. ſimiliter Ibidem.ſ. trac.ij.c.j.⁊.ij.

¶ Xeſtes congij pars ſexta idem qđ ſextarius italicus vel kiſt italicũ. trac.iij.c.vj.in verbo chus ⁊.c.x.in verbo de ſextario licet.

¶ His que hactenus ſcripſimus ſi fidẽ lector forte nõ adhibes:hos qui ſequunť.rogam⁹ legas tractatulos.qm̄ in illis diutius ĩmorantes.q̃cũqꝫ prius nuda ſũmaqꝫ cũ breuitate pſtrinximus : tẽptabim⁹ firmare.adductis nõ paucis illuſtriũ medicoꝝ dictis. Diuino itaqꝫ freti auxilio.a quo bona cuncta procedunt.de ponderibus primum. ac de menſuris poſtea.ſtillo proſequemur vberiore.

Tractatus ſecundi capitulum primũ de initio ⁊ ortu ponderꝫ. CAP. I.

Sicut apud arithmeticos.nũeroꝝ oĩum principium eſt vnitas.nõ aliter apud medicos.ponderũ oĩum initium eſt granum id autem ordeaceum dicimus (vt enim numerus oĩs diuiſibilis eſt.ac niſi ad vnitatem redigatur. diuiſionem ſemꝑ recipit ſic ⁊ põdus oẽ ſecabile.atqꝫ ita ſecabile vt eiuſdẽ ſectio nõ antea ceſſet ꝙ in⁹ granũ tãdẽ deſcenderit.vltra eniꝫ non progreditur medicus. Adde pꝛeterea ꝙ quemadmodum ex pluribus ſimul iunctis vnitatibus varie infiniteqꝫ numerorum ſpecies procreantur.non minus ex pluribus ſimul aggregatis granis.diuerſas ac ſine numero pene ponderum ſpecies.coaceruari videmus.vt igitur binarium numerum primum minimũqꝫ.due ſimul iuncte vnitates efficiunt.non aliter calcum pondus primum minimumqꝫ duo ſimul aggregata grana parturiunt. Sortitum eſt autem. pondus hoc primum nomina plura. Apud grecos quidem ⁊ noſtrates calcus.apud arabes keſtuſ. tuſſuc.vel tuſſugi nuncupatur. Nec minus que ſequuntur põdera varijs ſunt appellata nominibus: quorum ſi meminerimus.tedio ne afficiare lector rogamus. ¶ Grana quattuor Dicalchon faciunt alio nomine ſilliquam. keratium .kirat. Kararit Autulum . Sunt autem nomina hec nomina granorum quattuor pondus ĩportantia . ¶ Grana ſex . ¶ Thermum . paroxin. Semiobolum.calcos.ſcilicet tres faciunt. ¶ Octo biſſilliquam.danich. ¶ Duodecim obolum. Seminen vel Seminet.onoloſſat.vel onoloſich. ⁊ interdum onolos . ¶ Grana treſdecim cum quinqꝫ ſeptimis vnciam denarij vel drachme . quod idem videtur apud celſum . ¶ Atticis grana decem⸗ nouem. Nicolao Venetiſqꝫ viginti communibus vero medicis. quattuor ⁊ viginti ſcripulum complent.communis drachme parteꝫ tertia.aurei quartam vocatam grece gramma:arabice gormiam:latine ſcripulum ⁊ fabam interdum grecam. ¶ Sex ⁊ viginti grana cum duabus tertijs. Tremiſſem faciunt Venetis. ¶ Triginta eiſdem ac Nicolao ſemidrachmã:apud illum namqꝫ idem eſt aurei pars tertia tremiſſis ſcilicet ⁊ ſemidrachma:non auteꝫ apud Venetos : nec communes medicos . ¶ Duo ⁊ triginta grana communem tremiſſem faciunt:aurei cõmunis partem tertiã. ¶ Sex ⁊ triginta communeꝫ ſemidrachmam:fabam egiptiam :fabam alexandrinam: Chemeraſim alexandrinam:⁊ lupinum interdum vocatam. ¶ Quadraginta venetis aureũ medium. ¶ Quinqꝫ ⁊ quadraginta Nicolao. ¶ Sꝫ communibus octo ⁊ quadraginta aureum medium complent : ſcripulos duos.ſ. obolos quattuor fabam ve ſiram . ¶ Sex ⁊ quinquaginta cum duabus octauis:drachmam atticam. ¶ Sexaginta Venetam ⁊ Nicolitaꝫ. ¶ Duo ⁊ ſeptuaginta:communem perficiunt vocatam olcam. Auellanam. Darchimie:darchimet:denarium argenteum:bondachate quoqꝫ:communis vncie partem octauam:libre ſextam ⁊ nonageſimam ex tribus conſtantem ſcripulis obolis ſex. Danich biſſillaquis nouem: Keratijs. Kirat. Kararit.autulis:aut ſiliquis : decemocto. ¶ Grana duo ⁊ octoginta ⁊ due ſeptime: denarium ſiue drachmam celſo faciunt : vncias denarij ſex. ¶ Quinqꝫ ⁊ ſeptuaginta aureum atticum. ¶ Octoginta venetum. ¶ Nonaginta nicolitum. ¶ Sex ⁊ nonaginta communem faciunt: vocatum plerunqꝫ ſex clam : vel ſextulam interdum ⁊ ſextinum:quoniam fit vncie pars ſexta. ¶ Centum quattuor ⁊ quadraginta ſicillicum communes drachmas duas pendentem. ¶ Centum duo ⁊ nonagin-

ta: vncie cōis ptem tertiā: vocatam duellā. ¶ Ducēta quinq; ⁊ viginti: ſemūciā Atticā. ¶ Ducenta quadraginta Venetā. ¶ Ducēta ſeptuaginta nicolitam. ¶ Ducenta octo ⁊ octoginta cōmunem faciunt. ¶ Quadringenta quinquaginta: vnciam atticam. ¶ Quadringenta octoginta venetā. ¶ Quingenta quadraginta Nicolitam: drachmas eius nouem capientem: ſcripulos ſeptem ⁊ viginti. obolos quinq; ⁊ quadraginta. ¶ Quingenta vero ſex ⁊ ſeptuaginta grana: communē vnciam complēt: drachmas octo: ſcripulos quattuor ⁊ viginti: obolos octo ⁊ quadraginta capiētem. ¶ Noningēta ſextantē faciunt atticum. ¶ Noningenta ⁊ ſexaginta venetū. ¶ Mille octoginta nicolitum. ¶ Mille cētū duo ⁊ quinquaginta cōmunem: duas. ſ. cōmunes vncias pendentem. ¶ Mille tricenta quinquaginta Atticum quadrantē. ¶ Mille quadringenta quadraginta venetum. ¶ Mille ſexcenta viginti nicolitū. ¶ Mille ſeptingenta octo ⁊ viginti cōmunem faciunt: trium. ſ. vnciarum pondus. ¶ Mille octingēta trientem atticum. ¶ Mille noningenta viginti venetum. ¶ Duo millia centum ſexaginta nicolitum. ¶ Duo millia tricenta quattuor cōmunem trientē: vncias capientem quattuor. ¶ Atticis duo millia ducenta quīquaginta quincūcem. ¶ Venetis duo millia quadringenta. ¶ Nicolao duo milia ſeptingenta. ¶ Cōmunibus duo millia octingenta octoginta. ¶ Duo millia ſeptingenta Atticis. ¶ Duo millia octigenta octogenta venetis. ¶ Tria millia ducēta ⁊ quadraginta Nicolao. ¶ Tria millia quadringenta ſex ⁊ quinquaginta cōmunibus Semiſſem faciunt. ¶ Grana quinq; millia quadringenta Atticam. ¶ Quinq; millia ſeptingenta ſexagita Venetam. ¶ Sex millia quadringenta octoginta nicolitam. ¶ Sex millia noningenta duodecim cōmunē libram perficiunt.

¶ Capitulum ſecūdum ponderum diuerſorū inter ſe comparatio.

¶ Hec que prius diximus diligentius conſiderātibus nobis facile apparebit que quātaq; ſit īter cōmunes. atticos. venetos. Nicolaum ac celſum de ponderibus diſſonātia dictū eſt enī. Nicolitum Venetūq; ſcripulum. ex viginti conſtare granis. Atticū ex decēnouē fere. Cōem vero. ex quattuor ⁊ viginti. Nicolai quoq; venetāq; drachmā ex ſexaginta. Atticā ex ſex ⁊ qnquaginta cū duab⁹ octauis. Cōē ex duobus ⁊ ſeptuaginta. Celſo vero placuit denariū ſuū ſiue drachmā. ex granis duob⁹ octoginta duabuſq; ſeptimis facere vnciā aūt ex denarijs ſeptē tātū: quoꝝ tamē ſumma ad quingenta ſex ⁊ ſeptuaginta grana cōſcēdit vncia vero nicolai cū ex drachmis nouē ītegret. drachmeq; ſingłe ex granis ſexagita: nouies aūt ſexaginta. qngenta ⁊ quadragita ꝓducāt: qngētoꝝ ⁊ quadraginta granorū numerū continebit. Communes vero medici Galenus. ſ. Alexāder Paulus. Arabeſq; omnes eos ſecuti: cōmuniq; obſeruatione vtentes: qm̄ ex drachmis octo faciūt vnciā: drachmas vero ſingulas: ex granis duobus ⁊ ſeptuaginta: octieſq; duo ⁊ ſeptuaginta: qngenta ſex ⁊ ſeptuaginta producunt ad quingentorum ſex ⁊ ſeptuaginta granorum numerum extenderunt vnciā. Ex quo ſequi videtur eorum vnciam nicolai vnciā ſuperare: in proportione ſeſquiquintadecima. Continet enim illam totam: ⁊ amplius quintamdecimā. eius partem grana. ſ. ſex ⁊ triginta. Et conſequenter Nicolai libram eadem in proportione communis libra ſuperabit. Venetam vero in proportione ſeſquiquinta: quoniam ex drachmis octo tantum vnciam. drachmā vero ex granis ſexaginta faciunt. hoc equidem. Celſi ponderibus communibus comparatis nullo pacto contingit. licet enim celſi drachma cōi maior aliquanto ſit cōem tñ vnciam. Celſi vncia minime ſuperat. īmo illi ad vnguē penitus quadrat. Id cui vis patere facile poteſt diligentius ſpeculanti. quia cum drachmarū numerus ex quibus vncie conſtant. nō vtrobiq; par ſit: qm̄ celſi ſeptenarius tm̄. Cōium vero medicorum octonarius ſit. vt cōmunis vncia additione drachme octaue. recuperet illud omne. qd ex granorum diminutione drachmam cōſtituentium videbatur amittere. Septē quidem cōes drachme. Celſi drachmis ſeptem cōparate vincuntur ab eis per exceſſum granorū duorū ⁊ ſeptuaginta duo: enim ⁊ octoginta grana cum duabus ſeptimis ex quibus Celſi drachma componitur: ſi ſepties multiplicētur: quingēta ſex ⁊ ſeptuaginta reddunt: duo vero ⁊ ſeptuaginta ex qbus cōis drachma quingēta ⁊ quattuor tantū quibus ſi octaue drachme numerus addatur: duo. ſ. ⁊ ſeptuaginta quingentorū ſex ⁊ ſeptuaginta granorum numerus aggregabitur: quem etiam Celſi drachme ſeptem congregauerant. Erunt ergo pares inter ſe vncie cōmunes ⁊ Celſi eundem preciſe granorum numerum continentes libre quoq; ſimiliter pares: qd de Nicolai Venetorum ve vncia: aut libra: verificari nequaquā poteſt: inter quos maxima eſt de ponderibus diſſonantia minima vero ac pene nulla: inter cōmunes ⁊ Celſum quorū vncie libreq; cedē. Drachme vero: vt diximus earumq; minutie: aliquantulum diſpares verum Drachmarum minutie ſi non arithmetica: geometrica tñ proportione concordant vt enim oboli ſex: drachmam cōmunem: haud aliter denarij vncie ſex celſi denarium integrant: ita vt pene idē videatur vncia denarij Celſi in denario: qd obolus in cōmuni drachma: verūtamen: obolus exceditur ab vncia denarij per grana quaſi duo paulo minus: qꝛ duabus ſeptimis q exceſſus adeo paruus eſt: vt Hermolaus Barbaro: etatis noſtre ſingulare litterarū decus: in Plinianis caſtigatiōib⁹ ſcripſerit vnciā denarij idem eſſe qd obolus: quis non omnino idem ſit: ſi verum exquiſitius indagari volumus qd ⁊ Celſus ipſe teſtari vr̄ his verbis. Id inquit ad pōdera noſtra relatū paulo plus eſt dimidio ſcripulo

dio ſcripulo.i.obolo:duo.n.oboli ſcripulū itegrāt.

¶ Capitulum tertium de cauſa ꝛ modo mutationis ponderum per Nicolaum.

¶ Quid autem mouerit Nicolaum vt hanc de qua diximus ponderꝫ mutationē faceret: hec cauſa forte fuiſſe potuit. Ardens.ſ.glorie cupiditas qua nominis īmortalitati ſtudens quod attici mēſuris plurimis feciſſe ꝓbant̄: hoc ipſe ponderibus quibuſdaꝫ feciſſe videat̄. Illi namqꝫ ex cōibus menſuris: ſexta ſubtracta parte: ita proprietas effecere: vt cōes pene omnes ad atticas cōparate: ſeſquiquinta in proportione maiores inueniātur: exempli cauſa. Ciatus cōmunis: drachmas duodecim pondere continet. Atticus decem. Sextarius cōis: vncias decemocto: atticus quindecim. Duodecim aūt ad decem: ꝛ decēocto ad quindecim: proportio eſt ſeſqquinta: imitatus igitur atticos Nicolaus: ex cōi ſcripulo cōmuniqꝫ drachma: ſexte partis detractione peculiarem ſcripulum drachmamqꝫ cōfecit ad quos cōis ſcripulꝰ drachmaqꝫ cōis cōparati ſeſquiquītā ꝓportionem obtinēt quattuor.n.ꝛ viginti granoꝝ numerus q cōmunis eſt ſcripulus ꝛ duoꝝ ꝛ ſeptuaginta que cōis eſt drachma ad viginti Nicolai ſcripulū ad ſexagintaqꝫ eiuſdem drachmā ſeſquiqtā eſſe ꝓportionē nemo eſt q ambigat ꝓportionū ſciolus ſic vt diximus in ſcripulis drachmiſqꝫ cōſtituēdis ꝓceſſit Nicolus ſed nō ſimiliter circa vncias: ſubtrahendo.ſ. ex cōibus ſed addēdo potius ꝓceſſiſſe videt̄ quippe q drachmarū numerū auxerit ex qbus vncia cōſtat. illā ex nouē inſtitues drachmis quā ex octo tm̄ cōes effecerāt. Aſſecutus eſt āt ꝑ additionē drachme none vt exceſſu longe minori. eius vnciā cōis vncia vicat: vtpote inter quas ſeſquiquintadecima ꝓportio cōſtet: nō ſeſquiquinta: qualē inter ſcripulos drachmaſqꝫ monſtrauimus: differētia nāqꝫ quingētoꝝ ſex ꝛ ſeptuaginta granoꝝ que cōis eſt vncia ad quingēta ꝛ quadraginta: qua nicolai eſt vncia: ſex.ſ.ꝛ triginta pars eſt quintadecima numeri minoris cōis itaqꝫ vncia ꝑ drachmam mediam tm̄ libra vero ꝑ ſemūciā cū ſicillico nicolai vnciā librāqꝫ ſeperant quāobreꝫ fateri cogimus Nicolaū drachmaꝝ qdeꝫ auxiſſe numeruꝫ granoꝝ vero diminuiſſe ex quibus vncia cōſtat diminutione tamen nō tanta quantā in ſcripulo drachmaqꝫ fecerat quos ſexta ſui parte mutilos reddidit. Veteri vero medici: medium quodammodo inter Nicolaum ꝛ cōes tenentes quoad ſcripulos ꝛ drachmas Nicolaum ſecuti in conſtituēdis vncijs cōibus adheſere quas nō ex nouē: vt Nicolaus: ſed ex octo tm̄ drachmis cōium more factitarunt ex quo ſequitur communem vnciam. ſeſquiquinta proportione maiorem veneta: conſtat enim veneta ex quadringentis octoginta granis: communis ex quingentis ſex ꝛ ſeptuaginta: quorum differentia eſt ſex ꝛ nonaginta.

¶ Capitulum iiij. de his que ſequūtur ex ponderꝫ aſſignatione ab antiquoribus deuiātiū.

¶ Hic varius aſſignandoꝝ ponderū modus nō parui erroris cā videtur extitiſſe. qm̄ cū in his que a veteribus probatiſſimis medicis ſumunt̄ antidotis: nō ſeruetur cōponentiumꝫ intereſſe ꝓportio eadē que in primis coꝝ deſcriptionibus fuerat: nulla admiratione dignum videri debꝫ: ſi que nunc componunt̄ medicamina ab antiquoribus tantis celebrata laudibus non admirandam illam ac pene diuinam ita dixerimus ſortiantur in operando excellentiam: quaꝫ olim habuiſſe clariſſimi medicine auctores memorie ꝓdidere. Quod canōe quinto de tyriaca ſcribēs princeps abbo Aly cōſuluiſſe videt̄. Et meuꝫ qdeꝫ inquit cōſilium eſt vt nō remoueat̄ aliqnid qꝺ experimentum iuuatiuum inuenit fortaſſe eniꝫ illa cōpſo cū illo pōdere eſt ſignificans illud: cuius iuuamētuꝫ inuenit experimentum ꝙ qñ ipſa mouetur a ſuo pōdere. non conſequitur illam proprietatem.

¶ Capitulū.v.ꝙ in arabū libris loco drachme aureus frequenter ſcribitur.

¶ Adde ꝙ ex arabico in linguam noſtram verſis cōmentarijs. Locis ꝗplurimis vbi drachma ſcribi debuerat aureus frequenter legit̄. Idqꝫ apud principem: cū maxime canone qnto tyriace deſcriptione deprehēdit̄ apertiſſime nō pauli ſolū teſtimōio vbi qꝫ drachmā ſcribētis. vbi aureū principis ſcrip ſit interpres ſed ꝛ gētilis ēt auctoris non ſpernēdi. illud idē affirmātis. Et qꝺ his oībus maius putamus ꝛ magis vrget. Andromachi radicali deſcriptiōe quo ad hoc a paulo nullatenus diſſentiēte. Poſſet autē ꝛ ſatis ꝓbabilis adduci rō qdā. ſumpta ex ꝓportōe mellis ad ſpēs ex qbus tiriaca cōponitur que qdem dupla eſſe dꝫ: vt cap. eodē. deſcriptiōe ſcdā pūceps teſtat̄ eſt aūt rō talis. Si intelligamus aureos in deſcriptione prima a principe poſitos in ꝓpria ſignificatione ſumendos ꝑ ſexta.ſ. vncie pte quā diximus mellis ad ſpēs proportio. dupla.ſ. ſeruari nullo pacto poſſe videt̄. ſeruatur aūt ſi aurei ꝑ drachmis exponant̄. ergo aurei in tiriace deſcriptione poſiti pro drachmis exponendi vident̄. Hoc autem qꝺ ita ſit oſtenditur. quātitas ſpecierū in tiriace deſcriptione prima deſcriptaꝝ. eſt auri quadringenti duo ꝛ octoginta: qui in vnum collecti. vncias octoginta ꝛ aureos duos. hec aūt libras ſex vncias octo cū triente faciunt. Mellis ergo pōdus. cū duplex ad ſpecies debeat eſſe. vt principis ſnīa diximus: ad libras treſdecim ꝛ eo amplius aſcēderet. ſed ex Serapiōe Raſi ad Almanſorē Halyabbate Cōſtantino ac Gentili. Mel opponendū. eſt libre decē tm̄. ergo aureorum ſcriptura in ꝓpria ſignificatiōe ſumptoꝝ ſaluari poſſe nō videt̄: qm̄ ſpecierum quātitas maior eſſet ꝙ tanto mellis ponderi ꝯuenire. auctores ꝑdicti teſtētur: qꝺ duplum ad ſpecies. ꝛ libraꝝ deceꝫ eſſe cōfirmēt. Qꝺ aūt dicta ꝓportio ad vnguē ſeruetur. ſi aurei loco drachme ſcribantur. aperte monſtratur. Drachme quadringente. due ꝛ octoginta. vncias ſexaginta cum quadrante faciunt. hec autē libras quinqꝫ cum

ſicilliꝰ.ad quos pōdus librāꝝ decē mellis.propor
tionē duplā obtinēt. Clarū itaq; apertūq; vr̄ eē.qḋ
dicebamus.apud arabes medicos.aureū frequen-
ter ſcriptum inueniri.vbi drachma ſcribēda fuiſſet.
maxime apud principem ꝛ Raſiz in continentis vo
lumine. De quo cꝰuis innumera adducere exēpla
poſſem:ne principalis tamen ꝓpoſiti īmemor appa-
reā.pauca quedam adduxiſſe ſat erit. Decima tertij
capitulo de aſmate in medicina de ſinapi.quā a pau
lo princeps accepit vbi paulus drachmā mediā au
reum ille medium. Et qḋ nō poſſumus nō vehemē
tius admirari vbi paulus obolum mediū ideſt gra
na ſex.illius aureum mediū grana.ſ.octo ꝛ quadra
ginta ſcripſit interpres:ſed librarijs forte nō interpre
ti tantus error aſcribendus erit. ℞. inquit Paulus
Sinapi drachmam vnam nitri affri obolos tres ela
cterij quantū medius obolus: Auicēne interpres.
℞. Sinapi aureum vnum.ſalis cōis qui ī pane poni
tur aureum medium.ſucci cucumeris aſinini aureū
medium. Raſis quoq; continentis vigeſimoſecun-
do cap.ccj. Dioſcoridis dicta teſtatus. Cum ſumū-
tur inquit ex caſtoreo ꝛ mentaſtro ſilueſtri:aā aurei
duo prouocant menſtrua cū tā Dioſcorides.c.de
caſtoreo dixerit caſtoros orcis mega glicbonos pli-
thos dyen ī greco exēplari ī latino. Caſtoreo cū pu
legio bibitum drachmis duabus mēſtruis imperat.
Raſis aureos Dioſcorides drachmas ſcripſit. Cui
Plinius lib.xxxij.ca.iij.conſonat inquiens de caſto
reo dari binas drachmas ſatis eſt. Ex his oſtenſum
plane videt̃ quare in nobilium medicinarum quā-
plurimis.a priſcis medicis laudibus innumeris ce-
lebratarū nō ille excellētes admirādeq; etate noſtra
appareant operationes.que priſcis illis tꝑibus ap-
paruiſſe produnt̃.qm̄ variatis ponderibus ſimpli-
cium.ex quibus componūtur.compoſitorū quoq;
complexiones ex miſcibiliū refractione reſultantes
necnō ꝛ proprietates ad complexionum preparatio
nem emergentes variantur.vt principis atteſtatione
paulo ſuperius diximus.

Cap.vj.de calco.

Calcus granoꝝ duoꝝ eſt pōdus vncie pars ducē
teſima.octaua ꝛ octogeſima. Teſtatur paulus practi
ce ſeptimo de ponderibus. Obolus inquit hꝫ kera
tia tria keratium calcos duos. Hinc nōnulli nō recte
interpretātes paulū.qm̄ inquit keratium hꝫ calcos
duos.credētes keratium granoꝝ ſex pondus eē di-
xere calcum pondus eſſe granoꝝ trium.non aduer-
tētes ad verba pauli dicētis obolus hꝫ keratia tria
qm̄ ſi keratiū pondus eēt granoꝝ ſex.tunc obolus
grana decem octo penderet.cum tria keratia pende
at.quod falſum eſſe medicorum omnium bene ſen-
tientium ſcola teſtatur. Ad quod illud quoq; ſeque
ret̃ drachmam cōmunem nō habere keratia decem
octo.vt Diaſcorides. Paulus ignotus grecus. Se
rapio ꝛ Auicēna teſtantur:ſed duodecim tantū ke
ratia enim decemocto producerēt grana centū octo
ſeſquidrachmam preciſe. Quod cum ſit euidētiſſi-
me falſum.dicendum videtur keratium granorum
quattuor pondus eſſe.calcum eius dimidium duo-
rū.oboli partem ſextam. Hinc apparet Plinij textū
li.xxj.ca.vlti. Videri mendoſum vbi dicitur obolū
habere calcos decem cum ſex habeat tantū. Obo
lus enim vt diximus grana duodecim non amplius
pendet cuius pars tertia eſt keratium.i. grana quat
tuor.duos cōtinentes calcon: quamuis Bardanus
dixerit. Obolum non diſtare a ſcripulo niſi nomine
qḋ medicorū dictis ꝛ vero nō quadrat.quare calcꝰ
granorum duorum pondus erit. Cui ſententie gre-
cus Dioſcoridis textus cap.de electario conſonat
ide telcia poſis obolos idelaſchate imio volion pae-
dijs dedichalchon pleionde.i.eius perfecta potio
obolus.minima medius obolus pueris dichalchos
plus.n.periculum affert. Dicalchos videtur pondꝰ
minus ſemiobolo:nec aliud eē pōt q̄ keratiū.aut ſi-
liqua.qḋ idem eſt granorum quattuor ſcilicet pon-
dus. Illū Dioſcoridis textū referens Serapio de
elacterio. Doſis eius iquit completa onoloſſat vnū
i.obolus ꝛ ad minus medietas eius. Sꝫ pueris nō
detur niſi pōdus duorum keſtuf.eſt autem keſtuf.
ex concordia. Dioſcoridis ꝛ Serapionis locis alle-
gatis calcus. Haliabbas.ij.practice.capi.iiij.de cu-
cumeris ſilueſtris ſucco. Hunc ſi propinat̃ vis ho-
mini fac eius ab obolo vno potionem vſq; ad vnū
ꝛ medium ꝛ minorem tribus calcis.i.medium obo
lum ſed medius obolus eſt grana ſex que diuiſa ꝑ
tria reddunt duo ergo:calcus grana duo confirmat̃
ex cōcordia raſis.iiij.continentis capit.j.carta octo-
geſima tertia colūna.iiij.circa principiū ḋ cura aſma
tis:cum paulo.iij.practice.c.xix.de cura eadē. Me
dicina inquit Raſis prouocans vomitum. ℞. Sina
pi.ʒ.j. nitri kirat nouem ſucci cucumeris agreſtis
kirat vnū Paulus. ℞. Sinapi.ʒ.j.nitri triobolum
elacterij dicalcon Raſis kairat vnū paulus dical
chon ergo dicachon idem quod kirat ſiue kiratiū
ſꝫ kirat ē grana quattuor ergo ꝛ dicalchos totidē
quare calcus grana duo Idem Raſis cōtinentis.
xxij.c. Dci.de cucumere aſinino. De ſucco eius do
ſis inquit cōpleta.obolus. Sed infantibus detur in
quātitate danich medij. Danich autē ex Serapio-
nis ac principis deſcriptiōe.pendet grana octo:cuiꝰ
medietas eſt grana q̄ttuor qḋ idē ē qḋ dicalcos.aut
kirat igit̃ calcus pōdus eſt primū minimūq; duo
tm̄ vt diximus pēſitans grana. Nec huic ſnīe nr̄e re
pugnat:qḋ a cāpano dici vr̄:in octaue propoſitionis
comēto libri quartidecimi Euclidis:ꝙ calcus.ſ.eſt
vncie pars centeſima ſecunda ꝛ nonageſima ꝛ ꝯſe-
quenter eſſet granoꝝ triū pōdus:non duoꝝ qḋ nos
aſſeruimus.diuiſis enī q̄ngētis ſex ꝛ ſeptuagita gra
nis:ex q̄bus vncia ꝯſtat ꝑ cētū duo ꝛ nonaginta tria
exeūt nō duo. Aduertēdū ꝙ cāpani rō:q̄ ab eodem
adducitur loco ſuperius allegato:de additione pon
deris calcus:oſtendit apertiſſime viciatum fuiſſe te-

xtū ſuum

xtũ ſuũ ſcriptũq; centeſimã ſecũdã ⁊ nonageſimam:
vbi ſcribẽdũ fuerat ducẽteſimã octauã ⁊ octogeſi-
mã. Poſtq̃ inq̃t Cãpanus maiores noſtri diuiſerẽt
vnciam in duodecĩ fractiões. Semũciã. duellã. Si
cilicũ. Sextulã, Drachmã ⁊c̃. bis addidere calcũ:
cã additionis fuit: vt vſq; ad minimũ extremũ diate
ſeron ⁊ diapẽdẽte: tonoꝝ ſemitonioꝝq; interuallis
diſtinctarũ harũ fractionũ denominatio cõſcẽderet.
Sed hoc: nõ fieret: ſi nõ vltra cẽteſimã ſecũdã ⁊ nõ
nageſimã fractionẽ vncie diuiſio ꝓgrederet̃ q̃m vt
inq̃t Boetius: muſice lib. j. c. xvij. Diateſſerõ: q̃ ẽ cõ
ſonãtia vocũ quidẽ q̃ttuor interualloꝝ triũ cõſtat ex
tonis q̃dẽ duobus: ⁊ vno non integro ſemitonio: ⁊
exẽplificat in his numerus. cxcij. ccxvj. ccxliiij. cclvj.
Si igit̃. cclvj. numerus cõparet̃ numero. cxcij. ſeſq
tertia ꝓportio fiet ac diateſſeron cõcinẽtiã reſonabit
in. c. vero ſequẽti. Rurſus diapẽthe cõſonantia. vo-
cũ q̃dẽ eſt quinq; interualloꝝ quattuor triũ tonorũ
⁊ ſemitonij. Ponat̃ idem numerus. cxcij. ⁊ eius ſeſ
qualter q̃ad cũ diapẽthe faciat cõſonãtiã. Sit igit̃
numerus. cclxxxviij. igit̃ horũ ⁊ ſupius deprehenſo
rũ ponant̃ in medio numeri. ccxvj. ccxliij. cclvj. Du
dũ diateſſeron cõſonãtia a. cxcij. numeris ad. cclvj.
venerat. Nũc vero diapẽte ab eiſdem numeris. ad
cclxxxviij. diſtendit̃. Hec Boetius. Itaq; diligen-
tius conſiderantibus nobis app̃z: q̃ harũ ſimphonia
rũ: extremũ minimũ ẽ numerus. cclxxxviij. nõ. cxcij.
Nec te moueat q̃ numerus. cclxxxviij. maior eſt nu
merus. cxcii. rei. n. diuiſe partes quo maiori nume
ro denominant̃ eo minores ſunt vncie nãq; ps du-
cẽteſſima octo ⁊ octogeſima lõge minor eſt cẽteſima
ſecũda ⁊ nonageſima q: in proportiõe ſubſeſq̃altera
vtputa duoꝝ ad tria. Minimũ ergo extremũ dicen-
dũ. cclxxxviij. nõ. cxcij. q: nõ reſpiciendus numerus
ſignatiuus fractionis illã denominãs: ſed fractio ſi
gnata ꝑ numerũ. Si igit̃ vncie fractio nõ trãſcẽde-
ret cẽteſimã: ſecũdã ⁊ nonageſimã fractionẽ ſiue mi
nutiã nõ ꝑtingeret ad extremũ minimũ diateſſerõ ⁊
diapẽthe: fractionũ vncie denominatio. Recte igit̃
ſimul cũ paulo Dioſcoride. Raſi Serapione: ac pn
cipe dicẽdũ vt̃ Calcũ vncie partem ducenteſimam:
octauã ⁊ octogeſimã. i. grana duo cenſendam: q̃d ⁊
Campani rõ ſonare vr̃ illam bene audientibus.

Cap. vij.

Tuſſuc vel tuſſugi primo continentis. c. vj. car-
ta vndecima: colũna. iij. exponit̃ calc⁹ q̃uis Simon
Ianuẽſis auctore Raſi in diuiſionibus: de ſonitu
auris exponant grana duo ſemis. Sed mendoſus
videtur textus diuiſionis quoniam nono almanſo-
ris. ca. eodem dicitur. De opio diſſoluto in oleo im
mittendum eſt in aurem quantum duo grana ordei
ponderant non igitur videtur vera expoſitio in di-
uiſionibus poſita quare dicendum q̃ tuſſuc vel tuſ
ſugi calcus vel keſtuſ quod idem eſt grana duo tan
tum pendeat.

Keſtuſ. ſ. calcus ex ꝯcordia Dioſcoridis cũ Sera-
pione de clacterio vt in verbo calcus.

Dicalcos granorũ quattuor põdus calcos du-
os continens.

Kirat ſimiliter Serapione ⁊ principe teſtibus.

Cap. viij.

Kararit: idẽ quod Kirat: ex ꝯcordia Serapionis
ij. practice de tinitu cũ Raſi cõtinẽtis. iij. cap. eodẽ.
Et confert inquit Serapio iterũ: medicamẽ hoc ad
grauitatẽ auditus. ℞. ellebori albi aur. j. caſtorei da
nichos tres nitri: ⁊ eſt baurach rubeũ. Kararit q̃t-
tuor. Raſis vbi ſupra: hoc eſt medicamen ad põde-
roſum auditũ: Ellebori albi põdus aurei vnius ca-
ſtorei ſcripulũ vnum: nitri danich duo ⁊ grana duo.
Sed danich duo ⁊ grana duo: decẽocto cõgregãt
grana: q̃bus equiualẽt Kararit quattuor ⁊ mediũ: ⁊
ſimiliter Kirat q̃ttuor ⁊ mediũ: ergo Kararit quat-
tuor ⁊ mediũ idẽ quod Kirat quattuor ⁊ mediũ: ⁊
cõſequẽter Kararit idẽ q̃d Kirat: q: quecũq; ſunt
eadem vni tertio: ſunt eadẽ interſe pˀo Euclidis: ⁊
eſt cõmunis animi conceptio.

Cap. ix.

Autulus: idem q̃d Kirat: teſtat̃ princeps canone
v. de põderibus. deſcriptõe oboli. Obolus inquit
ꝯtinet danich vnũ ⁊ mediũ: aut autulos tres: igit̃ tã-
tũdem eſt autulus: quantũ danich mediũ: ſed illud
eſt grana quattuor. ergo ⁊ autulus erit grana quat-
tuor: vel aliter autuli tres obolũ faciũt: qui duode-
cim pẽdet grana: ſed diuiſis duodecim ꝑ tria exeũt
quattuor: ergo autulus eſt grana quattuor: non no-
uem vt pandectarius ⁊ ſimon.

Cap. x.

Alkilat: ex ꝯcordia Raſis ad almanſorẽ lib. iiij. cũ
Auero. colliget ſeptio: in deſcriptione pillularũ con-
tra peſtẽ: eſt Kirat: vterq; in deſcriptõe earũ ꝯcordat
de doſi autẽ. Raſis põdus duodecim alkilat Auer-
rois duodecim Karatorum.

Cap. xj.

Silliqua item: idem q̃d Kirat ſiue autulus ⁊ ẽ vn
cie pars cẽteſima quarta ⁊ quadrageſima cãpano
teſte: vel pars quarta ⁊ vigeſima ſolidi. i. aurei teſte
Iſido. quod idẽ eſt.

Orobus idem ex Dioſcoride.

Cap. xij.

Keratium idẽ: grana. ſ. quattuor: Paulo ⁊ igno
to greco teſtibus.

Cap. xiij.

Semiobolus dimidius obolus grana ſcȝ ſex: eſt
aũt vncie pars ſexta ⁊ nonageſima quam Campa-
nus ⁊ Iſidorus ceratem vocant: qui ſi ceratem pro
Keratio ſumerẽt admittẽdi nõ videntur.

Cerates dimidius obolus vt ſupra.

Cap. xiiij.

Daguanich: ex cõcordia Serapionis ſecũdo pra-
ctice cap. vltimo. de paſſione cordis dicta caſſacam:
cum Raſi. vij. Cõtinẽtis carta. clvij. col. ij. circa me
dium eſt Danich. Danich autem ex Serapione ⁊

principe granorum octo.eſt pōdus.Obolus inqui-
unt ambo eſt danich ⁊ mediū:ſed obolus vt in ver-
bo obolus ⁊ Autulus grana duodecim pēdet:ergo
Danich octo pendebit.

℄ Cap.xv.

℄ Biſſilliqua duplicata ſilliqua:idē ꝙ danich:⁊ eſt
vncie pars ſecūda ⁊ ſeptuageſima Cāpano teſte.

℄ Cap.xvj.

℄ Obolus granoꝝ duodeciꝫ pondus.Paulo.Se
rapioni.principi.Campano.Priſciano: Iſidoro ⁊
ignoto greco:⁊ eſt vncie pars octaua ⁊ quadrageſi-
ma:vnciam drachmam:aureū:ſolidū.librā abſolute
prolata cōmunes ſemper intelligo.

℄ Cap.xvij.

℄ Seminen vel ſeminet.⁊ interdum ſegulmen obo
lus eſt.Teſtat̄.Serapio:de ſcriptione ſabe ſire ſaba
ingt ſira:ē quattuor ſeminet ⁊ exponēs ſe addit ⁊ p:
ideſt oboli quattuor.Idēq; Serapio ⁊ princeps ex
ponentes ſabā grecā inqunt:ē ſeminen duo aut obo
li duo.Qđ vero apud principē legit̄. ſeminet ē mi-
ne decē ⁊ media.vr̄ mendoſum:qm̄ apud Serapio
nē quē princeps ſequit̄ de pōderibus.nulla de mi-
nis ſit mētio:niſi ignoto greco adherentes expone-
remus:ſeminē eſt pars mine minoris quintadecima
apud quē mina parua quindecim hꝫ obolos:eſt er-
go ſeminet ſiue obolus pars qntadecima mine par-
ue: non mine decem ⁊ media. Et fortaſſē hec fuit
principis mens.

℄ Cap.xviij.

℄ Cumulus aut Anulus,vt in antiquis exemplari-
bus principis.ca.de aſſa:ex cōcordia eiuſdē cū dio-
ſcoride ⁊ Serapione eſt obolus.tetancis te ceopi-
ſtotonicis ouolu olem periplaſas diduca tapinin.
Dioſ.in greco exēplari q̄uis in latino legatur ſi acci
piat̄ ex aſſa pondere olce.Serapio pondere onoloſ
ſat princeps Anulus vel cumulus.⁊ miſceat̄ cū ce-
ra: ꝑpter qđ ſimō exponens olcā:dicit eam ſignifica
re drachmā ex Iſido. ſed ex cōcordia Auic.cū dio
ſcoride capit de aſſa:eſt obolus:ſꝫ qm̄ in greco exē
plari legit̄ obolus :nō olca talis expoſitio non vide
tur admittenda.

℄ Cap.xix.

℄ Onoloſſat vel onoloſſich ⁊ interdū onolos ex cō
cordia Dioſcoridis.Plinij. Serapiōis.⁊ pncipis
⁊ Raſis.de cucumere aſinino ē obolus.Dixit Dio
ſcorides ō elacterio.teleia poſis ouolos.i.pfecta po
tio obolus . Pli.libri.xxj.c.j. Modus portione vi
rium a dimidio obolo ad integrum. Serapio doſis
eius completa onoloſſat vnum ⁊ ad minus eius
medietas.Princeps ſimiliter ſcripſit onoloſſat.Ra
ſis vero primo continentis capi.v.anoloſſich tres.i.
danich quattuor ⁊ medium de agarico dato in po-
tum confert epilenſie.Danich autēꝫ quattuor ⁊ me
diuꝫ ſunt grana ſex ⁊ triginta que diuiſa per tria red
dunt duodecim.i.obolum ergo anoloſſich eſt obo
lus. Serapio quoq; .c.de agarico confert inquit pū

ctionibus ⁊ humoribus viſcoſis crudis.⁊ illi qui ce
cidit cum dant̄ de eo duo onoloſſat cū vino. Dio-
ſcorides in greco exemplari pitin pros tes trophus
ex omotitas rigmatate ce ptomata ouolon dijn pli-
tos didemenon.in latino De alto cadentibus vtili-
ter adhibet̄ bibitis obolis duobus cū vino.Appa-
ret itaq; ꝙ onoloſſat vel onoloſſich oboluꝫ ſignificat
⁊ textum principis cap.eodē de agarico videri men
doſum dicētem dandum de eo Kirat tria.i.oboluꝫ
vnum tm̄:non duo:vt Serapio ſcripſit ⁊ Dioſcori-
des capi.quoq; de batheca dioſcoride auctore. Ra
dix eius inquit Serapio cum deſiccatur ⁊c̄.⁊ ē ſuf
ficiens doſis vſq; ad duos onoloſſat.Dioſcorides i
greco exemplari arceſuſin ouoli in latino idem face-
re poſſunt oboli duo. Raſis quoq; continentis.xxij.
capi.eodem ⁊ competenter vomet: qui ſumet quā
titatem trium danich.i.grana quattuor ⁊ viginti:que
ſunt oboli duo:Ex his arguet aliquis viciatuꝫ vide
ri principis textū canone.ij.cap.de abſinthio in arco
la mēbroꝝ nutrimēti:cū dicit̄. Reducit appetitum
cū ſumit̄ decoctionis eius quātitas triū onoloſſat.i.
oboli tres aut ſucci eius quaq; die.q: minima eſſet
decoctionis quantitas onoloſſat.i. oboli tres q: ſe-
midrachma tantum.quod Serapionis dicta teſtan
tur dicentis. Quando bibitur ex aqua eius ſcili-
cet abſinthij vel decoctione quaq; die quantitas tri
um conos.curat illos qui habent faſtidium.Conos
autem ciatum ſignificat ex concordia dioſcoridis cū
Serapione capi.eodem de abſinthio in greco exē-
plari legitur.plitos cyaton trion in latino ⁊ datuꝫ ad
bibendum ciatis duobus vel tribus faſtidium tol-
lit:ex concordia quoq; eorundem de ciclamine vbi
enim a Serapione conos a dioſcoride ciatus ſcribi
tur in greco exemplari cyaton in latino ſemen eius
drachmis duabus vini ciatis duobus bibitum per
dies quadraginta per vrinam ventrem tumenteꝫ at
tenuat. Serapio auctore Dioſcoride cum bibuntur
ex ſemine eius drachme due cum duobus conos
vini albi ⁊c̄.Ciatus autem eſt drachme duodecim.
quamobrem apud principem loco ſuperius addu-
cto de abſinthio nō onoloſſat tres ſed ciati tres ſcri
bendum fuiſſe.videtur.

℄ Cap.xx.

℄ Vncia denarij quo vocabulo vtitur Celſus de-
narij eſt minutia. ſexta vꝫ eiuſdem pars pendens
grana quattuordecim fere quia minus duabus gra
ni ſeptimis.

℄ Cap.xxj.

℄ Scripulus multiplex eſt cōmunis. Nicolai.Ve
netus.⁊ atticus. Cōmunis granorum quattuor ⁊ vi
ginti eſt pondus.drachme cōmunis pars tertia.au-
rei quarta vncie quarta ⁊ vigeſima libre ducenteſi-
ma octaua ⁊ octogeſima.teſtibus.Campano. Pri-
ſciano. Ignoto greco . Serapione . ac principe.
Scripulus Nicolai granorum viginti pondus eſt.
drachme ſimiliter ſue pars tertia.ſed vncie ſeptima
⁊ vigeſima

⁊ vigeſima.libꝛe tricēteſima quarta ⁊ vigeſima. Scripulus venetus granoꝝ ſimiliter viginti pōdus eſt. ⁊ drachme ps tertia. Uncie quarta ⁊ vigeſima.libreq́ȝ venete ducēteſima octaua ⁊ octogeſima. Atticus vero ſcripulus decēnouem fere pendet grana.

℄ Cap.xxij.

℄ Guāchus ex cōcoꝛdia Serapionis de ſimplicib⁹ ⁊ Raſis.xxij. Continētis: de ſemine Naſturtij. auctoꝛe Galeno videt̃ ſcripulus. Quādo de eo inqt Serapio ſumunt̃ in potu duo guanchi expellit colerā ꝑ vomitū ⁊ fluxum ventris. Raſis ſcripuli duo ſumpti ex eo ꝓuocāt vomitū ⁊ purgāt colerā. Auic. ⁊ qñ bibit̃ ex eo eeſuneſſi facit vomere coleram rubeā ⁊ educit eā ſolutione. Et facit illud tres quarte drachme vnius. Quarte aūt tres drachme vni⁹ ſunt grana quattuoꝛ ⁊ qnquaginta: que obolo medio excedūt ſcripulos duos. Quare vt qd̃ dicit̃ a principe quadret Serapion ⁊ Raſi: ita videt̃ intelligēdū ꝙ quarte due ⁊ tertie due vnius drachme.i.ſcripuli duo de ſemine naſturtij bibite cū eeſuneſſi.i.oribaſſo potōis alicuius ſupple faciūt vomere ⁊c. Oribaſſus aūt aque vel vini drachmas habet vigīti pōdere: duas.ſ.vncias ſemis.

℄ Cap.xxiij.

℄ Goꝛmia: ſcripul⁹ eſt ex ꝯcoꝛdia pauli practice ſeptimo: cū Auicēna canone qnto de ponderib⁹: tam parui q̃ magni miſtri de ſcriptionib⁹. Miſtrum magnū inqt princeps habet olei vncias tres: vini vel aq́ vncias tres ⁊ goꝛmie octo. Paulus vncias tres olei vini vel aque vncias tres ſcripulos octo. Miſtrū vero paruū inqt princeps eſt darchimie ſex olei. vini vel aque goꝛmie viginti. Paul⁹ miſtrū paruū drachme ſex olei: vini vel aque ſcripuli viginti. Arabes ſtudētes imitari grecos ꝓ grāma goꝛmia. ꝓ drachmi darchimi: aut darchimie ⁊ interdū darchimet ſcripſerūt. non potētes.n.proferre dra ſillabā: litterarū trāſpoſitione dar ꝓſerūt ſicut de ianuēſibus dicit̃.

℄ Cap.xxiiij.

℄ Grāma grece: ſcripulus eſt: paulo teſte: Priſciano. Ignotoq́ȝ greco.ſcm ioboli duplus eſt obolus: quē pōdere duplo grāma vocāt. ſcripulū noſtri dixere prioꝛes hec Priſcianus.

℄ Cap.xxv.

℄ Harme quoq́ȝ ſcripul⁹ eſt. Harme inqt Serapio eſt quarta ps drachme: aut danich duo autuli duo: ſed danich duo ⁊ autuli duo: ſunt grana quattuoꝛ ⁊ viginti.i.ſcripulus: q eſt pars q̃rta aurei: non drachme: ideo ſubiūxit ſerapio. quaſi ſeipm̄ corrigēs ⁊ in deſcriptiōe alia aurei: q̃ littera videt̃ melioꝛ. Ille loco eodē paulo inferius ſeptimo.ſ.practice de pōderibus: Semiſſē eſt pōdus harmē medie: ſed ſeminē eſt obolus vt dixim⁹. grana duodecim pēdens: ergo harme cui⁹ medietas eſt feminet vel ſeminē: grana quattuoꝛ ⁊ viginti pendet: ⁊ eſt ſcripulus.

℄ Cap.xxvj.

℄ Kermet: item ſcripulus eſt. ex ꝯcoꝛdia ſerapionis ⁊ principis.ca.de colloquintida.

℄ Doſis eius inqt princeps ſit duo Kermet: ⁊ exponēs ſe dixit.i. Kirat duodecim: ſed kirat duodecim ſunt grana octo ⁊ q̃draginta: ſcripuli.ſ. duo Serapio.c.eodē cū accipiunt̃ ex ea onoloſſat q̃ttuoꝛ ⁊ cōficiunt̃ ⁊c. Onoloſſat aūt vt poſtēſum eſt: obol⁹ eſt: cōſtās ex granis duodecim igit̃ onoloſſat q̃ttuoꝛ ⁊ kermet duo: idē erūt: ſed onoloſſat quattuoꝛ ſūt ſcripuli. duo ergo ⁊ Kermet duo erūt ſcripuli duo: q2 q̃cūq́ȝ ſunt eadē vni tertio ſunt eadē inter ſe Euclidis pꝛ̃o: cōfirmat̃ Princeps.ij.canone ca.de polipodio: ⁊ potio eius ſit ſex Kermet. Kermet.n.ē ſex kirat imo ſit vſq́ȝ ad drachmas duas. Itē ex concoꝛdia eiuſdē cū Plinio ca.de elleboꝛo. Et potio eius inqt princeps ſit tres Kermet. Plini⁹ vero lib.xxv. c.v. Dat̃ ad leuiter molliendū aluū plurimū drachma: ſed drachma trib⁹ cōſtat ſcripulis: ergo Kermet tua: ſcripulos tres impoꝛtāt. Septio quoq́ȝ breuiarij Serapione.c.xij.de elleboꝛo: opoꝛtet inqt vt det̃ aureus vn⁹ exponēdus drachma qm̄ apud arabes loco drachme: aureus frequēter ſcribit̃: vt abunde ſatis ſuperius diximus.

℄ Cap.xxvij.

℄ Faba greca. ſcripulus: eſt enim vt inqt Serapio practice ſeptimo: ſeminet duo ideſt oboli duo.

℄ Cap.xxviij.

℄ Tremiſſis: aurei pars eſt tertia: vncie decimaoctaua. grana.ſ.duo ⁊ triginta obſeruatiōe cōi: vez apud Nicolaum triginta tm̄. apud venetos aūt ſex ⁊ vigīti cum duabus tertijs.

℄ Cap.xxix.

℄ Faba alexādria. ex Serapiōe drachme medietas.

℄ Cap.xxx.

℄ Kemeraſis alexādrina. ex eodē idē quod faba.

℄ Cap.xxxj.

℄ Faba egiptia. videt̃ idē qd̃ alexādrina. qm̄ alexandria egipti ciuitas eſt: q̃uis in his que teſtat̃ princeps, ex Serapionis breuiario ſūpſiſſe ſcripſerit: faba egiptia oboli q̃ttuoꝛ. q ſunt pauloplus dimidia drachma: q2 obolo: Uez tm̄ de faba ſub hoc nomie. egiptia. nō videt̃ ſcripſiſſe Serapio. De faba vͦ ſira ſcripſit: ꝙ eſt ſeminet quattuoꝛ: quare apud principē faba ſira nō egiptia legēdū foꝛte videt̃. eſt oboli q̃ttuoꝛ. Et tūc nulla erit ābiguitas: nec īter Serapionē ⁊ pꝛ̄cipē diſſonātia: Apud Dioſcoridē legit̃. faba egiptia obol⁹ cū dimidio. videt̃ legēdū ſcripul⁹ cū dimidio.

℄ Cap.xxxij.

℄ Balanus: ex dioſcoride drachma media.

℄ Cap.xxxiij.

℄ Bachilcō.ij.iij.de cura padiſis vr̃ ſilr̄ drachme medietas: ex ꝯcoꝛdia pauli tertio practice cū pꝛ̄cipe loco allato. ci⁹ qdē potio.ſ. oppopōacis inqt pꝛ̄iceps ſit quātitas bachilcō. paulus ad magnitudinē fabe.

℄ Cap.xxxiiij.

℄ Lupinus: eſt drachme medietas. Teſtatur pauli. Sera. ⁊ principis de tiriace in tuſſi exhibitiōe con

cordia. Ubi nãqʒ Serapio. ⁊ princeps: detur inqui
unt Lupinus. Paulus Det ſaba egiptia: que a Se
rapione vocatur alexandrina ⁊ ab eodẽ exponitur ſe
minet tres aut oboli tres: qḋ eſt drachme medietas:
Spuentibus quoqʒ ſanguinẽ de recenti iubet dari
paulus cum oxicrato: ex multo tpe ſpuentibus cum
decoctione ſinſiti: vtriſqʒ mane ⁊ ſero quantitas ſa-
be egiptie. i. drachme medietas ꝓ vice ita ꝙ drach-
ma vna in die. Aui. idẽ de oxicrato mane ⁊ ſero vtriſ
qʒ ad auruʒ vnũ. i. drachmam: qḋ ita exponẽdum vi
deẗ vt paulo principis textus cõcordet: a quo ſum-
pſiſſe videẗ. Quinto quoqʒ breuiarij de ſcorpionũ
punctura antidotũ ſcripſit Serapio. Detur ex eo in
quiens quantũ eſt lupinus. Paulus vero practice
quinto detur quantitas ſabe egiptie. Quare lupinꝰ
⁊ ſaba egiptia noīa ſinonima ſunt importantia pon-
dus idẽ drachme. ſ. dimidiũ. Confirmat hoc Sera-
pio breuiarij ſeptimo de ꝓbatiõe tyriace. Detur ei
inquit in potu ex tiriaca quantitas lupini ⁊ eſt quãti
tas medietas aurei. i. drachme.

¶ Cap. xxxv.

¶. Bachila ex cõcordia principis prima tertij de cu
ra appopleſie. cum paulo. iij. practice. cap. eodẽ. ſabã
ſigñat. Inqt Paulus Caſtorei drachma vna oppo-
ponacis ad magnitudinẽ ſabe in mellicrato. Prin-
ceps ⁊ de ſimplicibus: caſtorei drachma vna: cuʒ aq̃
mellis ⁊ ex oximelle ẽt mellino cum bibitur bachila
hic textus videtur diminutus q꞉ deeſt oppoponacis
de quo bachila bibẽda eſt cũ oximelle; vt Paulus
ſcripſit: Raſis quoqʒ Cõtinẽ. j. c. j. carta ſcḋa colũna
quarta circa principiuʒ. De oppopanaco ſed pfecti
iuuamẽti erit ſi ſumaẗ quolibʒ dic cũ ſirupo mellis
ad modũ ſabe. Et ſcribunẗ hec de cura appopleſie.

¶ Cap. xxxvj.

¶ Faba ſiria ex Serapione oboli quattuor. i. ſcripuli
duo vt in ſaba egiptia.

¶ Cap. xxxvij.

¶ Drachma cõis: grana duo ⁊ ſeptuaginta pendens
vncie pars eſt octaua: libre ſexta ⁊ nonageſima: capit
autem ſcripulos tres. Kirat decemocto calcos ſex ⁊
triginta obolos ſex.

¶ Cap. xxxviij.

¶ Drachma Nicolai ⁊ Veneta grana ſexaginta tm̃
continet obolos quinqʒ Kirat qndecim ⁊ eſt vncie
Nicolai pars nona Venete vo octaua libre Nico-
lai cẽteſima octaua venete ſexta ⁊ nonageſima.

¶ Cap. xxxix.

¶ Drachma celſi maior eſt oībus qm̃ duo ⁊ octogi
ta cõtinet grana duaſqʒ grani ſeptimas ⁊ eſt cõis vn
cie pars ſeptima ſicut apud eũdẽ legitur lib. v. c. vij.
decimo libre cõis pars quarta ⁊ octogeſima.

¶ Cap. xl.

¶ Attica drachma tanq̃ oīum minima ſex ⁊ quiqua
ginta cõtinet grana cũ duabus octauis.

¶ Cap. xlj.

¶ Nũmus argẽteꝰ ſiue denariꝰ drachma ex Plinio.

¶ Cap. xlij.

¶ Nũmus aureus ſiue denariꝰ vel ſtagiũ aut exagiũ
ob ſeruatione cõi hʒ ſcripulos quattuor cõeo drach
mã. ſ. integrã ⁊ eius partẽ tertiã nõ dimidiã: vt igno
to greco imponiẗ nõ recte apud quẽ legitur drach-
ma hʒ keratia decẽocto. Stagiũ quattuor ⁊ viginti
quoꝝ ad dcẽocto ꝓportio ẽ ſeſqtertia nõ ſeſqaltera.

¶ Cap. xliij.

¶ Athogochilos. ex cõcordia Dioſcoridis ⁊ Sera-
pionis de modo dealbãdi litargiriũ drachmã ſigni
ficat. In vnaquaqʒ Ominos. i. mina litargirij ſcrip-
ſit Serapio pone quinqʒ athogochilos ſalis ex mi-
nera. Dioſcorides in greco exẽplari tin menan litar-
gyru alon oryction ∠ ε. i. litargiri minã ſalis exminera
drachmas quinqʒ quare ominos minam athogochi
los drachmam importabit.

¶ Cap. xliiij.

¶ Olca idẽ qḋ drachma Keratia decẽocto cõtinẽs
ex paulo ignoto greco. ⁊ priſcião. Olca quoqʒ a dra
chma nõ re ſed nomĩe diſtat priſcianus q̃uis legaẗ
apud grecũ ignotum. Olca duas hʒ vncias apud
Hermolaũ in plinianis caſtigationibus olca ẽ libra
teſte cleopatria. ⁊ apud Titũ liuiũ pauli interpretẽʒ
olca ẽ ſcripulꝰ lib. iij. practice. c. xxxvj. ⁊ apud Simo
nẽ olca eſt obolus que non videnẗ quadrare vitati.

¶ Cap. xlv.

¶ Ologinat apud Serapionẽ de ſimplicibus ca. ḋ
exula auctore. Dioſcoride quã pituiſaʒ appellat: eiꝰ
aũt interpres pinas eſt drachma. nõ obolus. vt ſcrip
ſit interꝑs ſolia inqt Serapio laxant ſi accipiaẗ de
eis tres ologinat dioſcorides ton de phyllon olce. i.
drachme tres interpres oīa facere poſſunt ſolia eius
tribus obolis accepta. Dioſcoridi magis adhereo
q̃ interꝑti: qm̃ dioſcorides de lacte exule tanq̃ po-
tentiori iubet dari coclcariũ. i. drachmã mediam. de
fructu integrã de radice duas: de ſolijs tanq̃ debi-
lioribus tres nec obſtat qḋ a Simone adduciẗ ĩ ex
poſitione olce ꝙ obolũ ſignificat. ex cõcordia. Dio-
ſcoridis ⁊ Aui. cap. laſſer. qm̃ in dioſcoridisꝰ greco
exẽplari legiẗ põdus oboli: nõ olce vt apḋ interꝑtẽ.

¶ Cap. xlvij.

¶ Nabach ex cõcordia principis prima. iiij. de cura
quartane: cũ Raſi ad Almanſorẽ lib. decimo de cu-
ra eadẽ ẽ auellana ſiue drachma. eſt neceſſariũ inqt
prĩceps: vt des in potu oĩ mane quãtuʒ eſt nabach
de eis: que ſunt ſicut medicamẽ de aſſa. Raſis poſt
deſcriptionẽ cõſectiõis de aſſa. Sumaẗ ex hoc me-
dicamine q̃tũ eſt auellana. Et cõfirmaẗ ex prĩcipe
canõe. v. trac. j. in fine deſcriptiõis cõfectõis ꝑdicte.
Doſis eius ſit pondus drachme vnius.

¶ Cap. xlviij.

¶ Auellana. drachmã. ſignificat Auellana inqt prin-
ceps eſt drachme vnum. quod ⁊ Galenus. ſentire vi
detur de tiriace comoditatibus libello Menſura in
quit Tyriace alias alia vtens bene facies alias au-
tem ſabe egiptie Magnitudinem cum aqua aſſu-
mens

mena:quãdo ꝑ acutũ fuerit futurũ tẽpus vel ſpaciũ ad digeſtionẽ. Alĩs autẽ auellane magnitudinem ſic faciẽs bibe:quãdo plus ad digeſtionẽ tẽpus habes Et ita fabam egiptiã drachmã mediã Galenus forte intelligit:auellanã integram.

¶ Cap.xlix.

¶ Bondacate:ex ꝯcordia principis prima tertij de cura appopleſie:⁊ Raſis primo ꝯtinẽtis.c.pͥo carta.ij.colũna.iij.circa principiũ.ſimiliter de cura apopleſie:auctore Aarõ:a quo ⁊ princeps accepiſſe videt̃ eſt auellana vbi enĩ princeps bondacate. Raſis auellanã ſcripſit dandam de tiriaca aut febriana aut ſcelite.ſerapio vero loco ꝯſimili aureũ tiriace dari iuſſit qui drachma exponẽdꝰ videt̃ ex vſitato more arabũ aureũ loco drachme frequenter ſcribẽtium.

¶ Cap.l.

¶ Aureus multiplex Cõis. Nicolai. Venetus ⁊ atticus. Cõis qui ⁊ ſexcla vel ſextula dicit̃ qm̃ vncie pars eſt ſexta.ſcripuli.ſ.quattuor libre pars eſt ſecũda ⁊ ſeptuageſima. grana.ſ.ſex ⁊ nonaginta qm̃ ad grana ſex millia noningẽta duodecim qui eſt numerus granoꝝ cõis libre ſi comparent̃. ſecundã ⁊ ſeptuageſimã eoꝝ partẽ tenent. Aureus Nicolai. grana nonaginta. Venetus octoginta. Atticus vero gnqꝫ ⁊ ſeptuaginta tm̃ capit. Quorũ quilibet ad propriã relatus vnciã partẽ ſextam ad librã ſecũdam ⁊ ſeptuageſimã poſſidet. Exagium a pluribus dicit̃ ab ignoto greco ſtagiũ a quibuſdã ſolidus.

¶ Cap.lj.

¶ Sextula a quibuſdã vocitata ſexcla idẽ eſt quod aureus.ſic dicta.ꝙ vncie pars ſit ſexta. Unde ⁊ ſextinus aliqñ dicit̃.non ꝙ in ſex vncias aut obolos diuidat̃ vt ſentire videt̃ Hermolaus. ſed qm̃ ſexies multiplicatus vnciã reddat quãobrem ⁊ obolus dici ſextinus merito põt.qm̃ drachme pars ſexta cõputet̃.ſex enim oboli drachmã integrãt.ſicuti ⁊ aurei ſex vnciam. Semiſexcla vel ſemiſextula. aurei medietas.

¶ Cap.lij.

¶ Alcaubolus.ex Serapione aureus.qm̃ eſt quattuor ⁊ viginti Kirat.

¶ Cap.liij.

¶ Sicilicus.vncie pars eſt.quarta.drachme.ſ.due grana centũ quattuor ⁊ quadraginta.ex feſto cãpano ⁊ priſciano ſic dictus qm̃ ſemũciã ſecet.vt feſtus ingt Cãpanus.xiiij.Euclidis in octaue ꝓpoſitionis cõmẽto vnciã ingt rurſus in alias duodecim fractiones maiores noſtri diuiſere.ſed alia via. Nã medietatẽ vncie dixerũt ſemũciã. Tertiã vo duellã. Quartã ſicilicũ. Priſcianꝰ. Drachmã ſi gemines aggerit quẽ dicier Audis Sicilicũ. Eſt itaqꝫ ſicilicus vncie ps q̃rta nõ ſemũcia vt ſcripſiſſe vr̃ Hermolaus.

¶ Cap.liiij.

¶ Duella.vncie pars eſt tertia.aurei.ſ.duo.ſcripuli octo.grana cẽtũ duo ⁊ nonaginta ex Campano.

¶ Cap.lv.

¶ Alcouanus.idẽ qȯ duella apud Serapionẽ. Alcouani tres inquit idẽ.vnciã faciunt.

¶ Cap.lvj.

¶ Sextarius apud arabes põderis nomẽ eſt.idẽ importãs.qȯ apȯ grecos ſtatir.apud nr̃os ſtater ſemũcia vꝫ. Teſtat̃ pꝛiceps ꝙ minã romanã.q̃ eſt vncie viginti.dicit eẽ ſextarios q̃dragita. Teſtant̃ ſilr̃ Serapio ⁊ Cãpanꝰ.ꝙ vt ſcripſit Simõ aſſerũt minã ꝯtinere grana ordei vndecim millia quingẽta viginti. ⁊ ipſa ꝯſtituere ſextarios quadragita.talis aũt granorũ numerus ad vncias redactus.viginti ꝑciſe ꝑducit vncias. Igit̃ ſextarius eſt vncie medietas apud arabes vel arabicus. Vel aliter ex ſuppoſitõe. vndecim milia qngẽta viginti grana.ſextarios q̃draginta faciũt.ergo q̃drageſima illoꝝ pars eſt ſextarius.ſed pars talis eſt ducẽta octo ⁊ octoginta grana q̃ vnciã mediã vel drachmas q̃ttuor cõplẽt.nã quater duo ⁊ ſeptuaginta grana.ex qbus drachma cõſtat ducenta octo ⁊ octoginta ꝑducunt.ergo clarũ apertũqꝫ videtur ſextariũ arabicũ vncie medie põdus nõ ãplius importare qui maxie diſtat.a ſextario italico vel xeſte grecoꝝ cõmẽtarijs frequẽter vſitato.cũ ea nõ põdera ſed mẽſure videant̃ exiſtere vt infra tractatu tertio deo dante mõſtrabimus. Huic ſentẽtie cõſonat Serapio breuiarij ſeptimo ⁊ princeps canone quinto diamartis deſcriptione. Quoꝝ vterqꝫ. R. inquit zinziberis coſti ⁊ caſſie añ.ſextarios tres:⁊ iſtaꝝ medicinaꝝ in deſcriptõe alia drachmas duodecim:ſed diuiſis drachmis duodecim ꝑ tria exeũt q̃ttuor:ergo ſextarius eſt drachme q̃ttuor. Cõfirmat̃. Sacraiati vt ingt ſimõ eſt põdus granoꝝ mille octingẽtorũ ordei:q̃ drachmas qnqꝫ ⁊ vigĩti ꝑducũt,qm̃ duo ⁊ ſeptuaginta ꝙ eſt numerꝰ cõis drachme ſi ꝑ quinqꝫ ⁊ viginti multiplicent̃.mille octingẽta concreſcent. Et idẽ ſacraiati a Serapione ⁊ pꝛicipe deſcribit̃ ꝙ eſt ſextarij ſex ⁊ quarta. Sed diuiſis qnqꝫ ⁊ viginti drachmis ꝑ quattuor.ꝑuenĩũt ſex ⁊ quarta. Sequitur igit̃ ex dictis Serapiõis ⁊ pꝛicipis. Sextariũ eẽ põdus drachmaꝝ q̃ttuor ſacraiati vero qnqꝫ ⁊ viginti. Nec obſtat qȯ apud principez legit̃. Alſacraiati magna eſt q̃ttuordecim ſeminet.i.oboli.hũc enĩ textũ mẽdoſuz eẽ ſerapiõis dcã ſeptio breuiarij a quo princeps accepit apte demõſtrãt. Cũ.n.dixiſſet Serapio. Nux eſt q̃ttuordecim ſeminet.ſubiũxit. Aſſabaſa parua eſt ſeminẽ ſeptẽ. Auicẽna vero poſt nucis expoſitionẽ ſtatim ſubiũxit. Alſacraiati magna ẽ q̃ttuordeciꝫ ſeminet.cũ tñ ſerapio nõ alſacraiati ſed aſſabaſa ſcripſerit. Ipſe quoqꝫ Aui.textꝰ ſeipm̃ arguere vr̃ erroris,qm̃ paulo infra ingt. Alſacraiati eſt ſextaria ſex ⁊ q̃rta. Sꝫ hoc aſcẽdit ad drachmas qnqꝫ ⁊ vigĩti vt oſtẽdimꝰ qȯ ẽ põdꝰ lõge maiꝰ q̃ȝ oboli q̃ttuordecĩ,qm̃ ĩ decuplo maiꝰ ⁊ ãpliꝰ vt bñ calculãti facile apparet. Sunt eniꝫ ſeminet quattuor.due ⁊ tertia pars drachme. ad quos drachme quinqꝫ ⁊ viginti proportionem habent decuplam ſuper decupartientem quartadecimas . drachme enim

quinqȝ ⁊ viginti in ſeminet.i.obolos reſolute: centū quinquaginta ꝓducūt obolos: qui quattuordecim: decies cōtinent: ⁊ quartaſdecimas decē: vel eoꝝ quinqȝ ſeptimas qḋ idē eſt. Quāuis dinus in eo qui illi inſcribit̄ de ponderib⁹ libello videat̄ ſcribere ⁊ ipē Sacraiati magnū eſt ſeminet quattuordecim.i.drachme quinqȝ ⁊ grana ſex ⁊ triginta: qḋ non vr̄ poſſe ſtare: qm̄ ſeminet: vt ſuperius expoſuimus: eſt obolus'q̄: barme medietas: vt Serapio teſtat̄. Si vero ſeminet quattuordecim drachmas qnqȝ facerent ⁊ grana ſex ⁊ trigītā nō eſſet ſeminet medietas barme: i.ſcrupuli imo excederet ſcripulū. ℭ Si q̄ dino attribuit̄ vera eſſet expoſitio: ſeminet contineret grana octo ⁊ viginti paulo plus ⁊ ꝯſequēter nō eēt obolus nec medietas barme.i.ſcripuli immo excederet ſcripulū p ſextā eius partē ḡna.ſ.q̄ttuor paulo plus qḋ ꝯ̄dicit ſerapioni. Preterea ſacraiati qḋ ex principis ac Serapionis deſcriptiōe h̄ȝ ſextarios ſex ⁊ q̄rtā.i.drachmas qnqȝ ⁊ viginti maius ē illo qḋ drachmas qnqȝ ⁊ mediā tm̄ ⁊ longe maius qm̄ quingēs paulominus ergo nō illud ſȝ hoc magnum dici mereret̄ quāobrē dicēdū vr̄ ſextariū arabicū ſemūciā. Alſacraiati vncias tres ⁊ octauā ſignificare vel ſextaria ſex arabica ⁊ quartā ⁊ in hac ſignificatiōe vſus ē Raſis libro diuiſionū.cap.j.de alopicia dū p̄cepit potandā ſcamonee quartā drachme vnius in ſex ſextarijs ⁊ quarta lactis acetoſi acſi diceret in ſacraiati vno lactis. Dicēdū quoqȝ Aſſabaſſa nucē ſignificare ⁊ eā in magnā ⁊ paruā diuidi. ℭ Magnāqȝ quattuordeci paruā vero ſeptē pēdere obolos vt ex Serapionis dictis elicere quis diligētius cōſiderās indubie pōt. Huic ſententie nſ̄e ignotus qdā aſſentiri vr̄ paruo quodā ſuo de pōderib⁹ tractatulo. Priceps nucis maioris pondus dari aliqn̄ iubet quam aſſabaſſam vocat. Serapio. De nuce apud Ignotū grecū aliter legit̄ vt infra deo dante videbimus.

ℭ Cap.xlv.

ℭ Alchi apud Serapionē grecos imitantem ꝓ olci ſcribit̄ qḋ eſt olca latine.i.drachma libro namqȝ de ſimplicibus ca.de pinu. Qū inqt bibit̄ ex ſolio pini pondus alki cum aqua ⁊ melle olchi vr̄ legendum: grece vel olce latine qm̄ apud dioſcoridē quem teſtat̄. Serapio.c.eodem legitur.ipaticiſton phyllon olcemia.i. drachma vna.paulus quoqȝ ac ignotus olki drachmam interpretantur.

ℭ Cap.xlvj.

ℭ Darchimi.vel darchimie.vel darchimet apḋ arabes ſtudētes imitari grecos qui drachmi drachmā dicūt ꝓ drachma, frequentiſſime legit̄ qḋ ex cōcordia Serapionis ⁊ principis.cū paulo cū alibi locis ꝗplurimis tum marie miſtri parui deſcriptione deꝓhendit̄. Miſtrū paruū dixere Serapio ⁊ priceps eſt darchimie ſex. Paulus drachme ſex ciatus olei eſt darchimie duodecim. Paulus drachme duodecim: Licet admirari Simonem ianuenſem rerū noſtratum diligentiſſimum indagatorem. Darchimie inquit arabice pōdus eſt oboloꝝ ſex: obolus'eſt tria kirat: kirat eſt grana quattuor: ergo darchimie pēdet kirat decēocto.i.grana duo ⁊ ſeptuaginta: ſm̄ Joannē ſerapionē. Idemqȝ inquit ſimon dicit: ꝙ darchimie eſt aureus: ex Serapiōis verbis duo Simon facile poterat intelligere.primū apud arabes: darchimie drachmā ſignificare: ſcḋm apud eoſdem ꝓ drachma aureū frequēter vſurpari: nec ſcribēdū fuerat darchimie drachmā ⁊ ſemis eſſe. ⁊ ſimiliter auellanā in aurei expoſitione: cū darchimie ad duo ⁊ ſeptuaginta tm̄ grana cōſcendat: nec vltra extendatur: vt ex oboloꝝ. kirat ⁊ granoꝝ computatōe conuincit̄. ita vt pacto nullo poſſit aureus eſſe. nō nicolai: qui ad nonaginta grana tm̄ multoqȝ minus communis: qui ad ſex ⁊ nonaginta ꝓgredit̄. Itaqȝ dicēdum videt̄. ꝙ darchimi vel darchimie ꝗuis vere ſit drachma a Serapione tm̄ vocari aureum arabū more vſitato. noīa hec aureū ſcȝ ⁊ drachmā ſepiſſime confundētiū ⁊ vice drachme ſcribentiū aureum non raro. ſicuti ſuperius tractatus huius ſcḋi capi. quarto abūde ſatis oſtēdim⁹. ⁊ ex raſi.xxij.cōtinentis capi.de ſcamonea aptiſſime docemur. Sumpta inqt ſcamonea pōdere aurei medij aut danich quattuor ⁊ medij cū ſirupo mellis ⁊c. ſed danich quattuor ⁊ mediū ſunt grana ſex ⁊ trigītā ideſt drachma media. ergo aureum loco drachme poſuiſſe videtur Raſis.

ℭ Cap.lvij.

ℭ Sacros: ex cōcordia ſerapionis.ca.de licio ⁊ Raſis cōtinentis.xxij.ca.eodeȝ. vnciā ſignificat. Qū bibitur inqt ſerapio ex fructu eius ſacros laxat flegma Raſis ⁊ ſumere de fructu eius ad pōdus vncie vnius: laxat flegma aquoſum.

ℭ Auguē ex ſerapione videtur vncia.

ℭ Cap.lviij.

ℭ Adar apud eūdem ⁊ principem exponit̄ vncia.

ℭ Cap.lix.

ℭ Libra cōis: vncias h̄ȝ duodeciȝ aureos duos ⁊ ſeptuaginta drachmas ſex ⁊ nonagita obolos qngētos ſex ⁊ ſeptuaginta. grana ſex milia nouingenta duodecim libra. Nicolai vncias ſimiliter duodeci drachmas cētū octo obolos quingentos quadraginta. grana ſex milia quadrigēta octoginta. veneta vncias ſilr̄ duodeciȝ: drachmas ſex ⁊ nonagita. obolos quadringentos octoginta: grana quinqȝ millia ſeptingenta ſexaginta. Attica libra ⁊ ꝓprias vncias duodecim. drachmaſqȝ ſex ⁊ nonaginta. Obolos aūt quadringētos qnquaginta grana aūt qnqȝ milia quadrigēta. q tm̄ granoꝝ numer⁹ nouē tātū vncias cōes cū trib⁹ octauis ꝑficit.i.drachmas cōes qnqȝ ⁊ ſeptuaginta. vn̄ Priſcianus Ter quinqȝ hāc deniqȝ drachmis: ⁊ ter vigenis tradūt explerier illam.

ℭ Cap. librāꝝ inter ſe ꝓportiones.

ℭ Cap.lx.

ℭ Librāꝝ inter ſe ꝓportiones tales exiſtūt cōis libre ad Nicolai librā ꝓportio ē ſeſquiqntadecima. Ad

venetā

venetã ſeſquignta.Ad atticã ſeſquitertia ſuper qua-
dripartiens ſeptimas. Nicolai ad Venetã ſeſqui oc
tauã.Ad atticã ſeſquignta. Venete ad atticaꝫ ſeſqui
quintadecima.

℄ Capitulum libre partitiones.

℄ Cap.lxj.

℄ Libram multas partiri poſſumus ptes in medie-
tates.tertias quartas.ſextas. octauas.duodecimas.
vigeſimas quartas. ⁊ ex quidem aliquote dicuntur
ptes qm̃ aliquotiẽs ſumpte librã reddũt adequate.
℄ Libre vero medietas ſelibra vel ſemis dicit̃.vn-
cie.ſ.ſex. ℄ Pars tertia Triens. ℄ Quarta qua-
drans. ℄ Sexta ſextãs. ℄ Octaua ſeſcuncia vncia
ſcilicet ⁊ media. ℄ Duodecima vncia. ℄ Quarta
⁊ vigeſſima ſemũcia drachme.ſ.quattuor ſtater apõ
noſtros:ſtatir apud grecos:ſeſtari⁹ apud arabes di-
ctus in Libre vero ptes nõ aliquote.Deũx. Decũs
vel Dextans Dodrãs:Biſſe vel bes.Septuns vl
qncuns. ℄ Eſt aũt deunx libre pars illa tota: que re
manet dempta vncia:vncie.ſ.vndecim. ℄ Deeuns
vel dextans qõ dẽpto ſextanee vncie.ſ.decẽ. ℄ Do
drans dẽpto quadrante vncie nouẽ. ℄ Biſſe vel
bes qõ ſupeſt dẽpto triente.vncie octo. ℄ Septũx
remoto quĩcũce. ℄ Aduertendũ tñ ꝙ triens.qua-
drans. ſextans:ex ſe cõſuſe tñ nõ diſtincte quãtita-
tis ſignificationẽ hñt:ſed ab his ad que referunt̃ mu
tuant̃:quadrans.n.q̃uis totius alicuius ptẽ quartã
ſemꝑ ſignificet:quantã tñ diarticulare ſit apte nõ ex-
plicat:toto nõ ꝑcognito cuius eſt quadrãs:a quo vſ
qꝫ adeo diſtincta quadrãtis ſignificatio pendet: vt
eo variato ⁊ quadrãtis ſignificatio neccẽo variet̃: Nã
ſi ad librã referat̃ quadrans:vnciaꝝ triũ põdus erit
ſi ad vnciã ſicillicus ſi ad aureũ ſcripulus ſi ad dra
chmã obolus ⁊ ſemis.Idẽ de triente ⁊ ſextãte ꝓpor
tionabiliter dicendũ. Quoꝝ variũ ſignificatũ:apud
Celſum.Plinium.Halyabbatem. Vitruuiũqꝫ nõ
raro reperire poſſumus.

℄ Cap.lxij.

℄ Rotulus ex cõcordia Gale.lib.de flobotomia ca.
viij.cũ raſi.ij.cõtinẽtis.c.ij.xſt libra.Scribit de quo
dã iuuene Gale.flegmiuãtes oclõs hñte ablate ſunt
ſibi prima ablatiõe ſanguinis libre tres:deĩde hora
nona ⁊c̃.Raſis vbi ſupra ⁊ inueni in lib.flobotomie
erat qdaꝫ iuuenis quẽ minui ⁊ extracſi quaſi tres ro
tulos.Et in nona hora ⁊c̃.Itẽ ex cõcordia Serapio
nis.iij.breuiarij.cap.xv.de ipẽbus vomitus cũ Ra
ſi.v.ꝯtinẽtis.c.ij.℞.ingt Raſis granoꝝ granatoꝝ ace
toſoꝝ.ʒ.xx.maſticis.ʒ.j.Coquant̃ in rotulo vno aq̃
vſqꝫ dũ ꝑueniet ad mediũ.Serapio.℞.granoꝝ gra-
natoꝝ ⁊c̃.Coquant̃ cũ libra aque donec remaneat
medietas.Similiter eiuſdẽ.Raſis.xij.cõtinẽtis ca.
j.deſcriptiõe empl̃ri qõ ĩcipit.℞.Staphiſagrie ro
tulũ vnũ ⁊c̃.cũ Aui.xxij.tertij.ca. ð epithimatib⁹ ⁊
ẽpl̃ris ad ſciaticã:vbi raſis rotulũ Aui.librã ſcripſit.

℄ Cap.xliij.

℄ Mina multiplex.Graia.Attica.Italica.Egiptia:
⁊ Rõana:Graia Plinio Paulo Priſcião ⁊ Igno
to greco centũ drachmas pendet vncias.ſ.duodeciꝫ
ſemis.Attica qnqꝫ ⁊ ſeptuaginta ex Priſciano que
⁊ attica eſt libra q̃uis apud ignotũ grecũ legat̃ mina
attica ſtagia tria.i.ſemũcia. Itẽ mĩa hꝫ vncias nouẽ.
Itẽ mina parua oboli qndeciꝫ.In plinianis caſtiga
tionibus.Hermolai mina eſt libra. ℄ Mina v̇o ita
lica ⁊ egiptia Paulo Serapioni ⁊ principi hꝫ librã
cũ triẽte.i.vncias ſexdeciꝫ.Ignoto vero greco librã
ſemis. ℄ Mina vero romana paulo Serapioni ⁊
principi vncias viginti que apud Serapionẽ ⁊ prin
cipem diuidit̃ in ſextarios quadraginta libra vero ĩ
viginti legendũ videt̃ nõ vigĩti ſed quattuor ⁊ vigĩ
ti qm̃ ꝓductorum inter ſe ⁊ ꝓducentiũ eadẽ dꝫ eſſe
ꝓportio neccẽrio ſed vnciaꝝ viginti ad duodecim eſt
ſupbipartiens tertias quadraginta ad viginti dupla
ad quattuor v̇o ⁊ vigĩti ſil̃r ſupbiptiẽs tertias q̄ ⁊c̃.
℄ Aduertendũ,quoqꝫ diligẽter Minã ⁊ eminã nõ
idẽ eſſe vt ſentire videt̃ ſimon imo interſe marie di-
ſtare cũ altera pondus altera menſura ſit.Emina mẽ
ſura eſt cõgij pars duodecima:ſextarij medietas cia
tos ſex ꝯtinẽs miſtra magia tria oxibaffões quattuor
de qua cũ de mẽſuris tractãtes erimus:latius diſſe
remus. ℄ Mina vero nõ mẽſura:ſed pondus exi-
ſtens multiplex eſt ⁊ ipſa vt in mina diximus .Gra-
ia drachmas pendẽs centũ:vt Priſcian⁹ teſtat̃. Ac
cipe ꝑterea paruo quã nomine graij minã vocitant
nr̃iqꝫ minã dixere priores. Cẽtũ fert hec drachmas
Plin⁹ ſimiliter lib.xxj.c.vltimo. Quã nr̃i minã vo
cant pendet drachmas atticas centũ.de emina.Cuꝫ
accettabuli mẽſura dr̃:ſignificat emine quartã.i.dra
chmas qndeciꝫ:hic emina q̃uis ſit mẽſura notificat̃
ꝑ pondus qõ eſt drachmarum ſexaginta: cuius emi
ne pars quarta eſt oxibaffus aut accetabulus.

℄ Cap.lxiiij.

℄ Ominos ex cõcordia Dioſcoridis ⁊ ſerapionis.
de modo dealbãdi litargiriũ minã ſignificat.Pone
inquit Serapio in vnaquaqꝫ ominos litargirij:quĩ
qꝫ athogocbilos ſalis ex minera:dioſcorides mnam
litargirio olon oxcton oleas quiqꝫ tin mnam litargy
ron alon oxichton ∠.£.quare ominos minaꝫ athogo
chilos drachmam ſignificat.

℄ Cap.lxv.

℄ Manes vel manei ⁊ interduꝫ manij:ex concordia
Serapionis de ſimplicibus capitulo de ſquilla.⁊ ſe
rapionis.vij.breuiarij de modo conficiendi acetum
ſquilliticum cum Dioſcoride de aceto ſquillitico.
Minam ſignificat. Sumatur inquit Serapio ca-
pitulo de ſquilla quantitas vnius manes:⁊ proijci-
antur ſuper eam duodecim kiſt aceti. Septimo bre
uiarij.℞.ſquille minam vnam.Dioſcorides lauon
mnam miande aſtis chathesi is zeſtes ozus calu ia
Serapio item capi.de mandagora accipiatur de vi-
no dulci amphora vna ⁊ proijciãtur in ea tres manei
de radice mandagore. Dioſco.in latino exemplari
conficitur ⁊ vinum cum cortice radicis eius vt in

vnam amphoram vini: tres minas radicum eius infundas in greco mnas y is metrityn mugliceos. De lotura quoqꝫ ſquame eris ſcribẽs Serapio cap. de ere. R. ingt de ſquama optime purgata mediã mani Dioſcorides imimymneõ .i. minam mediaꝫ Stephanus menam.

℄ Cap. lxvj.

℄ Albemion apud ſerapionẽ breuiarij ſeptimo de ponderibꝰ ſextaria hꝫ viginti gnqꝫ igiꝰ drachmas cẽtũ: qm̃ ſextarius apud arabes ſtater ẽ ſiue ſemuntia qꝺ idẽ eſt. quare albeminõ ẽ mina greca drachmas cẽtũ pẽdẽs. vt paulus plinius priſcianuſqꝫ teſtanꝰ. corruptus igiꝰ videꝰ principis textus cũ diciꝰ. Albemẽ. Eſt ſextarij quinqꝫ ⁊ drachme triginta ⁊ aurili qttuor. ideoqꝫ caſtigãdus videꝰ. vt quadret ſerapioni a quo princeps accepit: vt ipſemet teſtaꝰ. albemẽ eſt ſextarij quinqꝫ ⁊ viginti. Albemen idem qꝺ albeminon.

℄ Cap. lxvij.

℄ Aſſatis ex Serapione vncia.

℄ Cap. lxviij.

℄ Alſatil ex principe ſimiliter vncia.

Tractatus tertius.

De menſuris.

℄ Cap. primum vniuerſale.

Circa medicinales mẽſura (ꝺ bis .n. ſmo noſter futurus eſt) ꝓmittẽdum videꝰ. ꝓ mẽſuraꝝ obſeruatiões crebriore vſu a medicis vſurpate apud grecos qdẽ fuere. cõis ⁊ attica. apud noſtros itala ⁊ romana. apud arabes egiptia ſira ⁊ alexãdrina. de qbus particulariter ſuis dicemꝰ locis. Hic tñ ꝓmonuiſſe plꝫ qꝺ ad omniũ mẽſuraꝝ noticiã apertiorẽ ſpectare viſũ eſt. Qꝺ notificare mẽſuras. duplici poſſumꝰ via ꝑ menſuras maiores ⁊ minores. ſ. aut ꝑ põdera ad mẽſuras relata. exempli cã. Si queraꝰ qꝺ ſit cotila: ⁊ reſpondeamus ſextarij ẽ medietas. aut mẽſura cuiꝰ ſexta pars eſt ciatus ꝑ maiorẽ ⁊ minorẽ mẽſurã cotilã declarabimꝰ. ꝑ põdus aũt. ſi dixerimꝰ cotilã vncias eſſe nouẽ olei. via vͦo prior certior ſtabiliorqꝫ ẽ nullius mutabilitatis ſuſceptiua: qꝺ de ſcꝺa verificari non põt: cꝰuis enim cotila nulla maior aut minor ſit ſextarij medietate. nec ciatos plures aut pauciores ſex cõtinere poſſit. nõ tñ ſemꝑ erit nouem vncie. Imo ⁊ decẽ ⁊ eo ãplius aliqñ reperiꝰ. vna enĩ eadẽqꝫ mẽſura in ſe ſuiſqꝫ dimẽſionibꝰ nullatenꝰ ĩmutata. reꝝ mẽſurataꝝ cã põdere nõ equaliũ. variari quo ad põdꝰ multiplicíꝰ põt. cotila nãqꝫ. ſiqdẽ oleũ menſuret. vncias capiet nouẽ tñ. ſi vinũ vel aquã decẽ ſi mel treſdecim ſemis. Diuerſoꝝ certe põderũ. oleũ. vinũ vꝰ aq̃ ⁊ mel. vna eadẽqꝫ mẽſurata mẽſura. ita vt ſit vini vel aq̃ ad oleũ ꝓportio ſeſqnona. Mellis ad idẽ ſeſqaltera. ad vinũ vͦo vel aquã ſeſqtertia pauloplus. horuꝫ proportionum paulus practice ſeptimo ignorꝰ grecus ⁊ Priſcianus ſuis de ponderibus tractatulis meminere. Serapio ⁊ princeps lꝫ aperte non exprimant. intelligẽtem tamen exemplis multis ad earũ notitiam excitãt. Id id ita eſſe nos experti teſtamur. Varianꝰ itẽ menſure in ſe regionũ locorumqꝫ varietate. Atticas nãqꝫ fere omnes italie atqꝫ cões ſeſqgnta i ꝓportiõe ſuperãt. Italas vero ac cões ſeſquinona romane. vt ſuis locis deo dãte mõſtrabimus. Eſt ⁊ alia diſtinctio. cum ſiccis liquida comparanꝰ. Nam ſi ad res ſiccas puta pulueres mel ipſum cõparaueris. eius ad illos quadrupla naſceꝰ ꝓportio ⁊ hoc illud eſt qꝺ canone quinto princeps ⁊ breuiari ſeptimo Serapio his verbis admonent coclearũ mellis eſt aurei quattuor medicinarum vnus.

℄ Cap. de cocleari minimo menſurarum oĩum minima ⁊ via compoſitionis prima.

℄ Coclear minimum. menſurarum oĩum menſura eſt minima: ⁊ via compoſitionis prima. via vero reſolutionis vltima pondere quidẽ drachmã mediã capiens que miſtri parui cõis pars ẽ duodecima ciati vero quarta ⁊ vigeſima vñ Priſcianus coclear extremum eſt ſcripuliqꝫ imitabitur inſtar extremum qdem eſt qm̃ eſt vltimum. in qꝺ cũ menſurarũ diuiſio deſcenderit nõ vltra ꝓgrediꝰ apud medicos imitaꝰ vero ſcripulum qm̃ vt quattuor ⁊ viginti ſcripuli vnciam ſic quattuor ⁊ viginti minima coclearia ciatum complent. ℄ Coclearia duo minima ſimul iuncta pariunt coclear paruuꝫ tria magnũ a quibuſdam vocatam cõculã. Octo maximũ. Apud medicos idoneos quadruplex eſt coclear maximũ minimum magnum ⁊ paruũ põdere vt diximꝰ ⁊ mẽſura diſtincta. Minimum drachmam mediam paruum integram. Magnum ſeſqdrachmam aut ſcꝺm actiũ didrachmam. maximum ſemunciam pondere capit. ℄ Coclearia parua ſex. miſtrum cõmune paruum faciunt. ℄ Duodecim ciatum brialam. ℄ Ciatus ⁊ ſemis oxibaffum Acetabulum Acſunefi, Acſaſſe. Anefimen. ℄ Ciati duo miſtrum cõmune magnũ. Pugillum. Meſtrum. Muchitrum. ℄ Ciati tres cotilã mediã caliceꝫ integrũ. ℄ Ciati ſex miſtra magna tria. oxibaffos quattuor cotilã ĩtegrã halã integrã corboni emiuã calices duos. ℄ Cotile due ſextẽ. Sextariũ Kiſt. Acſati. ℄ Sextarij duo. duruch vel Dorach arabicũ. ℄ Sextarij ſex congiũ. chus. chaus. choã iobem. Cõgij quattuor vrnã. ℄ Vrne due ãphorã italicã vocatã a noſtris quadrãtal. a grecis Keramion italicũ ab arabibꝰ. Duruch vꝰ dorach italicũ. ℄ Vrne tres amphorã atticã ſiue cadũ ℄ Amphore italice viginti culeũ faciũt mẽſurarum omniũ maximã ꝯtinẽtẽ coclearia minima ducenta. ſex ⁊ ſeptuaginta millia quadringenta ⁊ octoginta. Hec de mẽſuris curſiꝫ ⁊ quaſi ꝑ trãſitũ quodãmõ ſcripſimꝰ: a minoribꝰ orſi. quaꝝ cõpoſitiõe maiores ꝯcreſcũt. Poſt hac circa vnãquãqꝫ diutiꝰ imorantes maioꝝ

tes maiorum in minores ſectionem faciemus vbi ſi quid occultum.aut expoſitione dignum viſum fuerit temptabimus quantum nobis diuina bonitas tribuerit explanare.ī lucēq̧ deduceret teſtibus adductis fidedignis Dioſco.Galeno Alexandro.paulo ignotoq̧ greco.Principe abolay Serapiōib⁹ vtriſq̧.Raſi.Haliabbate Plinio Priſciano ac Simone nōnunquam ianuenſi.

ℭ Cap.iij.

ℭ Culeus eſt menſurarum maxima amphoras italicas viginti capiens.Plinio teſte lib.xiiij.⁊ Priſciano de ponderibus ⁊ menſuris tractatulo.

ℭ Cap.iiij.

ℭ Amphora italica mēſura eſt pedis quadrati octo ⁊ quadraginta cōtinēs ſextarios:teſto Priſciano ⁊ Paulo quam nonnulli ex noſtris quadrantal greci Keramiō vt dixim⁹ italicū vocāt.Arabes duruch vel dorach italicū ⁊ nōnūq̄ alduruch vel aldorach italicū qḋ idē eſt apḋ illos:h₃ aūt pōdere:duas ⁊ ſeptuaginta libras olei:vini vel aque octoginta mellis vero centū octo.ℭ Hui⁹ dimidiū vrnā dicim⁹.ℭ Partē octauā cōgiū.ℭ Quartā ⁊ vigeſimā Dorach vel duruch arabicū.ℭ Octauā ⁊ quadrageſimā ſextariū.ℭ Sextā ⁊ nonageſimā Miſtrū magnum cōe.ℭ Tricēteſimā quartā ⁊ octogeſimā oxibaffu₃ vel accetabulū.ℭ Quingēteſimā ſextā ⁊ ſeptuagenā ciatū.ℭ Millenā cētenam ſecūdā ⁊ qnquagenam Miſtrū cōe paruū.ℭ Millenā ſeptingētenā octauā ⁊ vigenā coclear maximū.ℭ Ter millenā quadringētenā.ſextāq̧ ⁊ qnquagenā coclear magnum.ℭ Sexties millenā nonnigētena duodenamq̧ coclear paruū.ℭ Treſdecies millenā octingētenam quartāq̧ ⁊ vigenā coclear minimū qḋ qdē vltimu₃ in diuiſione drachmā mediā pōdere ꝯtinet.ℭ Amphora vͦ attica tres vrnas ꝯtinet.Attica ꝑterea diſcenda eſt amphora nobis.Seu cadus hanc facies noſtre ſi adieceris vrnā.āphora italica duas capit vrnas attica vͦ tres ex Priſciano que ⁊ cadus ⁊ metreta dicit̄.Qḋ aūt amphora italica keramion italicum Duruch vel dorach italicum idē ſint re l₃ nomine differāt grecoꝝ atq̧ arabū medicoꝝ cū noſtris de mēſuris ꝯcordia facile mōſtrat.Septiō qdē practice paulus Keramiō italicu₃ h₃ choas octo:choa xeſte₃ ſex.xeſtes aūt idē qḋ ſextarius italicus vt oſtēdem⁹:octies aūt ſex.octo ⁊ quadraginta ꝓducūt:ergo totide₃ ꝯtinet ſextarios apud grecos Keramion quot apud noſtros āphora ꝓpter qḋ vnā ⁊ eādem mēſurā dicēdam amphorā ⁊ keramion:ſoloq̧ nomine inter ſe diſſimilia.Eodē mō apud Serapionē breuiarij ſeptiō.Duruch italicum h₃ chaus octo:chaus vnum eſt ſex acſati.Sed acſati idē qḋ ſextarius:quare duruch italicum apud Serapionē octo ⁊ quadraginta ſextarios h₃:⁊ ꝯſeqnēter idē eſt.qḋ amphora re italica vel Keramion italicū:⁊ ꝯſimilit̄ deduci pōt dorach italicū apud principem eādem eſſe menſurā que āphora vel keramion italicu₃ aut quadrātal.Aduertēdum tñ nō temere dictū dorach italicum.Dorach.n.vel duruch abſolute ꝓlatu₃ nō amphorā italicā ſignificat.ſed libraꝝ triū pondus tm̄:ſicuti canone qnto princeps ⁊ breuiarij ſeptimo ſerapio expoſuere in qua ſignificatōe coꝝ vterq̧ poſuit cum abſinthiacū oleū deſcripſere:fundat̄ inqt ſerapio ex oleo ſiſſamino in pixidē dorach vnū.herbe abſinthii vncie due.princeps.℞.olei ſiſſamini daurach vnum abſinthij vncias duas q̄uis in quibuſdā exēplaribus corrupte legat̄ Danich vnum.Hoc autem ex haly abbatis ꝯcordia oſtendit̄:qui mēas duas ex oleo ſiſſamino ſumēdas ſcripſit.i.libras tres ⁊ abſinthij vncias duas.eiuſdem olei deſcriptione.

ℭ Cap.v.

ℭ Vrna eſt medietas italice amphore:ſed attice ps eſt tertia:excedit enim attica āphora que ⁊ cadus vt ſcripſit Priſcian⁹ ⁊ metreta dr̄ vt ignotus grec⁹ amphorā noſtram ꝑ vrnam vnā:hāc facies noſtre ſi adieceris vrnā ſcripſit Priſcianus in vͤbo amphora.

ℭ Cap.vj.

ℭ Chus vel cōgius amphore ps eſt octaua ſextarios ꝯtinens ſex:cotilas ſiue eminas duodecim.pondere vͦ libras h₃ nouē olei:vini vel aque decē.Mellis treſdecim ſemis.Hanc menſurā noſtri cōgium priſciano teſte.Ac cotilas quas ſi placeat dixiſſe licebit eminas:geminas recepit ſextarius vnus.qui quater aſſumptus ſit graio noīe choenix.Adde duos.chus ſit vulgo q eſt ꝯgius idē.A quo ſextarij nomē feciſſe priores crediderī:ꝙ eos capiat ſex cōgi⁹ vn⁹ Greci chus vel choā vocitāt teſtibus galeno ignoto greco:ac dioſcoride Arabes interdū chaus vt ſerapio interdū iohen vt princeps hoc qḋ ita ſit coꝝ de menſuraꝝ expoſitōe ꝯcordia mōſtrat.Choa inqt Paulus octaua ps keramij.h₃ xeſtes ſex:xeſtes autē cotilas duas erit itaq̧ choa idem qḋ ꝯgius:Xeſtes idem qḋ ſextarius:idemq̧ iudiciū de chaus ⁊ iohē:cū chaus pars octaua ſit duruch italici apud ſerapionē.Johem vͦ octaua dorach italici apud principē:⁊ coꝝ vtriſq̧ acſati ſex apud illos obtineat.apparet apud ſerapionē chaus:apud principē iohē eādem importare mēſurā:illā.ſ.que a noſtris cōgius.a grecis chus vel choa dicit̄:que libras nouē capit olei vt diximꝰ.⁊ ex ꝯcordia ſerapionis ac dioſcoridis ca.de reſina cōuincit̄ vbi eñi dioſcorides choā ſerapio nouem ſcripſit libras.

ℭ Cap.vij.

ℭ Miſſohaos ex ꝯcordia Serapiōis ⁊ dioſcoridis de modo aromatizādi:adipē cap.de pinguedine ⁊ adipe eſt mēſura ꝯgij medietatem capiēs.℞.inquit Serapio ollā nouā terreā.capientē circa libras triginta:⁊ pone in ea adipem:⁊ ſup hoc vinum miſſohaos.Dioſcori.ce choos imiſu inu.hoc eſt cōgium mediū:libras.ſ.qnq̧ eſt eñi choa vini libre decem.

ℭ Cap.viij.

ℭ Sextarius italicus.eſt menſura:que cōgij ps eſt

ſerta.cotilas aut eminas duas ꝯtinens.ciatos duo-
decim.vnde Priſcianus.ſertarij ciatus ꝑs eſt: que
eſt vncia libre ſicut enim libra duodecim ꝯtinet vn-
cias:ita ſertarius duodecim ciatos.ſed ſi emina vt
ſcripſit Simon ciatos nouē habuerit:cū ipſa ſit ſer-
tarij medietas ciatos decē octo ſertarius cōtinebit:
qđ veritati non videt̄ quadrare.Habet aūt ſertari⁹
italicus pōdere.olei quidē vncias decemocto.vini
vel aque viginti.mellis ſeptē ⁊ viginti.Roman⁹ vō
vt apud oribaſium legit̄,⁊ paulus teſtat̄:olei vigin-
ti capit vncias:vini vel aque duas ⁊ viginti paulo
plus:mellis triginta.Sertariū romanū.Serapio ⁊
princeps Kiſt romanū vocitāt:⁊ ſertarium italicū
Kiſt ſimiliter.

¶ Cap.ix.

¶ Sertarius Atticus:habet olei vncias quindecim
vini vel aque ⁊ mellis ſm ꝓportionem ſuperius ex
plicatā:huius tractatus capitulo primo.

¶ Caplm̄ de ſertario varie ſimonis expōnens.

¶ De Sertario licet multa ſimon noſter dixerit ni-
hil tamē determinatū dixiſſe videt̄:vnde ſciri certe
poſſit:p qua mēſura vel pōdere:medicoꝝ comēta-
rijs accipiēdus ſit.in emine nāqꝫ expoſitione.emina
ingt dicta eſt eo ꝙ ſertarij ſit medietas.continet au-
tem ciatos nouē teſte alexādro:de lacte diſſenteri-
cis dādo.Eſt aūt vt dixit ſm Iſido.menſura liqui-
doꝝ apprehendēs libram vnam.ſm vero Serapio
nem ⁊ Aui.⁊ Cāpanū:qui reduxit pōdera que po-
nūt hi duo ad granā:eſt vndecim millia qngenta vi-
ginti:⁊ ipſa eſt ſertaria q̄draginta.Sed emina roma
na.eſt vnciaꝝ viginti.Italica ⁊ egiptia vnciaꝝ ſexde
cim.Sertarius eſt vigeſima ꝑs libre:in expoſitōe ve
ro ſertarij.ſertarius inquit pōdus eſt drachmas ſex
habēs ⁊ ſemis.vt apud Aui.in fine de ponderibus.
ſm vero libros antiquoꝝ:eſt nomē mēſure:⁊ habet
libras duas ſm antiquos.⁊ alibi duas ⁊ ſemis.alibi
duas ⁊ vncias octo:olei librā vnā:mellis tres.Se-
cūdum Iſido.ſertarius libraꝝ duaꝝ eſt.in fine au-
ctore Papia ſertarius eſt ſertula pendens ſcripu-
los quattuor ſic dictus.ꝙ ſit ſerta ꝑs vncie:qđ idem
eſt qđ aureus.Hec Simon:ex quib⁹ videt̄ eūdem
maxime ambiguū fuiſſe:quid ſertarius:quidue emi
na apud medicos deberet intelligi.Nā ſi ſertari⁹ eſt
menſura:cuius medietas eſt emina:⁊ emina libram
pendet.vt auctore Iſido.ſcripſit Simon quo pacto
ſertarius eſt libre ꝑs vigeſima cū duas ipſe capiat li
bras.Itē ſi vndecim millia qngenta ⁊ viginti grana
in que reſoluit̄ emina teſte Cāpano:viginti ꝓducūt
vncias:qūo emina vnā tm̄ habebit librā:cum ſupra
librā duos addat ipſa trientes:qꝛ vncias octo:quo ēt
pacto ſertarij medietas appellari merito poterit:ꝗ
eodē maior eſſe videat̄.Sciendū ſertariū alit̄ apud
arabes:aliter apud noſtros accipiendū.Apud illos
enim pōderis nomē eſt ſemūciā denotās vt i de pō
deribus tractatu ſcđo diximus.Apud noſtros mē-
ſurā ſignificat:que congij ꝑs eſt ſerta:quā greci xe-
ſtem:arabes acſati ⁊ kiſt vocāt:quo vocabulo i hac
ſignificatione frequētiſſime vtunt̄.illo autē acſati.ſ.
ꝑ quam rariſſime.qđ ego legerim.Septima namqꝫ
quarti de linimētis canitiē ꝓhibentibus ſcripſit pri
ceps:olei onfancini acſat tres.Raſis.xxv.continētis
olei onfancini rotulos quattuor deſcriptōe eadem:
videt̄ legendum quattuor ſemis:acſat enī tres ideſt
ſertarij olei.vncias quattuor ⁊ qnquaginta capiunt:
rotuli vō quattuor:octo ⁊ quadraginta tantū.In de
ſcriptione quoqꝫ ꝯfectionis anacardine.canonē.v.
acſati legit̄ tria ꝗuis in qbuſdam exemplarib⁹ corru
pte legat̄ aſcleti.Sera.vō acſeit ſcripſit.Haliabbas
cados tres ⁊ expoſuit cadum ꝯtinere vncias decem
octo.Rariſſime itaqꝫ legimus acſati frequentiſſime
vō kiſt.canone ſcđo de cucumere aſinino in mēbro
rum nutrimēti arcola.Qñ decoquit̄ radicis eius li
bra media cū duob⁹ kiſt vini ſcripſit princeps Sera
pio ſimiliter de ſimplicib⁹ ca.eodē.accipiat̄ de radi-
ce eius libra media ⁊ terat̄ cum duobus kiſt vini.
Dioſcorides in greco exemplari tis rizis lauōta im
litrō metadijn zeſton malis ta libycō lijnin in latino
Selibra radicis eius in vini xeſtis bullita duabus.
Ecce quod Dioſcori.xeſtē.arabes kiſt vocauere.
Corruptus vō videt̄ qui ſequit̄ tā Serapionis ꝗ
principis textus locis allegatis.ſ.⁊ dentur omni die
tres onoloſſat in potu de decoctione eius radicis:
quoniā minima eſſet potionis quātitas tres onoloſ
ſat qꝛ drachma media tantum cum onoloſſat obo-
lum ſignificet.ſex autem oboli faciunt drachmā vt
preoſtēdimus.tractatus ſecundi ca.j.⁊ cap.obolus.
Dioſcorides etiā vbi ſupra non obolos tres:ſꝫ cia
tos tres dari de decoctione iuſſit.in exemplari gre-
co didone ecton tyn cyatis y.Ciati autem tres ſemi
cotilā faciunt vncias.ſ.quattuor ⁊ ſemis.¶ Seli-
bra radicis eius inquit dioſcorides in latino xeſtis
bullita duabus trita ⁊ accepta ciatis tribus per tri-
duum ydropicis humores ventris ſpargit.confir-
mat hoc Raſis.Continē.xxiij.ca.Bci.de cucume-
re ſilr̄ aſinino:q decoctionis antedicte vncias quat-
tuor ſemis dādas ſcribit.Itaqꝫ apud Serapionem.
⁊ principē caſtigāda eſt littera:vt non onoloſſat tres
ſed ciati tres ſcribant̄.Qm̄ vero hec quaſi digredie
tes diximus redeamus vnde digreſſi ſum⁹:vt oſtē-
damus apud arabes Kiſt frequētiſſime ſcribi:p eo
qđ nos ſertarium.greci xeſtem ſcribūt.quartadeci-
ma tertij tractatu quarto de cura aſclitis in medici-
na de ſquilla:quā a paulo ad litterā princeps acce-
pit.Decoquātur inquit ſquille libre due in Kiſt vi
ni tribus.Paulus practice.iij.ca.xlviij.cura eadem.
Et hoc inquit eſt valde bonum.interioris ſquille li
bre due:in vini auſteri xeſtis tribus.item.xxij.ter-
tij Tractatu.ij.de epithimatib⁹ ⁊ emplaſtris ad ſcia
ticā.R.picis humide ⁊c.⁊ paulopoſt ſtaphiſagrie
Kiſt vnū:⁊ eſt cotile due inquit princeps Galenus
quoqꝫ.vij.miemir.deſcriptiōe diacodion ſm men-
tē ꝓpriā mihi autem inquit experientiam habenti de

ꝓdictis

ꝓdictis cõſtructiõibus: viſa eſt eſſe melior: illa in qua
ꝑ quolibet ſexte vno aque: ponũtur codie decem:
ſicut ſcripſit criton. Alexãder galeni verba: quaſi ad
literã referens mitte inquit in ſextario vno aque: pa
pauerís capita decẽ. Auicẽna canone. v. tractatu. vj.
in ſirupi de papauere deſcriptiõe: op3 inquit vt ac-
cipiãtur centũ papauera viridia vel media ⁊c̃. dein-
de ꝓijciant̃ ſuꝑ ea Kiſt decem aque pluuialis. Ga
lenus ſextem. Alexãder. Sextarium. Aui. Kiſt ſcri
pſerunt: paulus quoq3. vij. practice deſcriptiõe dia-
codion. Item lib. iiij. de neruoꝝ vulneribus aceti ſe
ſtem vnã: picis librã vnã: oppoponacis vncias tres:
quã eandẽ ſcribens Auicen. vj. quarti: de cura mor
ſus a cane rabido: Kiſt vnum. Serapio practice. vj.
ſimiliter de cane rabido. Aceti libra vna ⁊ media.
Item. vij. practice deſcriptione tiriace vini acuti.
Kiſt duo: ⁊ ſunt libre tres. Ex his euidenter appa-
retvteꝝ videri. menſurã illam que a galeno: Paulo
Dioſcoride ⁊ Alexãdro. vocat̃ ſeſtes vel ſextarius
apud principem Kiſt appellatam. apparet etiã. Kiſt
non eſſe menſurã illam: que ordei vncias capiat de-
cemocto. vini vel aque ſeptuaginta: mellis cẽtũ octo
quod apud principẽ in pluribus exemplaribus cor
rupte legit̃. Hoc etiã non omittendum videtur: ꝙ
apud Halyabbatẽ practice decimo tiriace deſcri-
ptione vbi Paulus ſeſtem ſerapio ⁊ princeps Kiſt
Stephanus cadum ſemꝑ ſcripſit: vocabuli proprie
tatem minime ſeruãs: quoniã cadus nõ ſextariũ vnũ
tãtum: ſed duos ⁊ ſeptuaginta capit eſt enim attica
amphora vt priſcianus: vel metreta vt ignotus gre-
cus: vrnarũ trium capax mẽſura: quod ⁊ Pli. ſen-
tire videt̃ lib. xiiij. de ceſaris liberalitate: quem triũ-
phi ſui cena: vini phalerni amphoras centũ: chij ca-
dos centũ diſtribuiſſe teſtat̃. Idem ſcribit̃ a ianuẽ-
ſe Papia auctore. Abuſus itaq3 vocabulo videt̃ ſte
phanus qui ſeſtis vel ſextarij loco: cadum ſcripſit.
Decimo quoq3 practice olei nardini deſcriptione:
olei ſiſſami cados quinq3 ⁊ eſt in cado libra ⁊ media
Quod peccati genus Auicẽne quoq3 iterpres. xx.
iij. capi. xxij. frequenter. ⁊ alijs aliquãdo locis incur
riſſe deprehendit̃. ex quibus omnibus colligimus.
ſeſtẽ. ſextarium. Kiſt ac ſat vel acſati nomina eſſe ſi-
nonima. menſurã importantia. que ſexta cõgij pars
eſt. ſi, Kiſt italicum aut ſextarium italicum intelliga
mus non autẽ atticum aut romanum.

Cap. xj.

Cotila congij quidẽ pars eſt duodecima ſextarij
medietas. miſtra magna tria. oribaſſos quattuor. cia
tos vero ſex capiens pondere autẽ olei vncias no-
uẽ. vini vel aque decẽ mellis treſdecim ſemis. quã3
greci cotili triblim: Tribliõq3 Arabes corboni co
tilum ⁊ interdum cotilã. Noſtri eminã. Stephan⁹
aũt ſepe menã appellãt. Simon tñ exponit eã aucto
re Galeno vncias nouem. ideſt duas ⁊ ſeptuaginta
dracbmas auctore vero Iſidoro drachmas ſexagin
ta tñ. quorũ vtrunq3 verũ eſt ſcd̃m diuerſas tamen
obſeruatiões. qm̃ Galenus cões. Iſidorus atticos
ſequit̃ quoꝝ menſure ad cões relate. minores ſunt
ſubſeſqgnta in proportione: vt ſexaginta. ad duo ⁊
ſeptuaginta. Nec hoc a vero diſſentire vr̃ his ꝗ cõ-
munium menſurarum ad atticas habitudinem no-
rũt. Qđ autẽ ab ignoto greco videt̃ dici. cotila eſt
oribaſſi duo: nõ putamus verũ qm̃ cõtradicit pau-
lo ſerapiõi principi ac priſciano ⁊ poſtremo ipſimet
dicenti cotila h3 vncias nouem. Quare videt̃ illud
non ignoti greci dictum. ſed ſuperadditum aut ſcri
ptoris vicio deprauatum.

Cap. xij.

Coenix ex Dioſcoride cotile tres ex ignoto greco
⁊ Priſciano octo ſextarij l3 quattuor italici.

Cap. xiij.

Chinica ex Dioſcoride idem.

Cap. xiiij.

Emina idem qđ cotila Priſciano teſte. At cotilas
ꝗs ſi placeat dixiſſe licebit eminas geminas recipit
ſextarius vnus Habet autem emina vt in cotila di-
ximus ciatos ſex nõ nouẽ vt ſcripſit Simon. Cum
enim ſextarius ciatos duodecim tm̃ contineat: non
poterit eius medietas nouem continere qm̃ ſi ſic de
cemocto ciatos ſextarius cõtineret. ⁊ tunc ciatus eẽt
pars ſextarij decimaoctaua non duodecima ſicuti
Priſcianus teſtat̃. Sextarij ciatus pars eſt ꝗ eſt vn
cia libre. Quod ſi concederet̃ cum ciatus ſit vnciã
⁊ mediam capiens menſura tunc ſextarius decem-
octo continẽs ciatos libras duas cũ quadrãte cape
ret olei vncias ſeptem. ſ. ⁊ viginti. Et conſequenter
amphora que teſte Paulo. ſeſto. priſciano principe
ac Serapione octo ⁊ q̃drag͠ita capit ſextarios duas.
ſ. ⁊ ſeptuaginta libras olei tm̃ centũ ⁊ octo cõtineret
mellis vero centu3 duas ⁊ ſexaginta: qđ auctoribus
antedictis omnibus cõtradicere videtur. Nõ igit̃
vr̃ concedendum ꝙ emina ciatos nouẽ capiat: mul-
toq3 minus: ꝙ vncias viginti aut grana vndecim mil
lia quingenta viginti. qđ idẽ eſt. hoc enim dato cum
emina ſit ſextarij medietas. tunc pars equaret̃ toti:
imo maior eſſet emina ſcilicet ſextario. qm̃ ſextarius
eſt vncie decẽocto. vt i verbo ſextarius italicus. Ca
ſtigãda vr̃ igit̃ Simonis expoſitio: vt dicat̃ emina
ex ſextarij medietas ciatoꝝ ſex menſura. Vbi autem
dicit̃ ꝙ emina romana eſt vncie vig͠iti. aut grana vn
decim millia q͠ng͠eta viginti prima abraſa litera mina
romana nõ emina legendum videtur vt dicatur mi
na romana vncias viginti pendet aut grana vnde-
cim milia quingenta viginti. ⁊ tũc inter ſimonem ⁊
auctores antedictos nulla de hoc erit controuerſia.
Et forte taliter ſcripſit ſimon ſed ſcriptoꝝ negligen-
tia fuit deprauatũ Ad alexandrum vero de lacte diſ
ſinterício dando. quẽ ſimon adducit. vt oſtẽdat emi
nã nouẽ ciatoꝝ eẽ menſuram temptemus ⁊c̃. vt tota
impleatur emina. Sciendum ꝙ liquidorum menſu
rabilium apud medicos: leuiſſimũ eſt oleũ grauiſſi-
mum mel: vt tractatus huius ca. primo dixim⁹. mel

lis ad oleum proportio eſt ſeſquialtera:emina nãq3
olei vncias nouem pendet.mellis treſdecim cum di
midia. Ciatus autem pendet vnciam vnam ⁊ ſemis
In emina igiť olei ſunt ciati ſex quo ad menſuram:
⁊ quo ad pondus quoniam menſuras ſex vocatas
ciatos recipit emina olei:quoꝝ quelibet vncia3 ⁊ me
diam pendet. Sexies autem vncia ⁊ media nouem
ꝓducit vncias.in emina vero mellis ſunt item quo
ad menſuram ciati ſex ſolum nõ plures.quo ad põ
dus vero plures ꝙ̃ ſex quia nouem.q2 ſi diuidunť
vncie treſdecim ſemis per vnciã ⁊ mediam. qȏ eſt
pondus ciati proueniunt nouem. Quare in emina
mellis ſunt ciati nouem quo ad pondus . licet quo
ad menſurã ſex tm̃.qm̃ menſure.ſex appellate ciati
cuiuſcunq3 liquoris fuerint illa3 repleant ad ſummũ
quam ciati mellis ſex quo ad pondus non replerẽt.
q2 ſunt quattuor tm̃ quo ad menſuram vncie.ſ.no-
uem.vt ergo tota impleať emina.ciatis nouem quo
ad pondus ſex autem menſura indigebit. Ad quod
reſpiciens alexãder inquit temptemus igiť lac dare
quãtum capere poſſunt tres ciati. Poſt duas ho-
ras alterũ tm̃.aliquibus ⁊ tertio damus vt integra
impleať emino.pondere.ſ.que nouem conſtat cia-
tis.ciati enim ſex pondere.i.vncie nouẽ non reple-
rent eminã integram ponderalem totam.cũ illa vn-
cias treſdecim ſemis capiat.addendi erant iterũ cia-
ti tres pondere.i.vncie quattuor ſemis.⁊ hoc voluit
alexãder vt ſentio non ergo dicendum.ꝙ emina cia
tos nouem contineat ideſt menſuras appellatas cia
tos.quos ſextarij italici partes duodecimas aucto-
res exponunt.

¶ Cap.xv.

¶ Reiclati apud principem canone.v. deſcriptione
vnguenti diaquilon videť cotile medietas . vocata
calix.i.vncie quattuor ſemis.cui concordat ignotus
quidã.quãuis mũdinus exponat vncias quattuor
tm̃.ex paulo tamẽ practice ſeptimo.ex vľi quoq3 an
tidotario.ac ex raſi ad almanſorẽ.vij.de ſcrophula-
rum cura videtur poſſe elici qȏ diximus. Similiter
ex ſerapione.vij.practice ⁊ principe.v.canone ȯſcri
ptione electuarij quod ſtat loco alcan3i.

¶ Cap.xvj.

¶ Fiala ex concordia Raſis.iiij.continentis . carta.
lxxxiij.columna prima deſcriptiȯe ſecũda pillaꝝ ad
aſma.cum Aui.x.iij.de cura aſmatis .cotilã ſignifi-
cat. Poſt horã ſcripſit Raſis detur ĩ potu poſt eas
cotila media. Et ꝯfirmatur idẽ ex concordia eiuſdẽ
Raſis.iiij.continẽtis carta.c.j.colũna.iij.circa prin-
cipium cum Gale.v.de interioribus. Raſis eni3 ex
ponit fialã vnciaꝝ nouẽ menſurã pleuretici reijciũt
quaq3 die ſex vel ſeptẽ fialas:ſed fiala eſt.nouem vn
ciaꝝ.Gᵃale.vo loco allegato. Si quaq3 die quãtitas
ſanici quã ſcreãt coaduneť.inueniet illã.ſex aut octo
cotilas. Caſtigãdus vo videť textus raſis in ꝑdicta
rũ pillaꝝ deſcriptione loco ꝑdicto.vbi fialã media3
exponit vncias nouem.qm̃ contradicit dictis ſuis
ſuperioribus ⁊ Gale.⁊ ſcribendũ videť vncie quat
tuor ſemis.i.cotila media.ſimiliter ⁊ principis litte-
ra corrigẽda vbi poſt deſcriptionem pillularum ſu-
perius immediate deſcriptarum diciť. ℞.pulpe col
loquintide danic duo.ſeminis vrtice ⁊c̃.deinde po
tentur drachme due aut tres aque mellis quoniam
loco ſuperius adducto.ſcribunť a Raſi non drach-
me due aut tres:ſed vncie due aut tres:⁊ videť tex-
tus raſis melior. Quare inferri merito poteſt.fialam
⁊ cotilam vnam ⁊ eandem eſſe menſuram . quãuis
apud ignotum quẽdam legatur fiala eſt ſexta pars
ſextarij quod non videť.verũ q2 tunc eſſet ciati duo
⁊ non ſex.

¶ Cap.xvij.

¶ Miſtrum cõmune magnum : cotile pars eſt ter-
tia:ſextarij ſexta:ciatorum duorum capax mẽſura ha
bet autẽ pondere:olei quidem vncias tres:vini vel
aque vncias tres ſcripulos octo:mellis vero vncias
quattuor ſemis. Teſtať hoc Paulus ſerapio ⁊ prin
ceps.verum Serapio Muchitrũ princeps Me-
ſtrũ appellat. Galenus vero interdũ pugillum vt ex
poſuit gloſator decimo de ingenio ſanitatis.de cu-
ra maraſmi:vbi in exhibitione lactis aſinini . Dan-
dũ inquit prima die lac aſine pugillo vno non plus.
Et infra:licebit tibi offerẽti multitudinẽ lactis auge
re dimidij pugilli.cui cõcordare viť Joannes dama
ſcenus de lacte pthiſicis dando. Et oportet inqt vt
lactis dandi quãtitas comparetur virtuti ſuſcipien-
tis:quare incipiendũ a quãtitate minori dãdo de eo
circiter vncias tres.in prima die. Et in craſtina ad-
datur ⁊c.mũdinus quoq3 inquit Pugillus eſt mẽ-
ſura vnciarum trium. Et cõfirmatur iteꝝ ex Gale-
no decimo vt ſupra. Qui denique ex ira febriunť
bibat aq̃ frigide cotilas duas.i. pugillos ſex . Due
autem cotile ſunt vncie decem octo:que diuiſe per
ſex reddunt tria:igitur pugillus videtur vncie tres
Quãuis apud Raſim.vj.ꝯtinẽtis carta.cxl.colũ.ij.
circa mediũ exponať pugillus Keratia.vj.⁊ Kera-
tium eſt grana ordei quattuor ſm quã expoſitione3
pugillus eẽt quãtitas ſcripuli vniꝰ qȏ non viť verũ.
Ex his arguet qs. Aui.textum poſitũ decima tertij
tractatu quinto:de exhibitione lactis aſinini videri
mẽdoſum: Et mulgeať inquit ex eo medietas ſacra-
iati:⁊ eſt quãtitas eius quod in potu dať in die pri-
mo: Sacraiati nãq3 medietas:vt ſuperius oſtendi-
mus eſt ſexcuncia.i.vncia ⁊ ſemis pauloplus :quo-
niam ſacraiati ex principis ac ſerapionis deſcriptio-
ne:eſt ſextarij ſex ⁊ quarta:drachme.ſ.quinq3 ⁊ vi-
ginti:quare diſſentire videť a galeno ſimul ⁊ Da-
maſceno ȯ lactis exhibẽdi mẽſura. Qȏ aũt ab igno
to greco dr̃:ꝙ miſtrũ magnũ eſt ciati tres nõ videť
verum : q2 tunc eſſet cotile medietas vncie.ſcilicet
quattuor ſemis:non paris eius tertia : vncie.ſ.tres:
quod paulus ſerapio princeps ⁊ priſcianꝰ affirmãt.
Quamobrem cogor credere tractatulum illum vi-
ciatum fuiſſe multaq3 non recte dicta ignoti benedi
ctis

ctis fuiſſe ſuperaddita.

¶ Cap.xviij.

¶ Calix eſt fiale ſiue cotile medietas.mēſura.ſ.ciato
rum triū:pōdere vncias quattuoꝛ ⁊ ſemis habens.
Teſtaᷓ concoꝛdia Raſis.iiij.ꝯtinentis carta.lxxxiij.
colūna pꝛima deſcriptione.ij.pillaꝝ ad aſma cuȝ ſe-
ipſo libꝛo eodē carta.lxxxv.col.j.circa fi.deſcriptōie
itēꝝ pillaruȝ ad aſma ꝗ ſunt pene eedē cū pꝛimis cū
Aui.x.iij.tractatu pꝛio.c.xl.de cura aſmatis deſcri-
ptiōe pillulaꝝ carūdē raſis poſt pillulas cart.lxxxiij.
deſcriptas iuſſit dari aquā mellis ad fialā mediam
carta vero.lxxxv.ad modū vnius calicis.Auic.vero
cotilā mediā.Idē ergo ē ꝑ hoꝝ cōcoꝛdiā calix vnus
qꝺ fiala media. Sȝ fiala media vel cotila media eſt
vncie quattuoꝛ ſemis vt in vbo fiala igiᷓ calix eſt mē
ſura vnciaꝝ quattuoꝛ ſemis. Quare mēdoſa videᷓ
vtraqȝ expoſitio in raſi ſuperaddita tam fiale medie
ꝙ̄ calicis vnius cū vtrūqȝ exponaᷓ vncie nouē:qua
re vtrobiqȝ ſcribēdū vᷓ vncie quattuoꝛ ſemis:⁊ non
nouē hoc enim dato pars equareᷓ toti qꝺ eſt īpoſſe.

¶ Cap.xix

¶ Pugillus. vt in verbo miſtrum commune ma-
gnum menſura eſt cotile pars tertia pondere vncia
rum trium capax.

¶ Cap.xx.

¶ Oribaſſus ex pꝛincipe Paulo ⁊ Serapione cia
tus eſt cū dimidio.cotile pars quarta.pōdere auteȝ
obſeruatiōe cōi drachmas hȝ decēocto olei.vini vl̄
aque viginti.mellis ſeptē ⁊ viginti.obſeruatiōe ve-
ro attica drachmas hȝ olei quindecȝ tm̄ vini vel aq̄
⁊ mellis ſcōm ꝓpoꝛtionē ſepius dictā.Quod vero
apud ignotū grecū legiᷓ.oribaſſus hȝ ciatos tres.i.
vncias quattuoꝛ ſemis nō vᷓ veꝝ qꝺ ēt ab eodē dᷓ.
hȝ vncias duas ⁊ ſtagia duo ſi diceret ⁊ drachmas
duas:videreᷓ veꝝ.Hanc menſurā Plinius aceta-
bulū Serapio ⁊ pꝛinceps Acſuneſſi vocitant Veꝝ
pꝛinceps loco drachmarum decemocto:darchimet
ſcripſit decemocto. Interdum acſuſſi legitur vt
apud Serapionem cap. de Titimalo:cuius tamen
textus vᷓ mēdoſus dū dᷓ.Qū accipiᷓ ex ſemīe ⁊ ſo
lio eius pondus duoꝝ acſuſſi ⁊ bibūtur faciunt idē
qꝺ ipſum lacrimū.⁊ ſimiliter textus raſis vᷓ mēdo-
ſus cōtinētis.xxiij.ca.eodē cū dᷓ vncia vna ⁊ media
vᷓ legēdū ex Dioſcoꝛide oribaſſi medij ꝙ̄titas dra
chme.ſ.nouē queȝ auctoꝛē tā Raſis ꝙ̄ Serapio te
ſtanᷓ:folia inquit Dioſcoꝛides latinus multi colle-
cta ſeruāt ſemē ⁊ ſolia eius oribaſſi dimidiati mēſu
ra potata virtuteȝ lachꝛymi ipſiꝰ cōplēt in greco exē
plari plitos imiſis o ȝi vaphi potiȝoꝛiena.

¶ Cap.xxj.

¶ Aneſimen apud pꝛincipē:Acſaſſe apud Sera-
pionē ex cōcoꝛdia vtriuſqȝ cū Dioſcoꝛide de cucu-
mere ſilueſtri eſt oribaſſus:vbi enim Dioſcoꝛides:
Coꝛij radicū eius quarta parte oribaſſi i latino exē-
plari in greco ton tertarton oȝiuaphu. Serapio ꝗr-
ta Acſaſſe:Auicenna.Aneſimen ſcripſit Nec ꝑte-
reūdū vᷓ ꝙ Dioſcoꝛides ⁊ Serapio ex ſucco radi-
cis ⁊ coꝛio eiuſdē ſimul medicamen compoſitus ſa
ciunt ad idꝛopicos pꝛinceps ex vtroqȝ diſiūctiȝ vnū
ſimplex:vtens diſiunctiua aut que coniunctiue vi-
detur intelligenda aut.ſ.pꝛo ⁊.

¶ Cap.xxij.

¶ Raſſuſ ex cōcoꝛdia ſerapionis cum Dioſcoꝛide
⁊ Plinio:capitulo de pſillio eſt oribaſſus.Ad rami
cem puerorum inquit Serapio:Accipiaᷓ de pſillio
quantitas duorum Raſſuſ:teratur ⁊ infundaᷓ i dua
bus ſotilis aque dioſcoꝛides enterocelicos inſantes
⁊ foꝛas habentes vmbilicos in cataplaſmate adhibi
tum pſillium maxime curat oribaſſo vno tritum:⁊ in
duabꝰ digitis aque inſuſuȝ in latino in greco vo oȝi
uaphu plitos en diȷn cataplaſtomenō ſin oȝi. Pli.li.
xxv.ca.ix.Acetabuli menſura ſextario aque: denſat
⁊ ꝯtrahit:terrere opȝ ⁊c̄.Quare videtur legendū in
Serapione quantitas Raſſuſ vnius non duorum
ex concoꝛdia Plinij ⁊ Dioſcoridis:Item capit.de
Ruta cum ſumitur inquit Serapio ex ſemine eius
quantitas Raſſuſ cum vino Dioſcoꝛides oſcu oȝi
uaphuton ſpermatos en inopotentos in exempla-
ri greco ⁊ in latino oribaſſus ſeminis ipſius bibi-
tus capitulo ſimiliter de oꝛigano ſcripſit Serapio ſi
bibitur ex eo ſicco quantitas Raſſuſ cū aqua ⁊ mel
le:ſuperfluitates melancolicas ⁊ cetera Dioꝭs ori-
baſſi quantitas oȝiuaphuplitos legiᷓ aliquādo Riſ
ſuſ:vt capitu.de oꝛigano apud Serapionem idē ex
his ⁊ capitibus duobus ſuperioꝛibus inferri poſſe
videtur oribaſſum Acetabulum Acſuſſi Acſimeſ
Aneſinem Acſaſſe Raſſuſ vel Riſſuſ nomina eſſe
ſinonima menſuram eandem impoꝛtantia cotile ſci
licet partem quartam drachmarum decemocto pon
dus capientem obſeruatione cōmuni Attica vero
quindecim tantum.

¶ Cap.xxiij.

¶ Raſſitius vel Raſſitius ex cōcoꝛdia pꝛincipis ca-
none.v.cum Halyabbate pꝛactice decimo ⁊ Sera-
pione ſeptimo bꝛeuiarij deſcriptione alkanȝi menſu
ra eſt cipꝛia ⁊ videtur eminam ſiue cotilam ſignifica
re.R.inquit pꝛinceps loco antedicto granorum mir
ti caſſitiū ſemis. Halyabbas granoruȝ mirti ſemis
eminam ⁊ apud quoſdam eminam:de quorum nu-
mero ſerapio foꝛte fuit: qui granorum mirti libꝛam
vnam ſcripſit atticam quidem intelligens libꝛam qn
qȝ ⁊ ſeptuaginta conſtantem drachmis:vncijs.ſ.no-
uem cum tribus octauis:quam tribus drachmis tā
tum maioꝛem emina tractatu.ij.de ponderibus in li
bꝛa oſtēdimus:hec videtur caſſitij ſignificatio quā-
uis apud mundinum ⁊ ignotos quoſdam expona-
tur menſura vnciarum quindecim: quod rationi cō
ſentaneum non videtur quoniam medicina quam
deſcripſit Raſis.viij.cōtinētis de colica carta.cxcix.
colūna.ij.infra medium:quam dicit conſtare ex ſter
coꝛe columbino caſſ.tio vno: aneti pugillo vno:⁊
aque rotulis duobus decoquendis donec rotuli

medietas remaneat ſi vnciaꝝ quidecim menſura caſ
ſitius ſitadeo ſpiſſa redderetᷣ vt potabilis fieri nul
lo mō poſſe videatᷣ. Aduertendū pꝛīcipis textū ſex-
tadecima.iij.poſitū de colica cap.de cōpoſitione me
dicinaꝝ ſoluentiū flegma videri mēdoſuꝫ cuꝫ dicitᷣ.
Solutiuū aliud ſoꝛte. ℞.caſſitiū vnū fimi colūbini:
⁊ manipulū vnū aneti ⁊ danich aque daurach videtᷣ
legendū.i.libꝛe tres. Nec audiendus pandectarius
ſcribēs Caſſitiū appellari Stercus colūbinū decep
tus ex mō ſcribēdi vnitatē: Jotam.n. vtriqꝫ punctis
ſignatā nō numeri ſed expoſitionis ſignū credidit:
qḋ tñ erroꝛis genus nō pādectario viro doctiſſimo
tribuendū dixeriꝫ ſed coꝝ alicui potius: qui pꝛioꝝ
cōmentaria ſupplere volētes: ea ſepiſſime maculant
⁊ ſua multa coꝛrupte dicta alioꝛum benedictis ſine
pudoꝛe cōmiſcent.

¶ Cap.xxiiij.

¶ Ciatus mēſura que cotile vel emine pars eſt ſex-
ta miſtri magni cōis dimidia pōdere obſeruatione
cōi capiens olei drachmas duodeciꝫ vini vel aque
treſdeciꝫ ⁊ ſcripulū mellis vero decēocto teſtatᷣ pau
lus ignotus grecus ⁊ pꝛinceps hāc mēſurā arabes
coatum interdū conos appellant aliqñ almuneſi al-
cautu vel alcautus vel alcoatus.

¶ Cap.xxv.

¶ Cuabiū ex cōcoꝛdia raſis.v.cōtinentis car.cxxiij.
colū.j.ſupꝛa mediū cū galēo.viij. miemir auctoꝛe ar
chigene apud vtrūqꝫ eſt ciatus: qḋ ſi fuerit inflama-
tio inqt raſis cū interiectione lamētabili abſqꝫ febꝛe
⁊c̄.da in potū qdeꝫ ad modū triū cuabij cū aqua fri
gida bis aut ter. Gale.vbi ſupꝛa ſ alijs vero que cir
ca ſtōm moleſtus bis qdem qbus aduritᷣ ſtōus cū
ex ſolutione ⁊ lipotomia vel in appetibilitate ex qua
cūqꝫ cauſa pꝛeter febꝛē ciatos tres vel quattuoꝛ aq̄
frigide da ſoꝛbere bis aut ter per interualla.

¶ Cap.xxvj.

¶ Briala ex cōcoꝛdia pꝛincipis.iij.pꝛimi de regimi
ne aque ⁊ vini cū Raſi.xxv.cōtinētis cap.j.de cano
ne cibi ⁊ potus: eſt ciatꝰ. Sup cibū tñ inqt pꝛīceps
brialas duas aut tres biberᷣ nō nocet ei qui ꝯſueuit:
Raſis qꝛ in autūno debes potu vti ſup cibū aut poſt
in modica quantitate tribus ciatis.

¶ Cap.xxvij.

¶ Coanuſuꝫ decio ſeptimo cōtinentis: de cura ethi
ce: pugillū ſignificat mēſurā.ſ.ciatoꝝ duoꝝ ex cōcoꝛ
dia Raſis ⁊ galeni decīo de ingenio ſanitatis circa
finē quē raſis adducit loco ſupius allegato.

¶ Cap.xxviij.

¶ Miſtrū cōe paruū qḋ ⁊ chima parua dicitᷣ: ciati
medietas eſt: teſtibus paulo ſerapione ⁊ pꝛincipe hꝫ
aūt pondere drachmas ſex olei: vini vel aque ſcripu
los viginti: mellis vero drachmas nouē verū Sera
pio muchitrū paruū pꝛinceps meſtrū appellat. Se-
rapio itē ⁊ pꝛinceps ꝓ drachmis ſex darchimet ſex
ſcribunt: ꝓ ſcripulis vero viginti ſcripſit pꝛinceps
goꝛmie vigiti ex quo facile ſciri pōt Darchimet apḋ
arabes drachmā goꝛmiā ſcripulū ſignificare vt i ver
bo goꝛmia.trac.ij.

¶ Cap.xxix.

¶ Bachates parua ex cōcoꝛdia ſerapionis practice.
iij.capi.qntodecimo: cū Aui.canone.v.ſūma.ij.trac.
vj.⁊ bimaſui cōtinētis.v.carta cēteſimaquinta ⁊ vi-
geſima: colū.ij.ſupꝛa mediū: eſt drachme quinqꝫ. Jn
deſcriptione medicine de ſucco granatoꝝ ⁊ mēte ad
vomitū. ℞.inqt bimaſui ſucci granoꝝ granatoꝝ dra
chmas triginta ſucci mente drachmas decē. Aui.ſuc
ci granoꝝ granatoꝝ drachmas trigita mente ⁊ ſiſim
brij añ.drachmas qnqꝫ: Serapio ſucci granatoꝝ ſilr
drachmas trigita ſucci mēte ſiſimbrij añ.bachatem
paruā. Jdē igitur videtᷣ drachme quinqꝫ ⁊ bacha-
tes parua. Cōfirmatᷣ ex Andromatho octauo mie-
mir vt ſcribitᷣ a galeno ex theodoꝛo quoqꝫ pꝛiſciano
practice.iij.cap.vj.para ſḋ incidēte ſtō ⁊c̄. ex paulo.
itē practice ſilr.iij.cap.xxxvij.ex raſi ēt.v.cōtinetis lo
cis ꝙplurimis auctoꝛe ꝑcipue bimaſui q oēs medi
cinā ꝑdictā deſcribentes granatoꝝ ſuccū triplū po-
nūt ad mente ſuccū: Quare cū ⁊ apud Serapioneꝫ
granatoꝝ ſuccus ſit drachme trigita mēte ⁊ ſiſimbrij
erit drachme decē bachates ergo due ſucci drach-
me decē erunt. Et cōſequēter bachates parua vna
drachme quinqꝫ vt ſcripſit pꝛinceps.

¶ Cap.xxx.

¶ Miſtrū atticū magnum ex dioſcoꝛide cotile attice
pars eſt decimaoctaua ſcripuli.ſ.decē.i.oboli vigītī
nō quattuoꝛ ⁊ viginti ſicuti apud Jgnotum grecuꝫ
legitur aſſerentē tuū ſtagioꝝ.i.aureoꝝ pondus.

¶ Cap.xxxj.

¶ Miſtrū atticū minus ex eodem Dios ⁊ Jgnoto
greco ⁊ pꝛiſciano oboli qdeciꝫ: eſt.n.pars quarta cia
ti: ſexagita capientis obolos obſeruatiōe qdem atti-
ca cōi.n.obſeruatiōe: duos ⁊ ſeptuaginta capit.

¶ Cap.xxxij.

¶ Conos ex cōcoꝛdia Serapionis ⁊ Dioſcoꝛidis
cap.de abſinthio ⁊ de ciclamine ciatus eſt: vtrobiqꝫ.
n.vbi a Serapione conos a dioſcoꝛide ciatus ſcribi
tur: Jtem ex concoꝛdia eoꝛumdem de vrina cū raſi.
vij.continentis capitulo de Jdropiſi vbi enim Dio
ſcoꝛides ⁊ Raſis dant vrine capꝛine ciatum vnum
cum drachma vna ſpice Serapio conon quamuis
apud gallenum nono miemir de cura ydropiſis au-
ctoꝛe archigene ſcribatur vrine capꝛine coclearium
vnum cū ſpica qui locus videtur deprauatus ⁊ ſcri
bendum ciatus.

¶ Cap.xxxiij.

¶ Miſtrum atticum iuſtiſſimuꝫ ex Dioſcoꝛide obo
li octo.

¶ Cap.xxxiiij.

¶ Cianes menſura que obſeruatiōe cōmuni paruū
coclearîuꝫ dicitur: habet aūt pondere obſeruatione
cōmuni drachmam vnam ſiue obolos ſex obſerua-
tione vero attica obolos quinqꝫ tantū attica coclea-
ria minima duo teſte Pꝛiſciano.

¶ Cap.

¶ Cap. xxxiiij.

¶ Nux duplex parua ⁊ magna. Parua quã ignotus grecus ponticã vocat hꝫ keratia decẽocto apud ipſum ſcripulos.ſ.cões tres aut drachmã cõeꝫ vnã aut coclearũ paruum vnũ. qḋ ⁊ Serapionis cõcordia primo practice.c.xxiij. deſcriptione medicine ad epilepſiã cũ Raſi.j.cõtinẽtis.c.j. ⁊ cũ Alexã. de cura epilepſie vſ teſtari. Sed ex medicinis ſimplicibꝰ inquit Serapio.ẽ:piretrũ terat̃ ⁊ miſceat̃ cũ melle ⁊ det̃ ex eo coclearũ vnum. Et Alexander ſimiliter de epilenſia. Et maxime ad iſtã facit piretri radix trita cum melle vt electuarium compoſita dabis auteꝫ exinde coclearũ Raſis vero vbi ſupra. Medicina inquit valde bona ⁊ expta. ℞. ſuſſeleos ⁊c̃. Sumat̃ ex ea quantitas nucis ⁊ infra. Ex medicinis facilibus eſt piretrũ mixtũ cũ melle ⁊ exhibitũ in quantitate nucis: verũ apud Serapionẽ ⁊ principẽ deſcribit̃ nux parua habere ſeminet.i.obolos ſeptẽ drachmam.ſ. vnaꝫ ⁊ eius ſextam: qḋ ⁊ raſis ad almanſorẽ lib. viij. c. de opio videt̃ ſentire. duꝫ dixit det̃ de tyriaca ab auellane ad nucis magnitudinẽ: ac ſi diceret a keratijs decẽocto ad vnũ ⁊ viginti.i. ab obolis ſex ad ſeptẽ. tra. iij. c. xxxiiij.

¶ Nux magna vł nux regalis vocata. ab ignoto greco: tres hꝫ aureos: aut drachmas quattuor apud eũdem. ⁊ eſt ſemũcia verũ apud Serapionẽ ⁊ principẽ: nõ drachmas quattuor: ſed duas tm̃: ⁊ drachme tertiã.i. obolos quattuordecim quos illi vocãt ſeminet quotiẽs autẽ apud nſos nux abſolute ſcribit̃ minorẽ intelligendã arbitramur.

¶ Cap. xxxv.

¶ Coclear minimũ obſeruatiõe cõi: ſemidrachma eſt pondere ex concordia principis dioſcoridis. pauli: ⁊ plinij. Scḋo canone. c. de aloe in mẽbrorꝫ nutrimenti areola. Quũ inquit princeps bibunt̃ ex eo coclearia duo cũ aqua frigida ⁊ tepida infringit appetitũ falſum: Similiter Dioſ. coclearioꝝ duorũ pondere in greco exemplari cochliariõ pliſtos q̃uis in latino legat̃ ciatis duobꝰ. Paulus practice ſeptio de purgantibus coleram. Aloe drachma vna cum mellicrato det̃. Si minꝰ det̃ vt tres oboli: ſolũ ſtercus euacuat Pli. libro. xxvij. ca. xlj. de Aloe. Confirmat ſtomachum bibitũ drachma vna. Ad ſtomaci vero diſſolutionẽ duobus ciatis aq̃ frigide coclearis menſura bis terue inde. Dioſco. ⁊ princeps coclearia duo Pli. ⁊ Paulus drachmã ſcripſerũt. tãtundẽ igitur eſt coclearia minima duo: quãtũ drachma vna: ex horuꝫ concordia. Minimũ igitur coclear ſemidrachma iure dicitur.

¶ Cap. xxxvj.

¶ Coclear paruum drachmã integrã põdere capit: Teſtat̃ cõcordia dioſcoridis ca. de caſtoreo: cũ galeno vndecimo de ſimplici medicina cap. eodeꝫ. Illis inquit dioſcorides latinus q ex plenitudine ſpaſmũ patiunt̃ aut tremorẽ neruorũ vtiliſſimũ caſtoreũ datũ mulſa drachma vna aut cocleario vno. Galenus vbi ſupra vt dicat aliquis tepidã febrẽ patiẽtibus caſtoreũ cum pipere albo quãtitate coclearij ḋ vtroqꝫ p mellicratũ. Et galeni verba referens Raſis continẽtis. xxj. ſimplici. ccj. Caſtoreũ inquit ẽ maximi iuuamenti: cũ patiens eſt abſqꝫ febre: aut eius febris eſt lenta: ſicut illa que apparet in ſenibus ⁊ illa q̃ eſt i litargia: qꝛ plures ex his nos liberabimus cũ pipere albo ⁊ caſtoreo põdere aurei vnius de quolibet cũ idromelle: ecce vbi Gale. coclearũ raſis aureũ ſcripſit: qui drachma exponẽdus vſ ex arabum vulgata cõſuetudine aureũ ꝓ drachma frequẽtiſſime ſcribẽtiũ vt multis in locis oñdimus: ⁊ adhuc ex Dioſcoridis ⁊ Plinij ꝯcordia cũ Raſi de caſtoreo plane ꝯuincit̃. Caſtoreũ inquit Dioſcorides in latino exẽplari bibitũ cũ pulegio drachmis duabꝰ menſtruis imperat in greco ẽt potis garmeta gliconos olem pliros dyin Plinius dari drachmas binas ſatis eoꝝ que adijciũtur ſingulas Raſis cũ ſumuntur ex eo ⁊ mẽtaſtro ſilueſtri añ. aurei duo ꝓuocat menſtrua vbi illi drachmas: hic aureos ſcripſit.

¶ Cap. xxxvij.

¶ Coclear vero magnum: ex actio medico illuſtri greco: georgio valla interp̃te eſt mẽſura que miſtri cõis parui pars eſt tertia duas quidẽ pondere capiẽs drachmas: ſeſquiexagiũ.ſ.i. aureũ cuꝫ dimidio: qḋ idẽ ẽ qḋ drachme due vł ſicillicus.i. vncie pars quarta: verũ ex cõcordia Alexandri pauli ⁊ principis de aꝑatibꝰ renuꝫ vſ q coclear magnũ ſit ſeſqdrachma i. drachma ⁊ media ſolũ nõ due. ℞. inquit Alexander lini ſeminis pulueris drachmas duas amili drachmam vnã: dabis in aqua coclearium vnum ad bibẽdũ. Paulus ſelini partes duas amili partẽ vnam bibant coclearũ vnũ: At vero princeps ex potionibus expertis inquit eſt illud qḋ recipit ſeminis lini pondus aureoꝝ duoꝝ amili aureũ vnũ: ⁊ eſt due doſes cũ aureus ꝓ drachma hoc loco accipiendus ſit: vt ſcripſit Alexãder a quo ⁊ paulus ⁊ princeps acceperẽ: qḋ diximus medicamen ⁊ aggregatũ ex tribus drachmis diuidenduꝫ in doſes duas equales: vt ſcripſit princeps: quaꝝ vtraqꝫ ſit coclearıuꝫ: vt expreſſit alexãder ſequi videt̃: coclear magnũ dicẽdũ menſuram: que miſtri cõmunis parui pars ẽ quarta non tertia drachma.ſ. ⁊ media: nõ auteꝫ due. Cui ſententie conſonare videtur Serapio. v. practice. c. xxxv. deſcriptione Diamargaritonis Detur inquit ex eo coclearıuꝫ aut duo coclearia ⁊ ſunt aurei tres ideſt drachme tres.

¶ Cap. xxxviij.

¶ Coclear autem maximum eſt menſura: que ciati pars eſt: tertia pondere ſemunciam capiens: quod mellarium dici poſſet cuius ſerapio ⁊ princeps de ponderibus tractantes ⁊ menſuris meminerunt. De quo Serapio iterum practice. v. ca. xxxiiij. circa finem butiri inquit vaccini ⁊ mellis añ. coclearium vnum: ⁊ eſt drachme quattuor.

¶ Cap. xxxix.

¶ Falgerim apud Serapionē ca. de ſquilla: ex cō cordia Dioſcoridis cū eo. ca. eodē paruū coclear ſignificat: Accipiat inquit Serapio ex ſquilla aſſata pō vna ex ſale aſſato ꝛ trito partes octo ꝛ det̃ in ieiuno pondus vnius ſalgerim ad laxandū ventrē. Dioſcorides ſquille pars vna. ſalis aſſi partes octo accepto coclearío vnoy el duobus ventrem mollit. en meroſtis ſcillis alon opton meziocto didomē co clearion enidio. Raſis ēt cōtinētis. xxj. Si ſumeret̃ pars vna ex ſquilla aſſata ꝛ octo ptēs ſalis ſimiliter aſſati ꝛ ſimul terrerent̃ ꝛ daret̃ ex eis pondus aurei vnius laxaret ventrem aureū pro drachma ſcripſit raſis paruum inueniens coclearium.

¶ Cap. xl.

¶ Fabaliel ex cōcordia ſerapionis cū dioſcoride ca. de ſcamonea ſignificat coclear minimum pondus. ſ. drachme medie ꝛ doſis eius inquit Serapio ſit ſm fortitudinem eius qui ſumit ꝛ ſcḋa doſis ſit fabaliel triū. Et media duoꝝ fabaliel ꝛ parua vnū Dioſcorides in greco exemplari loco fabaliel coclearium ſcripſit dmamin tomen te lijn tria coclearia meſon in latino nihil eorum legimus. in. viij Almāſore. c. liiij. ď ſca. dr̃ Minus qḋ de ea dat̃ eſt ſexta pars drachme vnius. i. obolus ꝛ grana. ſ. duodecī. Plus vero quātitas duarū tertiaꝝ drachme vnius. i. ſcripuli duo. xxij. Cōtinētis. c. de ſcamonea ſumpta in pōdere aurei medij aut dāich quattuoꝛ ꝛ medij cū ſirupo mellis laxat colerā ꝛ flegma. Et ſufficiens ſumptio eius ad leniēdū vētrē in quāti tate danich triū tū ī potione ꝛ magna ī quātitate danich quattuoꝛ ꝛ medij ſe. ra. vij. practice. c. xij. ꝛ potio eius integra ſcḋm ſniaꝝ antiquoꝝ ē nouē Kirat ſꝫ Scḋm ſulam modernoꝝ eſt duo danich. Hec q̃uis dicta ſunt ꝑter intentum principale non inutilia forte videbunt̃.

¶ Cap. xlj.

¶ Colananos apud Serapionē. c. de ſulphure exponit̃: Coclearium: ex cōcordia eiuſdē cū Dioſcoride ca. eodeꝫ recte exponit̃. Qn̄ accipit̃ de eo ingt Serapio quantitas vnius colananos ꝛ ſumit̃ in potu cū aqua aut cū ouo ſorbili: curat ictericiā. Dioſc. ictericis cocleario in ouo ſorbili accepto prodeſt in latino exemplari in greco ōo apocateride ce ton ictecon coclearíu plitos.

¶ Cap. xlij.

¶ Paclanariū vel ſaclanariū ex ꝯcordia Dioſco. ꝛ Serap. de condiſo: qḋ ſtruchion Dioſco. nominat. idē ē ꝛ ipm ꝙ coclearíū Ab vtroꝗ dr̃ cū melle datū mouere vrinā a Serapiōe pōdere paclanarij. a dioſco. coclearíj ſyn meliti coclearion plitos. Jtē ex concordia eorūdem cuꝫ principe pli. ꝛ paulo. c. de aloe.

¶ Cap. xliij.

¶ Aben menſura eſt eadē quod Kiſt romanū: que pōdere qdē hꝫ olei vncias viginti vini vel aq̄ duas ꝛ viginti pauloplus mellis triginta. Et ita caſtigandus videtur Serapionis textus cum dicitur Aben mellis ē mine due aben olei eſt mina ꝛ media: quoniā mendoſus videt̃. Si enim intelligat̃ vt ſonat ꝓ portio mellis ad oleū ſeruari nullo pacto poterit: ꝗ eſt ſeſqualtera. Quare legendū videt̃. Aben mellis mina ꝛ media ꝛ romanam intelligo. Aben olei mina vna ideſt vncie viginti. Sicuti de eiub mellis ſcripſit princeps: qḋ idem eſt qḋ aben: ꝛ tunc mellis ad oleum ſeruabitur proportio ſeſqualtera. ſ.

¶ Cap. xliiij.

¶ Eiub menſura que ꝛ aben ꝛ eſt vt ſcripſit pīceps mellis hn̄s libras duas ſemis. i. vncias triginta: olei vero minā vnā tn̄ nō minā ꝛ mediā vt apud pīcipē corruptis exēplarib⁹ legit̃ minā tn̄ romanā opꝫ intelligas aliter forte pateret̃ inſtantiam.

¶ Cap. xlv.

¶ Eberie apud pīcipē tertia quarti: de cura lepre. ſ. decoctione ad leproſos videt̃ ideꝫ qḋ eiub. ſ. Kiſt romanū. Bartholomeus tn̄ montagnana in cōſilio ad leproſos. eandē deſcribēs decoctionem loco eberie libram ſcripſit.

¶ Cap. xlvj.

¶ Medimnus ex his que colligunt̃ ex paulo Dioſcoride. ꝛ Priſciano videt̃ menſura rerū ſiccarū. ſex capiēs modios cuius medietas eſt amphora italica modioꝝ triū capax. octo. ſ. ꝛ quadraginta ſextariorū menſura quarta vero pars amphora itē vocata modij vnius ꝛ medij menſura: quattuoꝛ ꝛ viginti capiens ſextarios. q: medimn⁹ modios ſex capit italicos ſeptē vero atticos ex Dioſcoride Paulo ꝛ Priſciano. Quibus aſſentiri videt̃ plutarchus in Attico. quem donaſſe vniuerſos athenienſes frumēto ꝯmemorat: ꝛ ita vt ſingulis ſeptē modij tritici darent̃ ꝗ modus mēſure medimn⁹ athenis appellat̃. Modij aūt ſeptē attici faciunt cōes vel italicos ſex paulo minus. Apud ignotū grecū medimnus modiorū ſex cū tribus octauis legit̃. dicit. n. medimnū cōſtare ex xeſtis centūduabus que diuiſe per ſexdecim ꝗ eſt numerus zeſtium ex quibus conſtat modius dabunt ſex cum tribus octauis

¶ Cap. xlvij.

¶ Artaba mēſura egiptia. modios tres italicos ꝛ modij partē tertiā capiens. vt Priſcianus teſtat̃. Itaq; decē modijs explebit̃ artaba triplex. Apud paulum habet modium vnum tātum.

¶ Cap. xlviij.

¶ Modius mēſura eſt que lꝫ apud hebreos duos ꝛ vigīti ſextarios ꝯtineret: apud noſtros tn̄ ſexdecim tm̄ cōtinet teſtat̃ Priſcianus ꝗ dicit amphorā menſurā pedis q̄drati tres capere modios. ſed diuiſis octo ꝛ q̄draginta ſextari⁹ ex ꝗbus cōſtat amphora per tria ꝑueniūt ſexdeciꝫ. ergo modius qui eſt amphore pars tertia. ſexdecim completur ſextarijs.

FINIS.

¶ Explicit libellus de ponderibus ac mēſuris medicinalibus Dominici Vincentini Arcignanci.

¶ Tabula Libri primi Plinij De egritudinibus membroꝝ animaliũ ⁊ ſpũalium.

Tractatus primus De egritudinibus Capitis continẽs capita duodecim.

¶ Ad dolorem capitis. cap.j. car.ij.
¶ Ad cephalargiam.cap.ij. car.ij.
¶ Ad emigraneam ⁊ tempoꝝ dolorẽ.cap.iij.car.ij.
¶ Ad ptyrias porrigines ⁊ pruritus.cap.iiij.car.ij.
¶ Ad vlcera in capite manantia.cap.v. car.ij.
¶ Ad alopitiam.cap.vj. car.iij.
¶ Ad capillos denigrandos.cap.vij. car.iij.
¶ Ad morbum comitialem.cap.viij. car.iij.
¶ Ad litargicos.cap.ix. car.iij.
¶ Ad ſomnum ꝓuocandum.cap.x. car.iij.
¶ Ad freneticos.cap.xj. car.iij.
¶ Ad epilenticos.cap.xij. car.iiij.

Tractatus ſecũdus De egritudinibus neruoꝝ continẽs capita tria.

¶ Ad bũeros brachia man⁹ ⁊ cubitos.cap.j.car.iiij
¶ Ad neruos ſcapulas ⁊ ad omnia.cap.ij. car.iiij.
¶ Ad paraliticos.cap.iij. car.iiij.

Tractatus tertius De egritudinibus oculorum ꝯtinens capita decẽ.

¶ Ad dolorem oculoꝝ.cap.j. car.iiij
¶ Ad oculos ſanguine ſuffuſos.cap.ij. car.iiij
¶ Ad lachrimas oculoꝝ ſtringendas.cap.iij.car.v.
¶ Ad lippitudinem vel ad eos qui cãtos oculorũ contritos habent.cap.iiij. car.v.
¶ Ad caliginem oculoꝝ.cap.v. car.v.
¶ Ad aciem oculorum.cap.vj. car.v.
¶ Ad leucomata vl' cicatricẽ ⁊ maculas.c.vij.car.v
¶ Ad pilos ad ulteros oculoꝝ.cap.viij. car.vj
¶ Ad caligines cecitatis vel vt craſſitudo abſtergatur.cap.ix. car.vj.
¶ Ad maturandas egilopas.cap.x. car.vj.

Tractatus quartus De egritudinibus aurium continẽs capita quattuor.

¶ Ad dolorẽ auricule vel aq̃ ĩgreſſuȝ.cap.j.car.vj.
¶ Ad dolorem aurium.cap.ij. car.vj.
¶ Ad dolorem aurium antiquum fetorem ⁊ odorem.cap.iij car.vj.
¶ Ad aurium imbecilitatẽ vel ſurdos ⁊ eos q̃ minus audiunt.cap.iiij. car.vij.

Tractatus quintus De egritudinibus naſi continẽs capita ſex.

¶ Ad catarrum.cap.j. car.vij.
¶ Ad vlcera narium ⁊ omnia vulnera vetuſta . cap.ij. car.viij.
¶ Ad fetorem narium ⁊ polipũ.cap.iij. car.viij.
¶ Ad profluuium narium.cap.iiij. car.viij.
¶ Ad ſanguinẽ de naribus eijciẽdũ.cap.v.car.viij
¶ Ad ſtillationem nariũ ex humore.cap.vj.

Tractatus ſextus De egritudinibus oris ⁊ gingiuaꝝ cõtinẽs capita ſeptẽ.

¶ Ad vitium oris.cap.j. car.viij.
¶ Ad vulnera oris.cap.ij. car.viij.
¶ Ad vlnera oris ſiue tũorẽ gĩgiuaꝝ.ca.iij.car.viij.
¶ Ad putredinem oris lingue ſiue palati ⁊ gingiuarum.cap.iiij. car.viij.
¶ Ad fetorem oris.cap.v. car.viij.
¶ Ad os ſaliuoſum ⁊ lippidũ.cap.vj. car.viij.
¶ Ad os ⁊ labia.cap.vij. car.viij.

Tractatus ſeptimus de egritudinibus gutturis faucium ⁊ vue continẽs capita duodecim.

¶ Ad vuã diſtillãtẽ ⁊ fauces tumentes.ca.j.car.ix.
¶ Ad ſanguinem ex precisa vua nimium fluentem.cap.ij. car.ix.
¶ Ad tolles ⁊ tonſillas reprimẽdas.cap.iij.car.ix.
¶ Ad faucium dolorem.cap.iiij. car.ix.
¶ Ad fauces limpidãdas.cap.v. car.ix.
¶ Ad vſtura palati ſiue fauciũ.cap.vj. car.ix.
¶ Ad vulnera fauciũ aperta.cap.vij. car.ix.
¶ Ad ſinãgẽ vulnera ⁊ anginas.cap.viij. car.ix.
¶ Cõfectio diamoron que facit ad tumorẽ fauciũ ⁊ oris vulnera ⁊ anginas.cap.ix. car.ix.
¶ Ad vngendum anginas.cap.x. car.x.
¶ Cõfectio arteriaca ad raucedinẽ vocis.c.xj.car.x
¶ Ad gule ⁊ ceruicis dolorẽ.cap.xij. car.x

Tractatus octauus De egritudinibus dentium continẽs capita ſeptẽ.

¶ Ad dolorem dentium.cap.j. car.x.
¶ Ad dentes laxatos.cap.ij. car.x.
¶ Ad dentium molariũ dolorem.cap.iij. car.xj.
¶ Ad dentes vitioſos vel cauos.cap.iiij. car.xj.
¶ Ad dentifricium ⁊ dentes candidos faciendos. cap.v. car.xj.
¶ Ad dentes molares vel ad omnes vt ſint incor-

rupti.cap.vj. car.xj.
¶ Ad dentionē q̄n infantes dentiūt.cap.vij.car.xj

Tractatus nonus De egritudinibus pectoris ⁊ pulmonis continens capita duodecim.

¶ Ad pectoris dolorem.cap.j. car.xj.
¶ Ad tuſſim.cap.ij. car.xj.
¶ Ad tuſſientium antiquas ⁊ diuturnas valitudines.cap.iij. car.xij.
¶ Oximel ad flegmata incidenda.cap.iiij.car.xij.
¶ Ad ptiſicos.cap.v. car.xij.
¶ Ad ſinthesim.i.extenuationem.cap.vj. car.xij.
¶ Ad ſanguinem excreantes ⁊ ptiſicos effectos.cap.vij. car.xij.
¶ Ad ſanguinem reijcientes.cap.viij. car.xiij.
¶ Ad eos qui ſanguinē de ſtomacho vel de vena ſatis emittunt.cap.ix. car.xiij.
¶ Ad pulmones.cap.x. car.xiij.
¶ Ad ſuſpirium.cap.xj. car.xiij.
¶ Ad lateris dolorem.i.pleureſim.cap.xij.car.xiij.

Tractatus decimus de egritudinibus cordis continēs capita quattuor.

¶ Ad cordis dolorem.cap.j. car.xiiij.
¶ Ad cordis pulſum.cap.ij. car.xiiij
¶ Ad precordiorum dolorem.cap.iij. car.xiiij
¶ Ad cardiacos.cap.iiij. car.xiiij.

Libri ſecundi. De egritudinibus membrorū naturalium generatiuorum ⁊ membrorum extremorum.

Tractatus primus De egritudinibus ſtomachi continēs capita decem.

¶ Ad dolorem ſtomachi cum accidia ⁊ nauſea ⁊ ad inflationem ⁊ defectionem.cap.j. car.xiiij
¶ Potio ad dolorem ſtomachi ſplenis ⁊ epatis.cap.ij. car.xiiij.
¶ Ad calefaciendum ſtomachum ⁊ ad anguſtias eius.cap.iij. car.xv.
¶ Ad confortādum ſtomachū.cap.iiij. car.xv
¶ Ad digeſtionem ſtomachi.cap.v. car.xv.
¶ Ad faſtidiū ſtōi ⁊ ad carbūculū. cap.vj. car.xv.
¶ Puluis ad tenſuram ſtomachi vel ad defectionem ſiue ad vomitum.cap.vij. car.xv.
¶ Ad ſingultum ⁊ vomitum.cap.viij. car.xv.
¶ Ad ardorem ſtomachi ⁊ ſitim.cap.ix. car.xv.
¶ Ad ligulam ⁊ vomitum.cap.x. car.xv.

Tractatus ſecundus De egritudinibus epatis continēs capita duo.

¶ Ad epar.cap.j. car.xv.
¶ Ad hydropis initium.cap.ij. car.xvij.

Tractatus tertius de egritudinibus ſplenis ⁊ fellis continens capita tria.

¶ Ad ſplenem.cap.j. car.xvij.
¶ Ad morbum regium.cap.ij. car.xviij.
¶ Ad ictericos.cap.iij. car.xviij.

Tractatus quartus de egritudinibus vē. ⁊ inteſtinorū ꝯtinēs capita q̄ndecim.

¶ Ad os ventris ſtringendum.cap.j. car.xix.
¶ Ad ven.dolorem ⁊ alia vitia.cap.ij. car.xix.
¶ Ad lubricos ⁊ tineas necandas.cap.iij. car.xix.
¶ Ad tormina.cap.iiij. car.xix.
¶ Ad ventrem temperandum.cap.v. car.xix.
¶ Ad teneſinum.i.tenaſmon. cap.vj. car.xix.
¶ Ad coleram.cap.vij. car.xix.
¶ Ad ciliacos.cap.viij. car.xx.
¶ Ad fluxū ven,ſtringendum.cap.ix. car.xx.
¶ Ad diſintericos.cap.x. car.xx.
¶ Ad diſinteriam ⁊ lienteriam.cap.xj. car.xxj.
¶ Ad colicum dolorem.cap.xij. car.xxj.
¶ Ad inteſtini vulnera cōdilomata viſuras ⁊ ragadas.cap.xiij. car.xxiij.
¶ Ad inteſtina rupta.cap.xiiij. car.xxiij.
¶ Ad ylcon.cap.xv. car.xxiij.

Tractatus quintus de egritudinibus renum ⁊ veſice ꝯtinēs capita q̄nq̄.

¶ Ad lumbos dolentes.cap.j. car.xxiiij.
¶ Ad renum dolorem.cap.ij. car.xxiiij.
¶ Ad veſice dolorem.cap.iij. car.xxiiij.
¶ Ad calculum.cap.iiij. car.xxv.
¶ Ad incontinentiam vrine.cap.v. car.xxv.

Tractatus ſextus de egritudinibus virge ⁊ teſtiū ꝯtinens capita q̄ttuor.

¶ Ad verendorum vitia ſi fornicatio ſit vel verruce.cap.j. car.xxv.
¶ Ad teſtes atq̄ ramices.cap.ij. car.xxv.
¶ Ad inguina.cap.iij. car.xxv.
¶ Ad intertrigines.cap.iiij. car.xxv.

Tractatus ſeptim⁹ de

egritudinibus apparētibus in extremis mēbrorum continens capita treſdecim.

¶ Ad ſciam.cap.j. car.xxv.
¶ Ad coxe dolorem.cap.ij. car.xxvj.
¶ Ad geniculoꝝ dolorem.cap.iij. car.xxvj.
¶ Ad tibiarum dolorem.cap.iiij. car.xxvj.
¶ Ad talorum dolorem.cap.v. car.xxvj
¶ Ad tumorem pedum.cap.vj. car.xxvj.
¶ Ad perniones.cap.vij. car.xxvj.
¶ Ad interdigitia.cap.viij. car.xxvj
¶ Ad panaricij dolorem.cap.ix. car.xxvij
¶ Ad vngularum dolorem.cap.x. car.xxvij
¶ Ad podagram.cap.xj. car.xxvij.
¶ Ad neruos ⁊ articlos ⁊ artidricos.c.xij.car.xxviij
¶ Ad ſyderatos.cap.xiij. car.xxix.

Libri tertij De febribus: apoſtematibus. ſo. cōti. ⁊ morbibus animaliū venenatorū.

Tractatus primus De febribus continens capita ſex.

¶ Ad febres calidas intercidendas.cap.j.car.xxix.
¶ Ad emitriteum.cap.ij. car.xxix.
¶ Ad febres periodicas.cap.iij. car.xxix.
¶ Ad quotidianas.cap.iiij. car.xxix.
¶ Ad tertianas.cap.v. car.xxix.
¶ Ad quartanas.cap.vj. car.xxix.

Tractatus ſecūdus De apoſtematibus ⁊ ſolu.continuitatis continens capita.xxxix.

¶ Ad parotides.cap.j. car.xxx.
¶ Ad nucleum ⁊ cancrū mămille.cap.ij. car.xxx
¶ Ad coſtarum fracturam.cap.iij. car.xxx
¶ Ad lichenas.cap.iiij. car.xxx.
¶ Ad elefantiaſim.cap.v. car.xxx.
¶ Ad corporis ſalubritatē.cap.vj. car.xxx
¶ Ad vulnera.cap.vij. car.xxx.
¶ Si quis ictu pugnum vel manum leſerit. capitu.viij. car.xxxj.
¶ Ad fracturam ſeu rupturā pellis.cap.ix.car.xxxj
¶ Ad vulnera.cap.x. car.xxxj
¶ Ad ſanguinē ex vulneribꝰ ſiſtēn.cap.xj.car.xxxj.
¶ Ad vlcera ⁊ vermes inatos vel ad nomas ſiue ad fiſtulas vlcerum.cap.xij. car.xxxj.
¶ Ad apoſtemata interiora.cap.xiij. car.xxxj.
¶ Ad omnia apoſtemata exteriora vel tumores. cap.xiiij. car.xxxij.
¶ Ad collectiones vel tumores.cap.xv. car.xxxij.
¶ Ad ſcuroſim ven.vel ſtomachi.cap.xvj.car.xxxij.
¶ Ad panniculas.cap.xvij. car.xxxij.
¶ Ad ciratas que ſunt glădiole.cap.xviij.car.xxxij
¶ Ad ſtrumas.cap.xix. car.xxxij.
¶ Ad carbunculum.cap.xx. car.xxxiij.
¶ Ad papulam noxiam.cap.xxj. car.xxxiij
¶ Ad furūculos.cap.xxij. car.xxxiij.
¶ Ad circuitū q aliq zona vocat.cap.xxiij.car.xxxiij.
¶ Ad ignem ſacrum.cap.xxiiij. car.xxxiij.
¶ Ad rubeam.cap.xxv. car.xxxiij.
¶ Ad combuſturam.cap.xxvj. car.xxxiij.
¶ Ad exuſturam frigoris.cap.xxvij. car.xxxiiij
¶ Ad ſcabiem.cap.xxviij. car.xxxiiij.
¶ Ad papulas.cap.xxix. car.xxxiiij.
¶ Ad puſtellas q vocant volatice.c.xxx.car.xxxiiij
¶ Ad varos.cap.xxxj. car.xxxiiij
¶ Ad verucas clauos ⁊ callos.ca.xxxij.car.xxxiiij.
¶ Ad pruritum corporis.cap.xxxiij. car.xxxiiij
¶ Ad impetiginem.cap.xxxiiij. car.xxxiiij
¶ Ad macias d corpe eximēdas.c.xxxv.car.xxxiiij.
¶ Ad colorē cicatricibꝰ redēdū.c.xxxvj.car.xxxiiij.
¶ Ad liuores recētes ⁊ tūores.c.xxxvij.car.xxxiiij.
¶ Ad oſſium fracturam.cap.xxxviij. car.xxxv.
¶ Ad extrahenda ea que corpori infixa ſunt.capitu.xxxix. car.xxxv.

Tractatus tertius De venenatorum animalium morſibus continens capita nouem.

¶ Ad morſum canis rabioſi.cap.j. car.xxxv.
¶ Ad morſum canis non rabioſi.cap.ij. car.xxxv.
¶ Piſtorum.cap.iij. car.xxxv.
¶ Antidotum ɔtra venena.cap.iiij. car.xxxv.
¶ Contra leporem marinum ⁊ paſtinacam.capi.v. car.xxxv.
¶ Contra murem ⁊ araneam.cap.vj. car.xxxv
¶ Contra phalangium.cap.vij. car.xxxv.
¶ Contra ſerpentes ⁊ hois morſuꝫ.c.viij.car.xxxv
¶ Contra aſpidem.cap.ix. car.xxxvj.

Tabula libri quarti De ſimplicibus.

¶ Cap.j.De raſano. car.xxxvj.
¶ Cap.ij.De apio. car.xxxvj.
¶ Cap.iij.De ruta. car.xxxvj.
¶ Cap.iiij.De coriandro. car.xxxvj.
¶ Cap.v.De malua. car.xxxvj.
¶ Cap.vj.De cucurbita. car.xxxvj.
¶ Cap.vij.De atriplice. car.xxxvj.
¶ Cap.viij.De lapatio. car.xxxvj.
¶ Cap.ix.De bliio car.xxxvj.
¶ Cap.x.de Beta car.xxxvj
¶ Cap.xj.De intubo car.xxxvij
¶ Cap.xij.De naſturtio car.xxxvij.

¶ Cap.xiij.De eruca. car.xxxvij.
¶ Cap.xiiij.De pepone. car.xxxvij
¶ Cap.xv.De cucumere. car.xxxvij.
¶ Cap.xvj.De carduo. car.xxxvij.
¶ Cap.xvij.De allio car.xxxvij
¶ Cap.xviij.De papauere. car.xxxvij
¶ Cap.xix.De ſaturcia car.xxxvij.
¶ Cap.xx.De porro. car.xxxvij
¶ Cap.xxj.De ozimo car.xxxvij.
¶ Cap.xxij.De nepeta. car.xxxvij.
¶ Cap.xxiij.De feniculo car.xxxviij
¶ Cap.xxiiij.De boloſatro. car.xxxviij.
¶ Cap.xxv.De cepis car.xxxviij.
¶ Cap.xxvj.De aneto car.xxxviij.
¶ Cap.xxvij.De ſinapi car.xxxviij.
¶ Cap.xxviij.De cauliculo car.xxxviij.
¶ Cap.xxix.De aſpargo car.xxxviij.
¶ Cap.xxx.De armoratia. car.xxxviij.
¶ Cap.xxxj.De paſtinaca car.xxxix.
¶ Cap.xxxij.De napo car.xxxix.
¶ Cap.xxxiij.De rapa car.xxxix.
¶ Cap.xxxiiij.De thymo car.xxxix.
¶ Cap.xxxv.De origano car.xxxix.
¶ Cap.xxxvj.De cerifolio car.xxxix.
¶ Cap.xxxvij.De ſerpillo car.xxxix
¶ Cap.xxxviij.De fructib⁹ ꝙ pꝛlo ꝺ piris.car.xxxix
¶ Cap.xxxix.De malo granato. car.xxxix.
¶ Cap.xl.De malo car.xxxix.
¶ Cap.xlj.De citonio car.xl
¶ Cap.xlij.De perſico. car.xl.
¶ Cap.xliij.De citro car.xl.
¶ Cap.xliiij.De meſpilla car.lx
¶ Cap.xlv.De ziziſa car.xl.
¶ Cap.xlvj.De fico car.xl
¶ Cap.xlvij.De ſorbo. car.xl.
¶ Cap.xlviij.De ſiliqua car.xl.
¶ Cap.xlix.De ceraſio car.xl.
¶ Cap.l.De amigdalo car.xl.
¶ Cap.lj.De auelana car.xlj.
¶ Cap.lij.De piſtachio car.xlj.
¶ Cap.liij.De caſtanea car.xlj.
¶ Cap.liiij.De nuce car.xlj.
¶ Cap.lv.De pinea car.xlj.
¶ Cap.lvj.De miris car.xlj.
¶ Cap.lvij.De ſpomelidibus car.xlj.

Tabula libri quinti De Dictis.

¶ Cap.j.De capillis fluētibus. car.xlj.
¶ Cap.ij.Si de epate caput dolet car.xlj.
¶ Cap.iij.Si de vino caput dolet car.xlj.
¶ Cap.iiij.Si de pcuſſione caput dolet car.xlj.
¶ Cap.v.De cibis freneticis car.xlj.
¶ Cap.vj.Dieta de litargicis car.xlj.
¶ Cap.vij.Dieta de epilenticis car.xlj.
¶ Cap.viij.Dieta de Melácolicis car.xlj.
¶ Cap.ix.Dieta de oculoꝝ paſſione car.xlij.
¶ Cap.x.Dieta de aurium paſſione. car.xlij.
¶ Cap.xj.Dieta ſinanticis car.xlij
¶ Cap.xij.Dieta de catarro car.xlij.
¶ Cap.xiij.Dieta de pleureticis. car.xlij.
¶ Cap.xiiij.Ad pleureſim. car.xlij.
¶ Cap.xv.Dieta de ſtomacho frigido car.xlij
¶ Cap.xvj.Dieta ſi de calore nimio fiat faſtidium. car.xlij.
¶ Cap.xvij.Dieta ſi de glutinoſis ꝛ pinguibus fiat. car.xlij.
¶ Cap.xviij.Dieta ſi de calida diſtemperantia fiat faſtidium car.xlij.
¶ Cap.xix.Dieta ad cardiacos. car.xlij.
¶ Cap.xx.Dieta ſi melácolicus humor vomicam exegerit. car.xlij.
¶ Cap.xxj.Dieta ſi ex colerum plenitudine effuſio nimia vere vel vomitus ſit car.xlij.
¶ Cap.xxij.Dieta ſorani.de pipneumóicis.car.xlij
¶ Cap.xxiij.Dieta Tetanicis car.xlij.
¶ Cap.xxiiij.Dieta de epaticis car.xlij.
¶ Cap.xxv.Dieta calide diſtéperãtie epis.car.xlij
¶ Cap.xxvj.Dieta frigide diſtemperantie epatis ſeu ventris. car.xlij.
¶ Cap.xxvij.Dieta diſintericis. car.xliij.
¶ Cap.xxviij.Dieta frigide diſtemperantie ſplenis. car.xliij.
¶ Cap.xxix .Dieta calide diſtemperantie ſplenis. car.xliij.
¶ Cap.xxx.Dieta hydropicis ſiue epar patientibus car.xliij.
¶ Cap.xxxj.Dieta emoptoycis. car.xliij.
¶ Cap.xxxij.Dieta nefreticis car.xliij.
¶ Cap.xxxiij.Dieta ad renũ inflamatõez.car.xliij.
¶ Cap.xxxiiij.Dieta de colica paſſione que ex frigore fit. car.xliij.
¶ Cap.xxxv.Dieta ſi de colico hu.colicam patiũtur. car.xliij.
¶ Cap.xxxvj.Dieta pedagricis ex colico humore. car.xliij.
¶ Cap.xxxvij.Dieta Gal.de febribus in effimerim. car.xliij.
¶ Cap.xxxviij.Dieta de quotidianis feb.car.xliij.
¶ Cap.xxxix.Dieta de tercianis feb. car.xliij.
¶ Cap.xl.Dieta de quartanis feb. car.xliiij.
¶ Cap.xlj.Dieta fenacum feb. car.xliiij.
¶ Cap.xlij.Dieta paraliſis ꝛ que abſtinéda ſunt. car.xliiij.
¶ Cap.xliij.De cibis accipiendis. car.xliiij.
¶ Cap.xliiij.Si quis ſyringiones in carne habuerit. car.xliiij.
¶ Cap.xlv.De obſeruatione totius anni vt ſanus cuſtodiatur. car.xliiij.

¶ Finis.

Tabula Tractatus De Morbo gallico Jo.almenar hyſpani.

¶ Cap.j.De morbi origine ⁊ diffinitiõe. car.xliiij.
¶ Cap.ij.De cauſis morbi gallici. car.xlv.
¶ Cap.iij.De ſignis morbi gallici car.xlv.
¶ Cap.iiij.De cura morbi gallici. car.xlv.
¶ Cap.v.De cautella in euitando morbum gallicum. car.xlvj.
¶ Cap.vj.De ſolutione difficultatum que moueri poſſunt circa hunc morbum. car.xlvj
¶ Ca.vij.De explanatiõe arboris ſignoꝝ.car.xlvij
Finis.

Tabula tractat⁹ de cura vlcerum exteriorum Angeli Bolognini.

Tractatus primus ⁊ eſt

Pars theorica continens capita quattuor.

¶ Cap.j.De ĩtẽtiõe ⁊ diuiſiõe libri. car.lviij.
¶ Cap.ij.Que ⁊ quot ſunt impedimẽta vlcerum cõſolidationem. car.lviij.
¶ Ca.iij.Quõ pdicta ꝯſolidatõez ĩpediãt.car.lviij
¶ Cap.iiij.De ſignis eorum que conſolidationez impediunt. car.lix.

Tractatus ſedus ⁊ eſt

Pars practice continens cap.xvij.

¶ Cap.j.De regulis ⁊ modis generalibus curationis vlcerum. cap.lix.
¶ Cap.ij.De cura forme vlceꝝ fiſtularũ. car.lix.
¶ Cap.iij.De cura ſanici ſubtilis. car.lx.
¶ Cap.iiij.De cura ſaniei groſſe ⁊ viſcoſe. car.lx.
¶ Cap.v.De cura qualitatis ſanici acute ⁊ corrodentis. car.lx.
¶ Cap.vj.De cura ſan.peccantis. car.lx.
¶ Cap.vij. De cura male complexionis partis vlcerate. car.lx.
¶ Cap.viij.De cura doloris. car.lxj.
¶ Cap.ix.De cura ſuperflui flux⁹ ſanguinis. car.lxj.
¶ Cap.x.De cura apoſtematis. car.lxi.
¶ Cap.xi.De cura oſtracate carnis ſeu caloſe ⁊ dure. car.lxii.
¶ Cap.xii.De cura carnis mollis. car.lxij.
¶ Cap.xiij.De cura carnis ſuperaddite atq; ſuperflue. car.lxij.
¶ Cap.xiiij.De cura ſerpiginis ſeu pruriginis ĩ circuitu vlceris contingentis. car.lxij.
¶ Cap.xv.De cura corroſionis. car.lxiij.
¶ Cap.xvj.De cura putrefactionis. car.lxiij.
¶ Cap.xvij.De cura corruptionis oſſiũ. car.lxiij.

Tabula Tractatus De vnguẽtis Angeli bolognini ſeptẽ ꝯtinẽs capitula.

¶ Cap.j.De intẽtione libri. car.lxiiij
¶ Cap.ij.Que ⁊ quot ſunt vnguenta q̃ ſunt in cõi practicãtium vſu in vniuerſali. car.lxiiij.
¶ Cap.iij.De vnguẽtis deffenſiuis. car.lxiiij.
¶ Cap.iiij.De vnguẽtis digeſtiuis. car.lxiiij.
¶ Cap.v.De vnguẽtis mũdificatiuis. car.lxiiij.
¶ Cap.vj.De vnguẽtis capitalibus. car.lxvj.
¶ Cap.vij.De vnguẽtis mercurialibus.car.lxvj.
Finis.

Tabula Tractatus De peſtilenti febre Alexandri benedicti.

¶ Cap.j. De diffinitione peſtilẽtie ac vulgi metu. car.lxviij.
¶ Cap.ij.De peſtilentie cauſis. car.lxviij.
¶ Cap.iij.Qua rõe hũana corpora ĩficiãt.car.lxix.
¶ Ca.iiij.Qui magis peſtilẽtie vir⁹ ſentiũt.car.lxix
¶ Cap.v.De pronoſticis future peſtis. car.lxix.
¶ Cap.vj.De obſeruãdis in peſtilẽtia. car.lxix.
¶ Cap.vij.De victus ratione. car.lxx.
¶ Cap.viij.De ſomno ⁊ exercitatione. car.lxx.
¶ Cap.ix.Potiões ⁊ alia auxilia in peſtilẽtie tempore. car.lxxj.
¶ Cap.x.De natura peſtilentis febris. car.lxxj.
¶ Cap.xj.De notis peſtilentis febris. car.lxxj.
¶ Cap.xij.Qui pter medicoꝝ opinionẽ ignota peſtilẽti febre ſbita ac ĩprouiſa morte ĩteriẽt. car.lxxij.
¶ Cap.xiij. De malis pronoſticis in febre peſtilentiali. car.lxxij.
¶ Ca.xiiij.Qua vict⁹ rõe ĩ febre vti obẽt.car.lxxij.
¶ Ca.xv.de potõib⁹ q̃ ĩ feb.peſt.dari oñt.car.lxxiij
¶ Cap.xvj.De ſãguis miſſiõe ĩ peſti.feb.car.lxxiij
¶ Cap.xvij.De ducẽda aluo ĩ feb.peſti.car.lxxiij.
¶ Cap.xviij.De ſõno ĩmodiciſq; vigilijs.car.lxxiij
¶ Cap.xix.De fomẽtis vel epithimatibus quib⁹ cor foueatur. car.lxxiij.
¶ Cap.xx.fomenta que iecori ĩponunt. car.lxxiiij.
¶ Cap.xxj.De iterata ſanguinis dimiſſione ⁊ alui deiectione car.lxxiiij
¶ Cap.xxij.De ſanguis excreatõibus. car.lxxiiij.
¶ Cap.xxiij.Simplicia ac cõpoſita peſtilentie tempore experta. car.lxxiiij.
¶ Cap.xxiiij.De allaꝝ ĩguinũq; tuorib⁹.car.lxxiiij.
¶ Ca.xxv.Que fieri dñt carbucul enatis.car.lxxv.
¶ Cap.xxvj.Exẽplum obſeruatõis quam Marco Marcello preſcripſimus. car.lxxv.
Finis.

¶ Aureum opus ⁊ ſublime ad medellã nõ parum vtile Plinij philoſophi ⁊ medici ĩtegerrimi. nõnullaq; opuſcula: videlicet Joãnis Almenar: Nicolai Leniceni ĩterp̃tis fideliſſimi ambobus: De morbo gallico vt vulgo dicit: Angeli Bolognini de cura vlcerũ exterioꝝ: Alexãdri bñdicti de peſte: ⁊ Bñici Arcignanei de põderib⁹ feliciter expliciũt. Jmp̃ſſa Papie p Bernardinũ de Garaldis. Anno 1516.

[illegible] les [illegible] langage
[illegible] les propos [illegible]
mais elle a dit [illegible] davantage alors [illegible]
[illegible] ... affirmativo

menasse

menasse